القرآن الكريم

KONULARINA GÖRE

KUR'ÂN-I KERÎM ÂYETLERİ

Doç. Dr. Sıtkı Gülle

HUZUR
YAYINEVİ

KONULARINA GÖRE KUR'ÂN-I KERÎM ÂYETLERİ

3. CİLT

HUZUR YAYINEVİ

Konularına Göre Kur'ân-ı Kerîm Âyetleri

Doç. Dr. Sıtkı Gülle

TK. ISBN: 978-9944-301-88-6
3. Cilt. ISBN: 978-9944-301-91-6

Sertifika No: 16105

İstanbul, 2010

Kur'ân-ı Kerîm Hattı
İsmail Yazıcı

Baskıya Hazırlık
Abdullah Karakuş

İç Düzen
Adem Şenel

Tashih
Hüseyin Rahmi

Baskı
Eren Ofset
II. Matbaacılar Sitesi A Blok Zemin Kat No: 26
Topkapı / İstanbul Tel: 0 212 613 19 16

Cilt
Özgün Ciltevi

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmeliğin 6. maddesinin e) fıkrası gereği ciltlere ayrı ayrı bandrol uygulaması zorunlu değildir.

Konularına Göre Kur'ân-ı Kerîm Âyetleri

3. Cilt

Doç. Dr. Sıtkı Gülle
İst. Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi
Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve
Kırâat İlmi Anabilim Dalı Başkanı

HUZUR YAYIN-DAĞITIM
PAZARLAMA TİCARET LTD. ŞTİ.
Çatalçeşme Sok. Yücer Han. No: 46/1
Tel & Fax: (0212) 513 50 57 - 513 01 71
Cağaloğlu-İSTANBUL
www.huzuryayinevi.com.tr

Peygamberlerin Görevleri

A) Allah'a Davet
B) Peygamberlerin Toplumlarını Yönetirken Kullandıkları Araçlar
C) Peygamberler Toplumlarına Hangi Müjdeleri Vermişlerdi Ve Onları Hangi Konularda Uyarmışlardı?

A) Allah'a Davet

a) Peygamberlerin Tevhide Davetleri
b) Allah'a Davet Üslûbu
c) Peygamberlerin İyiliği Emredip Kötülüklerden Sakındırma Yöntemleri
d) Peygamberlerin Davet Yolunda Karşılaştıkları Maddî ve Ma'nevî Sıkıntılar
e) Bazı Peygamberlerin Bâtıl ile Mücâdelelerine Atıflar
f) Peygamberlerin Görevi Sadece Tebliğdir.

A) Allah'a Davet

a) Peygamberlerin Tevhide Davetleri

• Yalnız Allah'a Kulluk Edin • İnançta Temel Alınacak Ortak Noktalar • Peygamberler Tevhide Aykırı Tebliğde Bulunmamışlardır • Allah'tan Başkasına Kulluk Yapmam Yasaklandı • Allah'tan Başka Tanrınız Yoktur • Allah'a Çağırıyoruz • Rabbine Davet Et.

b) Allah'a Davet Üslûbu

• Dine Davette Baskı Uygulanamaz • Mantıkî Gerekçeler Kullanılmalıdır • Halka İyi ile Kötüyü Gösteren Bir Grup Oluşturulmalıdır • Kaba Tavırlar Takınılmamalıdır • Muhataplar Küçümsenmemelidir • Davetler Hasbî Olmalı, Maddî Bir Karşılık Beklenmemelidir • Toplumun Duyarlılıklarına Duyarlılık Göstermek • Toplumların Yanlış İnanışlarına Bilgi ve Belgelerle Karşı Çıkılmalıdır • Davetler Allah Adına Olmalı • Benlikler Yok Sayılmalıdır • Davetçi Bağışlamasını Bilmelidir • Davetçi Güvenilir Olmalıdır • Davetçiler Bilgili Olmalıdır • Peygamberler Da-

vetlerinde Allah'ın Yaratıcılığını Özenle Vurgulamışlardır • Davetçi Davetine Ara Vermemelidir • Tartışmalı Konularda da Şeffaf Olunmalıdır • Davetçi, İtirazlar Karşısında Sarsılmamalı, Geleceğe Yönelik İnancını Haykırmalıdır • Kötülüğe İyilikle Mükabele Edilmelidir • Önceliği Niye Kötülüğe Veriyorsunuz • Saldırganlarla Saldırgan Olmayanlara Karşı Takınılacak Tavırlar Farklı Olmalıdır • Davetçi Karşı Tarafın Etkisinde Kalmamalıdır • Davetçinin Yüreği Geniş Olmalıdır • Davetçi Ayırım Yapmamalıdır / Bu Hususta Hz. Peygamber'e Yapılan Bir Uyarı • Davetçi Sadece Bir Öğütçüdür, Zorba Değildir.

c) İyiliği Emredip Kötülüklere Karşı Çıkmak

• Yararlı Fısıltılar • Bilginler ve Bilgeler Kötülüklere Karşı Çıkmalıdır • Hz. Peygamberin Tevrat ve İncil'de Öne çıkarılan Nitelikleri • Öğütçünün Görevi Alacağı Sonucu Hesaba Katmadan Öğüt Kuralları Çerçevesinde Öğütte Bulunmaktır • İyilikleri Tavsiye edip Kötülüklere Karşı Çıkmak Yalnız Erkeklerin Görevi Değildir.

d) Peygamberlerin Davet Yolunda Karşılaştıkları Maddî ve Ma'nevî Sıkıntılar

• Öldürülen Peygamberler Vardı • Dava Uğrunda Sıkıntılar Kaçınılmazdır • Seni Fitneye Düşürmemeleri İçin Dikkatli Ol • Psikolojik Baskılara Maruz Kalmışlardı • Peygamberlerin Lafları Ağızlarına Tıkanmıştı • Putçuların Psikolojik Savunma Refleksleri Tarih boyunca Hep Aynı Olagelmiştir • Peygamberlere: 'Deli' Demişlerdi • Peygamberlere: 'Müfterisin' Demişlerdi • Hicrete Zorlayanların Suçları • Peygamberlere: 'Büyüye Yakalanmış' Demişlerdi • Tanrıları Adına Sabırla Övünüyorlardı • Kâfirlere Boyun Eğme • Peygambere: 'Zavallı/Aşağılık' Demişlerdi.

e) Bazı Peygamberlerin Bâtıl ile Mücâdelelerine Atıflar

• Hz. Âdem'in Mücadelesi • Hakkı Bâtılla Kirletmeyin • Hz.Davud'un Mücâdelesi • İhtilaflar Savaşları Doğurmuştur • Sizi Yolunuzdan Döndürmek İstediler • Peygamberler de Fi'len Çarpışmışlardı • Peygamberler Baskılara Sabır Göstermişlerdi • Aldatmada

Edebî Sözlerin Etkileri Kesindir • Yapan Kendine Yapar • Şuayb Peygamber'in Mücâdelesi • Bâtıl, Sonunda Kaybetmeye Mahkumdur • Hz. Peygamberin Mücâdelesi • Seni Tanrılarımızdan Biri Çarpmış • Her Şey Rabbimizin İrâdesi Doğrultusunda Cereyan Ediyor • Hak ile Bâtılın Karşılaştırılması • Ashab-ı Kehf'in Mücâdeleleri • Salih Peygamberin Mücadelesi • Bâtıl Uğrunda Mücâdele Edenler • Bâtılın Ardına Düşenlerin Hüsrana Uğrayacakları An • Hz. Peygamberin Vahy Konusunda Hata Yapamayacağının Bir Delili • Küfredenler Ellerine Fırsat Geçtiğinde Hemen Tepenize Binerler.

f) Peygamberlerin Görev Sadece Tebliğdir

• Peygamber Sadece Bir Uyarıcıdır • Doğru Yola İletmek Allah'ın Tekelindedir • Senin Görevin Sadece Tebliğdir • Sen Başlarında Bekçi Değilsin • Herkesin Hesabı Kendine • Üzerinizde Bir Vekil Değilim • Peygamberler Sadece Öğütte Bulunmuşlardır • Sağırlara İşittiremez, Gönül Gözleri Körlere Gösteremezsin • İnsanların İnanmaları İçin Baskı mı Yapacaksın? • Hz. Peygamber Muhataplarının İman Etmelerini Çok Arzuluyordu • İsteyen İnansın, İsteyen İnanmasın • Sen Bir Zorba Değilsin.

B) Peygamberlerin Toplumlarını Yönetirken Kullandıkları Araçlar.

a) Kitap, b) Önceki Peygamberlerin İzledikleri Yol, c) İlim, d) Sabır

C)Peygamberlerin Toplumlarına Uyarıcı ve Müjdeci Olarak Görev Yaptıkları

• Öğütler Küfredenleri Etkiler mi? • İnananları Cennetlerle Müjdele • Rabbimiz Sözünü Yerine Getir • Korkanları Uyar • Kur'ân İnatçılara Uyarılar Yaparken Müttakilere Uyarıların Yanısıra Müjdeler de Verir • İnsanları Gelecekteki Azaba Karşı Uyar • Ateş Cezasına Çarptırılmış Olana Sen Bir Şey Yapamazsın.

PEYGAMBERLERİN GÖREVLERİ

A) Allah'a Davet

a) Peygamberlerin Tevhide Davetleri[1]

Yalnız Allah'a Kulluk Edin

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنٖٓى اِسْرَٓائٖيلَ لَا تَعْبُدُونَ اِلَّا اللّٰهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا
وَذِى الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكٖينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَاَقٖيمُوا
الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ اِلَّا قَلٖيلًا مِنْكُمْ وَاَنْتُمْ مُعْرِضُونَ

"Bir vakit İsrailoğullarından şu sözü almıştık: **'Allah'tan başkasına ibadet etmeyeceksiniz,** anneye-babaya, yakınlığı olanlara, yetimlere, yoksullara iyi davranacaksınız; bir de insanlara güzeli söyleyin, namazı dürüst kılın, zekâtı verin.' Sonra içinizden pek azınız hariç sözünüzden döndünüz ve hâlâ da siz dönenlersiniz." (Bakara, 2/83).[2]

اِنَّ اللّٰهَ رَبّٖى وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقٖيمٌ

"Kuşkusuz Allah Rabbim ve Rabbiniz. Onun için **O'na kulluk edin.** İşte bu doğru yoldur." (Âl-i Imrân, 3/51).

İnançta Temel Alınacak Ortak Noktalar

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلٰى كَلِمَةٍ سَوَٓاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اَلَّا نَعْبُدَ
اِلَّا اللّٰهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهٖ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا اَرْبَابًا مِنْ دُونِ
اللّٰهِ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِاَنَّا مُسْلِمُونَ

---

1 Bu başlık altında yer alan yüzlerce âyet vardır. Bunlardan başka vesileler ile yazılanları dipnotlarda göstererek tekrardan kaçınmaya çalıştık.

2 Bkz. Bakara, 2/91, ,135,136, 137, 213. **İbrahim Peygamber**, (Bakara, 2/131,132; Âl-i Imrân, 3/67,68,95; Nisâ, 4/125; En'âm, 6/74,79; İbrâhîm 14/35; Nahl 16/120,123; Enbiyâ 21/52,56,66,67; Hacc 22/,26; Şuarâ 26/27; Ankebût 29/16; Sâffât 37/86,96; Zuhruf 43/27; Mumtehıne 60/4). **Yakup Peygamber**, (Bakara, 2/133.) **İsa Peygamber**, (Âl-i Imrân, 3/52,193; Mâide, 5/72; Meryem 19/35,36; Zuhruf 43/64); **Peygamberimiz Hz. Muhammed**, (En'âm, 6/161; Enbiyâ 21/24, 25, 92, 108; Neml 27/91; Kasas 28/87,88; Ahzâb 33/46; Sâd 38/5,65; Zuhruf 43/45; Zâriyât 51/51).

"De ki: 'Ey Ehlikitap! Sizinle bizim aramızda aynı değerde olan şu söze gelin: **Sadece Allah'a tapalım, O'na hiçbir şeyi eş koşmayalım, kimimiz kimisini Allah'tan başka rabler edinmesin.'** Yüz çevirirlerse 'Şahit olun biz müslümanlarız' deyin." (Âl-i Imrân, 3/64).

Peygamberler Tevhide Aykırı Tebliğde Bulunmamışlardır

مَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُؤْتِيَهُ اللّٰهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ
لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِى مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّنَ بِمَا كُنْتُمْ
تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ

Allah'ın kendisine kitabı, hükmü ve peygamberliği verdiği hiçbir beşerin insanlara: **'Allah dışında bana kul olun'** demesi olacak şey değildir. (Böyle birisi sadece şunu) söyler: 'Öğrenegeldiğiniz kitap, ders alıp-veregeldikleriniz sayesinde Rabbinize bağlılar olunuz. (Âl-i Imrân, 3/79).

وَلَا يَأْمُرَكُمْ اَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ وَالنَّبِيِّنَ اَرْبَابًا اَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ
بَعْدَ اِذْ اَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

"Size, melekleri ve peygamberleri **tanrılar edinmenizi de emretmez.** Siz, müslümanlar olduktan sonra hiç size **inkârı emreder mi?** (Âl-i Imrân, 3/80).

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْاِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِى الْاٰخِرَةِ
مِنَ الْخَاسِرِينَ

"Kim **İslam'dan başka bir din ararsa** kesinlikle o, kendisinden kabul edilmez. O kişi âhirette hüsrana uğrayanlardandır." (Âl-i Imrân, 3/85).

مَا قُلْتُ لَهُمْ اِلَّا مَا اَمَرْتَنِى بِهِ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّى وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ
شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِى كُنْتَ اَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَاَنْتَ عَلٰى
كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

"Onlara sadece bana ne emretmiş isen onu söylemiştim. **'Benim de Rabbim sizin de Rabbiniz Allah'a ibadet edin** (demiştim).' Aralarında olduğum sürece üzerlerinde iyi bir şâhit idim. Benim canımı aldığında artık üzerlerinde yalnız Sen iyi bir gözcü oldun. Sen her şeye iyi bir tanıksın." (Mâide, 5/117).

Allah'tan Başkasına Kulluk Yapmam Yasaklandı

قُلْ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ
وَلَا يُطْعَمُۜ قُلْ اِنّ۪ٓي اُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ اَوَّلَ مَنْ اَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ
مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ

"De ki: 'Göklerin ve yerin yaratıcısı **Allah'tan başkasını mı dost edineceğim?** Oysa O yedirir, yedirilmez.' De ki: 'Gerçekten ben, İslam'a girenlerin ilki olmam' ve 'Sakın müşriklerden olma' diye emir aldım." (En'âm, 6/14).

قُلْ اِنّ۪ي نُه۪يتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذ۪ينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِۜ قُلْ لَٓا اَتَّبِعُ
اَهْوَٓاءَكُمْۙ قَدْ ضَلَلْتُ اِذًا وَمَٓا اَنَا۬ مِنَ الْمُهْتَد۪ينَ

"De ki: **'Gerçekten ben, Allah'tan başka yalvardıklarınıza ibadet etmekten yasaklandım'** De ki: 'Ben sizin keyfinize uymam, (uyarsam) o zaman gerçekten sapmış olurum, hidayete ermişlerden olmam'." (En'âm, 6/56).

Allah'tan Başka Tanrınız Yoktur

لَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِه۪ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ
غَيْرُهُۜ اِنّ۪ٓي اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظ۪يمٍ

Nuh'u toplumuna gönderdik. **'Ey toplumum! Allah'a ibadet edin, sizin için O'ndan baka bir tanrı yoktur!** Ben hesabınıza büyük bir günün azabından korkuyorum,' dedi. (A'râf, 7/59).[3]

[3] Bkz. **Nuh Peygamber**, (Mü'minûn, 23/,23; Şuarâ, 26/108,110; Nûh, 71/3).

وَاِلٰى عَادٍ اَخَاهُمْ هُودًاۜ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ اَفَلَا تَتَّقُونَ

“Âd’a da kardeşleri Hûd’u gönderdik.Dedi: **‘Ey toplumum! Allah’a ibadet edin, sizin için O’ndan başka bir tanrı yoktur,** sakınmayacak mısınız?” (A’râf, 7/65).[4]

وَاِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًاۢ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ قَدْ جَٓاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْۜ هٰذِه۪ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوهَا تَاْكُلْ ف۪ٓي اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُٓوءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ اَل۪يمٌ

“Semûd’a da kardeşleri Salih’i (gönderdik). Dedi: **‘Ey toplumum! Allah’a ibadet edin, sizin için O’ndan başka bir tanrı yoktur.** Gerçekten size Rabbinizden bir kanıt geldi. İşte bu size bir mucize olmak üzere Allah’ın dişi devesidir. Öyle ise bırakın onu Allah’ın arazisinde yesin (yayılsın), ona kötülükle dokunmayın; yoksa sizi elem veren bir azap yakalar.” (A’râf, 7/73).

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًاۜ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ قَدْ جَٓاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْم۪يزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَٓاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَاۜ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَۚ

“Medyen’e de kardeşleri Şuayb’ı (gönderdik). Dedi: **‘Ey toplumum! Allah’a ibadet edin. Sizin için O’ndan başka bir tanrı yoktur.** Gerçekten size Rabbinizden açık bir kanıt geldi. Artık ölçmeyi, tartmayı tam yapın, insanların eşyalarını eksiltmeyin, yeryüzünde düzen sağlandıktan sonra müfsitlik yapmayın. İşte size bu anlatılanlar -eğer inananlarsanız- sizin için hayırlıdır.” (A’râf, 7/85).[5]

---

[4] Bkz. **Hûd Peygamber,** (A’râf, 7 /70; Hûd, 11/50; Şuarâ, 26/125,126; Ahkâf, 46/21); **Musa Peygamber,** (A’râf, 7/138,140; İsrâ, 17/2,3; Tâhâ, 20/50, 90,98; Şuarâ’, 26/,24,26,28; Mü’min, 40/28; Nâziât, 79/19).

[5] Bkz. **Şuayb Peygamber,** (Hûd 11/84; Şuarâ, 26/ 177,179, 184; Ankebût, 29/36).

اِتَّخَذُوا اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَالْمَسِيحَ
ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا اُمِرُوا اِلَّا لِيَعْبُدُوا اِلٰهًا وَاحِدًا لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ
سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

"Hahamlarını ve ruhbanlarını Allah'tan başka rabler edindiler. Meryem oğlu Mesih'i de! Oysa **kendisinden başka tanrı olmayan yalnız bir tek tanrıya ibadet etsinler** diye emrolunmuşlardı. Allah, onların ortak koşageldiklerinden uzaktır." (Tevbe, 9/31).

قُلْ يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا اَعْبُدُ الَّذِينَ
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ اَعْبُدُ اللّٰهَ الَّذِي يَتَوَفّٰيكُمْ وَاُمِرْتُ
اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

"De ki: 'Ey insanlar! Dinimden bir kuşku içinde iseniz, **Allah'tan başka kulluk ettiklerinize kulluk etmem, ancak sizin canınızı alan Allah'a kulluk ederim.** Bana müminlerden olmam emrolundu. (Yûnus, 10/104).

اَلَّا تَعْبُدُوا اِلَّا اللّٰهَ اِنَّنِي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ

"Allah'tan başkasına kulluk yapmayasınız (diye bu kitap indirilmiştir). Gerçekten ben, size O'ndan gelen bir uyarıcı, bir müjdeciyim." (Hûd, 11/2).

اَنْ لَا تَعْبُدُوا اِلَّا اللّٰهَ اِنِّي اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ اَلِيمٍ

"Allah'tan başkasına kulluk etmeyin diye. Cidden ben sizin hesabınıza, elem veren bir günün azabından korkuyorum." (Hûd, 11/26)[6]

---

[6] Bkz. **Salih Peygamber,** (Hûd, 11/61; Şuarâ 26/144,150; Neml 27/45). **Yûsuf Peygamber,** (Yûsuf, 12/37,38,39,40).

Allah'a Çağırıyoruz

قُلْ هٰذِهٖ سَب۪يل۪ٓي اَدْعُٓوا اِلَى اللّٰهِ عَلٰى بَص۪يرَةٍ اَنَا۬ وَمَنِ اتَّبَعَن۪يۜ
وَسُبْحَانَ اللّٰهِ وَمَٓا اَنَا۬ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ

"De ki: 'İşte bu, yolum. **Basiret üzere (şuurlu bir şekilde) Allah'a çağırıyorum!** Ben ve bana uyanlar (Allah'a çağırıyoruz). Allah'ı ortaklardan tenzih ederim. Ben müşriklerden değilim." (Yûsuf, 12/108).

وَالَّذ۪ينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمِنَ الْاَحْزَابِ
مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُۜ قُلْ اِنَّمَٓا اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ وَلَٓا اُشْرِكَ بِه۪ۜ اِلَيْهِ
اَدْعُوا وَاِلَيْهِ مَاٰبِ

"Kendilerine Kitap verdiğimiz kimseler sana indirilmiş olanla seviniyorlar. Hiziplerden kimi ise onun bir bölümünü inkâr ediyorlar. De ki: **'Bana, ancak Allah'a kulluk yapmam, Kendisine ortak koşmamam buyuruldu. Ancak O'na yalvarırım, dönüşüm yalnız O'nadır'."** (Ra'd, 13/36).[7]

وَلَقَدْ بَعَثْنَا ف۪ي كُلِّ اُمَّةٍ رَسُولًا اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَۚ
فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللّٰهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُۜ فَس۪يرُوا
فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّب۪ينَ

"Andolsun her ümmet içinde: **'Allah'a kulluk edin, Tâğût'tan uzak durun'** diye (tebliğle görevli) bir peygamber göndermişizdir. Onlardan kimine Allah hidâyet etmiş, içlerinden kimine de sapıklık hak olmuştu. Haydi yeryüzünde gezin ve o yalancıların sonu nasıl olmuş görün." (Nahl, 16/36).

اِنَّن۪ٓي اَنَا اللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّٓا اَنَا۬ فَاعْبُدْن۪يۙ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْر۪ي

[7] Nahl, 16/2

“Gerçekten Benim Ben Allah. **Benden başka ilah yoktur.** Onun için **Bana ibadet et** ve anılmam için namazı dosdoğru kıl.” (Tâhâ, 20/14).

Rabbine Davet Et

لِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِى الْاَمْرِ وَادْعُ
اِلٰى رَبِّكَ اِنَّكَ لَعَلٰى هُدًى مُسْتَقٖيمٍ

“Biz her ümmet için bir ibadet yolu yapmışızdır ki onlar onun âbidleridir. Öyle ise bu işte seninle çekişmesinler! **Rabbine çağır.** Çünkü sen gerçekten hakka götüren doğru bir yol üzerindesin.” (Hacc, 22/67).[8]

اَلَّا يَسْجُدُوا لِلّٰهِ الَّذٖى يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ

“Göklerde ve yerde gizli olanı meydana çıkaran, gizlediğiniz ve acığa vurduğunuz şeyleri bilen Allah'a secde etmemeleri için.” (Neml, 27/25).[9]

اَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ اَحْسَنَ الْخَالِقٖينَ

“Yaratanların **en güzelini** bırakıyorsunuz da Ba'l'e mi yakarıyorsunuz?” (Sâffât, 37/125).

اَللّٰهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ اٰبَائِكُمُ الْاَوَّلٖينَ

“Rabbiniz ve önceki atalarınızın Rabbi **Allah'ı!?”** (Sâffât, 37/126).

قُلْ اِنّٖى اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ مُخْلِصًا لَهُ الدّٖينَ

“De ki: 'Doğrusu ben, dini kendisine özgüleyerek **Allah'a kulluk** etmekle emrolundum.” (Zümer, 39/11).

وَاُمِرْتُ لِاَنْ اَكُونَ اَوَّلَ الْمُسْلِمٖينَ

[8] Bkz. Mü'minûn, 23/32,52. **Lut Peygamber,** (Şuarâ, 26/,161,162).

[9] Bkz. **Süleyman Peygamber,** (Neml, 27/26,31,44)

"Müslümanların ilki olmam bana emderildi." (Zümer, 39/12).

قُلِ اللّٰهَ اَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي

"De ki: 'Dinimi kendisine özgüleyerek **yalnız Allah'a kulluk** ederim." (Zümer, 39/14).

قُلْ اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَأْمُرُونِّٓي اَعْبُدُ اَيُّهَا الْجَاهِلُونَ

"De ki: 'Bana, **Allah'tan başkasına kulluk** etmemi mi emrediyorsunuz, ey cahiller?'" (Zümer, 39/64).

قُلْ اِنِّي نُهِيتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَمَّا
جَٓاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَاُمِرْتُ اَنْ اُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

"De ki: 'Gerçekten ben, bana Rabbimden apaçık kanıtlar gelince **Allah'tan başka yalvarıp durmakta olduklarınıza tapmaktan men edildim** ve âlemlerin Rabbine teslim olmam için emir aldım." (Mü'min, 40/66).

اِذْ جَٓاءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ اَلَّا تَعْبُدُٓوا اِلَّا اللّٰهَ قَالُوا
لَوْ شَٓاءَ رَبُّنَا لَاَنْزَلَ مَلٰٓئِكَةً فَاِنَّا بِمَٓا اُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

"Hani onlara: **'Allah'tan başkasına tapmayın'** diye önlerinden ve arkalarından elçiler gelmişti de şöyle demişlerdi: 'Rabbimiz dileseydi elbette bize melekler gönderirdi. Bunun için biz sizinle gönderilen şeyi inkâr edenleriz." (Fussılet, 41/14).

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصّٰى بِهِ نُوحًا وَالَّذِٓي اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ وَمَا
وَصَّيْنَا بِهِٓ اِبْرٰهِيمَ وَمُوسٰى وَعِيسٰٓى اَنْ اَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا
فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ اِلَيْهِ اللّٰهُ يَجْتَبٖٓي اِلَيْهِ
مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْدٖٓي اِلَيْهِ مَنْ يُنٖيبُ

"Nuh'a tavsiyede bulunduğumuzu, sana vahyettiğimizi ve yine İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiğimizi sizin için: **'Dini doğrultun, onda ayrılığa düşmeyin'** diye kanun yaptı. Müşriklere, çağırmakta olduğun şey onlara ağır geldi. Allah, dilediğini kendisine seçer ve yönelen kimseyi kendisine iletir." (Şûrâ, 42/13).

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِۚ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ اَخَذَ
مِيثَاقَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

"Ne diye Allah'a iman etmiyorsunuz? Oysa Peygamber sizi, Rabbinize iman edesiniz diye çağırıp duruyor. Gerçek müminler olacaksanız O sizden kesin sözünüzü de aldı." (Hadîd, 57/8).

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ

"Pislikleri de uzaklaştır." (Müddessir, 74/5).

وَمَٓا اُمِرُٓوا اِلَّا لِيَعْبُدُوا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَٓاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوا
الزَّكٰوةَ وَذٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِۜ

"Oysa onlar ancak dini Allah için halis kılarak yalnız **Allah'a ibadet etsinler,** namazı dürüst kılsınlar, zekâtı versinler diye **emrolunmuşlardı.** Ve işte odur **en sağlam din**". (Beyyine, 98/5).

لَٓا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

"Tapmam taptıklarınıza". (Kafirûn, 109/2).

b) Allah'a Davet Üslûbu[10]

Dine Davette Baskı Uygulanamaz

لَٓا اِكْرَاهَ فِي الدّ۪ينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّۚ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ
وَيُؤْمِنْ بِاللّٰهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى لَا انْفِصَامَ لَهَاۜ
وَاللّٰهُ سَم۪يعٌ عَل۪يمٌ

"Dinde zorlama yoktur, Doğruluk sapıklıktan ayrılmıştır. Artık Tâğût'u tanımayıp Allah'a inanan, kopmayacak en sağlam kulpa yapışmıştır. Allah pek iyi duyandır, pek iyi bilendir." (Bakara, 2/256).

Mantıkî Gerekçeler Kullanılmalıdır

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذ۪ي حَٓاجَّ اِبْرٰه۪يمَ ف۪ي رَبِّه۪ٓ اَنْ اٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ
اِذْ قَالَ اِبْرٰه۪يمُ رَبِّيَ الَّذ۪ي يُحْي۪ وَيُم۪يتُۙ قَالَ اَنَا۬ اُحْي۪ وَاُم۪يتُۜ قَالَ
اِبْرٰه۪يمُ فَاِنَّ اللّٰهَ يَأْت۪ي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ
فَبُهِتَ الَّذ۪ي كَفَرَۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِم۪ينَۚ

"Allah kendisine saltanat verdi diye (şımarıp) Rabbi hakkında İbrahim ile tartışmağa yelteneni görmedin mi? Hani İbrahim: **'Rab-**

---

[10] Bu bağlamda bkz. **İbrahim Peygamber** (En'âm, 6/74; Meryem, 19/42,43, 44, 45; Enbiyâ, 21/63, 66; Şuarâ, 26/70, 73, 75, 76, 78, 79, 80; Sâffât, 37/88). **Musa Peygamber,** (En'âm, 6/91; A'râf, 7/104,108; Yûnus, 10/70, 84; İbrâhîm, 14/5, 6; Tâhâ, 20/27, 28, 29, 31, 32, 42, 44, 47, 53; Şuarâ, 26/16, 24, 26, 28, 30; (Kasas, 28/28, 34; Mü'min, 40/29, 30, 31, 32, 33, 38; Duhân, 44/18; Nâziât, 79/17, 18, 19). **Nuh Peygamber,** (A'râf, 7/59, 61; Hûd, 11/28, 29, 30, 31, 34; Şuarâ, 26/106, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 114; (Nûh, 71/5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20). **Hûd Peygamber,** (A'râf, 7/65; Hûd, 11/50, 52; Şuarâ, 26/124, 126, 131, 132, 133, 134, 135). **Salih Peygamber,** (A'râf, 7/73,74; Şuarâ, 26/142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150). **Lut Peygamber,** (A'râf, 7/80, 81; Şuarâ, 26/161, 162, 163, 164, 165, 166, 168; Neml, 27/54, 55; Ankebût, 29/28, 29). **Şuayb Peygamber,** (A'râf, 7/85; Hûd, 11/88, 89; Şuarâ, 26/177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184). Yakup Peygamber, **İsa Peygamber, Peygamberimiz Hz. Muhammed** (Yûsuf, 12/8; Furkân, 25/56; Şuarâ, 26/215, 214; Sebe', 34/24, 25, 26). **Süleyman Peygamber,** (Neml, 27/28).

bim can verip can alan Zât'tır' demişti. O da: 'Ben de diriltiyorum, öldürüyorum' dedi. İbrahim: **'Allah, güneşi doğudan getiriyor, haydi sen onu batıdan getir'** deyince o küfreden apışıp kaldı. Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez." (Bakara, 2/258).

Halka İyi ile Kötüyü Gösteren Bir Grup Oluşturulmalıdır

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ اُمَّةٌ يَدْعُونَ اِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Sizden, hayra çağıran, **iyilikleri emredip tüm çirkinliklerden alıkoyan bir topluluk olsun.** İşte onlardır kurtuluşa erenler." (Âl-i Imrân, 3/104).

كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَلَوْ اٰمَنَ اَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا
لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَاَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ

"İnsanlar için çıkarılmış **ümmetin** en hayırlısı oldunuz, **iyiliği emrediyorsunuz, çirkin olandan sakındırıyorsunuz.** Allah'a inanıyorsunuz. Ehlikitap inansaydı kendileri için elbette hayırlı olurdu, İçlerinden inananlar vardır, ama çoğu fasıklardır." (Âl-i Imrân, 3/110).

Kaba Tavırlar Takınılmamalıdır

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا
مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِى الْاَمْرِ فَاِذَا
عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

"Allah'tan bir rahmet sayesinde onlara **yumuşak davrandın.** Faraza sen kaba-saba, katı yürekli olsaydın elbette çevrenden dağılıp giderlerdi. Öyle ise bağışla onları, kendileri için istiğfar et ve **iş hususunda kendilerine danış.** Azmettiğinde Allah'a dayan. Kuşkusuz Allah tevekkül gösterenleri sever." (Âl-i Imrân, 3/159).

أُولَٓئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللّٰهُ مَا فِى قُلُوبِهِمْ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ
وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِىٓ اَنْفُسِهِمْ قَوْلاً بَلِيغاً

"İşte onlar o kimseler ki Allah, gönüllerindekileri biliyor. Öyle ise onlardan yüz çevir, **onlara öğüt ver,** onlara kendileri hakkında etkili söz söyle." (Nisâ, 4/63).

Muhataplar Küçümsenmemelidir

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُۜ
مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ
فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ

"Sabah-akşam Rab'lerine O'nun yüzüne kavuşmak isteyerek dua edenleri **kovma**. Onların hesabından sana hiçbir şey yoktur, senin hesabından da onlara hiçbir şey yoktur. **Onları kovarsan zalimlerden oluverirsin."** (En'âm, 6/52).[11]

Davetler Hasbî Olmalı, Maddî Bir Karşılık Beklenmemelidir

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلٰكِنْ ذِكْرٰى
لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

"Takva gösterenlere onların hesabından hiçbir sorumluluk yoktur. (Onlara düşen) **sadece bir öğüttür.** Belki (bu sayede) onlar da sakınırlar." (En'âm, 6/69).

أُولَٓئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ فَبِهُدٰيهُمُ اقْتَدِهْۜ قُلْ لَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْراًۜ
اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٰى لِلْعَالَمِينَ ع

---

[11] Ayrıca bkz. (Kehf, 18/28)

"İşte onlar, Allah'ın hidayet verdiği kimselerdir. Öyle ise onların yolunu izle. De ki: **'Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum.** Bu, sadece ve sadece âlemlere bir öğüttür." (En'âm, 6/90).

Toplumun Duyarlılığına Duyarlılık Göstermek

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوا اللّٰهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ
كَذٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ اُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"Onların, **Allah'tan başka taptıklarına sövmeyin,** sonra bilgisizce, düşmanca bir tavırla onlar da Allah'a söverler. Böylece her ümmete amelini süsledik. Ardından donüşleri sadece Rab'lerinedir ve o kendilerine yapageldiklerini haber verecek." (En'âm, 6/108).

Toplumların Yanlış İnanışlarına Bilgi ve Belgelerle Karşı Çıkılmalıdır

ثَمَانِيَةَ اَزْوَاجٍ مِنَ الضَّاْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ قُلْ آٰلذَّكَرَيْنِ
حَرَّمَ اَمِ الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِ نَبِّؤُنٖي
بِعِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقٖينَ

"Sekiz çift (yarattı). Koyunlardan bir çift, keçilerden bir çift. De ki: 'İki erkeği mi haram kıldı yoksa iki dişiyi mi veya iki dişinin rahimlerinin içerdiğini mi? Doğru kişilerseniz bana **ilimle haber verin."** (En'âm, 6/143).

وَمِنَ الْاِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ آٰلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ اَمِ
الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِ اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَٓاءَ
اِذْ وَصّٰيكُمُ اللّٰهُ بِهٰذَا فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا
لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمٖينَ

“Deveden bir çift, sığırdan bir çift (yarattı). De ki: ‘İki erkeği mi haram kıldı yoksa iki dişiyi mi veya iki dişinin rahimlerinin içerdiğini mi? Yoksa, Allah size bunu tavsiye ettiğinde sizler tanık mıydınız?’ **Bilmeden insanları saptırmak için Allah’a iftira edenden (Allah adına yalan uydurandan) daha zalim kimdir?** Cidden Allah zalimler topluluğuna hidayet etmez.” (En’âm, 6/144).

سَيَقُولُ الَّذِينَ اَشْرَكُوا لَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ مَٓا اَشْرَكْنَا وَلَٓا اٰبَٓاؤُ۬نَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍۜ كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتّٰى ذَاقُوا بَأْسَنَاۜ قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَاۜ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَخْرُصُونَ

“Allah’a ortak koşanlar diyecek: ‘Allah isteseydi biz de ortak koşmazdık, atalarımız da. Ve hiç bir şeyi haram kılmazdık!’ Kendilerinden öncekiler de böyle yalan saymışlardı da sonunda azabımızı tatmışlardı. De ki: **‘Yanınızda** (iddianızı ispatlayacak) **bize çıkaracağınız bir bilginiz var mı?** Siz sadece zannın ardına düşüyorsunuz, siz yalnız yalan söylüyorsunuz.” (En’âm, 6/148).

قُلْ فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُۚ فَلَوْ شَٓاءَ لَهَدٰيكُمْ اَجْمَعِينَ

“De ki: ‘Öyle ise **kusursuz delil Allah’ındır.** Dileseydi hepinizi elbette hidayete erdirirdi.” (En’âm, 6/149).

Davetler Allah Adına Olmalı, Benlikler Yok Sayılmalıdır

قُلْ اَمَرَ رَبّ۪ي بِالْقِسْطِۙ وَاَق۪يمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِص۪ينَ لَهُ الدّ۪ينَۜ كَمَا بَدَاَكُمْ تَعُودُونَۜ

“De ki: ‘Rabbim adaleti emretti, her mescitte, her namaza duruşta yüzlerinizi O’na doğrultun, **dini yalnız O’na özgüleyenler olarak kendisine dua edin.** Sizi başlangıçta nasıl yarattı ise (öylece O’na) döneceksiniz.” (A’râf, 7/29).

Davetçi Bağışlamasını Bilmelidir

خُذِ الْعَفْوَ وَاْمُرْ بِالْعُرْفِ وَاَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

"Affı tut (bağışlayıcı ol), iyiliği emret, cahillerden yüz çevir." (A'râf, 7/199).

Davetçi Güvenilir Olmalıdır

وَاِنْ اَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَاَجِرْهُ حَتّٰى يَسْمَعَ كَلَامَ اللّٰهِ ثُمَّ اَبْلِغْهُ مَاْمَنَهُۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ

"Müşriklerden biri senden güvence isterse, kendisine, Allah'ın sözünü dinlemesine değin güvence ver, **sonra onu güvenli bulduğu yere ulaştır.** Çünkü onlar bilmeyen bir toplumdur." (Tevbe, 9/6).

Davetçiler Bilgili Olmalıdır

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَٓافَّةًۜ فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَٓائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ اِذَا رَجَعُوٓا اِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ

"Müminler, topyekun sefere çıkacak değillerdir. Her kabileden bir grup **dinde derinleşmeleri, (diğerleri) dönüp kendilerine geldiklerinde kavimlerini uyarmaları için sefere çıkmamalı değil mi?** (Öyle ya öğrenecekleri bilgiler sayesinde) onlar da (sakıncalı davranışlardan) kaçınırlar." (Tevbe, 9/122).

Peygamberler Davetlerinde Allah'ın Yaratıcılığını Özenle Vurgulamışlardır

قَالَتْ رُسُلُهُمْ اَفِي اللّٰهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّىۜ قَالُوٓا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَاۜ تُرِيدُونَ اَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَٓاؤُنَا فَاْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ

"Peygamberleri kendilerine: **'Göklerin ve yerin yaratıcısı Allah hakkında mı kuşkunuz var?** Sizi, günahlarınızı bağışlamak için çağırıyor, sizi belirlenmiş bir süreye değin erteliyor' dediler. Cevap verdiler: 'Siz de sadece bizim gibi insanlarsınız, bizi, atalarımızın taptıklarından döndürmek istiyorsunuz. Haydi açık bir delil getirin'." (İbrâhîm, 14/10).

Davetçi Davetine Ara Vermemelidir

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ

"Haydi, emrolunduğun şeyi **açıkça söyle** ve müşriklerden yüz çevir." (Hıcr, 15/94).

اُدْعُ اِلٰى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ
بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُۜ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ
اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

"Rabbinin yoluna **hikmetle, güzel öğütle davet et, kendilerine karşı en güzel mücadele şekliyle mücadelede bulun.** Kuşkusuz Rabbin, O, kendi yolundan sapanı en iyi bilendir, O, doğru yolu bulmuş olanları en iyi bilendir." (Nahl, 16/125).

Tartışmalı Konularda da Şeffaf Olunmalıdır

سَيَقُولُونَ ثَلٰثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْۚ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ
رَجْمًا بِالْغَيْبِۚ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْۜ قُلْ رَبّ۪ٓي اَعْلَمُ
بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا قَلٖيلٌ۠ فَلَا تُمَارِ فٖيهِمْ اِلَّا مِرَٓاءً ظَاهِرًاۖ
وَلَا تَسْتَفْتِ فٖيهِمْ مِنْهُمْ اَحَدًا

"Gaybı taşlar gibi: 'Onlar üçtür, dördüncüleri köpekleridir'. diyecekler; 'beştir, altıncıları köpekleridir' diyecekler. (Bir kısmı da): 'Yedidir, sekizincileri köpekleridir' derler. De ki: 'Rabbim sayılarını en iyi bilendir. Onları ancak pek az kimse bilir.' Öyle ise onlarla **(Ashab-ı**

Kehf, konusunda sadece apaçık bir tartışma ile tartış, onlar hakkında kendilerinden hiç kimseye bir şey sorma." (Kehf, 18/22).

Davetçi, İtirazlar Karşısında Sarsılmamalı, Geleceğe Yönelik İnancını Haykırmalıdır

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ اَكَفَرْتَ بِالَّذٖى خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوّٰيكَ رَجُلًا

"Kendisiyle konuşup cevap veren arkadaşı ona: 'Seni topraktan, ardından bir nutfeden yaratan, sonra seni bir adam şeklinde biçimlendiren **O Zât'a nankörlük mü ettin?'** dedi." (Kehf, 18/37).

لٰكِنَّا۠ هُوَ اللّٰهُ رَبّٖى وَلَٓا اُشْرِكُ بِرَبّٖٓى اَحَدًا

"Ancak o Allah Rabbimdir ve Biricik **Rabbime hiçbir şeyi ortak koşmam."** (Kehf, 18/38).

وَلَوْلَٓا اِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَٓاءَ اللّٰهُۙ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِۚ اِنْ تَرَنِ اَنَا۬ اَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًاۚ

"Bağına girdiğinde: **'Mâşallah, güç-kuvvet yalnız Allah iledir'** desen olmaz mıydı? Beni, mal ve çocukça senden daha az görüyorsan." (Kehf, 18/39).

فَعَسٰى رَبّٖٓى اَنْ يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَٓاءِ فَتُصْبِحَ صَعٖيدًا زَلَقًاۙ

"Rabbimin bana senin bağından daha iyisini vermesi (seninkinin) üzerine de gökten yıldırımlar göndermesi ve bunun sonucunda onun kaygan bir toprak oluvermesi umulur." (Kehf, 18/40).

اَوْ يُصْبِحَ مَٓاؤُ۬هَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطٖيعَ لَهُ طَلَبًا

"Veya suyu dibe çekiliverir de artık onu geri getirmek için bir çareye güç yetiremezsin." (Kehf, 18/41).

Kötülüğe İyilikle Mükabele Edilmelidir

اِدْفَعْ بِالَّتٖى هِىَ اَحْسَنُ السَّيِّئَةَ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ

"Kötülüğü en güzel yöntemle sav. Biz, nasıl niteleme yapmakta olduklarını en iyi bilenleriz." (Mü'minûn, 23/96).

Önceliği Niye Kötülüğe Veriyorsunuz

قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ لَوْلَا
تَسْتَغْفِرُونَ اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

"Dedi: Ey kavmim, neden **iyilikten önce kötülüğü ivdiriyorsunuz?** Ne olur Allah'a istiğfar etseniz, belki rahmetine erersiniz." (Neml, 27/46).

Saldırganlarla Saldırgan Olmayanlara Karşı Tavırlar Farklı Olmalıdır

وَلَا تُجَادِلُوٓا اَهْلَ الْكِتَابِ اِلَّا بِالَّتٖى هِىَ اَحْسَنُ اِلَّا الَّذٖينَ
ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوٓا اٰمَنَّا بِالَّذٖٓى اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَاُنْزِلَ اِلَيْكُمْ
وَاِلٰهُنَا وَاِلٰهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

"İçlerinden **zulüm yapmış olanlar bir yana,** ehlikitap ile en güzel olan şekilden **başkasıyla mücâdele etmeyin** ve: 'Biz hem bize indirilene, hem size indirilene iman ettik. Bizim ilahımızla sizin ilahınız bir, şu var ki, Biz yalnız O'na teslim olanlarız' deyin." (Ankebût, 29/46).

وَلَا تُطِعِ الْكَافِرٖينَ وَالْمُنَافِقٖينَ وَدَعْ اَذٰيهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ
وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكٖيلًا

"Kâfirler ile münafıklara **boyun eğme, eziyetlerine** (terbiyesizliklerine) **aldırma** ve Allah'a dayan. Vekîl olarak Allah yeter." (Ahzâb, 33/48).

وَمَنْ اَحْسَنُ قَوْلاً مِمَّنْ دَعَٓا اِلَى اللّٰهِ وَعَمِلَ صَالِحاً وَقَالَ اِنَّن۪ي مِنَ
الْمُسْلِم۪ينَ

"Allah'a **çağırıp yararlı iş yapan** ve: 'Doğrusu ben müslümanlardanım' diyenden daha güzel sözlü kimdir?" (Fussılet, 41/33).

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُۜ اِدْفَعْ بِالَّت۪ي هِيَ اَحْسَنُ فَاِذَا الَّذ۪ي
بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَاَنَّهُ وَلِيٌّ حَم۪يمٌ

"İyilik de, kötülük de eşit değildir. (Kötülüğü) **en güzel yöntemle sav.** O zaman bir de bakarsın ki seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki çok sıcak bir dost oluvermiş!" (Fussılet, 41/34).

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ قُرْاٰناً عَرَبِياًّ لِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ
يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ ف۪يهِۜ فَر۪يقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَر۪يقٌ فِي السَّع۪يرِ

"Kentlerin anasını ve onun çevresindekileri **uyarman** ve yine kendisinde hiç kuşku bulunmayan toplantı gününden **uyarman için** sana Arapça bir Kur'an indirdik. Bir grup cennette, bir grup da alevli (cehennem)dedir." (Şûrâ, 42/7).

Davetçi Karşı Tarafın Etkisinde Kalmamalıdır

فَلِذٰلِكَ فَادْعُۚ وَاسْتَقِمْ كَمَٓا اُمِرْتَۚ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَهُمْۚ وَقُلْ اٰمَنْتُ بِمَٓا
اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتَابٍۚ وَاُمِرْتُ لِاَعْدِلَ بَيْنَكُمْۜ اَللّٰهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْۜ لَنَٓا اَعْمَالُنَا
وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْۜ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْۜ اَللّٰهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَاۚ وَاِلَيْهِ الْمَص۪يرُۜ

"Bunun için (tevhide) çağır. Emrolunduğun gibi dosdoğru ol. **Keyiflerine uyma**. De ki: 'Allah'ın indirdiği her kitaba inandım. Aranızda adalet göstereyim diye emir aldım. Allah Rabbimiz, Rabbiniz. Bize kende işlerimiz, size de kendi işleriniz. Birbirimiz arasında hiç tartışma yoktur. Allah aramızı cemeder. Ancak O'nadır son varış." (Şûrâ, 42/15).

فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌۜ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

“Öyle ise kendilerinden geç, **onlara ilişme** ve: ‘**Selâm** (Allah selâmet versin)’ de. İleride bilecekler!” (Zuhruf, 43/89).

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلٰى شَرِيعَةٍ مِنَ الْاَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

“Sonra seni emirden bir Şeriat üzerine koyduk. Öyle ise onu izle, **bilmeyen kimselerin keyiflerine uyma!”** (Câsiye, 45/18).

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ اَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّاٰتِهِمْ فٖٓي اَصْحَابِ الْجَنَّةِۜ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذٖي كَانُوا يُوعَدُونَ

“İşte bunlar cennetlikler içinde, kendilerinden **yaptıkları işlerin en güzelini kabul edeceğimiz** ve günahlarından vaz geçeceğimiz seçkinlerdendirler. Bu vaad, onlara şaşmaz doğru bir vaaddır.” (Ahkâf, 46/16).

Davetçinin Yüreği Geniş Olmalıdır

فَاَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلّٰى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ اِلَّا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَاۜ

“Öyle ise sen, bizim zikrimizden yüz çevirip de dünya hayatından ötesini istemeyen kimselerden yüz çevir.” (Necm, 53/29).

وَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمٖيلًا

“Başkalarının diyeceklerine **sabret** ve onlardan **güzel** bir ayrılışla uzaklaş.” (Müzzemmil, 73/10).

Davetçi Ayırım Yapmamalıdır, Bu Hususta Hz. Peygamber’e Yapılan Bir Uyarı

عَبَسَ وَتَوَلّٰٓى

“Ekşidi (surat astı) ve döndü.” (Abese, 80/1).

اَنْ جَٓاءَهُ الْاَعْمٰىۜ

"Kendisine **a'mâ (gözleri görmeyen)** geldi diye." (Abese, 80/2).

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكّٰىۙ

"Ne bilirsin, belki o **temizlenecek**," (Abese, 80/3).

اَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرٰىۜ

"veya **öğüt dinleyip belleyecek** de o öğüt kendisine fayda verecek." (Abese, 80/4).

اَمَّا مَنِ اسْتَغْنٰىۙ

"Ama **ihtiyaç duymayana** gelince," (Abese, 80/5).

فَاَنْتَ لَهُ تَصَدّٰىۜ

"Sen onun sadâsına (sözlerinin onda yankı bulmasına) özeniyorsun." (Abese, 80/6).

وَمَا عَلَيْكَ اَلَّا يَزَّكّٰىۜ

"Onun **temizlenmemesinden** sana ne?" (Abese, 80/7).

وَاَمَّا مَنْ جَٓاءَكَ يَسْعٰىۙ

"Oysa sana **koşarak (can atarak)** gelen," (Abese, 80/8).

وَهُوَ يَخْشٰىۙ

"Haşyet (**saygı duyarak)** gelmişken," (Abese, 80/9).

فَاَنْتَ عَنْهُ تَلَهّٰىۚ

"sen onu **görmezlikten** geliyorsun." (Abese, 80/10).

Davetçi Sadece Bir Öğütçüdür, Zorba Değildir

فَذَكِّرْ اِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرٰىۜ

"Onun için **öğüt ver,** eğer öğüt fayda verirse." (A'lâ, 87/9).

سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشٰىۙ

"Saygısı **olan öğüt alacaktır."** (A'lâ, 87/10).l

فَذَكِّرْ اِنَّمَٓا اَنْتَ مُذَكِّرٌۜ

"Haydi öğüt ver, sen sırf bir öğütçüsün." (Ğâşiye, 88/21).

لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍۙ

"Üzerlerine **tebelleş edilmiş** (bir zorba) değilsin." (Ğâşiye, 88/22).

c) İyiliği Emredip Kötülüklere Karşı Çıkmak[12]

وَاِذَا ق۪يلَ لَهُ اتَّقِ اللّٰهَ اَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْاِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُۜ
وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ

"Ona **'Allah'tan kork'** denildiğinde kendisini gurur kaplayıp günaha sürükler. Artık cehennem onun hakkından gelir. Ne kötü yataktır o!" (Bakara, 2/206).

Yararlı Fısıltılar

لَا خَيْرَ ف۪ي كَث۪يرٍ مِنْ نَجْوٰيهُمْ اِلَّا مَنْ اَمَرَ بِصَدَقَةٍ اَوْ مَعْرُوفٍ
اَوْ اِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِۜ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ ابْتِغَٓاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ
فَسَوْفَ نُؤْت۪يهِ اَجْراً عَظ۪يماً

"Onların fısıldaşmalarının çoğunda hiçbir hayır yoktur. Ancak **bir sadaka ile veya bir iyilikle veya insanlar arasını bulmakla emredenin fısıldaşması başka.** Kim bunu Allah'ın hoşnutluğunu elde etmek için yaparsa yakında ona pek büyük bir ödül veririz." (Nisâ, 4/114).

---

[12] Bkz. Âl-i Imrân, 3/21, 104, 110, 114.

Bilginler ve Bilgeler Kötülüklere Karşı Çıkmalıdır

لَوْلَا يَنْهٰيهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْاَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْاِثْمَ وَاَكْلِهِمُ السُّحْتَۜ لَبِئْسَ
مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

"**Ruhbanlar ve hahamlar** onları günah olan sözleri söylemekten, haram yemekten men etmeli değiller miydi? Yapageldikleri işler ne fenadır!" (Mâide, 5/63).

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُۜ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

"Yaptıkları **bir kötülükten** birbirlerini **vazgeçirmiyorlardı.** İşleyegeldikleri şey ne kötüydü!" (Mâide, 5/79).

Hz. Peygamberin Tevrat ve İncil'de Öne çıkarılan Nitelikleri

اَلَّذٖينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْاُمِّيَّ الَّذٖي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا
عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرٰيةِ وَالْاِنْجٖيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهٰيهُمْ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَٓائِثَ
وَيَضَعُ عَنْهُمْ اِصْرَهُمْ وَالْاَغْلَالَ الَّتٖي كَانَتْ عَلَيْهِمْۜ فَالَّذٖينَ
اٰمَنُوا بِهٖ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذٖٓي اُنْزِلَ مَعَهُٓۙ اُو۬لٰٓئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ

"Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de kendisini(n vasıflarını yazılmış) bulacakları ümmi **peygamber** elçiye uyarlar. **O, kendilerine iyiliği emreder, kötülükten sakındırır,** tertemiz nesneleri helal eder, onlara murdar olanları haram kılar, sırtlarındaki ağırlıklarını, üzerlerindeki bağları söker. Ona iman etmiş, ona saygı göstermiş, ona yardım etmiş olanlar, onunla indirilmiş nura uyanlar; işte onlar! Onlardır muratlarına erenler." (A'râf, 7/157)[13].

[13] Bkz. **Lût Peygamber,** (A'râf, 7/80, 81; (Hıcr, 15/16, 17). **Şuayb Peygamber,** (A'raf, 7/85, 86). **Peygamberimiz Hz. Muhammed** (A'raf, 7/199).

Öğütçünün Görevi Alacağı Sonucu Hesaba Katmadan Öğütte Bulunmaktır

وَاِذْ قَالَتْ اُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْماًۙ اللّٰهُ مُهْلِكُهُمْ اَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَاباً شَد۪يداًۜ قَالُوا مَعْذِرَةً اِلٰى رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

"İçlerinden bir cemaat: **'Ne diye Allah'ın kendilerini helak edeceği veya pek ağır bir azap ile azap edeceği bir topluma öğüt veriyorsunuz?'** dediğinde şu cevabı verdiler: **'Rabbinize özür** (beyan etmek) **için, bir de belki onlar sakınırlar'."** (A'râf, 7/164).

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِه۪ٓ اَنْجَيْنَا الَّذ۪ينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّٓوءِ وَاَخَذْنَا الَّذ۪ينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئ۪يسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

"Kendilerine yapılan öğütleri unuttuklarında kötülükten men edenleri kurtardık, zulmedenleri yapageldikleri fâsıklıkları yüzünden şiddetli bir azap ile yakaladık." (A'râf, 7/165).

İyilikleri Tavsiye Edip Kötülüklere Karşı Çıkmak Erkek/Kadın Herkesin Görevidir

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَٓاءُ بَعْضٍۘ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُق۪يمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَيُط۪يعُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُۜ اُو۬لٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُۜ اِنَّ اللّٰهَ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ

"Erkek müminler ile **kadın müminler,** kimileri kiminin dostlarıdır. **İyiliği emrederler, kötülükten alıkoyarlar,** namazı dosdoğru kılar, zekâtı verirler, Allah'a ve peygamberine itaat ederler. İşte Allah, onlara rahmet edecek. Cidden Allah pek güçlüdür, pek hikmetlidir." (Tevbe, 9/71).

اَلتَّٓائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّٓائِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ الْاٰمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللّٰهِۜ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِن۪ينَ

"Tevbe edenler, ibadet edenler, övenler, seyahat eden (oruç tutan)lar, rukûa varanlar, secdeye kapananlar, **iyiliği emredenler, kötülükten nehyedenler,** Allah'ın sınırlarını koruyanlar.. Müjde ver o müminlere."(Tevbe, 9/112).

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ اُو۬لُوا بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ
فِى الْاَرْضِ اِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ اَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا
مَٓا اُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ

"Keşke, sizden önceki kuşaklardan yeryüzünde **bozgunculuktan alıkoyan fazilet sahipleri bulunsaydı!** Onların içinden kendilerini kurtardıklarımızdan sadece pek azı bunu yaptı. Zulmedenler ise içinde şımartıldıkları refahın ardına düştüler. Onlar suçlular idiler." (Hûd, 11/116).

اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِيتَٓائِ ذِى الْقُرْبٰى وَيَنْهٰى
عَنِ الْفَحْشَٓاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

"Kuşkusuz Allah, adalet göstermeyi**, iyilik yapmayı, akrabalara vermeyi emrediyor; edepsizlikten, çirkinlikten, taşkınlıktan men ediyor.** Belki öğüt alırsınız diye size öğüt veriyor." (Nahl, 16/90).

اَلَّذِينَ اِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِى الْاَرْضِ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ وَاَمَرُوا
بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلِلّٰهِ عَاقِبَةُ الْاُمُورِ

"Onlar ki kendilerine yeryüzünde güç verirsek namazı kılar, zekatı verirler, **iyilikle emreder, kötülükten nehyederler.** Bütün işler şüphesiz sonunda Allah'a varır." (Hacc, 22/41).

يَا بُنَيَّ اَقِمِ الصَّلٰوةَ وَاْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلٰى مَٓا
اَصَابَكَ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ

"Yavrucuğum! Namazı dosdoğru kıl, **iyiliği emreyle, kötülükten sakındır,** başına gelen musibete sabır göster. Kuşkusuz bunlar azm edilecek büyük işlerdir." (Lokmân, 31/17).

d) Peygamberlerin Davet Yolunda Karşılaştıkları Maddî ve Ma'nevî Sıkıntılar[14]

Öldürülen Peygamberler Vardı

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا
وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ
تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللّٰهِ مِنْ قَبْلُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

"Onlara: 'Allah'ın indirdiğine inanın' denildiğinde: 'Bize indirilene inanırız' derler ve onun ötesindekini inkâr ederler. Oysa o, yanlarındakini tasdik eden gerçektir. De ki: 'Müminler idiyseniz önceden ne diye **peygamberleri öldürüyordunuz?**" (Bakara, 2/91).

İnananlar ile Dalga Geçiliyordu

زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا
وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

"Alçak hayat küfredenler için süslü gösterildi; **inananları alaya alıyorlar.** Oysa korunanlar (takva yoluna girenler) kıyamet günü onların üstündedir. Allah dilediğini hesapsız biçimde rızıklandırır." (Bakara, 2/212).

---

[14] Bkz. **Musa Peygamber,** (Bakara, 2/87; A'râf, 7/109, 124, 127, 131; Yûnus, 10/76, 83; Tâhâ, 20/40, 45, 68, 72; Şuarâ, 26/14, 27, 29, 34, 35; Neml, 27/13; Mü'min, 40/24, 25, 26, 28, 37). Bkz. **Nebiyy** Maddesi, (Âl-i Imrân, 3/161; En'âm, 6/112; Tevbe, 9/61). **Rusul** Maddesi, (Âl-i Imrân, 3/183, 184; Mâide, 5/70; En'âm, 6/10, 34). Bkz. **İsa Peygamber**, (Nisâ, 4/157; Mâide, 5/110). Bkz. **Rasûl** Maddesi, (Mâide, 5/41). Bkz. **Nuh Peygamber,** (A'râf, 7/60, 61; Hûd, 11/27, 32; Hıcr, 15/68; Şuarâ, 26/105, 111, 112, 116, 117; Kamer, 54/9). Bkz. **Hûd Peygamber**, (A'râf, 7/67; Hûd, 11/53, 54, 55; Şuarâ', 26/136; Ahkâf, 46/22; Kamer, 54/18). Bkz. **Salih Peygamber**, (A'râf, 7/77; Hûd 11/62; Şuarâ, 26/141, 153, 154; Neml, 27/48, 49; Kamer, 54/23, 24, 25). Bkz. **Lût Peygamber,** (A'râf, 7/82; Hûd, 11/78; Şuarâ, 26/160, 167, 169; Neml, 27/56; Kamer, 54/33). Bkz. **Şuayb Peygamber**, (A'râf, 7/90; Hûd, 11/88; Şuarâ, 26/176, 185, 186, 187). Bkz. **Peygamberimiz Hz. Muhammed**, (Enfâl, 8/30; Tevbe, 9/40; İsrâ, 17/60). **Yusuf Peygamber,** (Yûsuf, 12/32, 33, 35, 42).

Dava Uğrunda Sıkıntılar Kaçınılmazdır

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذ۪ينَ خَلَوْا مِنْ
قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَٓاءُ وَالضَّرَّٓاءُ وَزُلْزِلُوا حَتّٰى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذ۪ينَ
اٰمَنُوا مَعَهُ مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ اَلَٓا اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ قَر۪يبٌ

"Yoksa, sizden önce gelip geçenlerin durumu başınıza gelmedikçe cennete gireceğinizi mi sandınız? Peygamber ve maiyyetindeki inananlar: **'Ne zaman Allah'ın yardımı?'** diyecek boyutta kendilerine yoksulluk, sıkıntı dokunmuş ve sarsılmışlardı. Dinleyin! Kuşkusuz Allah'ın yardımı pek yakındır." (Bakara, 2/214).

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ ف۪يهِ قُلْ قِتَالٌ ف۪يهِ كَب۪يرٌ
وَصَدٌّ عَنْ سَب۪يلِ اللّٰهِ وَكُفْرٌ بِه۪ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاِخْرَاجُ اَهْلِه۪
مِنْهُ اَكْبَرُ عِنْدَ اللّٰهِ وَالْفِتْنَةُ اَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ
حَتّٰى يَرُدُّوكُمْ عَنْ د۪ينِكُمْ اِنِ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ
د۪ينِه۪ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَاُو۬لٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةِ وَاُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ ف۪يهَا خَالِدُونَ

"Sana, Haram ay'ı, onda savaşmayı soruyorlar. De ki: 'O ayda savaşmak büyük bir günahtır. Bununla birlikte Allah yolundan menetmek, Allah'a küfretmek, Mescid-i Haram'dan engellemek ve halkını oradan çıkarmak Allah katında daha büyük bir günahtır. Oysa fitne öldürmekten daha beterdir. Güç yetirebilseler sizi dininizden döndürmek için sizinle savaşı sürdürürler. İçinizden kim dininden dönerse o kâfir olarak ölür. İşte onlar, dünyada ve âhirette amelleri boşa gitmiştir. İşte onlar ateş ehlidirler. Onlar orada sürekli kalıcıdırlar." (Bakara, 2/217).

اِنَّ الَّذ۪ينَ يَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيّ۪نَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ
الَّذ۪ينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَل۪يمٍ

"Cidden, Allah'ın âyetlerini inkâr edenler ile **peygamberleri haksızca katledenler** ve insanlardan adaletle emredenlerin canlarına kıyanlar (var ya) onları pek elem veren bir azapla muştula." (Âl-i Imrân, 3/21).

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللّٰهُ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ

"**Tuzak kurdular**, Allah da tuzak kurdu, Allah tuzakçıların en hayırlısıdır." (Âl-i Imrân, 3/54).

لَنْ يَضُرُّوكُمْ اِلَّٓا اَذًى وَاِنْ يُقَاتِلُوكُمْ يُوَلُّوكُمُ الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ

"**Size** (biraz) **eziyet dışında asla zarar veremezler.** Sizinle savaşırlarsa arkalarını dönüp kaçarlar, sonra onlara yardım da edilmez". (Âl-i Imrân, 3/111).

اِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَاِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا
بِهَا وَاِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا اِنَّ اللّٰهَ بِمَا
يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

"Size bir iyilik dokunursa bu onları tasalandırır. **Size bir fenalık dokunursa onunla sevinirler.** Sabrederseniz, sakınırsanız onların hileleri size hiçbir zarar vermez. Kuşkusuz Allah yapageldiğinizi pek iyi kuşatandır." (Âl-i Imrân, 3/120).

وَمَٓا اَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِاِذْنِ اللّٰهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ

"O iki ordunun karşılaştığı gün **başınıza gelen de** Allah'ın izniyledir ve inananları bilmesi içindir." (Âl-i Imrân, 3/166).

لَتُبْلَوُنَّ فِٓي اَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ
اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ اَشْرَكُٓوا اَذًى كَثِيرًا
وَاِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ

"Elbette **mallarınızda ve canlarınızda sınanacaksınız** ve sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve şirk koşanlardan pek çok

inciten sözler işiteceksiniz. Sabrederseniz ve sakınırsanız kuşkusuz bu, azm edilecek büyük işlerdendir." (Âl-i Imrân, 3/186).

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنّى لَٓا اُضيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَالَّذينَ هَاجَرُوا وَاُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَاُو۫ذُوا في سَبيلي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَاُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَلَاُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْري مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ

"Derken Rab'leri kendilerine şu karşılığı verdi: 'Kesinlikle Ben, sizden erkek veya kadın çalışanın çalışmasını zayi etmeyeceğim. Birbirinizden yaratıldınız. **Göç edenler, yurtlarından çıkarılanlar, Benim yolumda işkenceye maruz bırakılanlar, öldürenler ve öldürülenlere gelince** elbette onların kötülüklerini örteceğim, onları Allah katından bir karşılık olarak altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacağım. Karşılığın güzeli Allah'ın katındadır." (Âl-i Imrân, 3/195).

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ في سَبيلِ اللّٰهِ وَالْمُسْتَضْعَفينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَٓاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذينَ يَقُولُونَ رَبَّنَٓا اَخْرِجْنَا مِنْ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اَهْلُهَاۚ وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّاۚ وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصيرًا

"Ne oluyor size ki Allah yolunda ve: **'Rabbimiz bizi halkı zalim olan bu kasabadan çıkar, bize katından bir dost gönder, katından bize iyi bir yardımcı gönder'** diyen çaresiz erkekler ile kadın ve çocuklar uğrunda savaşmıyorsunuz?" (Nisâ, 4/75).

وَمَنْ يُهَاجِرْ في سَبيلِ اللّٰهِ يَجِدْ فِي الْاَرْضِ مُرَاغَمًا كَثيرًا وَسَعَةًۜ وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِه۪ مُهَاجِرًا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِه۪ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ اَجْرُهُ عَلَى اللّٰهِۜ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحيمًا

"Kim Allah yolunda **hicret ederse** yeryüzünde pek çok gidecek yer ve bolluk bulur. Kim evinden Allah'a ve **peygambere hicret etmek üzere çıkar** da sonra yolda kendisine ölüm erişirse gerçekten onun mükâfatı Allah'a düşmüştür. Allah pek bağışlayıcı, pek merhametlidir." (Nisâ, 4/100).

Seni Fitneye Düşürmemeleri İçin Dikkatli Ol

وَاَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ اَنْ
يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ اِلَيْكَۜ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ اَنَّمَا يُر۪يدُ
اللّٰهُ اَنْ يُص۪يبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْۜ وَاِنَّ كَث۪يرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ

"Aralarında, Allah'ın indirdiğiyle hükmet, onların heveslerine uyma, **Allah'ın sana indirdiklerinin bir kısmından seni şaşırtmalarından sakın.** Yüz çevirirlerse bil ki Allah onları bazı günahları yüzünden musibete uğratmak istiyor. Gerçekten insanlardan pek çoğu doğru yoldan çıkmış kişilerdir." (Mâide, 5/49).

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذ۪ينَ اتَّخَذُوا د۪ينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذ۪ينَ
اُو۫تُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ اَوْلِيَٓاءَۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَ

"Ey iman edenler! **Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden dininizi bir eğlence, bir oyun edinenleri ve kâfirleri dostlar edinmeyin.** Eğer müminlerseniz Allah'tan korkun." (Mâide, 5/57).

Psikolojik Baskılara Maruz Kalmışlardı

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ اِلَيْكَۚ وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ وَف۪ٓي اٰذَانِهِمْ
وَقْرًاۜ وَاِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَاۜ حَتّٰٓى اِذَا جَٓاؤُ۫كَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذ۪ينَ
كَفَرُٓوا اِنْ هٰذَٓا اِلَّٓا اَسَاط۪يرُ الْاَوَّل۪ينَ

"İçlerinden kimi kulak verip seni dinliyor. Onu iyice anlamalarını engellemek için kalpleri üzerine kat kat örtüler geçirdik, kulaklarına da bir ağırlık koyduk. Her mucizeyi görseler de ona inanmaz-

lar. Sonunda sana geldiklerinde seninle tartışmağa koyulurlar. O küfre sapanlar: **'Bu, öncekilerin zamanla masala dönüşmüş efsanelerinden başka bir şey değildir'** derler." (En'âm, 6/25).

قَدْ نَعْلَمُ اِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِى يَقُولُونَ فَاِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ

"Onların sözlerinin **seni üzdüğünü pek iyi biliyoruz**. Kuşkusuz onlar seni yalancı saymıyorlar. Ne var ki o zalimler Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlar." (En'âm, 6/33).

وَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ اِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

"Onların **sözü seni üzmesin.** Kuşkusuz izzet tamamıyle Allah'ındır. O, çok iyi duyan, çok iyi bilendir." (Yûnus, 10/65).

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحٰى اِلَيْكَ وَضَٓائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ اَنْ يَقُولُوا لَوْلَا اُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ جَٓاءَ مَعَهُ مَلَكٌ اِنَّمَٓا اَنْتَ نَذِيرٌ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ وَكِيلٌ

"Onların sana: **'Ona bir hazine indirilmeli veya kendisiyle bir melek gelmeli değil miydi?'** demelerinden ötürü sana vahyedilenin bir bölümünü bırakman ve bununla göğsünün daralması muhtemeldir. Sen sadece bir uyarıcısın. Allah, her şey üzerinde Vekil'dir." (Hûd, 11/12).

Peygamberlerin Lafları Ağızlarına Tıkanmıştı

اَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا اللّٰهُ جَٓاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّٓوا اَيْدِيَهُمْ فِٓى اَفْوَاهِهِمْ وَقَالُٓوا اِنَّا كَفَرْنَا بِمَٓا اُرْسِلْتُمْ بِهِ وَاِنَّا لَفِى شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَٓا اِلَيْهِ مُرِيبٍ

"Sizden öncekilerin, Nuh toplumunun, Âd'ın, Semûd'un ve onlardan sonrakilerin -ki Allah'tan başkası bilmez onları- haberi gelmedi

mi? Peygamberleri apaçık belgelerle kendilerine gelmişlerdi de **elle-rini ağızlarına itmişler** ve: 'Biz sizin kendisiyle gönderildiğiniz şeye küfrettik, bizi kendisine çağırmakta olduğunuz şeyden işkillendiren bir kuşku içindeyiz' demişlerdi." (İbrâhîm, 14/9).[15]

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ اَرْضِنَا اَوْ لَتَعُودُنَّ
فِى مِلَّتِنَا فَاَوْحَى اِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ

"Küfredenler peygamberlerine: **'Ya sizi toprağımızdan çıkaracağız ya da çare yok dinimize döneceksiniz!'** dediler. Bunun üzerine onlara Rableri şöyle vahiyde bulundu: 'Kesinlikle o zalimleri helak edeceğiz." (İbrâhîm, 14/13).

Putçuların Psikolojik Savunma Refleksleri Tarih Boyunca Hep Aynı Olagelmiştir

Peygamberlere: 'Deli' Demişlerdi

وَقَالُوا يَا اَيُّهَا الَّذِى نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ اِنَّكَ لَمَجْنُونٌ

"Dediler: 'Hey kendisine zikir (Kur'an) indirilen, **sen elbette bir delisin'**." (Hıcr, 15/6).[16]

وَمَا يَاْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ اِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ

"Kendilerine herhangi bir elçi gelmeye görsün, muhakkak **onunla alay ederlerdi."** (Hıcr, 15/11).[17]

وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ

"Andolsun onların söylemekte oldukları şeyden **ötürü göğsünün daraldığını biliyoruz."** (Hıcr, 15/97).

---

[15] Bkz, (Mü'min, 40/5; (Kâf, 50/12, 13, 14).
[16] Bkz, (Hıcr, 15/80, 90, 95).
[17] Bkz, (Zuhruf, 43/7).

Peygamberlere: 'Müfteri' Demişlerdi

وَاِذَا بَدَّلْنَآ اٰيَةً مَكَانَ اٰيَةٍۙ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ قَالُوٓا اِنَّمَآ اَنْتَ
مُفْتَرٍؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

"Bir âyetin yerine bir başka âyeti bedel yaptığımızda -ki Allah neyi indirmekte olduğunu en iyi bilendir- derler: **'Sen ancak bir iftiracısın!'** Hayır! Onların çoğunluğu bilmiyorlar." (Nahl, 16/101).

وَاِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهٖۜ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ
لِلصَّابِرِينَ

"Eğer cezalandırırsanız o zaman kendisiyle **cezalandırıldığınız** şeyin aynısıyla cezalandırın. Eğer sabır gösterirseniz elbette o, sabredenler için daha hayırlıdır." (Nahl, 16/126).

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ اِلَّا بِاللّٰهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِى ضَيْقٍ مِمَّا
يَمْكُرُونَ

"Sabreyle. Sabrın da ancak Allah('ın yardımı) iledir. Onlar için üzülme, **kurageldikleri tuzaktan ötürü sıkıntıda olma."** (Nahl, 16/127).

وَاِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِىٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ لِتَفْتَرِىَ عَلَيْنَا غَيْرَهُۗ
وَاِذًا لَاتَّخَذُوكَ خَلِيلًا

"Neredeyse seni, sana vahyettiğimizden saptırıp başkasını üzerimize iftira atasın (namımıza uydurasın) diye **gerçekten fitneye düşürüyorlardı!** İşte o zaman elbette seni candan dost edinirlerdi." (İsrâ, 17/73).

لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْۜ وَاَسَرُّوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُواۗ هَلْ هٰذَآ اِلَّا بَشَرٌ
مِثْلُكُمْۚ اَفَتَاْتُونَ السِّحْرَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُونَ

"Kalpleri hep oyunda. Hem onlar, o zâlimler gizlice şu fısıldaşmayı yaptılar: **'Bu, sırf sizin gibi bir insan, artık göre göre sihire mi gidiyorsunuz?"** (Enbiyâ, 21/3).

بَلْ قَالُوٓا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ بَلِ افْتَرٰیهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌۚ فَلْيَأْتِنَا بِاٰيَةٍ كَمَٓا اُرْسِلَ الْاَوَّلُونَ

"Onlar: **'Hayır onlar karışık rüya demetleri! Yok onu uydurdu, yok o bir şâir. Böyle değilse o zaman bize öncekiler gibi bir mu'cize getirsin'** dediler." (Enbiyâ, 21/5).

Hicrete Zorlananların Suçları

اَلَّذِينَ اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ اِلَّٓا اَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللّٰهُۜ وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللّٰهِ كَثِيرًاۜ وَلَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُۜ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

"Onlar: **'Rabbimiz Allah'tır'** demelerinden başka bir sebep, bir hak olmaksızın **yurtlarından çıkarıldılar.** Allah'ın, insanların bir kısmını bir kısmıyla savuşturması olmasaydı Allah'ın isminin içinde çokça anıldığı manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler yıkılırdı. Elbette Allah, kendisine yardım edene yardım edecektir. Şüphe yok ki Allah çok güçlü, çok izzetlidir." (Hacc, 22/40).[18]

وَاِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ

"Eğer sana karşı **mücadele ederlerse** de ki: 'Ne yapmakta olduğunuzu Allah pekâlâ biliyor." (Hacc, 22/68).

فَقَالَ الْمَلَؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هٰذَٓا اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْۙ يُرِيدُ اَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْۜ وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ لَاَنْزَلَ مَلٰٓئِكَةًۚ مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِٓي اٰبَٓائِنَا الْاَوَّلِينَ

[18] Bkz. (Hacc, 22/42, 43, 44).

"Bunun üzerine kavminin inkârcılarından ileri gelen bir gürûh şöyle dedi: **'Bu, başka değil, ancak sizin gibi bir insan,** başınıza geçmek istiyor. Eğer Allah dileseydi elbette birtakım melekler gönderirdi. Biz önceki atalarımız içinde bunu işitmedik." (Mü'minûn, 23/24).

اِنْ هُوَ اِلَّا رَجُلٌ بِه۪ جِنَّةٌ فَتَرَبَّصُوا بِه۪ حَتّٰى ح۪ينٍ

"Kesin o, kendisinde **bir delilik** bulunan bir adam! Bunun için kendisini bir zamana değin gözetin." (Mü'minûn, 23/25).

وَقَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَٓاءِ الْاٰخِرَةِ وَاَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۙ مَا هٰذَٓا اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْۙ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ

"Dünya hayatında kendilerine refah verdiğimiz halde küfredip âhiret buluşmasını yalanlayan kavminden o ileri gelen gürûh ise: 'Bu, başka değil, ancak **sizin gibi bir insan,** yediğinizden yiyor, içtiğinizden içiyor' dedi." (Mü'minûn, 23/33).

وَلَئِنْ اَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ اِنَّكُمْ اِذًا لَخَاسِرُونَ

"Şâyet sizin gibi bir insana itâat ederseniz, kesin siz de bu durumda hüsrandasınızdır." (Mü'minûn, 23/34).

اِنْ هُوَ اِلَّا رَجُلٌ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِن۪ينَ

"O, sırf Allah'a iftira eden bir adam! Biz ona inanacak değiliz." (Mü'minûn, 23/38).

اَمْ يَقُولُونَ بِه۪ جِنَّةٌ بَلْ جَٓاءَهُمْ بِالْحَقِّ وَاَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ

"Yoksa: **'Onda bir tür delilik mi var?'** diyorlar? Hayır, o, onlara hak ile geldi, ama çoğunluğu haktan hoşlanmıyorlar." (Mü'minûn, 23/70).

فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا حَتّٰٓى اَنْسَوْكُمْ ذِكْر۪ي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ

"Siz onları alaya almıştınız, hatta size Beni anmayı unutturdular, onlara öyle gülüyordunuz." (Mü'minûn, 23/110).

وَقَالَ الَّذٖينَ كَفَرُٓوا اِنْ هٰذَٓا اِلَّٓا اِفْكٌ افْتَرٰيهُ وَاَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ
اٰخَرُونَ فَقَدْ جَٓاؤُ۫ ظُلْمًا وَزُورًا

"O inkârcılar: **'Bu, sırf bir iftira, onu o uydurdu, başka bir kavim de buna karşı ona yardımda bulundu'** dediler. Doğrusu bir haksızlığa, bir iftiraya başvurdular." (Furkân, 25/4).

وَقَالُٓوا اَسَاطٖيرُ الْاَوَّلٖينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلٰى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَاَصٖيلًا

"Dediler: **'O, öncekilerin masalları,** onları yazdırtmış da sabah-akşam onlar kendisine okunuyor." (Furkân, 25/5).

وَقَالُوا مَالِ هٰذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشٖي فِي الْاَسْوَاقِ لَوْلَٓا
اُنْزِلَ اِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ نَذٖيرًا

"Bir de: **'Bu peygambere ne oluyor?** Yemek yiyor, çarşılarda yürüyor! Ona bir melek indirilse de yanında onunla beraber uyarıcı olsa ya!' dediler." (Furkân, 25/7).

Peygamberlere: 'Büyüye Yakalanmış' Demişlerdi

اَوْ يُلْقٰٓى اِلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ
اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا

"Veya ona bir hazine bırakılıverse yahut güzel bir bahçesi olsa da ondan yese ya! O zâlimler: **'Sırf büyülenmiş bir adamın peşinden gidiyorsunuz'** dediler." (Furkân, 25/8).

اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطٖيعُونَ سَبٖيلًا

"Bak, senin **hakkında ne kıyaslar, ne temsiller yaptılar** da çıkmaza saptılar, artık asla çıkar bir yol bulamazlar." (Furkân, 25/9).

وَمَٓا اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلٖينَ اِلَّٓا اِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ

وَيَمْشُونَ فِى الْاَسْوَاقِ ۗ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً ۗ اَتَصْبِرُونَ ۚ
وَكَانَ رَبُّكَ بَصٖيرًا ۟

"Biz senden önce de peygamberleri başka türlü göndermedik, şüphesiz onlar da yemek yiyorlar, çarşılarda geziyor, sokaklarda yürüyorlardı. Bir de kiminizi kiminiz için bir sınama aracı yaptık ki bakalım sabır gösterecek misiniz? Şüphesiz Rabbin çok iyi görür." (Furkân, 25/20).

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمٖينَ ۗ وَكَفٰى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصٖيرًا

"İşte böyle Biz her peygamber için **suçlulardan bir düşman yapmışızdır.** Bununla birlikte yol gösteren ve yardım eden olarak Rabbin yeter." (Furkân, 25/31).

وَاِذَا رَاَوْكَ اِنْ يَتَّخِذُونَكَ اِلَّا هُزُوًا ۗ اَهٰذَا الَّذٖى بَعَثَ اللّٰهُ رَسُولًا

"Seni gördüklerinde **sırf alaya alıyorlar** ve: 'Allah'ın peygamber olarak gönderdiği o kişi bu mu?' diyorlar." (Furkân, 25/41).

Tanrıları Adına Sabırla Övünüyorlardı

اِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا لَوْلَٓا اَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا ۗ وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ
حٖينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ اَضَلُّ سَبٖيلًا

'Doğru be! Kendilerine tapınmakta sebat göstermeseydik nerede ise bizi tanrılarımızdan saptıracaktı' diyorlar. Fakat ileride azabı görecekleri gün kimmiş o yolu daha sapık, bilecekler!" (Furkân, 25/42).

Kafirlere Boyun Eğme

فَلَا تُطِعِ الْكَافِرٖينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهٖ جِهَادًا كَبٖيرًا

"Madem ki seni Biz gönderdik öyleyse **kafirlere boyun eğme,** onlara karşı büyük bir cihad ile cihad et." (Furkân, 25/52).

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِى ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ

"Onların hesabına üzülme, yaptıkları tuzaklardan ötürü bir darlık, **can sıkıntısı içinde olma."** (Neml, 27/70).

فَلَمَّا جَٓاءَهُمْ مُوسٰى بِاٰيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هٰذَٓا اِلَّا سِحْرٌ مُفْتَرًى وَمَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِىٓ اٰبَٓائِنَا الْاَوَّلِينَ

"Musa bunun üzerine açık açık âyetlerimizle onlara varınca: **'Bu, uydurma bir büyüden başka bir şey değildir,** biz bunu daha önce atalarımızdan da işitmedik' dediler." (Kasas, 28/36).

فَلَمَّا جَٓاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَٓا اُو۫تِىَ مِثْلَ مَٓا اُو۫تِىَ مُوسٰىۜ اَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَٓا اُو۫تِىَ مُوسٰى مِنْ قَبْلُۚ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَاۗ وَقَالُٓوا اِنَّا بِكُلٍّ كَافِرُونَ

"Fakat şimdi onlara tarafımızdan hak gelince: 'Musa'ya verilen gibi verilse ya?!' dediler. Peki bundan önce, Musa'ya verileni inkâr etmediler mi? **'Birbirini destekleyen iki büyü!'** demişlerdi' ve: 'Hiçbirisine inanmayız!' demişlerdi." (Kasas, 28/48).

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّٓا اَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ اَوْ حَرِّقُوهُ فَاَنْجٰيهُ اللّٰهُ مِنَ النَّارِۜ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

"Onun için ona (İbrahim'e) toplumunun cevabı sadece: **'Onu öldürün veya yakın'** demeleri oldu. Allah onu o ateşten kurtardı. Elbette bunda inanacak bir toplum için kuşkusuz ibretler vardır." (Ankebût, 29/24).[19]

اَئِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ وَتَاْتُونَ فِى نَادِيكُمُ الْمُنْكَرَۜ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّٓا اَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

[19] Bkz. (Sâffât, 37/97).

"Gerçekten siz hâlâ erkeklere gidecek, yol kesecek ve toplantılarınızda bu edepsizliği yapıp duracak mısınız? Buna kavminin cevabı sadece: **'Haydi, eğer doğru söleyenlerden isen bize Allah'ın azabını getir'** demeleri oldu." (Ankebût, 29/29).

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هٰذَٓا اِلَّا رَجُلٌ يُر۪يدُ اَنْ يَصُدَّكُمْ
عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَٓاؤُ۬كُمْۚ وَقَالُوا مَا هٰذَٓا اِلَّٓا اِفْكٌ مُفْتَرًىۜ وَقَالَ الَّذ۪ينَ
كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَٓاءَهُمْۙ اِنْ هٰذَٓا اِلَّا سِحْرٌ مُب۪ينٌ

"Karşılarında açık açık ayetlerimiz okunduğunda dediler: 'Bu, sadece sizi atalarınızın tapıp durduklarından **çevirmek isteyen bir adam!**' Yine dediler: 'Bu (Kur'ân) yalnız uydurulmuş bir yalandır!' Yine o küfre sapmış olanlar kendilerine hak geldiğinde: 'Bu, ancak apaçık bir büyüdür' dediler." (Sebe', 34/43).

وَكَذَّبَ الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْۙ وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَٓا اٰتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُل۪يۗ
فَكَيْفَ كَانَ نَك۪يرِ۟

"Onlardan öncekiler de yalanlamışlardı. Oysa (bunlar) onlara verdiklerimizin onda birine bile erişmemişlerdir. Sonuçta elçilerimizi yalanlamışlardı. Azabım nasıl olmuştu?" (Sebe', 34/45).[20]

وَيَقُولُونَ اَئِنَّا لَتَارِكُٓوا اٰلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍۜ

"Ve: **'Biz mi delirmiş bir şair yüzünden tanrılarımızı bırakacağız?'** diyorlardı." (Sâffât, 37/36).

وَعَجِبُٓوا اَنْ جَٓاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌۚ

"Kendilerine içlerinden bir uyarıcı geldi diye şaştılar! Ve o inkârcılar: **'Bu, çok yalancı bir büyücü!'** dediler." (Sâd, 38/4).

وَانْطَلَقَ الْمَلَاُ مِنْهُمْ اَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلٰٓى اٰلِهَتِكُمْۚ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُۚ

[20] Bu Bağlamda bkz. (Fâtır, 35/4, 25; Yâsin, 36/14, 15, 30, 69).

"İçlerinden ileri gelenler ileri fırladı: **'Haydi yürüyün, tanrılarınız üzerinde sebat gösterin,** kuşkusuz bugün, istenen şey bu!' dediler." (Sâd, 38/6).

مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِى الْمِلَّةِ الْاٰخِرَةِ اِنْ هٰذَآ اِلَّا اخْتِلَاقٌ

"Bunu biz başka bir dinde duymadık, bu, sadece **bir uydurmadır."** (Sâd, 38/7).

وَلَمَّا جَٓاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ وَاِنَّا بِهٖ كَافِرُونَ

"Onlara hak gelince: **'Bu bir büyü, kesin biz bunu inkâr edenleriz'** dediler." (Zuhruf, 43/30).

Hz. Musa'ya: 'Zavallı/Aşağılık' Demişlerdi.

اَمْ اَنَا۬ خَيْرٌ مِنْ هٰذَا الَّذٖى هُوَ مَهٖينٌ وَلَا يَكَادُ يُبٖينُ

"Yoksa ben, kendisi **bir zavallı/aşağılık ve nerede ise (amacını) açıklayamayan** bu heriften hayırlı değil miyim?" (Zuhruf, 43/52).

فَلَوْلَٓا اُلْقِىَ عَلَيْهِ اَسْوِرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ اَوْ جَٓاءَ مَعَهُ الْمَلٰٓئِكَةُ مُقْتَرِنٖينَ

"(Dediği gibi ise) o zaman üzerine altından bilezikler atılmış veya maiyyetinde melekler peşpeşe sıralanmış olmalı değil miydi?" (Zuhruf, 43/53).

ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ

"Derken ondan yüz çevirdiler ve: **Eğitilmiş biri, bir mecnun'** dediler." (Duhân, 44/14).

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ لٖى مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا هُوَ اَعْلَمُ
بِمَا تُفٖيضُونَ فٖيهِ كَفٰى بِهٖ شَهٖيدًا بَيْنٖى وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحٖيمُ

"Yoksa **'Onu uydurdu' mu** diyorlar? De ki: 'Ben onu uydurdumsa siz beni Allah'tan kurtaracak hiçbir şeye sahip olamazsınız ve O si-

zin neye yaygara edip durduğunuzu pekâlâ bilir. Benimle aranızda tanık olarak O yeter. O, çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir." (Ahkâf, 46/8).

فَتَوَلّٰى بِرُكْنِه۪ وَقَالَ سَاحِرٌ اَوْ مَجْنُونٌ

"O, bütün gücüyle tersine gitti **'büyücü veya deli'** dedi." (Zâriyât, 51/39).

كَذٰلِكَ مَٓا اَتَى الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ اِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ اَوْ مَجْنُونٌ

"Böyle, bunlardan öncekilere, bir peygamber gelince mutlaka ya **'büyücü'** ya da **'deli'** dediler." (Zâriyât, 51/52).

اَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِه۪ رَيْبَ الْمَنُونِ

"Yoksa: **'O, bir şairdir kendisine zamanın felaketini gözetiyoruz' mu** diyorlar?" (Tûr, 52/30).

اَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ

"Yoksa: **'Onu kendisi uydurmakta' mı** diyorlar? Hayır, kendileri inanmazlar." (Tûr, 52/33).

وَاِنْ يَرَوْا اٰيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ

"Hâlâ bir mu'cize görseler yüz çevirir ve: **'Sürekli bir büyü'** derler." (Kamer, 54/2).

لِلْفُقَرَٓاءِ الْمُهَاجِر۪ينَ الَّذ۪ينَ اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَاَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُۜ اُولٰٓئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

"Yurtlarından ve mallarından çıkarılmış olan o fakirler içindir ki Allah'tan bir lutuf ve hoşnutluk ararlar, Allah'a ve Peygamberine hizmet ederler. İşte onlardır doğru olanlar." (Haşr, 59/8).

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوّ۪ي وَعَدُوَّكُمْ اَوْلِيَٓاءَ تُلْقُونَ اِلَيْهِمْ
بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَٓاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَاِيَّاكُمْ اَنْ تُؤْمِنُوا
بِاللّٰهِ رَبِّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا ف۪ي سَب۪يل۪ي وَابْتِغَٓاءَ مَرْضَات۪ي تُسِرُّونَ
اِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَاَنَا اَعْلَمُ بِمَٓا اَخْفَيْتُمْ وَمَٓا اَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ
فَقَدْ ضَلَّ سَوَٓاءَ السَّب۪يلِ

"Ey iman edenler! Düşmanımı ve düşmanınızı dost edinmeyin. Onlar size gelmiş olan hakka küfretmişler iken siz onlara dostluk gösteriyorsunuz. Rabbiniz Allah'a iman ediyorsunuz diye **sizi ve Peygamberi yurdunuzdan çıkarıyorlardı.** Eğer sizler Benim yolumda ve hoşnutluğum uğrunda cihad için çıktınızsa kendilerine dostlukla (nasıl) sır verirsiniz? Oysa Ben sizin gizlediklerinizi de, açıkladıklarınızı da bilirim. İçinizden her kim onu yaparsa artık düz yolun ortasında şaşırmış olur." (Mumtehıne, 60/1).

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِه۪ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَن۪ي وَقَدْ تَعْلَمُونَ اَنّ۪ي رَسُولُ اللّٰهِ
اِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُٓوا اَزَاغَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِق۪ينَ

"Hani bir zaman Musa kavmine: **'Ey kavmim! Benim size gönderilmiş Allah elçisi olduğumu bildiğiniz halde niçin beni incitiyorsunuz?'** demişti. Sonra onlar yamukluk edince Allah da kalplerini yamulttu. Çünkü Allah fasıklar yığınını doğru yola çıkarmaz." (Saff, 61/5).

مَٓا اَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ

"Sen Rabbinin nimeti sayesinde **deli** değilsin." (Kalem, 68/2).

وَاِنْ يَكَادُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِاَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ
اِنَّهُ لَمَجْنُونٌ

"Ve gerçekten küfredenler o zikri duydukları vakit az daha seni gözleriyle kaydıracaklardı. Bir de durmuşlar: **'O, kesin bir deli'** diyorlar." (Kalem, 68/51).

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍۜ قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَۙ

"O bir şair sözü değildir! Siz pek az inanıyorsunuz." (Hâkka, 69/41).

وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍۜ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَۜ

"Bir kâhin sözü de değildir! Siz pek az düşünüyorsunuz." (Hâkka, 69/42).

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍۚ

"Yoksa arkadaşınız **deli** değil!" (Tekvîr, 81/22).

اِنَّ الَّذِينَ اَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا يَضْحَكُونَۘ

"Evet o cürüm işleyenler **iman edenlere gülüyorlardı."** (Mutaffifîn, 83/29).

وَاِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَۘ

"Onlara uğradıklarında birbirlerine **göz kırpıyorlardı."** (Mutaffifîn, 83/30).

وَاِذَا انْقَلَبُٓوا اِلٰٓى اَهْلِهِمُ انْقَلَبُوا فَكِهِينَۘ

"Evlerine döndüklerinde **keyifli keyifli dönüyorlardı."** (Mutaffifîn, 83/31).

وَاِذَا رَاَوْهُمْ قَالُٓوا اِنَّ هٰٓؤُ۬لَٓاءِ لَضَٓالُّونَۙ

"Onları gördüklerinde: **'İşte bunlar sapıklar'** diyorlardı!" (Mutaffifîn, 83/32).

وَمَٓا اُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَۜ

"Oysa üzerlerine gözcü gönderilmemişlerdi." (Mutaffifîn, 83/33).

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

"Onlardan öc almalarının sebebi de sırf pek güçlü, pek övülmüş olan Allah'a iman etmiş olmaları idi." (Burûc, 85/8).

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ

"Doğrusu sana kin besleyendir **ebter** (soyu kesik). (Kevser, 108/3).

e) Bazı Peygamberlerin Bâtıl ile Mücâdelelerine Atıflar

Hz. Âdem'in Mücadelesi[21]

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا
بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ

"Bunun üzerine **şeytan** onları (**Âdem ile eşini**) oradan kaydırdı, ikisini de bulundukları o yerden çıkardı. Biz de: **'Kiminiz kiminize düşman olarak hepiniz aşağıya inin ve yeryüzünde bir zamana kadar bir bekleme ve bir yararlanma var'** dedik." (Bakara, 2/36)[22].

Hakkı Bâtılla Kirletmeyin

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

"Hakkı bâtılla kirletmeyin, bilip durduğunuz halde gerçeği gizlemeyin." (Bakara, 2/42)[23].

Hz. Davud'un Mücâdelesi[24]

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا
وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

---

21 Ayrıntılar için bkz. **Âdem Peygamber.**

22 Bu bağlamda bkz. (Tâhâ, 20/123).

23 Bu bağlmada bkz. (Âl-i Imrân, 3/71).

24 Bkz. **Davud Peygamber.**

"(Tâlût ve Ordusu) Câlut ve askerlerine karşı meydana çıktıklarında: **'Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır, ayaklarımızı sağlamlaştır, kâfirler topluluğuna karşı bize yardım eyle'** dediler." (Bakara, 2/250).

فَهَزَمُوهُمْ بِاِذْنِ اللّٰهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَاٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْاَرْضُ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ

"Derken, Allah'ın izniyle onları **bozguna uğrattılar. Davud Calut'u öldürdü.** Allah ona saltanatı, hikmeti verdi ve ona dilediklerinden öğretti. Allah'ın insanların kimilerini kimileri ile bertaraf etmesi olmasaydı elbette yeryüzü bozulurdu. Ama Allah âlemlere karş lutuf sahibidir." (Bakara, 2/251).

İhtilaflar Savaşları Doğurmuştur

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللّٰهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَاٰتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَاَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَلٰكِنِ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ اٰمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلُوا وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

"İşte şunlar elçiler! Kimilerini kimilerine üstün kıldık. İçlerinden kimine Allah konuştu, bazılarını derecelerle yükseltti. Meryem oğlu İsa'ya o apaçık ayetleri/mucizeleri verdik, kendisini Ruhulkudüs ile destekledik. Allah dileseydi onların arkasından gelenler -kendilerine onca ayetler geldikten sonra- **birbirlerini öldürmezlerdi. Ne var ki ihtilafa düştüler,** içlerinden kimisi inandı, içlerinden kimi de inkâr etti. **Allah dileseydi birbirlerini öldürmezlerdi.** Ama Allah dilediğini yapıyor." (Bakara, 2/253).

قَدْ كَانَ لَكُمْ اٰيَةٌ ف۪ي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَاۜ فِئَةٌ تُقَاتِلُ ف۪ي سَب۪يلِ
اللّٰهِ وَاُخْرٰى كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأْيَ الْعَيْنِۜ وَاللّٰهُ يُؤَيِّدُ
بِنَصْرِه۪ مَنْ يَشَٓاءُۜ اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِاُو۬لِي الْاَبْصَارِ

"(Bedir'de) karşılaşan şu iki toplulukta sizin için gerçekten bir ibret vardı. **Bir topluluk Allah yolunda savaşıyor; öteki ise kafirdi,** onları, kafalarındaki gözleriyle iki kat görüyorlardı. Allah dilediğini yardımıyla destekliyordu. Kuşkusuz bunda gözleri olanlar için elbette bir ders vardır." (Âl-i Imrân, 3/13).

اِذْ قَالَ اللّٰهُ يَا ع۪يسٰٓى اِنّ۪ي مُتَوَفّ۪يكَ وَرَافِعُكَ اِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ
مِنَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذ۪ينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذ۪ينَ كَفَرُٓوا
اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِۚ ثُمَّ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ف۪يمَا
كُنْتُمْ ف۪يهِ تَخْتَلِفُونَ

"Allah şöyle demişti: Ey İsa! Kuşkusuz ben seni öldüreceğim, seni kendime kaldıracağım, **seni küfredenlerden temizleyeceğim, sana uyanları kıyamet gününe değin, küfredenlerin üstünde tutacağım,** sonra yalnız bana olacak dönüşünüz ve ihtilaf edegeldiğiniz şeyler hususunda aranızda hüküm vereceğim." (Âl-i Imrân, 3/55).

Sizi Yolunuzdan Döndürmek İstediler

وَدَّتْ طَٓائِفَةٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّونَكُمْۜ وَمَا يُضِلُّونَ
اِلَّٓا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

"Ehlikitap'tan bir grup **sizi saptırmayı candan istediler.** Onlar kendilerinden başkasını saptırmıyorlar ama farkında değiller." (Âl-i Imrân, 3/69).

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوٓا اِنْ تُط۪يعُوا فَر۪يقاً مِنَ الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ
بَعْدَ ا۪يمَانِكُمْ كَافِر۪ينَ

"Ey iman edenler! Kendilerine kitap verilenlerden **bir zümreye boyun eğerseniz** sizi imanınızdan sonra gerisin geri inkâra döndürürler." (Âl-i Imrân, 3/100).

'Gün Ola Devrân Döne' Atasözünün Ma'kes Bulduğu Âyet

إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ
نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ
شُهَدَاءَ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ

"Size bir yara dokunuyorsa onlara da benzeri bir yara dokunmuştu. **İşte o günler.. Onları insanlar arasında evirip-çeviriyoruz.** (Bunu bir de) Allah iman edenleri bilsin ve sizden şehitler (gören kimseler) edinsin diye (yapıyor). Allah zalimleri sevmez." (Âl-i Imrân, 3/140).

Peygamberler de Fi'len Çarpışmışlardı

وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي
سَبِيلِ اللّٰهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللّٰهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ

"Nice peygamber vardı ki maiyyetinde Rabbânî eğitim görmüşler çarpışmış, Allah yolunda başlarına gelenlerden ötürü gevşememişler, zayıflık göstermemişlerdi, miskinlik yapmamışlardı. Allah o sabırlıları sever." (Âl-i Imrân, 3/146).

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ
الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا

"İman edenler Allah yolunda savaşırlar. Küfredenler ise Tağut'un yolunda savaşırlar. Öyle ise **şeytanın dostlarına karşı savaşın.** Cidden şeytanın tuzağı pek zayıftır." (Nisâ, 4/76).

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى
اللّٰهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللّٰهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا

“Öyle ise (ey Muhammed) **Allah yolunda savaş,** sen sadece kendinden sorumlusun. Müminleri (savaşa) teşvik et. Umulur ki Allah küfredenlerin gücünü kırar. Öyle ya Allah güç bakımından daha yamandır, cezalandırma yönünden de daha yamandır.” (Nisâ, 4/84).

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ اَوْلِيَاءَ
حَتّٰى يُهَاجِرُوا فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ
وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصٖيرًا

“Kendileri küfre saptıkları gibi siz de küfretseniz, eşit olsanız diye candan isterler. Allah yolunda hicret etmelerine değin onlardan dostlar edinmeyin. (Hicrete yanaşmaz) yüz çevirirlerse onları yakalayın, onları bulduğunuz yerde öldürün. Edinmeyin onlardan ne bir dost ne de bir yardımcı.” (Nisâ, 4/89).

وَاِذَا ضَرَبْتُمْ فِى الْاَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلٰوةِ اِنْ
خِفْتُمْ اَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذٖينَ كَفَرُوا اِنَّ الْكَافِرٖينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبٖينًا

“Yeryüzünde (yolculuğa) çıktığınızda **küfre sapanların size bir kötülük yapmalarından korkarsanız namazı kısaltmanızda size hiçbir günah yoktur.** Gerçekten o kâfirler size apaçık bir düşman oldular.” (Nisâ, 4/101).

وَلَا تَهِنُوا فِى ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ اِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَاِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا
تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٖيمًا حَكٖيمًا

“(O düşman) topluluğun **peşine düşmekte gevşeklik göstermeyin.** Siz acı duyuyorsanız kuşkusuz onlar da acı hissediyorlar. Üstelik siz Allah’tan onların ummayacaklarını umuyorsunuz. Allah, her şeyi bilendir, hikmet sahibidir.” (Nisâ, 4/104).

اَلَّذٖينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللّٰهِ قَالُوا اَلَمْ نَكُنْ
مَعَكُمْ وَاِنْ كَانَ لِلْكَافِرٖينَ نَصٖيبٌ قَالُوا اَلَمْ نَسْتَحْوِذْ

عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا

"Sizi gözetleyip duran o kimseler, eğer size Allah'tan bir fetih gelirse: **'Sizinle beraber değil miydik?'** derler. Şayet kâfirler için (zaferden) bir pay olursa: **'Size üstün gelmedik mi, sizi müminlerden korumadık mı?'** derler. Allah kıyamet günü aralarında hüküm verir. Allah asla kâfirler için müminler aleyhine bir yol yapmaz." (Nisâ, 4/141).

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ

"Kim Allah'ı, peygamberini ve inananları dost edinirse (bilsin ki) kuşkusuz **Allah'ın taraftarı, onlardır galipler."** (Mâide, 5/56).

İnananların En Azılı Düşmanları ile Onlara En Fazla Yakınlık Duyanlar

لَتَجِدَنَّ اَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ اٰمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ
اَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ اَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ اٰمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا اِنَّا
نَصَارٰى ذٰلِكَ بِاَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ وَرُهْبَانًا وَاَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

"Elbette sen, inananlara karşı, insanların **en yaman düşmanlık duyanları olarak yahudilerle şirke batmış olanları bulursun.** Yine inananlara sevgice en fazla yakınlık duyanları da: **'Biz hristiyanlarız'** diyenleri bulursun. Bunun sebebi de onların içinde bilge kişiler ile rahiplerin olmalarıdır. Gerçekten onlar kibirlilik taslamazlar." (Mâide, 5/82).

Peygamberler Baskılara Sabır Göstermişlerdi

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلٰى مَا كُذِّبُوا وَاُوذُوا حَتّٰى
اَتٰيهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللّٰهِ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبَاِئِ الْمُرْسَلِينَ

"Elbette senden önce de **peygamberler** yalan sayıldılar da kendilerine yardımımız gelinceye kadar **yalancı sayılmaya ve eziyet edilmeye sabır gösterdiler.** Allah'ın sözlerini değiştirecek hiçbir güç yoktur. Gerçekten sana peygamberlerin haberinden geldi." (En'âm, 6/34).

Aldatmada Edebî Sözlerin Etkileri Kesindir

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْاِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَٓاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ

"Böylece, her peygambere insan ve cin şeytanlarını düşman yaptık. Bunlar birbirlerini aldatmak için **kimileri kimine sözün yaldızlısını telkin ederler**. **Rabbin dileseydi bunu yapmazlardı!** Öyle ise onları uydurageldikleri iftiralarıyla başbaşa bırak." (En'âm, 6/112).

وَلِتَصْغٰٓى اِلَيْهِ اَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ

"Bir de ahirete inanmayanların gönülleri **o süslü söze meyletsin,** ondan hoşlansınlar ve işleyegeldikleri suçları işlesinler (diye bu telkinleri yaparlar)." (En'âm, 6/113).

وَاِنْ تُطِعْ اَكْثَرَ مَنْ فِي الْاَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُونَ

"Yeryüzünde bulunanların çoğunluğuna itaat edersen seni Allah'ın yolundan saptırırlar. Onlar sadece zannın ardına düşerler, **onlar sadece yalan söylerler**." (En'âm, 6/116).

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَاِنَّهُ لَفِسْقٌ وَاِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ اِلٰٓى اَوْلِيَٓائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَاِنْ اَطَعْتُمُوهُمْ اِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ

"Üzerine Allah adı anılmamış olandan yemeyin, cidden o yoldan çıkıştır. **Kuşkusuz şeytanlar, sizinle mücadele etmeleri için**

dostlarına telkinlerde bulunur. Onlara boyun eğerseniz siz de müşrik olmuşsunuzdur!" (En'âm, 6/121).

Yapan Kendine Yapar

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا فٖى كُلِّ قَرْيَةٍ اَكَابِرَ مُجْرِمٖيهَا لِيَمْكُرُوا فٖيهَاۜ وَمَا
يَمْكُرُونَ اِلَّا بِاَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

"Bunun gibi, her köyde ileri gelenleri, **oranın suçluları yaptık ki orada tuzaklar kursunlar. Oysa sade kendilerine tuzak kuruyorlar** da farkında değiller." (En'âm, 6/123).

قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنّٖى عَامِلٌۚ فَسَوْفَ
تَعْلَمُونَۙ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِۜ اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

"De ki: Ey toplumum, bulunduğunuz yerde var gücünüzle **yapın yapacağınızı. Çünkü ben yapıyorum!** İleride yurdun sonunun kimin olacağını bileceksiniz! Gerçek şu ki, zalimler asla iflah olmaz." (En'âm, 6/135).

قُلْ هَلُمَّ شُهَدَٓاءَكُمُ الَّذٖينَ يَشْهَدُونَ اَنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ هٰذَاۚ فَاِنْ شَهِدُوا
فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْۚ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَ الَّذٖينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَالَّذٖينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ

"De ki: 'Haydi, Allah'ın bunu haram kıldığına dair tanıklık eden şahitlerinizi getirin.' Şahitlik ederlerse sen kendileriyle birlikte şahitlik yapma. **Âyetlerimizi yalan sayanların, ahirete inanmayanların keyiflerine uyma.** Onlar, Rab'lerine başkalarını denk tutuyorlar." (En'âm, 6/150).

Şuayb Peygamber'in Mücâdelesi[25]

قَالَ الْمَلَاُ الَّذٖينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهٖ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذٖينَ
اٰمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَٓا اَوْ لَتَعُودُنَّ فٖى مِلَّتِنَاۜ قَالَ اَوَلَوْ كُنَّا كَارِهٖينَ

[25] Bkz. Şuayb Peygamber.

"Toplumundan büyüklük taslamağa kalkışan ileri gelenleri: **'Ey Şuayb! Seni ve seninle birlikte iman edenleri kentimizden çıkaracağız ya da çaresiz kesinlikle bizim dinimize döneceksiniz'** dediler. (Şuayb) şöyle dedi: İstemeyenler olsak da mı?." (A'râf, 7/88).

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اِنْ عُدْنَا فٖى مِلَّتِكُمْ بَعْدَ اِذْ نَجّٰينَا اللّٰهُ مِنْهَاۜ وَمَا يَكُونُ لَنَٓا اَنْ نَعُودَ فٖيهَٓا اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ اللّٰهُ رَبُّنَاۜ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًاۜ عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَاۜ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَاَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحٖينَ

"Allah bizi ondan kurtarmışken sizin dininize dönersek doğrusu Allah'a iftira atmış oluruz. Ona dönmemiz bizim için olamaz. Meğer ki Rabbimiz Allah dilemiş olsun. Rabbimiz ilimce her şeyi kuşatmıştır. Yalnız Allah'a güvendik. **Rabbimiz! Bizimle toplumumuz arasında hak ile karar ver, Sen karar verenlerin en hayırlısısın**." (A'râf, 7/89).

وَقَالَ الْمَلَاُ الَّذٖينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهٖ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا اِنَّكُمْ اِذًا لَخَاسِرُونَ

Toplumundan küfre sapmış olan ileri gelenler: **'Şuayb'a uyarsanız, nız, siz o taktirde zarar görürsünüz,'** dediler." (A'râf, 7/90).

Bâtıl, Sonunda Kaybetmeye Mahkumdur

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَۚ

"Sonuçta hak gerçekleşti, onların yapageldikleri **hiç** oldu." (A'râf, 7/118).

اِنَّ هٰٓؤُ۬لَٓاءِ مُتَبَّرٌ مَا هُمْ فٖيهِ وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"Kuşkusuz bunlar, bunların içinde bulunduğu din helak olmuştur, yapageldikleri **boştur**." (A'râf, 7/139).

اَوْ تَقُولُٓوا اِنَّمَٓا اَشْرَكَ اٰبَٓاؤُ۬نَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْۚ اَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ

"Veya: 'Ancak, daha önce atalarımız şirk koşmuştu, bizler onların ardından gelen bir nesil idik, **batılı peyleyenlerin** işledikleri yüzünden bizi helak mı edeceksin?' demeyesiniz diye." (A'râf, 7/173).

Hz. Peygamberin Mücâdelesi[26]

يُجَادِلُونَكَ فِى الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَاَنَّمَا يُسَاقُونَ اِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ

"Gerçek apaçık ortaya çıktıktan sonra bile sanki onlar göz göre göre ölüme sürükleniyorlarmış gibi **hak** konusunda seninle çekişiyorlar." (Enfâl, 8/6).

وَاِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ اِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ اَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ اَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ

"O zaman Allah size, iki gruptan biri, kesinlikle sizin olacak diye vaad ediyordu. Siz ise güçlü olmayanın sizin olmasını arzu ediyordunuz. Allah ise kelimeleriyle **hakkı** ortaya çıkarmayı ve o kâfirlerin arkasını kesmeyi murat buyuruyordu." (Enfâl, 8/7).

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ

"Ki, o mücrimler istemese de **hakkı gerçekleştirsin, batılı da iptal etsin** diye." (Enfâl, 8/8).

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا اِلَى جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ

"Kuşkusuz küfre sapmış olanlar, Allah yolundan men etmeleri için mallarını bol bol harcarlar. Yine onları bol bol sarfedecekler. Sonra o harcadıkları kendilerine hasret (yürek acısı) olacak, ardından yenilecekler. **Küfredenler cehenneme sürülecekler."** (Enfâl, 8/36).

[26] Bkz. **Peygamberimiz Hz. Muhammed.**

فَاِذَا انْسَلَخَ الْاَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَاِنْ تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"O haram aylar çıktığında artık o müşrikleri, kendilerini nerede bulursanız **öldürün, onları yakalayın, onları hapsedin ve her geçidi tutun.** Tevbe ederlerse, namazı dosdoğru kılar ve zekâtı verirlerse o zaman yollarını açın. Kuşkusuz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir." (Tevbe, 9/5).

يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِؤُا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَاْبَى اللّٰهُ اِلَّا اَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

"Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar. Kâfirler hoşlanmasalar da Allah sadece nurunu tamamlamayı murat buyuruyor." (Tevbe, 9/32)[27].

اَفَمَنْ اَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلٰى تَقْوٰى مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ اَمْ مَنْ اَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلٰى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِى نَارِ جَهَنَّمَ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

"Peki, yapısını Allah korkusu ve hoşnutluğu üzerine kuran mı hayırlıdır, yoksa yapısını **yıkılmak üzere olan çatlak bir yar kenarına kurup da onunla birlikte cehennem ateşine yuvarlanan mı?** Allah, zalimler topluluğuna hidayet etmez." (Tevbe, 9/109).

وَيُحِقُّ اللّٰهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ

"O mücrimler hoş görmese de Allah, **kelimeleriyle hakkı isbat eder."** (Yûnus, 10/82).

[27] Bu bağlamda bkz. (Saff, 61/8).

Nuh Peygamberin Mücâdelesi[28]

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ اِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَاِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ

"O gemiyi yapıyordu. **Toplumundan ileri gelenler yanından geçtikçe kendisiyle alay etmişti.** O da: 'Bizimle alay ederseniz biz de alay edegeldiğiniz gibi sizinle alay edeceğiz' demişti." (Hûd, 11/38).

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ

"İleride, kendisini perişan edecek bir azabın kimin başına geleceğini, sürüp gidecek bir azabın kimin tepesine ineceğini bileceksiniz!" (Hûd, 11/39).

Seni Tanrılarımızdan Biri Çarpmış

اِنْ نَقُولُ اِلَّا اعْتَرٰيكَ بَعْضُ اٰلِهَتِنَا بِسُوٓءٍ قَالَ اِنّٓي اُشْهِدُ اللّٰهَ وَاشْهَدُوا اَنّ۪ي بَر۪ٓيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

"Yalnız şunu diyoruz: **'Seni tanrılarımızdan biri kötü çarpmış!'** Hûd: 'Ben Allah'ı tanık tutuyorum siz de tanık tutun! Ben sizin ortak koştuklarınızdan uzağım.' dedi." (Hûd, 11/54).

مِنْ دُونِه۪ فَك۪يدُون۪ي جَم۪يعًا ثُمَّ لَا تُنْظِرُونِ

"O'ndan başkasından (ortak koştuklarınızdan) uzağım. Haydi toptan bana tuzak kurun, sonra da bana göz açtırmayın." (Hûd, 11/55).

Her Şey Rabbimizin İrâdesi Doğrultusunda Cereyan Ediyor

وَلَوْ شَٓاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ اُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِف۪ينَ

"Rabbin dileseydi elbette bütün insanları bir tek ümmet yapardı. Ama ihtilaf edenler olarak sürüp gidiyorlar." (Hûd, 11/118).

[28] Bkz. **Nuh Peygamber.**

Hak ile Bâtılın Karşılaştırılması

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُهُ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ

"Gökten bir su indirdi de bunun sonucunda vâdiler kendi ölçülerince sel oldu. Sel de üste çıkan köpüğü yüklendi. Bir süs eşyası veya herhangi bir eşya elde etmek için ateşte yaktıkları (körükledikleri) madende de bunun gibi bir köpük vardır. İşte **Allah, hak ile bâtılı böyle örneklendirir.** Şimdi köpük atılıp gider. Ama insanlara faydası olan yerde kalır. İşte Allah böyle misaller verir." (Ra'd, 13/17).

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ

"Allah, sizin için kendi nefislerinizden eşler yaptı, eşlerinizden sizin için oğlanlar ve torunlar yarattı. Size tertemiz nimetlerden rızıklar sundu. **Hâlâ bâtıla mı inanıyorlar?** Allah'ın nimetine mi onlar nankörlük ediyorlar?" (Nahl, 16/72).

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا

"De ki: '**Hak geldi bâtıl yıkılıp gitti.** Kuşkusuz bâtıl hep yıkılıp giden olmuştur." (İsrâ, 17/81).

Ashab-ı Kehf'in Mücâdeleleri[29]

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا

[29] Bkz. Ashâb-ı Kehf.

"Çünkü onlar sizi farkederlerse ya sizi taşlayarak öldürürler ya da sizi dinlerine döndürürler. O zaman da asla bir **başarıya ulaşamazsınız!**" (Kehf, 18/20).

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ اِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا اٰيَاتِي وَمَا اُنْذِرُوا هُزُوًا

"Peygamberleri sadece müjdeci ve uyarıcılar olarak gönderdik. **Küfretmiş olanlar ise bâtıla sarılarak bâtılla hakkı ortadan kaldırmak için mücadele ediyorlar**. Âyetlerimi ve uyarıldıkları şeyi bir eğlence edindiler." (Kehf, 18/56).

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَاِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ
مِمَّا تَصِفُونَ

"Hayır, Biz, **hakkı bâtılın tepesine fırlatırız da beynini parçalarız.** Bir de bakarsın o anda mahvolmuştur. O yaptığınız nitelemelerden ötürü vay sizlere!" (Enbiyâ, 21/18).

هٰذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ لَهُمْ
ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُؤُسِهِمُ الْحَمِيمُ

"Şu ikisi Rableri hakkında tartışmağa girişmiş iki hasımdır. Bu yüzden o küfredenler için ateşten çamaşırlar biçilmiştir. Başlarının üstünden kaynar su dökülür." (Hacc, 22/19).

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَاَنَّ
اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ

"Bu böyle. **Çünkü Allah, O'dur hak! Onların O'ndan başka davet ettikleri ise hep bâtıldır** ve Allah, O'dur tek yüce tek büyük!" (Hacc, 22/62)[30].

---

[30] Bu bağlamda bkz. (Lokman, 31/30).

فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا

"Madem ki seni Biz gönderdik öyleyse **kâfirlere itâat etme, onlara karşı büyük bir cihat ile cihad et."** (Furkân, 25/52).

Hz. Süleyman'ın Mücâdelesi[31]

اِرْجِعْ اِلَيْهِمْ فَلَنَاْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا اَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ

"Dön onlara söyle: 'Vallahi karşı gelemeyecekleri **ordularla varırım da** oradan kendilerini zilletler içinde hor, hakir oldukları halde çıkarırım." (Neml, 27/37).

Salih Peygamberin Mücadelesi[32]

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا اِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًا اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ فَاِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ

"Yüceliğim hakkı için: 'Allah'a ibadet edin' diye Semûd'a da kardeşleri **Salih**'i göndermiştik. **Hemen birbirleriyle çekişen iki fırka oldular."** (Neml, 27/45).

وَمَا كُنْتَ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ اِذًا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ

"Sen bundan önce kitap okur değildin, şimdi de elinle yazı yazmazsın. Öyle olsaydı elbette **bâtıl peşinde gidenler kuşkulanabilirlerdi**." (Ankebût, 29/48).

قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللّٰهِ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

[31] Bkz. **Süleyman Peygamber.**

[32] Bkz. **Salih Peygamber.**

"De ki: Aramızda tanık olarak Allah yeter. O, göklerde ve yerde ne varsa bilir. **Bâtıla inanıp da Allah'a küfredenler**, işte zarara uğrayanlar hep onlardır." (Ankebût, 29/52).

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا اٰمِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ أَفَبِالْبَاطِلِ
يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَكْفُرُونَ

"Çevrelerinden insanlar çarpılıp kapılarak götürülürken Bizim (Mekkeyi) güven içinde kutsal bir yer yaptığımızı görmediler mi? **Artık bâtıla inanıyorlar da Allah'ın nimetine nankörlük mü ediyorlar?"** (Ankebût, 29/67).

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ
بِاٰيَةٍ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ

"Andolsun gerçekten bu Kur'an'da insanlara her örneği verdik. Yemin olsun onlara herhangi bir mucize getirsen küfre sapmış olanlar: **'Siz başka değil sadece iptalcilersiniz.' derler."** (Rûm, 30/58).

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ

"De ki: **Hak geldi. Bâtıl** ise ne başlar, ne geri döner." (Sebe', 34/49).

Bâtıl Uğrunda Mücâdele Ettiler

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ
بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ
فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ

"Onlardan önce Nuh toplumu ile arkalarından gelen gruplar da yalanladı. Her ümmet kendi peygamberini esir almak için yeltendi. **Hakkı yok etmek için batıl uğrunda mücadele ettiler.** Sonunda onları yakaladım. Azabım nasıl oldu?" (Mü'min, 40/5).

Bâtılın Ardına Düşenlerin Hüsrana Uğrayacakları An

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلاً مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ
مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَۜ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ اَنْ يَاْتِيَ بِاٰيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِۚ
فَاِذَا جَٓاءَ اَمْرُ اللّٰهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ

“Andolsun gerçekten senden önce de elçiler gönderdik. Onlardan sana söz ettiğimiz kimseler de var, sana anlatmadığımız kimseler de var. Allah’ın izni olmadıkça hiçbir peygamberin bir âyet getirmesi olmuş değildir. Allah’ın buyruğu geldiğinde hak ile hüküm verilir ve **işte orada bâtılın ardına düşenler hüsrana uğrar!”** (Mü’min, 40/78).

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ

“Göklerin ve yerin hükümranlığı Allah’ın tekelindedir. **Kıyametin kopacağı günde, bâtılın ardından gidenler hüsrana uğrarlar.**” (Câsiye, 45/27).

Hz. Peygamberin Vahy Konusunda Hata Yapamayacağının Bir Delili

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِباًۚ فَاِنْ يَشَاِ اللّٰهُ يَخْتِمْ عَلٰى قَلْبِكَۜ وَيَمْحُ اللّٰهُ
الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهٖۜ اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

“Yoksa: ‘Allah’a karşı bir yalan uydurmuş’ mu diyorlar! Allah dilerse **senin kalbine mühür basar, batılı siler ve kelimeleriyle hakkı gerçekleştirir.** Kuşkusuz O, sinelerin özünü çok iyi bilendir.” (Şûrâ, 42/24).

ذٰلِكَ بِاَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَاَنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْۜ
كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ اَمْثَالَهُمْ

“Bunun (yani inananların günahlarını bağışlamasının) sebebi, **çünkü küfredenler bâtılın ardına düşmüşlerken iman eden-**

ler Rablerinden gelen hakka uymuşlardır. İşte Allah insanlara misallerini böyle açıklamaktadır. (Muhammed, 47/3).

وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوُا الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

"Eğer küfredenler **sizinle çarpışsaydılar** mutlaka arkalarını döneceklerdi, sonra da ne bir dost bulabileceklerdi ne de bir yardımcı." (Feth, 48/22).

سُنَّةَ اللّٰهِ الَّتِى قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيلًا

"Allah'ın öteden beri işleyegelen yasası bu! Allah'ın yasasında asla bir değişim bulamazsın." (Feth, 48/23).

Küfredenler'in Ellerine Fırsat Geçtiğinde Hemen Tepenize Binerler

اِنْ يَثْقَفُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ اَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ وَاَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ

"Eğer onlar **size bir zafer bulurlarsa hepinize düşman kesilirler ve sizlere kötülükle ellerini ve dillerini uzatırlar** ve hep kâfir olmanızı arzu ederler." (Mumtehıne, 60/2).

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِى اِبْرٰهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ اِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ اِنَّا بُرَءٰؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ اَبَدًا حَتّٰى تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَحْدَهُ اِلَّا قَوْلَ اِبْرٰهِيمَ لِاَبِيهِ لَاَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا اَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَاِلَيْكَ اَنَبْنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيرُ

"Sizin için güzel bir örnek İbrahim ile beraberindekilerde oldu. Vaktiyle onlar toplumlarına: 'Biz sizlerden ve Allah'tan başka taptıklarınızdan uzağız ve siz Allah'ın birliğine iman edinceye değin sizi tanımıyoruz. **Sizinle aramızda ebedî bir düşmanlık ve kin be-**

lirmiştir' demişlerdi. Ancak İbrahim'in babasına: **'Elbette senin için istiğfar edeceğim, bununla birlikte senin için Allah'tan hiçbir şeyi savmaya gücüm yetmez'** demesi başka[33]. 'Rabbimiz! Yalnız sana dayandık, sırf sana yöneldik, son varış ancak Sanadır.' (dediler.)" (Mümtehine, 60/4).

f) Peygamberlerin Görevleri Sadece Tebliğdir

Peygamber Sadece Bir Uyarıcıdır

اِنَّٓا اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشٖيرًا وَنَذٖيرًاۙ وَلَا تُسْـَٔلُ عَنْ اَصْحَابِ الْجَحٖيمِ

"Biz seni hak ile **bir müjdeci, bir uyarıcı olarak gönderdik** ve sen o cehennemin dostlarından dolayı sorumlu tutulmayacaksın." (Bakara, 2/119).

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحٰٓى اِلَيْكَ وَضَٓائِقٌ بِهٖ صَدْرُكَ اَنْ يَقُولُوا لَوْلَٓا
اُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ جَٓاءَ مَعَهُ مَلَكٌۜ اِنَّمَٓا اَنْتَ نَذٖيرٌۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَكٖيلٌ

"Senin: 'Ona bir hazine indirilmeli veya kendisiyle beraber bir melek gelmeli değil miydi?' demelerinden ötürü sana vahyedilenin bir bölümünü bırakman ve bununla göğsünün daralması muhtemeldir. **Sen sadece bir uyarıcısın.** Allah, her şey üzerinde Vekil'dir." (Hûd, 11/12).

وَيَقُولُ الَّذٖينَ كَفَرُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهٖۜ اِنَّمَٓا اَنْتَ مُنْذِرٌ
وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ

"O küfredenler: 'Kendisine Rabbinden bir mucize indirilmeli değil miydi?' diyorlar. **Sen sadece bir uyarıcısın.** Her toplum için bir hidayet rehberi vardır." (Ra'd, 13/7).

وَمَٓا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذٖيرًا

"Halbuki seni **sırf bir müjdeci ve uyarıcı** olarak gönderdik." (Furkân, 25/56).

---

33 Bu sözü sizin için bir örnek değildir.

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ

"Ben **apaçık bir uyarıcıyım.**" (Şuarâ, 26/115).

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ

"Bununla birlikte Biz hangi memleketi helak etti isek muhakkak **oranın uyarıcıları olmuştur."** (Şuarâ, 26/208).

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ

"En yakın hısımlarını **uyar."** (Şuarâ, 26/214).

وَأَنْ أَتْلُوَا الْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنْذِرِينَ

"Bir de Kur'ân'ı okumakla emrolundum. Bunun üzerine her kim hidâyeti kabul ederse sırf kendi yararına eder, kim de sapa giderse de ki: **'Ben sırf tehlikeyi haber veren uyarıcılardanım."** (Neml, 27/92).

إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ

"Sen sadece **bir uyarıcısın."** (Fâtır, 35/23).

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ

"De ki: 'O bilgi ancak Allah katındadır, ben sadece açık anlatan, **uyarıcı** bir peygamberim." (Mülk, 67/26).

Doğru Yola İletmek Allah'ın Tekelindedir

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَيهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا
مِنْ خَيْرٍ فَلِأَنْفُسِكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ
وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ

"Onların hidayete erdirilmeleri senin üzerine vazife değildir. Allah dilediğini hidayete erdirir. Her ne hayır yaparsanız bu kendiniz içindir. Bununla birlikte siz, Allah'ın yüzünü (rızasını) arama dışında bir hayır yapmazsınız. Yapacağınız her hayır size bol bol ödenir ve siz zulüm (haksızlık) görmezsiniz." (Bakara, 2/272).

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُهْتَدِينَ

"Doğrusu **sen sevdiğini hidâyete erdiremezsin,** ama Allah dilediğine hidâyet eder ve hidâyete erecekleri O daha iyi bilir" (Kasas, 28/56).

Senin Görevin Sadece Tebliğdir

فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ۗ وَقُلْ لِلَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ أَأَسْلَمْتُمْ ۚ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ
اهْتَدَوْا ۖ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

"Sana karşı kanıt yarışına yeltenirlerse de ki: 'Ben, bana uyanlarla birlikte özümü Allah'a teslim ettim.' Ve kendilerine o Kitap verilenlerle ümmilere söyle: 'Siz de teslim oldunuz mu?' Teslim olmuşlarsa gerçekten hidayete ermişlerdir. Yüz çevirirlerse **sana düşen sadece tebliğdir.** Allah, o kulları pek iyi görendir." (Âl-i Imrân, 3/20).

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۖ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ
رِسَالَتَهُ ۚ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

"Ey Peygamber! **Sana Rabbinden indirilmiş olanı duyur.** Bunu yapmazsan O'nun elçiliğini yerine getirmemiş olursun. Allah seni insanlara karşı korur. Cidden Allah inkâra sapmış bir topluluğu doğru yola iletmez." (Mâide, 5/67).

وَاَط۪يعُوا اللّٰهَ وَاَط۪يعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُواۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُٓوا اَنَّمَا عَلٰى
رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُب۪ينُ

"Allah'a itâat edin, Peygamber'e itâat edin, aksine hareketten şiddetle sakının. Eğer yüz çevirirseniz bilin ki bizim elçimize **düşen sadece açıklayıcı bir tebliğdir."** (Mâide, 5/92).

مَا عَلَى الرَّسُولِ اِلَّا الْبَلَاغُۜ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ

"Peygamberin görevi sadece tebliğdir. Allah, açıklayageldiklerinizi ve saklayageldiklerinizi çok iyi bilir." (Mâide, 5/99)

وَاِنْ مَا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذ۪ي نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِنَّمَا عَلَيْكَ
الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ

"Ya onları tehdit ettiğimizin bir kısmının gerçekleştiğini sana gösteririz, ya da daha gerçekleşmeden senin canını alırız. **Sana düşen sadece tebliğdir.** Hesap sormak bize aittir." (Ra'd, 13/40).

وَقَالَ الَّذ۪ينَ اَشْرَكُوا لَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِه۪ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ
وَلَٓا اٰبَٓاؤُ۬نَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ دُونِه۪ مِنْ شَيْءٍۜ كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْۚ
فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُب۪ينُ

"Ortak koşanlar şöyle dedi: 'Allah dileseydi, O'ndan başka hiçbir şeye tapmazdık! Ne biz ne de atalarımız! O'nsuz hiçbir şeyi haram kılmazdık!' Onlardan öncekiler de böyle yapmıştı. **Peygamberlere düşen sadece apaçık tebliğ değil mi?"** (Nahl, 16/35).

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ الْمُب۪ينُ

"Yine yüz çevirirlerse artık sana düşen **sadece açıklayıcı bir tebliğdir."** (Nahl, 16/82).

قُلْ اَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَاِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

"De ki: 'Allah'a itâat edin, Peygamber'e itâat edin.' Yine dinlemezlerse artık onun yükü ancak ona yükletilen, sizin yükünüz de ancak size yükletilendir. Ve eğer ona itâat ederseniz hidâyete erersiniz. **Peygamberin üzerindeki görev ise ancak açık bir tebliğden ibarettir."** (Nûr, 24/54).

وَاِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ اُمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

"Eğer yalanlarsanız sizden önce birtakım ümmetler de yalanlamışlardı. **Peygamberin görevi ise açık bir tebliğden ibarettir."** (Ankebût, 29/18).

وَمَا عَلَيْنَا اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

"Üzerimizde **apaçık tebliğden** başka bir görev yoktur." (Yâsîn, 36/17).

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

"Allah'a itâat edin, Peygamber'e itâat edin. Eğer aksine giderseniz Elçimize düşen **sadece açık bir tebliğden ibarettir."** (Teğâbun, 64/12).

Sen Başlarında Bekçi Değilsin

مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ وَمَنْ تَوَلّٰى فَمَا اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا

"Kim Elçiye itaat ederse gerçekten Allah'a itaat etmiştir. Kim yüz çevirirse seni üzerlerine **bekçi göndermedik ya!"** (Nisâ, 4/80).

قَدْ جَٓاءَكُمْ بَصَٓائِرُ مِنْ رَبِّكُمْۚ فَمَنْ اَبْصَرَ فَلِنَفْسِه۪ۚ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَاۜ وَمَٓا اَنَا۬ عَلَيْكُمْ بِحَف۪يظٍ

"Gerçekten size Rabbinizden basiretler (gerçekleri gösterenler) geldi. Kim görürse kendi yararına, kim de kör kalırsa o da kendi zararına. **Ben, üzerinizde bir bekçi değilim."** (En'âm, 6/104).

بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَۚ وَمَٓا اَنَا۬ عَلَيْكُمْ بِحَف۪يظٍ

"Eğer müminler iseniz, Allah'ın size bıraktığı sizin için daha hayırlıdır. **Ben üzerinizde bir bekçi değilim."** (Hûd, 11/86).

فَاِنْ اَعْرَضُوا فَمَٓا اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَف۪يظاًۜ اِنْ عَلَيْكَ اِلَّا الْبَلَاغُۜ وَاِنَّٓا اِذَٓا اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَاۚ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْد۪يهِمْ فَاِنَّ الْاِنْسَانَ كَفُورٌ

"Yüz çevirirlerse, seni üzerlerine **bekçi göndermedik ya!** Üzerindeki görev sadece tebliğdir. Cidden biz, insana tarafımızdan bir rahmet tattırdığımızda onunla sevinir. Onlara, kendi ellerinin kazancı sebebiyle bir fenalık ilişirse o zaman da insan pek nankör kesilir!" (Şûrâ, 42/48).

Herkesin Hesabı Kendine

وَلَا تَطْرُدِ الَّذ۪ينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُر۪يدُونَ وَجْهَهُۜ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِم۪ينَ

"Sabah-akşam Rab'lerine O'nun yüzünü (visalini) isteyerek dua edenleri kovma. **Onların hesabından sana hiçbir şey yoktur, senin hesabından da onlara hiçbir şey yoktur.** Onları kovarsan zalimlerden oluverirsin." (En'âm, 6/52)

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلٰكِنْ ذِكْرٰى لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

"Allah'tan sakınan müttakilere **onların hesabından hiçbir sorumluluk yoktur.** Onlara düşen sadece bir öğüttür. Belki bu sayede onlar da sakınırlar." (En'âm, 6/69).

Üzerinizde Bir Vekil Değilim

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ

"O bir gerçek iken, kavmin onu yalan saydılar. De ki: **'Ben üzerinizde bir vekil değilim."** (En'âm, 6/66).

وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

"Allah dileseydi onlar ortak koşmazlardı. **Seni onlara bekçi yapmadık,** sen onlara vekil (kefil) de değilsin." (En'âm, 6/107).

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنِ اهْتَدٰى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ

"De ki: 'Ey insanlar! Gerçekten size Rabbinizden hak geldi. Artık hidâyete eren ancak kendi yararına hidâyete erer, sapıtan da sadece kendi aleyhine sapıtır. **Ben üzerinizde vekil değilim.**" (Yûnus, 10/108).

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ أَوْ إِنْ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا

"Rabbiniz sizi en iyi bilir. Dilerse size rahmet eder, dilerse sizi azaba çarptırır. **Seni onların üzerine vekil göndermedik."** (İsrâ, 17/54).

اَرَاَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهُ هَوٰيهُۜ اَفَاَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكيلاًۙ

"Gördün mü arzusunu tanrısı kabul eden kimseyi? **Artık ona sen mi vekil olacaksın?** (Furkân, 25/43).

اِنَّٓا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّۚ فَمَنِ اهْتَدٰى فَلِنَفْسِه۪ۚ
وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَاۚ وَمَٓا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَك۪يلٍ۟

"Biz bu Kitab'ı sana, insanların yararına gerçekle indirdik. Öyle ise kim doğru yolu seçerse kendi yararınadır, kim sapıtırsa ancak kendi zararına sapıtır. **Sen üzerlerinde vekil değilsin."** (Zümer, 39/41).

وَالَّذ۪ينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِه۪ٓ اَوْلِيَٓاءَ اللّٰهُ حَف۪يظٌ عَلَيْهِمْۘ وَمَٓا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَك۪يلٍ

"O'ndan başka dostlar edinmiş olanlar; Allah, onların üzerlerinde bir muhafızdır, **sen kendilerine vekil değilsin.** (Şûrâ, 42/6).

Peygamberler Sadece Nasihatlar Vermişlerdir

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ هَدَى اللّٰهُ فَبِهُدٰيهُمُ اقْتَدِهْۜ قُلْ لَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْراًۜ
اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٰى لِلْعَالَم۪ينَ۟

"İşte onlar! Allah'ın hidayet verdiği kimselerdir. Öyle ise onların yolunu izle. De ki: 'Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum, Bu sadece ve sadece âlemlere **bir öğüttür**." (En'âm, 6/90).

اُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبّ۪ي وَاَنْصَحُ لَكُمْ وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

"Size, Rabbimin mesajlarını iletiyorum, **size nasihatta bulunuyorum,** Allah tarafından sizin bilmediklerinizi ben biliyorum." (A'râf, 7/62).

اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَٓاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ
وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

"Sizi uyarsın, sakınasınız ve belki bu sayede merhamet olunursunuz diye, içinizden bir adam aracılığıyla size Rabbinizden **bir öğüt** (bir hatırlatıcı) gelmesine şaştınız mı?" (A'râf, 7/63).

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبّ۪ي وَاَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ اَم۪ينٌ

"Size, Rabbimin mesajlarını iletiyorum. Ben sizin için güvenilir **bir öğütçüyüm**." (A'râf, 7/68).

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبّ۪ي وَنَصَحْتُ
لَكُمْ وَلٰكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِح۪ينَ

"Ve (Salih) kendilerinden yüzçevirip dedi: 'Ey toplumum! Hiç kuşkusuz size, Rabbimin mesajını ilettim, **size öğütte bulundum** ne var ki, siz öğütçüleri sevmiyorsunuz!" (A'râf, 7/79).

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ مَٓا اُرْسِلْتُ بِه۪ٓ اِلَيْكُمْۜ وَيَسْتَخْلِفُ رَبّ۪ي قَوْمًا
غَيْرَكُمْۚ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْـٔاًۜ اِنَّ رَبّ۪ي عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَف۪يظٌ

"Yüz çevirirseniz artık bir gerçek, **kendisiyle gönderildiğim peygamberlik görevini size ilettim.** Rabbim, sizden başka bir kavmi sizin yerinize getirir. (O'nun emirlerine uymamakla) O'na hiçbir şekilde zarar veremezsiniz. Rabbim her şey üzerinde güçlü bir koruyucudur." (Hûd, 11/57).

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِك۪ينَ

"Haydi emrolunageldiğini **açıkça söyle** ve müşriklerden yüz çevir." (Hıcr, 15/94).

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَٓا اَنْتَ بِمَلُومٍۘ

"Onun için onlardan **yüz çevir**, artık sen kınanacak değilsin." (Zâriyât, 51/54).

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ اٰذَنْتُكُمْ عَلٰى سَوَٓاءٍۜ وَاِنْ اَدْر۪ٓي اَقَر۪يبٌ اَمْ بَع۪يدٌ
مَا تُوعَدُونَ

"Bunun üzerine aldırmazlarsa o halde de ki: **'Size düpedüz açıkça bildirdim, tehdit edildiğiniz şeyin yakın mı yoksa uzak mı olduğunu bilmem."** (Enbiyâ, 21/109).

لِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِى الْاَمْرِ وَادْعُ اِلٰى رَبِّكَۜ اِنَّكَ لَعَلٰى هُدًى مُسْتَقِيمٍ

"Biz her ümmet için bir ibadet şekli yapmışızdır ki onlar o şekilde ibadet ederler. Öyle ise bu işte seninle çekişmesinler. **Rabbine çağır.** Çünkü sen gerçekten hakka götüren doğru bir yol üzerindesin. (Hacc, 22/67).

اَلَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللّٰهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ اَحَدًا اِلَّا اللّٰهَۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيبًا

"Daha önce gönderdiğimiz (elçiler) de **Allah'ın mesajlarını iletiyorlar**, O'ndan korkuyor, Allah'tan başka hiç kimseden çekinmiyorlardı. Allah hesaba çeken olarak yeter." (Ahzâb, 33/39).

قَالَ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ وَاُبَلِّغُكُمْ مَا اُرْسِلْتُ بِهٖ وَلٰكِنّ۪ٓى اَرٰيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ

"Dedi: 'O bilgi ancak Allah'ın yanındadır. Ben size ancak bana **elçiliğiyle gönderildiğim mesajı tebliğ ediyorum.** Ama ben sizi cahillik eden bir toplum olarak görüyorum." (Ahkâf, 46/23).

وَذَكِّرْ فَاِنَّ الذِّكْرٰى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ

"Bununla birlikte **öğüdü sürdür,** çünkü öğüt müminlere fayda verir." (Zâriyât, 51/55).

فَذَكِّرْ فَمَٓا اَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍۜ

"Öyleyse **öğüt vermeyi sürdür**, çünkü sen, Rabbinin nimeti hakkı için ne kâhinsin ne de deli!" (Tûr, 52/29).

اِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللّٰهِ وَرِسَالَاتِه۪ۜ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَاِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًاۜ

"Ancak Allah'tan ve O'nun bana elçilik görevi ile gönderdiklerinden bir **tebliğ yapabilirim.** Her kim de Allah'a ve Peygamberi'ne karşı gelir ise kuşkusuz ona içinde ebedî kalacakları cehennem ateşi var." (Cinn, 72/23).

لِيَعْلَمَ اَنْ قَدْ اَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَاَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَاَحْصٰى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا

"Rab'lerinin **mesajlarını elçilerinin hakkıyla ulaştırdıklarını,** O'nun onların yanındakini kuşattığını ve her şeyi bir bir sayısıyla bildiği için.." (Cinn, 72/28).

فَذَكِّرْ اِنَّمَا اَنْتَ مُذَكِّرٌ

"Haydi **öğüt ver,** sen şimdi sırf bir öğütçüsün." (Ğâşiye, 88/21).

Sağırlara İşittiremez, Gönül Gözleri Körlere Gösteremezsin

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ اِلَيْكَ اَفَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ

"İçlerinden sana kulak verenler de var. **Sağırlara sen mi duyuracaksın?** Bir de akıllarını hiç işletmiyorlarsa!" (Yûnus, 10/42).

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ اِلَيْكَ اَفَاَنْتَ تَهْدِى الْعُمْىَ وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ

"Onlardan sana bakan da var. **O körlere,** sezgileriyle görmüyorlarsa sen mi yol göstereceksin?" (Yûnus, 10/43).

فَاِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ

"Kuşkusuz sen ölülere duyuramazsın, arkalarını dönmüş gitmekte olan **sağırlara da çağrıyı işittiremezsin!"** (Rûm, 30/52).

وَمَا اَنْتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِاٰيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ

"Sen körleri, **sapıklıklarından çevirip doğru yola ileten bir kimse değilsin**! Sen ancak âyetlerimize inanan bir kimseye mesajımızı duyurabilirsin. Çünkü onlar hakkı teslim eden (müslüman) kimselerdir." (Rûm, 30/53).

اَفَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ اَوْ تَهْدِى الْعُمْىَ وَمَنْ كَانَ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ

"Sen mi **sağıra duyuracaksın** veya **körü** ve apaçık bir sapıklık içinde bulunanı doğru yola ileteceksin?" (Zuhruf, 43/40).

İnsanların İnanmaları İçin Baskı mı Yapacaksın?

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَاٰمَنَ مَنْ فِى الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا اَفَاَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتّٰى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

"Rabbin dileseydi yeryüzündeki akıllı kimselerin hepsi toptan iman ederlerdi! Yoksa, **insanları mümin olmaları için sen mi zorlayacaksın?"** (Yûnus, 10/99).

Hz. Peygamber Muhataplarının İman Etmelerini Çok İstiyordu

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلٰى اٰثَارِهِمْ اِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهٰذَا الْحَدِيثِ اَسَفًا

"Bu söze (Kur'an'a) inanmazlarsa üzüntüden belki de kendini **helâk edeceksin."** (Kehf, 18/6).

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ اَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

"Mümin olmayacaklar diye **âdetâ kendine kıyacaksın**." (Şuarâ, 26/3).

İsteyen İnansın İsteyen İnanmasın

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيَكْفُرْ اِنَّا اَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا اَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَاِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِى الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا

"De ki: 'Hak (gerçek) Rabbinizden (açıklanmış)dir. **Artık dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin.** Gerçekten biz o zalimler için duvarları kendilerini çepeçevre kuşatmış bir ateş hazırladık. Yardım di-

lerlerse yüzleri kavuran erimiş maden gibi bir su ile yardım görürler. Ne kötü içecek! Ne kötü buluşma yeri!" (Kehf, 18/29).

فَاِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ اِنّ۪ي بَر۪ٓيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَۚ

"Bunun üzerine sana isyan ederlerse: **'Ben sizin yaptıklarınızdan uzağım'** de." (Şuarâ, 26/216).

Sen Bir Zorba Değilsin

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَٓا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْاٰنِ مَنْ يَخَافُ وَع۪يدِ

"Biz ne söylemekte olduklarını pekâlâ biliyoruz. Bununla birlikte **sen onların karşısında bir zorba değilsin.** Şimdi sen Benim tehditlerimden korkacaklara bu Kur'ân ile öğüt ver." (Kâf, 50/45).

وَمَا عَلَيْكَ اَلَّا يَزَّكّٰىۜ

"Onun **temizlenmemesinden** sana ne?" (Abese, 80/7).

لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍۙ

"Sen onların üzerlerine **tebelleş edilmiş (bir zorba)** değilsin." (Ğâşiye, 88/22).

B) Peygamberlerin Toplumlarını Yönetirken Kullandıkları Araçlar

a) Kitap

كَانَ النَّاسُ اُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللّٰهُ النَّبِيّ۪نَ مُبَشِّر۪ينَ وَمُنْذِر۪ينَۖ
وَاَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ ف۪يمَا اخْتَلَفُوا ف۪يهِۜ
وَمَا اخْتَلَفَ ف۪يهِ اِلَّا الَّذ۪ينَ اُو۫تُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْياً
بَيْنَهُمْۚ فَهَدَى اللّٰهُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا ف۪يهِ مِنَ الْحَقِّ بِاِذْنِه۪ۜ
وَاللّٰهُ يَهْد۪ي مَنْ يَشَٓاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍ

"İnsanlar bir tek ümmetti. Derken Allah müjdeci ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdi. Anlaşmazlığa düştükleri hususlarda insanlar arasında karar versinler diye **kendileriyle birlikte gerçekleri bildiren kitap indirdi.** Kitap verilenler, kendilerine apaçık kanıtlar geldikten sonra sırf aralarındaki kıskançlık yüzünden o kitap üzerinde anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Allah izniyle, iman edenleri, onların anlaşmazlığa düştükleri işin hakikatına doğrudan ulaştırdı. Öyle ya Allah dilediği kimseyi dosdoğru yola iletir." (Bakara, 2/213).

b) Önceki Peygamberlerin İzledikleri Yol

أُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ هَدَى اللّٰهُ فَبِهُدٰيهُمُ اقْتَدِهْۜ قُلْ لَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًاۜ
اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٰى لِلْعَالَم۪ينَ ۟

"İşte onlar (peygamberler), Allah'ın hidayet verdiği kimselerdir. Öyle ise **onların yolunu izle.** De ki: 'Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Bu sadece ve sadece âlemlere bir öğüttür." (En'âm, 6/90).

c) İlim

ثَمَانِيَةَ اَزْوَاجٍۚ مِنَ الضَّاْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِۜ قُلْ آٰلذَّكَرَيْنِ
حَرَّمَ اَمِ الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِۜ نَبِّؤُ۫ن۪ي
بِعِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صَادِق۪ينَۙ

"Sekiz çift (yarattı). Koyunlardan bir çift, keçilerden bir çift. De ki: 'İki erkeği mi haram kıldı yoksa iki dişiyi mi veya iki dişinin rahimlerinin içerdiğini mi? Doğru kişilerseniz bana **ilimle** haber verin." (En'âm, 6/143).

وَمِنَ الْاِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِۜ قُلْ آٰلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ اَمِ
الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِۜ اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَٓاءَ

اِذْ وَصّٰيكُمُ اللّٰهُ بِهٰذَاۚ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا
لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

“Deveden bir çift, sığırdan bir çift (yarattı). De ki: ‘İki erkeği mi haram kıldı yoksa iki dişiyi mi veya iki dişinin rahimlerinin içerdiğini mi? Yoksa, Allah size bunu tavsiye ettiğinde sizler tanıklar mıydınız? **Bilmeden** insanları saptırmak için Allah’a bir yalanı iftira edenden (Allah adına yalan uyduran) daha zalim kimdir? Cidden Allah zalimler topluluğuna hidayet etmez.” (En’âm, 6/144).

قُلْ لَٓا اَجِدُ فٖي مَٓا اُوحِيَ اِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلٰى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُٓ
اِلَّٓا اَنْ يَكُونَ مَيْتَةً اَوْ دَمًا مَسْفُوحًا اَوْ لَحْمَ خِنْزٖيرٍ فَاِنَّهُ رِجْسٌ
اَوْ فِسْقًا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَاِنَّ رَبَّكَ
غَفُورٌ رَحٖيمٌ

“De ki: ‘Bana vahyedilenler içinde yiyen birine, murdar olmuş hayvan (leş) yahut akıtılmış kan veya domuz eti -ki cidden o bir pisliktir- yahut (kesilirken) onunla Allah’tan başkasının adı haykırılmış bir fısk olması dışında haram kılınmış bir şey **bulmuyorum’** Kim çaresiz düşürülürse saldırmadan ve mütecaviz olmadan (bunlardan yiyebilir). Kuşkusuz Rabbin pek bağışlayıcı, pek merhametlidir.” (En’âm, 6/145).

سَيَقُولُ الَّذٖينَ اَشْرَكُوا لَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ مَٓا اَشْرَكْنَا وَلَٓا اٰبَٓاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا
مِنْ شَيْءٍۜ كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذٖينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتّٰى ذَاقُوا بَاْسَنَاۜ قُلْ هَلْ
عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَاۜ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ اَنْتُمْ اِلَّا
تَخْرُصُونَ

“Allah’a ortak koşanlar diyecek: ‘Allah isteseydi biz de ortak koşmazdık, atalarımız da. Ve hiçbir şeyi haram kılmazdık!’ Kendilerinden öncekiler de böyle yalan saymışlardı da sonunda azabımızı tat-

mışlardı. De ki: 'Yanınızda (iddianızı isbatlayacak) bize çıkaracağınız **bir bilginiz** var mı? Siz sadece zannın ardına düşüyorsunuz, siz yalnız yalan söylüyorsunuz." (En'âm, 6/148).

قُلْ فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَٓاءَ لَهَدٰيكُمْ اَجْمَعِينَ

"De ki: 'Öyle ise **kusursuz delil Allah'ındır.** Dileseydi hepinizi elbette hidayete erdirirdi." (En'âm, 6/149).

d) Sabır

قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللّٰهِ وَاصْبِرُوا اِنَّ الْاَرْضَ لِلّٰهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

"Musa kavmine: 'Allah'tan yardım dileyin, **sabır gösterin,** kuşkusuz yeryüzü Allah'ındır, kullarından dilediğini ona mirasçı kılar. Güzel son takva sahipleri içindir." (A'râf, 7/128).

C)Peygamberlerin Toplumlarına Gönderildikleri, Uyarıcı ve Müjdeci Olarak Görev Yaptıkları[34]

Öğütler İnkâr Edenleri Etkiler mi?

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَٓاءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

"İnkâr edenleri uyarmışsın, uyarmamışsın onlar için aynıdır, onlar **iman etmezler."** (Bakara, 2/6).

وَسَوَٓاءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

"Onları ha uyarmışsın ha uyarmamışsın onlara göre aynıdır, **inanmazlar."** (Yâsîn, 36/10).

---

[34] Bu âyetlerden pek çoğu bu bölümde geçmiştir. Tekrarlardan kaçınmak için ilgili âyetlerin sûre ve numaralarını göstermekle yetineceğiz. Bu bağlamda bkz. (Bakara, 2/25, 213). (Âl-i Imrân, 3/50). (Nisâ, 4/165). (Mâide, 5/19, 67). (En'âm, 6/19, 48, 90, 92, 130). (A'râf, 7/2, 62, 63, 69, 73, 79, 86, 93, 184, 188). (Hûd, 11/2, 12, 25, 26). (Ra'd, 13/7). (Hıcr, 15/89). (İsrâ, 17/105). (Kehf, 18/2, 4, 56). (Enbiyâ, 21/45). (Furkân, 25/56). (Şuarâ 26/115, 135, 194, 208, 214). (Neml, 27/92). (Ankebût, 29/50). (Secde, 32/3, 39, 45). (Sebe', 34/28, 34, 46). (Fâtır, 35/23, 24). (Sâffât, 37/72). (Sâd, 38/4, 65, 70). (Fussılet, 41/4, 13). (Ahkâf, 46/9, 21). (Feth, 48/8). (Kâf, 50/2). (Zâriyât, 51/50, 51). (Necm, 53/56). (Kamer, 54/16, 18, 21, 23, 35, 36, 41). (Mülk, 67/26). (Cinn, 72/2). (Nâziât, 79/45). (Leyl, 92/14).

İnananları Cennetlerle Müjdele

وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقاً قَالُوا هٰذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَاُتُوا بِهِ مُتَشَابِهاً وَلَهُمْ فِيهَا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

"Ve iman edip iyi işler yapanlar için altından ırmaklar akan **cennetler olduğunu müjdele.** Her ne zaman oradaki bir meyveden bir rızık olarak nasiplendirildiklerinde: 'Bu, önceden nasiplendirildiğimiz şeydir' derler ki o rızık kendilerine daha önce benzer şekilde sunulmuştu. Ve onlar için cennetlerde tertemiz eşler olup onlar oralarda sürekli kalacaklardır." (Bakara, 2/25).

لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ اِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولاً مِنْ اَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِى ضَلَالٍ مُبِينٍ

"Gerçekten Allah müminlere lutufta bulunmuştur, çünkü kendi içlerinden onlara âyetlerini okuyan, onları aklayan, onlara kitabı ve hikmeti **öğreten bir elçi gönderdi.** Oysa daha önce apaçık bir sapıklık içindeydiler." (Âl-i Imrân, 3/164).

Rabbimiz Sözünü Yerine Getir

رَبَّنَا وَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلٰى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ

"Rabbimiz! Bize, elçilerin karşısında **va'dettiğini ver bize.** Kıyamet günü bizi mahzun etme. Cidden Sen caymazsın o sözden." (Âl-i Imrân, 3/194).

Korkanları Uyar

وَاَنْذِرْ بِهِ الَّذ۪ينَ يَخَافُونَ اَنْ يُحْشَرُٓوا اِلٰى رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِه۪ وَلِيٌّ
وَلَا شَف۪يعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

"Rab'lerine varıp toplanacaklarından **korkanları O'nunla uyar,** ki onlar için O'ndan başka ne bir dost vardır, ne de şefaatçı. Belki onlar sakınırlar." (En'âm, 6/51).

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَٓا اِلٰى رَجُلٍ مِنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ
الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْۜ قَالَ الْكَافِرُونَ اِنَّ هٰذَا
لَسَاحِرٌ مُب۪ينٌ

"İnsanları **uyar** ve iman edenlere de, kendileri için Rableri katında Kadem-i sıdk (yüksek bir makam) bulunduğunu **müjdele,** diye içlerinden bir er kişiye **vahyedişimiz insanlara tuhaf mı geldi?** Kâfirler: 'Gerçekten bu apaçık bir büyücüdür' dedi." (Yûnus, 10/2).

وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰى مُوسٰى وَاَخ۪يهِ اَنْ تَبَوَّاٰ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا
بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَاَق۪يمُوا الصَّلٰوةَۜ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِن۪ينَ

"Musa ile kardeşine: 'Kavminiz için Mısır'da evler hazırlayın, evlerinizi namazgâh yapın. Namazı dosdoğru kılın. **Müjdele müminleri**' diye vahyettik." (Yûnus, 10/87).

كَذٰلِكَ اَرْسَلْنَاكَ ف۪ٓي اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَٓا اُمَمٌ لِتَتْلُوَا۬ عَلَيْهِمُ
الَّذ۪ٓي اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمٰنِۜ قُلْ هُوَ رَبّ۪ي لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ مَتَابِ

"İşte böylece **seni,** kendilerinden önce nice ümmetlerin gelip geçtiği **bir ümmet içinde gönderdik** ki onlar Rahman'ı tanımazlarken sana vahyettiğimizi karşılarında okuyasın. De ki: 'O'dur Rabbim!

O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Ancak O'na dayandım, dönüşüm yalnız O'nadır." (Ra'd, 13/30).

İnsanları Gelecekteki Azaba Karşı Uyar

وَاَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَٓا اَخِّرْنَٓا
اِلٰٓى اَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ اَوَلَمْ تَكُونُوٓا
اَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ

"İnsanları, o azabın kendilerine geleceği güne karşı **uyar** ki zulmetmiş olanlar: 'Rabbimiz! Bizi yakın bir süreye değin ertele de davetine evet diyelim, peygamberlere uyalım' diyecekler. Siz daha önce, kendiniz için hiçbir zeval olmadığına dair yemin etmiş değil miydiniz?" (İbrâhîm, 14/44).

هٰذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنْذَرُوا بِه۪ وَلِيَعْلَمُوٓا اَنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ
وَلِيَذَّكَّرَ اُو۬لُوا الْاَلْبَابِ

"Bu, insanlara bir tebliğdir, **bununla uyarılmaları,** ancak O'nun tek tanrı olduğunu bilmeleri ve bir de akıl sahiplerinin öğüt alması için (gönderilmiştir)." (İbrâhîm, 14/52).

يُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ اَمْرِه۪ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِه۪ٓ اَنْ اَنْذِرُوٓا اَنَّهُ لَٓا
اِلٰهَ اِلَّٓا اَنَا فَاتَّقُونِ

"Emrinden ruh (vahy) ile kullarından dilediğine şöyle **'uyarın'** diye melekleri indirir: 'Gerçek şu: Benden başka hiçbir tanrı yoktur, o halde benden korkun!'." (Nahl, 16/2).

تَاللّٰهِ لَقَدْ اَرْسَلْنَٓا اِلٰٓى اُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ
فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَل۪يمٌ

"Allah'a yemin olsun ki senden önceki ümmetlere de **elçiler göndermiştik.** Sonuçta şeytan onlara kendi yaptıklarını süsleyip güzel gösterdi. O, bugün de onların dostudur. Onlara elem veren bir azap vardır." (Nahl, 16/63).

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِى كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلٰى هٰٓؤُلَٓاءِۜ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِينَ

"Gün olur, her ümmete kendilerinden **bir tanık göndeririz** ve seni de onların üzerine tanık olarak getiririz. Sana, her şey için bir açıklama, bir kılavuz, bir rahmet ve müslümanlara da bir müjde olmak üzere Kitab'ı indirdik." (Nahl, 16/89).

مَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدى لِنَفْسِهٖۚ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَاۜ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰىۜ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتّٰى نَبْعَثَ رَسُولًا

"Yola gelen kendi için yola gelmiştir, sapıtan da kendi aleyhine sapıtmıştır. Hiçbir günahkâr başka birinin günahını yüklenmez. **Biz bir peygamber göndermemize değin azap edenler olmadık."** (İsrâ, 17/15).

Kur'ân İnatçılara Uyarılar Yaparken Müttakilere Uyarılar Yanında Müjdeler de Verir

فَاِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنْذِرَ بِهٖ قَوْمًا لُدًّا

"O Kur'ân'ı senin dilinle sırf **müttakilere müjde veresin**, inad edenleri de **uyarasın** diye kolaylaştırdık." (Meryem, 19/97).

قُلْ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّمَٓا اَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌۚ

"De ki: Ey insanlar! Ben size sadece açıkça anlatan **bir uyarıcıyım**." (Hacc, 22/49).

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ اِذْ نَادَيْنَا وَلٰكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَٓا اَتٰيهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

"Bir de Biz (Musa'ya hitaben) seslendiğimizde sen Tûr'un yanında da değildin; ama senden önce kendilerine **bir uyarıcı gelmemiş**

olan bir toplumu uyarasın diye Rabbinden bir rahmet olarak gönderildin. Belki düşünüp öğüt alırlar." (Kasas, 28/46).

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِاَنَّ لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ فَضْلاً كَبِيراً

"Müminlere **müjdele,** onlara Allah'tan pek büyük bir lutuf vardır." (Ahzâb, 33/47).

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰىۜ وَاِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ اِلٰى حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ
مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰىۜ اِنَّمَا تُنْذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ
وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَۜ وَمَنْ تَزَكّٰى فَاِنَّمَا يَتَزَكّٰى لِنَفْسِهٖۜ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ

"Hiçbir günahkâr bir başkasının günahını yüklenmez. (Günahlarla) ağırlaştırılmış biri günahlarının yüklenilmesi için yalvarsa kendisinden hiçbir şey alınmaz! (Yalvardığı) akrabası bile olsa!.. **Sen ancak gıyapta Rablerinden ürperenler ile namazı dosdoğru kılanları uyarırsın.** Kim arınırsa sadece kendi yararına arınır. Son varış yalnız Allah'adır. (Fâtır, 35/18).

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَاۚ رَبَّنَا اَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحاً غَيْرَ الَّذِي كُنَّا
نَعْمَلُۜ اَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاۤءَكُمُ النَّذِيرُ
فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ

"Onlar orada: 'Rabbimiz! Bizi buradan dışarı çıkar, yapmakta olduğumuz dışında yararlı iş yapalım' diye feryad ederler. Size, öğüt alanın öğüt alacağı bir süre ömür vermedik mi? **Hem size uyarıcı da gelmişti**! Haydi tadın (azabı!) Zalimler için hiçbir yardımcı yoktur!" (Fâtır, 35/37).

لِتُنْذِرَ قَوْماً مَاۤ اُنْذِرَ اٰبَاۤؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ

"Ataları uyarılmamış ve kendileri de (şu anda) gaflet içinde bulunan bir toplumu **uyarman için."** (Yâsîn, 36/6).

إِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَاَجْرٍ كَرِيمٍ

"Ancak sen, Zikr'e uyan ve gıyabında Rahman'dan ürperen kimseyi **uyarırsın.** Öyle ise onu bir bağışlama ve pek değerli bir ücretle muştula." (Yâsîn, 36/11).

Ateş Cezasına Çarptırılmış Olana Sen Bir Şey Yapamazsın

اَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ اَفَاَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ

"Ya üzerine azap sözü hak olan kimse? Yoksa ateşte olan kimseyi **sen mi kurtaracaksın?"** (Zümer, 39/19).

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا اِلٰى جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتّٰى اِذَا جَاؤُهَا فُتِحَتْ اَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا اَلَمْ يَاْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ اٰيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا قَالُوا بَلٰى وَلٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ

"Küfre sapmış olanlar bölükler halinde cehenneme sürülür. Nihayet oraya vardıklarında cehennemin kapıları açılır ve bekçileri onlara: 'Size, içinizden, Rabbinizin âyetlerini okuyan ve sizi bugününüze ulaşma hususunda **uyaran elçiler gelmedi mi?**' der. 'Evet' derler. Ne var ki o kâfirlere azap sözü hak olmuştur." (Zümer, 39/71).

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ اَمْرِهِ عَلٰى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ

"Dereceleri yükseltendir, Arş'ın sahibidir. Kavuşma gününe karşı **uyarması için,** buyruğu gereği Ruh'u kullarından dilediğine bırakır (indirir)." (Mü'min, 40/15).

وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْاٰزِفَةِ اِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَاظِمٖينَ مَا لِلظَّالِمٖينَ مِنْ حَمٖيمٍ وَلَا شَفٖيعٍ يُطَاعُ

"Yaklaşan gün hususunda **kendilerini uyar.** Çünkü yutkunanlar olarak yürekler gırtlakların yanına dayanmıştır. Zalimler için ne sıcak bir dost ne de saygı duyulan bir şefaatçı vardır." (Mü'min, 40/18).

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فٖيهِ فَرٖيقٌ فِى الْجَنَّةِ وَفَرٖيقٌ فِى السَّعٖيرِ

"Kentlerin anasını ve onun çevresindekileri **uyarman** ve yine kendisinde hiç kuşku bulunmayan toplantı gününden uyarman için sana **Arapça bir Kur'an indirdik.** Bir grup cennette, bir grup da alevli (cehennem)dedir." (Şûrâ, 42/7).

وَكَذٰلِكَ مَٓا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فٖى قَرْيَةٍ مِنْ نَذٖيرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَٓا اِنَّا وَجَدْنَٓا اٰبَٓاءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَاِنَّا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ مُقْتَدُونَ

"Yine böyle, senden önce bir kente ne zaman **bir uyarıcı göndermişsek** muhakkak oranın nimetle şımarmış varlıklı kimseleri demişlerdir: 'Biz atalarımızı bir din üzerinde bulduk ve doğrusu biz onların izlerini izleyenleriz." (Zuhruf, 43/23).

Kur'an'da Açıkça İsimleri Geçen Peygamberler

Âdem Peygamber

- **Hz. Âdem İnsanların İlk Atasıdır**
- **Âdem'in Yaratılması ve Yaratıldığı Madde**

• Âdem Topraktan Yaratılmıştı • İblis'in Âdem'e Secdeye Yanaşmaması ve Gerekçesi • Âdem ile Eşinin Cennete Yerleşmeleri ve Sonrası • Âdem'in Şeytanın İğvasına Kapılması ve Bunun Isyan Olarak Değerlendirilmesi • Cennetten Aşağılara İniş • Âdem'in İki Oğlu • 'Âdem' ve Soyundan Alınan Sözler.

İdrîs Peygamber

Nuh Peygamber

a) Hz. Nûh'u Doğrudan Konu Alan Âyetler, *• Nuh'u Kavmine Elçi Olarak Gönderdik • İnananlar Kurtuldu İnanmayanlar Boğuldu • Sizden Bir Ücret İstemedim • Peşinden Gelenler Aşağı Tabakalardan İnsanlar • Allah Sizin Azgınlaşmanızı İrâde Buyurmuşsa Öğütlerim Size Bir yarar Sağlamaz! • Hz. Nuh'a Teselli Veriliyor: Sen Üzülme! • Gözetimimizde Gemiyi Yap • Yer Suyu Yuttu • Gök Suyu Tuttu • Karaya Çıkış • Başınıza Geçmek İstiyor • Nuh'un Kavmine Nuh'tan Başka Peygamberler de Gönderilmiştir • Nuh'un Yakarışı • Nuh'a Selam • Nuh Sûresinde Nûh Olayı • Yakarışlarım Sadece Kaçışlarını Artırdı • Nuh'un Bedduası.*

b) Nuh İsminin Örnek Gösterilme Vesilesiyle Geçtiği Âyetler *• Nuh'a Övgüler • Peygamber Kendi Eşini Bile Kurtaramamıştı.*

Hûd Peygamber

a) Hûd Peygamberi ve Toplumunu Doğrudan Konu Edinen Âyetler *• Allah'tan Başka Tanrı Yoktur • Size Rabbimin Mesajlarını İletiyorum • Allah'ın Size Bahşettiği Lutufları Düşünün, Başınıza Felâketler Yağdı • Davetime Karşı Sizden Bir Karşılık Beklemiyorum • Senin Sözünle Tanrılarımızı Bırakmayız • Seni*

Tanrılarımızdan Biri Fena Çarpmış • Ben Tebliğimi Yaptım • Âd Kavminin Helâki • Zorba Bir Toplum İmiş • Davete Kulak Asmamışlardı • Hz. Muhammed Dönemindekilere Geçmiş Toplumların Başlarına Gelenlerle Yapılan Uyarılar • Âd Kavminin Tepesine İndirilen Azap,

b) Hûd İsminin Örnek Gösterilme Vesilesiyle Geçtiği Âyetler.

Salih Peygamber

a) Salih Peygamberi ve Toplumunu Doğrudan Konu Edinen Âyetler, *• Semûd Toplumunu Sınamak İçin Gönderilen Mucize Deve • Deveyi Tepelemeleri ve Başlarına Korkunç Belanın İndirilmesi • (Hz. Salih Olayının Değişik İfadelerle Açılımı).*

b) Hûd ve Âd İsimlerinin Örnek Gösterilme Vesilesiyle Geçtiği Âyetler

Kur'ân'da Açıkça İsimleri Geçen Peygamberler[1]

Âdem Peygamber

Hz. Âdem İnsanların İlk Atasıdır

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوٓا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَآءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّيٓ أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ

"Bir zamanlar Rabbin meleklere: 'Ben yeryüzünde bir halîfe **yapacağım**' demişti de onlar: 'Orada fesat çıkaracak ve kanlar dökecek kimse mi yapacaksın? Oysa biz Sana hamdinle tesbih ediyor, Seni

---

[1] Burada Kur'ân'da açıkça veya zamirlerle isimleri geçen peygamberlere tarih kitaplarında kaydedilen kronolojik tesbitler çerçevesinde yer verilmiş, âyetler arasında bütünlük sağlamak için ilgili ismin geçtiği âyetten önceki ve sonraki âyetler de zikredilmiştir.

kutsuyoruz' demişlerdi. Allah: 'Hiç kuşkusuz Ben, sizin bilmediklerinizi biliyorum' buyurdu." (Bakara, 2/30).

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذ۪ي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَث۪يرًا وَنِسَٓاءًۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذ۪ي تَسَٓاءَلُونَ بِه۪ وَالْاَرْحَامَۜ
اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَق۪يبًا

"Ey insanlar! Sizi **tek bir candan yaratan,** ondan da eşini halkeden ve ikisinden pek çok erkekle kadınları üretip yayan Rabbinizden korkun. Kendisini vesile ederek birbirinizden isteklerde bulunduğunuz Allah'tan korkun ve bir de rahimlerden (akrabalık bağlarına saygısızlıktan sakının). Cidden Allah üzerinizde bir gözcüdür." (Nisâ, 4/1).

وَهُوَ الَّذ۪ٓي اَنْشَاَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌۜ
قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ

"O, sizi (başlangıçta) **bir tek candan meydana getirendir.** Öyle ise bir karar yeri var, bir de emanet bırakılan yer. İyice kavrayan bir toplum için âyetleri detaylandırdık." (En'âm, 6/98).

هُوَ الَّذ۪ي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ
اِلَيْهَاۚ فَلَمَّا تَغَشّٰيهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَف۪يفًا فَمَرَّتْ بِه۪ۚ فَلَمَّٓا اَثْقَلَتْ
دَعَوَا اللّٰهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ اٰتَيْتَنَا صَالِحًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِر۪ينَ

"O, **sizi bir tek candan yaratıp** eşini de -ona ısınsın diye- ondan meydana getiren Zât'tır. Onu (eşini) bürüyünce (onunla ilişkiye girince) kadın hafif bir yük yüklendi gebe kaldı. Bir süre böyle geçti. Kadın ağırlaşınca ikisi birlikte Rab'lerine şöyle dua ettiler: 'Bize Sâlih (bir çoçuk) verirsen elbette şükür sunanlardan oluruz." (A'râf, 7/189).

Âdem'in Yaratılması[2] ve Yaratıldığı Madde

Âdem Topraktan Yaratılmıştı

إِنَّ مَثَلَ عِيسٰى عِنْدَ اللّٰهِ كَمَثَلِ اٰدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ
لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

"Kuşkusuz Allah katında İsa'nın durumu, **Âdem**'in durumu gibidir. Onu topraktan yarattı. Sonra ona 'ol' dedi. O da oluverdi." (Âl-i Imrân, 3/59).

هُوَ الَّذ۪ي خَلَقَكُمْ مِنْ ط۪ينٍ ثُمَّ قَضٰٓى اَجَلًا وَاَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ اَنْتُمْ تَمْتَرُونَ

"O, **sizi bir çamurdan** yaratmış olandır. Sonra bir süreç takdir etti. Belirlenmiş bir süreç de O'nun katındadır[3]. Sonra siz hâlâ şüpheleniyorsunuz." (En'âm, 6/2)[4].

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَاٍ مَسْنُونٍ

"Andolsun Biz **insanı** pişmemiş kuru çamurdan, şekillenmiş (bozulunca kötü kokan kara bir) balçıktan yarattık." (Hıcr, 15/26).

اَوَلَا يَذْكُرُ الْاِنْسَانُ اَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْـًٔا

"Peki **insan** hiçbir şey değilken Bizim **kendisini yaratmış olduğumuzu** düşünmez mi?" (Meryem, 19/67).

اَلَّذ۪ٓي اَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَاَ خَلْقَ الْاِنْسَانِ مِنْ ط۪ينٍ

"O, yaptığı her şeyi güzel yapan ve **insanı yapmağa çamurdan başlayan** Zât'tır." (Secde, 32/7).

---

[2] Bu bağlamda bkz. (Bakara, 2/28. 30; Nisâ, 4/1; A'râf, 7/11, 12; Zümer, 39/6; Hucurât 49/13).

[3] Bu ifâdeler, kıyamet için yorumlanmaya elverişli olduğu gibi; ömrün uzatılmasının bazı iyi davranışlara bağlandığı yolundaki rivâyet ve görüşleri destekleyen bir beyan olarak da yorumlanmaya elverişlidir.

[4] Bkz. (En'âm, 6/98; Hûd, 11/61; Hıcr, 15/28, 29, 33; Mülk, 67/23; İnsân, 76/1).

اِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنّ۪ي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ ط۪ينٍ

"Bir zaman Rabbin meleklere demişti: Doğrusu ben bir çamurdan bir insan **yaratmaktayım."** (Sâd, 38/71).

خَلَقَ الْاِنْسَانَۙ

"İnsanı yarattı." (Rahmân, 55/3).

وَخَلَقَ الْجَٓانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍۚ

"İnsanı fağfur gibi tıngır tıngır ses veren **pişmiş çamurdan yarattı."** (Rahmân, 55/14).

وَاللّٰهُ اَنْبَتَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ نَبَاتًاۙ

"Ve Allah sizi topraktan **bitki tarzında bitirdi."** (Nûh, 71/17).

Âdem'e Bütün İsimleri Öğretti

وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَٓاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ فَقَالَ اَنْبِؤُ۫ن۪ي
بِاَسْمَٓاءِ هٰٓؤُ۬لَٓاءِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِق۪ينَ

"Ve **Âdem**'e **bütün isimleri (eşyanın hakikatini) öğretip ardından onları** (o isimlerin sahiplerini) **meleklere sundu** ve: 'Eğer davanızda sadık kişilerseniz haydi bana şu nesneleri isimleriyle haber verin' buyurdu." (Bakara, 2/31).

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَٓا اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَاۜ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَل۪يمُ الْحَك۪يمُ

"Melekler dediler: 'Seni tenzih ederiz. Bizim, Senin bize öğrettiktiklerin dışında hiçbir bilgimiz yoktur. Kuşkusuz Sen en iyi bilensin, her şeyi hikmetle yapansın." (Bakara, 2/32).

قَالَ يَٓا اٰدَمُ اَنْبِئْهُمْ بِاَسْمَٓائِهِمْۚ فَلَمَّٓا اَنْبَاَهُمْ بِاَسْمَٓائِهِمْۙ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنّ۪ٓي
اَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۙ وَاَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ

"Allah: **'Ey Âdem onlara, onları adlarıyla haber ver,'** buyurdu. **Âdem** onlara, onları adlarıyla haber verdiği zaman Allah: 'Ben size, Ben göklerin, yerin gaybını bilirim, sizin açıkladıklarınızı ve gizleyegeldiklerinizi de bilirim, demedim mi?' buyurdu." (Bakara, 2/33).

Meleklerin Âdem'e Secde Etmeleri Aşaması

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ فَسَجَدُٓوا اِلَّٓا اِبْلٖيسَؕ اَبٰى وَاسْتَكْبَرَ
وَكَانَ مِنَ الْكَافِرٖينَ

"Ve o vakit meleklere: **'Âdem'e secde edin'** dedik; hemen secde ettiler. Ancak İblis dayattı, kibirlenmek istedi. Zâten o kâfirlerdendi." (Bakara, 2/34).

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَۗ فَسَجَدُٓوا
اِلَّٓا اِبْلٖيسَؕ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدٖينَ

"Gerçekten sizi Biz yarattık, ardından sizi biçimlendirdik, sonra meleklere: **'Âdem'e secde edin'** dedik. Hemen secde ettiler. Ancak iblis (etmedi), o secde edenlerden olmadı." (A'râf, 7/11)[5].

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ فَسَجَدُٓوا اِلَّٓا اِبْلٖيسَؕ قَالَ ءَاَسْجُدُ
لِمَنْ خَلَقْتَ طٖينًاۚ

"Bir zaman meleklere: **'Âdem'e secde edin' demiştik. Onlar da secde etmişlerdi.** Ancak iblis (secde etmemiş): 'Çamurdan yaptığın bir kimseye mi secde edeceğim?' demişti." (İsrâ, 17/61).

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ فَسَجَدُٓوا اِلَّٓا اِبْلٖيسَؕ كَانَ مِنَ الْجِنِّ
فَفَسَقَ عَنْ اَمْرِ رَبِّهٖؕ اَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُٓ اَوْلِيَٓاءَ مِنْ دُونٖي وَهُمْ لَكُمْ
عَدُوٌّؕ بِئْسَ لِلظَّالِمٖينَ بَدَلًا

---

[5] Bkz. Hıcr, 15/29, 30.

"Bir zaman meleklere: **'Âdem için secde edin'** demiştik de hemen secdeye varmışlardı. Ancak iblis secde etmemişti. O cinlerdendi, Rabbinin buyruğundan çıktı. Şimdi benim dışımda onu ve soyunu mu dostlar ediniyorsunuz? Oysa onlar size düşmandır. Zâlimler için ne kötü bir bedel!" (Kehf, 18/50).

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوٓا اِلَّآ اِبْلِيسَؕ اَبٰى

"Ve o zamanı düşün ki meleklere: '**Âdem**'e secde edin' dedi, hemen secde ettiler. Ancak İblis dayattı." (Tâhâ, 20/116).

فَاِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِى فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ

"Ona biçim verip içine kendi ruhumdan üflediğimde **hemen onun için secdelere kapanın."** (Sâd, 38/72).

فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُونَ

"Sonuçta meleklerin **hepsi, toptan secde ettiler."** (Sâd, 38/73).

İblis'in Âdem'e Secdeye Yanaşmaması ve Gerekçesi

قَالَ مَا مَنَعَكَ اَلَّا تَسْجُدَ اِذْ اَمَرْتُكَؕ قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِنْهُۚ خَلَقْتَنِى مِنْ نَارٍ
وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ

"(Allah) buyurdu: 'Sana emrettiğimde, secde etmekten seni ne engelledi?' (İblis): 'Ben ondan hayırlıyım, **beni bir ateşten onu ise bir çamurdan yarattın'** dedi." (A'râf, 7/12).

اِلَّآ اِبْلِيسَؕ اِسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ

"Ancak İblis kibirlenmek istedi ve inkârcılardan oldu." (Sâd, 38/74).

قَالَ يَٓا اِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ اَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَىَّؕ اَسْتَكْبَرْتَ اَمْ كُنْتَ
مِنَ الْعَالِينَ

"Buyurdu: Ey İblis! İki elimle yarattığıma secde etmekten seni ne alıkoydu? Kibirlenmek mi istedin yoksa yücelerden mi oldun?" (Sâd, 38/75).

قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِى مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ

"Dedi: Ben ondan hayırlıyım, **beni bir ateşten onu ise bir çamurdan yarattın.**" (Sâd, 38/76).

Âdem ile Eşinin Cennete Yerleşmeleri ve Sonrası

وَقُلْنَا يَا اٰدَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ

"Ve dedik: 'Ey **Âdem! Sen ve eşin cennete yerleşin** ve ondan dilediğiniz şekilde bol bol yeyin; ama şu ağaca yaklaşmayın yoksa zalimlerden olursunuz." (Bakara, 2/35).

وَيَا اٰدَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ

"Ey Âdem! Sen eşinle birlikte cennete yerleş ve dilediğiniz yerden yiyin, (ama) bu ağaca yaklaşmayın. Yoksa ikiniz de zalimlerden olursunuz." (A'râf, 7/19).

اِنَّ لَكَ اَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرٰى

"Çünkü senin acıkmaman ve çıplak kalmaman oradadır." (Tâhâ, 20/118).

وَاَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا فِيهَا وَلَا تَضْحٰى

"Ve sen orada susamazsın ve güneşte yanmazsın." (Tâhâ, 20/119).

Âdem'in Şeytanın İğvasına Kapılması ve Bunun İsyan Olarak Değerlendirilmesi

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِىَ لَهُمَا مَا وُورِىَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْاٰتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهٰيكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ اِلَّا اَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ اَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ

"Derken şeytan, **gizlenmiş olan ayıp yerlerini kendilerine açmak için ikisine vesvese verdi** ve: 'Sizi Rabbiniz bu ağaçtan

sırf iki melek olmayasınız veya ikiniz burada sürekli kalmayasınız diye yasakladı' dedi." (A'râf, 7/20).

وَقَاسَمَهُمَٓا اِنّ۪ي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِح۪ينَۙ

"Ve **o ikisine**: 'Elbette ben ikinize öğüt verenlerdenim' diye yemin etti." (A'râf, 7/21).

فَدَلّٰيهُمَا بِغُرُورٍۚ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِۜ وَنَادٰيهُمَا رَبُّهُمَٓا اَلَمْ اَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَاَقُلْ لَكُمَٓا اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُب۪ينٌ

"Böylece o **ikisini kandırarak aşağıya sarktırdı. İkisi** ağacın tadını aldıklarında ayıpları kendilerine açıldı. İkisi cennet yaprağından üzerlerine yamamağa başladılar. İkisinin Rabbi kendilerine: 'Sizi bu ağaçtan yasaklamamış mıydım? Size, cidden şeytan **ikiniz için** apaçık bir düşmandır, dememiş miydim?' diye seslendi." (A'râf, 7/22).

وَلَقَدْ عَهِدْنَٓا اِلٰٓى اٰدَمَ مِنْ قَبْلُ فَنَسِيَ وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْماً

"Gerçekten bundan önce **Âdem**'e emir verdik de unuttu ve Biz onda bir kararlılık bulmadık." (Tâhâ, 20/115).

فَقُلْنَا يَٓا اٰدَمُ اِنَّ هٰذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقٰى

"Bunun üzerine Biz de **Âdem**'e dedik: Haberin olsun bu, sana ve eşine düşmandır. Sakın sizi cennetten çıkarmasın; sonra perişan olursun." (Tâhâ, 20/117).

فَوَسْوَسَ اِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَٓا اٰدَمُ هَلْ اَدُلُّكَ عَلٰى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَا يَبْلٰى

"Derken şeytan ona vesvese verdi ve: 'Ey **Âdem,** sana, sonsuzluk ağacını, eskimeyecek ebedî saltanatı(ın yolunu) göstereyim mi?' dedi." (Tâhâ, 20/120).

فَاَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِۘ وَعَصٰٓى اٰدَمُ رَبَّهُ فَغَوٰىۖ

"Sonuçta ikisi de **ondan yediler,** hemen kendilerine kötü yerleri açılıverdi de üzerlerine cennet yaprağından yamamaya başladılar. **Âdem** Rabbine âsi oldu da şaşkın düştü." (Tâhâ, 20/121).

Cennetten Aşağılara İniş

فَاَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَاَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِۖ وَقُلْنَا اهْبِطُوا
بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّۚ وَلَكُمْ فِي الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ اِلٰى حِينٍ

"Bunun üzerine **şeytan onları (Âdem ile eşini) oradan kaydırdı, ikisini de bulundukları o yerden çıkardı.** Ve: 'Kiminiz kiminize düşman olarak hepiniz aşağıya inin ve yeryüzünde bir zamana kadar sizin için bir bekleme ve bir yararlanma var' dedik." (Bakara, 2/36).

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًاۚ فَاِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنّ۪ي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا
خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

"Hepiniz **oradan aşağı inin** dedik. Şimdi size Ben'den herhangi bir rehber gelir de (tekrar cennete dönmek için) kim benim rehberime uyarsa artık onlara hiçbir korku yoktur ve onlar üzülmezler." (Bakara, 2/38).

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّۚ وَلَكُمْ فِي الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ اِلٰى حِينٍ

"Buyurdu: **'Birbirinize düşman olarak aşağı inin.** Sizin için yeryüzünde bir süre yerleşmek ve az bir şey kazanmak vardır." (A'râf, 7/24).

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ

"Buyurdu: 'Orada yaşayacaksınız, **orada öleceksiniz** ve oradan (diriltilip) çıkarılacaksınız." (A'râf, 7/25).

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّۚ فَاِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ
مِنّ۪ي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقٰى

"Allah buyurdu: **Kiminiz kiminize düşman olarak hepiniz oradan ininiz.** Sonra ne zaman Benden doğru yolu gösteren biri ge-

lir de her kim o hidâyetçime uyarsa işte o, sapıklığa düşmez ve bedbaht olmaz." (Tâhâ, 20/123).

Tevbe ve Peygamberlik Makamına Yükseliş[6]

فَتَلَقّٰى اٰدَمُ مِنْ رَبِّه۪ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِۜ اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّح۪يمُ

"Derken **Âdem**, Rabbinden bazı kelimeler aldı, Allah'a yalvardı da O da **onun tevbesini kabul etti.** Hiç kuşkusuz O, tevbeleri çok kabul edendir, pek merhametlidir." (Bakara, 2/37).

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَٓا اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِر۪ينَ

"Dediler: 'Rabbimiz! Biz nefislerimize zulmettik, bizi bağışlamazsan, bize rahmet etmezsen, elbette hüsrana uğrayanlardan oluruz." (A'râf, 7/23).

ثُمَّ اجْتَبٰيهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدٰى

"Sonra Rabbi **ona cevap verdi, tevbesini kabul buyurdu** ve ona yol gösterdi." (Tâhâ, 20/122).

اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰٓى اٰدَمَ وَنُوحًا وَاٰلَ اِبْرٰه۪يمَ وَاٰلَ عِمْرٰنَ عَلَى الْعَالَم۪ينَۙ

"Kuşkusuz Allah, **Âdem**'i, Nuh'u, İbrahim Hânedanını ve Imran ailesini arıtıp âlemlere **üstün kıldı."** (Âl-i Imrân, 3/33).

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيّ۪نَ مِنْ ذُرِّيَّةِ اٰدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ
نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَّةِ اِبْرٰه۪يمَ وَاِسْرَٓائ۪لَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَاۜ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ
اٰيَاتُ الرَّحْمٰنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا

"İşte bunlar, Allah'ın kendilerine nimet bahşettiği peygamberlerden, **Âdem** soyundan ve Nûh ile birlikte taşıdıklarımızdan, İbrahim

---

[6] Hz. Âdem peygamber miydi değil miydi şeklinde birtakım tartışmalar yapılıyor ise de sırf Kur'an'da peygamberlerle ilgili kullanılan ifâdeler incelendiğinde onun peygamberliğinde kuşku olmadığı, bunu tartışmanın gereksizliği rahatça anlaşılır.

ve İsrâîl soyundan, hidâyete erdirdiğimiz **ve seçtiğimiz kimselerdendir.** Kendilerine Rahman'ın âyetleri okunduğu zaman ağlayarak secdelere kapanırlardı." (Meryem, 19/58).

Âdem'in İki Oğlu

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ ابْنَيْ اٰدَمَ بِالْحَقِّ اِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ اَحَدِهِمَا
وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْاٰخَرِ قَالَ لَاَقْتُلَنَّكَ قَالَ اِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ

"(Ey Muhammed) onlara **Âdem'in iki oğlunun haberini gerçeğiyle oku.** Bir zaman ikisi birer kurban ile yakınlık istemişlerdi de birinden kabul edilmiş, diğerinden edilmemişti. (Kabul edilmeyen) 'Seni kesin öldüreceğim' dedi. (Öteki:) 'Allah ancak takva sahiplerinden kabul eder' dedi." (Mâide, 5/27).

لَئِنْ بَسَطْتَ اِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا اَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ اِلَيْكَ لِاَقْتُلَكَ
اِنِّي اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

"Eğer bana, beni öldürmek için elini uzatırsan ben seni öldürmek için sana elimi uzatmam! Cidden ben, âlemlerin Rabbi Allah'tan korkarım." (Mâide, 5/28).

اِنِّي اُرِيدُ اَنْ تَبُوءَ بِاِثْمِي وَاِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ اَصْحَابِ النَّارِ
وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظَّالِمِينَ

"Kuşkusuz ben, senin hem benim günahım hem de kendi günahınla dönüp gitmeni, böylece ateşin mensuplarından olmanı istiyorum. İşte budur zâlimlerin cezası." (Mâide, 5/29).

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ اَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَاَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ

"Derken nefsi **kardeşini öldürmeğe istek gösterdi,** o da onu öldürdü ve hüsrana uğrayanlardan oldu." (Mâide, 5/30).

فَبَعَثَ اللّٰهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْاَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِي سَوْاَةَ
اَخِيهِ قَالَ يَا وَيْلَتٰى اَعَجَزْتُ اَنْ اَكُونَ مِثْلَ هٰذَا الْغُرَابِ فَاُوَارِيَ سَوْاَةَ
اَخِي فَاَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ

"Akabinde Allah bir karga gönderdi, karga kardeşinin cesedini nasıl saklayacağını göstermek için yerde eşeleniyordu. 'Yuh bana! Bu karga gibi olmaktan, kardeşimin cesedini saklamaktan aciz miyim?' dedi ve pişmanlık duyanlardan oldu." (Mâide, 5/31).

Âdem ve Soyundan Alınan Sözler

اَلَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ
مَا اَمَرَ اللّٰهُ بِهِ اَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْاَرْضِ
اُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

"O fasıklar, **Allah'a verdiği sözü** -onu kabul ve taahhüt ettikten sonra- **bozan,** Allah'ın birleştirilmesini emrettiği şeyi kesip ayıran ve yeryüzünde fesat çıkarıp duran kimselerdir. İşte sana gösteriyorum, bunlardır hüsrana uğrayanlar." (Bakara, 2/27).

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ اَنْفُسَكُمْ
مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ اَقْرَرْتُمْ وَاَنْتُمْ تَشْهَدُونَ

"Bir vakit **şu hususta sizden kesin söz almıştık**: 'Birbirinizin kanını dökmeyeceksiniz, birbirinizi yurtlarınızdan çıkarmayacaksınız.' Sonra buna ikrar da vermiştiniz; buna şimdi de şahitlik edersiniz." (Bakara, 2/84).

يَا بَنِي اٰدَمَ قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِي سَوْاٰتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوٰى
ذٰلِكَ خَيْرٌ ذٰلِكَ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ

"Ey Âdemoğulları! Size, çirkin yerlerinizi örtecek bir giysi ve bir süs kıyafeti indirdik. Ama takva giysisi, ondan daha hayırlıdır. Bu,

Allah'ın âyetlerindendir. Belki onlar düşünüp öğüt alırlar." (A'râf, 7/26).

يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ
عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا
تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

"Ey Âdemoğulları! Şeytan, anne ve babanızı, çirkin yerlerini kendilerine göstermek için elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi sizi de sakın fitneye sürüklemesin. Çünkü o ve askerleri sizi, sizin kendilerini görmediğiniz yerlerden görürler. Gerçekten biz, şeytanları imana gelmeyenler için dost yaptık." (A'râf, 7/27).

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

"Ey Âdemoğulları! Her mescitte süsünüzü alın, yiyin, için, ancak israf etmeyin. Çünkü Allah israfçıları sevmez." (A'râf, 7/31).

يَا بَنِي آدَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي فَمَنِ اتَّقَى
وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Ey Âdemoğulları! Size, karşınızda âyetlerimi anlatan içinizden elçiler gelir de kim sakınır ve dürüst davranırsa artık onlara korku yoktur ve onlar üzülecek de değiller." (A'râf, 7/35).

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ
عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ
الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ

"Bir zaman Rabbin Âdemoğullarının sırtlarından zürriyetlerini aldı, **onları kendilerine karşı şahit tuttu** ve: 'Ben, Rabbiniz değil

miyim?' dedi. Onlar da: 'Tabîî (Rabbimizsin), şahit olduk' dediler. (Bu tanıklığı yapmamızın nedeni) kıyamet günü: 'Doğrusu biz bundan gafillerdik' demeyesiniz diyedir." (A'râf, 7/172).

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ
مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا

"Andolsun, **Âdemoğullarını** onurlandırdık, onları karada ve denizde taşıdık, kendilerini tertemiz rızıklardan besledik, onları, yarattıklarımızın pek çoğuna gerçekten üstün kıldık." (İsrâ, 17/70)[7].

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا
وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

"Biz o emâneti göklere, yere, dağlara sunduk da onu yüklenmekten kaçındılar, ondan korktular, **onu insan yüklendi.** Cidden o, pek zâlim, pek câhil oldu." (Ahzâb, 33/72).

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

"Ey Âdemoğulları! Şeytana kulluk etmeyin diye **size tavsiyede bulunmadım mı?** Doğrusu o, sizin için apaçık bir düşmandır." (Yâsîn, 36/60).

İdrîs Peygamber

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا

"Kitap'ta **İdrîs**'i de an, çünkü o bir sıddîk, bir peygamberdi." (Meryem, 19/56).

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا

"Ve Biz **onu** yüksek bir mekâna kaldırdık." (Meryem, 19/57).

---

[7] Bkz. Ṭâhâ, 20/115.

وَاِسْمٰعِيلَ وَاِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ

"İsmail'i, **İdris**'i, Zü'l-kifl'i de an. Hepsi de sabredenlerdendi." (Enbiyâ, 21/85).

Nuh Peygamber[8]

a) Hz. Nûh'u Doğrudan Konu Alan Âyetler[9]

Nuh'u Kavmine Elçi Olarak Gönderdik

لَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ اِنّ۪ٓي اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظ۪يمٍ

"**Nuh'u toplumuna elçi olarak gönderdik**. 'Ey toplumum! Allah'a ibadet edin, sizin için O'ndan başka bir tanrı yoktur! Cidden ben, sizin hesabınıza büyük bir günün azabından korkuyorum' dedi." (A'râf, 7/59).

قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِه۪ٓ اِنَّا لَنَرٰيكَ ف۪ي ضَلَالٍ مُب۪ينٍ

"Toplumundan ileri gelenler: 'Biz **seni** apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz' dediler." (A'râf, 7/60).

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ ب۪ي ضَلَالَةٌ وَلٰكِنّ۪ي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَم۪ينَ

"Dedi: Ey toplumum! **Bende** bir sapıklık yoktur. Ancak ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilen bir elçiyim." (A'râf, 7/61).

Size Rabbimin Gönderdiklerini İletiyorum

اُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبّ۪ي وَاَنْصَحُ لَكُمْ وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

---

[8] Kronolojik sıralamaya göre Hz. Âdem'den sonra üçüncü sırada yer alan peygamber, insanların ikinci atası diye nitelendirilen Hz. Nuh'tur. Çok çileler, çok ıstıraplar çekmiş olacak ki sabır gücü kalmaz, toplumu aleyhine bedduada bulunur. Sonuçta âyetlerde görüldüğü gibi İlâhî gözetimde yaptığı gemiye bağlıları ile birlikte biner ve tufandan kurtulur.

[9] Hz. Nuh'un doğrudan konu edinildiği âyetler ile bilvesile geçtiği âyetlerde onun peygamberliği, başına gelenler, çektiği sıkıntılar karşısında yakarışları, bedduaları, dualarının kabul edilişi, inanmayanların helak edilişleri, inananların kurtuluşları yansıtılır.

"Size, **Rabbimin mesajlarını iletiyorum**, size nasihatta bulunuyorum, sizin bilemeyeceklerinizi Allah tarafından biliyor ve bildiriyorum. (A'râf, 7/62).

اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَٓاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

"Sizi uyarsın, sakınasınız ve belki bu sayede merhamete kavuşturulursunuz diye, içinizden bir adam aracılığıyla size Rabbinizden bir zikir (hatırlatıcı) gelmesine şaştınız mı?" (A'râf, 7/63).

İnananlar Kurtuldu İnanmayanlar Boğuldu

فَكَذَّبُوهُ فَاَنْجَيْنَاهُ وَالَّذ۪ينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَاَغْرَقْنَا الَّذ۪ينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَاۜ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَم۪ينَ

"Onu yalanladılar. Bunun üzerine **onu ve onunla** birlikte gemide bulunanları **kurtardık.** Âyetlerimizi yalan sayanları ise **boğduk.** Hakikaten onlar kör bir toplum idiler." (A'râf, 7/64).

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ نُوحٍۢ اِذْ قَالَ لِقَوْمِه۪ يَا قَوْمِ اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَام۪ي وَتَذْك۪ير۪ي بِاٰيَاتِ اللّٰهِ فَعَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ فَاَجْمِعُٓوا اَمْرَكُمْ وَشُرَكَٓاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ اَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُٓوا اِلَيَّ وَلَا تُنْظِرُونِ

"Onlara **Nuh'un haberini de oku**. Hani bir zaman toplumuna şöyle demişti: 'Ey toplumum! Eğer konumum ve Allah'ın âyetlerini hatırlatışım size ağır geldiyse (ne diyeyim) ben ancak Allah'a dayandım. Ortaklarınızla birlikte işinizi derleyip toplayın, işiniz başınıza dert olmasın, sonra hükmünüzü bana uygulayın ve bana göz açtırmayın." (Yûnus, 10/71).

Sizden Bir Ücret İstemedim

فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَاَلْتُكُمْ مِنْ اَجْرٍۜ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِۙ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُسْلِم۪ينَ

"Yüz çevirirseniz (çevirin.) **Sizden herhangi bir ücret istemedim ya!** Benim ücretim sadece Allah'tandır. Bana, müslümanlardan olmam emredildi." (Yûnus, 10/72).

فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِى الْفُلْكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَٓائِفَ وَاَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَاۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ

"Yine de onu yalanladılar. Bunun üzerine **onu ve gemide maiyyetinde bulunanları kurtardık,** kendilerini halifeler yaptık. Âyetlerimizi yalanlamağa kalkışanları ise **boğduk.** Bak, o uyarılanların sonu nasıl oldu?!" (Yûnus, 10/73).

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهٖ رُسُلًا اِلٰى قَوْمِهِمْ فَجَٓاؤُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهٖ مِنْ قَبْلُ كَذٰلِكَ نَطْبَعُ عَلٰى قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ

"Sonra (**Nuh'un**) ardından pek çok elçiyi toplumlarına gönderdik, onlara apaçık belgelerle vardılar. Ama önceden yalan saydıklarına inanacak değillerdi. İşte böyle mühür basarız o mütecâvizlerin kalplerine." (Yûnus, 10/74).

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖٓ اِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌۙ

"Andolsun gerçekten **Nuh**'u toplumuna **gönderdik.** 'Cidden ben, sizin için apaçık bir uyarıcıyım' dedi." (Hûd, 11/25).

اَنْ لَا تَعْبُدُوٓا اِلَّا اللّٰهَۜ اِنِّىٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ اَلِيمٍ

"Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Cidden ben sizin hesabınıza, elem veren bir günün azabından korkuyorum' (dedi.)" (Hûd, 11/26).

Peşinden Gelenler Aşağı Tabakalardan İnsanlar

فَقَالَ الْمَلَاُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهٖ مَا نَرٰيكَ اِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرٰيكَ اتَّبَعَكَ اِلَّا الَّذِينَ هُمْ اَرَاذِلُنَا بَادِىَ الرَّاْىِۚ وَمَا نَرٰى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ

"Bunun üzerine toplumundan küfre sapmış ileri gelenler şöyle dedi: 'Seni, bizim gibi bir insandan başka bir şey olarak görmüyoruz, **sana basit görüşlü, en aşağılarımızdan başkasının uyduğunu da görmüyoruz,** bize karşı sizin için bir üstünlüğünüz olduğunu da görmüyoruz! Doğrusu sizi yalancılar sanıyoruz." (Hûd, 11/27).

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبّ۪ي وَاٰتٰين۪ي رَحْمَةً مِنْ
عِنْدِه۪ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْۜ اَنُلْزِمُكُمُوهَا وَاَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ

"Dedi: Ey toplumum! Ne dersiniz, ya ben Rabbimden açık bir kanıt üzerinde isem, bana katından bir rahmet bahşetti de (o rahmet) size gizli kaldıysa? Siz ondan hoşlanmazken sizi ona zorlayacak mıyız?" (Hûd, 11/28).

وَيَا قَوْمِ لَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًاۜ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ وَمَٓا اَنَا۬ بِطَارِدِ
الَّذ۪ينَ اٰمَنُواۜ اِنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَلٰكِنّ۪ٓي اَرٰيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ

"Ey toplumum! Sizden buna karşılık bir mal istemiyorum. Benim ücretim sadece Allah'tandır. **Ben iman edenleri yanından kovan biri değilim.** Kuşkusuz onlar Rab'lerine kavuşanlardır. Ne var ki ben sizi bilgisiz bir toplum olarak görüyorum." (Hûd, 11/29).

Peşimden Gelenler Sıradan İnsanlar Diye
Onları Kovamam!

وَيَا قَوْمِ مَنْ يَنْصُرُن۪ي مِنَ اللّٰهِ اِنْ طَرَدْتُهُمْۜ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ

"Ey toplumum! **Ben onları yanımdan kovarsam** Allah'a karşı bana kim yardım eder? Düşünmüyor musunuz?" (Hûd, 11/30).

Gaybı Bilmem

وَلَٓا اَقُولُ لَكُمْ عِنْد۪ي خَزَٓائِنُ اللّٰهِ وَلَٓا اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَٓا اَقُولُ اِنّ۪ي مَلَكٌ
وَلَٓا اَقُولُ لِلَّذ۪ينَ تَزْدَر۪ٓي اَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللّٰهُ خَيْرًاۜ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا
ف۪ٓي اَنْفُسِهِمْۚ اِنّ۪ٓي اِذًا لَمِنَ الظَّالِم۪ينَ

"Size: 'Allah'ın hazineleri benim yanımda' demiyorum. **Gaybı bilmem!** 'Ben gerçekten meleğim' de demiyorum. Gözlerinizin hor gör-

düğü kimseler için de: 'Allah asla onlara bir hayır vermez' demem. Allah, onların içindekini çok iyi bilendir. Böyle bir şey dersem o zaman gerçekten ben zâlimlerden olurum." (Hûd, 11/31).

قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدَالَنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

"Dediler: 'Ey **Nuh!** Gerçekten bizimle uğraştın, hem de bizimle uğraşmada ileri gittin. Haydi, doğru sözlülerden isen, tehdit edegeldiğin şeyi bize getir." (Hûd, 11/32).

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ

"(Nuh) dedi: Onu size ancak dilerse Allah getirir, siz âciz bırakanlar değilsiniz." (Hûd, 11/33).

Allah Sizin Azgınlaşmanızı İrâde Buyurmuşsa Öğütlerim Size Bir yarar Sağlamaz!

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

"Allah **sizi azdırmayı istiyorsa** size öğüt vermek istesem bile öğüdüm size yarar sağlamaz, O'dur Rabbiniz ve ancak O'na döndürüleceksiniz." (Hûd, 11/34).

Hz. Nuh'a Teselli Veriliyor: Sen Üzülme!

وَأُوحِيَ إِلَى نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

"Nuh'a vahyedildi: 'Gerçek şu ki, toplumundan daha önce inanmış olanlardan başkası asla inanmayacak! Öyle ise onların işleyegeldiklerinden dolayı **sakın üzülme!**" (Hûd, 11/36).

Gözetimimizde Gemiyi Yap

وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا اِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ

"Gemiyi gözlerimiz önünde ve vahyimizle yap, o zulmetmiş olan kimseler hakkında bana bir şey söyleme! Çünkü onlar gerçekten boğulmuşlardır." (Hûd, 11/37).

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَاٌ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ اِنْ
تَسْخَرُوا مِنَّا فَاِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ

"Gemiyi yapıyordu. Toplumundan ileri gelenler yanından geçtikçe kendisiyle alay etmişti. O da demişti: 'Bizimle alay ederseniz biz de sizin alay edegeldiğiniz gibi sizinle alay edeceğiz." (Hûd, 11/38).

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَاْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ

"İleride, kendisini perişan edecek bir azabın kimin başına geleceğini, sürüp gidecek bir azabın kimin tepesine ineceğini bileceksiniz!" (Hûd, 11/39).

حَتّٰى اِذَا جَاءَ اَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ
وَاَهْلَكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ اٰمَنَ وَمَا اٰمَنَ مَعَهُ اِلَّا قَلِيلٌ

"Sonunda buyruğumuz gelip tandır kaynadığında dedik: **'Gemiye** her çiftten iki tane, aleyhinde daha önce hüküm verilmiş olanlar hariç aile fertlerini ve iman etmiş bulunanları **yükle.**' Zaten onunla birlikte sadece pek az kimse iman etmişti." (Hûd, 11/40).

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرٰيهَا وَمُرْسٰيهَا اِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

"Dedi: 'Binin içine. **Onun akıp gitmesi de, durması da** Allah'ın adıyladır. Rabbim elbette çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir." (Hûd, 11/41).

Hz. Nuh'un Oğluna Son Çağrıları

وَهِىَ تَجْرى بِهِمْ فى مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادٰى نُوحٌ اِبْنَهُ وَكَانَ فى مَعْزِلٍ
يَا بُنَىَّ ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرينَ

"O (gemi) dağlar misali dalgalar arasında kendilerini alıp götürürken **Nuh,** sakıncalı bir yerde duran oğluna: **'Yavrum! Bin bizimle, o kâfirlerle beraber olma!'** diye seslendi." (Hûd, 11/42).

قَالَ سَاٰوى اِلٰى جَبَلٍ يَعْصِمُنى مِنَ الْمَاءِ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ اَمْرِ
اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقينَ

"(Oğlu:) 'Beni sudan koruyacak bir dağa sığınacağım' dedi. (Nuh da) dedi: 'Merhamet ettiği hariç, bugün Allah'ın buyruğundan koruyacak hiçbir güç yoktur.' Derken ikisi arasına dalga girdi ve o da boğulanlardan oldu." (Hûd, 11/43).

Yer Suyu Yuttu Gök Suyu Tuttu

وَقيلَ يَا اَرْضُ ابْلَعى مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ اَقْلِعى وَغيضَ الْمَاءُ وَقُضِىَ
الْاَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِىِّ وَقيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمينَ

"Ve denildi: 'Ey yer, suyunu **yut.** Ey gök, **tut!** Eksildi su, bitirildi iş. Ve (gemi) Cûdi üzerinde durdu, o zâlimler topluluğuna da: 'Uzak olun!' denildi." (Hûd, 11/44).

وَنَادٰى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْنى مِنْ اَهْلى وَاِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَاَنْتَ
اَحْكَمُ الْحَاكِمينَ

"**Nuh,** Rabbine seslendi ve dedi: Rabbim! Cidden oğlum ailemdendi, kuşkusuz senin vaadin haktır ve Sen hüküm verenlerin en hâkimisin!" (Hûd, 11/45).

قَالَ يَا نُوحُ اِنَّهُ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ اِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْـَٔلْنِ
مَا لَيْسَ لَكَ بِه عِلْمٌ اِنّى اَعِظُكَ اَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلينَ

"(Allah) buyurdu: Ey **Nuh**! O, senin âilenden değildir, **onun işi iyi olmayan bir iştir**. Hakkında bilgin olmayan şeyi benden isteme. Ben seni, cahillerden olmaktan şiddetle men ediyorum." (Hûd, 11/46).

قَالَ رَبِّ اِنّ۪ٓي اَعُوذُ بِكَ اَنْ اَسْـَٔلَكَ مَا لَيْسَ ل۪ي بِه۪ عِلْمٌۜ وَاِلَّا تَغْفِرْ ل۪ي
وَتَرْحَمْن۪ٓي اَكُنْ مِنَ الْخَاسِر۪ينَ

"(Nuh): 'Rabbim! Ben de, hakkında bilgim bulunmayan bir şeyi senden istemekten sana sığınıyorum. Eğer beni bağışlamazsan, bana merhamet etmezsen ben, hüsrana uğrayanlardan olurum' dedi." (Hûd, 11/47).

Karaya Çıkış

ق۪يلَ يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلٰٓى اُمَمٍ مِمَّنْ
مَعَكَۜ وَاُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُمْ مِنَّا عَذَابٌ اَل۪يمٌ

"'Ey Nuh! Sana ve maiyyetindeki birtakım ümmetlere tarafımızdan (bahşedilen) bir esenlik ve bereketlerle **in.** Bazı ümmetler de var ki kendilerini nimetlendireceğiz, sonra onlara bizden elem veren bir azap dokunacak." (Hûd, 11/48).

وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ اَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ اٰيَةًۜ
وَاَعْتَدْنَا لِلظَّالِم۪ينَ عَذَابًا اَل۪يمًاۚ

"Nûh kavmini de, elçileri yalanladıkları için boğduk ve kendilerini insanlara bir ibret kıldık. Zâlimlere de acı bir azap hazırladık." (Furkân, 25/37).

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِه۪ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ
اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ اَفَلَا تَتَّقُونَ

"Yüceliğim hakkı için Biz Nûh'u kavmine **peygamber gönderdik de**: 'Ey kavmim! Allah'a ibadet edin, O'ndan başka bir tanrınız yoktur. Peki korunmaz mısınız?' dedi." (Mü'minûn, 23/23).

Başınıza Geçmek İstiyor

فَقَالَ الْمَلَؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هٰذَا اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُرِيدُ
اَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَاَنْزَلَ مَلٰئِكَةً مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِى
اٰبَائِنَا الْاَوَّلِينَ

"Bunun üzerine kavminden küfreden ileri gelen gürûh şöyle dedi: Bu, başka değil, ancak sizin gibi bir insan, **başınıza geçmek istiyor.** Eğer Allah dileseydi elbette birtakım melekler gönderirdi. Biz önceki atalarımız içinde bunu işitmedik." (Mü'minûn, 23/24).

اِنْ هُوَ اِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتّٰى حِينٍ

"Kesin o, kendisinde bir delilik bulunan bir adam! Bunun için kendisini bir zamana değin gözetin." (Mü'minûn, 23/25).

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِى بِمَا كَذَّبُونِ

"(Nûh:) 'Rabbim! Beni yalanlamalarına karşı bana yardım eyle' dedi." (Mü'minûn, 23/26).

فَاَوْحَيْنَا اِلَيْهِ اَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا فَاِذَا جَاءَ اَمْرُنَا وَفَارَ
التَّنُّورُ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَاَهْلَكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ
الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبْنِى فِى الَّذِينَ ظَلَمُوا اِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ

"Biz de ona şöyle vahyettik: Bizim gözetimimiz altında ve vahyimizle gemiyi yap, sonra emrimiz gelip de tandır kaynayınca hemen her çiftten iki tane ve aleyhinde önceden hüküm verilmiş olanlar dışında aileni ona bindir ve o zulmedenler hakkında Bana bir şey söyleme. Çünkü onlar boğulacaklardır." (Mü'minûn, 23/27).

فَاِذَا اسْتَوَيْتَ اَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى نَجّٰينَا
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

"Bunun için sen beraberindekilerle geminin üzerine çıktığında da: 'Bizi o zâlim kavimden kurtaran Allah'a hamd olsun' de." (Mü'minûn, 23/28).

وَقُلْ رَبِّ اَنْزِلْنِى مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَاَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ

"Ve: 'Rabbim! Beni bir mübarek menzile kondur. Konuklandıranların en hayırlısı Sensin' de." (Mü'minûn, 23/29).

Nuh'un Kavmine Nuh'tan Başka Elçiler de Gönderilmiştir

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ

"Nûh kavmi **gönderilen elçileri** yalanladı." (Şuarâ, 26/105).

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ نُوحٌ اَلَا تَتَّقُونَ

"O zaman kardeşleri **Nûh** onlara şöyle demişti: Siz Allah'tan korkmaz mısınız?" (Şuarâ, 26/106).

اِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ

"Haberiniz olsun ben size gönderilmiş emin bir **elçiyim**." (Şuâra, 26/107).

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ

"Gelin, Allah'tan korkun, bana itâat edin." (Şuarâ, 26/108).

وَمَا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِىَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ

"Buna karşı ben sizden bir ücret de istemiyorum. Benim ücretim ancak âlemlerin Rabbine aittir." (Şuarâ, 26/109).

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ

"Gelin, Allah'tan korkun, bana itâat edin." (Şuarâ, 26/110).

قَالُوا اَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْاَرْذَلُونَ

“Â dediler, senin arkana hep o ayak takımları düşmüşken biz sana inanır mıyız?!” (Şuarâ, 26111/).

قَالَ وَمَا عِلْمِى بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

“Nûh dedi: Benim onların yapmakta olduklarına dair ne bilgim olabilir?” (Şuarâ, 26/112).

اِنْ حِسَابُهُمْ اِلَّا عَلٰى رَبِّى لَوْ تَشْعُرُونَ

“Sizin şuurunuz olsa onların hesabının ancak Rabbime ait olduğunu bilirdiniz.” (Şuarâ, 26/113).

وَمَٓا اَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ

“Hem ben iman edenleri kovacak değilim.” (Şuarâ, 26/114).

اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ

“Ben apaçık bir uyarıcıyım.” (Şuarâ, 26/115).

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ

“Dediler: And içeriz ki eğer vazgeçmezsen ey **Nûh,** muhakkak recmedilenlerden olacaksın.” (Şuarâ, 26/116).

قَالَ رَبِّ اِنَّ قَوْمِى كَذَّبُونِ

“Dedi: Rabbim, anlaşıldı ki kavmim beni tekzip ettiler.” (Şuarâ, 26/117).

Nuh’un Yakarışı

فَافْتَحْ بَيْنِى وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِى وَمَنْ مَعِىَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

“Artık benimle onların arasını nasıl ayırt **edeceksen et**, bana ve yanımdaki müminlere **kurtuluş ver.”** (Şuarâ, 26/118).

فَاَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ

"Bunun üzerine biz de onu ve beraberindekileri o dolu gemidekileri kurtuluşa erdirdik." (Şuarâ, 26/119).

ثُمَّ اَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ

"Sonra da geri kalanları boğduk." (Şuarâ, 26/120).

اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

"Şüphesiz bunda bir âyet (her zaman için geçerli bir anlamın işareti) var, öyle iken çoğu kimse inananlardan olmadı." (Şuarâ, 26/121).

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

"Kuşkusuz Rabbin, çok güçlü, çok merhametlidir." (Şuarâ, 26/122).

وَلَقَدْ نَادٰينَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ

"Andolsun gerçekten **Nuh bize seslendi**. Biz, ne güzel karşılık verenleriz. (Sâffât, 37/75).

وَنَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ

"Onu ve ailesini pek yaman bir sıkıntıdan kurtardık." (Sâffât, 37/76).

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ

"Onun soyunu, onları kalıcılar yaptık." (Sâffât, 37/77).

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى الْاٰخِرِينَ

"Sonrakiler içinde ona (güzel bir ün) bıraktık." (Sâffât, 37/78).

Nuh'a Selam

سَلَامٌ عَلٰى نُوحٍ فِى الْعَالَمِينَ

"Âlemler içinde **Nuh'a selam**." (Sâffât, 37/79).

اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ

"Cidden biz, güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz." (Sâffât, 37/80).

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

"Çünkü o, bizim inanan kullarımızdandı." (Sâffât, 37/81).

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ

"Sonra ötekileri boğduk." (Sâffât, 37/82).

وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ

"Kuşkusuz İbrahim onun (Nuh'un) grubundandı." (Sâffât, 37/83).

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ

"Onlardan önce **Nuh** kavmi yalanladı, o kulumuza yalancı dediler, çok incitildi." (Kamer, 54/9).

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ

"O da sonunda Rabbine yakardı: 'Ben yenildim, hemen yardımını ver' dedi." (Kamer, 54/10).

Tufan'da Hem Yağmur Yağmış Hem de Yerden Sular Fışkırmış

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ

"Bunun üzerine **göğün kapılarını şakır şakır** dökülen bir su ile açtık." (Kamer, 54/11).

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ

"Yeri de kaynaklar halinde fışkırttık, derken su, önceden takdir edilmiş bir buyruk üzerine birleşti." (Kamer, 54/12).

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ

"Onu ise levhaları birbirine kenetlenmiş bir gemi üzerinde taşıdık." (Kamer, 54/13).

تَجْرِى بِاَعْيُنِنَاۚ جَزَٓاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ

"(Gemi) o nankörlük edilen zata (Nuh'a) bir ödül olmak üzere gözetimimiz altında akıp gidiyordu." (Kamer, 54/14).

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَٓا اٰيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

"Ululuğum hakkı için onu bir âyet[10] olarak bıraktık! Fakat onu düşünen ve anlayan mı var?" (Kamer, 54/15).

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ

"Ki azabım ve uyarılarım nasılmış?" (Kamer, 54/16).

Nûh Sûresinde Nûh Olayı

اِنَّٓا اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖٓ اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَهُمْ عَذَابٌ اَل۪يمٌ

"Haberiniz olsun ki Biz **Nuh'u:** 'Kendilerine pek acı bir azap gelmezden önce kavmini uyar' diye kavmine **elçi olarak gönderdik**." (Nûh, 71/1).

قَالَ يَا قَوْمِ اِنّ۪ى لَكُمْ نَذ۪يرٌ مُب۪ينٌۙ

"Dedi: Ey kavmim! Haberiniz olsun ben size apaçık bir uyarıcıyım!" (Nûh, 71/2).

اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوهُ وَاَط۪يعُونِۙ

"Şöyle ki: Allah'a kulluk edin, O'na sığının ve bana itâat edin." (Nûh, 71/3).

يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّىۜ اِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ اِذَا جَٓاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

[10] İbret alınacak bir kalıntı.

"Ki günahlarınızdan (bir bölümünü) size bağışlasın ve sizi belirli bir vakte kadar ertelesin. Kesin Allah'ın takdir ettiği süre gelince ertelenmez, eğer bilseydiniz." (Nûh, 71/4).

Yakarışlarım Sadece Kaçışlarını Artırdı

قَالَ رَبِّ اِنّ۪ي دَعَوْتُ قَوْم۪ي لَيْلًا وَنَهَارًاۙ

"Dedi: Rabbim! Ben kavmimi gece gündüz çağırdım." (Nûh, 71/5).

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَٓائ۪ٓي اِلَّا فِرَارًا

"Fakat benim çağırmam onların **kaçışlarını arttırmaktan başka bir şey yapmadı**." (Nûh, 71/6).

وَاِنّ۪ي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُٓوا اَصَابِعَهُمْ ف۪ٓي اٰذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ
وَاَصَرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًاۚ

"Ve ben onları bağışlaman için her çağırdığımda onlar parmaklarını kulaklarına tıkadılar, elbiselerine büründüler, direttiler ve kibirlendikçe kibirlendiler!" (Nûh, 71/7).

ثُمَّ اِنّ۪ي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًاۙ

"Sonra ben onları yüksek sesle çağırdım." (Nûh, 71/8).

ثُمَّ اِنّ۪ٓي اَعْلَنْتُ لَهُمْ وَاَسْرَرْتُ لَهُمْ اِسْرَارًاۙ

"Sonra onlara hem ilân ederek, hem gizli gizli söyledim." (Nûh, 71/9).

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ اِنَّهُ كَانَ غَفَّارًاۙ

"Gelin dedim, Rabbinizin bağışlamasını isteyin, çünkü O, bağışlaması çok bir bağışlayandır." (Nûh, 71/10).

يُرْسِلِ السَّمَٓاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًاۙ

"Bol hayır ile üzerinize göğü salsın." (Nûh, 71/11).

وَيُمْدِدْكُمْ بِاَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ اَنْهَاراً

"Size mallar ve oğullarla yardım etsin, sizin için cennetler yapsın, sizin için ırmaklar akıtsın." (Nûh, 71/12).

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلّٰهِ وَقَاراً

"Neden siz Allah için bir vakar ummazsınız?" (Nûh, 71/13).

وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَاراً

"Oysa O sizi aşama aşama yaratmıştır." (Nûh, 71/14).

اَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللّٰهُ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقاً

"Allah'ın yedi göğü uygun tabakalar halinde nasıl yaratmış olduğunu görmediniz mi?" (Nûh, 71/15).

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُوراً وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجاً

"Ay'ı içlerinde bir aydınlık kılmış, güneşi de bir lamba yapmış!" (Nûh, 71/16).

وَاللّٰهُ اَنْبَتَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ نَبَاتاً

"Ve Allah sizi topraktan bitki tarzında yetiştirdi." (Nûh, 71/17).

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ اِخْرَاجاً

"Sonra sizi oraya geri döndürecek ve sizi oradan çıkaracak da çıkaracak." (Nûh, 71/18).

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ بِسَاطاً

"Ve Allah yeryüzünü sizin için bir sergi yapmıştır." (Nûh, 71/19).

لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلاً فِجَاجاً

"Ondan (açılan) geniş yollarda gidesiniz diye." (Nûh, 71/20).

قَالَ نُوحٌ رَبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنٖى وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُٓ اِلَّا خَسَارًاۚ

"**Nuh** dedi: Rabbim! Biliyorsun onlar bana karşı geldiler, malı ve çocuğu zararından başka bir şeyini artırmayan kimsenin ardınca gittiler." (Nûh, 71/21).

وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًاۚ

"Büyük büyük tuzaklara giriştiler." (Nûh, 71/22).

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ اٰلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًاۙ وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًاۚ

"Ve: 'Sakın tanrılarınızı bırakmayın ve sakın bırakmayın ne Vedd'i ne Suvâ'ı ne de Yeğûs'u, Yeûk'u ve Nesr'i' dediler." (Nûh, 71/23).

وَقَدْ اَضَلُّوا كَثٖيرًاۚ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمٖينَ اِلَّا ضَلَالًا

"Çoğunu şaşırttılar. Sen de zâlimlerin ancak şaşkınlıklarını artır." (Nûh, 71/24).

مِمَّا خَطٖيـَٔاتِهِمْ اُغْرِقُوا فَاُدْخِلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَنْصَارًا

"(Sonuçta) birçok günahlarından dolayı boğuldular da ateşe atıldılar ve kendilerine Allah'tan başka yardımcı bulamadılar." (Nûh, 71/25).

Nuh'un Bedduası

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْاَرْضِ مِنَ الْكَافِرٖينَ دَيَّارًا

"Nuh demişti: Rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden **yurt tutan hiçbir kimse bırakma**." (Nûh, 71/26).

اِنَّكَ اِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوٓا اِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا

"Zira Sen onları bırakırsan kullarını yoldan çıkarıyorlar ve nankör ahlaksızdan başka da doğurmuyorlar." (Nûh, 71/27).

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا

"Rabbim! Beni, babamı, anamı, mümin olarak evime gireni ve bütün inanan erkekleri ve kadınları bağışla. Zâlimlerin ise ancak helakini artır!" (Nûh, 71/28).

b) Nuh İsminin Örnek Gösterilme Vesilesiyle Geçtiği Âyetler

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا
إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى
وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا

"Gerçekten biz, tıpkı **Nuh'a'** ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana vahyettik. İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, sıbtlara, İsa'ya, Eyyub'e, Yunus'a, Harun'a, Süleyman'a da vahyettik ve Davud'a bir Zebûr verdik." (Nisâ, 4/163).

أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ
وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ
بَصْطَةً فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"Sizi uyarsın diye içinizden bir adam aracılığıyla Rabbinizden size bir Zikir (hatırlatıcı) geldi diye şaştınız mı? Sonra hatırlayın bir vakit sizi, **Nuh'un toplumundan** sonra onların yerine geçirmiş ve yaratılışta sizi üstün kılmıştı. Allah'ın nimetlerini anın, belki siz murada erersiniz.' "(A'râf, 7/69).

أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ
إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

"Onlara, kendilerinden öncekilerin: **Nuh'un toplumunun**, Âd'ın, Semud'un, İbrahim'in toplumunun, Medyen halklarının ve Mü'tefikelerin haberi gelmedi mi? Kendilerine peygamberleri apaçık belgelerle gelmişti. Allah onlara zulmediyor değildi, ama onlar kendilerine zulmediyorlardı." (Tevbe, 9/70).

وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ
أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ

"Ey toplumum! Bana karşı koymanız sakın **Nuh'un toplumunun** veya Hud'un toplumunun yahut Salih'in toplumunun başına gelen felaketin benzerinin sizin de başanıza gelmesine sebep olmasın. Hem Lut toplumu da sizden pek uzak değil!" (Hûd, 11/89).

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ
مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللّٰهُ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ
وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ

"Sizden öncekilerin haberi, **Nuh toplumunun**, Âd'ın, Semûd'un ve onlardan sonrakilerin -ki Allah'tan başkası bilmez onları- haberi gelmedi mi? Peygamberleri apaçık belgelerle kendilerine gelmişlerdi de ellerini ağızlarına itmişler ve: 'Gerçekten biz sizinle gönderilen şeyi inkâr ediyoruz; bizi kendisine çağırmakta olduğunuz şeyden işkillendiren kuşku içindeyiz' demişlerdi." (İbrâhîm, 14/9).

Nuh'a Övgüler

ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا

"Ey **Nuh** ile taşıdıklarımızın soyu! Gerçekten **Nuh çok şükreden bir kuldu."** (İsrâ, 17/3)[11].

---

[11] Bu bağlamda bkz. Sâffât, 37/78, 79 80, 81; Tahrîm, 66/10.

وَكَمْ اَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍۜ وَكَفٰى بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِه۪
خَب۪يراً بَص۪يراً

"**Nuh'tan** sonra, kuşaklardan nicelerini helâk etmişizdir. Kullarının günahlarından çok iyi haberdâr ve çok iyi gören olarak Rabbin yetmiştir!" (İsrâ, 17/17).

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيّ۪نَ مِنْ ذُرِّيَّةِ اٰدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ
نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَّةِ اِبْرٰه۪يمَ وَاِسْرَٓائ۪لَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَاۜ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ
اٰيَاتُ الرَّحْمٰنِ خَرُّوا سُجَّداً وَبُكِيّاً

"İşte bunlar, Allah'ın kendilerine nimet bahşettiği peygamberlerden, Âdem soyundan ve **Nûh** ile birlikte taşıdıklarımızdan, İbrahim ve İsrâîl soyundan, hidâyete erdirdiğimiz ve seçtiğimiz kimselerdendir. Kendilerine Rahman'ın âyetleri okunduğu zaman ağlayarak secdelere kapanırlardı." (Meryem, 19/58).

وَاِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُۙ

"Eğer sana yalan söylüyorsun diyorlarsa inan ki onlardan önce **Nûh'un kavmi** de yalanladı, Âd da, Semûd da..." (Hacc, 22/42).

وَاِذْ اَخَذْنَا مِنَ النَّبِيّ۪نَ م۪يثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَاِبْرٰه۪يمَ وَمُوسٰى
وَع۪يسَى ابْنِ مَرْيَمَۖ وَاَخَذْنَا مِنْهُمْ م۪يثَاقاً غَل۪يظاًۙ

"Bir zaman peygamberlerden kesin söz almıştık. Senden, **Nuh'tan,** İbrahim'den, Musa'dan, Meryem oğlu İsa'dan. Onlardan da pek ağır bir söz aldık." (Ahzâb, 33/7).

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْاَوْتَادِۙ

"Onlardan önce de **Nuh toplumu,** Âd ve kazıklı Firavun da yalanlamıştı." (Sâd, 38/12).

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْاَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ اُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَاْخُذُوهُ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَاَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ

“Onlardan önce **Nuh toplumu** ile arkalarından gelen gruplar da yalanladı. Her ümmet kendi peygamberine onu yakalamak için (üzerine yürümeye) yeltendi. Hakkı yok etmek için batıl uğrunda mücadele ettiler. Sonunda onları yakaladım. Azabım nasıl oldu?” (Mü'min, 40/5).

مِثْلَ دَاْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللّٰهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ

“Nuh toplumunun, Âd'ın, Semud'un ve onların ardından gelenlerin serüvenleri gibi!. Allah, kulları için herhangi bir zulüm istemez.” (Mü'min, 40/31).

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَاَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ

“Onlardan önce **Nuh'un kavmi**, Res halkı ve Semud da yalanladı.” (Kâf, 50/12).

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

“Daha önce de **Nuh toplumunu** (helak etmiştik). Çünkü onlar hep yoldan çıkmış fasık birer topluluk idiler.” (Zâriyât, 51/46).

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ اِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ اَظْلَمَ وَاَطْغٰى

“Daha önce de **Nuh'un kavmini**. Çünkü bunlar pek zâlim, pek azgındılar.” (Necm, 53/52).

Peygamber Kendi Eşini Bile Kurtaramamıştı

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَاَتَ نُوحٍ وَامْرَاَتَ لُوطٍ كَانَتَا
تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا
عَنْهُمَا مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ

"Allah, küfredenlere örnek olarak **Nuh'un karısıyla** Lut'un karısını verdi. O iki kadın kullarımızdan birer dürüst kulun nikahları altındaydılar da onlara hainlik ettiler. Onun için o iki iyi kul da onları Allah'ın azabından zerrece kurtaramadılar. O iki kadının ikisine de: 'Girin ateşe girenlerle birlikte' denildi." (Tahrîm, 66/10).

Hûd Peygamber[12]

a) Hûd Peygamberi ve Toplumunu Doğrudan Konu Edinen Âyetler

Allah'tan Başka Tanrı Yoktur

وَاِلٰى عَادٍ اَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ
اَفَلَا تَتَّقُونَ

"Âd'a da kardeşleri **Hûd**'u gönderdik. Dedi: 'Ey toplumum! Allah'a ibadet edin, **sizin için O'ndan başka bir tanrı yoktur,** sakınmayacak mısınız?" (A'râf, 7/65).

قَالَ الْمَلَاُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ اِنَّا لَنَرٰيكَ فِي سَفَاهَةٍ وَاِنَّا
لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

---

[12] Hûd Peygmaberi, doğrudan veya dolaylı olarak konu edinen âyetlerde onun Âd kavmine gönderildiği, bu kavmin kendi bölgelerinde umranda büyük başarılar gösterdikleri, bazı âyetlerden âdetâ elektronik göz ve kulaklara sahip bulundukları izlenimi edindiğimiz bir teknik güce sahip bulundukları, Hûd'un kendilerini tevhide davet ettiği, onların bu davete icabet etmedikleri, sonuçta ellerinde bulunan maddi gücün kendilerini kurtaramadığı, Allah'ın hışmına uğradıkları görülür.

"Toplumundan küfre sapmış ileri gelen kimseler: 'Gerçekten biz seni bir akıl noksanlığı içinde görüyoruz, cidden biz seni yalancılardan sanıyoruz.' dediler." (A'râf, 7/66).

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلٰكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

"(**Hûd**:) 'Ey toplumum! Bende bir akıl noksanlığı yok! Ama ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilen bir peygamberim' dedi." (A'râf, 7/67).

Size Rabbimin Mesajlarını İletiyorum

اُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَاَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ اَمِينٌ

"Size, **Rabbimin mesajlarını iletiyorum**. Ben sizin için güvenilir bir öğütçüyüm." (A'râf, 7/68).

Allah'ın Size Bahşettiği Lutufları Düşünün

اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ
وَاذْكُرُوا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ
بَصْطَةً فَاذْكُرُوا اٰلَاءَ اللّٰهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
يقرأ بالسين

"Sizi uyarmak için sizden bir adam aracılığıyla Rabbinizden size bir zikir (bir hatırlatıcı) geldi diye şaştınız mı? Sonra hatırlayın, bir vakit sizi, Nuh'un toplumundan sonra onların yerine geçirmiş ve yaratılışta sizi üstün kılmıştı. **Allah'ın nimetlerini anın,** belki murada erersiniz."(A'râf, 7/69).

قَالُوا اَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللّٰهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَاؤُنَا فَأْتِنَا
بِمَا تَعِدُنَا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

"Dediler: 'Allah'a, tek O'na ibadet edelim, atalarımızın tapmakta olduklarını bırakalım diye mi bize geldin? Doğru söyleyenlerden isen haydi bize tehdit ettiğin şeyi getir!" (A'râf, 7/70).

Başınıza Felâketler Yağdı

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ اَتُجَادِلُونَنِى فِى
اَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا اَنْتُمْ وَاٰبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ
فَانْتَظِرُوا اِنِّى مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ

"(**Hûd**:) 'Gerçekten **üzerinize Rabbinizden bir azap ve gazap indi**. Benimle, Allah'ın kendileriyle ilgili hiçbir kanıt indirmediği (sadece) sizin ve atalarınızın taktığı isimlerden ibaret olan bir şey hakkında mı çekişiyorsunuz? Artık bekleyin, ben de sizinle birlikte bekleyenlerdenim' dedi." (A'râf, 7/71).

فَاَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِاٰيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ

"Bunun üzerine onu ve beraberindekileri bizden bir rahmetle kurtardık, âyetlerimizi yalan sayanların ve inanmamış olanların kökünü kestik." (A'râf, 7/72).

وَاِلٰى عَادٍ اَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ
غَيْرُهُ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا مُفْتَرُونَ

"**Âd**'a da kardeşleri **Hud**'u gönderdik. Dedi: 'Ey toplumum! Allah'a kulluk edin, sizin için O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Siz sadece (birtakım tanrılar) uyduranlarsınız!" (Hûd, 11/50)[13].

Davetime Karşı Sizden Bir Karşılık Beklemiyorum

يَا قَوْمِ لَا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِنْ اَجْرِىَ اِلَّا عَلَى الَّذِى فَطَرَنِى اَفَلَا تَعْقِلُونَ

"Ey toplumum! **Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum**. Benim ücretim beni yaratmış olan Zat'a aittir. Hiç düşünmez misiniz?" (Hûd, 11/51).

---

[13] Mü'minûn, 23/32. âyetinde sözü edilen peygamberin de Hûd peygamber olduğu yorumu yapılmıştır.

وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ
مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ

"Ey toplumum! Rabbinizden mağfiret dileyin, sonra O'na yönelin ki göğü üzerinize bol bol göndersin, gücünüze güç katsın, mücrimler olarak yüz çevirmeyin." (Hûd, 11/52).

Senin Sözünle Tanrılarımızı Bırakmayız

قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ
وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ

"Dediler: **'Ey Hud!** Bize herhangi bir kanıt getirmedin, senin sözünden ötürü **tanrılarımızı bırakacak değiliz**, sana inananlar da değiliz." (Hûd, 11/53).

Seni Tanrılarımızdan Biri Fena Çarpmış

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوءٍ قَالَ إِنِّي أُشْهِدُ اللَّهَ وَاشْهَدُوا
أَنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

"Yalnız şunu diyoruz: 'Seni **tanrılarımızdan biri kötü çarpmış!'** Dedi: 'Cidden ben Allah'ı tanık tutuyorum, siz de tanık olun ki, ben sizin ortak koştuklarınızdan uzağım." (Hûd, 11/54).

مِنْ دُونِهِ فَكِيدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنْظِرُونِ

"O'ndan başkasından ben uzağım. Haydi toptan bana tuzak kurun, sonra da bana göz açtırmayın." (Hûd, 11/55).

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا
إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

"Ben, benim Rabbim ve sizin Rabbiniz Allah'a dayandım. Hiçbir yürüyen yoktur ki O, onun perçeminden tutmuş olmasın. Rabbim dosdoğru bir yol üzerindedir." (Hûd, 11/56).

Ben Tebliğimi Yaptım

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ مَٓا اُرْسِلْتُ بِهٓ اِلَيْكُمْۜ وَيَسْتَخْلِفُ رَبّ۪ي قَوْمًا
غَيْرَكُمْۚ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْـٔاًۜ اِنَّ رَبّ۪ي عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَف۪يظٌ

"Yüz çevirirseniz artık ben gerçekten gönderildiğim **peygamberlik görevi gereği benimle gönderilenleri size ilettim.** Rabbim, sizden başka bir kavmi yerinize getirir. Ona hiçbir şekilde zarar veremezsiniz. Kesinlikle Rabbim her şey üzerinde iyi bir koruyucudur." (Hûd, 11/57).

وَلَمَّا جَٓاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُوداً وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّاۚ وَنَجَّيْنَاهُمْ
مِنْ عَذَابٍ غَل۪يظٍ

"Buyruğumuz gelince **Hûd'u** ve onunla birlikte iman etmiş olanları tarafımızdan bir rahmetle ağır bir azaptan kurtardık." (Hûd, 11/58).

Âd Kavminin Helâki

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُٓوا اَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَن۪يدٍ

"İşte **Âd** (toplumu!) İnadına, Rablerinin âyetlerini inkâr ettiler, peygamberlerine karşı geldiler ve inatçı her zorbanın buyruğuna uydular." (Hûd, 11/59).

وَاُتْبِعُوا ف۪ي هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ اَلَٓا اِنَّ عَاداً كَفَرُوا رَبَّهُمْۜ
اَلَا بُعْداً لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ

"Bu dünyada ve kıyamet gününde bir lanete tabi tutuldular. Dikkat! Gerçekten **Âd,** Rablerini inkâr etmişlerdi. Dikkat! **Hûd'un toplumu Âd geberip gitti!"** (Hûd, 11/60).

كَذَّبَتْ عَادٌۨ الْمُرْسَل۪ينَۚ

"Âd, gönderilen peygamberleri yalanladı." (Şuarâ, 26/123).

إِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ هُودٌ اَلَا تَتَّقُونَ

"O zaman ki kardeşleri **Hûd** onlara şöyle demişti: 'Siz Allah'tan korkmaz mısınız?" (Şuarâ, 26/124).

اِنّ۪ي لَكُمْ رَسُولٌ اَم۪ينٌ

"Haberiniz olsun ki ben size gönderilmiş bir peygamberim, güvenilir bir kişiyim." (Şuarâ, 26/125).

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَط۪يعُونِ

"Gelin Allah'tan korkun ve bana itâat edin." (Şuarâ, 26/126).

وَمَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍۚ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَم۪ينَ

"Buna karşı ben sizden bir ücret de istemiyorum. Benim ücretim ancak âlemlerin Rabbine aittir." (Şuarâ, 26/127).

اَتَبْنُونَ بِكُلِّ ر۪يعٍ اٰيَةً تَعْبَثُونَ

"Siz her tepeye bir alâmet bina dikip eğlenir durur musunuz?" (Şuarâ, 26/128).

وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ

"Ebedî kalacakmışsınız gibi birtakım şeyler yapıyorsunuz." (Şuarâ, 26/129).

Zorba Bir Toplum İmiş

وَاِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّار۪ينَ

"Hem tuttuğunuz vakit **merhametsizce, ceberutça** tutuyosunuz." (Şuarâ, 26/130).

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَط۪يعُونِ

"Gelin Allah'tan korkun ve bana itâat edin." (Şuarâ, 26/131).

وَاتَّقُوا الَّذٖٓى اَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَۚ

"Size, bilip durduğunuz şeylerle yardım etmiş olan Allah'tan korkun." (Şuarâ, 26/132).

اَمَدَّكُمْ بِاَنْعَامٍ وَبَنٖينَۙ

"Size büyük ve küçük baş hayvanlarla, oğullarla yardım etti." (Şuarâ, 26/133).

وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍۚ

"Cennet gibi bağlar-bahçeler ve su kaynaklarıyla." (Şuarâ, 26/134).

اِنّٖٓى اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظٖيمٍؕ

"Cidden ben, hesabınıza pek büyük bir günün azabından korkuyorum." (Şuarâ, 26/135).

Davete Kulak Asmamışlardı

قَالُوا سَوَٓاءٌ عَلَيْنَٓا اَوَعَظْتَ اَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظٖينَۙ

"Dediler: Ha bize öğüt vermişsin ha vermemişsin bizce aynıdır." (Şuarâ, 26/136).

اِنْ هٰذَٓا اِلَّا خُلُقُ الْاَوَّلٖينَۙ

"Bu, sadece öncekilerin adetidir." (Şuarâ, 26/137).

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبٖينَۚ

"Biz azaba çarptırılanlar olmayız." (Şuarâ, 26/138).

فَكَذَّبُوهُ فَاَهْلَكْنَاهُمْؕ اِنَّ فٖى ذٰلِكَ لَاٰيَةًؕ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنٖينَ

"Böylece onu yalanladıkları için **kendilerini helak ettik.** Şüphesiz bunda bir âyet (ders) vardır. Böyle iken çoğunluğu yine inanmazlar." (Şuarâ, 26/139).

Geçmiş Toplumların Başlarına Gelenlerle Yapılan Uyarılar

فَاِنْ اَعْرَضُوا فَقُلْ اَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ

"Eğer yüz çevirirlerse o zaman de ki: Sizi, **Âd** ve Semûd yıldırımı gibi bir yıldırımdan **uyarıyorum.**" (Fussılet, 41/13).

اِذْ جَاءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ اَلَّا تَعْبُدُوا اِلَّا اللّٰهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَاَنْزَلَ مَلٰئِكَةً فَاِنَّا بِمَا اُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

"Hani onlara: 'Allah'tan başkasına tapmayın' diye önlerinden ve arkalarından elçiler gelmişti de şöyle demişlerdi: Rabbimiz dileseydi elbette melekler gönderirdi, bunun için biz sizin gönderildiğiniz şeyi inkâr edenleriz." (Fussılet, 41/14).

Âd Kavminin Tepesine İndirilen Azap

فَاَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ اَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذٖى خَلَقَهُمْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَجْحَدُونَ

"Âd'a gelince, yeryüzünde haksızca büyüklük tasladılar ve: 'Kuvvetçe bizden daha yaman kimdir?' dediler. Onlar, kendilerini yaratmış bulunan Allah'ın, onlardan daha güçlü olduğunu görmemişler miydi? Âyetlerimizi inadına inkâr ediyorlardı." (Fussılet, 41/15).

فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رٖيحًا صَرْصَرًا فٖى اَيَّامٍ نَحِسَاتٍ لِنُذٖيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْىِ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَخْزٰى وَهُمْ لَا يُنْصَرُونَ

"Bunun için kendilerine dünya hayatında rezillik azabını tattıralım diye üzerlerine uğursuz günlerde yakıp kavuran **soğuk bir rüzgâr** gönderdik. Âhiret azabı elbette daha da rezil edendir. Onlar yardım görmezler." (Fussılet, 41/16).

وَاذْكُرْ اَخَا عَادٍۜ اِذْ اَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْاَحْقَافِ وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ
وَمِنْ خَلْفِه۪ٓ اَلَّا تَعْبُدُٓوا اِلَّا اللّٰهَۜ اِنّ۪ٓي اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظ۪يمٍ

"Bir de **Âd'ın** kardeşini (Hûd'u) an. Hani kavmini -önünden ve arkasından nice uyarıcılar geçmişken-: 'Allah'tan başkasını ma'bud tanımayın! Çünkü ben sizin hesabınıza pek büyük bir günün azabından korkuyorum!' diye uyarmıştı." (Ahkâf, 46/21).

قَالُٓوا اَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا عَنْ اٰلِهَتِنَاۚ فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَٓا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِق۪ينَ

"Dediler: Sen bizi tanrılarımızdan çevirmek için mi bize geldin? Eğer doğru söyleyenlerden isen haydi bizi tehdit edip durduğun o azabı bize getir." (Ahkâf, 46/22).

قَالَ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِۘ وَاُبَلِّغُكُمْ مَٓا اُرْسِلْتُ بِه۪ وَلٰكِنّ۪ٓي اَرٰيكُمْ قَوْماً تَجْهَلُونَ

"Dedi: O bilgi ancak Allah'ın yanında, ben size kendisiyle elçi gönderildiğim mesajı tebliğ ediyorum. Ama ben sizi cahillik eden bir toplum olarak görüyorum." (Ahkâf, 46/23).

فَلَمَّا رَاَوْهُ عَارِضاً مُسْتَقْبِلَ اَوْدِيَتِهِمْۙ قَالُوا هٰذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَاۜ بَلْ هُوَ
مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِه۪ۜ ر۪يحٌ ف۪يهَا عَذَابٌ اَل۪يمٌۙ

"Derken onu vadilerine doğru gelen bir bulut durumunda gördüklerinde: 'Bu, ufukta beliren bir bulut, bize yağmur yağdıracak' dediler. (Hûd dedi:) 'Hayır o, sizin çabucak istediğiniz şey; içinde çok acı bir azap bulunan bir rüzgâr var." (Ahkâf, 46/24).

تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِاَمْرِ رَبِّهَا فَاَصْبَحُوا لَا يُرٰٓى اِلَّا مَسَاكِنُهُمْۜ كَذٰلِكَ
نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِم۪ينَ

"Rabbinin buyruğuyla her şeyi yerle bir eder. Derken öyle oluverdiler ki konutlarından başka bir şey görünmez oldu. İşte öyle suçlu bir kavme Biz böyle ceza veririz." (Ahkâf, 46/25).

وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَٓا اِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعاً وَاَبْصَاراً وَاَفْـِٔدَةًۘ فَمَٓا اَغْنٰى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَٓا اَبْصَارُهُمْ وَلَٓا اَفْـِٔدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ اِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِؤُ۫نَ

"Yeminle söylüyorum: Doğrusu Biz onlara size vermediğimiz güç ve imkânı vermiştik. Onlar için duyma organı, gözler ve gönüller yapmıştık. Ama ne duyma organları ne gözleri ne gönülleri kendilerinden hiçbir belayı savmadı[14]. Çünkü Allah'ın âyetlerini inadına inkâr ediyorlardı. Onları, alay edegeldikleri şey çepeçevre kuşattı." (Ahkâf, 46/26).

وَفٖي عَادٍ اِذْ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرّٖيحَ الْعَقٖيمَۚ

"Bir de **Âd**'da (ibretler var) ki üzerlerine o köklerini kesen kısır rüzgârı salıvermiştik." (Zâriyât, 51/41).

مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ اَتَتْ عَلَيْهِ اِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمٖيمِۜ

"Uğradığı bir şeyi bırakmıyor, onu çürütüp kül gibi ediyordu." (Zâriyât, 51/42).

وَاَنَّهُٓ اَهْلَكَ عَاداًۨ الْاُو۫لٰى

"Kuşkusuz O, helak etti önceki **Âd**'ı." (Necm, 53/50).

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابٖي وَنُذُرِ

"**Âd** yalan dedi de azabım ve uyarılarım nasıl oldu?" (Kamer, 54/18).

---

[14] Âyette sözü edilen kulağın da gözün de, gönlün de fizik organlarımızdan farklı şeyler olduğunu, bunlarla telefon, radar, gözetleme istasyonları, titreşimleri ölçen aletler, elektronik kulak ve gözler gibi teknik araçların vurgulanmış olabileceğini düşünüyoruz. Ama eğer ' إِنْ مَكَّنَّاكُمْ =in mekkennâkum'un başındaki ' إن =in nâfiye değil de -bazılarının yorumladıkları gibi- zâide kabul edilirse o zaman böyle bir yoruma gidilemez. Çünkü o taktirde cümle: 'Ey Mekkeliler! Sizi güçlü kıldığımız konuda onları da güçlü kılmıştık..' anlamına gelir.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ

"Çünkü üzerlerine sürüp giden uğursuz bir günde **dondurucu bir rüzgâr** salıverdik." (Kamer, 54/19).

تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ

"İnsanları kökünden devrilen hurma kütükleri gibi yerlerinden söküyordu." (Kamer, 54/20).

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ

"Bak azabım ve uyarılarım nasılmış?" (Kamer, 54/21).

وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ

"Âd'a gelince, onlar da helâk ediliverdiler uğultulu, azgın bir fırtına ile." (Hâkka, 69/6).

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ

"Allah köklerini kesmek için **onu üzerlerine yedi gece sekiz gün sürekli tebelleş etti.** Bir de o topluluğu o süre içinde çarpılıp yıkıla kalmış görürsün. Sanki onlar içleri kof hurma kütükleri imişler". (Hâkka, 69/7).

فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ

"Bak bakalım şimdi görebilir misin onlardan bir kalıntı?" (Hâkka, 69/8).

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ

"Görmedin mi Rabbin **Âd**'a nasıl, ne yaptı?" (Fecr, 89/6).

إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ

“Sütunların sahibi İrem’e?” (Fecr, 89/7).

الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ

“Ki o beldeler içinde benzeri yaratılmamıştı.” (Fecr, 89/8).

b) Hûd İsminin Örnek Gösterilme Vesilesiyle Geçtiği Âyetler

وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ
تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا
فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

“Hatırlayın ki **Âd**’dan sonra sizi halifeler yapıp sizi yeryüzünde yerleştirdi. Yeryüzünün düzlüklerinde saraylar yapıyor, dağlarında evler yontuyorsunuz. Öyle ise Allah’ın nimetlerini anın, yeryüzünde fesatçılar olarak karışıklık çıkarmayın.” (A’râf, 7/74).

أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ
إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

“Onlara, kendilerinden öncekilerin; Nuh’un toplumunun, **Âd’ın**, Semud’un, İbrahim’in toplumunun, Medyen halklarının ve Mü’tefikelerin haberi gelmedi mi? Kendilerine peygamberleri apaçık kanıtlarla gelmişti. Allah onlara zulmediyor değildi ama onlar kendilerine zulmediyorlardı.” (Tevbe, 9/70).

وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ
أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ

"Ey toplumum! Bana karşı koymanız sakın, Nuh'un toplumunun veya **Hûd**'un toplumunun yahut Salih'in toplumunun başına gelen felaketin bir benzerinin size de dokundurmasına sebep olmasın! Hem Lut toplumu da sizden pek uzak değil!" (Hûd, 11/89).

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ
مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللّٰهُ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ
وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ

"Sizden öncekilerin haberi, Nuh toplumunun, **Âd'ın**, Semûd'un ve onlardan sonrakilerin -ki Allah'tan başkası bilmez onları- haberi gelmedi mi? Peygamberleri apaçık kanıtlarla kendilerine gelmişlerdi de ellerini ağızlarına itmişler ve: 'Gerçekten biz sizinle gönderilen şeyi inkâr ediyoruz; bizi kendisine çağırmakta olduğunuz şeyden işkillendiren bir kuşku içindeyiz' demişlerdi." (İbrâhîm, 14/9).

وَعَادًا وَثَمُودَا۟ وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسَاكِنِهِمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ
الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ

"**Âd** ve Semûd'a da (peygamberler gönderdik) ki size bunlar meskenlerinden belli olmaktadır. Şeytan onlara yaptıklarını süslemişti de kendilerini yoldan çevirmişti. Oysa gözleri açık adamlardılar! (Ankebût, 29/38)[15].

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ

"Onlardan önce de Nuh toplumu, **Âd** ve kazıkların sahibi Firavun yalanlamıştı." (Sâd, 38/12).

[15] Bkz. Ankebût 29/40

مِثْلَ دَاْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللّٰهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ

"Nuh toplumunun, **Âd**'ın, Semud'un ve onların ardından gelenlerin serüvenleri gibi!. Allah, kulları için herhangi bir zulüm istemez." (Mü'min, 40/31).

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَاِخْوَانُ لُوطٍ

"**Âd**, Firavun ve Lût'un kardeşleri de..." (Kâf, 50/13).

كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ

Semûd ve **Âd** inanmadı o büyük çarpmaya." (Hâkka, 69/4).

Salih Peygamber[16]

a) Salih Peygamberi ve Toplumunu Doğrudan Konu Edinen Âyetler

Semûd Toplumunu Sınamak İçin Gönderilen Deve[17]

وَاِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ هٰذِهِ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوهَا تَاْكُلْ فِى اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ

16 İlgili âyetlerde Semûd kavmine bahşedilen lutuflar dile getirilir, Salih'in tevhid çağrılarına, öğütlerine işâret edilir, onun çektiği sıkıntılara göndermeler yapılır ve sonuçta Semud'un başına indirilen azap vurgulanırken Hz. Muhammed kanalıyla tebliğe muhatap olanlara da gözdağı verilir.

17 İşâret edilen deve âyetlerde mucize, ibret ve sınama aracı olarak nitelendirilmiştir. Bu bağlamda şöyle de diyebiliriz: Arz üzerinde yaşayan her canlı Allah'ın dişi devesidir. Onlara "kötülükle dokunmak" yasaklanmıştır. Allah'ın devesinin Allah'ın arzından Allah'ın nimetleriyle beslenmesine engel olmak da yasaklanmıştır. Ancak onlara iyilikle dokunmaya izin verilmiştir. İyilikle dokunmak onların hak ve hürriyetlerine riayet ederek onlardan yararlanmaktır. Bunlara riayet etmeksizin yararlanmaya kalkışmak ise "kötülükle dokunmak"tır. Devenin dişi olması yüksek verimli ve mülkiyet duygusunu daha çok tahrik eder olmasından ötürüdür.

"**Semûd**'a da kardeşleri Salih'i (gönderdik). Dedi: 'Ey toplumum! Allah'a kulluk edin, sizin için O'ndan başka bir tanrı yoktur. Gerçekten size Rabbinizden bir kanıt geldi. İşte bu size bir **âyet olmak üzere Allah'ın dişi devesi**. Öyle ise bırakın onu Allah'ın arzında yesin (yayılsın), ona kötülükle dokunmayın; yoksa sizi elem veren bir azap yakalar." (A'râf, 7/73).

Yeryüzünde Bozgunculuk Yapmayın

وَاذْكُرُوٓا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَٓاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّاَكُمْ فِى الْاَرْضِ
تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًاۚ
فَاذْكُرُوٓا اٰلَٓاءَ اللّٰهِ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ

"Hatırlayın, ki Âd'dan sonra sizi halifeler yapıp sizi yeryüzünde yerleştirdi. Yeryüzünün ovalarında saraylar yapıyor, dağlarında evler yontuyorsunuz. Öyle ise Allah'ın nimetlerini anın, **yeryüzünde fesatçılar olarak karışıklık çıkarmayın**." (A'râf, 7/74).

قَالَ الْمَلَاُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهٖ لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ
اٰمَنَ مِنْهُمْ اَتَعْلَمُونَ اَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهٖۜ قَالُوٓا اِنَّا بِمَٓا
اُرْسِلَ بِهٖ مُؤْمِنُونَ

"Toplumundan büyüklük taslayan ileri gelenler, içlerinden horlanıp iman edenlere: 'Gerçekten **Salih**'in Rabbi tarafından gönderildiğini biliyor musunuz?' diye sordular. Şu cevabı aldılar: 'Kuşkusuz biz onunla gönderilene inananlarız!" (A'râf, 7/75).

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوٓا اِنَّا بِالَّذٓى اٰمَنْتُمْ بِهٖ كَافِرُونَ

"Kibirlilik taslayanlar: 'Biz de sizin iman ettiğinizi inkâr edenleriz!' dediler." (A'râf, 7/76).

Deveyi Tepelemeleri ve Başlarına Korkunç Belanın İndirilmesi

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ ائْتِنَا
بِمَا تَعِدُنَٓا اِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلٖينَ

"Derken dişi deveyi ayaklarından kılıçla **biçip öldürdüler**, Rablerinin emrinden yüz çevirdiler ve: 'Ey Salih! Elçilerden isen haydi, bizi tehdit ededurduğun şeyi bize getir' dediler." (A'râf, 7/77).

فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوا فٖى دَارِهِمْ جَاثِمٖينَ

"Birden kendilerini o şiddetli **sarsıntı ve gürültü yakaladı**, yurtlarında dizleri üstü çökekaldılar, helak oldular." (A'râf, 7/78).

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبّٖى وَنَصَحْتُ
لَكُمْ وَلٰكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِحٖينَ

"Ve Salih kendilerinden yüz çevirip dedi: Toplumum! Hiç kuşkusuz size, Rabbimin mesajını ilettim, size öğütte bulundum, ne var ki siz, öğütçüleri sevmiyorsunuz!" (A'râf, 7/79).

Hz. Salih Olayının Değişik İfadelerle Açılımı

وَاِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ
هُوَ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فٖيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُٓوا
اِلَيْهِ اِنَّ رَبّٖى قَرٖيبٌ مُجٖيبٌ

"**Semûd**'a da kardeşleri **Salih**'i gönderdik. 'Ey toplumum! Allah'a kulluk edin, sizin için O'ndan başka bir tanrı yoktur. O, sizi topraktan meydana getirdi ve size orada ömür sürdürdü. Öyle ise O'ndan mağfiret isteyin, ardından Kendisine yönelin. Gerçekten Rabbim pek yakındır, dilekleri kabul eden, gereğini yapandır,' dedi." (Hûd, 11/61).

قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هٰذَٓا اَتَنْهٰينَٓا اَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ اٰبَٓاؤُنَا
وَاِنَّنَا لَفٖي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَٓا اِلَيْهِ مُرٖيبٍ

"Dediler: 'Ey **Salih!** Gerçekten sen bundan önce aramızda ümit beslenir bir zat idin. Şimdi bizi, atalarımızın kulluk yaptığı şeye kulluk yapmaktan vaz mı geçiriyorsun? Biz, senin bizi çağırdığın şeyden ötürü işkillendiren bir kuşku içindeyiz'." (Hûd, 11/62).

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبّٖي وَاٰتٰيني مِنْهُ رَحْمَةً
فَمَنْ يَنْصُرُني مِنَ اللّٰهِ اِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزٖيدُونَني غَيْرَ تَخْسٖيرٍ

"Dedi: Toplumum! Ne dersiniz? Ya ben Rabbimden açık bir belge üzerinde isem ve O bana katından bir rahmet vermişse? Bu durumda kendisine karşı gelirsem, Allah'a karşı bana kim yardım eder? Sizin bana, hüsrana sürüklemenin dışında bir katkınız olmaz." (Hûd, 11/63).

وَيَا قَوْمِ هٰذِهٖ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوهَا تَاْكُلْ فٖيٓ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوهَا
بِسُٓوءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرٖيبٌ

"Ey toplumum! İşte size bir âyet olmak üzere Allah'ın dişi devesi. Bırakın onu Allah'ın arzında yayılsın, ona bir kötülükle dokunmayın, sonra sizi yakın bir azap yakalayıverir." (Hûd, 11/64).

Üç Gün Mühlet

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فٖي دَارِكُمْ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ ذٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ

"Derken o deveyi, ayaklarını biçerek öldürdüler. Bunun üzerine **(Salih)** dedi: 'Yurdunuzda **üç gün** faydalanın, bu, yalana çıkarılmayacak bir tehdittir'." (Hûd, 11/65).

فَلَمَّا جَٓاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذٖينَ اٰمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا
وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزٖيزُ

“Buyruğumuz gelince **Salih**’i ve onunla birlikte iman etmiş olanları tarafımızdan bir rahmetle kurtardık. O günün perişanlığından da. Cidden Rabbin, çok güçlü ve çok üstündür.” (Hûd, 11/66).

وَاَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ

“Zulüm yapmış olanları **o ses yakaladı** da yurtlarında dizüstü çöke kaldılar.” (Hûd, 11/67).

كَاَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا اَلَا اِنَّ ثَمُودَا كَفَرُوا رَبَّهُمْ اَلَا بُعْدًا لِثَمُودَ

“Sanki orada hiç kalmamışlardı. Dikkat! Gerçekten **Semûd** (toplumu) Rablerini inkâr etmişlerdi. Dikkat! Uzaklık **Semûd** içindir.” (Hûd, 11/68).

Davetime Karşı Sizden Bir Ücret İstemiyorum

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ

“**Semûd** gönderilen peygamberleri yalanladı.” (Şuarâ, 26/141).

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ صَالِحٌ اَلَا تَتَّقُونَ

“O zaman kardeşleri **Salih** onlara şöyle demişti: Siz Allah’tan korkmaz mısınız?” (Şuarâ, 26/142).

اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ

“Haberiniz olsun ki ben size gönderilmiş bir peygamberim, güvenilir bir kişiyim.” (Şuarâ, 26/143).

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ

“Gelin Allah’tan korkun ve bana itâat edin.” (Şuarâ, 26/144).

وَمَا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ

“Buna karşı **sizden bir ücret de istemiyorum**. Benim ücretim ancak âlemlerin Rabbine aittir.” (Şuarâ, 26/145).

Müreffeh Hayatınızın Böyle Devam Edeceğini mi Sanıyorsunuz?

اَتُتْرَكُونَ فٖى مَا هٰهُنَٓا اٰمِنٖينَۙ

"Siz burada güven içinde bırakılacak mısınız?" (Şuarâ, 26/146).

فٖى جَنَّاتٍ وَعُيُونٍۙ

"Bağlar, bahçeler içinde, pınarlar başında," (Şuarâ, 26/147).

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضٖيمٌۚ

"Ekinlerde, tomurcuğu sarkmış hoş hurmalıklarda." (Şuarâ, 26/148).

وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَارِهٖينَۚ

"Bir de dağlardan keyifli keyifli evler yontuyorsunuz." (Şuarâ, 26/149).

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطٖيعُونِۚ

"Gelin Allah'tan korkun ve bana itâat edin." (Şuarâ, 26/150).

وَلَا تُطٖيعُوٓا اَمْرَ الْمُسْرِفٖينَۙ

"Aşırıların buyruğuna boyun eğmeyin." (Şuarâ, 26/151).

اَلَّذٖينَ يُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ

"Ki onlar yeryüzünü fesada verirler de ıslah etmezler." (Şuarâ, 26/152).

قَالُوٓا اِنَّمَٓا اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرٖينَۚ

"Dediler: Sen şüphesiz büyülenmişlerdensin." (Şuarâ, 26/153).

مَٓا اَنْتَ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَاۚ فَاْتِ بِاٰيَةٍ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقٖينَ

"Sen de bizim gibi bir beşerden başka nesin? Eğer doğru söyleyenlerden isen haydi bir mu'cize getir." (Şuarâ, 26/154).

Devenin Mucizelik Yönü

قَالَ هٰذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ

"İşte o mu'cize bir **dişi deve**. Su hakkı bir gün ona, belli bir günün su hakkı da size aittir." (Şuarâ, 26/155).

وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ

"Sakın ona kötülükle ilişmeyin yoksa sizi büyük bir günün azabı yakalar." (Şuarâ, 26/156).

فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ

"Derken onu ayaklarından biçip tepelediler, ama pişman oldular." (Şuarâ, 26/157).

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

"Çünkü kendilerini azap yakalayıverdi. Şüphesiz bunda bir ders vardır. Öyle iken çoğunluğu inanmadı." (Şuarâ, 26/158).

Hakka Davet Karşısında Toplumu İkiye Bölündü

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا اِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًا اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ فَاِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ

"Yüceliğim hakkı için 'Allah'a ibadet edin' diye **Semûd**'a da kardeşleri **Salih**'i göndermiştik. Hemen birbirleriyle çekişen **iki fırka** oldular." (Neml, 27/45).

قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

"Dedi: Ey kavmim, **neden iyilikten önce kötülüğe koşuyorsunuz?** Ne olur Allah'a istiğfar etseniz, belki rahmetine erersiniz." (Neml, 27/46).

Başımıza Gelenler Senin Yüzünden

قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ بَلْ اَنْتُمْ
قَوْمٌ تُفْتَنُونَ

"Onlar: **Biz senin yüzünden, yanındakiler yüzünden** uğursuzluğa uğradık dediler. **Salih**: Ugursuzluğunuzun sebebi Allah katında biliniyor. Doğrusu siz sınava çekilip duran bir kavimsiniz dedi." (Neml, 27/47).

Dokuz Kişilik Çete

وَكَانَ فِى الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ

"Şehirde **dokuz (kişilik) bir çete** vardı. Hep yeryüzünde bozgunculuk yapıyorlar, ıslahatta bulunmuyorlardı." (Neml, 27/48).

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللّٰهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَاَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا
مَهْلِكَ اَهْلِهِ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ

"Allah üzerine yeminleşerek söz verip: Ona ve ailesine bir gece baskını yapalım, sonra da velisine: **'Yemin olsun biz onun helakine şahit olmadık, şüphesiz sözümüz sözdür, biz doğru söyleyenleriz, diyelim'** dediler." (Neml, 27/49).

وَمَكَرُوا مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

"Böyle bir tuzak kurdular. Oysa haberleri yok, biz de onlara bir tuzak kurmuştuk." (Neml, 27/50).

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ اَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ اَجْمَعِينَ

"Şimdi bak tuzaklarının sonu nasıl oldu? Gerçekten biz kendilerini ve kavimlerini toptan yıkıp yok ettik." (Neml, 27/51).

فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

"İşte evleri zulümleri yüzünden çökmüş bomboş! Şüphe yok ki bunda bilen bir toplum için elbette bir ibret vardır." (Neml, 27/52).

وَاَنْجَيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

"Oysa iman edip korunanları kurtuluşa erdirdik." (Neml, 27/53).

وَاَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمٰى عَلَى الْهُدٰى فَاَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

"**Semûd** ise, onlara rehberlik yaptık, ama onlar körlüğü hidayete yeğlediler. Bunun için kendilerini, kazanageldikleri yüzünden hor azabın yıldırımı çarptı." (Fussılet, 41/17).

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

"İnanmış kimseleri kurtardık. Onlar (Allah'tan) korkuyorlardı." (Fussılet, 41/18).

وَفِى ثَمُودَ اِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتّٰى حِينٍ

"Bir de **Semûd**'da (ibretler var) ki onlara: **'Bir zamana kadar yararlanın'** denilmişti." (Zâriyât, 51/43).

فَعَتَوْا عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ فَاَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ

"Ama Rablerinin buyruğundan azgınlık gösterip dışarı çıktılar. Bu yüzden bakınıp dururlarken **yıldırım kendilerini yakalayıverdi**." (Zâriyât, 51/44).

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ

"O zaman ayağa kalkmaya da güç yetiremediler, bir yardım da görmediler." (Zâriyât, 51/45).

وَثَمُودَا۬ فَمَٓا اَبْقٰىۙ

"**Semûd**'u da (helâk etti), onlardan geride hiçbir şey bırakmadı." (Necm, 53/51).

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ

"**Semûd** o uyarıcıları yalanladılar." (Kamer, 54/23).

فَقَالُٓوا اَبَشَرًا مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُٓۙ اِنَّٓا اِذًا لَف۪ي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ

"Şöyle dediler: 'İçimizden bir insana mı uyacağız? Kuşkusuz biz o zaman şaşkınlık içinde kalır, yanarız." (Kamer, 54/24).

ءَاُلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ اَشِرٌ

"O zikir (vahy) aramızdan onun gönlüne mi bırakılıyor. Doğrusu o, bir şımarık yalancıdır!" (Kamer, 54/25).

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْاَشِرُ

"İleride o şımarık yalancı kimdir bilecekler!" (Kamer, 54/26).

Deve, Sınama Aracı Olarak Gönderilmişti

اِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْۘ

"İşte Biz kendilerini sınamak üzere **o dişi deveyi** salıyoruz. Onun için onları gözet ve sabırlı ol." (Kamer, 54/27).

وَنَبِّئْهُمْ اَنَّ الْمَٓاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْۚ كُلُّ شِرْبٍ مُحْتَضَرٌ

"Kendilerine haber ver: Su, aralarında nöbetle bölüştürülmüştür ve her içiş sırayladır." (Kamer, 54/28).

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطٰى فَعَقَرَ

"Bunun üzerine arkadaşlarına seslendiler, o da silaha sarıldı ve ayaklarını biçti." (Kamer, 54/29).

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ

"Fakat bak, azabım ve uyarılarım nasıl oldu?" (Kamer, 54/30).

اِنَّٓا اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ

"Çünkü Biz üzerlerine bir tek korkunç ses salıverdik, ağılcı çırpısı gibi kırılıp döküle kaldılar!" (Kamer, 54/31).

كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ

"**Semûd** ve Âd kapıyı dehşetle çalacak olanı yalan saydı." (Hâkka, 69/4).

فَاَمَّا ثَمُودُ فَاُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ

"**Semûd**'a gelince helâk ediliverdiler o tâğiye ile." (Hâkka, 69/5).

وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ

"Ve vadilerde kayaları yontan **Semûd**'a (Rabbinin ne yaptığını görmedin mi?)." (Fecr, 89/9).

اَلَّذِينَ طَغَوْا فِى الْبِلَادِ

"O beldelerinde azdılar." (Fecr, 89/11).

فَاَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ

"Oralarda bozgunculuğu çoğaltmışlardı." (Fecr, 89/12).

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ

"Onun için Rabbin de üzerlerine bir azap kamçısı yağdırıverdi." (Fecr, 89/13).

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوٰيهَا

"**Semûd** azgınlığından inanmadı." (Şems, 91/11).

اِذِ انْبَعَثَ اَشْقٰيهَا

"Hani o en azgınları fırladığı zaman;" (Şems, 91/12).

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللّٰهِ نَاقَةَ اللّٰهِ وَسُقْيٰيهَا

"O zaman Allah'ın elçisi onlara: **'Allah'ın bir sınav aracı olarak gönderdiği devesini ve sulanışını gözetin'** demişti." (Şems, 91/13).

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوّٰيهَا

"Ama ona inanmadılar da onu (deveyi) ayaklarından biçip öldürdüler. Onların Rabbi günahlarını başlarına geçiriverdi ve o yeri dümdüz etti." (Şems, 91/14).

وَلَا يَخَافُ عُقْبٰيهَا

"Öyle ya O (Allah) yaptığının sonundan korkacak değil ki!" (Şems, 91/15).

b) Hûd ve Âd İsimlerinin Örnek Gösterilme Vesilesiyle Geçtiği Âyetler

اَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَاُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ اِبْرٰهِيمَ وَاَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

"Onlara, kendilerinden öncekilerin; Nuh'un toplumunun, Âd'ın, **Semûd**'un, İbrahim toplumunun, Medyen halklarının ve Mü'tefikelerin haberi gelmedi mi? Kendilerine peygamberleri apaçık kanıtlarla gelmişti. Allah onlara zulmediyor değildi ama onlar kendilerine zulmediyorlardı." (Tevbe, 9/70).

وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقٖى اَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا اَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ اَوْ قَوْمَ هُودٍ اَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ

"Ey toplumum! Bana karşı koymanız sakın sizi, Nuh'un toplumunun veya **Hûd**'un toplumunun yahut Salih'in toplumunun başına ge-

len felaketin benzerini size de dokundurmağa sürüklemesin.Hem Lut toplumu da sizden pek uzak değil!" (Hûd, 11/89).

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ
مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللّٰهُ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ
وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ

"Sizden öncekilerin haberi, Nuh toplumunun, Âd'ın, **Semûd**'un ve onlardan sonrakilerin -ki Allah'tan başkası bilmez onları- haberi gelmedi mi? Peygamberleri apaçık kanıtlarla kendilerine gelmişlerdi de ellerini ağızlarına itmişler ve: 'Gerçekten biz sizinle gönderilen şeyi inkâr ettik; bizi kendisine çağırmakta olduğunuz şeyden işkillendiren bir kuşku içindeyiz' demişlerdi." (İbrâhîm, 14/9).

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ وَآتَيْنَا
ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا

"Bizi, mucizeleri göndermekten alıkoyan sadece o mucizeleri öncekilerin yalanlamış olmasıdır. **Semûd'a**, açık bir mucize olarak o dişi deveyi vermiştik de ona zulm etmişlerdi. Biz, o âyetleri sırf korkutmak için göndeririz." (İsrâ, 17/59).

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ

"Eğer sana yalan söylüyorsun diyorlarsa inan ki onlardan önce Nûh'un kavmi de yalanladı, Âd da, **Semûd** da..." (Hacc, 22/42).

وَعَادًا وَثَمُودَا وَأَصْحَابَ الرَّسِّ وَقُرُونًا بَيْنَ ذٰلِكَ كَثِيرًا

"Âd'ı da, **Semûd**'u da, Ress halkını ve bunların arasında daha bir çok kuşakları da..." (Furkân, 25/38).

وَعَادًا وَثَمُودَا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسَاكِنِهِمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ
الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ

"Âd ve **Semûd**'a da (peygamberler gönderdik) ki size bunlar meskenlerinden belli olmaktadır. Şeytan onlara yaptıklarını süslemişti de kendilerini yoldan çevirmişti. Oysa gözleri açık adamlardılar!" (Ankebût, 29/38).

وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لْـَٔيْكَةِ أُولٰٓئِكَ الْاَحْزَابُ

"Semûd, Lut kavmi ve Eyke halkı da yalanlamışlardı. İşte onlar o gruplar." (Sâd, 38/13).

مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللّٰهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ

"Nuh toplumunun, Âd'ın, **Semûd**'un ve onların ardından gelenlerin serüvenleri gibi!. Allah, kulları için herhangi bir zulüm murad etmez." (Mü'min, 40/31).

فَاِنْ اَعْرَضُوا فَقُلْ اَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ

"Eğer yüz çevirirlerse o zaman de ki: Sizi, Âd ve **Semûd** yıldırımı gibi bir yıldırımdan uyarıyorum." (Fussılet, 41/13).

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَاَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ

"Onlardan önce de Nuh'un kavmi, Ress halkı ve **Semûd** da yalanladı." (Kâf, 50/12).

هَلْ اَتٰيكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ

"Sana geldi ya o orduların kıssası," (Burûc, 85/17).

فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ

"Firavun ve **Semûd**'un." (Burûc, 85/18).

* * *

Hz. İbrahim ile Kızkardeşi Tarafından Yeğeni Lut, İbrahim'in Oğulları İsmail, İshak ve Torunu Yakup Peygamberler

İbrahim Peygamber

• Hz. İbrahim'in Doğrudan Konu Edinildiği Âyetler • Hz. İbrahim'in Faziletine Vurgu Yapan Âyetler • Hz. İbrahim Rabbi Tarafından Sınava Tabi Tutuluyor • Hz. İbrahim ile Oğullarının Mekke Topraklarındaki Yaşantılarını Konu Alan Âyetler • Allah İçin Sembolik Bina Yapan İki Peygamber • Evimi Temizleyin • Peygamber Halkı İçin Dünya Nimetleri İstiyor • Hz. İbrahim'den Dualar • (Mekke Topraklarındaki Gelişmelerin Hacc Sûresindeki Anlatımı) • Ka'be'nin Yeri Hz. İbrahim'e Özel Olarak Hazırlanmıştı • Haccı İlan Et • Hz. İbrahim'in Oğullarına Tavsiyesi • İbrahim Şirke Bulaşmamıştı • Hz. İbrahim'in Nemrut ile Tartışması • İbrahim Peygamber Ölüleri Nasıl Dirilteceği Hususunda Rabbinden Maddî Kanıt İstiyor • İbrahim Muvahhit Bir Müslümandı • İbrahim'e En Yakın olanlar • İbrahim Hânedânına da Büyük Bir Saltanat Vermiştik • Allah'ın Kendisini Dost Edindiği Bir Peygamber • Hz. İbrahim Babasını Uyarıyor • Hz. İbrahim'in Allah'a Ulaşma Mantığı ve Müşriklere Baş Kaldırışı • Bunlar İbrahim'e Verdiğimiz Delillerimizdir • İbrahim'in Babası İçin İstiğfarda Bulunması • İbrahim Bağımsız Bir Ümmet İdi • Hz. İbrahim Olayının Meryem, Enbiya ve Şuarâ Sûrelerindeki Nakli • Baba ile Oğul Arasındaki Tevhid Mücadelesi • İbrahim Ateşe Atılıyor • Hz. İbrahim'in Mücadele Aşamasının Şuarâ Sûresinde Açılımı • (Hz. İbrahim'in Putlara Tapınmaya Tavır Alışının Bir Başka Sûrede Nakli) • Hz. İbrahim'in Rüyasında Oğlunu Kestiğini Görmesi.

Hz. İbrahim ile Kızkardeşi Tarafından Yeğeni Lut, İbrahim'in Oğulları İsmail, İshak ve Torunu Yakup Peygamberlerin Dolaylı Olarak İsimlerinin Geçtiği Âyetler

• İyi Bir İnsanın Kendisine Düşman Huysuz Bir Hanımı Olması Yadırganmamalı, İşte İki Peygamber ve Hanımları • Lut kavmini Helakla Görevlendirilen Meleklerin Hz. İbrahim'e Uğramaları • Yaşlı Karı-Kocanın da Çocuğu Olabilir • (Hz. İbrahim'e Gelen Elçilerle İlgili Konunun Açılımı).

Lut Peygamber

• Hz. Lût'u ve Kavmini Doğrudan Konu Alan Âyetler • Lut Kavmini Uyarıyor • Yağmurla Gelen Azap • Peygamberin Hanımı da He-

lak Edilenler Arasında İdi • Altını Üstüne Getirdik • Lut Olayının Şuara Sûresindeki Açılımı • Belayı Uzak Görüp Alayla İsteyenlere Belaları Verilmişti.

İsmail Peygamber

• Bâriz Özelliği • Sözünde Duran ve Rabbi Katında Hoşnutluğa Ermiş Bir Peygamber İdi

İshak Peygamber

• İyi İnsanın İyi Çocuğunun da Kötü Çocuğunun da Olabileceği • Süzülmüş Seçkinlerden.

Yakup Peygamber

*• Hz. Yakub'un Doğrudan Yer Aldığı Âyetler • Ardımdan Neye İbadet Edeceksiniz? • Yakub'un **İsrâîl** İsmi ile Anılması • Peygamberin de İlâhî Takdirin Önüne Geçemediğini Görüyoruz.*

Hz. İbrahim ile Kızkardeşi Tarafından Yeğeni Lut, İbrahim'in Oğulları İsmail, İshak ve Torunu Yakup Peygamberler

İbrahim Peygamber

Hz. İbrahim[1]'in Doğrudan Konu Edinildiği Âyetler

Hz. İbrahim'in Faziletine Vurgu Yapan Âyetler[2]

وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ اِبْرٰهِيمَ اِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُۜ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ
فِي الدُّنْيَاۚ وَاِنَّهُ فِي الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ

---

1 İlgili âyetlerde Hz. İbrahim'in nitelikleri, fazileti, duaları, Kabe'yi yapması, hac ibadetini yerine getirmesi, Allah tarafından imtihana tabi tutulması, kendisine Allah'ın dostu payesi verilmesi, putçulara baş kaldırması, Nemrutla tartışması, babasını tevhide çağırması, babasının küfürde diretmesi, toplumu ile görüşmeleri, toplumundan ayrılması, putları kırması, ateşe atılması, ileride peygamber olacak çocuklar bahşedilmesi gibi ibretâmiz olaylar aktarılır. Bu olaylar aktarılırken de Hz. Muhammed'e ve maiyetindekilere ma'nevî destekler verilir, davalarında başarıya ulaşacaklarının mesajları telkin edilir.

2 Bu bağlamda (Nisâ, 4/125; En'âm, 6/83, 84, 121; Tevbe, 9/114; Hûd, 11/73; Yûsuf, 12/6; Nahl, 16/120, 121, 122, 123; Meryem, 19/41, 47; Enbiyâ, 21/51; Şuarâ, 26/83, 84, 85; Ankebût,

"Kendini aşağılamış olan dışında kim İbrahim'in dininden yüz çevirir? Yemin olsun ki onu dünyada **seçmiştik.** Hiç kuşkusuz o âhirette de elbette iyilerdendir." (Bakara, 2/130).

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

"Çünkü Rabbi ona **'teslimiyet göster'** buyurunca; **'âlemlerin Rabbine teslim oldum'** demişti". (Bakara, 2/131).

Hz. İbrahim Rabbi Tarafından Sınava Tabi Tutuluyor

وَإِذِ ابْتَلَى إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا
قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ

"Bir vakit Rabbi, **İbrahim**'i **bazı kelimelerle sınamıştı.** O da onları tamamlayınca (Allah): 'Seni insanlara önder yapacağım' buyurmuştu. 'Soyumdan da (yap)' deyince (Allah): 'Benim ahdim zalimlere ermez' buyurdu." (Bakara, 2/124)[3].

Hz. İbrahim ile Oğullarının Mekke Topraklarındaki Yaşantılarını Konu Alan Âyetler

Allah İçin Sembolik Bina Yapan İki Peygamber

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ
أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

"Bir vakit, **İbrahim**, **İsmail** ile Beyt'in temellerini yükseltiyordu. (Şöyle dua etmişlerdi): 'Rabbimiz bizden kabul buyur, kuşkusuz Sensin sen pek iyi işiten, pek iyi bilen." (Bakara, 2/127).

29/27) gibi onlarca âyet vardır. Bunların pek çoğu yine bu bölümde başka vesilelerle geçtiğinden burada yalnız iki âyetle yetiniyoruz.

3 Sâffât, 37/102 âyeti de bu bağlamda değerlendirilir. (Bkz. Hz. İbrahim'in oğlunu kurban etmesi hususunda gördüğü rüya.)

Evimi Temizleyin

وَاِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَاَمْنًاۜ وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ اِبْرٰهٖيمَ
مُصَلًّىۜ وَعَهِدْنَٓا اِلٰٓى اِبْرٰهٖيمَ وَاِسْمٰعٖيلَ اَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّٓائِفٖينَ
وَالْعَاكِفٖينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ

"O zaman Beyt'i (Kabe'yi) insanlar için bir sevap kazanma ve güvenilir bir sığınak yapmıştık. Siz de Makam-ı **İbrahim**'den bir namazgâh edinin. **İbrahim ile İsmail**'e şöyle ahitte bulunmuştuk: İkiniz, Beytim'i, tavaf edenler, ibadet kasdıyla orada kalanlar, rükû edenler ve secdeye kapananlar için temizleyin." (Bakara, 2/125).

Peygamber Halkı İçin Dünya Nimetleri İstiyor

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهٖيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَارْزُقْ اَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ
مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِۜ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَاُمَتِّعُهُ قَلٖيلًا ثُمَّ
اَضْطَرُّهُٓ اِلٰى عَذَابِ النَّارِۜ وَبِئْسَ الْمَصٖيرُ

"Bir vakit **İbrahim** yalvardı: 'Rabbim! Burasını güvenli bir şehir yap, halkına, içlerinden Allah'a ve son güne inananlara çeşitli ürünlerden rızık ver.' Allah buyurdu: İnkâr edeni de kısa bir süre geçindiririm, sonra onu ateşin azabına zorlarım. Varılacak ne kötü yerdir!" (Bakara, 2/126).

Hz. İbrahim'den Dualar

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَٓا اُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَۖ وَاَرِنَا
مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَاۚ اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحٖيمُ

"Rabbimiz, bizi sana teslim olan **iki müslüman kıl**; soyumuzdan da sana teslim olan bir ümmet (yap). **Bize ibadet yerlerimizi göster,** bize tevbe nasip eyle. Kuşkusuz Sensin tevbeleri çok kabul eden, çok merhametli olan." (Bakara, 2/128).

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا وَاجْنُبْنِى وَبَنِىَّ اَنْ نَعْبُدَ الْاَصْنَامَۜ

"Bir zaman **İbrahim** demişti: 'Rabbim! **Bu beldeyi güvenli kıl**, beni ve oğullarımı putlara tapmaktan **uzak tut."** (İbrâhîm, 14/35).

رَبِّ اِنَّهُنَّ اَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِۚ فَمَنْ تَبِعَنِى فَاِنَّهُ مِنِّىۚ وَمَنْ عَصَانِى فَاِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Rabbim! Gerçekten onlar insanlardan çoğunu saptırdılar. Artık kim bana uyarsa, kuşkusuz o bendendir. Kim bana karşı gelirse şüphesiz Sen çok bağışlayıcı, çok merhametlisindir." (İbrâhîm, 14/36).

رَبَّنَا اِنّٓى اَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِى بِوَادٍ غَيْرِ ذِى زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِۙ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ فَاجْعَلْ اَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوٓى اِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ

"Rabbimiz! Ben çocuklarımdan kimini Senin kutsal evinin yanında ekinsiz bir vâdiye yerleştirdim ki ey Rabbimiz namazı dosdoğru kılsınlar! **Artık sen insanlardan kimilerinin gönüllerini onlara sevdalandır, kendilerine meyvelerden rızıklar ver,** belki onlar şükrederler." (İbrâhîm, 14/37).

رَبَّنَٓا اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِى وَمَا نُعْلِنُۜ وَمَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْ شَیْءٍ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَٓاءِ

"Rabbimiz! Kuşkusuz Sen, neyi gizlersek, neyi açığa vurursak biliyorsun. Öyle ya ne yerde ne de gökte Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz." (İbrâhîm, 14/38).

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى وَهَبَ لِى عَلَى الْكِبَرِ اِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَۜ اِنَّ رَبِّى لَسَمِيعُ الدُّعَٓاءِ

"Yaşlılığımda bana **İsmail** ile İshak'ı bağışlayan Allah'a hamdolsun. Gerçekten Rabbim duayı çok iyi duyandır." (İbrâhîm, 14/39).

رَبِّ اجْعَلْنِى مُقِيمَ الصَّلٰوةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِى رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَآءِ

"Rabbim! Beni, namazı dosdoğru kılan yap. Soyumdan da! Rabbimiz! Kabul eyle duamı." (İbrâhîm, 14/40).

رَبَّنَا اغْفِرْ لِى وَلِوَالِدَىَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ٤١

"Rabbimiz! Hesabın (tepemize) dikileceği günde **beni, ebeveynimi ve müminleri bağışla."** (İbrâhîm, 14/41).

(Mekke Topraklarındaki Gelişmelerin Hacc Sûresindeki Anlatımı)

Ka'be'nin Yeri Hz. İbrahim'e Özel Olarak Hazırlanmıştı

وَاِذْ بَوَّاْنَا لِاِبْرٰهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ اَنْ لَا تُشْرِكْ بِى شَيْـًٔا وَطَهِّرْ بَيْتِىَ لِلطَّآئِفِينَ وَالْقَآئِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ

"Hem unutma o zamanı ki Ka'be'nin yerini **İbrahim'e şöyle hazırlamıştık**: Sakın Bana hiçbir şeyi ortak koşma, evimi, dolaşanlar, duranlar, rükûa ve secdeye varanlar için tertemiz et." (Hacc, 22/26).

Haccı İlan Et

وَاَذِّنْ فِى النَّاسِ بِالْحَجِّ يَاْتُوكَ رِجَالًا وَعَلٰى كُلِّ ضَامِرٍ يَاْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ٢٧

"Bütün insanlar içinde **haccı ilan et** ki gerek yaya, gerek her derin vadiden incelmiş her binit üzerinde sana gelsinler." (Hacc, 22/27).

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ فِىٓ اَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْاَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَاَطْعِمُوا الْبَآئِسَ الْفَقِيرَ

“Ki kendilerine ait birtakım menfaatlara tanıklık etsinler ve Allah’ın kendilerine rızık olarak verdiği küçük ve büyük baş hayvanları belli günlerde (kurban ederlerken) Allah’ın ismini ansınlar. Artık onlardan yiyin ve yoksulu, fakiri doyurun.” (Hacc, 22/28).

ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتٖيقِ

“Sonra kirlerini atsınlar, adaklarını yerine getirsinler ve o Beyt-i Atîk’i (Ka’be’yi) tavaf etsinler.” (Hacc, 22/29).

Hz. İbrahim’in Oğullarına Tavsiyesi

وَوَصّٰى بِهَٓا اِبْرٰهٖيمُ بَنٖيهِ وَيَعْقُوبُۜ يَا بَنِيَّ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى لَكُمُ
الدّٖينَ فَلَا تَمُوتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَۜ

“İbrahim, onu oğullarına vasiyet etti. Yakup da: **‘Oğullarım! Kuşkusuz Allah sizin için bu dini seçti, öyle ise siz yalnız müslümanlar** (hakkı teslim eden ve Hakk’a teslim olan kimseler) **olarak ölün’** dedi.” (Bakara, 2/132).

اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَٓاءَ اِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُۙ اِذْ قَالَ لِبَنٖيهِ مَا تَعْبُدُونَ
مِنْ بَعْدٖيۜ قَالُوا نَعْبُدُ اِلٰهَكَ وَاِلٰهَ اٰبَٓائِكَ اِبْرٰهٖيمَ وَاِسْمٰعٖيلَ وَاِسْحٰقَ
اِلٰهًا وَاحِدًاۚ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

“Yoksa siz, ölüm Yakub’a geldiğinde tanık mıydınız ki, oğullarına: ‘Ardımdan neye ibadet edeceksiniz?’ demişti. ‘Senin ilah’ına, ataların **İbrahim** ile **İsmail** ve **İshak**’ın ilah’ına, bir tek ilah’a ibadet edeceğiz, biz sadece O’na teslim olanlarız’ demişlerdi.” (Bakara, 2/133).

İbrahim Şirke Bulaşmamıştı

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا اَوْ نَصَارٰى تَهْتَدُواۜ قُلْ بَلْ مِلَّةَ اِبْرٰهٖيمَ حَنٖيفًاۜ
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكٖينَ

“Dediler: ‘Yahudi veya hıristiyan olun ki doğru yolu bulasınız.’ De ki: Hayır öyle değil, hanif (muvahhit), şirke bulaşmamış bir müslü-

man olan **İbrahim**'in dinine (uyarız). O müşriklerden değildi." (Bakara, 2/135).

Hz. İbrahim'in Nemrut ile Tartışması

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذٖى حَآجَّ اِبْرٰهٖيمَ فٖى رَبِّهٖٓ اَنْ اٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَۘ
اِذْ قَالَ اِبْرٰهٖيمُ رَبِّىَ الَّذٖى يُحْيٖ وَيُمٖيتُۙ قَالَ اَنَا اُحْيٖ وَاُمٖيتُۜ قَالَ
اِبْرٰهٖيمُ فَاِنَّ اللّٰهَ يَأْتٖى بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ
فَبُهِتَ الَّذٖى كَفَرَۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمٖينَۚ

"Allah kendisine **saltanat verdi** diye (şımarıp) Rabbi hakkında **İbrahim** ile tartışmağa **yelteneni** görmedin mi? Hani **İbrahim**: 'Rabbim o Zat'tır ki hayat verir ve öldürür' demişti. O da: 'Ben de diriltiyorum, öldürüyorum' dedi. İbrahim: 'Kuşkusuz Allah, güneşi doğudan getiriyor, haydi sen onu batıdan getir' deyince o küfreden apışıp kaldı. Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez." (Bakara, 2/258).

İbrahim Peygamber, Ölüleri Nasıl Dirilteceği Hususunda Rabbinden Maddi Kanıt İstiyor

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهٖيمُ رَبِّ اَرِنٖى كَيْفَ تُحْيِ الْمَوْتٰىۜ قَالَ اَوَلَمْ تُؤْمِنْۜ
قَالَ بَلٰى وَلٰكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبٖىۜ قَالَ فَخُذْ اَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ
اِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰى كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتٖينَكَ
سَعْيًاۜ وَاعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَزٖيزٌ حَكٖيمٌ

"Bir vakit **İbrahim** demişti: **'Rabbim! Bana göster, ölüleri nasıl diriltiyorsun?'** Buyurdu: 'Yoksa inanmadın mı?' Dedi: 'Öyle değil (inandım), ancak kalbim yatışsın diye.' Allah buyurdu: 'Kuşlardan dördünü al, onları kendine alıştır, sonra her dağ üstüne onlardan bir parça bırak, ardından onları çağır koşarak sana gelecekler.' Bil ki kuşkusuz Allah Aziz'dir, Hakim'dir." (Bakara, 2/260).

İbrahim Muvahhit Bir Müslümandı

يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَٓاجُّونَ فٖٓى اِبْرٰهٖيمَ وَمَٓا اُنْزِلَتِ التَّوْرٰيةُ وَالْاِنْجٖيلُ اِلَّا مِنْ بَعْدِهٖ اَفَلَا تَعْقِلُونَ

"Ey Ehlikitap! **İbrahim** hakkında neden tartışıyorsunuz? Oysa Tevrat ve İncil ondan sonra indirilmişti. Akıl erdirmiyor musunuz?" (Âl-i Imrân, 3/65).

مَا كَانَ اِبْرٰهٖيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلٰكِنْ كَانَ حَنٖيفًا مُسْلِمًاۜ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكٖينَ

"**İbrahim** yahudi de, hıristiyan da değildi; ancak **hanîf bir müslümandı,** müşriklerden değildi." (Âl-i Imrân, 3/67).

İbrahim'e En Yakın Olanlar

اِنَّ اَوْلَى النَّاسِ بِاِبْرٰهٖيمَ لَلَّذٖينَ اتَّبَعُوهُ وَهٰذَا النَّبِيُّ وَالَّذٖينَ اٰمَنُواۜ وَاللّٰهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنٖينَ

"Kuşkusuz insanların **İbrahim**'e en yakını, ona ve bu peygambere uyanlar ve inanan kimselerdir. Allah müminlerin dostudur." (Âl-i Imrân, 3/68).

قُلْ صَدَقَ اللّٰهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ اِبْرٰهٖيمَ حَنٖيفًاۜ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكٖينَ

"**De ki**: 'Allah doğru söyledi. Öyle ise bir hanif (bir muvahhit) olan **İbrahim**'in dinine uyun, o, müşriklerden değildi." (Âl-i Imrân, 3/95).

İbrahim Hânedânına da Büyük Bir Saltanat Vermiştik

اَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلٰى مَٓا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖۚ فَقَدْ اٰتَيْنَٓا اٰلَ اِبْرٰهٖيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَاٰتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظٖيمًا

"Yoksa Allah'ın lutfundan kendilerine ihsanda bulunduğu insanları kıskanıyorlar mı? Biz **İbrahim Hânedanına** da kitabı, hikmeti vermiştik, onlara azametli bir saltanat da lutfetmiştik." (Nisâ, 4/54).

Allah'ın Kendisini Dost Edindiği Bir Peygamber

وَمَنْ اَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ اَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ اِبْرٰهِيمَ حَنِيفًاۜ وَاتَّخَذَ اللّٰهُ اِبْرٰهِيمَ خَلِيلًا

"Güzellik sergileyerek yüzünü Allah'a teslim eden ve bir muvahhit olarak **İbrahim'in milletine (dinine)** tabi olan kimseden dince daha güzel kimdir? **Allah İbrahim**'i **halil (bir dost) edinmişti.**" (Nisâ, 4/125).

Hz. İbrahim Babasını Uyarıyor

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ لِاَبِيهِ اٰزَرَ اَتَتَّخِذُ اَصْنَامًا اٰلِهَةًۚ اِنّ۪ٓي اَرٰيكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

"Bir zaman **İbrahim**, babası Âzer'e: 'Putları tanrılar mı ediniyorsun? Ben, seni ve toplumunu açık bir sapıklık içinde görüyorum' demişti." (En'âm, 6/74).

Hz. İbrahim'in Allah'a Ulaşma Mantığı ve Müşriklere Baş Kaldırışı

وَكَذٰلِكَ نُر۪ٓي اِبْرٰهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِن۪ينَ

"Böylece **İbrahim'e**, kesin şekilde inananlardan olması için göklerin ve yerin melekûtunu (esrarını) gösteriyorduk." (En'âm, 6/75).

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ الَّيْلُ رَاٰ كَوْكَبًاۚ قَالَ هٰذَا رَبّ۪يۚ فَلَمَّٓا اَفَلَ قَالَ لَٓا اُحِبُّ الْاٰفِل۪ينَ

"Gece, üzerine çökünce bir yıldız gördü ve: **'Bu Rabbim! (öyle mi)' dedi. (O yıldız) sönüp batınca da**: **'Sönüp batanları sevmem'** dedi." (En'âm, 6/76).

فَلَمَّا رَاَ الْقَمَرَ بَازِغاً قَالَ هٰذَا رَبّ۪ي فَلَمَّٓا اَفَلَ قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِن۪ي
رَبّ۪ي لَاَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّٓالّ۪ينَ

"Ay'ı doğarken görünce dedi: **'Bu Rabbim (öyle mi)!'** (Ay) sönüp batınca da şöyle dedi: 'Rabbim bana rehberlik etmezse elbette sapıtanlar toplumundan olurum." (En'âm, 6/77).

فَلَمَّا رَاَ الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هٰذَا رَبّ۪ي هٰذَٓا اَكْبَرُ فَلَمَّٓا اَفَلَتْ قَالَ
يَا قَوْمِ اِنّ۪ي بَر۪ٓيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

"Güneşi doğarken görünce dedi: **'Bu, Rabbim (öyle mi)! Bu daha büyük!'** Güneş sönüp batınca da: 'Kavmim! Cidden ben ortak koşageldiklerinizden uzağım' dedi." (En'âm, 6/78).

اِنّ۪ي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذ۪ي فَطَرَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ حَن۪يفاً
وَمَٓا اَنَا مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ

"Ben bir muvahhit olarak yüzümü gökleri ve yeri yaratmış olana çevirdim. Ben müşriklerden (ortak koşanlardan) değilim." (En'âm, 6/79).

Siz Korkmuyorsunuz da Ben mi Korkacağım

وَحَٓاجَّهُ قَوْمُهُ قَالَ اَتُحَٓاجُّٓونّ۪ي فِي اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰىنِ وَلَٓا اَخَافُ
مَا تُشْرِكُونَ بِه۪ٓ اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ رَبّ۪ي شَيْـٔاً وَسِعَ رَبّ۪ي كُلَّ شَيْءٍ
عِلْماً اَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ

"Kavmi kendisiyle tartıştı. O da dedi: 'Beni doğru yola iletmişken Allah hakkında benimle tartışmaya mı kalkışıyorsunuz? **Ben, ortak koştuklarınızdan korkmam**. Ancak Rabbimin bir şeyi dilemesi hariç. Rabbim, her şeyi ilimce kuşatmıştır. Artık düşünmüyor musunuz?" (En'âm, 6/80).

وَكَيْفَ اَخَافُ مَٓا اَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ اَنَّكُمْ اَشْرَكْتُمْ بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِه۪ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًاۜ فَاَيُّ الْفَر۪يقَيْنِ اَحَقُّ بِالْاَمْنِۚ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَۢ

"Siz, hakkında size hiçbir delil indirmediği halde **Allah'a ortak koşmuş olmanızdan korkmuyorsunuz da ben, ortak koştuklarınızdan nasıl korkarım**? Öyle ise -bilenler iseniz- iki gruptan hangisi güvende olmaya daha layıktır?" (En'âm, 6/81).

اَلَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُٓوا ا۪يمَانَهُمْ بِظُلْمٍ اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمُ الْاَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ۟

"İman edip imanlarını zulümle karıştırmayanlar işte onların hakkı güvencede olmak. Onlardır hidayete erdirilmiş olanlar." (En'âm, 6/82).

Bunlar İbrahim'e Verdiğimiz Delillerimizdir

وَتِلْكَ حُجَّتُنَٓا اٰتَيْنَاهَٓا اِبْرٰه۪يمَ عَلٰى قَوْمِه۪ۜ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَٓاءُۜ اِنَّ رَبَّكَ حَك۪يمٌ عَل۪يمٌ

"İşte bunlar toplumuna karşı **İbrahime verdiğimiz delillerimizdir.** Dilediğimizi derecelerce yükseltiriz. Cidden Rabbin hikmetli ve pek iyi bilendir." (En'âm, 6/83).

قُلْ اِنَّن۪ي هَدٰين۪ي رَبّ۪ٓي اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍۚ د۪ينًا قِيَمًا مِلَّةَ اِبْرٰه۪يمَ حَن۪يفًاۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ

"De ki: Gerçekten ben (varım ya) beni Rabbim dosdoğru bir yola iletti, ayakta duran bir dine, muvahhit **İbrahim'in** dinine! O hiç müşriklerden olmadı." (En'âm, 6/161).

İbrahim'in Babası İçin İstiğfarda Bulunması

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ اِبْرٰهٖيمَ لِاَبٖيهِ اِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَٓا اِيَّاهُۚ
فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُٓ اَنَّهُ عَدُوٌّ لِلّٰهِ تَبَرَّاَ مِنْهُۜ اِنَّ اِبْرٰهٖيمَ لَاَوَّاهٌ حَلٖيمٌ

"**İbrahim**'in babası için olan istiğfarı sırf kendisine verdiği bir sözden dolayı idi. Ama onun Allah'ın bir düşmanı olduğu kendisine belli olunca ondan uzaklaştı. Gerçekten **İbrahim** çok âh edendir, çok uysaldır." (Tevbe, 9/114).

İbrahim Bağımsız Bir Ümmet İdi

اِنَّ اِبْرٰهٖيمَ كَانَ اُمَّةً قَانِتًا لِلّٰهِ حَنٖيفًاۜ وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكٖينَۙ

"Kuşkusuz **İbrahim (başlı başına) bir ümmet idi,** Allah için kıyam durandı, bir muvahhit idi. Müşriklerden olmamıştı." (Nahl, 16/120).

شَاكِرًا لِاَنْعُمِهِۜ اِجْتَبٰيهُ وَهَدٰيهُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقٖيمٍ

"O'nun nimetleri için şükredendi. Allah onu seçmişti, kendisini dosdoğru bir yola iletmişti. (Nahl, 16/121).

وَاٰتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةًۜ وَاِنَّهُ فِي الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحٖينَۜ

"Dünyada kendisine bir güzellik verdik. Kuşkusuz o, âhirette elbette salihlerdendir." (Nahl, 16/122).

ثُمَّ اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ اَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ اِبْرٰهٖيمَ حَنٖيفًاۜ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكٖينَ

"Sonra sana: 'Bir hanif (bir muvahhit) olarak **İbrahim'in dinine uy'** diye vahyettik. O müşriklerden olmadı." (Nahl, 16/123).

Hz. İbrahim Olayının Meryem, Enbiya ve Şuarâ Sûrelerindeki Nakli

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اِبْرٰهٖيمَۜ اِنَّهُ كَانَ صِدّٖيقًا نَبِيًّا

"Kitap'ta **İbrahim**'i de an, çünkü o, pek doğru biri, bir peygamberdi." (Meryem, 19/41).

Baba ile Oğul Arasındaki Tevhid Mücadelesi

إِذْ قَالَ لِاَب۪يهِ يَٓا اَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْن۪ي عَنْكَ شَيْـًٔا

"Bir zaman **babasına** şöyle demişti: Â babacığım, o işitmez, görmez ve sana hiçbir yararı olmaz şeylere niçin taparsın?" (Meryem, 19/42).

يَٓا اَبَتِ اِنّ۪ي قَدْ جَٓاءَن۪ي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْن۪ٓي اَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا

"**Â babacığım**! İnan bana ilimden sana gelmeyen hakîkat geldi, gel bana uy da seni bir düz yola çıkarayım." (Meryem, 19/43).

يَٓا اَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَۜ اِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ عَصِيًّا

"**Babacığım!** Şeytana tapma, çünkü şeytan Rahman'a karşı geldi." (Meryem, 19/44).

يَٓا اَبَتِ اِنّ۪ٓي اَخَافُ اَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا

"**Babacığım!** Gerçekten ben, o Rahman'dan sana bir azabın dokunup da şeytana dost oluvermenden korkuyorum." (Meryem, 19/45).

قَالَ اَرَاغِبٌ اَنْتَ عَنْ اٰلِهَت۪ي يَٓا اِبْرٰه۪يمُۚ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ لَاَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْن۪ي مَلِيًّا

"**Babası**: '**Ey İbrahim**! Sen benim ilâhlarımdan yüz çevirmemi istiyorsun? Yemin ederim ki eğer (bu sözlerine) son vermezsen seni recmederim, hem beni uzun bir süre bırak git,' dedi." (Meryem, 19/46).

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَۚ سَاَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبّ۪يۜ اِنَّهُ كَانَ ب۪ي حَفِيًّا

"**İbrahim** dedi: Selam sana, senin için Rabbimden mağfiret dileyeceğim, gerçekten O bana pek lutufludur." (Meryem, 19/47).

وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَأَدْعُوا رَبِّى عَسٰٓى أَلَّآ أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّى شَقِيًّا

“Hem sizi Allah’tan başka taptıklarınızla baş başa bırakıp çekilirim ve Rabbime yakarırım. Umulur ki Rabbime yakarmamla bedbaht olmam.” (Meryem, 19/48).

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَهَبْنَا لَهُٓ إِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا

“Onları ve Allah’tan başka taptıklarını başbaşa bırakıp çekilince Biz de ona İshak’ı ve Yakub’u bahşeyledik ve her birini birer peygamber yaptık.” (Meryem, 19/49).

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا

“Bunlara rahmetimizden ihsanlarda bulunduk, hepsine yüksek doğruluk dili (konuşma kabiliyeti) verdik.” (Meryem, 19/50).

وَلَقَدْ اٰتَيْنَآ إِبْرٰهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ

“Şanım hakkı için bundan önce de **İbrahim’e** olgunluğunu vermiştik ve Biz, onu bilenlerdik.” (Enbiyâ, 21/51).

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هٰذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِىٓ أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ

“O vakit ki babasına ve kavmine: ‘Ne bu başına toplanıp durduğunuz putlar?’ dedi.” (Enbiyâ, 21/52).

قَالُوا وَجَدْنَآ اٰبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ

“(Onlar da): ‘Atalarımızı bunlara tapanlar bulduk’ dediler.” (Enbiyâ, 21/53).

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ

“Yemin olsun ki siz de, atalarınız da açık bir sapıklık içindesiniz, dedi.” (Enbiyâ, 21/54).

قَالُوٓا اَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ اَمْ اَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ

"Ciddi mi söylüyorsun yoksa sen şakacılardan mısın?' dediler." (Enbiyâ, 21/55).

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ الَّذ۪ي فَطَرَهُنَّۘ وَاَنَا عَلٰى ذٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِد۪ينَ

"(İbrahim) şöyle dedi: Doğrusu Rabbiniz o göklerin ve yerin Rabbidir ki onları yaratmıştır ve ben buna tanıklık edenlerdenim." (Enbiyâ, 21/56).

وَتَاللّٰهِ لَاَك۪يدَنَّ اَصْنَامَكُمْ بَعْدَ اَنْ تُوَلُّوا مُدْبِر۪ينَ

"Yemin olsun ki siz dönüp gittikten sonra putlarınıza kesin bir tuzak kuracağım." (Enbiyâ, 21/57).

فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا اِلَّا كَب۪يرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ اِلَيْهِ يَرْجِعُونَ

"Derken onları parça parça etti, yalnız bir büyüklerine ilişmedi ki belki ona başvururlar." (Enbiyâ, 21/58).

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَٓا اِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِم۪ينَ

"Bunu bizim ilahlarımıza kim yapmış? Kesin o, zâlimlerdendir, dediler." (Enbiyâ, 21/59).

قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُٓ اِبْرٰه۪يمُۜ

"İbrahim denilen yiğit bir delikanlının bunları diline dolayıp durduğunu duymuştuk, dediler." (Enbiyâ, 21/60).

قَالُوا فَاْتُوا بِه۪ عَلٰٓى اَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ

"Peki, onu insanların huzuruna getirin belki tanıklık ederler, dediler." (Enbiyâ, 21/61).

قَالُوٓا ءَاَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَا يَآ اِبْرٰهِيمُ

“Ey **İbrahim**, bunu ilahlarımıza sen mi yaptın? dediler.” (Enbiyâ, 21/62).

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هٰذَا فَسْـَٔلُوهُمْ اِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ

“Hayır! Şu büyükleri yapmıştır! Eğer konuşurlarsa haydi sorun bakalım onlara, dedi.” (Enbiyâ, 21/63).

فَرَجَعُوٓا اِلٰٓى اَنْفُسِهِمْ فَقَالُوٓا اِنَّكُمْ اَنْتُمُ الظَّالِمُونَ

“Bunun üzerine vicdanlarına başvurdular da (kendi kendilerine): ‘Doğrusu haksız olan sizsiniz’ dediler.” (Enbiyâ, 21/64).

ثُمَّ نُكِسُوا عَلٰى رُؤُ۫سِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هٰٓؤُلَٓاءِ يَنْطِقُونَ

“Sonra yine tepeleri üstü ters döndüler. ‘Sen gerçekten bilirsin ki bunlar konuşmaz’ dediler.” (Enbiyâ, 21/65).

قَالَ اَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْـًٔا وَلَا يَضُرُّكُمْ

“Dedi: O halde Allah’ı bırakıp da size hiçbir fayda veremeyecek, zarar da erdiremeyecek nesnelere mi tapıyorsunuz?” (Enbiyâ, 21/66).

اُفٍّ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَفَلَا تَعْقِلُونَ

“Yuh size ve Allah’tan başka taptıklarınıza! Hâlâ akıllanmayacak mısınız?” (Enbiyâ, 21/67).

İbrahim Ateşe Atılıyor

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانْصُرُوٓا اٰلِهَتَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ

“Bir iş yapacaksanız siz bunu yakın da ilahlarınızın öcünü alın, dediler.” (Enbiyâ, 21/68).

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلٰٓى اِبْرٰهِيمَ

"Biz: 'Ey ateş, **İbrahim'e** serin ve esenlikli ol' dedik." (Enbiyâ, 21/69).

وَاَرَادُوا بِه۪ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْاَخْسَر۪ينَۚ

"Ona bir tuzak kurmak istediler, Biz de kendilerini daha çok hüsrana düşürdük." (Enbiyâ, 21/70).

وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا اِلَى الْاَرْضِ الَّت۪ي بَارَكْنَا ف۪يهَا لِلْعَالَم۪ينَ

"Onu, Lût ile birlikte kurtarıp içinde âlemlere bereketler verdiğimiz yere çıkardık." (Enbiyâ, 21/71).

وَوَهَبْنَا لَهُٓ اِسْحٰقَۜ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةًۜ وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِح۪ينَ

"Ona İshak'ı ihsan ettik ve fazladan (torunu) Yakub'u da. Ve her birini salih kişiler yaptık." (Enbiyâ, 21/72).

وَجَعَلْنَاهُمْ اَئِمَّةً يَهْدُونَ بِاَمْرِنَا وَاَوْحَيْنَٓا اِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ
وَاِقَامَ الصَّلٰوةِ وَا۪يتَٓاءَ الزَّكٰوةِۚ وَكَانُوا لَنَا عَابِد۪ينَۙ

"Hepsini emrimizle rehberler yaptık, kendilerine hayırlar işmeyi, namaz kılmayı ve zekât vermeyi vahyettik. Hepsi bize ibadet edenlerdiler." (Enbiyâ, 21/73).

Hz. İbrahim'in Mücadele Aşamasının Şuarâ Sûresinde Açılımı

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ اِبْرٰه۪يمَۢ

"Onlara **İbrahim**'in kıssasını da oku." (Şuarâ, 26/69).

اِذْ قَالَ لِاَب۪يهِ وَقَوْمِه۪ مَا تَعْبُدُونَ

"O bir zaman babasına ve kavmine: 'Siz neye tapıyorsunuz?' dedi." (Şuarâ, 26/70).

قَالُوا نَعْبُدُ اَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِف۪ينَ

"Birtakım putlara taparız, onlar için toplanırız, dediler." (Şuarâ, 26/71).

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ اِذْ تَدْعُونَ

"İbrahim dedi: Bir şey istediğinizde onlar sizi işitirler mi?" (Şuarâ, 26/72).

اَوْ يَنْفَعُونَكُمْ اَوْ يَضُرُّونَ

"Yahut size bir fayda veya zarar verirler mi?'" (Şuarâ, 26/73).

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا اٰبَاءَنَا كَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ

"Dediler: Hayır, biz atalarımızı bunları yapar bulduk, onun için biz de öyle yapıyoruz." (Şuarâ, 26/74).

قَالَ اَفَرَاَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ

"Dedi: Şimdi gördünüz tapmakta olduklarınızı;" (Şuarâ, 26/75).

اَنْتُمْ وَاٰبَاؤُكُمُ الْاَقْدَمُونَ

"sizin ve eski atalarınızın!" (Şuarâ, 26/76).

فَاِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِي اِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ

"Onlar benim düşmanımdır, ama âlemlerin Rabbi başkadır" (Şuarâ, 26/77).

اَلَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ

"Beni yaratan da, bana doğru yolu gösteren de O'dur." (Şuarâ, 26/78).

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ

"Beni yedirip içiren de O'dur." (Şuarâ, 26/79).

وَاِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ

"Hastalandığımda O bana şifa verir." (Şuarâ, 26/80).

وَالَّذٖى يُمٖيتُنٖى ثُمَّ يُحْيٖينِۙ

"O canımı alır sonra beni diriltir." (Şuarâ, 26/81).

وَالَّذٖٓى اَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لٖى خَطٖٓيـَٔتٖى يَوْمَ الدّٖينِۜ

"Ve O'nun, din gününde günahımı bağışlamasını umarım." (Şuarâ, 26/82).

رَبِّ هَبْ لٖى حُكْمًا وَاَلْحِقْنٖى بِالصَّالِحٖينَۙ

"Rabbim bana bir hüküm lutfet ve beni salihlere kat." (Şuarâ, 26/83).

وَاجْعَلْ لٖى لِسَانَ صِدْقٍ فِى الْاٰخِرٖينَۙ

"Ve beni sonrakiler içinde doğru bir dil sahibi yap." (Şuarâ, 26/84).

وَاجْعَلْنٖى مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعٖيمِۙ

"Ve beni Naîm cennetinin varislerinden kıl." (Şuarâ, 26/85).

وَاغْفِرْ لِاَبٖٓى اِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّٓالّٖينَۙ

"Babamı da bağışla, çünkü o yanlış yolda gidenlerdendi." (Şuarâ, 26/86).

وَلَا تُخْزِنٖى يَوْمَ يُبْعَثُونَۙ

"Ve diriltilenlerin gününde beni utandırma." (Şuarâ, 26/87).

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَۙ

"O gün ki ne mal fayda verir ne oğullar!" (Şuarâ, 26/88).

اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلٖيمٍۜ

"Ancak Allah'a tertemiz bir kalple varan başka..." (Şuarâ, 26/89).

(Hz. İbrahim'in Putlara Tapınmaya Tavır Alışının Ankebût Sûresindeki Nakli)

وَإِبْرٰهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوهُ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

"İbrahim'i de gönderdik. Hani o kavmine şöyle demişti: Allah'a kulluk edin ve O'na sığının. Bilirseniz bu, sizin için daha hayırlıdır." (Ankebût, 29/16).

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ
اللّٰهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

"Siz Allah'ı bırakıp da sadece birtakım putlara tapıyorsunuz ve yalan uyduruyorsunuz. Haberiniz olsun ki sizin Allah'tan başka tanrı diye taptıklarınız sizin için bir rızık vermeğe güç yetiremezler. Onun için rızkı Allah yanında arayın ve O'na kulluk edip O'na şükür sunun. Hep dönüp O'na götürüleceksiniz." (Ankebût, 29/17).

(Hz. İbrahim Olayının Sâffât Suresindeki Detaylı Bir Başka Versiyonu)

وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرٰهِيمَ

"Kuşkusuz **İbrahim** onun (Nuh'un) grubundandı." (Sâffât, 37/83).

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

"Çünkü Rabbine dosdoğru (şirkten arınmış) bir kalple gelmişti." (Sâffât, 37/84).

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ

"Hani babasına ve toplumuna demişti: Neye tapıyorsunuz?" (Sâffât, 37/85).

أَئِفْكًا آلِهَةً دُونَ اللّٰهِ تُرِيدُونَ

"Allah'tan başka uydurma tanrılar mı istiyorsunuz?" (Sâffât, 37/86).

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ

"Âlemlerin Rabbi hakkında zannınız nedir?" (Sâffât, 37/87).

فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ

"Derken yıldızlara bir baktı." (Sâffât, 37/88).

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ

"Dedi: Ben hastayım." (Sâffât, 37/89).

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ

"Bunun üzerine arkalarını dönerek ondan kaçtılar." (Sâffât, 37/90).

فَرَاغَ إِلَىٰ آلِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

"Derken kurnazca tanrılarına yöneldi ve dedi: Yemez misiniz?" (Sâffât, 37/91).

مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ

"Neyiniz var ki, konuşmuyorsunuz?" (Sâffât, 37/92).

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ

"Sağ eliyle vurarak üzerlerine yürüdü." (Sâffât, 37/93).

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ

"(Putperestler) koşarak ona (İbrahim'e) yöneldiler." (Sâffât, 37/94).

قَالَ اَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ

"Dedi: Siz kendi elinizle yontup yaptığınız şeylere mi tapıyorsunuz?" (Sâffât, 37/95).

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ

"Oysa sizi de yaptıklarınızı da Allah yaratmıştır." (Sâffât, 37/96).

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَاَلْقُوهُ فِى الْجَحِيمِ

"Dediler: Haydi onun için bir bina yapın ve onu ateşe atın." (Sâffât, 37/97).

فَاَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْاَسْفَلِينَ

"Ona bir tuzak kurmak istediler. Ama kendilerini sefillerin sefili yaptık." (Sâffât, 37/98)

وَقَالَ اِنِّى ذَاهِبٌ اِلَى رَبِّى سَيَهْدِينِ

"**İbrahim** dedi: Doğrusu ben Rabbime gidiyorum. O, bana kılavuzluk yapacak! (Sâffât, 37/99).

Hz. İbrahim'in Rüyasında Oğlunu Kestiğini Görmesi

رَبِّ هَبْ لِى مِنَ الصَّالِحِينَ

"Rabbim, bana salihlerden olacak bir çocuk bağışla." (Sâffât, 37/100).

فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ

"Bunun üzerine ona pek uslu bir erkek çocuk müjdeledik." (Sâffât, 37/101).

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْىَ قَالَ يَا بُنَىَّ اِنِّى اَرٰى فِى الْمَنَامِ اَنِّى اَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرٰى قَالَ يَٓا اَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِىٓ اِنْ شَٓاءَ اللّٰهُ مِنَ الصَّابِرِينَ

"Çocuk yanında koşacak bir çağa gelince (İbrahim): 'Yavrucuğum, doğrusu ben, uykuda, seni boğazlamakta olduğumu görüyorum! Artık bak bakalım ne dersin?' dedi. Oğlu: 'Babacığım, emrolunduğunu yap, inşaallah beni sabır gösterenlerden bulacaksın!' dedi." (Sâffât, 37/102).[4]

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ

"İkisi teslimiyet gösterince onu şakağı üzerine yıktı." (Sâffât, 37/103).

وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ

"Kendisine şöyle seslendik: Ey **İbrahim**!" (Sâffât, 37/104).

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

"Gerçekten o rüyaya sadakat gösterdin. Biz güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz." (Sâffât, 37/105).

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ

"Kuşkusuz bu, apaçık sınavdır." (Sâffât, 37/106).

وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ

"Ve ona büyük bir kurbanlığı fidye verdik." (Sâffât, 37/107).

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ

"Kendisini sonrakiler içinde (güzel bir ünle) bıraktık." (Sâffât, 37/108).

سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

İbrahim'e selam! (Sâffât, 37/109).

كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

"Güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz." (Sâffât, 37/110).

---

[4] Burada şu noktayı hatırlatmalıyız. O tarihlerde putlara mevsimsel olarak seçilen bazılarının kurban edildikleri biliniyor. Çocuğun buna tepki vermemesi de bu olayı bildiğini gösteriyor. Aslında bu rüya ve mutlu sonu, yerleşik bir geleneğe karşı âdeta fi'li bir baş kaldırıştır. Mesele bu açıdan değerlendirilince sözüm ona İbrahim Peygambere yöneltilen eleştiriler de anlamsız kalır.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

"Gerçekten o, inanan kullarımızdandı." (Sâffât, 37/111).

وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحٰقَ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ

"Ona, salih zatlardan bir peygamber olarak **İshak**'ı müjdeledik." (Sâffât, 37/112).

وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلٰى إِسْحٰقَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبِينٌ

"Ona da, **İshak**'a da bereketler yağdırdık. O ikisinin soyundan iyi davranan kimseler olduğu gibi apaçık şekilde nefsine zulmeden kimseler de vardır." (Sâffât, 37/113).

وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرٰهِيمَ وَإِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ

"El ve basiret sahipleri kullarımız **İbrahim**'i, **İshak**'ı ve Yakub'u da an." (Sâd, 38/45).

وَإِذْ قَالَ إِبْرٰهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ

"Hani **İbrahim** babasına ve toplumuna demişti: Hakikaten ben tapmakta olduklarınızdan uzağım." (Zuhruf, 43/26).

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ

"Ancak beni yaratmış olan müstesna! Kesin O, beni doğru yola iletecek." (Zuhruf, 43/27).

وَإِبْرٰهِيمَ الَّذِي وَفّٰى

"Ve çok vefalı olan **İbrahim**'in sayfalarındaki." (Necm, 53/37).

Hz. İbrahim'in Putlara Baş Kaldırışı Müslümanlara Örnek Alınacak Bir Davranış Olarak Gösteriliyor

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فٖٓى اِبْرٰهٖيمَ وَالَّذٖينَ مَعَهُٓ اِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ اِنَّا
بُرَءٰٓؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ
الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَٓاءُ اَبَدًا حَتّٰى تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَحْدَهُٓ اِلَّا قَوْلَ اِبْرٰهٖيمَ لِاَبٖيهِ
لَاَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَٓا اَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَاِلَيْكَ
اَنَبْنَا وَاِلَيْكَ الْمَصٖيرُ

"**Sizin için güzel bir örnek İbrahim ile beraberindekilerde oldu**. Vaktiyle onlar toplumlarına: 'Biz sizlerden ve Allah'tan başka taptıklarınızdan uzağız ve siz Allah'ın birliğine iman edinceye değin sizi tanımıyoruz. Sizinle aramızda ebedî bir düşmanlık ve kin başladı' demişlerdi. Ancak İbrahim'in babasına: 'Elbette senin için istiğfar edeceğim, bununla birlikte senin için Allah'tan hiçbir şeye gücüm yetmez' demesi başka. (Dediler): 'Rabbimiz! Biz ancak Sana güvendik ve Sana gönül verdik ve bütün gidiş Sanadır." (Mümtehine, 60/4).

Hz. İbrahim ile Oğulları İsmail, İshak, Torunu Yakup ve Kızkardeşi Tarafından Yeğeni Lut Peygamberlerin Dolaylı Olarak Geçtiği Âyetler

وَوَصّٰى بِهَٓا اِبْرٰهٖيمُ بَنٖيهِ وَيَعْقُوبُ يَا بَنِيَّ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى لَكُمُ
الدّٖينَ فَلَا تَمُوتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

"İbrahim, o dini oğullarına vasiyet etti, (torunu) **Yakup da**: 'Oğullarım! Kuşkusuz Allah sizin için bu dini seçti, öyle ise siz yalnız müslümanlar (hakkı teslim eden ve Hakk'a teslim olan kimseler) olarak ölün' (dedi)." (Bakara, 2/132).

قُولُوٓا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَٓا اُنْزِلَ اِلٰٓى اِبْرٰه۪يمَ وَاِسْمٰع۪يلَ
وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَٓا اُو۫تِيَ مُوسٰى وَع۪يسٰى وَمَٓا اُو۫تِيَ
النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْۚ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْۘ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

"Biz, Allah'a iman ettik, bize indirilene, **İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a**, Yakub'a, torunlara indirilene; Musa ile İsa'ya verilen ile (diğer) peygamberlere Rablerinden verilene inandık. Onlardan hiçbiri arasında ayırım yapmayız, biz sadece O'na teslim olanlarız, deyin." (Bakara, 2/136).

اَمْ تَقُولُونَ اِنَّ اِبْرٰه۪يمَ وَاِسْمٰع۪يلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطَ
كَانُوا هُودًا اَوْ نَصَارٰىۜ قُلْ ءَاَنْتُمْ اَعْلَمُ اَمِ اللّٰهُۜ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ
كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللّٰهِۜ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

"Yoksa siz şunu mu diyorsunuz: 'Kuşkusuz **İbrahim, İsmail, İshak,** Yakub ve torunlar yahudi veya hıristiyan idiler.' De ki: 'Siz mi daha bilgilisiniz yoksa, Allah mı?' Allah'tan kendisine gelen tanıklığı gizleyenden daha zalim kimdir?! Oysa Allah, yaptıklarınızdan habersiz değildir." (Bakara, 2/140).

اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰٓى اٰدَمَ وَنُوحًا وَاٰلَ اِبْرٰه۪يمَ وَاٰلَ عِمْرٰنَ عَلَى الْعَالَم۪ينَۙ

"Kuşkusuz Allah, Âdem'i, Nuh'u, **İbrahim** Hânedanını ve Imran ailesini âlemlere seçip üstün kıldı." (Âl-i Imrân, 3/33).

قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَٓا اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَٓا اُنْزِلَ عَلٰٓى اِبْرٰه۪يمَ وَاِسْمٰع۪يلَ
وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَٓا اُو۫تِيَ مُوسٰى وَع۪يسٰى
وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْۖ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْۘ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

"De ki: Biz, Allah'a, bize indirilene, **İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a,** Yakub'a ve sıbtlara (torunlara) indirilene; Musa ile İsa'ya ve (diğer) peygamberlere Rablerinden verilene de iman ettik. İçlerinden hiç kimse arasında bir ayırım yapmayız. Biz ancak O'na teslim olanlarız." (Âl-i Imrân, 3/84).

إِنَّآ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ كَمَآ أَوْحَيْنَآ إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّنَ مِنْ بَعْدِهِۦ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَٰرُونَ وَسُلَيْمَٰنَ وَءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ زَبُورًا

"Gerçekten biz, tıpkı Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana vahiyde bulunduk. **İbrahim'e**, **İsmail'e, İshak'a**, Yakub'a, sıbtlara, İsa'ya, Eyyub'e, Yûnus'a, Harun'a, Süleyman'a vahyettik ve Davud'a bir zebur verdik." (Nisâ, 4/163).

فِيهِ ءَايَٰتٌۢ بَيِّنَٰتٌ مَّقَامُ إِبْرَٰهِيمَ وَمَن دَخَلَهُۥ كَانَ ءَامِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَٰلَمِينَ

Orada apaçık alâmetler, **Makam-ı İbrahim** var. Oraya giren güvenceye kavuşmuştur. Ona bir yol bulabilenin o evi ziyaret etmesi insanlar üzerinde Allah için (bir vecibe)dir. İnkâra sapan (varsın sapsın) Allah'ın âlemlere ihtiyacı yoktur." (Âl-i Imrân, 3/97).

وَيَٰقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِىٓ أَن يُصِيبَكُم مِّثْلُ مَآ أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَٰلِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِّنكُم بِبَعِيدٍ

"Ey toplumum! Bana karşı koymanız sakın sizi, Nuh'un toplumunun veya Hud'un toplumunun yahut Salih'in toplumunun başına gelenler gibi bir felakete sürüklemesin. Hem **Lut** toplumu da sizden pek uzak değil!" (Hûd, 11/89).

وَكَذٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْاَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلٰىٓ اٰلِ يَعْقُوبَ كَمَآ اَتَمَّهَا عَلٰىٓ اَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْحٰقَؕ اِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ۟

"İşte böyle, Rabbin seni seçecek, sana olayların yorumundan bir kısmını öğretecek, Yakup Hânedânına, daha önce ataların **İbrahim** ile **İshak'a** tamamladığı gibi sana da nimetini tamamlayacak. Kuşkusuz Rabbin çok bilendir, çok hikmetlidir." (Yûsuf, 12/6).

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ اٰبَآءِيٓ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَؕ مَا كَانَ لَنَآ اَنْ نُشْرِكَ بِاللّٰهِ مِنْ شَيْءٍؕ ذٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

"Atalarım **İbrahim, İshak** ve Yakub'un dinine uydum. Allah'a herhangi bir şeyi ortak koşmamız bizim için olacak şey değil! İşte bu, Allah'ın bize ve insanlara lutfundandır. Ne var ki insanların çoğu şükretmiyorlar." (Yûsuf, 12/38).

اَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَاُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ اِبْرٰهِيمَ وَاَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِؕ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِۚ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

"Onlara, kendilerinden öncekilerin; Nuh'un toplumunun, Ad'ın, Semud'un, **İbrahim** toplumunun, Medyen halklarının ve Mü'tefikelerin haberi gelmedi mi? Kendilerine peygamberleri apaçık belgelerle gelmişti. Allah onlara zulmediyor değildi, ama onlar kendilerine zulmediyorlardı." (Tevbe, 9/70).

يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ اٰلِ يَعْقُوبَۗ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا

"...ki, hem benim mirasımı, hem de **Ya'kub** Hanedanının mirasını ala. Hem de onu hoşnutluğa mazhar kıl Rabbim!" (Meryem, 19/6).

أُولٰئِكَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّنَ مِنْ ذُرِّيَّةِ اٰدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ
نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَّةِ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْرَآئِلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ
اٰيَاتُ الرَّحْمٰنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا

"İşte bunlar, Allah'ın kendilerine nimet bahşettiği peygamberlerden, Âdem soyundan ve Nûh ile birlikte taşıdıklarımızdan, **İbrahim** ve İsrâîl soyundan, hidâyete erdirdiğimiz ve seçtiğimiz kimselerdendir. Kendilerine Rahman'ın âyetleri okunduğu zaman ağlayarak secdelere kapanırlardı." (Meryem, 19/58).

وَقَوْمُ اِبْرٰهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ

"İbrahim'in kavmi de, **Lût'un** kavmi de." (Hacc, 22/43).

وَجَاهِدُوا فِى اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبٰيكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ
فِى الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ اَبِيكُمْ اِبْرٰهِيمَ هُوَ سَمّٰيكُمُ الْمُسْلِمِينَ
مِنْ قَبْلُ وَفِى هٰذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا
شُهَدَآءَ عَلَى النَّاسِ فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاعْتَصِمُوا
بِاللّٰهِ هُوَ مَوْلٰيكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ

"Allah uğrunda cihadın gerektirdiği şekilde cihad edin. Sizi O seçti, üzerinize dinde bir zorluk da yükletmedi. Atanız **İbrahim**'in milletine (dinine) uyun! Bundan önce ve bunda size müslüman adını Allah taktı, ki peygamber size karşı şahid olsun, siz de bütün insanlara karşı şahidler olasınız. Haydi namazı kılın, zekâtı verin ve Allah'a sıkı tutunun. O'dur Mevlânız! Ne güzel Mevlâ! Ne güzel yardımcı!" (Hacc, 22/78).

فَاٰمَنَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ اِنِّى مُهَاجِرٌ اِلٰى رَبِّى اِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

“Bunun üzerine ona (İbrahim’e) bir **Lût** iman etti. Hem (İbrahim): ‘Doğrusu ben Rabbime hicret edeceğim, gerçek şu ki; O, çok yüce, çok hikmetlidir,’ dedi.” (Ankebût, 29/26).

وَاِذْ اَخَذْنَا مِنَ النَّبِيّٖنَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَاِبْرٰهٖيمَ وَمُوسٰى وَعٖيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَاَخَذْنَا مِنْهُمْ مٖيثَاقًا غَلٖيظًاۙ

“Bir zaman peygamberlerden kesin söz almıştık. Senden, Nuh’tan, **İbrahim’**den, Musa’dan, Meryem oğlu İsa’dan. Onlardan pek ağır bir söz aldık.” (Ahzâb, 33/7).

وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَاَصْحَابُ لْئَيْكَةِؕ اُولٰٓئِكَ الْاَحْزَابُ

“Semud, **Lut** kavmi ve Eyke halkı da (yalanlamışlardı.) İşte onlar ve onların grupları.” (Sâd, 38/13).

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدّٖينِ مَا وَصّٰى بِهٖ نُوحًا وَالَّذٖٓى اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهٖٓ اِبْرٰهٖيمَ وَمُوسٰى وَعٖيسٰٓى اَنْ اَقٖيمُوا الدّٖينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فٖيهِؕ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكٖينَ مَا تَدْعُوهُمْ اِلَيْهِؕ اَللّٰهُ يَجْتَبٖٓى اِلَيْهِ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْدٖٓى اِلَيْهِ مَنْ يُنٖيبُ

“Nuh’a tavsiyede bulunduğumuz, sana vahyettiğimiz ve **İbrahim**’e, Musa’ya ve İsa’ya tavsiye ettiğimiz şeyi: ‘**Dini doğrultun, onda ayrılığa düşmeyin**’ diye sizin için şeriat (kanun) yaptı. Müşriklere, onları kendisine çağırmakta olduğun şey ağır geldi. Allah, dilediğini kendisine seçer ve yönelen kimseyi kendisine iletir.” (Şûrâ, 42/13).

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا وَاِبْرٰهٖيمَ وَجَعَلْنَا فٖى ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍۚ وَكَثٖيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

“Ululuğum hakkı için Nuh’u ve **İbrahim’i** gönderdik, soylarına da peygamberliği ve kitabı bahşettik. Öyle iken içlerinden kimisi hidâyeti kabul etmiş, çokları ise yoldan çıkmış fasıklardır.” (Hadîd, 57/26).

صُحُفِ اِبْرٰهِيمَ وَمُوسٰى

"**İbrahim** ve Musa'nın sayfalarında." (A'lâ, 87/19).

İyi Bir İnsanın Kendisine Düşman, Huysuz Bir Hanımı Olması Yadırganmamalı. İşte İki Peygamber ve Hanımları

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً لِلَّذٖينَ كَفَرُوا امْرَاَتَ نُوحٍ وَامْرَاَتَ لُوطٍۜ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا وَقٖيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلٖينَ

"Allah küfredenlere Nuh'un karısıyla **Lut**'un karısını bir örnek verdi. O iki kadın kullarımızdan birer dürüst kulun nikâhları altındaydılar da onlara hainlik ettiler. Onun için o iki iyi kul da onları Allah'ın azabından zerrece kurtaramadılar. O iki kadının ikisine de: **'Girin ateşe girenlerle birlikte'** denildi." (Tahrîm, 66/10).

Lut kavmini Helakla Görevlendirilen Meleklerin Hz. İbrahim'e Uğramaları

وَلَقَدْ جَٓاءَتْ رُسُلُنَٓا اِبْرٰهٖيمَ بِالْبُشْرٰى قَالُوا سَلَامًاۜ قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ اَنْ جَٓاءَ بِعِجْلٍ حَنٖيذٍ

"Elçilerimiz **İbrahim'e** müjde getirmişti. Dediler: 'Selam.' Dedi: 'Selam.' Derken fazla beklemeden kızartılmış bir buzağı getirdi." (Hûd, 11/69).

فَلَمَّا رَٰٓا اَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ اِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خٖيفَةًۜ قَالُوا لَا تَخَفْ اِنَّٓا اُرْسِلْنَٓا اِلٰى قَوْمِ لُوطٍۜ

"(Misafirlerin) ellerinin ona (kızartılmış buzağıya) uzanmadığını görünce kendilerini yadırgadı ve onlardan dolayı içinde bir korku hissetti. Dediler: 'Korkma! Biz, Lut toplumuna gönderildik!" (Hûd, 11/70).

Yaşlı Karı-Kocanın da Çocuğu Olabilir

وَامْرَاَتُهُ قَٓائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِاِسْحٰقَۙ وَمِنْ وَرَٓاءِ
اِسْحٰقَ يَعْقُوبَ

"(İbrahim'in) hanımı dikiliyordu, (meleklerin bu sözleri üzerine) güldü. Derken onu (kadını) İshak ile ve İshak'ın ardından da Yakub ile müjdeledik." (Hûd, 11/71).

قَالَتْ يَا وَيْلَتٰٓى ءَاَلِدُ وَاَنَا عَجُوزٌ وَهٰذَا بَعْلِى شَيْخًاۜ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ

"(Kadın): 'Eyvah! Ben bir kocakarı, bu kocam da yaşlı biri iken doğuracak mıyım? Gerçekten bu, pek şaşılacak bir şey!' dedi." (Hûd, 11/72).

قَالُٓوا اَتَعْجَبِينَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ رَحْمَتُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِۜ
اِنَّهُ حَم۪يدٌ مَج۪يدٌ

"Dediler: 'Allah'ın işinden mi hayretlere düşüyorsun? Ey ev halkı, Allah'ın rahmeti ve bereketleri üzerinizdedir. Gerçekten O, Hamîd'dir, Mecîd'dir." (Hûd, 11/73).

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ اِبْرٰه۪يمَ الرَّوْعُ وَجَٓاءَتْهُ الْبُشْرٰى يُجَادِلُنَا ف۪ى قَوْمِ لُوطٍۜ

"İbrahim'den korku gidip kendisine müjde verilince Lut toplumu hakkında bizimle tartışmaya başladı." (Hûd, 11/74).

اِنَّ اِبْرٰه۪يمَ لَحَل۪يمٌ اَوَّاهٌ مُن۪يبٌ

"Kuşkusuz **İbrahim** çok yumuşaktır, çok âh edendir, çok kuvvetle (Hakk'a) yönelendir.". (Hûd, 11/75).

يَٓا اِبْرٰه۪يمُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَاۚ اِنَّهُ قَدْ جَٓاءَ اَمْرُ رَبِّكَۚ وَاِنَّهُمْ اٰت۪يهِمْ عَذَابٌ
غَيْرُ مَرْدُودٍ

"Ey **İbrahim**! Bundan (bu tutumundan) vazgeç. Gerçek şu, hakikaten Rabbinin buyruğu geldi, kuşkusuz onlara geri çevrilmez bir azap gelmektedir." (Hûd, 11/76).

(Hz. İbrahim'e Gelen Elçilerle İlgili Konunun Açılımı)

وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ اِبْرٰهٖيمَۢ

"Onlara, **İbrahim**'in konuklarından da bahset." (Hıcr, 15/51).

اِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًاۜ قَالَ اِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ

"O zaman yanına girdiler ve: 'Selam' dediler. O da: 'Doğrusu sizden korkuyoruz' dedi." (Hıcr, 15/52).

قَالُوا لَا تَوْجَلْ اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلٖيمٍ

"Korkma! Biz sana çok bilgili bir oğul müjdeliyoruz' dediler." (Hıcr, 15/53).

قَالَ اَبَشَّرْتُمُونٖي عَلٰٓى اَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فَبِمَ تُبَشِّرُونَ

"Dedi: 'İhtiyarlık üzerime çökmüşken mi bana müjde verdiniz? (Tuhaf şey!) Tutmuş beni ne ile müjdeliyorsunuz?" (Hıcr, 15/54).

قَالُوا بَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقَانِطٖينَ

"Dediler: 'Seni gerçek ile müjdeledik, sakın umut kesenlerden olma!" (Hıcr, 15/55).

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهٖٓ اِلَّا الضَّٓالُّونَ

"Dedi: 'Rabbinin rahmetinden sapkınlar dışında kim umutsuzluğa düşer?" (Hıcr, 15/56).

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ

"Dedi: 'Ey elçiler göreviniz nedir?" (Hıcr, 15/57).

قَالُٓوا اِنَّٓا اُرْسِلْنَٓا اِلٰى قَوْمٍ مُجْرِمٖينَۙ

"Dediler: Suçlular topluluğuna gönderildik." (Hıcr, 15/58).

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ

"Ancak Lût âilesi bunların dışındadır, biz onların hepsini kurtaracağız." (Hıcr, 15/59).

إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ

"Ama karısı hâriç. Takdirimiz şudur: Kuşkusuz o, (geride azap içinde) kalacaklardandır". (Hıcr, 15/60).

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرٰهِيمَ بِالْبُشْرٰى قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ

"Elçilerimiz **İbrahim'e** o müjde ile vardıklarında: 'Haberin olsun biz bu kentin halkını helak edeceklerimiz, çünkü halkı hep zâlim oldular; dediler." (Ankebût, 29/31).

قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ

"**İbrahim:** 'Â! Orada Lût var,' dedi. 'Biz orada kimin olduğunu pekalâ biliriz, onu ve ailesini kurtaracağız; ancak karısı ötekilerden oldu,' dediler." (Ankebût, 29/32).

هَلْ أَتٰيكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرٰهِيمَ الْمُكْرَمِينَ

"Sana, **İbrahim'in** ağırlanmış konuklarının kıssası geldi mi?" (Zâriyât, 51/24).

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ

"O zaman yanına girdiklerinde 'selam' dediler. 'Selam, görülmedik bir topluluk!' dedi." (Zâriyât, 51/25).

فَرَاغَ اِلٰٓى اَهْلِه۪ فَجَٓاءَ بِعِجْلٍ سَم۪ينٍۙ

"Hemen bir bahane ile ailesine gidip semiz bir dana getirdi." (Zâriyât, 51/26).

فَقَرَّبَهُٓ اِلَيْهِمْ قَالَ اَلَا تَأْكُلُونَۘ

"Onu yakınlarına koydu: 'Yemeğe buyurmaz mısınız?' dedi." (Zâriyât, 51/27).

فَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خ۪يفَةًۜ قَالُوا لَا تَخَفْۜ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَل۪يمٍ

"Onlardan ötürü içine bir korku düştü. 'Korkma' dediler ve kendisini pek bilgiç bir oğulla müjdelediler." (Zâriyât, 51/28).

فَاَقْبَلَتِ امْرَاَتُهُ ف۪ي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَق۪يمٌ

"Bunun üzerine hanımı bir çığlık içinde döndü, elini yüzüne çarptı ve: 'Kısır bir kocakarı!' dedi." (Zâriyât, 51/29).

قَالُوا كَذٰلِكِۙ قَالَ رَبُّكِۜ اِنَّهُ هُوَ الْحَك۪يمُ الْعَل۪يمُ

"Onlar kadına hitaben: 'Bu böyle, Rabbin buyurdu! Şüphesiz pekâlâ bilen O, pekâlâ hikmetli O!' dediler." (Zâriyât, 51/30).

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ

"İbrahim: 'O halde ey elçiler asıl göreviniz nedir?' dedi." (Zâriyât, 51/31).

قَالُٓوا اِنَّٓا اُرْسِلْنَٓا اِلٰى قَوْمٍ مُجْرِم۪ينَۙ

"Dediler: Doğrusu biz suçlu bir topluma gönderildik." (Zâriyât, 51/32).

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ ط۪ينٍۙ

"Üzerlerine çamurdan taşlar salalım diye." (Zâriyât, 51/33).

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ

"Rabbin katında, damgalanmışlar (günah işlemekte) sınırı aşmışlar için." (Zâriyât, 51/34).

فَاَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَۚ

"Sonuçta orada bulunan müminleri çıkardık." (Zâriyât, 51/35).

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَۚ

"Fakat orada bir evden başka müslüman da bulmadık." (Zâriyât, 51/36).

وَتَرَكْنَا فِيهَٓا اٰيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْاَلِيمَۜ

"Orada, öyle acı azaptan korkacaklar için bir işâret bıraktık." (Zâriyât, 51/37).

Lût Peygamber

Hz. Lût'u ve Kavmini Doğrudan Konu Alan Âyetler:

Lut, Kavmini Uyarıyor

وَلُوطاً اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اَتَاْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ

"**Lût**'u da (gönderdik). Toplumuna dedi: 'Âlemlerde sizden önce hiç kimsenin yapmadığı bir hayasızlığı mı yapıyorsunuz?" (A'râf, 7/80).

اِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَٓاءِۜ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ

"Siz, kadınları bırakıp şehvetle erkeklere varıyorsunuz! Doğrusu siz sınır tanımayan (azgın) bir toplumsunuz!'" (A'râf, 7/81).

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّٓا اَنْ قَالُٓوا اَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْۚ اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ

"Toplumunun cevabı başka değil sadece şu oldu: 'Onları kentinizden çıkarın, çünkü onlar iyice temizlenen insanlar(mış)!" (A'râf, 7/82).

فَاَنْجَيْنَاهُ وَاَهْلَهُٓ اِلَّا امْرَاَتَهُۘ كَانَتْ مِنَ الْغَابِر۪ينَ

"Bunun üzerine onu ve hanımı dışında ailesini kurtardık. Hanımı geride (azap içinde) kalanlardan oldu." (A'râf, 7/83).

Yağmurla Gelen Azap

وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَراًۜ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِم۪ينَ

"Yağdırdık üzerlerine bir (azap) yağmur(u). Bak o mücrimlerin sonu nasıl oldu." (A'râf, 7/84).

فَلَمَّا رَاٰ اَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ اِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خ۪يفَةًۜ
قَالُوا لَا تَخَفْ اِنَّٓا اُرْسِلْنَٓا اِلٰى قَوْمِ لُوطٍۜ

"(İbrahim, konuklarının) ellerinin ona (kızartılmış buzağıya) uzanmadığını görünce kendilerini yadırgadı ve onlardan dolayı içinde bir korku hissetti. Dediler: 'Korkma! Biz, **Lut** toplumuna gönderildik!" (Hûd, 11/70).

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ اِبْرٰه۪يمَ الرَّوْعُ وَجَٓاءَتْهُ الْبُشْرٰى يُجَادِلُنَا ف۪ي قَوْمِ لُوطٍۜ

"İbrahim'den korku gidip kendisine (çocuğu olacağına dair) müjde gelince **Lut** toplumu hakkında bizimle tartışır oldu." (Hûd, 11/74).

وَلَمَّا جَٓاءَتْ رُسُلُنَا لُوطاً س۪ٓيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعاً وَقَالَ هٰذَا يَوْمٌ عَص۪يبٌ

"Elçilerimiz **Lut**'a gelince onların yüzünden fenalaştı, onların gelişiyle göğsü daraldı ve: 'Bu, yaman bir gündür' dedi." (Hûd, 11/77).

وَجَٓاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ اِلَيْهِۜ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّـَٔاتِۜ قَالَ
يَا قَوْمِ هٰٓؤُ۬لَٓاءِ بَنَات۪ي هُنَّ اَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تُخْزُونِ ف۪ي ضَيْف۪يۜ
اَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَش۪يدٌ

"Toplumu ona doğru koşarak geldi. Daha önce kötü fiilleri yapıyorlardı. Dedi: 'Ey toplumum! İşte bunlar kızlarım! Onlar sizler için daha temizdir. Allah'tan korkun, konuklarım hakkında beni rezil etmeyin. İçinizde olgun bir adam yok mu? (Hûd, 11/78).

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ

"Dediler: 'Kızlarında bir hakkımız olmadığını pekâlâ bilirsin, sen bizim ne istediğimizi de çok iyi biliyorsun." (Hûd, 11/79).

قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ

"Dedi: Keşke size karşı koyacak bir gücüm olsa veya sağlam bir güce sığınabilsem!" (Hûd, 11/80).

Peygamberin Hanımı da Helak Edilenler Arasında İdi

قَالُوا يَا لُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ
وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا امْرَأَتَكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ
مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ

"Dediler: 'Ey **Lut!** Biz, Rabbinin elçileriyiz, asla sana ulaşamazlar. Haydi sen gecenin bir kesiminde ailenle yürü, içinizden hiç kimse geri dönüp bakmasın. Ancak karın hâriç. Gerçek şu: Onlara erişecek azap ona da erişecek! Onların azap zamanı sabah vaktidir. Sabah yakın değil mi?" (Hûd, 11/81).

Altını Üstüne Getirdik

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً
مِنْ سِجِّيلٍ مَنْضُودٍ

"Buyruğumuz gelince oranın **üstünü altına getirdik,** üzerine çamurdan pişmiş, istif edilmiş taş yağdırdık." (Hûd, 11/82).

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ

"Rabbin katında damgalanmış (taşlar.) Onlar o zâlimlerden uzak değildir." (Hûd, 11/83).

قَالُوا اِنَّا اُرْسِلْنَا اِلٰى قَوْمٍ مُجْرِمِينَۙ

"Dediler: Suçlular[5] topluluğuna gönderildik." (Hıcr, 15/58).

اِلَّا اٰلَ لُوطٍۜ اِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ اَجْمَعِينَۙ

"Ancak **Lût** âilesi bunların dışındadır, kesinlikle biz onların, hepsini kurtaracağız." (Hıcr, 15/59).

اِلَّا امْرَاَتَهُ قَدَّرْنَاۙ اِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ

"Ancak karısı hâriç, takdirimiz şudur: Kuşkusuz o, (geride azap içinde) kalacaklardandır." (Hıcr, 15/60).

فَلَمَّا جَاءَ اٰلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَۙ

"O gönderilmiş elçiler **Lût** ailesine geldiklerinde..." (Hıcr, 15/61).

قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ

"Lût dedi: Siz (buralarda) tanınmayan bir topluluksunuz!" (Hıcr, 15/62).

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ

"Dediler: Doğrusu biz sana, onların kuşku duydukları azabı getirtirdik!" (Hıcr, 15/63).

وَاَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ

"Sana gerçekle geldik, biz doğru söyleyenleriz." (Hıcr, 15/64).

فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ الَّيْلِ وَاتَّبِعْ اَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ
اَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ

[5] Hz. İbrahime gelen elçiler Lut'un toplumunu helakla görevli olduklarını bildirmişlerdi, suçlular topluluğu ile kasdedilen o toplumdur.

"Gecenin bir kesiminde aileni yürüt, sen de arkalarından git, içinizde kimse dönüp arkasına bakmasın, emrolunacağınız yere doğru devam edin." (Hıcr, 15/65).

وَقَضَيْنَٓا اِلَيْهِ ذٰلِكَ الْاَمْرَ اَنَّ دَابِرَ هٰٓؤُلَٓاءِ مَقْطُوعٌ مُصْبِحِينَ

"Ve ona şu buyruğu vahyettik: 'Onların kökü sabaha çıkarlarken kesilmiştir!" (Hıcr, 15/66).

وَجَٓاءَ اَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ

"Şehir halkı (Lut'un yakışıklı konuklarını duyunca) sevine sevine geldi." (Hıcr, 15/67).

قَالَ اِنَّ هٰٓؤُلَٓاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِۙ

"Lut dedi: Bunlar benim konuklarım, sakın beni rezil etmeyin!" (Hıcr, 15/68).

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تُخْزُونِ

"Allah'tan korkun, beni küçük düşürmeyin!" (Hıcr, 15/69).

قَالُوٓا اَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ

"Dediler: 'Seni başkalarının işine karışmaktan menetmemiş miydik?" (Hıcr, 15/70).

قَالَ هٰٓؤُلَٓاءِ بَنَاتِيٓ اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَۜ

"(Lut çaresizlik içinde): 'Eğer yapacaksanız işte bunlar kızlarım!' dedi." (Hıcr, 15/71).

لَعَمْرُكَ اِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ

"Ömrün hakkı için gerçekten onlar sarhoşlukları içinde yalpalayıp duruyorlardı." (Hıcr, 15/72).

فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَۙ

Derken işrak vaktine girdikleri sırada kendilerini o korkunç ses yakalayıverdi." (Hıcr, 15/73).

فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ سِجّ۪يلٍۜ

"Hemen oranın üstünü altına getirdik, üzerlerine pişmiş çamurdan taş yağdırdık." (Hıcr, 15/74).

اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِلْمُتَوَسِّم۪ينَ

"Kuşkusuz bunda, işaretlerden anlam çıkaranlara işaretler (imâlar) vardır." (Hıcr, 15/75).

وَاِنَّهَا لَبِسَب۪يلٍ مُق۪يمٍ

"Kuşkusuz o kent hâlâ işlek bir yol üzerindedir." (Hıcr, 15/76).

اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِلْمُؤْمِن۪ينَۜ

"Kuşkusuz bunda, inananlar için elbette bir işaret vardır." (Hıcr, 15/77).

Lut Olayının Şuara Sûresindeki Açılımı

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍۨ الْمُرْسَل۪ينَۚ

"Lût kavmi de gönderilen peygamberleri yalanladı." (Şuarâ, 26/160).

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ لُوطٌ اَلَا تَتَّقُونَۚ

"O zaman kardeşleri **Lût** onlara şöyle demişti: Siz Allah'tan korkmaz mısınız?" (Şuarâ, 26/161).

اِنّ۪ي لَكُمْ رَسُولٌ اَم۪ينٌۙ

"Haberiniz olsun ki ben size gönderilmiş bir peygamberim, güvenilir bir kimseyim." (Şuarâ, 26/162).

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَط۪يعُونِۚ

"Gelin Allah'tan korkun ve bana itâat edin." (Şuarâ, 26/163).

وَمَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍۚ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَۜ

"Buna karşı ben sizden bir ücret de istemiyorum. Benim ücretim ancak âlemlerin Rabbine aittir." (Şuarâ, 26/164).

اَتَاْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَۙ

"Âlemlerin (bütün insanların) içinden erkeklere mi gidiyorsunuz?" (Şuarâ, 26/165).

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ اَزْوَاجِكُمْۜ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ

"Rabbinizin sizin için yarattığı eşlerinizi bırakıyorsunuz!. Doğrusu siz sınırları aşmış bir kavimsiniz." (Şuarâ, 26/166).

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ

"Dediler: And içeriz ki ey **Lût** (bu öğütlerinden) vazgeçmezsen mutlaka çıkarılanlardan olacaksın." (Şuarâ, 26/167).

قَالَ اِنّ۪ي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَۜ

"Dedi: Ben doğrusu sizin yaptığınıza öfke duyanlardanım." (Şuarâ, 26/168).

رَبِّ نَجِّن۪ي وَاَهْل۪ي مِمَّا يَعْمَلُونَ

"Rabbim! Beni ve ailemi bunların yaptıklarının ugursuzluğundan kurtar." (Şuarâ, 26/169).

فَنَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُٓ اَجْمَعِينَۙ

"Biz de onu ve ailesini tamamen kurtardık." (Şuarâ, 26/170).

اِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَۚ

"Ancak geride kalanlar arasında bir yaşlı kadın kaldı." (Şuarâ, 26/171).

ثُمَّ دَمَّرْنَا الْاٰخَرٖينَ

"Sonra geridekileri yıkıp yok ettik." (Şuarâ, 26/172).

وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًاۚ فَسَٓاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرٖينَ

"Ve üzerlerine öyle bir yağmur yağdırdık ki ne kötüydü o uyarılmışların yağmuru!" (Şuarâ, 26/173).

اِنَّ فٖي ذٰلِكَ لَاٰيَةًۜ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنٖينَ

"Şüphesiz bunda bir âyet (işaret) vardır. Öyle iken onların çoğu anlamadı, inanmadılar." (Şuarâ, 26/174).

وَلُوطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اَتَاْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُونَ

"Lût'a da peygamberlik vermiştik. O zaman kavmine şöyle demişti: Siz göz göre göre o edepsizliği yapacaksınız ha?" (Neml, 27/54).

اَئِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَٓاءِۜ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ

"Sahi siz, kadınları bırakıp da şehvetle erkeklere mi gideceksiniz? Doğrusu siz ne yaptığınızı bilmez bir kavimsiniz.!" (Neml, 27/55).

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّٓا اَنْ قَالُٓوا اَخْرِجُٓوا اٰلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْۚ
اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ

"Buna kavminin cevabı sadece: 'Çıkarın şu **Lût** ailesini şehrinizden, çünkü onlar çok temizlik taslayan kimselerdir' demeleri olmuştur." (Neml, 27/56).

فَاَنْجَيْنَاهُ وَاَهْلَهُٓ اِلَّا امْرَاَتَهُؗ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرٖينَ

"Bunun üzerine onu ve ailesini kurtardık. Ancak karısının geride kalanlar arasında olmasını takdir etmiştik." (Neml, 27/57).

وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَراًۚ فَسَٓاءَ مَطَرُ الْمُنْذَر۪ينَ۟

“Ve onların üzerlerine öyle bir yağmur yağdırmıştık ki... Ne kötüdür o uyarılmışların yağmuru!” (Neml, 27/58).

Belayı Uzak Görüp Alayla İsteyenlere Belaları Verilmişti

وَلُوطاً اِذْ قَالَ لِقَوْمِه۪ٓ اِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الْفَاحِشَةَۘ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا
مِنْ اَحَدٍ مِنَ الْعَالَم۪ينَ

“**Lût’u** da gönderdik. Hani kavmine şöyle demişti: Siz gerçekten o alçak işi yapıyorsunuz ha! Sizden önce âlemlerden hiçbir toplum bu haltı işlemedi!” (Ankebût, 29/28).

Grup Ahlaksızlıkları

اَئِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّب۪يلَ وَتَاْتُونَ ف۪ي نَادٖيكُمُ
الْمُنْكَرَۜ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِه۪ٓ اِلَّٓا اَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ
اللّٰهِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِق۪ينَ

“Siz hâlâ erkeklere gidecek, yolu kesecek ve **toplantılarınızda bu edepsizliği yapıp duracak mısınız?** Buna kavminin cevabı sadece: ‘Haydi, eğer doğru söyleyenlerden isen bize Allah’ın azabını getir,’ demeleri oldu.” (Ankebût, 29/29).

قَالَ رَبِّ انْصُرْن۪ي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِد۪ينَ۟

“Rabbim, ortalığı fesada veren bu topluma karşı bana yardım eyle, dedi.” (Ankebût, 29/30).

وَلَمَّا جَٓاءَتْ رُسُلُنَٓا اِبْرٰه۪يمَ بِالْبُشْرٰىۙ قَالُٓوا اِنَّا مُهْلِكُٓوا اَهْلِ
هٰذِهِ الْقَرْيَةِۚ اِنَّ اَهْلَهَا كَانُوا ظَالِم۪ينَۚ

“Elçilerimiz İbrahim’e o müjde ile vardıklarında: ‘Haberin olsun biz bu kentin halkını helak edecekleriz, çünkü halkı hep zâlim oldular’ dediler.” (Ankebût, 29/31).

قَالَ اِنَّ فِيهَا لُوطًاؕ قَالُوا نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَاؗ لَنُنَجِّيَنَّهُ وَاَهْلَهُٓ اِلَّا امْرَاَتَهُؗ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ

"İbrahim: 'A! Orada **Lût** var,' dedi. 'Biz orada kimin olduğunu pekâlâ biliriz, kesin onu ve ailesini kurtaracağız; ancak karısı ötekilerden oldu,' dediler." (Ankebût, 29/32).

وَلَمَّٓا اَنْ جَٓاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِٓيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ۠ اِنَّا مُنَجُّوكَ وَاَهْلَكَ اِلَّا امْرَاَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ

"Elçilerimiz **Lût'a** varınca onların yüzünden fenalaştı, haklarında eli-kolu daraldı. Onlar da: 'Korkma, kederlenme, çünkü biz seni ve aileni kurtaracağız, ancak karın ötekilerden oldu' dediler." (Ankebût, 29/33).

اِنَّا مُنْزِلُونَ عَلٰٓى اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَٓاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

"Haberin olsun, bu kent halkı üzerine, yapageldikleri fasıklıkları yüzünden gökten korkunç bir azap indireceğiz." (Ankebût, 29/34).

وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَٓا اٰيَةً بَيِّنَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

"Yüceliğim hakkı için Biz akıllarını işletecek bir kavim için oradan apaçık bir âyet (bir işaret) bıraktık." (Ankebût, 29/35).

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ

"Lût'un kavmi o uyarılara yalan dediler." (Kamer, 54/33).

اِنَّٓا اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا اِلَّٓا اٰلَ لُوطٍؕ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍۙ

"Biz de üzerlerine taşlar yağdıran (bir kasırga) gönderdik. Ancak **Lût**'un ailesine değil, onları bir seher vaktinde kurtardık." (Kamer, 54/34).

نِعْمَةً مِنْ عِنْدِنَاۜ كَذٰلِكَ نَجْز۪ي مَنْ شَكَرَ

"Tarafımızdan bir nimet olarak. İşte şükredeni Biz, böyle karşılarız." (Kamer, 54/35).

وَلَقَدْ اَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ

"Ululuğum hakkı için kahrımızın şiddeti hakkında kendilerini uyarmıştı. Ama uyarıları tepki ile karşıladılar." (Kamer, 54/36).

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِه۪ فَطَمَسْنَٓا اَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَاب۪ي وَنُذُرِ

"Onun misafirlerinden murad almağa kalkıştılar. Biz de gözlerini siliverdik de **'Tadın bakalım azabımı ve uyarılarımı'** dedik." (Kamer, 54/37).

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّۚ

"Ululuğum hakkı için bir sabah kendilerini kararlaştırılmış bir azap bastırıverdi!" (Kamer, 54/38).

فَذُوقُوا عَذَاب۪ي وَنُذُرِ

"Tadın bakalım azabımı ve uyarılarımı!" (Kamer, 54/39).

İsmail Peygamber[6]

Bâriz Özelliği[7]

Sözünde Duran ve Rabbi Katında Hoşnutluğa Ermiş Bir Peygamber İdi

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اِسْمٰع۪يلَۘ اِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّاۚ

"Kitap'ta **İsmail**'i de an, çünkü o gerçekten verdiği sözde doğruydu ve bir elçi, bir peygamberdi." (Meryem, 19/54).

---

6 Hz. İsmail'in açıkça konu edinilip isminin doğrudan geçtiği âyetler pek azdır. Birkaç âyette babası ile (bkz. Bakara, 2/125, 127; İbrâhîm, 14/39); birkaç âyette de (bkz. Bakara, 2/133, 136, 140; Âl-i Imrân, 3/84; Nisâ, 4/163) diğer peygamberlerle anılmıştır. İsmi, kurban adayı olarak doğrudan geçmez, rivayetlere ve yorumlara dayanır (bkz. Sâffât, 37/102, 103, 107).

7 Sâffât, 37/101, 102. âyetlerinde 'Uysal ve sabırlı bir çocuk olarak' nitelendirilen **'gulâm'** lafzı ile de Hz. İsmail'in murat buyurulduğu yorumları yapılır.

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا

"Kendine uyanlara namaz ve zekâtla emrederdi. **Rabbi katında hoşnutluğa ermişti**." (Meryem, 19/55).

وَاِسْمٰعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ

"**İsmail**'i, Elyese'ı, Yunus'u ve Lut'u da (doğruya ilettik). Hepsini âlemlere üstün kıldık." (En'âm, 6/86).

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اِسْمٰعِيلَ اِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا

"Kitap'ta **İsmail**'i de an, çünkü o gerçekten verdiği sözde doğruydu ve bir elçi, bir peygamberdi." (Meryem, 19/54).

وَاِسْمٰعِيلَ وَاِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ

"**İsmail**'i de, İdris'i de, Zü'l-kifl'i de an. Hepsi de sabredenlerdendi." (Enbiyâ, 21/85).

وَاذْكُرْ اِسْمٰعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ مِنَ الْاَخْيَارِ

"**İsmail**'i, Elyese'ı, Zü'l-kifl'i de an. Hepsi de seçkinlerden." (Sâd, 38/48).

İshak Peygamber[8]

وَوَهَبْنَا لَهُ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ وَاَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسٰى وَهٰرُونَ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

[8] Hz. İshak, bağımsız olarak bir tek âyette (bkz. Sâffât, 37/112) geçer. İsminin açık veya zamirle anıldığı diğer yerlerde genellikle aralarında babası Hz. İbrahim'in de yer aldığı başka peygamberlerle (bkz. Bakara, 2/133, 136, 140; Âl-i Imrân, 3/84; Nisâ, 4/163; Yûsuf, 12/6; Meryem, 19/49; Enbiyâ, 21/73) zikredilir. Bunların çoğu bu dosyada geçtiğinden bunlardan bazılarını kaydettik, bazılarına da gönderme yaptık.

"Ona (İbrahim'e), **İshak** ile Yakubu'u bağışladık ve her birini doğruya ilettik. Daha önce de Nuh'u ve soyundan gelme Davud'u, Süleyman'ı, Eyyub'u, Yusuf'u, Musa'yı, Harun'u doğruya iletmiştik. İyilik yapanları Biz, işte böyle ödüllendiririz." (En'âm, 6/84).

وَوَهَبْنَا لَهُٓ اِسْحٰقَؕ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةًؕ وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ

"Ona **İshak**'ı ihsan ettik ve fazladan (torunu) Yakub'u da. Ve her birini salih kişiler yaptık." (Enbiyâ, 21/72).

وَبَشَّرْنَاهُ بِاِسْحٰقَ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ

Ona, salih zatlardan bir peygamber olarak **İshak**'ı müjdeledik. (Sâffât, 37/112).

İyi İnsanın İyi Çocuğunun da Kötü Çocuğunun da Olabileceği

وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلٰٓى اِسْحٰقَؕ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبِينٌ ع

"Ona da, **İshak**'a da bereketler yağdırdık. O ikisinin soyundan **iyi davranan kimse olduğu gibi apaçık şekilde nefsine zulmeden kimse de vardır."** (Sâffât, 37/113).

وَاذْكُرْ عِبَادَنَٓا اِبْرٰهِيمَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ اُو۬لِي الْاَيْدٖي وَالْاَبْصَارِ

"El ve basiret sahipleri kullarımız İbrahim'i, **İshak**'ı ve Yakub'u da an." (Sâd, 38/45).

اِنَّٓا اَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِۚ

"Biz onları tertemiz **bir hasletle ihlaslı yaptık**. (O tertemiz haslet de) o yurdu (ahireti) anmaktır." (Sâd, 38/46).

Süzülmüş Seçkinlerden

وَاِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْاَخْيَارِ

"Kuşkusuz onlar, **süzülmüş seçkinlerdendir**." (Sâd, 38/47).

Yakup Peygamber[9]

Hz. Yakub'un Doğrudan Yer Aldığı Âyetler

Ardımdan Neye İbadet Edeceksiniz?

اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَٓاءَ اِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُۙ اِذْ قَالَ لِبَن۪يهِ مَا تَعْبُدُونَ
مِنْ بَعْد۪يۜ قَالُوا نَعْبُدُ اِلٰهَكَ وَاِلٰهَ اٰبَٓائِكَ اِبْرٰه۪يمَ وَاِسْمٰع۪يلَ وَاِسْحٰقَ
اِلٰهًا وَاحِدًاۚ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

"Yoksa siz, ölüm **Yakub'a** geldiğinde tanık mıydınız ki, oğullarına: **'Ardımdan neye ibadet edeceksiniz?'** demişti. 'Senin ilah'ına, ataların İbrahim ile İsmail ve İshak'ın ilah'ına, bir tek ilah'a ibadet edeceğiz, biz sadece O'na teslim olanlarız' demişlerdi." (Bakara, 2/133).

Yakub'un 'İsrâîl' İsmi ile Anılması

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِبَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَ اِلَّا مَا حَرَّمَ اِسْرَٓائ۪يلُ عَلٰى نَفْسِه۪
مِنْ قَبْلِ اَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرٰيةُۜ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرٰيةِ فَاتْلُوهَٓا اِنْ كُنْتُمْ صَادِق۪ينَ

"Tevrat indirilmeden önce **İsrail**'in (Yakub'un) kendine haram kıldıkları dışında yiyeceklerin tümü İsrailoğullarına helal idi. De ki: Doğru söyleyenler iseniz haydi getirin Tevrat'ı ve okuyun onu." (Âl-i Imrân, 3/93).

---

[9] Yakup Peygamber'in adının geçtiği âyetlerde onun **vasıfları** (bkz. En'âm, 6/84; Yûsuf 12/86, 96; Meryem, 19/50; Enbiyâ, 21/72, 73; Sâd, 38/45, 46, 47), **peygamberliği** (bkz. Nisâ, 4/163; En'âm, 6/84; Yûsuf, 12/6; Meryem, 19/49; Enbiyâ, 21/73), **Tevhide çağrısı** (bkz. Bakara, 2/132, 136, 140; Âl-i Imrân, 3/84; Enbiyâ, 21/73), **İsrail adı ile anılması, bazı yiyecekleri kendine yasaklaması** (bkz.Âl-i Imrân, 3/93), **oğlu Yusuf'a düşkünlüğünü** (bkz.Yûsuf, 12/8, 13, 84, 85, 87, 94, 95) görmekteyiz. Ancak bu âyetlerin pek çoğu yine bu bölümde başka vesilelerle geçtiğinden tekrardan kaçınmak için burada genellikle ilgili âyetleri ve yer aldığı sûreleri göstermekle yetindik.

Peygamberin de İlâhî Takdirin Önüne Geçemediğini Görüyoruz

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ اَمَرَهُمْ اَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِى عَنْهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا حَاجَةً فِى نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضٰيهَا وَاِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"Babalarının kendilerine emrettiği yerden girdiklerinde bu, **onlardan Allah'tan gelecek hiçbir şeyi savmıyordu; sadece Yakub'un içindeki bir dileği yerine getirmişti.** Çünkü o, kendisine öğrettiğimizden ötürü elbette bilgi sahibi idi. Ne var ki insanların çoğu bilmiyorlardı." (Yûsuf, 12/68).

* * *

Yusuf Peygamber[1]

Âyetler ve Konular

Hz. Yusuf'un Hikayesi

• Yusuf ve Rüyası • Peygamber Oğlu Kardeşlerin İbretli Olayları • Yusuf'un Kuyuya Atılması • Kanlı Gömlek • Allah'ın Yusuf'u Kurtarması • Yusuf'un Ucuz Bir Fiyata Satılması • Yusuf'un Mısır'a Götürülmesi/Kuyudan Kâşâneye • Aziz'in Hanımının Yusuf'u Baştan Çıkarma Uğraşları • Kadınlar Arasında Dolaşan Dedikodular • Yusuf'un Hapse Atılması/Köşkten Zindana • Yusuf'a Peygamberlik verilmesi, Yusuf'un Rüya Yorumları • Yusuf'un Zindandaki Arkadaşlarına Söyledikleri • Beni Efendinin Yanında An.

Yusuf Ve Melik

• Mısır Melik'inin Rüyası

• Yusuf'un Hazinenin Başına Getirilmesi

• Yusuf, Kardeşlerinden Bünyamin'i Getirmelerini İstiyor

• Yusuf'un, Kardeşini Getirtmek İçin Başvurduğu Yöntem

• Babalarını İkna Çabaları

• Yakub'un Endişeleri

• İki Kardeşin Buluşması

• Hırsızlıkla Suçlanıyorlar

• Suçların Şahsiliği, Cezanın da O Yerin Kanunlarına Göre Verileceğinin Delili

• Yakup Yüzlerce Mil Uzaktan Yusuf'un Kokusunu Alıyor

• Perdelenmiş Gözler Açılıyor

• Surenin Başında İşaret Edilen Rüyanın Yorumu

Yusuf'un' Anıldığı Sıfatlar

• Güzellik Sergileyenlerden Biri Olarak Nitelendirilmesi

• İhlasa Erdirilmiş Kullardan Biri Olarak Nitelendirilmesi

• Doğru Sözlü Biri olarak Nitelendirilmesi

• Meleğe Benzetilmesi

• Güvenilir Biri

• Koruyan ve Bilgiç Biri

• Misafirperverlerin En İyisi

---

[1] Bu Yusuf Sûresinde; Hz. Yusuf ve rüyası ile Yusuf ve kardeşleri, Yusuf'un kuyuya atılması, Allah Teâlâ'nın Yusuf'u kurtarması, Yusuf'un ucuz bir fiyata satılması, Yusuf'un Mısır'a gö-

Hz. Yusuf'un Hikayesi[2]

الٓرٰ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُب۪ينِ قف

"İşte bunlar, açıklayıcı Kitab'ın âyetleridir." (Yûsuf, 12/1).

اِنَّٓا اَنْزَلْنَاهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

"Gerçekten biz onu Arapça bir Kur'ân olarak indirdik. Belki aklınızı işletir, anlarsınız diye." (Yûsuf, 12/2).

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ اَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَٓا اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ هٰذَا الْقُرْاٰنَ ق
وَاِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِه۪ لَمِنَ الْغَافِل۪ينَ

"Bu Kur'ân'ı sana vahyetmemizle de **kıssaların en güzelini** sana anlatıyoruz. Oysa sen daha önce ondan şüphesiz habersiz idin." (Yûsuf, 12/3).

Yusuf ve Rüyası

اِذْ قَالَ يُوسُفُ لِاَب۪يهِ يَٓا اَبَتِ اِنّ۪ي رَاَيْتُ اَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ رَاَيْتُهُمْ ل۪ي سَاجِد۪ينَ

"Bir zaman **Yusuf** babasına: 'Babacığım ben on bir yıldızla güneşi ve ayı **gördüm,** onları bana secde edenler olarak gördüm' demişti." (Yûsuf, 12/4)."

---

türülmesi, Aziz'in hanımının Yusuf'u baştan çıkarma uğraşları, Yusuf'un hapse girmesi, Yusuf'un peygamberliği, Yusuf'un rüya yorumlaması, Yusuf'un duası, Mısır Melik'i ve Yusuf (Mısır Melikinin gördüğü rüya, Yusuf'un Melik yanındaki değeri, Yusuf'un suçsuzluğunun ortaya çıkması); Yusuf'un Hazinenin başına getirilmesi; Yusuf ve Kardeşi Bünyamin, Yusuf'un kardeşi Bünyaminin getirilmesini istemesi, Yakub'un Bünyamin'i göndermeye razı edilmesi, Yusuf'un kardeşini yanında alıkoymak için başvurduğu çare gibi konular başlıkları altında kendi içinde değerlendirilmiştir.

2 Burada esas belge Yusuf suresindeki âyetlerdir. Bu âyetlerden Yusuf ile dolaylı-dolaysız irtibatı olmayanlardan ilk üç âyet dışında diğerleri ayıklanarak sûrenin büyük bir bölümü verilmiştir.

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلٰٓى اِخْوَتِكَ فَيَكٖيدُوا لَكَ كَيْدًاۜ اِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْاِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبٖينٌ

"(Yakup) dedi: Yavrum, **rüyanı kardeşlerine** anlatma, sonra sana bir tuzak kurarlar. Gerçekten şeytan insan için apaçık bir düşmandır." (Yûsuf, 12/5).

Peygamber Oğlu Kardeşlerin İbretli Olayları

لَقَدْ كَانَ فٖى يُوسُفَ وَاِخْوَتِهٖٓ اٰيَاتٌ لِلسَّٓائِلٖينَ

"Gerçekten **Yusuf** ile **kardeşlerinde** (anlamak isteyenlere) nice ders ve ibretler vardır." (Yûsuf, 12/7).

اِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَاَخُوهُ اَحَبُّ اِلٰٓى اَبٖينَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌۜ اِنَّ اَبَانَا لَفٖى ضَلَالٍ مُبٖينٍۚ

"Çünkü dediler: Gerçekten **Yusuf** ve **kardeşi (Bünyamin)** babamıza bizden daha sevimli; oysa biz birbirine tutkun bir topluluğuz! Hakikaten babamız açık bir şaşkınlık içinde." (Yûsuf, 12/8).

اُقْتُلُوا يُوسُفَ اَوِ اطْرَحُوهُ اَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ اَبٖيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهٖ قَوْمًا صَالِحٖينَ

"**Yusuf'u** öldürün veya onu bir yere atın, babanızın yüzü sadece size kalsın, onun ardından salihler topluluğu olasınız." (Yûsuf, 12/9).

قَالَ قَٓائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَاَلْقُوهُ فٖى غَيَابَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلٖينَ

"İçlerinden bir sözcü: '**Yusuf'u** öldürmeyin, bir şey yapacaksanız bari onu kuyunun dibine bırakın, yolcu kafilelerinden biri kendisini alsın' dedi." (Yûsuf, 12/10).

قَالُوا يَٓا اَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلٰى يُوسُفَ وَاِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ

"Dediler: Ey babamız! Neyin var, **Yusuf** hakkında bize niye güvenmiyorsun? Oysa biz onun iyiliğini isteyenleriz." (Yûsuf, 12/11).

اَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

"Onu yarın bizimle gönder, bol bol koşup oynasın. Gerçekten biz onu görüp gözetiriz." (Yûsuf, 12/12).

قَالَ اِنّ۪ي لَيَحْزُنُن۪ٓي اَنْ تَذْهَبُوا بِه۪ وَاَخَافُ اَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَاَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ

"Dedi: Ben (düşünüyorum ki), onu götürmeniz beni üzer, siz ondan habersiz iken kendisini kurdun yemesinden korkarım." (Yûsuf, 12/13).

قَالُوا لَئِنْ اَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ اِنَّٓا اِذًا لَخَاسِرُونَ

"Dediler: Andolsun, biz birbirine sargın bir cemaat iken onu kurt yerse o zaman biz hüsrana uğrayanlarızdır." (Yûsuf, 12/14).

Yusuf'un Kuyuya Atılması

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِه۪ وَاَجْمَعُٓوا اَنْ يَجْعَلُوهُ ف۪ي غَيَابَتِ الْجُبِّۚ وَاَوْحَيْنَٓا
اِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِاَمْرِهِمْ هٰذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

"Kendisini götürüp onu **kuyunun dibine atmağa karar verdiklerinde** ona: 'Gerçekten sen kendilerine hiç farkına varmadıkları bir sırada işlerini haber vereceksin,' diye vahyettik." (Yûsuf, 12/15).

وَجَٓاؤُٓ اَبَاهُمْ عِشَٓاءً يَبْكُونَۜ

"Akşam üzeri ağlayarak babalarına geldiler." (Yûsuf, 12/16).

قَالُوا يَٓا اَبَانَٓا اِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَاَكَلَهُ
الذِّئْبُۚ وَمَٓا اَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِق۪ينَ

"Dediler: Ey babamız! Biz gitmiştik, yarışıyorduk, **Yusuf**'u da eşyamızın yanına bırakmıştık, kendisini kurt yemiş. Doğru söyleyenler olsak bile sen bize inanacak değilsin." (Yûsuf, 12/17).

Kanlı Gömlek

وَجَٓاؤُ عَلٰى قَمٖيصِهٖ بِدَمٍ كَذِبٍۜ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْراًۜ
فَصَبْرٌ جَمٖيلٌۜ وَاللّٰهُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُونَ

"Üzerinde uydurma bir kan bulunan gömleğini getirdiler. Dedi: Bilakis size, nefisleriniz bir işi süslemiş. Artık (benim görevim) güzel bir sabırdır. Sizin nitelendirdiklerinize karşı yardımı istenecek ancak Allah'tır." (Yûsuf, 12/18).

Allah'ın Yusuf'u Kurtarması

وَجَٓاءَتْ سَيَّارَةٌ فَاَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَاَدْلٰى دَلْوَهُۜ قَالَ يَا بُشْرٰى
هٰذَا غُلَامٌۜ وَاَسَرُّوهُ بِضَاعَةًۜ وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

"Bir kervan geldi, sucularını gönderdiler. O da kovasını sarkıttı. 'Ay, müjde! İşte bir erkek çocuk!' dedi. Onu bir ticaret malı olarak sakladılar. Oysa Allah ne yaptıklarını çok iyi bilendir." (Yûsuf, 12/19).

Yusuf'un Ucuz Bir Fiyata Satılması

وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍۚ وَكَانُوا فٖيهِ مِنَ الزَّاهِدٖينَ

"Onu eksik bir değere, birkaç dirheme sattılar. Onun hakkında isteksizlerdi." (Yûsuf, 12/20).

Yusuf'un Mısır'a Götürülmesi/Kuyudan Kâşâneye

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرٰيهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَاَتِهٖٓ اَكْرِمٖي مَثْوٰيهُ عَسٰٓى اَنْ يَنْفَعَنَٓا
اَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَداًۜ وَكَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْاَرْضِۘ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوٖيلِ
الْاَحَادٖيثِۜ وَاللّٰهُ غَالِبٌ عَلٰٓى اَمْرِهٖ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"Mısır'da kendisini satın alan kişi hanımına: 'Onun makamına değer ver (kendisine iyi bak) belki bize faydası olur veya onu evlat ediniriz' dedi. Böylece **Yusuf** için o yerde imkân hazırladık, ki kendisine olayların yorumunu öğretelim. Allah emrine hakimdir. Ne var ki insanların çoğu bilmiyorlar." (Yûsuf, 12/21).

Aziz'in Hanımının Yusuf'u Baştan Çıkarma Uğraşları

وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ
لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

"Erkeğin evinde bulunduğu **kadın** onun yanına gidip-gelerek nefsinden yararlanmak isteyip kapıları kapatıp dedi: 'Haydi gel!' O: 'Allah'a sığınırım! Gerçekten o (kocan) benim sahibim, benim konumumu güzel yaptı. Kesinlikle zalimler iflah olmaz!' dedi." (Yûsuf, 12/23).

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ
عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ

"Gerçekten **kadın** onu (Yusuf'u) kurmuş, ondan yararlanmayı düşünmüştü. Rabbinin delilini görmeseydi o da kadını tasarlamış gitmişti. Ondan kötülüğü ve ahlaksızlığı çevirelim diye işte böyle yapmıştık. Gerçekten o ihlâsa erdirilmiş kullarımızdandır." (Yûsuf, 12/24).

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ
قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

"İkisi birden kapıya doğru koştular ve kapıda kadının efendisiyle yüzyüze geldiler. Kadın: 'Ailene kötülük yapmak isteyen birinin cezası herhalde hapse atılması ya da elem veren bir azaba çarptırılmasından başkası değildir!' dedi." (Yûsuf, 12/25).

قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ أَهْلِهَا إِنْ كَانَ
قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

"Yusuf: 'O (kadın) yanıma gidip-gelerek nefsimden yararlanmak istedi' dedi. Bunun üzerine kadının ailesinden bir erkek tanık şöyle tanıklık etti: Gömleği önden yırtıksa kadın doğru söylüyor, o (erkek) yalancılardandır." (Yûsuf, 12/26).

وَاِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ

"Erkeğin gömleği arkadan yırtılmışsa kadın yalan söylemiştir, erkek doğru söyleyenlerdendir." (Yûsuf, 12/27).

فَلَمَّا رَاٰ قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ اِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ اِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ

"Erkeğin gömleğinin arkadan yırtılmış olduğunu görünce: 'Anlaşıldı, o, siz kadınların tuzaklarından biridir; gerçekten sizin tuzağınız çok büyüktür." (Yûsuf, 12/28).

يُوسُفُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا وَاسْتَغْفِرِى لِذَنْبِكِ اِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ

"Yusuf, bundan bahsetme. Kadın, sen de af dile, gerçekten sen bilerek suç işleyenlerdensin." (Yûsuf, 12/29).

Kadınlar Arasında Dolaşan Dedikodular

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِى الْمَدِينَةِ امْرَاَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتٰيهَا عَنْ نَفْسِهِ
قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا اِنَّا لَنَرٰيهَا فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ

"Şehirde birtakım kadınlar: 'Aziz'in karısı gencine gidip-geliyor, nefsinden kâm almak istiyormuş, sevgi yüreğinin zarına işlemiş! Gerçekten biz, onu apaçık bir sapıklık (çılgınlık) içinde görüyoruz,' dediler." (Yûsuf, 12/30).

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ اَرْسَلَتْ اِلَيْهِنَّ وَاَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَاً وَاٰتَتْ
كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَاَيْنَهُ اَكْبَرْنَهُ
وَقَطَّعْنَ اَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا هٰذَا بَشَرًا اِنْ هٰذَا اِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ

"(Aziz'in karısı) kadınların dedi-kodularını duyunca kendilerine haber gönderdi ve onlar için dayalı-döşeli bir yer hazırladı. (Davetliler) geldiğinde onlardan her birine bir bıçak verdi ve (Yusuf'a): 'Haydi karşılarına çık,' dedi. Kadınlar onu görünce kendisini öyle yücelttiler ki ellerini kestiler ve: 'Haşa, Allah için bu bir beşer değil! Bu sadece çok asil bir melektir' dediler." (Yûsuf, 12/31).

قَالَتْ فَذٰلِكُنَّ الَّذ۪ي لُمْتُنَّن۪ي ف۪يهِۜ وَلَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِه۪ فَاسْتَعْصَمَۜ
وَلَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ مَٓا اٰمُرُهُ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِنَ الصَّاغِر۪ينَ

"Kadın dedi: İşte size beni kınadığınız kişi! Gerçekten nefsinden murat almak için ona yaklaştım. Ama o iffetli davrandı. Eğer kendisine emrettiğimi yapmazsa **zindana** tıkılacak ve küçülenlerden olacak." (Yûsuf, 12/32).

Yusuf'un Hapse Atılması/Köşkten Zindana

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ اَحَبُّ اِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَن۪ٓي اِلَيْهِۚ وَاِلَّا تَصْرِفْ عَنّ۪ي كَيْدَهُنَّ
اَصْبُ اِلَيْهِنَّ وَاَكُنْ مِنَ الْجَاهِل۪ينَ

"(Yusuf) dedi: Rabbim, **zindan** bana, onların beni kendisine çağırdıkları şeylerden daha sevimlidir. Eğer benden onların tuzağını çevirmezsen kendilerine eğilim gösteririm ve cahillerden olurum." (Yûsuf, 12/33).

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّۜ اِنَّهُ هُوَ السَّم۪يعُ الْعَل۪يمُ

"Bunun üzerine Rabbi duasını kabul etti ve onların tuzağını kendisinden çevirdi. Gerçekten O, çok iyi duyandır, çok iyi bilendir." (Yûsuf, 12/34).

ثُمَّ بَدَا لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَاَوُا الْاٰيَاتِ لَيَسْجُنُنَّهُ حَتّٰى ح۪ينٍ

"Sonra bu kadar delilleri görmelerinin ardından onu (Yusuf'u) bir zamana değin **zindana** tıkmaları fikri kendilerine uygun geldi." (Yûsuf, 12/35).

Yusuf'a Peygamberlik Verilmesi

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ
وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

"Ona, İshak ile Yakubu'u bağışladık ve her birini doğru yola ilettik. Daha önce de Nuh'u ve soyundan gelme Davud'u, Süleyman'ı, Eyyub'u, **Yusuf'u**, Musa'yı, Harun'u **doğru yola iletmiştik.** Güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz." (En'âm, 6/84).

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ
نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

"İşte böyle, Rabbin **seni** seçecek, **sana** olayların yorumundan bir kısmını öğretecek, **sana** ve Yakup Hânedânına, daha önce ataların İbrahim ile İshak'a tamamladığı gibi **nimetini tamamlayacak.** Kuşkusuz Rabbin çok bilendir, çok hikmetlidir." (Yûsuf, 12/6).

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

"Gücünün zirvesine erince kendisine **(Yusuf'a) hüküm ve ilim verdik.** Güzellik sergileyenleri işte Biz böyle ödüllendiririz." (Yûsuf, 12/22).

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا
جَاءَكُمْ بِهِ حَتَّى إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا
كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ

"Andolsun gerçekten daha önce de **Yusuf** size (atalarınıza) **apaçık kanıtlarla gelmişti** de size getirdiği o şey hakkında kuşku içinde kalmıştınız. Sonunda öldüğünde: 'Allah, onun ardından asla **bir peygamber göndermez'** demiştiniz. İşte Allah, kendisi aşırı giden kuşkucu kimseyi böyle saptırır." (Mü'min, 40/34).

Yusuf'un Rüya Yorumları

وَكَذٰلِكَ يَجْتَب۪يكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْو۪يلِ الْاَحَاد۪يثِ وَيُتِمُّ
نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلٰٓى اٰلِ يَعْقُوبَ كَمَٓا اَتَمَّهَا عَلٰٓى اَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ اِبْرٰه۪يمَ
وَاِسْحٰقَۜ اِنَّ رَبَّكَ عَل۪يمٌ حَك۪يمٌ

"İşte böyle, Rabbin seni seçecek, **sana olayların yorumundan bir kısmını öğretecek**, ve Yakup Hânedânına, daha önce ataların İbrahim ile İshak'a tamamladığı gibi nimetini tamamlayacak. Kuşkusuz Rabbin çok iyi bilendir, çok hikmetlidir." (Yûsuf, 12/6).

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرٰيهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَاَتِه۪ٓ اَكْرِم۪ي مَثْوٰيهُ عَسٰٓى اَنْ يَنْفَعَنَٓا
اَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًاۜ وَكَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْاَرْضِۘ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْو۪يلِ
الْاَحَاد۪يثِۜ وَاللّٰهُ غَالِبٌ عَلٰٓى اَمْرِه۪ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"Mısır'dan kendisini satın alan kişi hanımına: 'Onun makamına değer ver (kendisine iyi bak) belki bize faydası olur veya onu evlat ediniriz' dedi. Böylece **Yusuf** için o yerde imkân hazırladık, ki **kendisine olayların yorumunu öğretelim.** Allah emrine hakimdir. Ne var ki insanların çoğu bilmiyorlar." (Yûsuf, 12/21).

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِۜ قَالَ اَحَدُهُمَٓا اِنّ۪ٓي اَرٰين۪ٓي اَعْصِرُ خَمْرًاۚ
وَقَالَ الْاٰخَرُ اِنّ۪ٓي اَرٰين۪ٓي اَحْمِلُ فَوْقَ رَأْس۪ي خُبْزًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُۜ
نَبِّئْنَا بِتَأْو۪يلِه۪ۚ اِنَّا نَرٰيكَ مِنَ الْمُحْسِن۪ينَ

"Zindana onunla birlikte iki genç girmişti. Onlardan birisi: 'Rüyamda kendimi şarap sıkarken görüyorum' dedi. Öteki de: 'Ben de

rüyamda kendimi, başımın üstünde ekmek taşıdığımı, ekmekten kuşların yediğini görüyorum. **Bize bunun yorumunu haber ver,** gerçekten biz seni güzellik sergileyenlerden görüyoruz,' dedi." (Yûsuf, 12/36).

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا
ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ

"(Yusuf) dedi: Yiyeceğiniz rızkınız size gelmeden **onun yorumunu size haber vereceğim.** İşte ikinize söylediğim bu mesele Rabbimin bana öğrettiklerindendir. Ben, Allah'a inanmayan, hem de ahireti inkâr edip duran bir toplumun dinini terkettim." (Yûsuf, 12/37).

يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا وَأَمَّا الْآخَرُ
فَيُصْلَبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ

"**Ey zindandaki** iki arkadaş! İkinizden biri efendisine şarap sunacak, öteki ise asılacak da başından kuşlar yiyecek. İkinizin, hakkında açıklama istediğinz şey hükme bağlanmıştır." (Yûsuf, 12/41).

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ
عِجَافٌ وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى
النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ

"**Yusuf!** Ey özü-sözü doğru, bize, kendilerini yedi arık ineğin yediği yedi semiz inek ile yedi yeşil başak ve diğer (yedi) kuru başak konusunda açıklama yap; belki insanların yanına (bir bilgi ile) dönerim de onlar da bilgi sahibi olabilirler." (Yûsuf, 12/46).

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَاَبًاۚ فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِى سُنْبُلِهِٓ اِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَاْكُلُونَ

"(Yusuf) dedi: Adetiniz üzere yedi yıl ekin ekeceksiniz. Sonra biçtiğinizi yiyeceğiniz kadar az bir miktar dışında başağında bırakın." (Yûsuf, 12/47).

ثُمَّ يَاْتِى مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَاْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ اِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ

"Sonra bunun ardından yedi çetin (kurak) yıl gelir. Akabinde (tohumluk için depolayacaklarınızdan az bir miktar dışında bu yıllar önceden hazırladıklarınızı yiyecekler." (Yûsuf, 12/48).

ثُمَّ يَاْتِى مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ

"Sonra, bunun ardından bir yıl gelir insanlar onda bol yağmura kavuşturulurlar ve o yılda (sıkılabilecek) ürünleri sıkarlar." (Yûsuf, 12/49).

رَبِّ قَدْ اٰتَيْتَنِى مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِى مِنْ تَاْوِيلِ الْاَحَادِيثِۚ فَاطِرَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اَنْتَ وَلِيِّ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۚ تَوَفَّنِى مُسْلِمًا وَاَلْحِقْنِى بِالصَّالِحِينَ

"Rabbim, gerçekten bana saltanattan bir pay verdin, bana **olayların yorumundan öğrettin.** Ey göklerin ve yerin yaratıcısı 'Sensin dünya ve ahirette Velim! Beni müslüman olarak öldür ve beni salihler arasına kat'." (Yûsuf, 12/101).

Yusuf'un Zindandaki Arkadaşlarına Söyledikleri

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ اٰبَاۤئِى اِبْرٰهِيمَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَۜ مَا كَانَ لَنَاۤ اَنْ نُشْرِكَ بِاللّٰهِ مِنْ شَيْءٍۜ ذٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

"Atalarım İbrahim, İshak ve Yakub'un dinine uydum. Allah'a herhangi bir şeyi ortak koşmamız bizim için olacak şey değil! İşte bu, Allah'ın bize ve insanlara lutfundandır. Ne var ki insanların çoğu şükretmiyorlar." (Yûsuf, 12/38).

يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ ءَاَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ اَمِ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

"Ey zindandaki iki arkadaşı! Çeşit çeşit rabler (tanrılar) mı hayırlıdır yoksa Vâhid ve Kahhâr olan Allah mı?" (Yûsuf, 12/39).

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهٖ اِلَّا اَسْمَاءً سَمَّيْتُمُوهَا اَنْتُمْ وَاٰبَاؤُكُمْ
مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ اَمَرَ اَلَّا تَعْبُدُوا
اِلَّا اِيَّاهُ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"O'ndan başka, sadece birtakım isimlere perestişte bulunuyorsunuz ki onları da siz ve atalarınız koydunuz! Oysa Allah onlarla ilgili hiçbir kanıt indirmemiştir. Hüküm yalnız Allah'ındır, yalnız kendisine kulluk etmenizi ferman buyurdu. İşte doğru din budur. Ama insanların çoğu bilmiyorlar." (Yûsuf, 12/40).

Beni Efendinin Yanında An

وَقَالَ لِلَّذٖى ظَنَّ اَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنٖى عِنْدَ رَبِّكَ فَاَنْسٰيهُ
الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهٖ فَلَبِثَ فِى السِّجْنِ بِضْعَ سِنٖينَ

"O iki kişiden, kurtulacağını sandığı şahsa: '**Beni efendinin yanında an**' dedi. Ama şeytan ona, efendisine anmayı unutturdu. Böylece zindanda birkaç yıl kaldı." (Yûsuf, 12/42).

Yusuf ve Melik

Mısır Melik'inin Rüyası

وَقَالَ الْمَلِكُ اِنّٖٓى اَرٰى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ
وَسَبْعَ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَاُخَرَ يَابِسَاتٍ يَٓا اَيُّهَا الْمَلَاُ اَفْتُونٖى فٖى
رُءْيَاىَ اِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ

"Melik: 'Rüyamda, yedi semiz inek görüyorum, bunları yedi arık inek yiyor. Yine yedi yeşil başak ile kuru diğer (yedi başak) görüyorum. Ey ileri gelenler rüya yorumluyorsanız haydi rüyam hakkında bana açıklama yapın!' dedi." (Yûsuf, 12/43).

قَالُٓوا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَاْوٖيلِ الْاَحْلَامِ بِعَالِمٖينَ

"Dediler: 'Bunlar karmakarışık hayallerdir. Biz uykuda görülmüş hayallerin yorumunu bilenler değiliz'." (Yûsuf, 12/44).

وَقَالَ الَّذٖى نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ اُمَّةٍ اَنَا اُنَبِّئُكُمْ بِتَاْوٖيلِهٖ فَاَرْسِلُونِ

"O iki kişiden kurtulan uzun bir zaman sonra Yusufu hatırlayarak dedi ki: 'Ben size onun yorumunu haber veririm, haydi beni (zindana) gönderin'." (Yûsuf, 12/45).

يُوسُفُ اَيُّهَا الصِّدّٖيقُ اَفْتِنَا فٖى سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَاْكُلُهُنَّ سَبْعٌ
عِجَافٌ وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَاُخَرَ يَابِسَاتٍ لَعَلّٖٓى اَرْجِعُ اِلَى
النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ

"**Yusuf!** Ey özü-sözü doğru, bize, kendilerini yedi arık ineğin yediği yedi semiz inek ile yedi yeşil başak ve diğer (yedi) kuru başak konusunda açıklama yap, belki insanların yanına (bir bilgi ile) dönerim de onlar da bilgi sahibi olabilirle." (Yûsuf, 12/46).

Yusuf'un Suçsuzluğunun Ortaya Çıkması ve Melik'in Yanında İtibar Kazanması

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسْئَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ

"Melik dedi: 'Onu bana getirin.' Elçi kendisine gelince (Yusuf) dedi: Efendine dön de kendisine sor bakalım bir zaman, ellerini kesen o kadınların hikayesi nedir? Gerçekten Rabbim onların tuzağını çok iyi bilendir." (Yûsuf, 12/50).

قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ الْـٰٔنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ

"(Melik) dedi: '(Ey kadınlar) Yusuf'u arzulayıp nefsinden kâm almak istediğinizde durumunuz ne idi?' Dediler: 'Hâşa! Allah için biz onda herhangi bir kötülük bilmedik.' Aziz'in kadını: 'İşte şimdi gerçek ortaya çıktı. Ben, onu arzulamış, nefsinden kâm almak istemiştim. Gerçekten o doğrulardandır,' dedi." (Yûsuf, 12/51).

ذٰلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ

"Bu, benim gerçekten ona arkadan hainlik yapmadığımı bilmesi içindir. Kuşkusuz Allah hiyanetçilerin tuzağını başarıya erdirmez." (Yûsuf, 12/52).

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Nefsimi temize çıkarmam, çünkü nefis elbette hep kötülüğü emreder. Ancak Rabbimin esirgediği hariç. Cidden Rabbim çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir." (Yûsuf, 12/53).

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِى بِهٖٓ اَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسٖى فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ اِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكٖينٌ اَمٖينٌ

"Melik dedi: 'Onu (Yusufu) bana getirin onu kendime özel olarak seçeyim.' Onunla konuşunca da: 'Gerçekten sen bugün yanımızda mevki sahibisin, güvenilir birisin,' dedi." (Yûsuf, 12/54).

Yusuf'un Hazinenin Başına Getirilmesi

قَالَ اجْعَلْنٖى عَلٰى خَزَٓائِنِ الْاَرْضِ اِنّٖى حَفٖيظٌ عَلٖيمٌ

"(Yusuf) dedi: Beni ülke **hazinelerinin başına geçir**. Cidden ben iyi bir koruyucu, çok iyi bilenim." (Yûsuf, 12/55).

وَكَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِى الْاَرْضِ يَتَبَوَّاُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَٓاءُ نُصٖيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَٓاءُ وَلَا نُضٖيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنٖينَ

"İşte böylece **Yusuf'**a o ülkede imkân verdik, artık orada dilediği yerde mekân ediniyordu. Dilediğimiz kimselere rahmetimizi nasip ederiz. İyilik edenlerin ödülünü ziyan etmeyiz." (Yûsuf, 12/56).

وَلَاَجْرُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذٖينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

"Elbette âhiret ödülü iman edenler ve sakınmakta olanlar için daha değerlidir." (Yûsuf, 12/57).

Yusuf, Kardeşlerinden Bünyamin'i Getirmelerini İstiyor

وَجَٓاءَ اِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ

"Yusuf'un kardeşleri gelip huzuruna çıktılar. Hemen kendilerini tanıdı. Ama onlar onu tanımıyorlardı." (Yûsuf, 12/58).

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ ائْتُونٖى بِاَخٍ لَكُمْ مِنْ اَبٖيكُمْ اَلَا تَرَوْنَ اَنّٖٓى اُوفِى الْكَيْلَ وَاَنَا۬ خَيْرُ الْمُنْزِلٖينَ

"Onlara yüklerini hazırlatınca şöyle dedi: Bana, **baba bir kardeşinizi** getirin. Görmüyor musunuz gerçekten ben size ölçeği tam yapıyorum. Ben misafirperverlerin en hayırlısıyım." (Yûsuf, 12/59).

فَاِنْ لَمْ تَاْتُونٖى بِهٖ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدٖى وَلَا تَقْرَبُونِ

"Onu bana getirmezseniz artık katımda sizin için hiçbir ölçek yoktur, bana da yaklaşmayın." (Yûsuf, 12/60).

قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ اَبَاهُ وَاِنَّا لَفَاعِلُونَ

"Dediler: Onun hesabına ısrarla babasına başvuracağız ve biz muhakkak yapanlarız da! " (Yûsuf, 12/61).

Yusuf'un, Kardeşini Getirtmek İçin Başvurduğu Yöntem

وَقَالَ لِفِتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فٖى رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَٓا اِذَا انْقَلَبُوٓا اِلٰٓى اَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

"Yusuf genç görevlilerine: 'Onların malını, yüklerinin içine koyun, ailelerinin yanına döndüklerinde belki onu tanırlar ve muhtemelen geri dönerler' dedi." (Yûsuf, 12/62).

Babalarını İkna Çabaları

فَلَمَّا رَجَعُوٓا اِلٰٓى اَبٖيهِمْ قَالُوا يَٓا اَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ فَاَرْسِلْ مَعَنَٓا اَخَانَا نَكْتَلْ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

"Babalarının yanına döndüklerinde dediler: Babamız! Artık ölçek bize yasaklandı, bunun için kardeşimizi de bizimle gönder de ölçtürüp alalım. Biz onu kesinlikle koruyanlarız'." (Yûsuf, 12/63).

قَالَ هَلْ اٰمَنُكُمْ عَلَيْهِ اِلَّا كَمَٓا اَمِنْتُكُمْ عَلٰٓى اَخٖيهِ مِنْ قَبْلُ فَاللّٰهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمٖينَ

"Dedi: 'Onun için size mi güveneceğim? Meğer ki daha önce kardeşi için size güvendiğim gibi bir güven ola! Her ne ise koruyucu olarak en hayırlı Allah'tır. O, merhametlilerin en merhametlisidir'." (Yûsuf, 12/64).

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ اِلَيْهِمْ قَالُوا يَٓا اَبَانَا
مَا نَبْغٖي هٰذِهٖ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ اِلَيْنَا وَنَمٖيرُ اَهْلَنَا وَنَحْفَظُ اَخَانَا
وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعٖيرٍ ذٰلِكَ كَيْلٌ يَسٖيرٌ

"Yüklerini açtıklarında ödedikleri bedelin kendilerine geri verilmiş olduğunu buldular. Dediler: Babamız! Daha ne isteyelim? Verdiğimiz bedel bize geri verilmiş. (Bununla) ailemize yiyecek getiririz. **Kardeşimizi** koruruz ve bir deve yükü ölçek artırırız. Bu seferki pek azdır." (Yûsuf, 12/65).

Yakub'un Endişeleri

قَالَ لَنْ اُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتّٰى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللّٰهِ لَتَأْتُنَّنٖي بِهٖٓ اِلَّٓا
اَنْ يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّٓا اٰتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَكٖيلٌ

"(Yakub): 'Etrafınızın sarılıp kuşatılmanız hariç bana, Allah adına sağlam bir söz vermenize değin onu kesinlikle sizinle göndermem,' dedi. Ona, sağlam söz verdiklerinde: Söylediğimize Allah Vekil'dir' dedi." (Yûsuf, 12/66).

وَقَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ اَبْوَابٍ
مُتَفَرِّقَةٍ وَمَٓا اُغْنٖي عَنْكُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ

"Dedi: Oğullarım! Tek kapıdan girmeyin, ayrı ayrı kapılardan girin. Bununla birlikte Allah'tan gelecek hiçbir şeyi sizden savamam. Hüküm yalnız Allah'ındır. Sadece O'na dayandım. Dayananlar ancak O'na dayansın." (Yûsuf, 12/67).

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ اَمَرَهُمْ اَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنٖي عَنْهُمْ مِنَ اللّٰهِ
مِنْ شَيْءٍ اِلَّا حَاجَةً فٖي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضٰيهَا وَاِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ
وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"Babalarının kendilerine emrettiği yerden girdiklerinde bu, onlardan Allah'tan gelecek hiçbir şeyi savmıyordu; sadece Yakub'un içindeki bir dileği yerine getirmişti. Çünkü o, kendisine öğrettiğimizden ötürü elbette bilgi sahibi idi. Ne var ki insanların çoğu bilmiyorlar." (Yûsuf, 12/68).

İki Kardeşin Buluşması

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلٰى يُوسُفَ اٰوٰٓى اِلَيْهِ اَخَاهُ قَالَ اِنّٓى اَنَا اَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"Yusuf'un huzuruna çıktıklarında kardeşini bağrına bastı ve: 'Hakikaten ben senin kardeşinim, onların yaptıklarından dolayı artık üzülme!' dedi." (Yûsuf, 12/69).

Yusuf'un Kardeşleri Hırsızlıkla Suçlanıyorlar

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فٖى رَحْلِ اَخٖيهِ ثُمَّ اَذَّنَ مُؤَذِّنٌ اَيَّتُهَا الْعٖيرُ اِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ

"Onlara, donanımlarını donattığında su kabını kardeşinin yükünün içine koydu, ardından bir çağırıcı: 'Ey kafile! Gerçekten siz hırsızlarsınız!' diye seslendi.." (Yûsuf, 12/70).

قَالُوا وَاَقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ

"Onlara dönüp dediler: Ne arıyorsunuz?" (Yûsuf, 12/71).

قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَٓاءَ بِهٖ حِمْلُ بَعٖيرٍ وَاَنَا بِهٖ زَعٖيمٌ

"Dediler: Kralın su tasını arıyoruz, onu getirene bir deve yükü (ödül) var. Ben de buna kefilim." (Yûsuf, 12/72).

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِى الْاَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقٖينَ

"Dediler: Yemin ederiz -sizin de gerçekten malumunuzdur- buraya bozgunculuk yapalım diye gelmedik! Hırsızlık yapanlar da değiliz!" (Yûsuf, 12/73).

Suçların Şahsiliği, Cezanın da O Yerin Kanunlarına Göre Verileceğinin Delili

قَالُوا فَمَا جَزَآؤُهُ اِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ

"Dediler: Yalan söyleyenler iseniz o zaman onun cezası nedir?" (Yûsuf, 12/74).

قَالُوا جَزَآؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِى رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَآؤُهُ كَذٰلِكَ نَجْزِى الظَّالِمِينَ

"Dediler: Cezası, yükünde bulunan kişinin kendisidir, işte o kişidir onun cezası. Zalimleri biz böyle cezalandırırız." (Yûsuf, 12/75).

فَبَدَاَ بِاَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ اَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ اَخِيهِ
كَذٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَاْخُذَ اَخَاهُ فِى دِينِ الْمَلِكِ اِلَّا
اَنْ يَشَآءَ اللّٰهُ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَآءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِى عِلْمٍ عَلِيمٌ

"Bunun üzerine kardeşinin heybesinden önce onların heybelerini aramağa başladı ve sonunda onu kardeşinin heybesinden çıkardı. Yusuf için işte böyle bir tedbir düzenledik. Yoksa (Yusuf,) -Allah'ın dilemesi dışında- kralın dinine (kanununa) göre kardeşini yanında tutacak değildi. Dilediklerimizi derecelerce yüceltiriz. Her bilgi sahibinin üstünde çok iyi bilen bir bilgin vardır." (Yûsuf, 12/76).

قَالُوا اِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ اَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ فَاَسَرَّهَا يُوسُفُ
فِى نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ اَنْتُمْ شَرٌّ مَكَانًا وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ

"Dediler: Çalmışsa daha önce de kardeşi (Yusuf) çalmıştı. Yusuf bunu içinde sakladı, bunu kendilerine açıklamadı ve: 'Siz konumca çok kötü durumdasınız! Allah, nitelediklerinizi en iyi bilendir' dedi." (Yûsuf, 12/77).

قَالُوا يَآ اَيُّهَا الْعَزِيزُ اِنَّ لَهُ اَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ اَحَدَنَا مَكَانَهُ اِنَّا
نَرٰيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

"Dediler: Ey Aziz! Onun pek yaşlı bir babası var, bari onun yerine birimizi alıkoy. Biz seni **güzellik sergileyenlerden** biri olarak görüyoruz." (Yûsuf, 12/78).

قَالَ مَعَاذَ اللّٰهِ اَنْ نَاْخُذَ اِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ اِنَّا اِذًا لَظَالِمُونَ

"Dedi: Eşyamızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını alıkoymamızdan Allah'a sığınırız. O zaman gerçekten biz zalimleriz, demektir." (Yûsuf, 12/79).

فَلَمَّا اسْتَيْـَٔسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ كَبِيرُهُمْ اَلَمْ تَعْلَمُوا
اَنَّ اَبَاكُمْ قَدْ اَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللّٰهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ
فِي يُوسُفَ فَلَنْ اَبْرَحَ الْاَرْضَ حَتّٰى يَاْذَنَ لِي اَبِي اَوْ يَحْكُمَ اللّٰهُ
لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

"Ondan (Yusuf'tan) umudu kestiklerinde fısıldaşarak bir kenara çekildiler. Büyükleri dedi: Gerçekten babanızın aleyhinizde Allah adına sağlam bir söz aldığını ve daha önceden de Yusuf'a karşı yaptığınız kusuru bilmiyor musunuz? Babam bana izin verinceye veya Allah benim için hükmedinceye değin kesinlikle buradan ayrılmam. O, hükmedenlerin en hayırlısıdır." (Yûsuf, 12/80).

اِرْجِعُوا اِلٰى اَبِيكُمْ فَقُولُوا يَا اَبَانَا اِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا اِلَّا
بِمَا عَلِمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ

"Babanıza dönün ve deyin: Babamız! Gerçekten oğlun hırsızlık yaptı. Biz sadece bildiğimize tanıklık ettik! Biz gaybın bekçileri değiliz." (Yûsuf, 12/81).

وَسْـَٔلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي اَقْبَلْنَا فِيهَا وَاِنَّا لَصَادِقُونَ

"İçinde bulunduğumuz kent halkına, aralarında döndüğümüz kervandakilere sor. Gerçekten biz doğru söyleyenleriz." (Yûsuf, 12/82).

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًاۜ فَصَبْرٌ جَمِيلٌۜ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَاْتِيَنِى بِهِمْ جَمِيعًاۜ اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

"Dedi: Doğrusu nefisleriniz size bir işi süslemiş. Artık (bana düşen) güzel bir sabırdır. İhtimal Allah hepsini birlikte bana getirir. Kuşkusuz O'dur çok iyi bilen, çok hikmetli." (Yûsuf, 12/83).

وَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يَٓا اَسَفٰى عَلٰى يُوسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ

"Yüzünü onlardan çevirdi ve: 'Ey Yusuf'a duyduğum gamım, yetti artık' dedi. Üzüntüden iki gözü apak oldu. O hep yutkunuyordu." (Yûsuf, 12/84).

قَالُوا تَاللّٰهِ تَفْتَؤُا تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتّٰى تَكُونَ حَرَضًا اَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ

"Dediler: Vallahi Yusuf deyip duruyorsun! Sonunda helâka yüz tutacaksın veya helâka sürüklenenlerden olacaksın'." (Yûsuf, 12/85).

قَالَ اِنَّمَٓا اَشْكُوا بَثّ۪ى وَحُزْن۪ٓى اِلَى اللّٰهِ وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

"Dedi: 'Taşkın kederim ve üzüntümden sadece Allah'a yakınıyorum ve Allah tarafından sizin bilmediklerinizi biliyorum'." (Yûsuf, 12/86).

يَا بَن۪ىَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَاَخ۪يهِ وَلَا تَا۬يْـَٔسُوا مِنْ رَوْحِ اللّٰهِۜ اِنَّهُ لَا يَا۬يْـَٔسُ مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ

"Oğullarım! Gidin, Yusuf ile kardeşi hakkında bilgi araştırın, Allah'ın rahmetinden umutsuzluğa düşmeyin. Gerçek şu, Allah'ın rah-

metinden kâfirler topluluğundan başkası umut kesmez'." (Yûsuf, 12/87).

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَٓا اَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَاَهْلَنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُزْجٰيةٍ فَاَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَاۜ اِنَّ اللّٰهَ يَجْزِى الْمُتَصَدِّقِينَ

"Yakub'un oğulları tekrar Yusuf'un huzuruna çıktıklarında: 'Ey Aziz! Bize ve ailemize darlık dokundu, değersiz bir ticaret malıyla geldik, yine de sen bize ölçeği tam yap, bize lutufta bulun, kuşkusuz Allah lutufkârları ödüllendirir' dediler." (Yûsuf, 12/88).

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَاَخِيهِ اِذْ اَنْتُمْ جَاهِلُونَ

"Dedi: Bir zaman siz cahiller iken Yusuf ile kardeşine neler yaptığınızı biliyorsunuz, değil mi?" (Yûsuf, 12/89).

قَالُٓوا ءَاِنَّكَ لَاَنْتَ يُوسُفُۜ قَالَ اَنَا يُوسُفُ وَهٰذَٓا اَخِى قَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَاۜ اِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

"Dediler: 'A a yoksa gerçekten sen, sahi sen Yusuf musun?' Dedi: Ben Yusuf, bu da kardeşim. Kuşkusuz Allah bize lutufta bulundu. Gerçek şu ki, kim sakınır ve sabır gösterirse cidden Allah güzellik sergileyenlerin ecrini ziyan etmez!" (Yûsuf, 12/90).

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ اٰثَرَكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَاِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ

"Tallahi gerçekten Allah, seni bize tercih etmiş! Doğrusu biz suçlular idik, dediler." (Yûsuf, 12/91).

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَۜ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

"Dedi: Bugün size hiçbir kınama yoktur! Allah sizi bağışlar. O, merhametlilerin en merhametlisidir." (Yûsuf, 12/92).

Baba Yakup Yüzlerce Mil Uzaktan Yusuf'un Kokusunu Alıyor

اِذْهَبُوا بِقَمِيصٖى هٰذَا فَاَلْقُوهُ عَلٰى وَجْهِ اَبٖى يَاْتِ بَصٖيرًاۚ وَاْتُونٖى بِاَهْلِكُمْ اَجْمَعٖينَ۟

"Bu gömleğimi götürün, babamın yüzüne bırakın, gözü açılır! Ve bütün ailenizi bana getirin'." (Yûsuf, 12/93).

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعٖيرُ قَالَ اَبُوهُمْ اِنّٖى لَاَجِدُ رٖيحَ يُوسُفَ لَوْلَٓا اَنْ تُفَنِّدُونِ

"Kervan (Mısır'dan) ayrılınca babaları: 'Bana bunak demezseniz ben **Yusuf'un kokusunu** alıyorum' dedi." (Yûsuf, 12/94).

قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفٖى ضَلَالِكَ الْقَدٖيمِ

"Vallahi gerçekten sen hâlâ eski şaşkınlığındasın!' dediler." (Yûsuf, 12/95).

Perdelenmiş Gözler Açılıyor

فَلَمَّٓا اَنْ جَٓاءَ الْبَشٖيرُ اَلْقٰيهُ عَلٰى وَجْهِهٖ فَارْتَدَّ بَصٖيرًاۚ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنّٖٓى اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

"Müjdeci gelip onu (gömleği) yüzüne koyunca anında gözü gördü. Dedi: Size, cidden ben Allah tarafından, sizin bilemeyeceklerinizi biliyorum dememiş miydim?" (Yûsuf, 12/96).

قَالُوا يَٓا اَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَٓا اِنَّا كُنَّا خَاطِـٖٔينَ

"Dediler: 'Ey babamız! Bizim için günahlarımıza mağfiret dile, cidden biz günahkârlar olduk'." (Yûsuf, 12/97).

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبّٖيۜ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحٖيمُ

"Dedi: Rabbime, ileride sizin için istiğfarda bulunurum. Çünkü O, çok bağışlayıcı, çok merhametlidir." (Yûsuf, 12/98).

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلٰى يُوسُفَ اٰوٰى اِلَيْهِ اَبَوَيْهِ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ اِنْ شَٓاءَ
اللّٰهُ اٰمِن۪ينَۜ

"Yusuf'un huzuruna girdiklerinde ebeveynini kucakladı ve: 'Allah izin verirse Mısır'a, güvenlikleriniz sağlanmışlar olarak girin' dedi." (Yûsuf, 12/99).

Surenin Başında İşaret Edilen Rüyanın Yorumu

وَرَفَعَ اَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّداًۚ وَقَالَ يَٓا اَبَتِ هٰذَا تَأْو۪يلُ
رُءْيَايَ مِنْ قَبْلُۘ قَدْ جَعَلَهَا رَبّ۪ي حَقّاًۜ وَقَدْ اَحْسَنَ ب۪ٓي اِذْ اَخْرَجَن۪ي
مِنَ السِّجْنِ وَجَٓاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ اَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْن۪ي
وَبَيْنَ اِخْوَت۪يۜ اِنَّ رَبّ۪ي لَط۪يفٌ لِمَا يَشَٓاءُۜ اِنَّهُ هُوَ الْعَل۪يمُ الْحَك۪يمُ

"Ebeveynini tahtın üstüne çıkardı ve (kardeşleri) secde edenler olarak önünde yerlere kapandılar. (Yusuf:) Babacığım! Önceden gördüğüm **rüyamın yorumu işte bu!** Rabbim onu gerçekleştirdi. Hakikaten bana ihsanda bulundu, çünkü beni zindandan çıkardı, şeytan kardeşlerimle aramı bozduktan sonra sizi çölden getirdi. Hakikaten Rabbim, dilediği şeyi çok ince yapan bir Latif'tir. Gerçekten O, çok iyi bilen, pek hikmetlidir" (Yûsuf, 12/100).

Yusuf'un Anıldığı Sıfatlar

Güzellik Sergileyenlerden Biri Olarak Nitelendirilmesi

وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهُٓ اٰتَيْنَاهُ حُكْماً وَعِلْماًۜ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِن۪ينَ

"Gücünün zirvesine erince kendisine/**Yusuf'a hüküm ve ilim verdik. Güzellik sergileyenleri** işte böyle ödüllendiririz." (Yûsuf, 12/22).

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ قَالَ اَحَدُهُمَا اِنّ۪ٓي اَرٰين۪ٓي اَعْصِرُ خَمْرًا
وَقَالَ الْاٰخَرُ اِنّ۪ٓي اَرٰين۪ٓي اَحْمِلُ فَوْقَ رَأْس۪ي خُبْزًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ
نَبِّئْنَا بِتَأْو۪يلِه۪ اِنَّا نَرٰيكَ مِنَ الْمُحْسِن۪ينَ

"Zindana onunla birlikte iki genç girmişti. Onlardan birisi: 'Rüyamda kendimi şarap sıkarken görüyorum' dedi. Öteki de: 'Ben de rüyamda kendimi, başımın üstünde ekmek taşıdığımı, ekmekten kuşların yediğini görüyorum. Bize bunun yorumunu haber ver, gerçekten biz **seni güzellik sergileyenlerden görüyoruz' dedi**." (Yûsuf, 12/36).

قَالُوا يَٓا اَيُّهَا الْعَز۪يزُ اِنَّ لَهُٓ اَبًا شَيْخًا كَب۪يرًا فَخُذْ اَحَدَنَا مَكَانَهُ اِنَّا
نَرٰيكَ مِنَ الْمُحْسِن۪ينَ

"Dediler: Ey Aziz! Onun pek yaşlı bir babası var, bari onun yerine birimizi alıkoy. Biz seni **güzellik sergileyenlerden** biri olarak görüyoruz." (Yûsuf, 12/78).

İhlasa Erdirilmiş Kullardan Biri Olarak Nitelendirilmesi

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِه۪ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَٓا اَنْ رَاٰ بُرْهَانَ رَبِّه۪ كَذٰلِكَ لِنَصْرِفَ
عَنْهُ السُّٓوءَ وَالْفَحْشَٓاءَ اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَص۪ينَ

"Gerçekten **kadın** onu (Yusuf'u) kurmuştu, ondan yararlanmayı düşünmüştü. Rabbinin delilini görmeseydi o da kadını tasarlamış gitmişti. Ondan kötülüğü ve ahlaksızlığı çevirelim diye işte böyle yapmıştık. Gerçekten o **ihlâsa erdirilmiş kullarımızdandır**." (Yûsuf, 12/24).

Doğru Sözlü Biri Olarak Nitelendirilmesi

وَاِنْ كَانَ قَم۪يصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِق۪ينَ

"Erkeğin gömleği arkadan yırtılmışsa kadın yalan söylemiştir, erkek **doğru söyleyenlerdendir."** (Yûsuf, 12/27).

قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ اِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِه۪ۜ قُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُٓوءٍۜ قَالَتِ امْرَاَتُ الْعَز۪يزِ الْـٰٔنَ حَصْحَصَ الْحَقُّۘ اَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِه۪ وَاِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِق۪ينَ

"(Melik) dedi: '(Ey kadınlar!) Yusuf'u arzulayıp nefsinden kâm almak istediğinizde durumunuz ne idi?' Dediler: 'Hâşa! Allah için biz onda herhangi bir kötülük bilmedik.' Aziz'in kadını: 'İşte şimdi gerçek ortaya çıktı. Ben, onu arzulamış, nefsinden kâm almak istemiştim. **Gerçekten o doğru söylemiş olanlardandır'** dedi." (Yûsuf, 12/51).

Meleğe Benzetilmesi

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ اَرْسَلَتْ اِلَيْهِنَّ وَاَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَـٔاً وَاٰتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكّ۪يناً وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّۚ فَلَمَّا رَاَيْنَهُٓ اَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ اَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا هٰذَا بَشَراًۜ اِنْ هٰذَٓا اِلَّا مَلَكٌ كَر۪يمٌ

"(Aziz'in karısı) kadınların dedi-kodularını duyunca kendilerine haber gönderdi ve onlar için dayalı-düşeli bir yer hazırladı. (Davetliler) geldiğinde onlardan her birine bir bıçak verdi ve Yusuf'a hitaben: 'Haydi karşılarına çık' dedi. Kadınlar onu görünce kendisini öyle yücelttiler ki ellerini kestiler ve: 'Haşa, Allah için bu bir beşer değil! Bu sadece çok **asil bir melektir'** dediler." (Yûsuf, 12/31).

Güvenilir Biri

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُون۪ي بِه۪ٓ اَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْس۪يۚ فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ اِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَك۪ينٌ اَم۪ينٌ

"Melik dedi: 'Onu (Yusuf'u) bana getirin onu kendime özel olarak seçeyim.' Onunla konuşunca da: 'Gerçekten sen bugün yanımızda mevki sahibisin, **güvenilir birisin'** dedi." (Yûsuf, 12/54).

Koruyan ve Bilgiç Biri

قَالَ اجْعَلْنِى عَلٰى خَزَآئِنِ الْاَرْضِۚ اِنِّى حَفِيظٌ عَلِيمٌ

"(Yusuf) dedi: Beni ülke hazinelerinin başına geçir. Cidden ben **iyi bir koruyucu, çok iyi bilenim"** (Yûsuf, 12/55).

Misafirperverlerin En İyisi

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ ائْتُونِى بِاَخٍ لَكُمْ مِنْ اَبِيكُمْۚ اَلَا تَرَوْنَ اَنِّى اُوفِى الْكَيْلَ وَاَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ

"Onlara donanımlarını (yüklerini) hazırlatınca şöyle dedi: Bana, baba bir kardeşinizi getirin. Görmüyor musunuz gerçekten ben size ölçeği tam yapıyorum. **Ben misafirperverlerin en hayırlısıyım."** (Yûsuf, 12/59).

*
**

Şuayb, Eyyûb ve Zü'l-kifl Peygamberler

Âyetler ve Konular

• *Hz. Şuayb'ın Peygamber Olarak Gönderildiği Toplum ve O Toplumun Ahlâkî Çöküntüsü*

• *Hz. Şuayb Medyen (Eyke) Halkına Gönderilmişti,*

Hz. Şuayb'ın Hakk'a Daveti ve Toplumuna Öğütleri

• *Ölçeklerde ve Tartılarda Hile Yapmayın,*

Medyen Halkının Şuayb'a ve İnananlara Yönelik Tehditleri

• *Küfrün Önderlerinin Şuayb'a: 'Dininizden Dönün!' Tekliflerine Onun Cevabı*

Kavmi İstiyor Şuayb da Onları İlâhî Azapla Tehdit Ediyor

• *Haydi Üzerimize Gökten Bir Parça Düşür*

• *Tehdit Gerçekleşiyor*

• *İnananlar Kurtarılıyor*

Eyyûb ve Zü'l-kifl Peygamberler

Âyetler ve Konular

• *Hz. Eyyûb'a Peygamberlik Verildiğinin Delili*

• *Hz. Eyyûb'un Büyük Bir Derde Müptela Kılındığı Haber Verilmiş Ama Derdinin Mahiyeti Açıklanmamıştır*

• *Hz. Eyyûb Müptela Kılındığı Derdi Şeytana İsnad Etmişti*

• *Ayağını Vuruyor ve Dertlere Deva Bir Su Fışkırıyor,*

• *Sağlığına Kavuşturuluyor* • *Kendisine Evlat ve Bağlılar Bahşediliyor.*

Zü'l-Kifl Peygamber

Sabır Gösterenler ve Seçkinlerden Biri İdi

Şuayb Peygamber

Hz. Şuayb'ın Peygamber Olarak Gönderildiği Toplum ve O Toplumun Ahlâkî Çöküntüsü

Hz. Şuayb Medyen[1]/Eyke[2] Halkına Gönderilmişti

Hz. Şuayb'ın Hakka Daveti ve Toplumuna Öğütleri

Ölçeklerde ve Tartılarda Hile Yapmayın

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًاۜ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ
اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ قَدْ جَٓاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ
وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَٓاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ بَعْدَ
اِصْلَاحِهَاۜ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَۚ

"Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı (gönderdik). Dedi: 'Ey toplumum! Allah'a ibadet edin. Sizin için O'ndan başka bir tanrı yoktur. Gerçekten size Rabbinizden açık bir belge geldi. **Artık ölçmeyi, tartmayı tam yapın, insanlara eşyalarını eksiltmeyin**, yeryüzünde düzen sağlandıktan sonra bozgunculuk yapmayın. İşte size bu anlatılanlar -eğer inanırsanız- sizin için hayırlıdır." (A'râf, 7/85).

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ
اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِه۪ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًاۚ وَاذْكُرُوٓا اِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا
فَكَثَّرَكُمْۖ وَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ

Sizler tehdit edenler olarak, **kendisine inanmış kimseleri Allah yolundan çevirerek ve o yolun çarpıklığını isteyerek öyle her yolda oturmayın**. Düşünün bir zamanlar azınlıkta idiniz Allah sizi çoğalttı. Bakın o müfsitlerin (bozguncuların) sonu nasıl oldu." (A'râf, 7/86).

---

[1] Medyen şehrinin, Hz. İbrahim'in torunlarından biri tarafından kurulduğu ve adının da onun adına isnaden verildiği rivayet edilmiştir.

[2] Eyke, 'leyke' gibi sık, birbirine karışmış ormanlık demektir. Bulunduğu bölge ağaçlık olduğundan bu adla anılmıştır. Rivayete göre ağaçları günlük ağacı imiş. (E.H.Y.H.D.K.D. Osm. VI, 319)

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًاۜ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ وَلَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ اِنّٖٓي اَرٰيكُمْ بِخَيْرٍ وَاِنّٖٓي اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُح۪يطٍ

"Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı gönderdik. Dedi: 'Ey toplumum! **Ölçüyü, tartıyı eksik yapmayın.** Gerçekten ben sizi bolluk içinde görüyorum, ben sizin için, kuşatıcı bir günün azabından korkuyorum." (Hûd, 11/84).

وَيَا قَوْمِ اَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَٓاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِد۪ينَ

"Ey toplumum! **Ölçüyü ve tartıyı adaletle tam yapın**, insanlara eşyalarını eksik vermeyin, fesatçılar olarak yeryüzünde fenalık yapmayın." (Hûd, 11/85).

بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَۚ وَمَٓا اَنَا عَلَيْكُمْ بِحَف۪يظٍ

"Eğer müminler iseniz, Allah'ın sizin için bıraktığı (kâr) sizin için daha hayırlıdır. Ben üzerinizde bir bekçi değilim." (Hûd, 11/86).

اَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَاُ الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ اِبْرٰه۪يمَ وَاَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِۜ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِۚ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُٓوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

"Onlara, kendilerinden öncekilerin, Nuh'un toplumunun, Ad'ın, Semud'un, İbrahim toplumunun, **Medyen** halklarının ve Mütefikelerin haberi gelmedi mi? Kendilerine peygamberleri apaçık belgelerle gelmişti. Allah onlara zulmediyor değildi ama onlar kendilerine zulmediyorlardı." (Tevbe, 9/70).

وَاِنْ كَانَ اَصْحَابُ الْاَيْكَةِ لَظَالِم۪ينَۙ

“**Eyke** halkı da elbette zâlim kimselerdi.” (Hıcr, 15/78).

كَذَّبَ اَصْحَابُ لْـَٔيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ

“**Eyke** halkı da gönderilen peygamberleri yalanladı.” (Şuarâ, 26/176).

اِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ اَلَا تَتَّقُونَ

“O zaman **Şuayb** onlara şöyle demişti: Allah’tan korkmaz mısınız?” (Şuarâ, 26/177).

اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ

“Haberiniz olsun, ben size gönderilmiş bir peygamberim, güvenilir biriyim.” (Şuarâ, 26/178).

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ

“Gelin Allah’tan korkun ve bana itâat edin.” (Şuarâ, 26/179).

اَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ

“**Ölçeği tam ölçün** de hak yiyenlerden olmayın.” (Şuarâ, 26/181).

وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ

“**Ve doğru terazi ile tartın**.” (Şuarâ, 26/182).

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَٓاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ

“Halkın **eşyalarını değerlerinden düşürmeyin** ve yeryüzünü ihtilalcilikle fesada vermeyin.” (Şuarâ, 26/183).

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْاَوَّلِينَ

“O, sizi ve sizden önceki nesilleri yaratan yaratıcıdan korkun.” (Şuarâ, 26/184).

قَالُٓوا اِنَّمَٓا اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ

“Dediler: Sen kesin çok büyülenmişlerdensin.” (Şuarâ, 26/185).

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ

"Sen bizim gibi bir beşerden başka nesin? Doğrusu biz seni kesin yalancılardan sanıyoruz." (Şuarâ, 26/186).

وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لْـَٔيْكَةِ أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ

"Semud, Lut kavmi ve **Eyke** halkı da (yalanlamışlardı.) İşte onlar o gruplar." (Sâd, 38/13).

وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ

"Eyke halkı ve Tübba' toplumu da. Her biri gönderilen peygamberleri yalanladı da azabım hak oldu." (Kâf, 50/14).

Medyen Halkının Şuayb'a ve İnananlara Yönelik Tehditleri

Küfrün Önderlerinin Şuayb'a: 'Dininizden Dönün!' Tekliflerine Onun Cevabı

وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ
يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

"İçinizden bir grup benim kendisiyle gönderildiğime iman ederken **bir grup iman etmemişse** Allah aramızda hüküm verinceye değin sabredin. O, hüküm verenlerin en hayırlısıdır.'" (A'râf, 7/87).

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ
آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ

"Toplumundan büyüklük taslayan ileri gelenler: **'Ey Şuayb! Seni ve seninle birlikte iman edenleri, mutlaka kentimizden çıkaracağız ya da çare yok bizim dinimize döneceksiniz'** dediler. (Şuayb): 'İstemeyenler olsak da mı?'dedi." (A'râf, 7/88).

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اِنْ عُدْنَا فٖى مِلَّتِكُمْ بَعْدَ اِذْ نَجّٰينَا اللّٰهُ مِنْهَاۜ
وَمَا يَكُونُ لَنَٓا اَنْ نَعُودَ فٖيهَٓا اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ اللّٰهُ رَبُّنَاۜ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًاۜ
عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَاۜ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَاَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحٖينَ

"Allah bizi ondan kurtarmışken **dininize dönersek** doğrusu Allah'a iftira atmışız demektir, dininize dönmemiz bizim için olacak şey değil. Meğer ki Rabbimiz Allah dilemiş olsun. Rabbimiz ilimce her şeyi kuşatmıştır. Yalnız Allah'a güvendik. Rabbimiz! Bizimle toplumumuz arasında hak ile karar ver, Sen karar verenlerin en hayırlısısın." (A'râf, 7/89).

وَقَالَ الْمَلَاُ الَّذٖينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهٖ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا اِنَّكُمْ اِذًا لَخَاسِرُونَ

"Toplumundan ileri gelen küfre sapmış olanlar: **'Şuayb'a uyarsanız o taktirde siz zarar görürsünüz,'** dedi." (A'râf, 7/90).

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبّٖى وَنَصَحْتُ
لَكُمْۚ فَكَيْفَ اٰسٰى عَلٰى قَوْمٍ كَافِرٖينَ

"(Şuayb) onlardan yüz çevirdi ve: **'Ey toplumum! Hakikaten size Rabbimin mesajlarını ilettim, size öğüt verdim. Artık kâfir bir toplum için nasıl üzülürüm?!**" dedi. (A'râf, 7/93).

قَالُوا يَا شُعَيْبُ اَصَلٰوتُكَ تَاْمُرُكَ اَنْ نَتْرُكَ مَا يَعْبُدُ اٰبَٓاؤُ۬نَٓا اَوْ
اَنْ نَفْعَلَ فٖٓى اَمْوَالِنَا مَا نَشٰٓؤُ۬اۜ اِنَّكَ لَاَنْتَ الْحَلٖيمُ الرَّشٖيدُ

"Dediler: 'Ey Şuayb! Atalarımızın tapar olduklarından veya mallarımızda dilediğimizi yapmamızdan vazgeçmemizi sana namazın mı emrediyor? Doğrusu sen yumuşak, olgun birisin?" (Hûd, 11/87).

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبّٖى وَرَزَقَنٖى مِنْهُ
رِزْقًا حَسَنًاۜ وَمَٓا اُرٖيدُ اَنْ اُخَالِفَكُمْ اِلٰى مَٓا اَنْهٰيكُمْ عَنْهُۜ اِنْ اُرٖيدُ

إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

"Dedi: Ey toplumum! Ne dersiniz, ya Rabbimden bir kanıt üzerinde isem, ya o kendinden bana güzel bir rızık vermişse? Size yasakladığım şeyde, size aykırı davranmak istemiyorum. Gücüm yettiğince sadece düzeltmek istiyorum. Başarım yalnız Allah'ın yardımıyladır. Ancak O'na dayandım, ancak O'na yönelirim." (Hûd, 11/88).

وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ

"Ey toplumum! Bana karşı koymanız sakın sizi, Nuh'un toplumunun veya Hûd'un toplumunun yahut Salih'in toplumunun başına gelen felaketin benzerine sürüklemesin. Hem Lut toplumu da sizden pek uzak değil!" (Hûd, 11/89).

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ

"Rabbinize istiğfar edin, sonra O'na yönelin. Gerçekten Rabbim çok merhametli, çok şefkatlidir." (Hûd, 11/90).

قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفًا وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ

"Dediler: Ey Şuayb! Söylediklerinden pek çoğunu anlamıyoruz, gerçekten biz seni içimizde zayıf biri olarak görüyoruz, kabilen olmasaydı elbette seni recmetmiştik. Sen, bize göre güçlü-kudretli değilsin." (Hûd, 11/91).

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

"(Şuayb) dedi: Ey toplumum! Size göre kabilem Allah'tan daha mı güçlü ki O'nu sizden ötede değersiz bir şey sayarsınız. Kuşkusuz Rabbim yapmakta olduklarınızı kuşatandır." (Hûd, 11/92).

Kavmi İstiyor Şuayb da Onları İlâhî Azapla Tehdit Ediyor

وَيَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنّ۪ي عَامِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَۙ مَنْ يَأْت۪يهِ عَذَابٌ يُخْز۪يهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ وَارْتَقِبُٓوا اِنّ۪ي مَعَكُمْ رَق۪يبٌ

"Ey toplumum! Bulunduğunuz konuma göre yapacağınızı yapın, gerçekten ben de yaparım! **İleride kendisini perişan edecek bir azabın kendisine tebelleş olacağı kimdir, kimdir o yalancı bileceksiniz!** Gözetin, hakikaten ben de sizinle gözetenim!" (Hûd, 11/93).

Haydi Üzerimize Gökten Bir Parça Düşür

فَاَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفاً مِنَ السَّمَٓاءِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِق۪ينَ

"Eğer doğru söyleyenlerden isen **üzerimize gökten bir parça düşürüver**." (Şuarâ, 26/187).

قَالَ رَبّ۪ٓي اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ

"Dedi: Yapmakta olduklarınızı Rabbim daha iyi biliyor." (Şuarâ, 26/188).

Tehdit Gerçekleşiyor

فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوا ف۪ي دَارِهِمْ جَاثِم۪ينَ

"Derken kendilerini (Medyen Halkını) **o şiddetli sarsıntı ve gök gürültüsü yakalayıverdi de yurtlarında dizleri üstü çökekaldılar**." (A'râf, 7/91).

اَلَّذ۪ينَ كَذَّبُوا شُعَيْباً كَاَنْ لَمْ يَغْنَوْا ف۪يهَاۚ اَلَّذ۪ينَ كَذَّبُوا شُعَيْباً كَانُوا هُمُ الْخَاسِر۪ينَ

"Şuyb'a yalancı diyenler sanki **o yurtlarında hiç kalmamış gibi oldular**, Şuayb'ı tekzibe kalkışanlar, onlar hüsrana uğrayanlar oldular." (A'râf, 7/92).

كَاَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَاۜ اَلَا بُعْدًا لِمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ

"Sanki orada hiç kalmamışlardı. Dikkat! Semud toplumu uzaklaştığı gibi **Medyen toplumu için de bir uzaklık**!" (Hûd, 11/95).

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْۢ وَاِنَّهُمَا لَبِاِمَامٍ مُبِينٍۜ

"Kendilerinden **intikam aldık**. Cidden her ikisi de apaçık öndedir (yurtlarını görüyorsunuz)." (Hıcr, 15/79).

فَكَذَّبُوهُ فَاَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِۜ اِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

"Neticede onu (Şuayb'ı) yalanladılar da kendilerini **o gölge gününün azabı yakalayıverdi** ki o, gerçekten büyük bir günün azabıydı." (Şuarâ, 26/189).

فَكَذَّبُوهُ فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَۘ

"Buna karşı onu yalanladılar. Derken onları **o sarsıntı tutuverdi de yurtlarında dizleri üstü çökekaldılar."** (Ankebût, 29/37).

İnananlar Kurtarılıyor

وَلَمَّا جَاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَاَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَۙ

"Buyruğumuz gelince **Şuayb'ı ve onunla iman etmiş olanları tarafımızdan bir rahmetle kurtardık.** Zulmetmiş olanları ise o sayha yakaladı da yurtlarında dizüstü çökekaldılar. (Hûd, 11/94).

Eyyûb Peygamber

Hz. Eyyûb'a Peygamberlik Verildiğinin Delili

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا

"Gerçekten biz, tıpkı Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere **vahyettiğimiz gibi** sana vahiyde bulunduk. İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, sıbtlara (torunlara) İsa'ya, **Eyyûb'e,** Yunus'a, Harun'a, Süleyman'a **vahyettik** ve Davud'a bir zebur verdik." (Nisâ, 4/163).

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

"Ona, İshak ile Yakub'u bağışladık ve herbirini doğruya ilettik. Daha önce de Nuh'u ve soyundan gelme Davud'u, Süleyman'ı, **Eyyûb'**u, Yusufu, Musa'yı, Harun'u doğru yola iletmiştik. Güzellik sergileyenleri işte Biz, böyle ödüllendiririz." (En'âm, 6/84).

Hz. Eyyûb'un Büyük Bir Derde Müptela Kılındığı Haber Verilmiş Ama Derdinin Ne Olduğu Açıklanmamıştır

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

"Eyyûb'u da (an). Zira 'Bana **dert** ilişti, Sen merhametlilerin en merhametlisisin,' diye Rabbine yakardı." (Enbiyâ, 21/83).

Hz. Eyyûb Müptela Kılındığı Derdi Şeytana İsnad Etmişti

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ

"Kulumuz Eyyub'u da an. Bir zaman Rabbine: **'Cidden ben muztaribim, şeytan bana bir sıkıntı, bir acı dokundurdu!'** diye seslenmişti." (Sâd, 38/41).

Ayağını Vuruyor ve Dertlere Deva Bir Su Fışkırıyor

ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ

"Ayağınla yere vur! İşte bu, **yıkanılacak** ve içilecek soğuk (bir su) dedik" (Sâd, 38/42).

Sağlığına Kavuşturuluyor, Kendisine Evlat ve Bağlılar Bahşediliyor

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَآتَيْنَاهُ اَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ
مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذِكْرٰى لِلْعَابِدِينَ

"Biz duasını kabul ettik de hemen kendisindeki sıkıntıyı giderip gönlünü açtık ve tarafımızdan bir rahmet ve kulluk edenlere bir uyarı olmak üzere, ona âilesini ve kendisiyle birlikle olanlara onların bir mislini de verdik." (Enbiyâ, 21/84).

وَوَهَبْنَا لَهُ اَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرٰى لِاُولِي الْاَلْبَابِ

"Ona, tarafımızdan bir rahmet ve akıl sahipleri için bir öğüt olmak üzere **ailesine, kendileriyle birlikte de onlara bir mislini lutfettik**." (Sâd, 38/43).

Yeminini Bozmaması İçin Kendisine Gösterilen Yol

وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنَثْ اِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعْمَ
الْعَبْدُ اِنَّهُ اَوَّابٌ

"Elinle bir demet al, onunla vur ve yeminini bozma. Cidden biz onu sabırlı bulduk. O ne güzel kuldu. Cidden o, çok yönelendi." (Sâd, 38/44).

Zü'l-Kifl Peygamber

Sabır Gösterenler ve Seçkinlerden Biri İdi

وَاِسْمٰعِيلَ وَاِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِۜ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَۚ

"İsmail'i de, İdris'i de, **Zü'l-kifl'**i de an. Hepsi de sabredenlerdendi." (Enbiyâ, 21/85).

وَاذْكُرْ اِسْمٰعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِۜ وَكُلٌّ مِنَ الْاَخْيَارِۜ

"İsmail'i, Elyese'ı, **Zü'l-kifl'i de** an. Hepsi de seçkinlerdendir." (Sâd, 38/48).

* * *

Musa Peygamber

Âyetler ve Konular

Genel Konular

Musa'nın Faziletini Vurgulayan Âyetler

• Musa'ya Verilenlere İnanmakla Yükümlü Kılınmışız • Allah Musa ile Doğrudan Konuşmuştur • Kur'ân Doğru Yola İletilenlerden Olduğunu Haber Vermiştir • Kendisine Kitap Verilmiştir • Aralıksız Kırk Gece Kendini Rabbine Vermişti • Hem Resûl Hem de Nebiyy Olarak Nitelendirilmiştir • Allah Kendisine Doğrudan Seslenmişti • İmtiyazlılardan ve İsteği Verilenlerden İdi • Değişik Zamanlarda Lutuflara Mahzar Kılınmıştı • Daha Bebek İken Annesine Peygamberler Arasına Katılacağı Bildirilmişti.

Musa'nın Anıldığı İki Önemli Sıfatı:

1) Öfkeli Olması 2) Güçlü ve Güvenilir Olması

Allah'ın Musa'ya Seslenip Konuşması ve Kendisine Peygamberlik Vermesi

• Allah Musa'ya Gerçekten Konuşmuştu • Seni Seçtim Verdiğimi Al • Musa'nın Ateş Olarak Algıladığı Şey • Ben Rabbinim! • Verilecek Vahyi Dinle • Kıyametin Zamanı Niye Gizlenmiştir? • Allah ile Karşılıklı Konuşma • Değnek Yılan Oluveriyor • Firavun'a Gitmekle Görevlendiriliyor • Hoşnut Olasın Diye Hemen Geldim • Rabbi Musa'ya Seslendi • Musa'ya Bir Vâdi'de seslenilmişti.

Hz. Musa'ya Mucizeler Verildiğini Bildiren Âyetler ve Onun Gösterdiği Mucizeleri

• Musa Mucizelerle Gelmişti • Musa'nın Asası ve Taştan Fışkıran On İki Kaynak • Musa Size Mucizelerle Gelmişti • Işınlar Saçan Bembeyaz Bir El • Musa'ya Dokuz Mucize verdik • Denizde Açılan Kuru Yol.

Musa Firavunun Sarayında Annesinin Kucağında

• Musa'nın Annesine Yapılan Vahy • Firavun'un Hanımının Yitik Olarak Değerlendirdikleri Musa'yı Evlat Edinmesi • Ana Yüreği • Başkalarını Emmiyor • Firavun Öldürmek İstediği Çocuğun Annesini O Çocuğa Baksın Diye Görevlendiriliyor

Musa'nın Daveti Sihirbazlıkla Suçlanması Firavun'un Sihirbazlardan Yardım İstemesi ve Sihirbazların Yenilgisi

• Hz. Musa'nın Firavun'u Davetle Görevlendirilmesi • Allah Adına Yalnız Gerçeği Söylüyorum • Firavun Kavminin İleri Gelenleri Musa İle Kardeşini Büyücü Diye Suçlamışlardı • Ülkedeki Sihirbazlar Toplanıyor • Musa'nın Asa'sı Büyücülerin Büyü Araçlarını Toplayıp Yutuyor • Sihirbazlar Gördükleri Karşısında Secdelere Kapanıyor • İmanlarını Haykırıyorlar • Firavun'un Sihirbazlara Yönelik Tehditleri, Gösteri Yeri İçin Bir Zaman Belirle • Musa'nın Sihirbazları Uyarması • Musa Gördüğü Sihirler Karşısında İçin İçin Ürpermeye Başlayınca Allah Güvence Veriyor • Firavun'un Sihirbazlara Yönelik Amansız Tehditlerine Karşın Onların Sarsılmaz İmanları • Firavun'un Şerefine And İçip Üstün Geleceklerini Söyleyenlerin Gördükleri Mucize Karşısında Canlarını Ortaya Koyarak İman Etmeleri • Firavun'un Sihirbazlara Yönelik Tehdidi: Sizi Çarmıha Gerdireceğim.

Firavun Hânedânı

• Hanımı İnananlar İçin Örnek Gösteriliyor • Firavun Hânedanından Bir Mümin'in Firavun'a Uyarıları ve Öğütleri • 'Rabbim Allah Dedi Diye Bir Adamı mı Öldüreceksiniz?' • Ben Sizi Kurtuluşa Davet Ediyorum Siz İse Beni Ateşe.

• Firavun ve Tebeasının Başına Gelen Felâketler • Uzun Yıllar Kıtlığa maruz Kalmışlardı • Üzerlerine Bit ve Kurbağalar Gönderilmiş, Kan Salınmıştı.

Musa ile Bağlılarının Firavun'dan Kaçışları ve Kurtuluşları

• Kullarımı Geceleyin Yola Çıkar ve Denizde Kuru Bir Yol Aç • Firavun Musa'yı Takip İçin Asker Topluyor • Musa ve Bağlılarının Denizi Geçip Kurtulmaları

Firavun'un İsrailoğullarını Hedef Alan Tehdit ve İşkenceleri

• Oğullarınızı Boğazlıyorlardı • İsrailoğullarının Yakınmaları • Bırakın Musa'yı Öldüreyim • Firavun'un İman Çabaları • Firavun ve Ordusunun Helâki • Musa'nın Bedduası.

Firavun ile Bağlılarının Kınanıp Yerilmelerine Gösterilen Gerekçeler

• Aşırı Gidenlerden İdi • Tuttuğu Yol Doğru Değildi • Bozgunculardan İdi • Kendisi ve Ordusu Canilerdi • Ülkede Kendilerinden Başkasını Görmüyorlardı • Dünyada Kendilerine Bela Okunanlardan Olmuşlardı • Tuzak Peşinde İdi.

Hz. Musa'nın Hatâen Cinayet İşlemesi, Medyen'e Kaçışı ve Burada Evlenmesi

• Firavun Kendisini Hakk'a Davet Eden Musa'ya Cinayetini hatırlatıyor • Musa'nın Savunması • Hz. Musa'nın İstemeden İşlediği Cinayetin Öyküsü • 'Ey Musa! Islahatçı Değil de Bir Ceberût mu Olmak İstiyorsun?' • 'Musa Medyen Yolunda • İki Kızkardeşe Yardımı • Musa'nın Medyen'de Kalması ve Evlenmesi.

Musa'nın Kudüs'e Gidişi

• İsrailoğullarının Beyt-i Makdis'e Girmeleri • İsrailoğullarının Beyt-i Makdis'e (Kutsal Toprağa) Girmeleri Hususunda Emir Almaları • İsrailoğulları Musa'nın Emrine Açıkça Karşı Çıkıyorlar • Yüreklerine Allah Korkusu Sinmiş İki Müminin İsrailoğullarına Öğütleri • Rabbin ve Sen, İkiniz Savaşın • Bu Israrlı Isyanları Üzerine Kutsanmış Topraktan Kırk Yıl Mahrum Edildiler • Musa'nın Rabbi ile Olan Mikatı • Kırk Gece Süren İbadet • Özel İbadete İştirak İçin Seçilmiş Yetmiş Erkek.

Musa ve Buzağı Putunu Yapan Sâmirî

• İsrailoğullarının Buzağıyı Tanrı Edinmeleri • Allah, Musa'ya Kavminin Sapıttığını Mikatta Haber Vermişti • Heykel Buzağının Başından Ayrılmıyorlar • Buzağı Putunu Yapan Sâmirî'nin Söyledikleri ve Musa'nın Ona Verdiği Ceza.

Hz. Musa ile Hz. Hızır'ın Kehf Sûresindeki Öyküleri

• Balık Canlanıp Denize Süzülüyor • Musa'nın Rahmete Mazhar Kılınmış Bir Kul (Hızır) ile Buluşması • Sır Dolu Adamın Esrarlı İşleri • Durduk Yerde Gemiyi Yaralaması • Genç Bir Çocuğu Öldürüyor • Kendilerini Misafir Etmeyen Bir Yerde Yıkılmak Üzere Olan Bir Duvarı Ücretsiz Onarıyor • Sır Dolu Zat Sırlarını Açıklıyor.

Harun Peygamber

• Harun'a Peygamberlik Verildiğini Bildiren Âyetler • Musa'ya ve Kardeşine Vahyettik • Harun'u Musa'ya Vezir Yaptık • Kardeşine de Peygamberlik Verilmesini İstiyor • Musa ile Harun'a Birlikte Lutfedilen Nimetler • Harun'un, Ağabeyi Musa'nın Öfkesini Yatıştıran Sözleri.

Hz. Musa'nın Faziletini Vurgulayan Âyetler

Musa'ya Verilenlere İnanmakla Yükümlü Kılınmışız

قُولُوٓا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَآ اُنْزِلَ اِلٰٓى اِبْرٰهِيمَ وَاِسْمٰعِيلَ
وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَآ اُو۫تِيَ مُوسٰى وَعِيسٰى وَمَآ اُو۫تِيَ
النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْۚ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْۘ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

"Allah'a iman ettik, bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, torunlara indirilene; **Musa** ile İsa'ya verilen ile (diğer) peygamberlere Rab'lerinden verilene **inandık.** Onlardan hiçbiri arasında ayırım yapmayız, biz sadece O'na teslim olanlarız." (Bakara, 2/136).

Allah Musa ile Doğrudan Konuşmuştur

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ
عَلَيْكَؕ وَكَلَّمَ اللّٰهُ مُوسٰى تَكْلِيمًاۚ

"Gerçekten daha önce kendilerinden sana bahsettiğimiz elçilerle kendilerinden sana söz etmediğimiz elçilere (de vahyetmiştik), **Allah Musa'ya gerçekten kelimeler söyleyerek konuşmuştu**." (Nisâ, 4/164).

Kur'ân, Doğru Yola İletilenlerden Olduğunu Haber Vermiştir

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ
وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسٰى وَهٰرُونَ
وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ

"Ona, İshak ile Yakub'u bağışladık ve herbirini doğruya ilettik. Daha önce de Nuh'u ve soyundan gelme Davud'u, Süleyman'ı, Eyyub'u, Yusuf'u, **Musa'yı**, Harun'u **doğru yola iletmiştik.** Güzellik sergileyenleri işte Biz, böyle ödüllendiririz." (En'âm, 6/84).

Kendisine Kitap Verilmiştir

ثُمَّ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِى اَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا
لِكُلِّ شَىْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ

"Sonra güzellik sergileyene (nimetimizi) tamamlamak, her şeyi detaylandırmak, bir rehber ve bir rahmet olmak üzere **Musa'ya O Kitab'ı verdik** , ki belki onlar Rab'lerine kavuşmağa inanırlar." (En'âm, 6/154).

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ
لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِى اِسْرَائِيلَ

"Üzerlerine bela çöktüğünde dediler: 'Ey Musa! Sana olan ahdine iltimasen bizim için Rabbine dua et, bizden bu azabı kaldırırsan elbette sana iman ederiz ve kesinlikle İsrailoğullarını yanında göndeririz." (A'râf, 7/134).

Aralıksız Kırk Gece Kendini Rabbine Vermişti

وَوٰعَدْنَا مُوسٰى ثَلٰثِينَ لَيْلَةً وَاَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ
اَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسٰى لِاَخِيهِ هٰرُونَ اخْلُفْنِى فِى قَوْمِى وَاَصْلِحْ
وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ

"Musa ile otuz gece (için) sözleştik ve otuz geceyi on ile tamamladık. Böylece **Rabbinin belirlediği ibadet süresi kırk geceye tamamlandı.** Musa, kardeşi Hârun'a: 'Kavmim içinde benim yerime geç, kendini ıslah et, o bozguncuların yoluna uyma' dedi." (A'râf, 7/142).

Hem Resûl Hem de Nebiyy Olarak Nitelendirilmiştir

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسٰى اِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا

"Kitap'ta Musa'yı da an, çünkü o ihlasa erdirilmişti, **bir nebi, bir resûl idi**." (Meryem, 19/51).

Allah Kendisine Doğrudan Seslenmişti

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْاَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا

"Ona **Tûr'un sağ tarafından seslendik** ve onu yakarış makamında yakınlık mertebesine erdirdik." (Meryem, 19/52).

وَهَلْ اَتٰيكَ حَدِيثُ مُوسٰى

"Sana Musa'nın kıssası geldi mi?" (Tâhâ, 20/9).

İmtiyazlılardan ve İsteği Verilenlerden İdi

وَاَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحٰى

"Ve Ben seni **seçtim**, şimdi verilecek vahyi dinle!" (Tâhâ, 20/13).

قَالَ قَدْ اُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسٰى

"Allah buyurdu: Haydi **dileğine erdirildin** ey Musa!" (Tâhâ, 20/36).

وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي

"Ben seni kendim için **yetiştirdim.**" (Tâhâ, 20/41).

Değişik Zamanlarda Lutuflara Mazhar Kılınmıştı

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً اُخْرٰى

"Şanım hakkı için bir defa daha sana **lutufta bulunmuştuk.**" (Tâhâ, 20/37).

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُٓ اَخَاهُ هٰرُونَ وَزٖيراًۚ

"Yüceliğim hakkı için **Musa'ya o kitabı verdik**, kardeşi Harun'u da yanında vezir yaptık." (Furkân, 25/35).

وَاِذْ نَادٰى رَبُّكَ مُوسٰٓى اَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمٖينَۙ

"Bir zaman **Rabbin Musa'ya seslendi**: O zâlim kavme git." (Şuarâ, 26/10).

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لٖي رَبّٖي حُكْماً وَجَعَلَنٖي مِنَ الْمُرْسَلٖينَ

"Bunun üzerine sizden korktuğumda içinizden kaçtım. Derken **Rabbim bana hüküm ihsan buyurdu** ve beni peygamberlerden yaptı." (Şuarâ, 26/21).

فَلَمَّا جَٓاءَهَا نُودِيَ اَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَاۜ وَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَالَمٖينَ

"Ona vardığında şöyle **seslenildi:** Haberin olsun, bu ateşteki kimse ve bunun çevresindekiler mübarek kılınmıştır. O âlemlerin Rabbi Allah eksikliklerden uzaktır." (Neml, 27/8).

يَا مُوسٰٓى اِنَّهُٓ اَنَا اللّٰهُ الْعَزٖيزُ الْحَكٖيمُۙ

"Ey Musa! Hiç şüphesiz Ben, pek güçlü ve pek hikmetli Allah'ım!" (Neml, 27/9).

Daha Bebek İken Annesine Peygamberler Arasına Katılacağı Bildirilmişti

وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰٓى اُمِّ مُوسٰٓى اَنْ اَرْضِعٖيهِۚ فَاِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَاَلْقٖيهِ فِي
الْيَمِّ وَلَا تَخَافٖي وَلَا تَحْزَنٖيۚ اِنَّا رَٓادُّوهُ اِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلٖينَ

"O sırada Musa'nın annesine: 'Onu emzir, ona bir zarar gelmesinden endişe duyduğunda kendisini denize bırakıver, hem korkma ve üzülme. Biz kesinlikle onu sana geri getireceğiz ve onu **peygamberlerden yapacağız'** diye vahyetttik." (Kasas, 28/7).

وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهُ وَاسْتَوٰٓى اٰتَيْنَاهُ حُكْماً وَعِلْماًؕ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ

"Musa kıvamına erip dengelenince ona **bir hâkimiyetle bir ilim verdik**. İşte güzellik sergileyenleri Biz, böyle ödüllendiririz." (Kasas, 28/14).

Musa'nın Anıldığı İki Önemli Sıfatı:

1) Öfkeli Olması

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسٰٓى اِلٰى قَوْمِه۪ غَضْبَانَ اَسِفاًۙ قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُون۪ي
مِنْ بَعْد۪يۚ اَعَجِلْتُمْ اَمْرَ رَبِّكُمْۚ وَاَلْقَى الْاَلْوَاحَ وَاَخَذَ بِرَاْسِ اَخ۪يهِ يَجُرُّهُٓ اِلَيْهِۜ
قَالَ ابْنَ اُمَّ اِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُون۪ي وَكَادُوا يَقْتُلُونَن۪يۘ فَلَا تُشْمِتْ بِيَ
الْاَعْدَٓاءَ وَلَا تَجْعَلْن۪ي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِم۪ينَ

"Musa, **kızgın** ve üzgün bir halde kavmine dönünce: 'Ardımdan bana ne kötü halef oldunuz! Rabbinizin emrini (beklemeyip) acele mi ettiniz?' dedi, levhaları yere bıraktı, kardeşinin başından tutup kendine doğru çekmeğe başladı. (Harun:) 'Anamın oğlu! Gerçekten topluluk beni zayf gördü, nerede ise beni öldüreceklerdi. Bana hakaret edip de o düşmanları sevindirme, beni o zâlimler topluluğuyla bir tutma' dedi." (A'râf, 7/150).

قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَاْخُذْ بِلِحْيَت۪ي وَلَا بِرَاْس۪يۚ اِنّ۪ي خَش۪يتُ اَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ
بَيْنَ بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْل۪ي

"Harun: Anamın oğlu! **Sakalımı ve başımı tutma.** Hiç şüphesiz ben, 'sözümü tutmadın da İsrâîloğulları arasına ayrılık soktun,' dersin diye korktum, dedi." (Tâhâ, 20/94).

وَدَخَلَ الْمَد۪ينَةَ عَلٰى ح۪ينِ غَفْلَةٍ مِنْ اَهْلِهَا فَوَجَدَ ف۪يهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِۘ
هٰذَا مِنْ ش۪يعَتِه۪ وَهٰذَا مِنْ عَدُوِّه۪ۚ فَاسْتَغَاثَهُ الَّذ۪ي مِنْ ش۪يعَتِه۪ عَلَى الَّذ۪ي

مِنْ عَدُوِّهٖ فَوَكَزَهُ مُوسٰى فَقَضٰى عَلَيْهِ قَالَ هٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ اِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ

"Bir de halkının habersiz olduğu bir sırada şehre girdi. Derken orada dövüşmekte olan iki adama rastladı. Biri kendi taraftarlarından, biri de düşmanından yana idi. Dolayısıyla kendi taraftarlarından olan ondan, düşmanından olana karşı yardım istedi. **Musa da ona bir yumruk indirip işini bitiriverdi.** Bu, dedi, şeytanın işinden. Gerçekten o, şaşırtıcı, açık bir düşman." (Kasas, 28/15).

فَلَمَّا اَنْ اَرَادَ اَنْ يَبْطِشَ بِالَّذٖى هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا قَالَ يَا مُوسٰى اَتُرٖيدُ اَنْ تَقْتُلَنٖى كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْاَمْسِ اِنْ تُرٖيدُ اِلَّا اَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِى الْاَرْضِ وَمَا تُرٖيدُ اَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحٖينَ

"(Ertesi gün) ikisinin de bir düşmanı olan **herifi yakalayıvermek isteyince**: 'Ey Musa! Dün bir adamı öldürdüğün gibi beni de öldürmek mi istiyorsun, ara buluculardan olmak istemeyip de yeryüzünde bir zorba mı olmak istiyorsun?' dedi." (Kasas, 28/19).

2) Güçlü ve Güvenilir Olması

قَالَتْ اِحْدٰيهُمَا يَٓا اَبَتِ اسْتَاْجِرْهُ اِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَاْجَرْتَ الْقَوِىُّ الْاَمٖينُ

"O iki kadından biri: 'Babacığım! Onu ücretli tut, çünkü tuttuğun ücretlilerin en hayırlısı **o güçlü ve güvenilir** adam,' dedi." (Kasas, 28/26).

Allah'ın Musa'ya Seslenip Konuşması ve Kendisine Peygamberlik Vermesi

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللّٰهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَاٰتَيْنَا عٖيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَاَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذٖينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْهُمُ

الْبَيِّنَاتُ وَلٰكِنِ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ اٰمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ
مَا اقْتَتَلُوا وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُر۪يدُ

"İşte şunlar elçiler! Kimilerini kimisine üstün kıldık. İçlerinden **kimine Allah konuştu,** bazılarını derecelerle yükseltti. Meryem oğlu İsa'ya o apaçık âyetleri verdik, kendisini Ruhulkudüs ile destekledik. Allah dileseydi onların arkasından gelenler -kendilerine onca ayetler geldikten sonra- birbirlerini öldürmezlerdi. Ne var ki ihtilafa düştüler, içlerinden kimisi inandı, kimi de kâfir oldu. Allah dileseydi birbirlerini öldürmezlerdi. Ama Allah dilediğini yapıyor." (Bakara, 2/253).

Allah Musa'ya Gerçekten Konuşmuştu

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ
عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللّٰهُ مُوسٰى تَكْل۪يمًا

"Gerçekten daha önce kendilerinden sana bahsettiğimiz elçilerle kendilerinden sana söz etmediğimiz elçilere de vahyetmiştik. **Allah Musa'ya gerçekten konuşmuştu**." (Nisâ, 4/164).

Seni Seçtim Verdiğimi Al

قَالَ يَا مُوسٰٓى اِنّ۪ي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتِ۪ي وَبِكَلَام۪ي
فَخُذْ مَٓا اٰتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِر۪ينَ

"Buyurdu: Ey Musa! Ben, mesajlarımla ve konuşmamla **seni** insanların başına **seçtim,** haydi **sana verdiğimi al** ve şükredenlerden ol." (A'râf, 7/144).

وَلَمَّا جَٓاءَ مُوسٰى لِم۪يقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُۙ قَالَ رَبِّ اَرِن۪ٓي اَنْظُرْ
اِلَيْكَۜ قَالَ لَنْ تَرٰين۪ي وَلٰكِنِ انْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ فَاِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ
فَسَوْفَ تَرٰين۪يۚ فَلَمَّا تَجَلّٰى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسٰى
صَعِقًاۚ فَلَمَّٓا اَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ اِلَيْكَ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُؤْمِن۪ينَ

"Musa, belirlediğimiz süre için gelip **Rabbi ona konuşunca** dedi: 'Rabbim! Göster bana kendini, bakayım sana.' Buyurdu: 'Beni asla göremezsin, ancak dağa bak, yerinde durursa ileride beni görürsün.' Rabbi dağa tecelli edince onu yerle bir etti ve Musa baygın, yüzükoyun yere düştü. Ayılınca: 'Sen münezzehsin! Sana tevbe ettim, benim inananların ilki!' dedi." (A'râf, 7/143).

قَالَ يَا مُوسٰٓى اِنّ۪ي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتٖي وَبِكَلَامٖيۘ فَخُذْ مَٓا اٰتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِر۪ينَ

"Buyurdu: Ey Musa! Gerçekten Ben, mesajlarımla ve konuşmamla seni insanların üzerine elçi seçtim, haydi sana verdiğimi al ve şükredenlerden ol." (A'râf, 7/144).

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْاَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا

"Ona Tûr'un sağ tarafından **seslendik** ve onu yakınımız mertebesine erdirdik." (Meryem, 19/52).

Musa'nın Ateş Olarak Algıladığı Şey[1]

اِذْ رَاٰ نَاراً فَقَالَ لِاَهْلِهِ امْكُثُٓوا اِنّ۪ٓي اٰنَسْتُ نَاراً لَعَلّ۪ٓي اٰت۪يكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ اَوْ اَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى

"Hani bir zaman bir **ateş gördü de** âilesine: 'Durun, ben bir ateş gördüm, belki size ondan bir kor getiririm yahut orada bir doğru yol rehberi bulurum' dedi." (Tâhâ, 20/10).

Ben Rabbinim!

فَلَمَّٓا اَتٰيهَا نُودِيَ يَا مُوسٰى

"Ona varınca kendisine şöyle seslenildi: Ya Musa!" (Tâhâ, 20/11).

اِنّ۪ٓي اَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَۚ اِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًىۜ

---

1 Musa'nın gördüğü şey kendi algılamalarına göre bildik ateş, Allah katında nur idi. Kurtubî, el-Câmi' XI, 172. Bu yorumun Kasas'ın sekizinci âyetinden çıkarıldığı anlaşılıyor.

“Haberin olsun Benim, **Ben Rabbin**! Hemen papuçlarını çıkar, çünkü sen kutsal vâdide, Tuva’dasın.” (Tâhâ, 20/12).

Verilecek Vahyi Dinle

وَاَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحٰى

“Ve Ben seni seçtim, şimdi verilecek **vahyi dinle!**” (Tâhâ, 20/13).

اِنَّن۪ٓي اَنَا اللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّٓا اَنَا۬ فَاعْبُدْن۪يۙ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْر۪ي

“Gerçekten Benim, Ben Allahım. Benden başka ilah yoktur. Onun için Bana ibadet et ve Beni anmak için namazı dosdoğru kıl. (Tâhâ, 20/14).

Kıyametin Zamanı Niye Gizlenmiştir?

اِنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ اَكَادُ اُخْف۪يهَا لِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعٰى

“Çünkü saat (kıyamet) muhakkak gelecek. **Ben onu gizliyorum ki her can emeğinin karşılığını görsün.”** (Tâhâ, 20/15).

فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ فَتَرْدٰى

“Öyle ise sakın ona inanmayıp da kendi keyfine uyan kimse seni ondan alıkoymasın, sonra helak olursun.” (Tâhâ, 20/16).

Allah ile Karşılıklı Konuşma

وَمَا تِلْكَ بِيَم۪ينِكَ يَا مُوسٰى

“O sağ elindeki ne, ey Musa?” (Tâhâ, 20/17).

قَالَ هِيَ عَصَايَۚ اَتَوَكَّؤُ۬ا عَلَيْهَا وَاَهُشُّ بِهَا عَلٰى غَنَم۪ي وَلِيَ ف۪يهَا مَاٰرِبُ اُخْرٰى

“Musa: ‘O, benim asam, ona dayanırım, onunla davarlarıma yaprak çırparım ve benim için onda diğer ihtiyaçlarımın karşılığı da var’ dedi.” (Tâhâ, 20/18).

Değnek Yılan Oluveriyor

قَالَ اَلْقِهَا يَا مُوسٰى

“Ey Musa, bırak onu buyurdu.” (Tâhâ, 20/19).

فَاَلْقٰيهَا فَاِذَا هِىَ حَيَّةٌ تَسْعٰى

"Bıraktı. Ne görsün, o **bir yılan olmuş koşuyor**!" (Tâhâ, 20/20).

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْاُولٰى

"Allah: 'Onu tut, korkma. Biz onu önceki şekline döndüreceğiz,' buyurdu." (Tâhâ, 20/21).

وَاضْمُمْ يَدَكَ اِلٰى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ اٰيَةً اُخْرٰى

"Bir de elini koynuna sok, diğer bir mucize olarak kusursuz bembeyaz çıksın." (Tâhâ, 20/22).

لِنُرِيَكَ مِنْ اٰيَاتِنَا الْكُبْرٰى

"Ki sana en büyük mucizelerimizden gösterelim." (Tâhâ, 20/23).

Firavun'a Gitmekle Görevlendiriliyor

اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغٰى

"Firavuna git, çünkü o pek azdı." (Tâhâ, 20/24).

Hoşnut Olasın Diye Hemen Geldim

وَمَٓا اَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسٰى

"Ey Musa! Seni acele ile kavminden uzaklaştırıp gelmeğe sürükleyen nedir?" (Tâhâ, 20/83).

قَالَ هُمْ اُولَٓاءِ عَلٰٓى اَثَرٖى وَعَجِلْتُ اِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضٰى

"Musa: 'Onlar benim izim üzerindeler, ben Sana hoşnut olasın diye **çabucak geldim,'** dedi." (Tâhâ, 20/84).

Rabbi Musa'ya Seslendi

وَاِذْ نَادٰى رَبُّكَ مُوسٰٓى اَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمٖينَ

"Bir zaman **Rabbin Musa'ya seslendi**: O zâlim kavme git." (Şuarâ, 26/10).

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِى رَبِّى حُكْمًا وَجَعَلَنِى مِنَ الْمُرْسَلِينَ

"Bunun üzerine sizden korktuğumda içinizden kaçtım. Derken **Rabbim bana hüküm ihsan buyurdu** ve beni peygamberlerden yaptı." (Şuarâ, 26/21).

اِذْ قَالَ مُوسٰى لِاَهْلِهِ اِنِّى اٰنَسْتُ نَارًا سَاٰتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ اٰتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ

"Hani bir zaman Musa ailesine: 'Ben bir ateş hissettim, ondan ya size bir haber getireceğim yahut yalın bir şu'le alıp geleceğim. Belki bir ocak yakar, ısınırsınız' demişti." (Neml, 27/7).

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِىَ اَنْ بُورِكَ مَنْ فِى النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

"Ona vardığında **şöyle seslenildi:** Haberin olsun, **bu ateşteki kimse** ve çevresinde bulunanlar mübarek kılınmıştır. Âlemlerin Rabbi Allah eksikliklerden uzaktır." (Neml, 27/8).

Musa'ya Bir Vâdi'de Seslenilmişti

اِنِّى اَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ اِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى

"Haberin olsun, Benim, **Ben Rabbin**! Hemen papuçlarını çıkar, çünkü sen kutsal vâdide, Tuva'dasın." (Tâhâ, 20/12).

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْاَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا

"Ona Tûr'un sağ tarafından **seslendik** ve onu yakınlığımız mertebesine erdirdik." (Meryem, 19/52).

فَلَمَّا اَتٰيهَا نُودِىَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْاَيْمَنِ فِى الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ اَنْ يَا مُوسٰى اِنِّى اَنَا اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

"Derken yanına vardığında o kutlu bölgedeki **vadinin sağ kıyısından, ağaçtan şöyle seslenildi:** Ey Musa! Haberin olsun, Benim, Ben âlemlerin Rabbi Allah'ım!" (Kasas, 28/30).

إِذْ نَادٰيهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى

"Hani Rabbi ona o kutsal vadi Tuva'da seslenmişti." (Nâziât, 79/16).

Hz. Musa'ya Mucizeler Verildiğini Bildiren Âyetler ve Onun Gösterdiği Mucizeler

Musa Mucizelerle Gelmişti

وَلَقَدْ جَٓاءَكُمْ مُوسٰى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِه۪ وَاَنْتُمْ ظَالِمُونَ

"Yemin olsun ki Musa size **apaçık delillerle gelmişti**, sonra onun ardından o buzağıyı (tanrı) edinmiştiniz. Siz o zalimlersiniz." (Bakara, 2/92).

سَلْ بَنٖٓي اِسْرَٓائٖيلَ كَمْ اٰتَيْنَاهُمْ مِنْ اٰيَةٍ بَيِّنَةٍۜ وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْهُ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدٖيدُ الْعِقَابِ

"İsrailoğullarına sor, kendilerine **nice apaçık âyet vermiştik.** Kim Allah'ın nimeti kendisine geldikten sonra onu başka bir şey karşılığında değiştirirse kuşkusuz Allah pek yaman azaplıdır." (Bakara, 2/211).

وَاُتْبِعُوا فٖي هٰذِه۪ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ

"Andolsun Musa'yı **âyetlerimizle** ve açık/açıklayan bir kanıtla gönderdik." (Hûd, 11/96).

Musa'nın Asası ve Taştan Fışkıran On İki Kaynak

وَاِذِ اسْتَسْقٰى مُوسٰى لِقَوْمِه۪ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَۜ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًاۜ قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْۜ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللّٰهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدٖينَ

"Yine, Musa'nın kavmi için su dileyip de 'Asanı o taşa vur' dediğimizi, bunun üzerine **taştan on iki kaynak fışkırdığını**, her bölük

insanın su alacağı kaynağı bildiğini (kendilerine) 'Allah'ın rızkından yiyin, için (ama) müfsitler olarak yeryüzünde fesat çıkarmayın,' dediğimizi hatırlayın." (Bakara, 2/60).

وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ اَسْبَاطًا اُمَمًاۜ وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰى مُوسٰٓى
اِذِ اسْتَسْقٰيهُ قَوْمُهُٓ اَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَۚ فَانْبَجَسَتْ
مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًاۜ قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْۜ وَظَلَّلْنَا
عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰىۜ كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ
مَا رَزَقْنَاكُمْۜ وَمَا ظَلَمُونَا وَلٰكِنْ كَانُوٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

"Onları on iki torunlara, ümmetlere ayırdık. Toplumu kendisinden su istediğinde Musa'ya: **'Asanı o taşa vur'** diye vahyettik. Ondan on iki göze fışkırdı. Her torun kabile içeceği yeri gerçekten bildi. O bulutu üzerlerine gölgelik yaptık, kendilerine kudret helvasıyla bıldırcını indirdik. Size rızık olarak verdiklerimizin en temizlerinden yiyin. Bize zulmetmediler, ama onlar kendilerine zulmediyorlardı." (A'râf, 7/160).

Yılana Dönüşen Asa

قَالَ اِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِاٰيَةٍ فَاْتِ بِهَٓا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

"(Firavun:) 'Bir mucize getirdi isen, doğru söyleyenlerden isen onu ortaya koy' dedi." (A'râf, 7/106).

فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌۚ

"Bunun üzerine (Musa) asasını bıraktı; ne görsünler, o **apaçık kocaman bir yılan**!" (A'râf, 7/107).

وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰى مُوسٰٓى اَنْ اَلْقِ عَصَاكَۚ فَاِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَاْفِكُونَۚ

"Musa'ya: **'Asanı at'** diye vahyettik. Bir de ne görsünler, o onların yalandan uydurduklarını yutuyor." (A'râf, 7/117).

وَاَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُواۜ اِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍۜ وَلَا يُفْلِحُ
السَّاحِرُ حَيْثُ اَتٰى

"Sağ elindekini bırakıver, o, onların yaptıklarını yutar. Çünkü onların yaptıkları sırf sihirbaz hilesiydi. Sihirbaz ise her nerede olsa başarıya ulaşmaz." (Tâhâ, 20/69).

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسٰى

"O sağ elindeki ne, ey Musa?" (Tâhâ, 20/17).

قَالَ هِيَ عَصَايَۚ اَتَوَكَّؤُا عَلَيْهَا وَاَهُشُّ بِهَا عَلٰى غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَاٰرِبُ اُخْرٰى

"Musa: 'O, benim asam, ona dayanırım, onunla davarlarıma yaprak çırparım ve benim için onda diğer ihtiyaçlarımın karşılığı da var' dedi." (Tâhâ, 20/18).

قَالَ اَلْقِهَا يَا مُوسٰى

"Ey Musa, bırak onu buyurdu." (Tâhâ, 20/19).

فَاَلْقٰيهَا فَاِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعٰى

"Bıraktı. Ne görsün o, **bir yılan olmuş koşuyor**!" (Tâhâ, 20/20).

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْاُولٰى

"Allah: 'Onu tut, korkma, Biz onu önceki şekline döndüreceğiz,' buyurdu." (Tâhâ, 20/21).

قَالَ اَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُبِينٍ

"Musa: 'Peki sana apaçık isbat edecek bir şey **getirdimse de mi?**' dedi." (Şuarâ, 26/30).

قَالَ فَاْتِ بِهٖ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

"Doğru söyleyenlerden isen haydi onu getir, dedi." (Şuarâ, 26/31).

فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ

"Bunun üzerine asasını bırakıverdi, o da apaçık **bir yılan kesiliverdi**." (Şuarâ, 26/32).

Işınlar Saçan Bembeyaz Bir El

وَنَزَعَ يَدَهُ فَاِذَا هِىَ بَيْضَٓاءُ لِلنَّاظِرِينَ

"Elini çekip çıkardı, ne görsünler o da seyredenler için **bembeyaz bir el!"** (A'râf, 7/108).

وَاضْمُمْ يَدَكَ اِلٰى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَٓاءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ اٰيَةً اُخْرٰى

"Bir de elini koynuna sok, diğer bir mucize olarak kusursuz **bembeyaz** çıksın." (Tâhâ, 20/22).

وَنَزَعَ يَدَهُ فَاِذَا هِىَ بَيْضَٓاءُ لِلنَّاظِرِينَ

"Bir de elini çekip çıkardı, o da bakanlara **bembeyaz** oluverdi." (Şuarâ, 26/33).

Musa'ya Dokuz Mucize[2] Verdik

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسٰى تِسْعَ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَسْـَٔلْ بَنٖٓى اِسْرَٓائِيلَ اِذْ جَٓاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ اِنّٖى لَاَظُنُّكَ يَا مُوسٰى مَسْحُورًا

"Andolsun Musa'ya açık açık **dokuz mucize verdik**. Haydi İsrailoğullarına sor. Hani (Musa onlara) peygamberlikle geldiğinde Firavun ona: 'Ey Musa! Gerçekten ben, elbette seni büyülenmiş sanıyorum!' demişti." (İsrâ, 17/101).

Denizde Açılan Kuru Yol

وَلَقَدْ اَوْحَيْنَٓا اِلٰى مُوسٰٓى اَنْ اَسْرِ بِعِبَادٖى فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرٖيقًا فِى الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَافُ دَرَكًا وَلَا تَخْشٰى

"Ve Musa'ya: Kullarımla geceleyin yürü de **onlara denizde kuru bir yol aç,** yetişilmekten korkmaz ve endişe etmezsin' diye vahyettik." (Tâhâ, 20/77).

---

[2] Bu dokuz mucize, 1) yılana dönüşen asası, 2) elinin bembeyaz olması, 3) dilindeki tutukluğunun kalkması, 4) denizin yarılması, 5) isyanları neticesinde toplumunun üzerine tufan, 6) çekirge, 7) haşere, 8) kurbağa ve 9) kan belalarının gönderilmesi olarak yorumlanmıştır. (Bkz. A'raf, 133). Kurtubî, el-Câmi', X, 336.

Musa Firavun'un Sarayında Annesinin Kucağında

Musa'nın Annesine Yapılan Vahy

اِذْ اَوْحَيْنَٓا اِلٰٓى اُمِّكَ مَا يُوحٰىۙ ٣٨

"O zaman ki anana verilen **şu vahyi vahyettik**:" (Tâhâ, 20/38).

اَنِ اقْذِفٖيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْذِفٖيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لٖي
وَعَدُوٌّ لَهُۜ وَاَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنّٖيۚ وَلِتُصْنَعَ عَلٰى عَيْنٖيۘ

"Onu tabut içine koy da denize bırak. Deniz de onu sahile bıraksın. Onu hem bana düşman, hem ona düşman biri alsın. Ve senin üzerine katımdan bir sevgi koydum ki gözetimimde yetiştirilesin." (Tâhâ, 20/39).

اِذْ تَمْشٖٓي اُخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى مَنْ يَكْفُلُهُۜ فَرَجَعْنَاكَ اِلٰٓى اُمِّكَ
كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَۜ وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنَّاكَ فُتُونًاۜ
فَلَبِثْتَ سِنٖينَ فٖٓي اَهْلِ مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ عَلٰى قَدَرٍ يَا مُوسٰى

"O zaman kızkardeşin gidiyor ve: 'Ona iyi bakacak birini buluvereyim mi size?' diyordu. Böylece gözü aydın olsun da üzülmesin diye seni anana döndürdük. (Şu nimetimi de an), bir adamı öldürdün de seni kederden kurtardık ve seni çeşit çeşit sıkıntılarla sınadık. Bu yüzden senelerce Medyen halkı içinde kaldın, sonra da bir kader üstüne geldin, ey Musa!" (Tâhâ, 20/40).

وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰٓى اُمِّ مُوسٰٓى اَنْ اَرْضِعٖيهِۚ فَاِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَاَلْقٖيهِ فِي
الْيَمِّ وَلَا تَخَافٖي وَلَا تَحْزَنٖيۚ اِنَّا رَٓادُّوهُ اِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلٖينَ

"O sırada Musa'nın annesine: 'Onu emzir, ona bir zarar gelmesinden endişe duyduğunda kendisini denize bırakıver, hem korkma ve

üzülme. Biz kesinlikle onu sana geri getireceğiz ve onu peygamberlerden yapacağız' **diye vahyetttik.**" (Kasas, 28/7).

Firavun'un Hanımının Yitik Olarak Değerlendirdikleri Musa'yı Evlat Edinmesi

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ
وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ

"Derken Firavun hanedanı **onu yitik olarak aldılar**. Öyle ya ileride kendilerine bir düşman, tasa olacaktı. Doğrusu Firavun da, Hâmân da, ikisinin askerleri de hep yanılanlar idiler." (Kasas, 28/8).

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَى أَنْ
يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

"Firavun'un hanımı ise: **'Bana da sana da bir göz bebeği, bunu öldürmeyin, belki bize yarar veya onu evlad ediniriz'** dedi. Onlar farkında değillerdi." (Kasas, 28/9).

Ana Yüreği

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَى فَارِغًا إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا
عَلَى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

"Musa'nın **anasının yüreği ise bomboş olarak sabahladı**, kadının inananlardan olması için kalbine rabıta vermeseydik az daha onu açığa vuruyordu." (Kasas, 28/10).

وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

"Annesi Musa'nın ablasına: 'Onun izini sür' demişti. O da onlar farkına varmadan onu uzaktan gözetlemişti." (Kasas, 28/11).

Başkalarını Emmiyor

وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى اَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ

"Önceden ona süt annneleri engellemiştik. Bunun üzerine ablası vardı ve: 'Sizin adınıza bunun bakımını üstlenecek ve ona iyi davranacak bir aile bulayım mı?' dedi." (Kasas, 28/12).

Firavun Öldürmek İstediği Çocuğun Annesini O Çocuğa Baksın Diye Görevlendiriyor

فَرَدَدْنَاهُ اِلٰى اُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

"Böylece onu annesine geri döndürdük ki, gözü aydın olsun da üzülmesin ve Allah'ın verdiği sözün hak olduğunu bilsin. Ne var ki onların çoğu bilmezler." (Kasas, 28/13).

Musa'nın Daveti, Sihirbazlıkla Suçlanması, Firavun'un Sihirbazlardan Yardım İstemesi ve Sihirbazların Yenilgisi

Hz. Musa'nın Firavun'u Davetle Görevlendirilmesi

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسٰى بِاٰيَاتِنَا اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۬ئِه۪ فَظَلَمُوا بِهَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِد۪ينَ

"Sonra arkalarından **Musa'yı âyetlerimizle Firavun ile ileri gelenlerine gönderdik** de o âyetler karşısında zalimce davrandılar. Bak nasıl oldu o bozguncuların sonu!" (A'râf, 7/103).

وَقَالَ مُوسٰى يَا فِرْعَوْنُ اِنّ۪ي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَم۪ينَ

"Musa şöyle dedi: 'Ey Firavun! Hakikaten ben âlemlerin Rabbi tarafından **gönderilen bir elçiyim."** (A'râf, 7/104).

Allah Adına Yalnız Gerçeği Söylüyorum

حَقِيقٌ عَلٰٓى اَنْ لَٓا اَقُولَ عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّۜ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ
فَاَرْسِلْ مَعِيَ بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَۜ

"Allah adına hak dışında bir şey söylememem bir vecibedir. Gerçekten size Rabbinizden apaçık bir kanıt getirdim, artık İsrailoğullarını benimle gönder." (A'râf, 7/105).

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُب۪ينٍۙ

"Andolsun Musa'yı **âyetlerimizle ve açık** bir kanıtla gönderdik." (Hûd, 11/96).

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۬ئِه۪ فَاتَّبَعُٓوا اَمْرَ فِرْعَوْنَۚ وَمَٓا اَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَش۪يدٍ

"Firavun ile ileri gelenlerine. Sonuçta Firavun'un emrine uydular. Oysa Firavun'un emri doğru değildir." (Hûd, 11/97).

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَاَوْرَدَهُمُ النَّارَۜ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ

"Kıyamet günü toplumunun önüne geçer. İşte onları ateşe soktu. Ne kötü varış yeri o varılan yer!" (Hûd, 11/98).

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَٓا اَنْ اَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى
النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِاَيَّامِ اللّٰهِۜ اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

"Andolsun gerçekten Musa'yı âyetlerimizle: **'Toplumunu karanlıklardan aydınlığa çıkar, kendilerine Allah'ın günlerini hatırlat'** diye gönderdik. Kuşkusuz bunda, çok sabır gösteren, çok şükreden herkes için ibretler vardır." (İbrâhîm, 14/5).

ثُمَّ اَرْسَلْنَا مُوسٰى وَاَخَاهُ هٰرُونَ بِاٰيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُب۪ينٍۙ

"Sonra birtakım âyetlerimiz ve açık bir buyrukla Musa'yı ve kardeşi Harun'u gönderdik." (Mü'minûn, 23/45).

إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ

"Firavun'a ve cemiyetine gönderdik. Ama kibirlerine yediremediler. Dikbaşlı bir kavim idiler." (Mü'minûn, 23/46).

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ

"Onun için: 'Biz, bizim gibi iki insana iman mı ederiz? Oysa o ikisinin kavmi bizim kölelerimizdir,' dediler." (Mü'minûn, 23/47).

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ

"Böylece onları yalanladılar da helak edilenlerden oldular." (Mü'minûn, 23/48).

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا

"Yüceliğim hakkı için Musa'ya **o kitabı verdik**, kardeşi Harun'u da onun yanında vezir yaptık." (Furkân, 25/35).

فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا

"Haydi ikiniz âyetlerimize yalan diyen o kavme **gidin,** dedik. Sonuçta o kavmi yıkıp yok ettik." (Furkân, 25/36).

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ

"Andolsun gerçekten onlardan önce Firavun toplumunu sınamıştık, kendilerine **pek değerli bir elçi gelmişti."** (Duhân, 44/17).

أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

"Şöyle diyerek: Bana Allah'ın kullarını teslim edin. Çünkü ben sizin için güvenilir bir elçiyim." (Duhân, 44/18).

وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ

"Allah'a karşı ululuk taslamayın, hakikaten ben size apaçık bir kanıtla gelmekteyim." (Duhân, 44/19).

وَاِنّ۪ي عُذْتُ بِرَبّ۪ي وَرَبِّكُمْ اَنْ تَرْجُمُونِۙ

"Kesin ben, beni taşlamanızdan Rabbime ve Rabbinize sığındım." (Duhân, 44/20).

وَاِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا ل۪ي فَاعْتَزِلُونِ

"Bana inanmazsanız bari beni kendi halime bırakın." (Duhân, 44/21).

Firavun Kavminin İleri Gelenleri Musa ile Kardeşini Büyücü Diye Suçlamışlardı

قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ عَل۪يمٌۙ

"Firavun'un toplumundan ileri gelenler şöyle dediler: **'Doğrusu bu pek bilgiç bir sihirbaz."** (A'râf, 7/109).

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِه۪ مِنْ اٰيَةٍ لِتَسْحَرَنَا بِهَاۙ فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِن۪ينَ

"Dediler: 'Bizi**, kendisiyle büyülemen** için bize her ne mucize getirirsen getir, biz sana inanan kimseler değiliz!" (A'râf, 7/132).

فَلَمَّا جَٓاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُٓوا اِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ مُب۪ينٌ

"Kendilerine tarafımızdan gerçek gelince: '**Bu apaçık bir büyüdür**!' dediler." (Yûnus, 10/76).

قَالَ مُوسٰٓى اَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَٓاءَكُمْ اَسِحْرٌ هٰذَاۜ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ

"Musa: 'Siz, size gelen bir gerçek için mi böyle söylüyorsunuz? **Bu bir büyü müdür**? Oysa sihirbazlar başarıya ulaşamaz!' dedi." (Yûnus, 10/77).

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسٰى تِسْعَ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَسْـَٔلْ بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَ اِذْ جَٓاءَهُمْ
فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ اِنّ۪ي لَاَظُنُّكَ يَا مُوسٰى مَسْحُوراً

"Andolsun Musa'ya açık açık **dokuz mucize verdik**. Haydi İsrailoğullarına sor. Hani (Musa) onlara (peygamberlikle) geldiğinde Firavun ona: 'Ey Musa! Gerçekten ben, seni büyülenmiş sanıyorum!' demişti." (İsrâ, 17/101).

قَالُوٓا اِنْ هٰذَانِ لَسَاحِرَانِ يُرِيدَانِ اَنْ يُخْرِجَاكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلٰى

"Şöyle dediler: Bu ikisi, **iki sihirbaz**, sihirleriyle sizi yerinizden çıkarmak ve örnek alınan yolunuzu gidermek istiyorlar." (Tâhâ, 20/63).

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍۙ

"Andolsun gerçekten Musa'yı âyetlerimizle ve apaçık bir kanıtla elçi göndermiştik." (Mü'min, 40/23).

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ

"Firavun'a, Hâmân'a ve Kârun'a. Dediler '**çok yalancı bir büyücü**!" (Mü'min, 40/24).

وَقَالُوا يَٓا اَيُّهَ السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ اِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ

"Dediler: 'Ey büyücü! Senin yanında verdiği sözle bizim için Rabbinden iste. Biz elbette ihtida edenleriz!" (Zuhruf, 43/49).

(Musa'nın büyücü olarak nitelendirilmesi ve ülkedeki sihirbazların toplanması olayı A'râf Sûresinde ayrıntıları ile şöyle aktarılıyor:)

قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌۙ

"Firavun'un toplumundan ileri gelenler şöyle dediler: **'Doğrusu bu pek bilgiç bir sihirbaz."** (A'râf, 7/109).

يُرِيدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْۚ فَمَاذَا تَاْمُرُونَ

"Sizi toprağınızdan çıkarmak istiyor.' (Firavun): 'Peki ne öngörürsünüz?'" (A'râf, 7/110).

Ülkedeki Sihirbazlar Toplanıyor

قَالُوٓا اَرْجِهْ وَاَخَاهُ وَاَرْسِلْ فِى الْمَدَٓائِنِ حَاشِرٖينَۙ

"Dediler: **'Onu ve kardeşini alıkoy, şehirlere de toplayıcılar gönder.**" (A'râf, 7/111).

يَاْتُوكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلٖيمٍ

"Bütün bilgili sihirbazları sana getirsinler.'" (A'râf, 7/112).

وَجَٓاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوٓا اِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبٖينَ

"Bütün sihirbazlar Firavun'a geldiler: **'Bizler yenenler olursak elbette bize ödül var (değil mi?)'** dediler." (A'râf, 7/113).

قَالَ نَعَمْ وَاِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبٖينَ

"'Evet. Hem de yakınlarımdan olacaksınız, dedi." (A'râf, 7/114).

قَالُوا يَا مُوسٰٓى اِمَّٓا اَنْ تُلْقِيَ وَاِمَّٓا اَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقٖينَ

"(Sihirbazlar:) 'Ey Musa, sen mi atacaksın yoksa, biz mi atalım?' dediler." (A'râf, 7/115).

Musa'nın Asa'sı Büyücülerin Araçlarını Toplayıp Yutuyor

قَالَ اَلْقُواۚ فَلَمَّٓا اَلْقَوْا سَحَرُوٓا اَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَٓاؤُ بِسِحْرٍ عَظٖيمٍ

"Siz atın' dedi. (Sihirbazlar atacaklarını) attıkları vakit halkın gözlerini büyülediler, onları dehşete düşürmek istediler. Azametli bir büyü göstermişlerdi." (A'râf, 7/116).

وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰى مُوسٰٓى اَنْ اَلْقِ عَصَاكَۚ فَاِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَاْفِكُونَۚ

"Musa'ya: **'Asanı at'** diye vahyettik. Bir de ne görsünler o, onların yalandan uydurduklarını yutuyor." (A'râf, 7/117).

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"Sonuçta hak gerçekleşti, onların yapageldikleri hiç oldu." (A'râf, 7/118).

Sihirbazlar Gördükleri Karşısında Secdeye Kapanıyor, İmanlarını Haykırıyorlar

فَغُلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ

"(Firavun ve yandaşları) işte orada yenildiler, küçülenler olarak geri döndüler." (A'râf, 7/119).

وَاُلْقِىَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ

"Sihirbazlar, **secde edenler olarak yığılıp kaldılar**." (A'râf, 7/120).

قَالُوٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ

"Dediler: **'Âlemlerin Rabbine iman ettik."** (A'râf, 7/121).

رَبِّ مُوسٰى وَهٰرُونَ

"Musa ve Harun'un Rabbine'." (A'râf, 7/122).

Firavun'un Sihirbazlara Yönelik Tehditleri

قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ اِنَّ هٰذَا لَمَكْرٌ مَكَرْتُمُوهُ
فِى الْمَدِينَةِ لِتُخْرِجُوا مِنْهَٓا اَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

"Firavun: 'Ben size izin vermeden önce ona iman etmişsiniz. Gerçekten bu ciddi bir tuzak, onu şehirde tezgâhladınız ki halkını oradan çıkarasınız. İleride bilirsiniz' dedi." (A'râf, 7/123).

لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِينَ

"Kesin olarak ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim, hiç kuşkusuz hepinizi asacağım." (A'râf, 7/124).

قَالُوٓا اِنَّٓا اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ

"(Sihirbazlar:) 'Kuşkusuz biz Rabbimize dönenleriz' dediler." (A'râf, 7/125).

وَمَا تَنْقِمُ مِنَّآ اِلَّآ اَنْ اٰمَنَّا بِاٰيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَٓاءَتْنَاۜ رَبَّنَٓا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمٖينَ۟

"Bizden, sırf Rabbimizin âyetlerine -bize gelince- iman ettiğimizden dolayı intikam alıyorsun. Rabbimiz, üzerimize sabır yağdır ve müslümanlar olarak canımızı al." (A'râf, 7/126).

(Musa'nın büyücü olarak nitelendirilmesi ve ülkedeki sihirbazların toplanması olayı Yûnus sûresinde şöyle aktarılıyor)

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسٰى وَهٰرُونَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۬ئِهٖ بِاٰيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمٖينَ

"Sonra, onların arkasından Musa ile Harun'u ayetlerimizle Firavun ve ileri gelenlerine gönderdik. Büyüklük tasladılar. Suçlular topluluğu idiler." (Yûnus, 10/75).

فَلَمَّا جَٓاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوٓا اِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ مُبٖينٌ

"Kendilerine tarafımızdan gerçek gelince: **'Bu apaçık bir büyüdür!'** dediler." (Yûnus, 10/76).

قَالَ مُوسٰٓى اَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَٓاءَكُمْۜ اَسِحْرٌ هٰذَاۜ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ

"Musa: 'Siz, size gelen gerçek için mi böyle söylüyorsunuz? **Bu bir büyü müdür?** Oysa sihirbazlar başarıya ulaşamaz!' dedi." (Yûnus, 10/77).

قَالُوٓا اَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَٓاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمَا الْكِبْرِيَٓاءُ فِى الْاَرْضِۜ وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنٖينَ

"Dediler: 'Bize, bizi atalarımızın üzerinde bulunduğu şeyden çevirmen ve bu yerde ululuğun ikinizin olması için mi geldin? Biz, ikinize de inanan kimseler değiliz!'." (Yûnus, 10/78).

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِى بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ

"Firavun dedi: **'Her bilgiç sihirbazı bana getirin.'"** (Yûnus, 10/79).

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسٰى اَلْقُوا مَا اَنْتُمْ مُلْقُونَ

"Sihirbazlar gelince Musa kendilerine: **'Siz, atacaklarınızı atın'** dedi." (Yûnus, 10/80).

فَلَمَّا اَلْقَوْا قَالَ مُوسٰى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ اِنَّ اللّٰهَ سَيُبْطِلُهُ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ

"(Sihirbazlar hünerlerini ortaya) attıklarında Musa: 'Sizin ortaya koyduğunuz büyüdür, kuşkusuz Allah onu boşa çıkaracak. Cidden Allah bozguncuların işini düzlüğe çıkarmaz' dedi." (Yûnus, 10/81).

(Musa'nın Firavun'u davet etmesi ve mucizeler göstermesi-üzerine büyücü olarak nitelendirilmesi ve ülkedeki sihirbazların toplanması olayı Tâhâ sûresinde şöyle aktarılıyor)

Musa'nın Firavun'u Davetle Görevlendirilmesi

اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغٰى

"Firavuna git, çünkü o pek azdı." (Tâhâ, 20/24).

اِذْهَبْ اَنْتَ وَاَخُوكَ بِاٰيَاتِى وَلَا تَنِيَا فِى ذِكْرِى

"Kardeşinle birlikte sen mucizelerimle git ve zikrimde gevşeklik göstermeyin." (Tâhâ, 20/42).

اِذْهَبَا اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغٰى

"Firavuna gidin, çünkü o pek azdı." (Tâhâ, 20/43).

Nazikçe Söyleyin

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيِّنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ اَوْ يَخْشٰى

"Varın da ona belki dinler veya korkar diye **yumuşak dille söyleyin**." (Tâhâ, 20/44).

قَالَا رَبَّنَا اِنَّنَا نَخَافُ اَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَا اَوْ اَنْ يَطْغٰى

"Rabbimiz, korkarız ki bize şiddetle saldırır, yahut azgınlığını artırır, dediler." (Tâhâ, 20/45).

قَالَ لَا تَخَافَا اِنَّن۪ي مَعَكُمَا اَسْمَعُ وَاَرٰى

"Allah buyurdu: Korkmayın, çünkü Ben sizinle beraberim, işitirim ve görürüm." (Tâhâ, 20/46).

فَاْتِيَاهُ فَقُولَا اِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَاَرْسِلْ مَعَنَا بَن۪ي اِسْرَٓائ۪يلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْۜ قَدْ جِئْنَاكَ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكَۜ وَالسَّلَامُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى

"Haydi ona varın ve: Haberin olsun, biz Rabbinin elçileriyiz, artık İsrâiloğullarını bizimle gönder ve onlara işkence yapma. Biz sana Rabbinden bir mucize ile geldik. Selam da doğruya uyanlaradır." (Tâhâ, 20/47).

اِنَّا قَدْ اُو۫حِيَ اِلَيْنَٓا اَنَّ الْعَذَابَ عَلٰى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى

"İnan ki bize şöyle vahyolundu: Muhakkak azap yalanlayıp yüz çevirenedir!" (Tâhâ, 20/48).

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يَا مُوسٰى

"Firavun: 'Hele söyle, ey Musa, sizin Rabbiniz kim?' dedi." (Tâhâ, 20/49).

قَالَ رَبُّنَا الَّذ۪ٓي اَعْطٰى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدٰى

"Bizim Rabbimiz her şeye yaratılışını veren, sonra da ona doğru yolu gösterendir, dedi." (Tâhâ, 20/50).

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْاُو۫لٰى

"Firavun: 'Peki öyle öyle ise ilk çağların durumu nedir?' dedi." (Tâhâ, 20/51).

قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبّ۪ي ف۪ي كِتَابٍۚ لَا يَضِلُّ رَبّ۪ي وَلَا يَنْسٰىۘ

"Musa dedi: Onların bilgisi Rabbimin katında bir kitaptadır, Rabbim şaşmaz ve unutmaz." (Tâhâ, 20/52).

وَلَقَدْ اَرَيْنَاهُ اٰيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَاَبٰى

"Yemin olsun Biz ona (Firavun'a) âyetlerimizin hepsini gösterdik. ni gösterdik. Öyle iken o yine yalan dedi ve dayattı." (Tâhâ, 20/56).

قَالَ اَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ اَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسٰى

"Dedi: Ey Musa, sen bize, sihrinle bizi yerimizden çıkarmak için mi geldin?" (Tâhâ, 20/57).

Gösteri Yeri İçin Bir Zaman Belirle

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِثْلِه۪ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ
وَلَٓا اَنْتَ مَكَانًا سُوًى

"Öyle ise bilmiş ol ki biz de sana onun gibi bir sihir yapacağız. Şimdi sen, seninle aramızda bir **buluşma yeri ve zamanı belirle** ki senin de bizim de caymayacağımız denk bir yer olsun." (Tâhâ, 20/58).

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزّ۪ينَةِ وَاَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى

"Musa: 'Sizin için **buluşma zamanı ve yeri bayram günü** ve insanların toplanacağı kuşluk vakti' dedi." (Tâhâ, 20/59).

فَتَوَلّٰى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ اَتٰى

"Bunun üzerine Firavun dönüp önlem almağa koyuldu, bütün hilesini derip topladı, sonra geldi." (Tâhâ, 20/60).

Musa'nın Sihirbazları Uyarması

قَالَ لَهُمْ مُوسٰى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرٰى

"Musa onlara (sihirbazlara): 'Yazıklar olsun sizlere! Allah'a iftira tira atmayın, sonra bir azap ile kökünüzü keser. Gerçekten, iftira eden hüsrana uğramıştır' dedi." (Tâhâ, 20/61).

فَتَنَازَعُوا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَاَسَرُّوا النَّجْوٰى

"Bunun üzerine aralarında işlerini tartışıp kavraştılar ve gizli fısıldaştılar." (Tâhâ, 20/62).

قَالُوا اِنْ هٰذَانِ لَسَاحِرَانِ يُرِيدَانِ اَنْ يُخْرِجَاكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلٰى

"Şöyle dediler: Bu ikisi, iki sihirbaz, sihirleriyle sizi yerinizden çıkarmak ve örnek alınan yolunuzu gidermek istiyorlar." (Tâhâ, 20/63).

فَاَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا وَقَدْ اَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلٰى

"Siz de bütün hilenizi bir araya getirin, sonra da saf halinde gelin. Bugün üstün gelen kesinkes zafere erdi." (Tâhâ, 20/64).

قَالُوا يَا مُوسٰى اِمَّا اَنْ تُلْقِيَ وَاِمَّا اَنْ نَكُونَ اَوَّلَ مَنْ اَلْقٰى

"Dediler: **'Ey Musa! Ya sen at ya da ilk atan biz olalım'.**" (Tâhâ, 20/65).

قَالَ بَلْ اَلْقُوا فَاِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ اِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ اَنَّهَا تَسْعٰى

"Haydi siz atın, dedi. Ne görsün, onların ipleri ve sopaları sihirlerinden ötürü ona, gerçekten koşuyorlar gibi göründü." (Tâhâ, 20/66).

Musa Gördüğü Sihirler Karşısında Ürpermeye Başlayınca Allah Güvence Veriyor

فَاَوْجَسَ ف۪ي نَفْسِه۪ خ۪يفَةً مُوسٰى

"Birden bire Musa **içinde bir tür korku** duydu." (Tâhâ, 20/67).

قُلْنَا لَا تَخَفْ اِنَّكَ اَنْتَ الْاَعْلٰى

"Korkma! dedik, **Çünkü sensin üstün, sen!"** (Tâhâ, 20/68).

وَاَلْقِ مَا ف۪ي يَم۪ينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُواۜ اِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍۜ وَلَا يُفْلِحُ
السَّاحِرُ حَيْثُ اَتٰى

"Sağ elindekini bırakıver, o, onların yaptıklarını yutar. Çünkü onların yaptıkları sırf sihirbaz hilesidir. Sihirbaz ise her nerede olsa başarıya ulaşmaz." (Tâhâ, 20/69).

فَاُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُٓوا اٰمَنَّا بِرَبِّ هٰرُونَ وَمُوسٰى

"Sonuçta bütün sihirbazlar secdeye kapandılar, **'Harun ile Musa'nın Rabbine iman ettik'** dediler." (Tâhâ, 20/70).

Firavun'un Sihirbazlara Yönelik Amansız Tehditlerine Karşın Onların Sarsılmaz İmanları

قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْۜ اِنَّهُ لَكَب۪يرُكُمُ الَّذ۪ي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَۚ فَلَاُقَطِّعَنَّ
اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَاُصَلِّبَنَّكُمْ ف۪ي جُذُوعِ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ
اَيُّنَٓا اَشَدُّ عَذَابًا وَاَبْقٰى

"Firavun: 'Demek, ben size izin vermeden ona iman ettiniz öyle mi? O, size sihri öğreten büyüğünüz. O halde andolsun ki ben de elbette sizin ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim, sizleri hurma dallarına asacağım ve hangimizin azap bakımından daha yaman ve daha sürekli olduğunu bileceksiniz' dedi." (Tâhâ, 20/71).

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلٰى مَا جَٓاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذ۪ي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَٓا اَنْتَ
قَاضٍۜ اِنَّمَا تَقْض۪ي هٰذِهِ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَاۜ

"Dediler: 'İhtimali yok, bize gelen bu açık mucizelere ve bizi yaratana karşı seni tercih edemeyiz, artık neye hükmün geçer, ne yapabilirsen yap. Senin olsa olsa bu dünya hayatına hükmün geçer." (Tâhâ, 20/72).

إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللّٰهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى

"Doğrusu biz, günahlarımıza ve bizi zorladığın sihre karşı bizi bağışlasın diye Rabbimize iman ettik. Allah hem daha hayırlı ve hem daha kalıcıdır." (Tâhâ, 20/73).

(Musa'nın Firavun'u davet etmesi ve mucizeler göstermesi üzerine büyücü olarak nitelendirilmesi ve ülkedeki sihirbazların toplanması olayı Şuarâ Sûresinde şöyle aktarılıyor)

O Zâlimler Topluluğuna Git

وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَى أَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

"Bir zaman Rabbin Musa'ya şöyle seslendi: **O zâlim kavme git.**" (Şuarâ, 26/10).

قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلَا يَتَّقُونَ

"Firavun'un kavmine. Daha sakınmayacaklar mı?" (Şuarâ, 26/11).

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ

"Musa dedi: Rabbim! Kesin ben, onların beni yalanlamalarından korkarım." (Şuarâ, 26/12).

وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَى هٰرُونَ

"Göğsüm daralır, dilim açılmaz. Onun için Harun'a da peygamberlik ver." (Şuarâ, 26/13).

وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ

"Bir de onlarla ilgili üzerimde bir suç var, korkarım ki beni hemen öldürürler." (Şuarâ, 26/14).

قَالَ كَلَّاۚ فَاذْهَبَا بِاٰيَاتِنَٓا اِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ

"Allah buyurdu: Hayır! İkiniz birlikte âyetlerimizle gidin, biz sizinle beraber, dinleyenleriz." (Şuarâ, 26/15).

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَٓا اِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَم۪ينَۙ

"Haydi **Firavun'a varıp deyin**: 'Biz, âlemlerin Rabbinin elçisiyiz." (Şuarâ, 26/16).

اَنْ اَرْسِلْ مَعَنَا بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَۜ

"İsrâîloğullarını bizimle beraber salıver." (Şuarâ, 26/17).

قَالَ اَلَمْ نُرَبِّكَ ف۪ينَا وَل۪يدًا وَلَبِثْتَ ف۪ينَا مِنْ عُمُرِكَ سِن۪ينَۙ

"**Firavun** dedi: Â, seni çocukken içimizde büyütmedik mi? Ömründen yıllarca bizim içimizde kaldın." (Şuarâ, 26/18).

وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّت۪ي فَعَلْتَ وَاَنْتَ مِنَ الْكَافِر۪ينَ

"Hem de o yaptığın işi yaptın. O halde sen o nankörlerdensin." (Şuarâ, 26/19).

قَالَ فَعَلْتُهَٓا اِذًا وَاَنَا۬ مِنَ الضَّٓالّ۪ينَۜ

"Musa dedi: Ben sapıklardan iken o zaman o işi yaptım." (Şuarâ, 26/20).

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ ل۪ي رَبّ۪ي حُكْمًا وَجَعَلَن۪ي مِنَ الْمُرْسَل۪ينَ

"Bunun üzerine sizden korktuğum zaman içinizden kaçtım. Derken Rabbim bana hüküm ihsan buyurdu ve beni peygamberlerden yaptı." (Şuarâ, 26/21).

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ اَنْ عَبَّدْتَ بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَۜ

"O başıma kaktığın nimet de İsrâîloğullarını kul, köle edinmiş olmandır." (Şuarâ, 26/22).

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ

"Firavun: '**Âlemlerin Rabbi** de nedir?' dedi." (Şuarâ, 26/23).

قَالَ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَاۜ اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ

"Dedi: Göklerin, yerin ve bütün aralarındakilerinin **Rabbi**; eğer gerçeği görenlerseniz." (Şuarâ, 26/24).

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُٓ اَلَا تَسْتَمِعُونَ

"Firavun çevresindekilere: 'Dinlemez misiniz?' dedi." (Şuarâ, 26/25).

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَٓائِكُمُ الْاَوَّلِينَ

"Musa: 'Sizin Rabbiniz ve önceki atalarınızın **Rabbi**!' dedi." (Şuarâ, 26/26).

قَالَ اِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذٖٓى اُرْسِلَ اِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ

"Firavun: 'Size gönderilmiş peygamberiniz elbette bir deli' dedi." (Şuarâ, 26/27).

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَاۜ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ

"Musa: 'O, doğunun, batının ve bunların arasında bulunanların **Rabbidir**, eğer siz akıllı iseniz,' dedi." (Şuarâ, 26/28).

قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ اِلٰهًا غَيْرٖى لَاَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ

"(Firavun): 'Yemin ederim ki eğer benden başkasını tanrı edinirsen seni mutlaka ve muhakkak zindandakilerden yaparım' dedi." (Şuarâ, 26/29).

قَالَ اَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُبِينٍ

"Musa: Peki sana apaçık isbat edecek bir şey getirdimse de mi? dedi." (Şuarâ, 26/30).

قَالَ فَأْتِ بِهٖٓ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

"Doğru söyleyenlerden isen haydi onu getir, dedi." (Şuarâ, 26/31).

فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ

"Bunun üzerine asasını bırakıverdi, o da apaçık bir ejderha kesiliverdi." (Şuarâ, 26/32).

وَنَزَعَ يَدَهُ فَاِذَا هِيَ بَيْضَٓاءُ لِلنَّاظِرِينَ

"Bir de elini çekti çıkardı, o da bakanlara bembeyaz göründü." (Şuarâ, 26/33).

قَالَ لِلْمَلَاِ حَوْلَهُٓ اِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ

"Firavun etrafındaki ileri gelenlere şöyle dedi: '**Kesin bu, bilgiç bir sihirbaz**;" (Şuarâ, 26/34).

يُرِيدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهٖ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ

"Sihriyle sizi yerinizden çıkarmak istiyor, şimdi ne buyurursunuz?" (Şuarâ, 26/35).

قَالُٓوا اَرْجِهْ وَاَخَاهُ وَابْعَثْ فِي الْمَدَٓائِنِ حَاشِرِينَ

"Dediler: 'Bunu ve kardeşini alıkoy, şehirlere de derleyiciler yolla;" (Şuarâ, 26/36).

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ

"Bütün bilgiç **sihirbazları** getirsinler." (Şuarâ, 26/37).

فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ

"Böylece belli bir günün bir vakti için sihirbazlar bir araya getirildi." (Şuarâ, 26/38).

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ اَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ

"Halka: 'Siz de toplanıyor musunuz?' denildi." (Şuarâ, 26/39).

لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ اِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ

"Eğer onlar üstün gelirlerse sanırız biz sihirbazlara uyacağız." (Şuarâ, 26/40).

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ اَئِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ

"Sihirbazlar geldiklerinde Firavun'a: 'Eğer biz üstün gelenler olursak bize bir ödül var mı?' dediler." (Şuarâ, 26/41).

قَالَ نَعَمْ وَاِنَّكُمْ اِذًا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ

"Evet dedi, siz o zaman kesin yakınlardansınızdır." (Şuarâ, 26/42).

قَالَ لَهُمْ مُوسٰى اَلْقُوا مَا اَنْتُمْ مُلْقُونَ

"Musa onlara: 'Siz ne atacaksanız atın' dedi." (Şuarâ, 26/43).

Firavun'un Şerefine And İçip Üstün Geleceklerini Söyleyenlerin Gördükleri Mucize Karşısında Canlarını Ortaya Koydukları Bir Ruh ile İman Etmeleri

فَاَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ اِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ

"Hemen iplerini ve sopalarını ortaya attılar ve: 'Firavun'un izzeti hakkı için elbette, şüphesiz biz üstünüz' dediler." (Şuarâ, 26/44).

فَاَلْقٰى مُوسٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَاْفِكُونَ

"Musa da asasını koyuverdi, bir de baktılar ki o, her ne dolap çeviriyorlarsa hepsini yutuyor." (Şuarâ, 26/45).

فَاُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ

"Hemen sihirbazlar secdeye kapandılar;" (Şuarâ, 26/46).

قَالُوا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمٖينَۙ

"Ve şöyle dediler: Âlemlerin Rabbine iman ettik." (Şuarâ, 26/47).

رَبِّ مُوسٰى وَهٰرُونَ

"Musa'nın ve Harun'u Rabbine." (Şuarâ, 26/48).

Firavun'un Sihirbazlara Yönelik Tehdidi: Sizi Çarmıha Gerdireceğim

قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْۚ اِنَّهُ لَكَبٖيرُكُمُ الَّذٖى عَلَّمَكُمُ السِّحْرَۚ فَلَسَوْفَ
تَعْلَمُونَۜ لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعٖينَۚ

"Firavun: 'Ben size izin vermeden ona iman ettiniz, anlaşıldı ki o, size sihri öğreten büyüğünüzmüş, o halde yakında bileceksiniz. Çare yok, ellerinizi ve ayaklarınızı çapraz kestireceğim, hepinizi çarmıha gerdireceğim' dedi." (Şuarâ, 26/49).

قَالُوا لَا ضَيْرَۘ اِنَّٓا اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَۚ

"(Sihirbazlar) dediler: 'Zararı yok, kuşkusuz biz Rabbimize dönenleriz." (Şuarâ, 26/50).

اِنَّا نَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَٓا اَنْ كُنَّٓا اَوَّلَ الْمُؤْمِنٖينَۜ

"Kesin biz inananların ilki olduğumuzdan dolayı Rabbimizin bize mağfiret buyuracağını ümid ederiz.'" (Şuarâ, 26/51).

(Musa'nın Firavun'u davet etmesi ve mucizeler göstermesi üzerine büyücü olarak nitelendirilmesi ve ülkedeki sihirbazların toplanması olayı Zuhruf Sûresinde şöyle aktarılıyor)

وَسْـَٔلْ مَنْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَٓاۘ اَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ اٰلِهَةً
يُعْبَدُونَ

"Elçilerimizden, senden önce gönderdiklerimize sor, Rahman'dan başka tapınılan tanrılar yaptık mı?" (Zuhruf, 43/45).

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَٓا اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۬ئِه۪ فَقَالَ اِنّ۪ي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَم۪ينَ

"Andolsun **Musa'yı mucizelerimizle Firavun'a ve ileri gelenlerine gönderdik.** Kesin ben, âlemlerin Rabbinin elçisiyim, dedi." (Zuhruf, 43/46).

فَلَمَّا جَٓاءَهُمْ بِاٰيَاتِنَٓا اِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ

"Kendilerine mucizelerimizi getirdiğinde onlara gülüp durdular." (Zuhruf, 43/47).

وَمَا نُر۪يهِمْ مِنْ اٰيَةٍ اِلَّا هِيَ اَكْبَرُ مِنْ اُخْتِهَاۘ وَاَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

"Kendilerine **her ne mucize gösterirsek** muhakkak o hemşiresinden (bir önceki mucizeden) daha büyük oluyordu. Belki onlar dönerler diye kendilerini o azap ile yakaladık." (Zuhruf, 43/48).

وَقَالُوا يَٓا اَيُّهَ السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَۚ اِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ

"Dediler: Ey büyücü! Yanında ahit verdiği sözle bizim için Rabbinden iste. Hakikaten biz elbette ihtida edenleriz! (Zuhruf, 43/49).

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ

"Derken kendilerinden o azabı kaldırdığımızda hemen sözlerinden caydılar!" (Zuhruf, 43/50).

وَنَادٰى فِرْعَوْنُ ف۪ي قَوْمِه۪ قَالَ يَا قَوْمِ اَلَيْسَ ل۪ي مُلْكُ مِصْرَ وَهٰذِهِ
الْاَنْهَارُ تَجْر۪ي مِنْ تَحْت۪يۚ اَفَلَا تُبْصِرُونَۜ

"Firavun toplumu içinde seslendi: Toplumum! Mısır mülkü ve altımdan akıp duran bu ırmaklar benim değil mi? Görmüyor musunuz?" (Zuhruf, 43/51).

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هٰذَا الَّذٖى هُوَ مَهٖينٌ وَلَا يَكَادُ يُبٖينُ

"Yoksa ben, kendisi bir aşağılık ve nerede ise (amacını açıklayamayan) bu heriften hayırlı değil miyim?" (Zuhruf, 43/52).

فَلَوْلَٓا اُلْقِىَ عَلَيْهِ اَسْوِرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ اَوْ جَٓاءَ مَعَهُ الْمَلٰٓئِكَةُ مُقْتَرِنٖينَ

"(Dediği gibi ise) o zaman üzerine altından bilezikler atılmış veya maiyyetinde melekler sıralanmış olmalı değil miydi?" (Zuhruf, 43/53).

فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَاَطَاعُوهُۜ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقٖينَ

"Böylece toplumunu küçümsedi, onlar da onu dinlediler. Doğrusu onlar fasıklar topluluğu idiler." (Zuhruf, 43/54).

فَلَمَّٓا اٰسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنَاهُمْ اَجْمَعٖينَ

"Bizi gazaplandırdıklarında kendilerinden öc aldık ve onların, hepsini boğduk." (Zuhruf, 43/55).

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْاٰخِرٖينَ

"Böylece onları, sonrakiler (içinden onların yaptıklarını yapacaklar için) bir selef ve (onların başlarına gelenlerden ibret alacaklar) için de bir örnek yaptık." (Zuhruf, 43/56).

Firavun Hânedânı

Hanımı İnananlar İçin Örnek Gösteriliyor

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِلَّذٖينَ اٰمَنُوا امْرَاَتَ فِرْعَوْنَۢ اِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لٖى عِنْدَكَ بَيْتًا فِى الْجَنَّةِ وَنَجِّنٖى مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهٖ وَنَجِّنٖى مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمٖينَ

"Allah iman edenlere de Firavun'un hanımını bir örnek olarak verdi. O zaman o kadın: **'Rabbim! Katında benim için cennette bir**

ev yap ve beni Firavun'dan ve onun eyleminden kurtar, beni o zâlimler topluluğundan kurtuluşa çıkar' demişti." (Tahrîm, 66/11).

Firavun Hânedanından Bir Mümin'in Firavun'a Uyarıları ve Öğütleri

'Rabbim Allah Dedi Diye Bir Adamı mı Öldüreceksiniz?'

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ اِيمَانَهُٓ اَتَقْتُلُونَ رَجُلًا
اَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللّٰهُ وَقَدْ جَٓاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَاِنْ يَكُ كَاذِبًا
فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَاِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذٖي يَعِدُكُمْ اِنَّ
اللّٰهَ لَا يَهْدٖي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ

"Fravun ailesinden olup imanını gizlemekte bulunan mümin bir adam dedi: **"Bir adamı: 'Rabbim Allah!' demesinden ötürü öldürecek misiniz? Oysa o size Rabbinizden açık belgeler getirdi. Eğer bir yalancı ise yalanı sadece kendi zararınadır. Şayet doğru sözlü biri ise, o zaman sizi tehdit ettiği şeyin bir kısmı musibet olarak size ilişir! Kuşkusuz Allah, aşırı giden, yalancı kimseyi başarıya ulaştırmaz."** (Mü'min, 40/28).

يَا قَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرٖينَ فِي الْاَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ
بَأْسِ اللّٰهِ اِنْ جَٓاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَٓا اُرٖيكُمْ اِلَّا مَٓا اَرٰى وَمَٓا اَهْدٖيكُمْ
اِلَّا سَبٖيلَ الرَّشَادِ

"Ey toplumum! Bugün yerde hakimler olarak hükümranlık sadece sizin! Ama, Allah'ın azabına karşı bize, -eğer gelirse- kim yardım eder?" Firavun dedi: 'Size sadece görmekte olduğumu gösteriyorum, sizi sadece doğru yola iletiyorum." (Mü'min, 40/29).

وَقَالَ الَّذٖٓي اٰمَنَ يَا قَوْمِ اِنّٖٓي اَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْاَحْزَابِ

"İman etmiş olan o kişi dedi: '**Ey toplumum! Cidden ben hesabınıza, hiziplerin günü gibisinden korkuyorum.**" (Mü'min, 40/30).

مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللّٰهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ

"Nuh toplumunun, Âd'ın, Semûd'un ve onların ardından gelenlerin serüvenleri gibi!. Allah, kulları için herhangi bir zulüm murad eden değildir." (Mü'min, 40/31).

وَيَا قَوْمِ اِنّ۪ٓي اَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ

"Toplumum! Cidden ben hesabınıza çağrışma gününden korkuyorum." (Mü'min, 40/32).

وَقَالَ الَّذ۪ٓي اٰمَنَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ اَهْدِكُمْ سَب۪يلَ الرَّشَادِ

"O inanmış kişi dedi: '**Ey toplumum! Bana uyun, sizi doğruluk yoluna ileteyim.**" (Mü'min, 40/38).

يَا قَوْمِ اِنَّمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَاِنَّ الْاٰخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ

"Ey toplumum! Bu dünya hayatı sadece geçici bir faydadır. Kuşkusuz âhiret, o, karar yurdudur." (Mü'min, 40/39).

Ben Sizi Kurtuluşa Davet Ediyorum Siz İse Beni Ateşe

وَيَا قَوْمِ مَا ل۪ٓي اَدْعُوكُمْ اِلَى النَّجٰوةِ وَتَدْعُونَن۪ٓي اِلَى النَّارِ

"Toplumum! Ne diye ben sizi kurtuluşa çağırırken siz beni ateşe çağırıyorsunuz?" (Mü'min, 40/41).

تَدْعُونَن۪ي لِاَكْفُرَ بِاللّٰهِ وَاُشْرِكَ بِه۪ مَا لَيْسَ ل۪ي بِه۪ عِلْمٌ وَاَنَا اَدْعُوكُمْ اِلَى الْعَز۪يزِ الْغَفَّارِ

"Beni, Allah'a küfretmemem için, hakkında hiçbir bilgim olmayan şeyi O'na ortak koşmaya çağırıyorsunuz. Halbuki ben si-

zi çok güçlüye, çok bağışlayana davet ediyorum." (Mü'min, 40/42).

لَا جَرَمَ اَنَّمَا تَدْعُونَن۪ٓي اِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي
الْاٰخِرَةِ وَاَنَّ مَرَدَّنَٓا اِلَى اللّٰهِ وَاَنَّ الْمُسْرِف۪ينَ هُمْ اَصْحَابُ النَّارِ

"Bir gerçek, behemehal sizin beni kendisine çağırmakta olduğunuz şey, onun için ne dünyada ne de âhirette bir davet hakkı vardır. Kesin dönüşümüz Allah'adır, kesin aşırılar, onlardır ateşin halkı." (Mü'min, 40/43).

فَسَتَذْكُرُونَ مَٓا اَقُولُ لَكُمْۜ وَاُفَوِّضُ اَمْر۪ٓي اِلَى اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ
بَص۪يرٌ بِالْعِبَادِ

"Size söylemekte olduğumu anımsayacaksınız. İşimi Allah'a havale ediyorum. Gerçekten Allah, kulları çok iyi görendir.'" (Mü'min, 40/44).

فَوَقٰيهُ اللّٰهُ سَيِّـَٔاتِ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِاٰلِ فِرْعَوْنَ سُٓوءُ الْعَذَابِۚ

Sonuçta Allah onu (o mümini) kurdukları tuzaklarının kötülüklerinden korudu. Firavun ailesini de azabın beteri kuşattı." (Mü'min, 40/45).

Firavun ve Tebeasının Başına Gelen Felâketler

Uzun Yıllar Kıtlığa Maruz Kalmışlardı

وَلَقَدْ اَخَذْنَٓا اٰلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّن۪ينَ وَنَقْصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ
يَذَّكَّرُونَ

"Gerçekten Firavun Hânedân'ını **şiddetli kıtlık yıllarıyla** bir kısım ürünlerden eksiltmekle sıktık, ki belkı düşünüp öğüt alırlar." (A'râf, 7/130).

فَاِذَا جَٓاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هٰذِه۪ۚ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا
بِمُوسٰى وَمَنْ مَعَهُۜ اَلَٓا اِنَّمَا طَٓائِرُهُمْ عِنْدَ اللّٰهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

"Kendilerine bir iyilik geldiğinde: **'Bu, bizim hakkımız'** diyorlar, Onlara bir kötülük dokunduğunda Musa ile onun maiyyetindekilerinin uğursuzluğuna yoruyorlardı. Dikkat! Onların uğursuzluk kuşu ancak Allah'ın katındadır. Ama onların çoğu bilmezler." (A'râf, 7/131).

Üzerlerine Bit ve Kurbağalar Gönderilmiş, Kan Salınmıştı

فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ اٰيَاتٍ
مُفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمٖينَ

"Bunun üzerine ayrıntılandırılmış mucizeler olmak üzere tepelerine tufan, çekirge, haşereler, kurbağalar ve kan saldık. Yine büyüklük tasladılar, suçlu bir toplum idiler." (A'râf, 7/133).

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ
لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنٖى اِسْرَائٖلَ

"Üzerlerine bela çöktüğünde: 'Ey Musa! Sana verdiği söz hürmetine bizim için Rabbine dua et, bizden bu azabı kaldırırsan sana iman ederiz ve kesinlikle İsrailoğullarını yanına göndeririz' dediler." (A'râf, 7/134).

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ اِلٰى اَجَلٍ هُمْ بَالِغُوهُ اِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ

"Onların, kendisine erişecekleri bir süreye değin kendilerinden o belayı kaldırdığımızda hemen yeminlerini bozdular." (A'râf, 7/135).

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنَاهُمْ فِى الْيَمِّ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا
وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلٖينَ

"Âyetlerimizi yalanlamağa kalkıştıkları, onlardan gaflette bulunduklarından kendilerinden intikam alıp onları denizde boğduk." (A'râf, 7/136).

Musa ile Bağlılarının Firav'undan Kaçışları ve Kurtuluşları

Kullarımı Geceleyin Yola Çıkar ve Denizde Kuru Bir Yol Aç

وَلَقَدْ اَوْحَيْنَٓا اِلٰى مُوسٰٓى اَنْ اَسْرِ بِعِبَادٖى فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرٖيقًا فِى الْبَحْرِ
يَبَسًاۙ لَا تَخَافُ دَرَكًا وَلَا تَخْشٰى

"Ve gerçekten Musaya: 'Kullarımla **geceleyin yürü** de onlara denizde **kuru bir yol aç,** yetişilmekten korkmaz ve endişe etmezsin' diye vahyettik." (Tâhâ, 20/77).

وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰى مُوسٰٓى اَنْ اَسْرِ بِعِبَادٖٓى اِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ

"Bir de Musa'ya şu vahyi verdik: **Kullarımı gece yürüt** çünkü takip edileceksiniz." (Şuarâ, 26/52).

Firavun Musa'yı Takip İçin Asker Topluyor

فَاَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِى الْمَدَٓائِنِ حَاشِرٖينَۚ

"Firavun da şehirlere asker toplayıcılar gönderdi." (Şuarâ, 26/53).

اِنَّ هٰٓؤُلَٓاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلٖيلُونَۙ

"Şunlar şüphe yok ki az ve önemsiz bir topluluktur." (Şuarâ, 26/54).

وَاِنَّهُمْ لَنَا لَغَٓائِظُونَۙ

"Fakat hakkımızda çok kin besliyorlar." (Şuarâ, 26/55).

وَاِنَّا لَجَمٖيعٌ حَاذِرُونَۜ

"Biz ise uyanık ve tedbirli bir topluluk bulunuyoruz' diyordu." (Şuarâ, 26/56).

فَاَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍۙ

"Bu şekilde bunları bostanlardan, pınarlardan;" (Şuarâ, 26/57).

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ

"Hazinelerden ve gönül büyüleyen makamlardan çıkardık." (Şuarâ, 26/58).

كَذٰلِكَ وَاَوْرَثْنَاهَا بَنٖى اِسْرَٓائٖلَ

"Onları İsrâîloğullarına miras kıldık." (Şuarâ, 26/59).

فَاَتْبَعُوهُمْ مُشْرِقٖينَ

"Derken arkalarına düştüler, güneş doğmuştu." (Şuarâ, 26/60).

فَلَمَّا تَرَٓاءَ الْجَمْعَانِ قَالَ اَصْحَابُ مُوسٰٓى اِنَّا لَمُدْرَكُونَ

"İki topluluk birbirini görünce Musa'nın adamları: **'Yakalandık'** dediler." (Şuarâ, 26/61).

قَالَ كَلَّا اِنَّ مَعِىَ رَبّٖى سَيَهْدٖينِ

"Musa dedi: 'Hayır, asla! Muhakkak Rabbim benimledir, bana yolunu gösterecektir' dedi." (Şuarâ, 26/62).

فَاَوْحَيْنَٓا اِلٰى مُوسٰٓى اَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظٖيمِ

"Bunun üzerine Musa'ya: **'Asanla denize vur'** diye vahyettik. Vurunca bir infilak etti, her bölük koca bir dağ gibi oluverdi." (Şuarâ, 26/63).

فَاَسْرِ بِعِبَادٖى لَيْلًا اِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ

"Haydi kullarımı geceleyin **yürüt**, kesin izlenileceksiniz." (Duhân, 44/23).

وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا اِنَّهُمْ جُنْدٌ مُغْرَقُونَ

"Denizi **açık bırak**, çünkü onlar, boğulacak bir ordudur." (Duhân, 44/24).

Musa ve Bağlılarının Denizi Geçip Kurtulmaları

وَاِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَاَنْجَيْنَاكُمْ وَاَغْرَقْنَٓا اٰلَ فِرْعَوْنَ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ

"Yine, **sizin için denizi yardığımız bir vakti hatırlayın** ki sizi kurtarmış, Firavun soyunu da boğmuştuk. Siz de bunu görüyordunuz." (Bakara, 2/50).

قَالُٓوا اُو۫ذ۪ينَا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَأْت۪يَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَاۜ قَالَ عَسٰى رَبُّكُمْ
اَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ

"(İsrailoğulları:) 'Bize gelmenden önce de bize gelmenden sonra da eziyet gördük' dediler. (Musa:) 'Rabbinizin düşmanınızı helâk etmesi, sizi **bu yerde hükümran kılması umulur,** ki nasıl davranacağınıza baksın' dedi." (A'râf, 7/129).

وَجَاوَزْنَا بِبَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَ الْبَحْرَ فَاَتَوْا عَلٰى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلٰٓى
اَصْنَامٍ لَهُمْۚ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَٓا اِلٰهاً كَمَا لَهُمْ اٰلِهَةٌۜ قَالَ
اِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ

"İsrailoğullarına denizi geçirttik. Derken ısrarla, kendilerine özgü putlarına tapmakta olan bir kavme rastladılar. **'Ey Musa! Bunların tanrıları olduğu gibi sen de bizim için bir tanrı yap!'** dediler. (Musa:) 'Cidden siz cahillik eden bir toplumsunuz' dedi." (A'râf, 7/138).

وَجَاوَزْنَا بِبَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَ الْبَحْرَ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْياً وَعَدْواًۜ
حَتّٰٓى اِذَٓا اَدْرَكَهُ الْغَرَقُۙ قَالَ اٰمَنْتُ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا الَّذ۪ٓي اٰمَنَتْ بِه۪ بَنُٓوا
اِسْرَٓائ۪يلَ وَاَنَا مِنَ الْمُسْلِم۪ينَ

"İsrailoğullarına denizi geçirdik. Firavun ve askerleri de zulmetmek ve saldırmak için peşlerine düşmüştü. Nihayet boğulma kendisine erişince (Firavun): 'İman ettim! Gerçekten, İsrailoğullarının inandığı O zattan başka hiçbir tanrı yoktur, ben de müslümanlardanım' dedi." (Yûnus, 10/90).

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ قَدْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ وَوَاعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَى

"Ey İsrâîloğulları! **Sizi düşmanınızdan kurtardık** ve size Tûr'un sağ tarafında seslendik, üzerinize kudret helvası ve bıldırcın indirdik." (Tâhâ, 20/80).

وَأَنْجَيْنَا مُوسَى وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ

"Musa'yı ve yanındakileri **tamamen kurtardık**." (Şuarâ, 26/65).

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ

"Andolsun gerçekten Musa ile Harun'a da lutufta bulunduk." (Sâffât, 37/114).

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ

"Onları ve toplumlarını o pek **yaman sıkıntıdan kurtardık**." (Sâffât, 37/115).

وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ

"Onlara yardım ettik de onlar üstün geldiler." (Sâffât, 37/116).

وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ

"Andolsun gerçekten, İsrailoğullarını **o aşağılayıcı azaptan kurtardık**." (Duhân, 44/30).

مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْمُسْرِفِينَ

"Firavun'dan. Gerçekte o, aşırı gidenlerin yücesi olmuştu." (Duhân, 44/31)

Firavun'un İsrailoğullarını Hedef Alan Tehdit ve İşkenceleri

Oğullarınızı Boğazlıyorlardı

وَاِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ الْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ
اَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ وَفى ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ

"Hem sizi Firavun hanedanından kurtardığımız o vakti hatırlayın ki **size azabın kötüsünü reva görüyorlar, oğullarınızı boğazlıyor, bununla birlikte kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı.** İşte bunda size Rabbinizden pek büyük bir imtihan vardı." (Bakara, 2/49).

لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِينَ

"Ellerinizi, ayaklarınızı çaprazlama keseceğim, hiç kuşkusuz hepinizi asacağım." (A'râf, 7/124).

وَقَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اَتَذَرُ مُوسٰى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِى
الْاَرْضِ وَيَذَرَكَ وَاٰلِهَتَكَ قَالَ سَنُقَتِّلُ اَبْنَآءَهُمْ وَنَسْتَحْيٖ نِسَآءَهُمْ
وَاِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ

"Firavun'un kavminden ileri gelenler: 'Yeryüzünde fesat çıkarsınlar, seni ve tanrılarını bıraksınlar diye mi Musa'yı ve topluluğunu bırakacaksın?' dedi. (Firavun:) 'Yakında **oğullarını öldüreceğiz,** kadınlarını sağ bırakacağız. Cidden biz onların üstünde kahredenleriz' dedi." (A'râf, 7/127).

قَالُوٓا اُوذِينَا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَاْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا قَالَ عَسٰى رَبُّكُمْ
اَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ

"(İsrailoğulları:) **'Bize gelmenden önce de bize gelmenden sonra da eziyet gördük'** dediler. (Musa:) 'Rabbinizin düşmanınızı

helâk etmesi, sizi bu yerde hükümran kılması umulur, ki nasıl davranacağınıza baksın' dedi." (A'râf, 7/129).

وَاَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذ۪ينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْاَرْضِ وَمَغَارِبَهَا
الَّت۪ي بَارَكْنَا ف۪يهَاۜ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنٰى عَلٰى بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَ بِمَا
صَبَرُواۜ وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ

"**Zayıf görülüp horlanan o topluluğu da** içine bereket koyduğumuz o yerin doğularıyla batılarına vâris kıldık. Rabbinin İsrailoğullarına olan pek güzel sözü sabretmeleri sayesinde tamamlandı. Firavun ile toplumunun yapageldiklerini ve yükseltmekte olduklarını da harap ettik." (A'râf, 7/137).

وَاِذْ اَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُٓوءَ الْعَذَابِۚ يُقَتِّلُونَ
اَبْنَٓاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَٓاءَكُمْۜ وَف۪ي ذٰلِكُمْ بَلَٓاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظ۪يمٌ

"Bir zaman sizi, **size işkencenin kötüsünü reva gören Firavun soyundan kurtarmıştık,** ki oğullarınızı öldürüyorlar, kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı. Bu size anlatılanlarda Rabbinizden büyük bir sınav var'." (A'râf, 7/141).

فَمَٓا اٰمَنَ لِمُوسٰٓى اِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِه۪ عَلٰى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَا۬ئِهِمْ اَنْ
يَفْتِنَهُمْۜ وَاِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْاَرْضِۚ وَاِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِف۪ينَ

"Firavun ve ileri gelenlerinin kendilerini **belaya uğratması korkusundan** Musa'ya kavminden genç bir gruptan başkası iman etmedi. Cidden Firavun o yerde çok üstündü ve cidden o aşırı gidenlerdendi." (Yûnus, 10/83).

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ اَنْجٰيكُمْ
مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُٓوءَ الْعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ اَبْنَٓاءَكُمْ
وَيَسْتَحْيُونَ نِسَٓاءَكُمْۜ وَف۪ي ذٰلِكُمْ بَلَٓاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظ۪يمٌ

"Bir zaman Musa toplumuna demişti: 'Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın, hani sizi, Firavun Hânedânından kurtarmıştı. Size, **Azabın kötüsünü reva görüyorlar, oğullarınızı boğazlıyorlar, kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı.** Bunda size Rabbinizden büyük bir imtihan vardı'." (İbrâhîm, 14/6).

قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْۜ اِنَّهُ لَكَب۪يرُكُمُ الَّذ۪ي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَۚ فَلَاُقَطِّعَنَّ
اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَاُصَلِّبَنَّكُمْ ف۪ي جُذُوعِ النَّخْلِۘ وَلَتَعْلَمُنَّ
اَيُّنَٓا اَشَدُّ عَذَابًا وَاَبْقٰى

"Firavun: 'Demek, ben size izin vermeden ona iman ettiniz öyle mi? O, size sihri öğreten büyüğünüz. O halde andolsun ki ben de **ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim,** sizleri muhakkak hurma dallarına asacağım ve hangimizin azap bakımından daha yaman ve daha sürekli olduğunu kesinkes bileceksiniz, dedi." (Tâhâ, 20/71).

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ اَنْ عَبَّدْتَ بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَۜ

"O başıma kaktığın nimet de İsrâîloğullarını **kul, köle edinmiş olmandır**." (Şuarâ, 26/22).

قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْۚ اِنَّهُ لَكَب۪يرُكُمُ الَّذ۪ي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَۚ فَلَسَوْفَ
تَعْلَمُونَۜ لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَع۪ينَ

"Firavun: 'Ben size izin vermeden ona iman ettiniz, anlaşıldı ki o, size sihri ögreten büyüğünüzmüş, o halde kesin yakında bileceksiniz. Çare yok, **ellerinizi ve ayaklarınızı çapraz kestireceğim, hem muhakkak hepinizi çarmıha gerdireceğim.**' dedi." (Şuarâ', 26/49).

اِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْاَرْضِ وَجَعَلَ اَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضْعِفُ طَٓائِفَةً
مِنْهُمْ يُذَبِّحُ اَبْنَٓاءَهُمْ وَيَسْتَحْي۪ نِسَٓاءَهُمْۜ اِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِد۪ينَ

"Çünkü Firavun o yerde baş kaldırmış ve halkını grup grup edip arkasına takmıştı, **onlardan bir grubu ezmek istiyor, oğullarını boğazlatıyor ve kadınlarını hayata atıyordu,** o, gerçekten ifsatçılardandı." (Kasas, 28/4).

فَلَمَّا جَٓاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوٓا اَبْنَٓاءَ الَّذٖينَ اٰمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَٓاءَهُمْۜ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرٖينَ اِلَّا فٖى ضَلَالٍ

"(Musa) onlara katımızdan hakkı getirince dediler: **'Onunla birlikte inanmış olanların oğullarını öldürün, kadınlarını sağ bırakın.'** Oysa kâfirlerin tuzağı hep zarar içindedir." (Mü'min, 40/25).

Bırakın Musa'yı Öldüreyim

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونٖٓى اَقْتُلْ مُوسٰى وَلْيَدْعُ رَبَّهُۚ اِنّٖٓى اَخَافُ اَنْ يُبَدِّلَ دٖينَكُمْ اَوْ اَنْ يُظْهِرَ فِى الْاَرْضِ الْفَسَادَ

"Firavun dedi: **'Bırakın beni Musa'yı öldüreyim de varsın Rabbine yalvarsın!** Cidden ben dininizi değiştirmesinden veya yeryüzünde fesat çıkarmasından korkuyorum." (Mü'min, 40/26).

Firavun'un İman Çabaları

وَجَاوَزْنَا بِبَنٖٓى اِسْرَٓائٖيلَ الْبَحْرَ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدْوًاۜ حَتّٰٓى اِذَٓا اَدْرَكَهُ الْغَرَقُۙ قَالَ اٰمَنْتُ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا الَّذٖٓى اٰمَنَتْ بِهٖ بَنُٓوا اِسْرَٓائٖيلَ وَاَنَا مِنَ الْمُسْلِمٖينَ

"İsrailoğullarını denizden geçirdik. Firavun ve askerleri de zulmetmek ve saldırmak için peşlerine düşmüştü. Nihayet boğulma kendisine erişince: **'İman ettim! Gerçekten, İsrailoğullarının inandığı O zattan başka hiçbir tanrı yoktur, ben de müslümanlardanım'** dedi." (Yûnus, 10/90).

اٰلْـٰٔنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدٖينَ

"Şimdi mi? Oysa daha önce isyan etmiş, bozguncılardan olmuştun!" (Yûnus, 10/91).

Firavun ve Ordusunun Helâki

وَاِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَاَنْجَيْنَاكُمْ وَاَغْرَقْنَا اٰلَ فِرْعَوْنَ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ

"Yine, sizin için denizi yardığımız bir vakti hatırlayın ki sizi kurtarmış, **Firavun hanedanını da boğmuştuk,** siz de bunu görüyordunuz." (Bakara, 2/50).

كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَۙ وَالَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْۜ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَاۚ فَاَخَذَهُمُ
اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْۜ وَاللّٰهُ شَد۪يدُ الْعِقَابِ

"Firavun Hanedanıyla onlardan öncekiler gibi âyetlerimizi yalanlamışlardı da **Allah da kendilerini günahlarıyla yakalamıştı.** Öyle ya Allah yaman azaplıdır." (Âl-i Imrân, 3/11).

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا
وَكَانُوا عَنْهَا غَافِل۪ينَ

"Onlar âyetlerimizi yalanlamağa kalkıştıkları, onlardan gafil bulunduklarından kendilerinden intikam alıp **onları denizde boğduk**." (A'râf, 7/136).

وَاَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذ۪ينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْاَرْضِ وَمَغَارِبَهَا
الَّت۪ي بَارَكْنَا ف۪يهَاۜ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنٰى عَلٰى بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪لَ بِمَا
صَبَرُواۜ وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ

"Zayıf görülüp horlanan o topluluğu da içine bereket koyduğumuz o yerin doğularıyla batılarına vâris kıldık. Rabbinin İsrailoğullarına olan pek güzel sözü sabretmeleri sayesinde tamamlandı. **Firavun ile toplumunun sanat olarak yapageldiklerini ve yükseltmekte olduklarını(saraylarını, bahçelerini, bağlarını) da harap ettik**." (A'râf, 7/137).

كَدَأْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَۙ وَالَّذٖينَ مِنْ قَبْلِهِمْۜ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْۜ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ شَدٖيدُ الْعِقَابِ

"(Bunların gidişi de) Firavun Hanedanı ile onlardan öncekilerin gidişlerinin aynısı: Allah'ın ayetlerini inkâr etmişlerdi.. Bunun üzerine **Allah kendilerini günahlarıyla yakalamıştı.** Cidden Allah pek kuvvetlidir, yaman azaplıdır." (Enfâl, 8/52).

كَدَأْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَۙ وَالَّذٖينَ مِنْ قَبْلِهِمْۜ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَاَغْرَقْنَٓا اٰلَ فِرْعَوْنَۚ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمٖينَ

"Tıpkı Firavun Hânedânı ve onlardan öncekilerin gidişatı gibi, ki Rab'lerinin âyetlerini yalan saymışlardı. Bunun üzerine kendilerini günahlarıyla helak etmiştik, **Firavun Hânedânını boğmuştuk.** Hepsi zalimler idiler." (Enfâl, 8/54).

Musa'nın Bedduası

وَقَالَ مُوسٰى رَبَّنَٓا اِنَّكَ اٰتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَاَهُ زٖينَةً وَاَمْوَالًا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۙ رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبٖيلِكَۚ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلٰٓى اَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلٖيمَ

"Musa dedi: **'Rabbimiz! Gerçekten Firavun'a ve ileri gelenlerine dünya hayatında ihtişam ve mallar verdin; Rabbimiz senin yolundan saptırmaları için (mi?). Rabbimiz! Mallarını silsüpür! Kalplerini iyice sık ki elem veren o azabı görmelerine değin imana girmesinler."** (Yûnus, 10/88).

وَجَاوَزْنَا بِبَنٖٓي اِسْرَٓاٰئٖلَ الْبَحْرَ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدْوًاۜ حَتّٰٓى اِذَٓا اَدْرَكَهُ الْغَرَقُۙ قَالَ اٰمَنْتُ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا الَّذٖٓي اٰمَنَتْ بِهٖ بَنُٓوا اِسْرَٓاٰئٖلَ وَاَنَا۬ مِنَ الْمُسْلِمٖينَ

"İsrailoğullarını denizden geçirdik. Firavun ve askerleri de zulmetmek ve saldırmak için peşlerine düşmüştü. **Nihayet boğulma kendisine erişince (Firavun)**: 'İman ettim! Gerçekten, İsrailoğullarının inandığı O zattan başka hiçbir tanrı yoktur, ben de müslümanlardanım' dedi." (Yûnus, 10/90).

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ اٰيَةًۜ وَاِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ اٰيَاتِنَا لَغَافِلُونَ۟

"Bugün, arkandakilere ibret olman için bedenini kurtaracağız. Ama insanlardan çoğu âyetlerimizden gafletteler." (Yûnus, 10/92).

فَاَرَادَ اَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ مِنَ الْاَرْضِ فَاَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًاۙ

"(Firavun) onları o yerden koparmak istedi. Biz de **onu ve maiyetindekilerin, hepsini boğduk**." (İsrâ, 17/103)

فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهٖ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْۜ

"Derken Firavun ordularıyla onları izledi de kendilerini **denizden onları örten örttü."** (Tâhâ, 20/78).

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ

"Böylece onları (Musa ile Harun'u) yalanladılar **da helak edilenlerden oldular."** (Mü'minûn, 23/48).

فَقُلْنَا اذْهَبَٓا اِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَاۜ فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًاۜ

"Haydi (ey Musa ve Harun) ikiniz âyetlerimize yalan diyen o kavme gidin, dedik. Sonuçta o **kavmi yıkıp yok ettik."** (Furkân, 25/36).

وَاَزْلَفْنَا ثَمَّ الْاٰخَرِينَۚ

"Ötekileri (Firavun ve maiyetini) de oraya yanaştırmıştık." (Şuarâ, 26/64).

ثُمَّ اَغْرَقْنَا الْاٰخَر۪ينَؕ

"Sonra da ötekileri boğduk." (Şuarâ, 26/66).

فَاَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِى الْيَمِّۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِم۪ينَ

"Biz de **kendisini ve ordularını tuttuk denize fırlatıverdik**. Şimdi bak o zâlimlerin sonu nasıl oldu?" (Kasas, 28/40).

فَكُلًّا اَخَذْنَا بِذَنْبِه۪ۚ فَمِنْهُمْ مَنْ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًاۚ وَمِنْهُمْ مَنْ اَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُۚ وَمِنْهُمْ مَنْ خَسَفْنَا بِهِ الْاَرْضَۚ وَمِنْهُمْ مَنْ اَغْرَقْنَاۚ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

"Özetle herbirini günahıyla yakaladık, kiminin başına bir taş yağdıran gönderdik, kimini korkunç bir ses alıverdi, kimini yere geçirdik, **kimini de boğduk.** Allah onlara zulmetmiyordu ne var ki kendi kendilerine zulmediyorlardı." (Ankebût, 29/40).

فَوَقٰيهُ اللّٰهُ سَيِّـَٔاتِ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِاٰلِ فِرْعَوْنَ سُٓوءُ الْعَذَابِۚ

"Sonuçta Allah onu, kurdukları tuzakların kötülüklerinden korudu. **Firavun ailesini de azabın beteri kuşattı.**" (Mü'min, 40/45).

فَلَمَّٓا اٰسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنَاهُمْ اَجْمَع۪ينَۙ

"Bizi gazaplandırdıklarında kendilerinden öc aldık ve **onların hepsini boğduk**." (Zuhruf, 43/55).

Firavun ile Bağlılarının Kınanıp Yerilmelerine Gösterilen Gerekçeler

Aşırı Gidenlerden İdi

فَمَٓا اٰمَنَ لِمُوسٰٓى اِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِه۪ عَلٰى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَا۬ئِهِمْ اَنْ
يَفْتِنَهُمْۜ وَاِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِى الْاَرْضِۚ وَاِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ

"Firavun ve ileri gelenlerinin kendilerini belaya uğratması korkusundan Musa'ya kavminden bir zürriyetten başkası iman etmedi. Cidden Firavun o yerde pek çok üstündü ve cidden **o aşırı gidenlerdendi**." (Yûnus, 10/83).

Tuttuğu Yol Doğru Değildi

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِى بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّۚ وَاِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ

"Firavun ile ileri gelenlerine. Sonuçta Firavun'un emrine uydular. Oysa Firavun'un emri doğru değildir." (Hûd, 11/97).

Bozgunculardan İdi

اِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِى الْاَرْضِ وَجَعَلَ اَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضْعِفُ طَٓائِفَةً
مِنْهُمْ يُذَبِّحُ اَبْنَٓاءَهُمْ وَيَسْتَحْيٖ نِسَٓاءَهُمْۜ اِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ

"Çünkü Firavun o yerde baş kaldırmış ve halkını grup grup edip arkasına takmıştı, onlardan bir grubu ezmek istiyor, oğullarını boğazlatıyor ve kadınlarını hayata atıyordu. O, gerçekten ifsatçılardandı." (Kasas, 28/4).

Kendisi ve Ordusu Canilerdi

فَالْتَقَطَهُٓ اٰلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًاۜ اِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ
وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِـِٔينَ

"Derken Firavun hanedanı onu yitik olarak aldılar. Öyle ya, ileride kendilerine bir düşman, tasa olacaktı. Doğrusu Firavun da, Hâmân da, ikisinin askerleri de hep canilerdiler." (Kasas, 28/8).

Kendisi ve Toplumu Fasıklardı

اُسْلُكْ يَدَكَ فِى جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاۤءَ مِنْ غَيْرِ سُوۤءٍ وَاضْمُمْ
اِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِنْ رَبِّكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ
وَمَلَا۬ئِهٖ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

"Elini koynuna sok, bembeyaz, kusursuz çıksın ve korkudan açılmış kollarını da kendine kavuştur. İşte bu ikisi, Rabbbinden Firavun'a ve ileri gelen adamlarına karşı sana iki kesin delil. Çünkü onlar yoldan çıkan bir topluluk oldular." (Kasas, 28/32).

Dünyada Kendilerine Bela Okunanlardan Olmuşlardı

وَاَتْبَعْنَاهُمْ فِى هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ هُمْ
مِنَ الْمَقْبُوحِينَ

"Bu dünyada kendilerine arkalarından bir lanet yağdırmaktayız. Kıyamet günü ise pek nefret edilenlerdendirler." (Kasas, 28/42).

Ülkede Kendilerinden Başkasını Görmüyorlardı

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاۤءَهُمْ مُوسٰى بِالْبَيِّنَاتِ
فَاسْتَكْبَرُوا فِى الْاَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ

"Kârûn'a, Firavun'a ve Hâmân'a da. Yüceliğim hakkı için onlara Musa apaçık kanıtlarla geldi de onlar o yerde kibirlenip kafa tuttular, oysa (azabın) önüne geçecek değillerdi." (Ankebût, 29/39).

Tuzak Peşinde İdi

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانُ ابْنِ لِى صَرْحًا لَعَلِّى اَبْلُغُ الْاَسْبَابَ

"Firavun dedi: Hâmân! Benim için yüksek bir kule yap, belki ben sebeplere ulaşırım." (Mü'min, 40/36).

اَسْبَابَ السَّمٰوَاتِ فَاَطَّلِعَ اِلٰى اِلٰهِ مُوسٰى وَاِنِّى لَاَظُنُّهُ كَاذِبًا
وَكَذٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوۤءُ عَمَلِهٖ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ وَمَا كَيْدُ
فِرْعَوْنَ اِلَّا فِى تَبَابٍ

"Göklerin sebeplerine. Böylece erişirim Musa'nın tanrısına! Cidden ben onu, elbette bir yalancı sanıyorum. Böylece Firavuna işinin kötülüğü süslü gösterildi ve yoldan çevrildi. **Firavun'un tuzağı sadece hüsranda idi.**" (Mü'min, 40/37).

مِنْ فِرْعَوْنَ اِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْمُسْرِفِينَ

"Firavun'dan (kurtardık). Gerçekte o, **aşırı gidenlerin** yücesi olmuştu." (Duhân, 44/31).

Hz. Musa'nın Hatâen Cinayet İşlemesi, Medyen'e Kaçışı ve Burada Evlenmesi

Bir Adam Öldürmüştün

اِذْ تَمْشِى اُخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى مَنْ يَكْفُلُهُ فَرَجَعْنَاكَ اِلٰى اُمِّكَ كَىْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِى اَهْلِ مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ عَلٰى قَدَرٍ يَا مُوسٰى

"O zaman kızkardeşin gidiyor ve: 'Ona iyi bakacak birini buluvereyim mi size?' diyordu. Böylece gözü aydın olsun da üzülmesin diye seni anana döndürdük. **Bir adamı öldürdün de** seni kederden kurtardık ve seni çeşit çeşit sıkıntılarla sınadık. Bu yüzden senelerce Medyen halkı içinde kaldın, sonra da bir kader üstüne geldin, ey Musa!" (Tâhâ, 20/40).

Firavun Kendisini Hakka Davet Eden Musa'ya Cinayetini Hatırlatıyor

قَالَ اَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ

"Firavun dedi: 'Â, seni çocukken içimizde büyütmedik mi? Ömründen yıllarca bizim aramızda kaldın." (Şuarâ, 26/18).

وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِى فَعَلْتَ وَاَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ

"Hem de o yaptığın işi (cinayeti) işledin. O halde sen o hak tanımazlardansın." (Şuarâ, 26/19).

Musa'nın Savunması

قَالَ فَعَلْتُهَا إِذًا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ

"Musa dedi: **Ben dalâlette olanlardan iken o zaman o işi yaptım.**" (Şuarâ, 26/20).

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ

"Bunun üzerine sizden korkunca içinizden kaçtım. Derken Rabbim bana hüküm ihsan buyurdu ve beni peygamberlerden yaptı." (Şuarâ, 26/21).

Hz. Musa'nın İstemeden İşlediği Cinayetin Öyküsü

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى حِينِ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ
هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي
مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَزَهُ مُوسَى فَقَضَى عَلَيْهِ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ
عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ

"Bir de halkının habersiz olduğu bir sırada şehre girdi. Derken orada dövüşmekte olan iki adama rastladı. Biri kendi taraftarlarından biri de düşmanından idi. Dolayısıyla kendi taraftarlarından olan ondan, düşmanından olana karşı yardım istedi. **Musa da ona bir yumruk indirip işini bitiriverdi.** Bu dedi, şeytanın işinden; gerçekten o, saptıran apaçık bir düşman." (Kasas, 28/15).

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

"Rabbim! Doğrusu ben kendime yazık ettim, artık bağışlamanla benim suçumu ört' dedi. O da bağışladı. Gerçekten O, öyle bağışlayan, öyle merhametlidir." (Kasas, 28/16).

قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ

"Rabbim! Bana bahşettiğin bu nimetin hakkı için artık suçlulara kesinlikle destek çıkmam' dedi." (Kasas, 28/17).

فَاَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَاِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْاَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ
قَالَ لَهُ مُوسٰى اِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُبِينٌ

"Derken şehirde korku içinde çevreyi gözetleyerek sabahı etti. Ve bir de baktı ki dün kendisinden yardım isteyen bağırarak yine onu yardıma çağırıyor. Musa ona: 'Besbelli sen bir azgınsın!' dedi." (Kasas, 28/18).

'Ey Musa! Islahatçı Değil de Bir Ceberût mu Olmak İstiyorsun?'

فَلَمَّا اَنْ اَرَادَ اَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا قَالَ يَا مُوسٰى اَتُرِيدُ اَنْ تَقْتُلَنِي
كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْاَمْسِ اِنْ تُرِيدُ اِلَّا اَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْاَرْضِ وَمَا تُرِيدُ
اَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ

"Deyip de ikisinin de düşmanı olan herifi yakalayıvermek isteyince: **'Ey Musa! Dün bir adamı öldürdüğün gibi beni de öldürmek mi istiyorsun, ara buluculardan olmak istemeyip de yeryüzünde bir zorba mı olmak istiyorsun?'** dedi." (Kasas, 28/19).

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ اَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعٰى قَالَ يَا مُوسٰى اِنَّ الْمَلَاَ يَأْتَمِرُونَ
بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ اِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ

"Şehrin öte başından bir adam da koşarak geldi ve: 'Ey Musa! Haberin olsun, konsey seni öldürmek için hakkında olayı görüşüyorlar. Hemen çık, gerçekten ben senin iyiliğini isteyenlerdenim' dedi." (Kasas, 28/20).

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

"Hemen oradan korku içinde ve çevreyi gözetleyerek çıktı ve: 'Rabbim! Kurtar beni bu zâlim kavimden!' dedi." (Kasas, 28/21).

Musa Medyen[3] Yolunda

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسٰى رَبّ۪ٓي اَنْ يَهْدِيَن۪ي سَوَٓاءَ السَّب۪يلِ

"Musa, **Medyen** tarafına yönelince: 'Umarım Rabbim beni düz yola çıkarır' dedi." (Kasas, 28/22).

İki Kızkardeşe Yardımı

وَلَمَّا وَرَدَ مَٓاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ اُمَّةً مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَۜ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَاَتَيْنِ تَذُودَانِۚ قَالَ مَا خَطْبُكُمَاۜ قَالَتَا لَا نَسْق۪ي حَتّٰى يُصْدِرَ الرِّعَٓاءُ وَاَبُونَا شَيْخٌ كَب۪يرٌ

"**Medyen** suyuna vardığında üzerinde hayvanlarını sulayan bir grup insan buldu. Ötelerinde de sakınıp duran iki kadın gördü. 'Derdiniz nedir?' dedi. 'Biz, çobanlar çekip gitmeyince sulamayız, babamız da pek yaşlıdır' dediler." (Kasas, 28/23).

فَسَقٰى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلّٰٓى اِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ اِنّ۪ي لِمَٓا اَنْزَلْتَ اِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَق۪يرٌ

"Bunun üzerine ikisi için hayvanlarını sulayıverdi, ardından gölgeye çekildi ve: 'Rabbim ben, bana indirdiğin hayırdan ötürü bir muhtacım!' dedi." (Kasas, 28/24).

Musa'nın Medyen'de Kalması ve Evlenmesi

فَجَٓاءَتْهُ اِحْدٰيهُمَا تَمْش۪ي عَلَى اسْتِحْيَٓاءٍۘ قَالَتْ اِنَّ اَب۪ي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ اَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَاۜ فَلَمَّا جَٓاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَۙ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِم۪ينَ

"Derken o iki hemşireden birisi bir edep ve haya içinde yürüyerek ona geldi: 'Babam seni, bize su çekmenin ücretini sana ödemek için davet ediyor' dedi. Bunun üzerine Musa varıp ona hikâyeyi anlatınca: 'Korkma! O zalimler topluluğundan kurtuldun' dedi." (Kasas, 28/25).

[3] Bkz. Şuayb Peygamber, Medyen.

قَالَتْ اِحْدٰيهُمَا يَٓا اَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ اِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْاَمٖينُ

"O iki hemşireden biri: 'Babacığım! Onu ücretli tut, çünkü tuttuğun ücretlilerin en hayırlısı o güçlü ve güvenilir adam' dedi." (Kasas, 28/26).

قَالَ اِنّٖٓي اُرٖيدُ اَنْ اُنْكِحَكَ اِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلٰٓى اَنْ تَأْجُرَنٖي
ثَمَانِيَ حِجَجٍۚ فَاِنْ اَتْمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَۚ وَمَٓا اُرٖيدُ اَنْ اَشُقَّ
عَلَيْكَۜ سَتَجِدُنٖٓي اِنْ شَٓاءَ اللّٰهُ مِنَ الصَّالِحٖينَ

"(O yaşlı zat): 'Haberin olsun ben, **bana sekiz yıl çalışmana karşılık şu iki kızımın birini sana nikâhlamak istiyorum.** On yıla tamamlarsan o da kendinden. Bununla birlikte seni zorlamak istemiyorum, inşaallah beni iyilerden bulacaksın' dedi." (Kasas, 28/27).

قَالَ ذٰلِكَ بَيْنٖي وَبَيْنَكَۜ اَيَّمَا الْاَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّۜ
وَاللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَكٖيلٌ

"Musa da: **'O, seninle benim aramda, iki sürenin herhangisini ödersem demek bana karşı bir düşmanlık yoktur. Allah sözleşmemize Vekîl**'dir!' dedi." (Kasas, 28/28).

Yahudiler Musa'yı İncitmişlerdi

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذٖينَ اٰذَوْا مُوسٰى فَبَرَّاَهُ اللّٰهُ مِمَّا قَالُواۜ
وَكَانَ عِنْدَ اللّٰهِ وَجٖيهًا

"Ey iman etmiş olanlar! **Musa'yı incitmiş olanlar gibi olmayın.** Sonuçta Allah onu, dediklerinden temize çıkardı. (Musa) Allah katında pek şerefli idi." (Ahzâb, 33/69).

Musa'nın Kudüs'e Gitmesi ve İsrailoğullarına Yönelik Yergiler

İsrailoğullarının Kutsal Toprağa Girmeleri Hususunda Emir Almaları

وَاِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ

"Yine: '**Şu kente girin** de orada dilediğiniz yerde bol bol yiyin, o kapıdan secdeler ederek girin ve dileğimiz bağışlanmaktır deyin ki hatalarınızı bağışlayalım' dediğimiz o vakti hatırlayın. Ve güzel davrananlara arttıracağız." (Bakara, 2/58).

يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْاَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتٖى كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلٰٓى اَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرٖينَ

"Ey kavmim! Allah'ın sizin için yazdığı o **kutsanmış toprağa girin,** gerisin geri arkalarınıza dönmeyin, sonra hüsrana uğramışlar olarak dönersiniz." (Mâide, 5/21).

İsrailoğulları Musa'nın Emrine Açıkça Karşı Çıkıyorlar

قَالُوا يَا مُوسٰٓى اِنَّ فٖيهَا قَوْمًا جَبَّارٖينَۗ وَاِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا حَتّٰى يَخْرُجُوا مِنْهَاۚ فَاِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَاِنَّا دَاخِلُونَ

"Dediler: 'Ey Musa! Orada pek zorba bir kavim var. Biz, onlar oradan çıkıncaya değin asla oraya girmeyeceğiz. Oradan çıkarlarsa o zaman bizler de gireriz." (Mâide, 5/22).

Yüreklerine Allah Korkusu Sinmiş İki Müminin İsrailoğullarına Öğütleri

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَۚ فَاِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَاِنَّكُمْ غَالِبُونَ وَعَلَى اللّٰهِ فَتَوَكَّلُوا اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

"(Allah'tan) korkanlardan kendilerine Allah'ın lutufta bulunmuş olduğu iki adam şöyle dedi: '**Onlara kapıdan baskın yapın.** Oradan girerseniz üstün gelirsiniz, inananlarsanız sadece Allah'a güvenin." (Mâide, 5/23).

Rabbin ve Sen, İkiniz Savaşın

قَالُوا يَا مُوسٰٓى اِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَٓا اَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ اَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَٓا اِنَّا هٰهُنَا قَاعِدُونَ

"Dediler: 'Ey Musa! Onlar orada bulundukça biz kesinlikle **oraya girmeyiz. Git, sen ve Rabbin, ikiniz savaşın,** işte biz burada oturuyoruz." (Mâide, 5/24)

قَالَ رَبِّ اِنّ۪ي لَٓا اَمْلِكُ اِلَّا نَفْس۪ي وَاَخ۪ي فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِق۪ينَ

"Rabbim! Cidden ben sadece kendime ve kardeşime hâkimim, artık bizimle o fasıklar topluluğunun arasını ayır." (Mâide, 5/25).

Bu Israrlı Isyanları Üzerine Kutsanmış Topraktan Kırk Yıl Mahrum Edildiler

قَالَ فَاِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ اَرْبَع۪ينَ سَنَةًۚ يَت۪يهُونَ فِي الْاَرْضِ فَلَا تَاْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِق۪ينَ

"(Allah) buyurdu: '**Artık orası (o kutsanmış toprak) kendilerine kırk yıl haram kılınmıştır, o yerde sersem sersem dolaşacaklar**. Sen de o fasıklar topluluğu için kederlenme." (Mâide, 5/26).

Musa'nın Rabbi ile Olan Mikatı[4]

Kırk Gece Süren İbadet

وَاِذْ وٰعَدْنَا مُوسٰٓى اَرْبَع۪ينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِه۪
وَاَنْتُمْ ظَالِمُونَ

"Yine anımsayın o vakti ki **Musa ile kırk gece için sözleşmiştik** de siz onun arkasından buzağıyı (tanrı) edinmiştiniz. Sizi zalimler!" (Bakara, 2/51).

وَوٰعَدْنَا مُوسٰى ثَلٰث۪ينَ لَيْلَةً وَاَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ م۪يقَاتُ رَبِّه۪ٓ
اَرْبَع۪ينَ لَيْلَةًۚ وَقَالَ مُوسٰى لِاَخ۪يهِ هٰرُونَ اخْلُفْن۪ي ف۪ي قَوْم۪ي وَاَصْلِحْ
وَلَا تَتَّبِعْ سَب۪يلَ الْمُفْسِد۪ينَ

"Musa ile otuz gece (için) **sözleştik ve otuz geceyi on ile tamamladık**. Böylece Rabbinin belirlediği ibadet süresi kırk geceye tamamlandı. Musa, kardeşi Hârun'a: 'Kavmim içinde yerime geç, kendini ıslah et, o bozguncuların yoluna uyma' dedi." (A'râf, 7/142).

وَلَمَّا جَٓاءَ مُوسٰى لِم۪يقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُۙ قَالَ رَبِّ اَرِن۪ٓي اَنْظُرْ
اِلَيْكَۜ قَالَ لَنْ تَرٰين۪ي وَلٰكِنِ انْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ فَاِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ
فَسَوْفَ تَرٰين۪يۚ فَلَمَّا تَجَلّٰى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسٰى
صَعِقًاۚ فَلَمَّٓا اَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ اِلَيْكَ وَاَنَا۬ اَوَّلُ الْمُؤْمِن۪ينَ

"Musa, **belirlediğimiz süre için gelip Rabbi ona konuşunca** dedi: 'Rabbim! Göster bana bakayım sana.' Buyurdu: 'Beni asla göremezsin, ancak dağa bak, yerinde durursa ileride beni görürsün.' Rabbi dağa tecelli edince onu yerle bir etti ve Musa baygın yüzükoyun yere düştü. Ayılınca: 'Sen münezzehsin! Sana tevbe ettim, benim inananların ilki!' dedi." (A'râf, 7/143).

---

[4] Mîkât, kısaca ibadet için belirlenen mekân ve süre demektir.

Özel İbadete İştirak İçin Seçilmiş Yetmiş Erkek

وَاخْتَارَ مُوسٰى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا فَلَمَّا اَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ
رَبِّ لَوْ شِئْتَ اَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَاِيَّايَ اَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ
مِنَّا اِنْ هِيَ اِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ اَنْتَ وَلِيُّنَا
فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ

"Musa, **belirlediğimiz buluşma süresi için kavminden yetmiş erkişi seçti**. O şiddetli sarsıntı kendilerini yakalayınca (Musa) dedi: 'Rabbim! Dileseydin onları ve beni daha önce helak ederdin! İçimizden o beyinsizlerin yaptıkları yüzünden bizi helak mı ediyorsun? Bu sadece Senin bir sınavın, onunla dilediğini saptırır dilediğini de hidayete erdirirsin. Sen Velimizsin öyle ise bizi bağışla, bize merhamet eyle. Sensin bağışlayanların en hayırlısı'." (A'râf, 7/155).

وَمَا اَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسٰى

"Ey Musa! Seni acele ile kavminden uzaklaştırıp (**mikat için**) gelmeğe sürükleyen nedir?" (Tâhâ, 20/83).

قَالَ هُمْ اُولَاءِ عَلٰى اَثَرِي وَعَجِلْتُ اِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضٰى

"Musa: 'Onlar benim izim üzerindeler, ben Sana, hoşnut olasın diye çabucak geldim' dedi." (Tâhâ, 20/84).

Musa ve Sâmiri

İsrailoğullarının Buzağıyı Tanrı Edinmeleri

وَاِذْ وَاعَدْنَا مُوسٰى اَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ
وَاَنْتُمْ ظَالِمُونَ

"Yine anımsayın o vakti ki, Musa ile kırk gece için sözleşmiştik de siz onun arkasından **buzağıyı (tanrı) edinmiştiniz**. Sizi zalimler!" (Bakara, 2/51).

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِه۪ يَا قَوْمِ اِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ
الْعِجْلَ فَتُوبُوٓا اِلٰى بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوٓا اَنْفُسَكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ
عِنْدَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّح۪يمُ

"Yine, Musa'nın kavmine: 'Ey kavmim! **Siz o buzağıyı (tanrı) edinmenizle** kendinize yazık ettiniz, öyle ise Yaratıcınıza dönün de nefislerinizi öldürün. Size söylüyorum bu, Yaratıcınız katında sizin için hayırlıdır' dediği zamanı hatırlayın. Bunun üzerine Allah tevbenizi kabul etmişti. Gerçekten O öyle tevbe kabul eden, öyle merhametlidir." (Bakara, 2/54).

وَلَقَدْ جَٓاءَكُمْ مُوسٰى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِه۪
وَاَنْتُمْ ظَالِمُونَ

"Yemin olsun ki Musa size apaçık delillerle gelmişti, sonra onun ardından **o buzağıyı (tanrı) edinmiştiniz**. Siz o zalimlersiniz." (Bakara, 2/92).

وَاِذْ اَخَذْنَا م۪يثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَٓا
اٰتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمَعُوا قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاُشْرِبُوا
ف۪ي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ
بِه۪ٓ ا۪يمَانُكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَ

"Bir vakit kesin sözünüzü almış, tepenize Tur dağını kaldırmıştık. 'Size verdiğimize kuvvetle tutunun ve dinleyin' (demiştik). Demişlerdi: 'Dinledik ve ısyan ettik.' Küfürleri yüzünden **buzağı sevgisi yüreklerine işledi**. De ki, eğer müminler idiyseniz imanınızın size emrettiği o şey ne çirkindir!" (Bakara, 2/93).

يَسْـَٔلُكَ اَهْلُ الْكِتَابِ اَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَٓاءِ فَقَدْ سَاَلُوا
مُوسٰٓى اَكْبَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَقَالُوٓا اَرِنَا اللّٰهَ جَهْرَةً فَاَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ

بِظُلْمِهِمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا
عَنْ ذٰلِكَ وَاٰتَيْنَا مُوسٰى سُلْطَانًا مُبِينًا

"Ehlikitap senden kendilerine gökten bir kitap indirmeni istiyorlar. Gerçek şu ki, Musa'dan bundan daha büyüğünü istemişler ve: 'Bize, Allah'ı açıkça göster' demişlerdi. Haksızlıklarından ötürü kendilerini yıldırım gürültüsü yakalamıştı. Sonra kendilerine apaçık kanıtların gelmesinden sonra **o buzağıyı (tanrı) edinmişlerdi**. Bundan (kendilerini) affettik ve Musa'ya açıklayan bir belge verdik." (Nisâ, 4/153).

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسٰٓى اِلٰى قَوْمِهٖ غَضْبَانَ اَسِفًاۙ قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونٖى
مِنْ بَعْدٖىۚ اَعَجِلْتُمْ اَمْرَ رَبِّكُمْۚ وَاَلْقَى الْاَلْوَاحَ وَاَخَذَ بِرَاْسِ اَخٖيهِ يَجُرُّهُٓ اِلَيْهِۜ
قَالَ ابْنَ اُمَّ اِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونٖى وَكَادُوا يَقْتُلُونَنٖى فَلَا تُشْمِتْ بِىَ
الْاَعْدَٓاءَ وَلَا تَجْعَلْنٖى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمٖينَ

"Musa, (Mikattan) kızgın ve üzgün bir halde kavmine dönünce: 'Ardımdan bana ne kötü halef oldunuz! Rabbinizin emrini (beklemeyip) acele mi ettiniz?' dedi. Levhaları yere bıraktı. Kardeşinin başından tutup kendine doğru çekmeğe başladı. (Harun:) 'Anamın oğlu! Topluluk beni zayıf gördü, nerede ise beni öldüreceklerdi. Hakaret edip de benimle o düşmanları sevindirme, beni o zâlimler topluluğuyla bir tutma' dedi." (A'râf, 7/150).

اِنَّ الَّذٖينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِى الْحَيٰوةِ
الدُّنْيَاۜ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُفْتَرٖينَ

"Kuşkusuz **o buzağıyı (tanrı) edinenler**, yakında onlara Rab'lerinden bir gazap ve dünya yaşamında bir horluk erişecek! İşte böyle cezalandırırız o iftiracıları." (A'râf, 7/152).

Allah, Musa'ya Kavminin Sapıttığını Mikatta Haber Vermişti

قَالَ فَاِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَاَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ

"Allah: 'Ama Biz senin ardından kavmini fitneye düşürdük, **Sâmirî onları saptırdı'** buyurdu." (Tâhâ, 20/85).

فَرَجَعَ مُوسٰى اِلٰى قَوْمِه۪ غَضْبَانَ اَسِفًا قَالَ يَا قَوْمِ اَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا اَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ اَمْ اَرَدْتُمْ اَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَاَخْلَفْتُمْ مَوْعِد۪ي

"Musa kızgın ve üzüntülü bir halde hemen kavmine döndü ve: 'Ey kavmim! Rabbiniz size güzel bir vaadde bulunmadı mı? Süre size uzun mu geldi? Yoksa üzerinize Rabbinizden bir gazap inmesini arzu ettiniz de mi bana verdiğiniz sözü tutmadınız?' dedi." (Tâhâ, 20/86).

قَالُوا مَا اَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا وَلٰكِنَّا حُمِّلْنَا اَوْزَارًا مِنْ ز۪ينَةِ الْقَوْمِ فَقَذَفْنَاهَا فَكَذٰلِكَ اَلْقَى السَّامِرِيُّ

"Dediler: Biz sana verdiğimiz sözden kendiliğimizden caymadık, ama toplumun zinet eşyalarından birtakım ağırlıklar yüklenmiştik, onları ateşe attık. Aynı şekilde Sâmirî de bıraktı." (Tâhâ, 20/87).

فَاَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ فَقَالُوا هٰذَا اِلٰهُكُمْ وَاِلٰهُ مُوسٰى فَنَسِيَ

"Derken onlara bir dana, böğürmesi olan bir ceset çıkardı. Bunun üzerine: 'İşte bu sizin ilahınız ve Musa'nın İlahı! Ama (Musa) unuttu' dediler." (Tâhâ, 20/88).

اَفَلَا يَرَوْنَ اَلَّا يَرْجِعُ اِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا

"Şu gerçeği görmüyorlar mıydı ki (o dana) onlara bir tek sözle bile karşılık veremiyor, kendilerine ne bir zarar ne de bir yarar eriştirmeğe güç yetirebiliyordu!" (Tâhâ, 20/89).

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هٰرُونُ مِنْ قَبْلُ يَا قَوْمِ اِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهٖ وَاِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمٰنُ فَاتَّبِعُونِى وَاَطِيعُوٓا اَمْرِى

"Yemin olsun ki önceden Harun onlara: 'Ey kavmim! Siz bununla sırf bir fitneye tutuldunuz. Doğrusu sizin Rabbiniz ancak Rahman-dır, gelin bana uyun, emrime itâat edin' demişti." (Tâhâ, 20/90).

Buzağının Başından Ayrılmıyorlar

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتّٰى يَرْجِعَ اِلَيْنَا مُوسٰى

"Onlar: 'Musa bize dönünceye kadar bunun başında durmaktan asla **ayrılmayacağız**' dediler." (Tâhâ, 20/91).

قَالَ يَا هٰرُونُ مَا مَنَعَكَ اِذْ رَاَيْتَهُمْ ضَلُّوا

"Musa dedi: Ey Harun! Bunların sapıklığa düştüklerini gördüğün zaman seni ne engelledi ki?" (Tâhâ, 20/92).

اَلَّا تَتَّبِعَنِ اَفَعَصَيْتَ اَمْرِى

"Benim ardımdan gelmedin! Emrime karşı mı geldin?" (Tâhâ, 20/93).

قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَاْخُذْ بِلِحْيَتِى وَلَا بِرَاْسِى اِنِّى خَشِيتُ اَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِى اِسْرَاۤئِلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِى

"Harun: Anamın oğlu! Sakalımı ve başımı tutma. İnan ki: 'Sözüme bakmadın da İsrâîloğulları arasına ayrılık soktun' dersin diye korktum dedi." (Tâhâ, 20/94).

Buzağı Putunu Yapan Sâmirî'nin Söyledikleri ve Musa'nın Ona Verdiği Ceza

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِىُّ

"Musa: '**Ey Sâmirî** senin derdin ne?' dedi." (Tâhâ, 20/95).

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهٖ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِنْ اَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذٰلِكَ سَوَّلَتْ لِى نَفْسِى

"Sâmirî: **'Ben onların görmediklerini gördüm de Elçinin izinden bir avuç (toprak) avuçlayıp onu attım, nefsim de bana böyle hoş gösterdi'** dedi." (Tâhâ, 20/96).

قَالَ فَاذْهَبْ فَاِنَّ لَكَ فِي الْحَيٰوةِ اَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ وَاِنَّ لَكَ مَوْعِدًا
لَنْ تُخْلَفَهُ وَانْظُرْ اِلٰٓى اِلٰهِكَ الَّذ۪ي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ
ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا

"Musa: 'Haydi defol! Çünkü senin hayattaki cezan: **'Bana dokunmayın demendir.'** Ayrıca senin için kendisinden asla saptırılmayacağın bir azap zamanı ve mekânı var. O başını bekleyip durduğun tanrına da bir bak! Biz onu yakacağız da yakacağız, sonra da kül edip onu denize dökeceğiz' dedi." (Tâhâ, 20/97).

Hz. Musa ile Hz. Hızır'ın Kehf Sûresinde Aktarılan Öyküleri

Balık Canlanıp Denize Süzülüyor

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِفَتٰيهُ لَٓا اَبْرَحُ حَتّٰٓى اَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ اَوْ اَمْضِيَ حُقُبًا

"Bir zaman Musa yiğit gencine şöyle demişti: **'İki denizin birleştiği yere varmama değin devam edeceğim veya yıllarca (yürüyüşümü) sürdüreceğim!"** (Kehf, 18/60).

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَب۪يلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا

"İkisi, iki denizin birleştiği yere ulaştıklarında balıklarını unuttular. Balık da denizde bir deliğe yolunu tutmuştu." (Kehf, 18/61).

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتٰيهُ اٰتِنَا غَدَٓاءَنَا لَقَدْ لَق۪ينَا مِنْ سَفَرِنَا هٰذَا نَصَبًا

"İkisi orayı geçtiklerinde (Musa) yiğit gencine şöyle dedi: **'Bize kahvaltımızı getir, gerçekten bu yolculuğumuzdan yorgun düştük.'"** (Kehf, 18/62).

قَالَ اَرَاَيْتَ اِذْ اَوَيْنَٓا اِلَى الصَّخْرَةِ فَاِنّ۪ي نَس۪يتُ الْحُوتَۘ وَمَٓا اَنْسَان۪يهُ اِلَّا الشَّيْطَانُ اَنْ اَذْكُرَهُۚ وَاتَّخَذَ سَب۪يلَهُ فِي الْبَحْرِۗ عَجَبًا

"Gördün mü dedi, kayaya sığındığımızda ben balığı unutmuştum. Bu durumu söylememi bana ancak şeytan unutturdu. (Balık) denizin içinde şaşılacak şekilde yolunu tuttu!" (Kehf, 18/63).

قَالَ ذٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِۗ فَارْتَدَّا عَلٰٓى اٰثَارِهِمَا قَصَصًاۙ

"(Musa:) **'Arayıp durduğumuz işte o idi'** dedi. Hemen izlerini sürerek geri döndüler." (Kehf, 18/64).

Musa'nın Rahmete Mazhar kılınmış Bir Kul (Hızır)[5] ile Buluşması

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَٓا اٰتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا

"Derken kullarımızdan, kendisine katımızdan bir rahmet verdiğimiz ve tarafımızdan kendisine bir ilim öğrettiğimiz **bir kul** buldular." (Kehf, 18/65).

قَالَ لَهُ مُوسٰى هَلْ اَتَّبِعُكَ عَلٰٓى اَنْ تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا

"Musa ona: **'Sana öğretilmiş olan şeyden bana da yol gösteren bir bilgi öğretmen koşuluyla peşine takılabilir miyim?'** dedi." (Kehf, 18/66).

قَالَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَط۪يعَ مَعِيَ صَبْرًا

"Dedi: 'Sen, yanımda asla sabır gösteremezsin!." (Kehf, 18/67).

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلٰى مَا لَمْ تُحِطْ بِه۪ خُبْرًا

"İç yüzünü kavrayamadığın şeye karşı nasıl sabreyleyeceksin?" (Kehf, 18/68).

قَالَ سَتَجِدُن۪ٓي اِنْ شَٓاءَ اللّٰهُ صَابِرًا وَلَٓا اَعْص۪ي لَكَ اَمْرًا

5 Bu kulun Hızır -aleyhiselâm- olduğu belirtilmiştir.

"Dedi: 'Allah dilerse beni sabırlı bulacaksın, hiçbir işinde sana karşı gelmeyeceğim." (Kehf, 18/69).

قَالَ فَاِنِ اتَّبَعْتَنٖى فَلَا تَسْـَٔلْنٖى عَنْ شَیْءٍ حَتّٰٓى اُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا

"Dedi: 'Peki, beni izlersen, ben sana kendisinden söz edinceye değin bana hiçbir şey sorma." (Kehf, 18/70).

Sır Dolu Adamın Esrarlı İşleri

Durduk Yerde Gemiyi Yaralaması

فَانْطَلَقَاࣞ حَتّٰٓى اِذَا رَكِبَا فِى السَّفٖينَةِ خَرَقَهَاؕ قَالَ اَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ اَهْلَهَاۚ لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا اِمْرًا

"İkisi yürüdüler. Sonunda gemiye bindiklerinde tuttu **gemiyi yardı**. '(Musa:) Halkını boğman için gemiyi yardın ha? Vallahi gerçekten pek büyük bir şey yaptın!' dedi." (Kehf, 18/71).

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطٖيعَ مَعِىَ صَبْرًا

"Ben sana: 'Gerçekten sen yanımda sabır gösteremezsin dememiş miydim?' dedi." (Kehf, 18/72).

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنٖى بِمَا نَسٖيتُ وَلَا تُرْهِقْنٖى مِنْ اَمْرٖى عُسْرًا

"Dedi: 'Unuttuğum için bana çıkışma, bu işimden ötürü bana güçlük çıkarma." (Kehf, 18/73).

Genç Bir Çocuğu Öldürüyor

فَانْطَلَقَاࣞ حَتّٰٓى اِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُۙ قَالَ اَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍؕ لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا نُكْرًا

"İkisi yürüdüler. Derken bir oğlana rastladıklarında **hemen onu öldürdü**. (Musa): 'Bir can karşılığı olmaksızın tutup bir cana kıydın ha? Vallahi çirkin bir iş yaptın!' dedi." (Kehf, 18/74).

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِىَ صَبْرًا

“Hızır: ‘Doğrusu sen benimle asla sabır gösteremezsin demedim mi sana’ dedi.” (Kehf, 18/75).

قَالَ اِنْ سَاَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِى قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّى عُذْرًا

“Musa: ‘Eğer bundan sonra sana bir şey sorarsam artık beni arkadaş edinme! Doğrusu tarafımdan (mazur sayılacağın son) özre erdin’ dedi.” (Kehf, 18/76).

Kendilerini Misafir Etmeyen Bir Yerleşim Biriminde Yıkılmak Üzere Olan Bir Duvarı Ücretsiz Onarıyor

فَانْطَلَقَا حَتّٰى اِذَا اَتَيَا اَهْلَ قَرْيَةٍ اِسْتَطْعَمَا اَهْلَهَا فَاَبَوْا اَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ اَنْ يَنْقَضَّ فَاَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ اَجْرًا

“Bunun üzerine yine gittiler. Sonunda bir köy halkına varınca onlardan yemek istediler. Ama onlar kendilerini misafir etmekten kaçındılar. Derken orada yıkılmak üzere olan bir duvar buldular. Tutup onu doğrulttu. Musa: **‘İsteseydin buna karşılık bir ücret alırdın’** dedi.” (Kehf, 18/77).

قَالَ هٰذَا فِرَاقُ بَيْنِى وَبَيْنِكَ سَاُنَبِّئُكَ بِتَاْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا

“O kul dedi: İşte bu, seninle benim aramın ayrılmasıdır. Sana, o sabır gösteremediğin olayların te’vîlini=iç yüzünü haber vereyim.” (Kehf, 18/78).

Sır Dolu Zat Sırlarını Açıklıyor

اَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِى الْبَحْرِ فَاَرَدْتُ اَنْ اَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَاْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا

“Önce gemi, bu, denizde çalışan birtakım zavallılarındı, ben onu kusurlu duruma getirmek istedim, çünkü ötelerinde her sağlam gemiyi gasbedip alan bir hükümdar vardı.” (Kehf, 18/79).

وَاَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ اَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَٓا اَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًاۚ

"**Oğlana gelince**, babası ve anası iki mümindi. Onun bunları azgınlık ve küfürle sarmasından sakındık." (Kehf, 18/80).

فَاَرَدْنَٓا اَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكٰوةً وَاَقْرَبَ رُحْمًا

"Ve kendilerinin Rabbinin o ikisine, temizlikçe daha hayırlısı ve merhametçe daha yakınını versin istedik." (Kehf, 18/81).

وَاَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدٖينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ اَبُوهُمَا صَالِحًاۚ فَاَرَادَ رَبُّكَ اَنْ يَبْلُغَٓا اَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَاۗ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَۚ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ اَمْرٖيۜ ذٰلِكَ تَاْوٖيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًاۜ

"**Gelelim duvara,** bu, şehirde iki yetim oğlanındı. Altında onlar için saklanmış bir define vardı. Babaları da iyi bir kimseydi. Onun için Rabbin ikisinin de rüştlerine ermelerini ve definelerini çıkarmalarını irâde buyurdu. Bütün bunlar Rabbinden bir rahmet olmak üzeredir ve ben bunları kendi görüşümle yapmadım. İşte senin sabır gösteremediğin olayların iç yüzü." (Kehf, 18/82).

Harun Peygamber

Harun'a Peygamberlik Verildiğini Bildiren Âyetler

اِنَّٓا اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ كَمَٓا اَوْحَيْنَٓا اِلٰى نُوحٍ وَالنَّبِيّٖنَ مِنْ بَعْدِهٖۚ وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰٓى اِبْرٰهٖيمَ وَاِسْمٰعٖيلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَعٖيسٰى وَاَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهٰرُونَ وَسُلَيْمٰنَۚ وَاٰتَيْنَا دَاوُ۫دَ زَبُورًاۚ

"Gerçekten biz, tıpkı Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana vahiyde bulunduk. İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, sıbtlara, İsa'ya, Eyyûb'e, Yunus'a, **Harun'a**, Süleymana vahyettik ve Davud'a bir Zebûr verdik." (Nisâ, 4/163).

وَوَهَبْنَا لَهُ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِه۪ دَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ وَاَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسٰى وَهٰرُونَ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِن۪ينَ

"Ona, İshak ile Yakubu'u bağışladık ve herbirini doğru yola ilettik. Dana önce de Nuh'u ve soyundan gelme Davud'u, Süleyman'ı, Eyyûb'u, Yusufu, Musa'yı, **Harun'u** doğru yola iletmiştik. Güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz." (En'âm, 6/84).

Firavun'a Musa'nın Yanında Elçi Olarak Gönderilmişti

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسٰى وَهٰرُونَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۬ئِه۪ بِاٰيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِم۪ينَ

"Sonra, onların arkasından Musa ile **Harun'u** ayetlerimizle Firavun ve ileri gelenlerine gönderdik. Büyüklük tasladılar. Suçlular topluluğu idiler." (Yûnus, 10/75).

Musa'ya ve Kardeşine Vahyettik

وَاَوْحَيْنَا اِلٰى مُوسٰى وَاَخ۪يهِ اَنْ تَبَوَّاٰ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَاَق۪يمُوا الصَّلٰوةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِن۪ينَ

"Musa ile kardeşine: 'Kavminiz için Mısır'da evler hazırlayın, evlerinizi namazgâh yapın. Namazı dosdoğru kılın. Müjdele müminleri' **diye vahyettik**." (Yûnus, 10/87).

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا اَخَاهُ هٰرُونَ نَبِيًّا

"Bir de rahmetimizden ona, kardeşi **Harun'u** da bir peygamber olarak lutfettik." (Meryem, 19/53).

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسٰى وَهٰرُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً وَذِكْرًا لِلْمُتَّق۪ينَ

"Yüceliğim hakkı için Biz Musa ile **Harun'a** Furkan ve mütakkiler için bir ışık, bir öğüt vermiştik." (Enbiyâ, 21/48).

ثُمَّ اَرْسَلْنَا مُوسٰى وَاَخَاهُ هٰرُونَ بِاٰيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ

"Sonra birtakım âyetlerimiz ve açık bir buyrukla Musa'yı ve kardeşi **Harun'u** gönderdik." (Mü'minûn, 23/45).

Harun'u Musa'ya Vezir Yaptık

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُٓ اَخَاهُ هٰرُونَ وَزِيرًا

"Yüceliğim hakkı için Musa'ya o kitabı verdik, kardeşi **Harun'u** da yanında **vezir yaptık."** (Furkân, 25/35).

Kardeşine de Peygamberlik Verilmesini İstiyor

وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَاَرْسِلْ اِلٰى هٰرُونَ

"Göğsüm daralır, dilim açılmaz. Onun için **Harun'a da peygamberlik ver**." (Şuarâ, 26/13).

وَاَخِي هٰرُونُ هُوَ اَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَاَرْسِلْهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي
اِنِّٓي اَخَافُ اَنْ يُكَذِّبُونِ

"Kardeşim Harun ise konuşma açısından benden daha güzel konuşur; beni doğrulayan bir yardımcı olarak yanımda ona da peygamberlik ver; doğrusu ben, beni yalanlamalarından korkuyorum." (Kasas, 28/34).

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِاَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَانًا فَلَا يَصِلُونَ
اِلَيْكُمَا بِاٰيَاتِنَا اَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ

"Allah buyurdu: 'Pazuna kardeşinle güç vereceğiz ve sizin için bir saltanat kuracağız da size erişemeyecekler. Âyetlerimiz hakkı için ikiniz ve ikinize uyanlar üstün geleceksiniz." (Kasas, 28/35).

Musa ile Harun'a Birlikte Lutfedilen Nimetler

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلٰى مُوسٰى وَهٰرُونَ

"Andolsun gerçekten Musa ile **Harun'a** da lutufta bulunduk." (Sâffât, 37/114).

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ

"Onları ve toplumlarını o pek yaman sıkıntıdan kurtardık." (Sâffât, 37/115).

وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ

"Onlara yardım ettik de onlar üstün geldiler." (Sâffât, 37/116).

وَاٰتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ

"O ikisine de açıkça anlaşılan o Kitab'ı verdik." (Sâffât, 37/117).

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

"O ikisini dosdoğru yola ilettik." (Sâffât, 37/118).

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِى الْاٰخِرِينَ

"Üzerlerine sonrakiler içinde güzel bin ün bıraktık." (Sâffât, 37/119).

سَلَامٌ عَلٰى مُوسٰى وَهٰرُونَ

"Musa ile **Harun'a** selam." (Sâffât, 37/120).

اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ

"Cidden biz, güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz." (Sâffât, 37/121).

اِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

"Doğrusu o ikisi inanan kullarımızdandı." (Sâffât, 37/122).

Harun'un, Ağabeyi Musa'nın Öfkesini Yatıştıran Sözleri

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسٰۤى اِلٰى قَوْمِهٖ غَضْبَانَ اَسِفًاۙ قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِى مِنْ بَعْدِىۚ اَعَجِلْتُمْ اَمْرَ رَبِّكُمْۚ وَاَلْقَى الْاَلْوَاحَ وَاَخَذَ بِرَاْسِ اَخِيهِ يَجُرُّهُۤ اِلَيْهِ

قَالَ ابْنَ اُمَّ اِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِى وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِى فَلَا تُشْمِتْ بِىَ الْاَعْدَٓاءَ وَلَا تَجْعَلْنِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

"Musa, (buluşma yerinden) kızgın ve üzgün bir halde kavmine dönünce: 'Ardımdan bana ne kötü halef oldunuz! Rabbinizin emrini (beklemeyip) acele mi ettiniz?' dedi. Levhaları yere bıraktı. Kardeşinin başından tutup kendine doğru çekmeğe başladı. (Harun:) **'Anamın oğlu! Topluluk beni zayıf gördü, nerede ise beni öldüreceklerdi, hakaret edip de benimle o düşmanları sevindirme, beni o zâlimler topluluğuyla bir tutma'** dedi." (A'râf, 7/150).

قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِى وَلَا بِرَاْسِىۚ اِنِّى خَشِيتُ اَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِىٓ اِسْرَٓائِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِى

"Harun: Anamın oğlu! **Sakalımı ve başımı tutma. İnan ki**: **'Sözüme bakmadın da İsrâîloğulları arasına ayrılık soktun'** dersin diye korktum, dedi." (Tâhâ, 20/94).

* * *

Davud Peygamber

• Hz. Davud'a Peygamberlik ve Kitap Verilmesi • Hz. Davud da İlim ve Hikmet Verilenlerdendi • Hz. Davud'a Mülk ve Halifelik Verilmişti • Dağların, Kuşların Tesbihine Katıldıkları Peygamber • Vârisi de Bir Peygamber İdi • Güçlü Biri İdi • Hz. Davud ve İki Davacı • İsrailoğullarının Kâfirleri Davud'un Dilinden de Lanete Çarptırılmışlardı • Hz. Davud Zırh Yapma Ustası İdi.

Süleyman Peygamber

Hz. Süleyman'a Peygamberlik Verilip Lutuflarda Bulunulduğunu Bildirin Âyetler

• Hz. Süleyman, Kendisine İsabetli Karar Verme Yeteneği ve İlim Verilenlerden İdi • Rüzgâra Hükmediyor, Cinleri Çalıştırıyordu • Neml Sûresinde Hz. Süleyman'ın Hayatından Aktarılan Ayrıntılı Bir Kesit • Bize Kuş Dili Öğretildi • Cin, İnsan ve Kuşlardan Oluşan Ordulara Sahipti • Karıncanın Dediklerine Gülümseyip Şükürler Sunmuştu • Hz. Süleyman Kuşları Teftişi • Kuş: 'Sana Sebe' Ülkesinden Haber Getirdim' • Süleyman'ın Sebe' Kıraliçesine Hüdhüd Kuşu ile Gönderdiği Tehdit İçerikli Hakka Davet Mektubu • (Yüzlerce km. Uzaklıktaki Bir Taht İçin:) 'Sen Gözünü Kırpmadan Getiririm' • Sebe' Kraliçesi Müslüman Oluyor • Hz. Süleyman'ın At Tutkunu Olduğu Bildiriliyor • Hz. Süleyman'ın Duası • Hz. Süleyman'ın Ölümü ve Bunu Cinlerin Fark Edememeleri.

İlyas, El-Yesa' ve Yunus Peygamberler

• Hz. İlyas'ın Faziletini ve Peygamberler Halkasından Biri Olduğunu Bildiren Âyetler • Hz. İlyas'ın Toplumunu Hakka Daveti ve Onların Tepkileri • Elyesa' da Âlemlere Üstün Kılınanlardan ve Seçkinlerden İdi • Hz. Yunus'a Peygamberlik Verildiğini Bildiren Âyetler • Kavmi Yûnus'a İman Etmişti • Yûnus Peygamber Olayının Sâffât Sûresinde Açılımlı Anlatımı.

Zekeriyya ve Yahya Peygamberler

Hz. Zekeriyya da Salih Kişilerden İdi • Zekeriyya'nın Hayatından Kesitler,

1) Âl-i Imrân Sûresinde Aktarılanlar • Hz. Meryem'i Himayesine Almıştı • Hz. Meryem'in Uzletgâhında Tertemiz Bir Soy İçin Yakarmıştı • Melekler Bir Çocuğu Olacağını Muştuluyor • Zekeriyya Müjdenin Belgesini İstiyor,

2) Meryem Sûresinde Aktarılanlar • Zekeriyya'nın İçli Yakarışları • Verilen Müjde ve Hz. Zekeriyya'nın Endişeleri,

3) Enbiyâ Sûresinde Aktarılanlar • Hanımını Çocuk Doğuracak konuma Getirdik • Ana Rahmine Düşmeden Peygamber Olacağı İlan Edilmişti • Daha Önce Adı Başkasına Verilmemiş Biri • Çocuk İken Bilgelik Payesi Almıştı • İtaatkâr Bir Evlat İdi • Selam Ona.

Davud Peygamber

Hz. Davud'a Peygamberlik ve Kitap[1] Verilmesi

إِنَّآ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ كَمَآ أَوْحَيْنَآ إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّنَ مِنْ بَعْدِهِۦ ۚ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَٰرُونَ وَسُلَيْمَٰنَ ۚ وَءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ زَبُورًا

"Gerçekten biz, tıpkı Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana vahiyde bulunduk. İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, sıbtlara, İsa'ya, Eyyûb'e, Yûnus'a, Harun'a, Süleyman'a vahyettik ve **Davud'a bir zebur verdik.**" (Nisâ, 4/163).

وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ ۚ كُلًّا هَدَيْنَا ۚ وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ ۖ وَمِن ذُرِّيَّتِهِۦ دَاوُۥدَ وَسُلَيْمَٰنَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَٰرُونَ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ

"Ona (İbrahim'e) İshak ile Yakub'u bağışladık ve herbirini doğruya ilettik. Dana önce de Nuh'u ve soyundan gelme **Davud'u,** Süleyman'ı, Eyyûb'u, Yusuf'u, Musa'yı, Harun'u doğruya iletmiştik. Güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz." (En'âm, 6/84).

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَن فِى السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّـۧنَ عَلَىٰ بَعْضٍ ۖ وَءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ زَبُورًا

[1] Hz. Davud'a verilen kitabın adı 'Zebur'dur. Bkz. Kitaplara İman (3/184; 4/163; 6/44; 21/105)

"Rabbin, göklerde ve yerdeki akıl sahiplerini en iyi bilendir. Hakikaten peygamberlerden kimini kimine üstün kıldık. **Davud'a bir Zebûr verdik**." (İsrâ, 17/55).

Hz. Davud da İlim ve Hikmet Verilenlerdendi

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ اِذْ يَحْكُمَانِ فِى الْحَرْثِ اِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِۚ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَۙ

"**Davud** ile Süleyman'ı da an. Hani ikisi de **ekin hakkında hüküm veriyorlardı**. Hani bir kavmin davarları ekin içinde geceleyin yayılmıştı. Biz de hükümlerine şahittik." (Enbiyâ, 21/78).

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ عِلْماًۚ وَقَالَا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذ۪ى فَضَّلَنَا عَلٰى كَث۪يرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِن۪ينَ

"Şanım hakkı için **Davud'a ve Süleyman'a bir ilim verdik**. İkisi de: 'Bizi mümin kullarından bir çoğuna üstün kılan Allah'a hamdolsun' dediler." (Neml, 27/15).

Hz. Davud'a Mülk ve Halifelik Verilmişti

فَهَزَمُوهُمْ بِاِذْنِ اللّٰهِۙ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَاٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَٓاءُۜ وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْاَرْضُ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَم۪ينَ

"Derken, Allah'ın izniyle onlar bozguna uğrattılar. Davud Calut'u öldürdü. Allah ona **saltanat ve hikmeti verdi,** ona dilediklerinden öğretti. Allah'ın insanların kimilerini kimisiyle savması olmasaydı elbette yeryüzü bozulurdu. Ama Allah âlemlere karş lutuf sahibidir." (Bakara, 2/251).

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَاٰتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ

"Hükümranlığını güçlendirmiştik, kendisine **hikmeti, düzgün ve güzel konuşma kabiliyetini vermiştik.**" (Sâd, 38/20).

يَا دَاوُدُ اِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِى الْاَرْضِ فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ
الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ اِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ

"Ey Davud! Biz seni yeryüzünde **bir halife yaptık**, öyle ise insanlar arasında hak ile hükmeyle, kendi keyfine uyma, yoksa seni Allah yolundan saptırır. Doğrusu Allah yolundan saptıran kimseler, onlara, hesap gününü unuttukları için pek yaman bir azap vardır." (Sâd, 38/26).[2]

Dağların, Kuşların Tesbihine Katıldıkları Peygamber

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمٰنَ وَكُلًّا اٰتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا وَسَخَّرْنَا مَعَ
دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّا فَاعِلِينَ

"Hemen onu Süleyman'a kavrattık. Bununla birlikte **her birine bir hüküm ve bir ilim vermiştik.** Davud'un maiyyetinde dağlara boyun eğdirmiştik, kuşlarla birlikte tesbih ediyorlardı. Biz bunları yapanlarız." (Enbiyâ, 21/79).

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يَا جِبَالُ اَوِّبِى مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَاَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ

"Andolsun Davud'a bizden bir üstünlük verdik. **'Ey dağlar, onunla ve kuşlarla tesbih edin.'** Onun için demiri yumuşattık." (Sebe', 34/10).

اِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْاِشْرَاقِ

"Biz **dağlara** onun maiyyetinde boyun eğdirmiştik, **akşam ve kuşluk vakti tesbih ediyorlardı."** (Sâd, 38/18).

---

[2] Ayrıca bkz. (Enbiyâ, 21/79), (Sebe', 34/10)

وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ اَوَّابٌ

"Topluca kuşları da (emrine vermiştik.) Hepsi **Davud'a çok saygılıydı**." (Sâd, 38/19).

Vârisi de Bir Peygamberdi

وَوَرِثَ سُلَيْمٰنُ دَاوُ۫دَ وَقَالَ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَاُو۫تِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍۜ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُب۪ينُ

"Süleyman **Davud'a mirasçı oldu** ve: 'Ey insanlar bize kuş mantığı öğretildi, hem bize her şeyden verildi. Şüphesiz bu, elbette budur apaçık lutuf,' dedi." (Neml, 27/16).

وَوَهَبْنَا لِدَاوُ۫دَ سُلَيْمٰنَۜ نِعْمَ الْعَبْدُۜ اِنَّهُٓ اَوَّابٌۜ

"Davud'a Süleyman'ı lutfettik. Ne güzeldi o kul! Cidden o, hep yönelirdi." (Sâd, 38/30).

Güçlü Biri İdi

اِصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُ۫دَ ذَا الْاَيْدِۚ اِنَّهُٓ اَوَّابٌ

"Söylemekte olduklarına sabır göster ve çok güçlü kulumuz **Davud'u an**, cidden o çok yönelendi." (Sâd, 38/17).

Hz. Davud ve İki Davacı

وَهَلْ اَتٰيكَ نَبَؤُا الْخَصْمِۘ اِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَۙ

"Sana **davacıların** haberi geldi mi? Hani yüksek duvardan mihraba tırmanmışlardı." (Sâd, 38/21).

اِذْ دَخَلُوا عَلٰى دَاوُ۫دَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْۚ خَصْمَانِ بَغٰى بَعْضُنَا عَلٰى بَعْضٍ فَاحْكُمْ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَٓا اِلٰى سَوَٓاءِ الصِّرَاطِ

"Hani Davud'un yanına girmişlerdi de onlardan telaşa kapılmıştı. Dediler: 'Korkma. Kimimiz kimine haksızlık yaptı, aramızda hak ile hüküm ver, zulmetme ve bizi yolun ortasına ilet." (Sâd, 38/22).

اِنَّ هٰذَٓا اَخ۪ي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ اَكْفِلْن۪يهَا
وَعَزَّن۪ي فِي الْخِطَابِ

"Bu, benim kardeşim, kendisinin doksan dokuz koyunu, benim ise bir tek koyunum var. Derken: Onu da bana ver dedi ve tartışmada beni yendi." (Sâd, 38/23).

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ اِلٰى نِعَاجِه۪ۜ وَاِنَّ كَث۪يرًا مِنَ الْخُلَطَٓاءِ لَيَبْغ۪ي
بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ اِلَّا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَل۪يلٌ مَا هُمْۜ وَظَنَّ
دَاوُ۫دُ اَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَاَنَابَ

"Davud dedi: 'Andolsun o, senin koyununu koyunlarına katmak istemesiyle sana haksızlık yapmış! Kuşkusuz (mallarını) karıştıranlardan (ortaklardan) çoğu birbirlerine haksızlık eder. Ancak inanıp yararlı işleri yapanlar hariç. Onlar da öylesine azdır!' Davud kendisini denediğimizi sandı. Hemen Rabbine istiğfarda bulundu, rüku ederek kapandı ve (Rabbine) yöneldi." (Sâd, 38/24).

فَغَفَرْنَا لَهُ ذٰلِكَۜ وَاِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفٰى وَحُسْنَ مَاٰبٍ

"Bunu, kendisi için bağışladık. Katımızda onun için bir yakınlık ve güzel bir sonuç vardır." (Sâd, 38/25).

İsrailoğullarının Kâfirleri Davud'un Dilinden de Lanete Çarptırılmışlardı

لُعِنَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا مِنْ بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَ عَلٰى لِسَانِ دَاوُ۫دَ وَع۪يسَى
ابْنِ مَرْيَمَۜ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ

"İsrailoğullarından küfre sapanlar **Davud** ve Meryem oğlu İsa'nın **diliyle lanetlendi**. Bu, ısyan etmeleri ve (yasakları) çiğneyegelmeleri yüzündendi." (Mâide, 5/78).

Hz. Davud Zırh Yapma Ustası İdi

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِتُحْصِنَكُمْ مِنْ بَاْسِكُمْۚ فَهَلْ اَنْتُمْ شَاكِرُونَ

"Bir de **ona (Davud'a)** sizi **savaşın şiddetinden** korusun diye giyecek sanatı öğretmiştik. Şimdi siz şükrünü yerine getiriyor musunuz?" (Enbiyâ, 21/80).

اَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ وَاعْمَلُوا صَالِحًاۜ اِنّ۪ي بِمَا تَعْمَلُونَ بَص۪يرٌ

"Geniş, fazlalığı olan **zırhlar yap** ve dokumada ölçüye dikkat et. Yararlı iş yapın. Kuşkusuz ben, ne yapmakta olduğunuzu çok iyi görenim." (Sebe', 34/11).

Süleyman Peygamber

Hz. Süleyman'a Peygamberlik Verilip Lutuflarda Bulunulduğunu Bildirin Âyetler

اِنَّٓا اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ كَمَٓا اَوْحَيْنَٓا اِلٰى نُوحٍ وَالنَّبِيّ۪نَ مِنْ بَعْدِه۪ۚ وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰٓى اِبْرٰه۪يمَ وَاِسْمٰع۪يلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَع۪يسٰى وَاَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهٰرُونَ وَسُلَيْمٰنَۚ وَاٰتَيْنَا دَاوُ۫دَ زَبُوراًۚ

"Gerçekten biz, tıpkı Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana vahiyde bulunduk. İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, sıbt(torun)lara, İsa'ya, Eyyûb'e, Yûnus'a, Harun'a, **Süleyman'a** vahyettik ve Davud'a bir zebur verdik." (Nisâ, 4/163).

وَوَهَبْنَا لَهُٓ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَۜ كُلًّا هَدَيْنَاۚ وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِه۪ دَاوُ۫دَ وَسُلَيْمٰنَ وَاَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسٰى وَهٰرُونَۜ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِن۪ينَۙ

"Ona (İbrahim'e) İshak ile Yakub'u bağışladık ve her birini doğru yola ilettik. Daha önce de Nuh'u ve soyundan gelme Davud'u, **Süleyman'ı**, Eyyûb'u, Yusuf'u, Musa'yı, Harun'u doğru yola iletmiştik. Güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz." (En'âm, 6/84).

Hz. Süleyman, Kendisine İsabetli Karar Verme Yeteneği olan ve İlim Verilenlerdendi

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ اِذْ يَحْكُمَانِ فِى الْحَرْثِ اِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ
الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ

"Davud ile Süleyman'ı da an. Hani ikisi de **ekin hakkında hüküm veriyorlardı**. Hani bir kavmin davarları ekin içinde geceleyin yayılmıştı, Biz de onların hükümlerine şahittik." (Enbiyâ, 21/78).

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمٰنَ وَكُلًّا اٰتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا وَسَخَّرْنَا مَعَ
دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّا فَاعِلِينَ

"Hemen onu **Süleyman'a kavrattık.** Bununla birlikte her birine bir hüküm ve bir ilim vermiştik. Davud ile birlikte dağlara boyun eğdirmiştik, kuşlarla birlikte tesbih ediyorlardı. Biz bunları yapanlarız." (Enbiyâ, 21/79).

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى فَضَّلَنَا عَلٰى كَثِيرٍ
مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ

"Şanım hakkı için Davud'a ve **Süleyman'a** bir ilim verdik. İkisi de: 'Bizi mümin kullarından birçoğuna üstün kılan Allah'a hamdolsun' dediler." (Neml, 27/15).

Rüzgâra Hükmediyor, Cinleri Çalıştırıyordu

وَلِسُلَيْمٰنَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِى بِاَمْرِهِ اِلَى الْاَرْضِ الَّتِى بَارَكْنَا
فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَىْءٍ عَالِمِينَ

"Süleyman için de, içine bereketler verdiğimiz yere emriyle **akıp giden o şiddetli rüzgârı verdik.** Biz her şeyi bilenleriz." (Enbiyâ, 21/81).

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذٰلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ

"Şeytanlardan da onun için **dalgıçlık** edenleri ve daha başka iş **için çalışanları emrine vermiştik** ve hep onları zapteden Bizdik." (Enbiyâ, 21/82).

وَلِسُلَيْمٰنَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ وَاَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِاِذْنِ رَبِّهِ وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ اَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ

"Süleyman'a da sabah gidişi bir ay, akşam dönüşü de bir ay olan o rüzgârı (vermiştik.) Ona kıtr kaynağını akıtmıştık. **Cinlerden** kimi de Rabbinin izniyle onun önünde **çalışıyordu**. İçlerinden buyruğumuzdan sapana alevli ateşin azabından tattırdık." (Sebe', 34/12).

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِيبَ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ اِعْمَلُوا اٰلَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ

"Süleyman için mihraplardan, timsallerden, büyük havuzlar gibi çanaklardan ve sabit sabit kazanlardan ne isterse **yapıyorlardı**. Ey Davud Hanedanı, şükür için çalışın! Kullarımdan pek azdır çok şükreden." (Sebe', 34/13).

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِاَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ اَصَابَ

Bunun üzerine **o rüzgârı emrine verdik**, istediği yere buyruğuyla yumuşakça akıyordu. (Sâd, 38/36).

وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ

"**Şeytanları** da! (Onlardan) çok iyi **bina inşâ eden, çok iyi dalgıçlık** yapan herkesi." (Sâd, 38/37).

وَاٰخَرٖينَ مُقَرَّنٖينَ فِى الْاَصْفَادِ

"Ve zincirlere çatılmış bir halde **diğerlerini** de." (Sâd, 38/38).

Neml Sûresinde Hz. Süleyman'ın Hayatından Aktarılan Ayrıntılı Bir Kesit

Bize Kuş Dili Öğretildi

وَوَرِثَ سُلَيْمٰنُ دَاوُ۫دَ وَقَالَ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَاُو۫تٖينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍۜ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبٖينُ

"Süleyman Davud'a mirasçı oldu ve: 'Ey insanlar **bize kuş dili öğretildi**, hem bize her şeyden verildi. Şüphesiz bu, apaçık bir lutuf,' dedi." (Neml, 27/16).

Cin, İnsan ve Kuşlardan Oluşan Ordulara Sahipti

وَحُشِرَ لِسُلَيْمٰنَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ

"**Süleyman için, cinlerden, insanlardan ve kuşlardan ordular** toplandı. Bunlar zapt ile yönetiliyorlardı." (Neml, 27/17).

Karıncanın Dediklerine Gülümseyip Şükürler Sunmuştu

حَتّٰىٓ اِذَٓا اَتَوْا عَلٰى وَادِ النَّمْلِۙ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَٓا اَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْۚ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٰنُ وَجُنُودُهُۙ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

"Hatta karınca vadisine vardıklarında bir karınca şöyle dedi: **'Ey karıncalar, haydi yuvalarınıza girin, Süleyman ve ordusu sizi farketmeyerek kırıp geçirmesin'** dedi." (Neml, 27/18).

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكاً مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ اَوْزِعْنٖىٓ اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتٖىٓ اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰى وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحاً تَرْضٰيهُ وَاَدْخِلْنٖى بِرَحْمَتِكَ فٖى عِبَادِكَ الصَّالِحٖينَ

"O da bunun üzerine **gülercesine tebessüm etti** ve: 'Rabbim! Beni nefsime hâkim kıl ki bana ve anama-babama lutfettiğin nimetine şükredeyim ve hoşnut kalacağın iyi bir iş yapayım ve beni rahmetinle iyi kullarının arasına sok' dedi." (Neml, 27/19).

Hz. Süleyman'ın Kuşları Teftişi

وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَٓا اَرَى الْهُدْهُدَۘ اَمْ كَانَ مِنَ الْغَٓائِبٖينَ

"Bir de kuşları **teftiş etti** ve dedi: Bana ne oluyor ki Hüdhüd'ü görmüyorum, yoksa kayıplara mı karıştı?" (Neml, 27/20).

لَاُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدٖيدًا اَوْ لَاَاذْبَحَنَّهُٓ اَوْ لَيَاْتِيَنّٖي بِسُلْطَانٍ مُبٖينٍ

"(Eğer firar etti ise) onu ağır bir cezaya çarptırırım veya boynunu keserim, meğer ki bana açık, kuvvetli bir kanıt getirsin." (Neml, 27/21).

Kuş: 'Sana Sebe Ülkesinden Haber Getirdim'

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعٖيدٍ فَقَالَ اَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهٖ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَاٍ بِنَبَاٍ يَقٖينٍ

"Derken bekledi, çok geçmeden (Hüdhüd) geldi ve şöyle dedi: 'Senin kendisini her yönüyle bilmediğin bir şeyi ben her yönüyle bildim ve sana **Sebe'den sağlam bir haber getirdim."** (Neml, 27/22).

اِنّٖي وَجَدْتُ امْرَاَةً تَمْلِكُهُمْ وَاُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظٖيمٌ

"Ben bir kadın buldum, onlara kraliçelik yapıyor, kendisine her şeyden verilmiş, muhteşem bir tahtı da var." (Neml, 27/23).

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبٖيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَۙ

"Onu ve halkını Allah'a değil, güneşe secde ediyorlar buldum. Şeytan onlara yaptıklarını allayıp-pullamış, böylece kendilerini yoldan saptırmış da doğru yolda gidemiyorlar." (Neml, 27/24).

اَلَّا يَسْجُدُوا لِلّٰهِ الَّذٖى يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ

"Göklerde ve yerde gizli olanı açığa çıkaran, gizlediğinizi ve acığa vurduğunuz şeyleri bilen Allah'a secde etmemeleri için." (Neml, 27/25).

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظٖيمِ

"Allah, başka hiçbir tanrı yok! Ancak O'dur yüce Arşın Rabbi." (Neml, 27/26).

قَالَ سَنَنْظُرُ اَصَدَقْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبٖينَ

"Süleyman dedi: 'Bakacağız doğru mu söyledin yoksa yalancılardan mı oldun?" (Neml, 27/27).

Süleyman'ın Sebe' Kıraliçesine Hüdhüd Kuşu ile Gönderdiği Tehdit İçerikli Hakka Davet Mektubu

اِذْهَبْ بِكِتَابٖى هٰذَا فَاَلْقِهْ اِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ

"Şu **mektubumu** onlara bırak, sonra kendilerinden geri çekil de bak, neye başvuracaklar?" (Neml, 27/28).

قَالَتْ يَٓا اَيُّهَا الْمَلَؤُا اِنّٖٓى اُلْقِىَ اِلَىَّ كِتَابٌ كَرٖيمٌ

"Kadın dedi: 'Ey ileri gelenler, bana çok değerli bir mektup bırakıldı: (Neml, 27/29).

اِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٰنَ وَاِنَّهُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحٖيمِ

"Süleymandan ve Rahman, Rahîm Allah'ın adıyla." (Neml, 27/30).

اَلَّا تَعْلُوا عَلَىَّ وَاْتُونٖى مُسْلِمٖينَ

"Bana karşı baş kaldırmayın ve teslim olmuş kimseler olarak bana gelin!" (Neml, 27/31).

قَالَتْ يَٓا اَيُّهَا الْمَلَؤُا اَفْتُونٖى فٖٓى اَمْرٖى مَا كُنْتُ قَاطِعَةً اَمْرًا حَتّٰى تَشْهَدُونِ

“Kraliçe dedi: ‘Ey ileri gelenler! Bana bu işimde bir yol gösterin, siz yanımda bulunmadıkça hiçbir işi kesip atmış değilim.” (Neml, 27/32).

قَالُوا نَحْنُ اُو۬لُوا قُوَّةٍ وَاُو۬لُوا بَأْسٍ شَدٖيدٍ وَالْاَمْرُ اِلَيْكِ فَانْظُرٖى مَاذَا تَأْمُرٖينَ

“Dediler: ‘Biz güç sahipleriyiz ve yaman savaşçılarız; ama karar sana aittir, artık bak ne ferman buyurursan?” (Neml, 27/33).

قَالَتْ اِنَّ الْمُلُوكَ اِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً اَفْسَدُوهَا وَجَعَلُٓوا اَعِزَّةَ اَهْلِهَٓا اَذِلَّةً
وَكَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ

“Kraliçe dedi: **‘Doğrusu krallar bir memlekete girdiler mi orayı perişan ederler ve halkının soylularını bayağı kimseler yaparlar, evet böyle yaparlar.”** (Neml, 27/34).

وَاِنّٖى مُرْسِلَةٌ اِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ

“Ben onlara hediye ile bir heyet göndereceğim de bakacağım elçiler ne ile dönecekler.” (Neml, 27/35).

فَلَمَّا جَٓاءَ سُلَيْمٰنَ قَالَ اَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ فَمَٓا اٰتٰينِۧ اللّٰهُ خَيْرٌ مِمَّٓا اٰتٰيكُمْ بَلْ
اَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ

“Bunun üzerine gönderilen elçi Süleyman’a gelince Süleyman dedi: ‘Siz bana mal ile yardım mı ediyorsunuz? Bakın, Allah’ın bana verdiği size verdiğinden daha iyi. Hayır, siz hediyenize güveniyorsunuz.” (Neml, 27/36).

اِرْجِعْ اِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَٓا اَذِلَّةً
وَهُمْ صَاغِرُونَ

“Dön, onlara söyle: Vallahi karşı gelemeyecekleri ordularla varırım da oradan kendilerini zilletler içinde hor, hakir oldukları halde çıkarırım.” (Neml, 27/37).

Yüzlerce Mil Uzaktaki Bir Taht İçin: 'Sen Gözünü Kırpmadan Onu Getiririm'.

قَالَ يَٓا اَيُّهَا الْمَلَؤُا اَيُّكُمْ يَأْت۪ين۪ي بِعَرْشِهَا قَبْلَ اَنْ يَأْتُون۪ي مُسْلِم۪ينَ

"(Süleyman kendi adamlarına:) 'Ey heyet, kendileri teslim olarak bana gelmeden önce o kadının tahtını bana hanginiz getirir?' dedi." (Neml, 27/38).

قَالَ عِفْر۪يتٌ مِنَ الْجِنِّ اَنَا۬ اٰت۪يكَ بِه۪ قَبْلَ اَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَۚ وَاِنّ۪ي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ اَم۪ينٌ

"Cinlerden bir ifrît: 'Ben, onu sana, **sen yerinden kalkmadan getiririm** ve ben buna karşı pek güçlü ve güvenilirim' dedi." (Neml, 27/39).

قَالَ الَّذ۪ي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ اَنَا۬ اٰت۪يكَ بِه۪ قَبْلَ اَنْ يَرْتَدَّ اِلَيْكَ طَرْفُكَۜ فَلَمَّا رَاٰهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبّ۪يۗ لِيَبْلُوَن۪ٓي ءَاَشْكُرُ اَمْ اَكْفُرُۜ وَمَنْ شَكَرَ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِه۪ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ رَبّ۪ي غَنِيٌّ كَر۪يمٌ

"Yanında kitaptan bir ilim bulunan kişi ise: 'Ben onu sana, **gözünü kırpmadan getiririm**' dedi. Derken onu yanında duruyor görünce (Süleyman): 'Bu, Rabbimin lutfundan, şükür mü yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni sınamak için. Her kim şükrederse sırf kendi yararına şükreder, her kim de nankörlük ederse bilmeli ki Rabbim gerçekten zengindir, çok keremlidir' dedi." (Neml, 27/40).

قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ اَتَهْتَد۪ٓي اَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذ۪ينَ لَا يَهْتَدُونَ

"Süleyman dedi: 'Tahtını o kadın için tanınmaz yapın, bakalım gerçeği kavrayacak mı yoksa kavramayanlardan mı olacak?" (Neml, 27/41).

Sebe' Kraliçesi Müslüman Oluyor

فَلَمَّا جَٓاءَتْ قٖيلَ اَهٰكَذَا عَرْشُكِۜ قَالَتْ كَاَنَّهُ هُوَۚ وَاُو۫تٖينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا
وَكُنَّا مُسْلِمٖينَ

"Derken (Kraliçe) gelince: 'Senin tahtın böyle mi?' denildi. O da: 'Sanki o! Aslında bize ondan önce bilgi verildi. Biz müslüman olduk' dedi." (Neml, 27/42).

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللّٰهِۜ اِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرٖينَ

"Daha önce Allah'tan başka taptığı şeyler kendisine engel olmuştu, çünkü kâfir bir kavimdendi." (Neml, 27/43).

قٖيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَۚ فَلَمَّا رَاَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَاۜ
قَالَ اِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارٖيرَۜ قَالَتْ رَبِّ اِنّٖي ظَلَمْتُ نَفْسٖي وَاَسْلَمْتُ
مَعَ سُلَيْمٰنَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمٖينَ

"Kadına: 'Köşke gir' denildi. Derken onu görünce derin bir su sandı ve paçalarından çemrendi. Süleyman: 'O, mücella bir köşk! Camdan' dedi. Kadın: 'Gerçekten ben önceden kendime zulmetmişim, şimdi Süleyman ile birlikte âlemlerin Rabbi **Allah'a teslim oldum'** dedi." (Neml, 27/44).

Kur'an'da Sebe' Ülkesi:

لَقَدْ كَانَ لِسَبَاٍ فٖي مَسْكَنِهِمْ اٰيَةٌۚ جَنَّتَانِ عَنْ يَمٖينٍ وَشِمَالٍۜ
كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُۜ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ

"Andolsun gerçekten **Sebe'** için oturdukları yerde bir ibret vardı. Sağdan ve soldan **iki bahçe**. Rabbinizin rızkından yiyin ve O'na şükredin. Pek hoş bir belde ve çok bağışlayan bir Rab!" (Sebe', 34/15).

فَاَعْرَضُوا فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ
ذَوَاتَيْ اُكُلٍ خَمْطٍ وَاَثْلٍ وَشَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ

"Ne var ki yüz çevirdiler. Bunun için üzerlerine Arîm selini gönderdik. Onları, iki bahçeleriyle buruk yemişler, acı ılgın ve pek az bir şey de sidr ağacına sahip iki bahçeye çevirdik." (Sebe', 34/16).

ذٰلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجَازِي اِلَّا الْكَفُورَ

"İşte bu böyle! Nankörlük ettikleri için kendilerini cezalandırdık. Hiç Biz, nankörden başkasını cezalandırır mıyız?" (Sebe', 34/17).

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَّرْنَا
فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَاَيَّامًا اٰمِنِينَ

"Oysa onlarla içine bereket koyduğumuz kentler arasında sırt-sırta vermiş yerleşim birimleri yaptık ve oralarda yürümeyi takdir ettik. Oralarda güven içinde geceleri ve gündüzleri gezin." (Sebe', 34/18).

فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ اَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ اَحَادِيثَ
وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

"Sonra dediler: 'Rabbimiz! Yolculuklarımızın arasını uzaklaştır!' Böylece kendilerine zulmettiler. Neticede onları masallara çevirdik, kendilerini paramparça ettik. Gerçekten bunda çok sabreden, çok şükreden herkes için elbette ibretler vardır." (Sebe', 34/19).

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ اِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ اِلَّا فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

"Andolsun gerçekten İblis onlarla ilgili sanısını doğru çıkardı. Çünkü inananlardan bir grup hariç diğerleri hep kendisine uydular." (Sebe', 34/20).

Hz. Süleyman'ın At Tutkunu Olduğu Bildiriliyor

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمٰنَ نِعْمَ الْعَبْدُ اِنَّهُ اَوَّابٌ

"Davud'a Süleyman'ı lutfettik. Ne güzeldi o kul! Cidden o, hep yönelirdi." (Sâd, 38/30).

اِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ

"Bir zaman akşam üstü kendisine ihtişamlı duran koşu atları sunulmuştu." (Sâd, 38/31).

فَقَالَ اِنّ۪ي اَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبّ۪يۚ حَتّٰى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ

"Dedi: 'Cidden ben hayır (at) sevgisine Rabbimi anmak için tutuldum. Sonunda hicab ile gizlendi." (Sâd, 38/32).

رُدُّوهَا عَلَيَّ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْاَعْنَاقِ

"Onları bana geri getirin. (Atlar getirilince) başladı bacaklarını ve boyunlarını sıvazlamaya." (Sâd, 38/33).

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمٰنَ وَاَلْقَيْنَا عَلٰى كُرْسِيِّه۪ جَسَدًا ثُمَّ اَنَابَ

"Andolsun gerçekten Süleyman'ı sınadık ve tahtının üzerine bir ceset bıraktık. Sonra yöneldi." (Sâd, 38/34).

Hz. Süleyman'ın Duası

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ ل۪ي وَهَبْ ل۪ي مُلْكًا لَا يَنْبَغ۪ي لِاَحَدٍ مِنْ بَعْد۪يۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ

"Dedi: **'Rabbim! Beni bağışla ve bana, ardımdan hiç kimseye yaraşmayacak bir saltanat ver. Kuşkusuz Sensin o çok lutufkâr."** (Sâd, 38/35).

Hz. Süleyman'ın Ölümü ve Bunu Cinlerin Farkedememeleri

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ
فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ

"**Süleyman'ın ölümüne hükmettiğimizde,** cinlere onun ölümünü, asasını yemekte olan ağaç kurdu fark ettirdi. Derken (Süleyman) yüzü koyun yere kapanınca ortaya çıktı ki **cinler gaybı bilmiş olsalardı o küçük düşüren azap içinde beklemezlerdi.**" (Sebe', 34/14).

İlyas Peygamber

Hz. İlyas'ın Faziletini ve Peygamberlerden Olduğunu Bildiren Âyetler

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيٰى وَعِيسٰى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ

"Zekeriyya'yı, Yahya'yı, İsa'yı ve **İlyâs**'ı da (doğru yola iletmiştik). Hepsi Salihlerden idi." (En'âm, 6/85).

وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

"Kuşkusuz **İlyâs** da elçilerdendi." (Sâffât, 37/123).

Hz. İlyas'ın Toplumunu Hakka Daveti ve Onların Tepkileri

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ

"Hani topumuna demişti: **Sakınmaz mısınız?"** (Sâffât, 37/124).

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ

"Yaratanların en güzelini bırakıyorsunuz da **'Ba'l'e mi yakarıyorsunuz**?" (Sâffât, 37/125).

اللّٰهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ اٰبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ

"Sizin Rabbiniz ve evvelki atalarınızın Rabbi Allah'ı!?" (Sâffât, 37/126).

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ

"Derken **onu** yalanladılar. Bunun için kuşkusuz onlar da elbette celbedilmişlerdir." (Sâffât, 37/127).

اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ

"Ancak Allah'ın ihlasa ermiş kulları müstesna." (Sâffât, 37/128).

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْاٰخِرِينَ

"Üzerine sonrakiler içinde (bir ün) bıraktık." (Sâffât, 37/129).

سَلَامٌ عَلٰٓى اِلْ يَاسِينَ

"İlyâslar üzerine selam!" (Sâffât, 37/130).

اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

"Biz, güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz." (Sâffât, 37/131).

اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

"Kuşkusuz **o,** inanan kullarımızdandı." (Sâffât, 37/132).

El-Yesa Peygamber

Elyesa' da Âlemlere Üstün Kılınanlardan ve Seçkinlerden İdi

وَاِسْمٰعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ

"İsmail'i, **Elyese'ı**,Yunus'u ve Lut'u da (doğru yola ilettik). Hepsini âlemlere üstün kıldık." (En'âm, 6/86).

وَاذْكُرْ اِسْمٰعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ مِنَ الْاَخْيَارِ

"İsmail'i, **Elyese**'ı, Zülküfl'i de an. Hepsi de seçkinlerden." (Sâd, 38/48).

Yunus Peygamber

Hz. Yunus'a Peygamberlik Verildiğini Bildiren Âyetler

اِنَّٓا اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ كَمَٓا اَوْحَيْنَٓا اِلٰى نُوحٍ وَالنَّبِيّ۪نَ مِنْ بَعْدِه۪ۚ وَاَوْحَيْنَٓا
اِلٰٓى اِبْرٰه۪يمَ وَاِسْمٰع۪يلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَع۪يسٰى
وَاَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهٰرُونَ وَسُلَيْمٰنَۚ وَاٰتَيْنَا دَاوُ۫دَ زَبُوراًۚ

"Gerçekten biz, tıpkı Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana vahiyde bulunduk. İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, sıbtlara, İsa'ya, Eyyûb'e, **Yûnus'a,** Harun'a, Süleymana **vahyettik** ve Davud'a bir zebur verdik." (Nisâ, 4/163).

وَاِسْمٰع۪يلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطاًۜ وَكُلاًّ فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَم۪ينَۙ

"İsmail'i, Elyese'ı, **Yunus'u** ve Lut'u da (doğru yola ilettik). **Hepsini âlemlere üstün kıldık.**" (En'âm, 6/86).

Kavmi Yûnus'a İman Etmişti

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ اٰمَنَتْ فَنَفَعَهَٓا ا۪يمَانُهَٓا اِلَّا قَوْمَ يُونُسَۜ لَمَّٓا اٰمَنُوا كَشَفْنَا
عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ اِلٰى ح۪ينٍ

"Bir yerleşim birimi (sakinleri) iman etse de imanı kendisine yarar sağlasa ya! Ama **Yûnus'un toplumu hariç.** Onlar (başlarına bir felaket geleceğini sezip) iman edince dünya hayatında rezillik azabını üzerlerinden kaldırmış, kendilerini bir zamana değin yararlandırmıştık." (Yûnus, 10/98).

Yûnus ve Balık

وَذَا النُّونِ اِذْ ذَهَبَ مُغَاضِباً فَظَنَّ اَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادٰى
فِي الظُّلُمَاتِ اَنْ لَٓا اِلٰهَ اِلَّٓا اَنْتَ سُبْحَانَكَۗ اِنّ۪ي كُنْتُ مِنَ الظَّالِم۪ينَۚ

"Zünnûn'u (balık sahibi **Yûnus'u**) da an. Hani öfkelenerek gitmişti de kendisini asla sıkıştırmayız sanmıştı. Derken karanlıklar

içinde: 'Gerçekten Senden başka hiçbir tanrı yoktur, hakikaten ben zâlimlerden oldum' diye (yakararak) seslendi." (Enbiyâ, 21/87).

فَاسْتَجَبْنَا لَهُۙ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّۜ وَكَذٰلِكَ نُـنْجِي الْمُؤْمِنِينَ

"Biz de duasını kabul ile kendisine icabette bulunduk ve **onu gamdan kurtardık**. İşte Biz, müminleri böyle kurtarırız." (Enbiyâ, 21/88).

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِۘ اِذْ نَادٰى وَهُوَ مَكْظُومٌۜ

"Öyle ise Rabbinin hükmüne sabır göster de **balık sahibi gibi olma**, hani o öfkeye boğulmuştu da seslenmişti." (Kalem, 68/48).

لَوْلَٓا اَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهٖ لَنُبِذَ بِالْعَرَٓاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ

"Ona Rabbinden bir nimet yetişmiş olmasaydı, elbette o alana fena bir konumda atılacaktı." (Kalem, 68/49).

فَاجْتَبٰيهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ

"Rabbi **onu** (**Yûnus'u**) seçti de salihlerden yaptı." (Kalem, 68/50).

Yûnus Peygamber Olayının Sâffât Sûresinde Açılımlı Anlatımı

وَاِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَۜ

"Kuşkusuz **Yûnus da elçilerdendi**." (Sâffât, 37/139).

اِذْ اَبَقَ اِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِۙ

"Bir zaman dolu gemiye kaçtı." (Sâffât, 37/140).

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَۚ

"Kura çekti ve kurada kaybedenlerden oldu." (Sâffât, 37/141).

فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ

"Derken (denize atıldı) ve onu o balık yuttu. O kendisini kınayandı." (Sâffât, 37/142).

فَلَوْلَٓا اَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّح۪ينَۙ

"Tesbih edenlerden olan biri olmasaydı;" (Sâffât, 37/143).

لَلَبِثَ ف۪ي بَطْنِه۪ٓ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ

"Elbette onun karnında, diriltilecekleri güne değin kalırdı!" (Sâffât, 37/144).

فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَٓاءِ وَهُوَ سَق۪يمٌۚ

"Onu, kendisi hasta olduğu halde boş bir sahile attık." (Sâffat, 37/145).

وَاَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْط۪ينٍۚ

"Yanı başında bal kabağı cinsinden bir ağaç bitirdik." (Sâffât, 37/146).

وَاَرْسَلْنَاهُ اِلٰى مِائَةِ اَلْفٍ اَوْ يَز۪يدُونَۚ

"Onu **yüz bine** hatta artmakta olanlara **elçi gönderdik**." (Sâffât, 37/147).

فَاٰمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ اِلٰى ح۪ينٍۜ

"Neticede **iman ettiler** biz de kendilerini bir zamana değin faydalandırdık." (Sâffât, 37/148).

Zekeriyya Peygamber

Hz. Zekeriyya da Salih Kişilerden İdi

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيٰى وَع۪يسٰى وَاِلْيَاسَۜ كُلٌّ مِنَ الصَّالِح۪ينَۙ

"Zekeriyya'yı, Yahya'yı, İsa'yı ve İlyas'ı da (doğru yola iletmiştik). Hepsi salihlerdendi." (En'âm, 6/85).

Zekeriyya'nın Hayatından Kesitler

1) Âl-i Imrân Sûresinde Aktarılanlar

Hz. Meryem'i Himayesine Almıştı

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَاَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًاۙ وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّاۜ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَۙ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًاۚ قَالَ يَا مَرْيَمُ اَنّٰى لَكِ هٰذَاۜ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

"Bunun üzerine Rabbi onu güzel bir kabul ile kabul etti ve kendisini güzel bir bitki gibi yetiştirdi, **Zekeriyya'nın himayesine verdi**. **Zekeriyya** onun (Meryem'in) yanına Mihrab'a ne zaman girse yanında bir yiyecek bulur ve derdi: 'Meryem bu sana nereden?' 'O, Allah katından, kuşkusuz Allah dilediğini hesapsızca rızıklandırır' derdi." (Âl-i Imrân, 3/37).

Hz. Meryem'in Uzletgâhında Tertemiz Bir Soy İçin Yakarmıştı

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُۚ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةًۚ اِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَٓاءِ

"Orada Zekeriyya Rabbine: 'Rabbim! Bana, katından tertemiz **bir soy bağışla,** kuşkusuz Sen duayı pek iyi duyansın' diye yakardı." (Âl-i Imrân, 3/38).

Melekler Bir Çocuğu Olacağını Muştuluyor

فَنَادَتْهُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَٓائِمٌ يُصَلّ۪ي فِي الْمِحْرَابِۙ اَنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيٰى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِح۪ينَ

"Derken, o Mihrap'ta divan durmuş namaz kılarken melekler kendisine: **'Kuşkusuz Allah sana, Allah'tan bir kelimeyi doğrulayıcı olarak Yahya'yı, bir efendiyi, bir zahidi, salihlerden bir peygamberi muştuluyor'** diye seslendi." (Âl-i Imrân, 3/39).

قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ لٖى غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِىَ الْكِبَرُ وَامْرَاَتٖى عَاقِرٌ قَالَ كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَٓاءُ

"(Zekeriyya) dedi: **'Rabbim! Benim için bir oğul nasıl olabilir? Çünkü bana, ihtiyarlık erişmiş, üstelik karım da kısır.'** Buyurdu: 'İşte böyle, Allah istediğini yapar." (Âl-i Imrân, 3/40).

Zekeriyya Müjdenin Belgesini İstiyor

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لٖىٓ اٰيَةً قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ اِلَّا رَمْزًا وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثٖيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِىِّ وَالْاِبْكَارِ

"(Zekeriyya) dedi: **'Rabbim! Bana bir işaret ver.'** Buyurdu: Belirtin, üç gün insanlarla işaret dışında bir şey söylememendir. Rabbini çokça an, akşam-sabah tesbih et." (Âl-i Imrân, 3/41).

2) Meryem Sûresinde Aktarılanlar

Zekeriyya'nın İçli Yakarışları

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا

"Bu, **Rabbinin rahmetini, Zekeriyya** kuluna bir anışıdır." (Meryem, 19/2).

اِذْ نَادٰى رَبَّهُ نِدَٓاءً خَفِيًّا

"Hani bir zaman Rabbine gizli bir seslenişle seslenmişti." (Meryem, 19/3).

قَالَ رَبِّ اِنّٖى وَهَنَ الْعَظْمُ مِنّٖى وَاشْتَعَلَ الرَّاْسُ شَيْبًا وَلَمْ اَكُنْ بِدُعَٓائِكَ رَبِّ شَقِيًّا

"Demişti: **'Rabbim! İşte ben, kemiğim gevşedi, başım bembeyaz alev aldı! Rabbim! Sana yalvarmakla hiçbir zaman bedbaht olmadım!"** (Meryem, 19/4).

وَاِنّ۪ي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَٓاء۪ي وَكَانَتِ امْرَاَت۪ي عَاقِرًا فَهَبْ ل۪ي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّاۙ

"Ben bu hâlimle, arkamdan yerime geçecek yakınlardan endişedeyim. Hatunum da kısır bulunuyor! Onun için bana katından bir dost, yardımcı bahşeyle." (Meryem, 19/5).

يَرِثُن۪ي وَيَرِثُ مِنْ اٰلِ يَعْقُوبَۗ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا

"Hem bana vâris olacak hem de Ya'kub Hanedanının mirasına konacak! Bahşedeceğini de hoşnutluğa mazhar kıl, Rabbim!" (Meryem, 19/6).

Verilen Müjde ve Hz. Zekeriyya'nın Endişeleri

يَا زَكَرِيَّٓا اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍۨ اسْمُهُ يَحْيٰىۙ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا

"(Allah buyurdu:) 'Ey Zekeriyya! Haberin olsun, Biz sana bir **oğul müjdeliyoruz**, adı Yahya, bundan önce ona hiçbir adaş yapmadık." (Meryem, 19/7).

قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ ل۪ي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَاَت۪ي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا

"Zekeriyya: 'Rabbim! Nasıl bir oğlum olabilir? Hatunum kısır bulunuyor, ben de ihtiyarlıktan kağşamak derecesine geldim,' dedi." (Meryem, 19/8).

قَالَ كَذٰلِكَۚ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْـًٔا

"Buyurdu: Öyle. Fakat Rabbin: 'O, Bana kolaydır, bundan önce de seni, sen hiçbir şey değilken yarattım' buyurdu." (Meryem, 19/9).

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ ل۪ي اٰيَةًۜ قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَ لَيَالٍ سَوِيًّا

"Zekeriyya: 'Rabbim! Bana bir alâmet ver,' dedi. Allah: Alâmetin, sapasağlam olmana karşın üç gece insanlara söz söyleyememendir' buyurdu." (Meryem, 19/10).

فَخَرَجَ عَلٰى قَوْمِه۪ مِنَ الْمِحْرَابِ فَاَوْحٰٓى اِلَيْهِمْ اَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا

"Derken mihraptan kavminin karşısına çıktı ve: 'Sabah ve akşam tesbih edin' diye onlara işâret verdi." (Meryem, 19/11).

3) Enbiyâ Sûresinde Aktarılanlar

وَزَكَرِيَّٓا اِذْ نَادٰى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْن۪ي فَرْداً وَاَنْتَ خَيْرُ الْوَارِث۪ينَۚ

"Zekeriyya'yı da (kederden kurtardık). Hani Rabbine: ***'Rabbim! Beni tek başıma bırakma, Sen vârislerin en hayırlısısın'*** diye seslenmişti." (Enbiyâ, 21/89).

Hanımını Çocuk Doğuracak Konuma Getirdik[3]

فَاسْتَجَبْنَا لَهُۘ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيٰى وَاَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُۜ اِنَّهُمْ
كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَباً وَرَهَباًۜ وَكَانُوا
لَنَا خَاشِع۪ينَ

"Biz duasını kabul ettik de kendisine Yahya'yı verdik ve onun için **hanımını çocuk doğurmağa elverişli konuma getirdik.** Gerçekten bunlar hayırlarda yarışıyorlar ve Bize umut ve korkuyla dua ediyorlardı. Bize karşı derin saygı duyanlardı." (Enbiyâ, 21/90).

Yahya Peygamber

Ana Rahmine Düşmeden Peygamber Olacağı İlan Edilmişti

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيٰى وَع۪يسٰى وَاِلْيَاسَۜ كُلٌّ مِنَ الصَّالِح۪ينَۙ

"Zekeriyya'yı, **Yahya**'yı, İsa'yı ve İlyas'ı da (doğru yola iletmiştik). Hepsi salihlerdendi." (En'âm, 6/85).

فَنَادَتْهُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَٓائِمٌ يُصَلّ۪ي فِي الْمِحْرَابِۙ اَنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيٰى
مُصَدِّقاً بِكَلِمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَسَيِّداً وَحَصُوراً وَنَبِياًّ مِنَ الصَّالِح۪ينَ

"Derken, o Mihrap'ta divan durmuş namaz kılarken melekler kendisine: 'Kuşkusuz Allah sana, Allah'tan bir kelimeyi doğrulayıcı ola-

---

[3] Kısır ve yaşlı kadınların da uygun bir tedavi gördüklerinde doğurabileceklerine bu ve benzeri âyetler açık birer kanıttır.

rak **Yahya'yı, bir efendiyi, bir zahidi, salihlerden bir peygamberi muştuluyor'** diye seslendi." (Âl-i Imrân, 3/39).

Daha Önce Adı Başkasına Verilmemiş Biri

يَا زَكَرِيَّٓا اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍۨ اسْمُهُ يَحْيٰىۙ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا

"(Allah buyurdu:) 'Ey Zekeriyya! Haberin olsun, Biz sana bir oğul müjdeliyoruz, **adı Yahya, bundan, önce ona hiçbir adaş yapmadık.**" (Meryem, 19/7).

Çocuk İken Bilgelik Payesi Almıştı

يَا يَحْيٰى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍۜ وَاٰتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّاۙ

"Ey **Yahya!** Kitabı kuvvetle tut (dedik) ve daha **çocuk iken ona hikmeti verdik."** (Meryem, 19/12).

وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكٰوةًۜ وَكَانَ تَقِيًّاۙ

"Hem de katımızdan bir yumuşak kalplilik ve bir temizlik (bahşettik). Çok müttaki olmayı hedeflemişti." (Meryem, 19/13).

İtaatkâr Bir Evlat İdi

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا

"Anne ve babasına **iyi davranandı**, zorba ve isyankâr değildi." (Meryem, 19/14).

Selam Ona

وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا

"Doğduğu gün, öleceği gün ve diri olarak kaldırılacağı gün **selam ona."** (Meryem, 19/15).

İsa Peygamber ve Annesi Meryem

• Hz. Meryem'in Fazileti • Meleklerin Meryem'e Verdikleri Müjde • Meryem Olayı Bir Mucizedir (işarettir) • Hz. Meryem'in Namuslu Olduğunun Tanığı Kur'ân Âyetleridir • Ben Kahpe Değilim! • Namusunu Korumuştu.

• Hz. İsa'nın Yaratılışı• Doğumu ve Beşikte Konuşması • Beşikteki Bebeğin Sözleri • Hz. İsa'nın Fazıleti ve İsrailoğullarına Peygamber Olarak Gönderilmesi • İsa'ya Verilen Mucizeler • İsa Nimete Mazhar Kılınmış Bir Kul İdi • Hz. İsa'nın Doğru Yol Tanımı • Ruhbanlığı Kendileri Uydurmuşlardı • Hz. İsa'nın Hz. Ahmed'i Müjdelemesi • Hz. İsa Havarilerden Ne İstemişti • Hz. İsa Rûhulkudüs İle Desteklenmişti • Hz. İsa'nın Donanmış Sofra Mucizesi • Yahudiler Hz. İsa'yı Öldüremememişlerdi • Hz. İsa Göğe Kaldırılmıştır • Hz. İsa'nın Âhir Zamanda Yeryüzüne İneceğine Dair İşâretler İçerdiği Şeklinde Yorumlanan Âyetler • Hz. İsa'nın Tanrı Olarak Değerlendirilmesi Küfürdür • Hz. İsa'nın Savunması • Kur'ân'ın Hz. İsa Hakkındaki Açık-Seçik Değerlendirmesi: 'O, Seçkin Bir Kuldur Tanrı Değildir.' • Hıristiyan ve Yahudilerin Müslümanlar Hakkındaki Niyetleri • Hıristiyanlar İle Yahudilerin Birbirlerine Bakışları.

İsa Peygamber ve Annesi Meryem

Hz. Meryem'in Fazileti

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَاَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًاۙ وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّاۜ كُلَّمَا
دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَۙ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًاۚ قَالَ يَا مَرْيَمُ اَنّٰى لَكِ
هٰذَاۜ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

"Bunun üzerine Rabbi onu güzel bir kabul ile kabul etti ve kendisini güzel bir bitki gibi yetiştirdi, Zekeriyya'nın himayesine verdi. Zekeriyya onun (Meryem'in) yanına Mihrab'a ne zaman girse yanında bir rızık (bir yiyecek) bulur ve derdi: **'Meryem bu sana nereden?'**

'O, Allah katından, kuşkusuz Allah dilediğini hesapsızca rızıklandırır' derdi. (Âl-i Imrân, 3/37).

Meleklerin Meryem'e Verdikleri Müjde

وَاِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يَا مَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰيكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفٰيكِ
عَلٰى نِسَٓاءِ الْعَالَمٖينَ

"Melekler dediler: **'Ey Meryem! Allah seni seçti, seni tertemiz yaptı, seni âlemlerin kadınlarına seçip üstün kıldı."** (Âl-i Imrân, 3/42).

يَا مَرْيَمُ اقْنُتٖى لِرَبِّكِ وَاسْجُدٖى وَارْكَعٖى مَعَ الرَّاكِعٖينَ

"Ey Meryem! Rabbin için divan dur, secde eyle, rükû edenlerle rükû et." (Âl-i Imrân, 3/43).

اِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يَا مَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُۙ اسْمُهُ
الْمَسٖيحُ عٖيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجٖيهًا فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبٖينَۙ

"Bir vakit melekler şöyle demişti: **Ey Meryem!** Kuşkusuz Allah seni kendinden bir kelime ile muştuluyor, ki adı **Meryem oğlu İsa Mesih'tir**, dünyada ve âhirette yüz akıdır ve (Allah'a) yaklaştırılmışlardandır." (Âl-i Imrân, 3/45).

مَا الْمَسٖيحُ ابْنُ مَرْيَمَ اِلَّا رَسُولٌۚ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُۜ
وَاُمُّهُ صِدّٖيقَةٌۜ كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَۜ اُنْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ
الْاٰيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ اَنّٰى يُؤْفَكُونَ

"Meryem oğlu Mesih sadece bir peygamberdir, ondan önce de peygamberler gelip geçti. **Annesi de pek doğrudur,** ikisi de yemek yiyorlardı. Bak onlara ayetleri nasıl açıklıyoruz? Sonra bak (haktan) nasıl çevriliyorlar?" (Mâide, 5/75).

Meryem Olayı Bir Âyet (İşaret)tir

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَاُمَّهُ اٰيَةً وَاٰوَيْنَاهُمَا اِلٰى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعٖينٍ

"Meryem'in oğlunu ve anasını bir âyet (mu'cize, işâret, sembol) kıldık ve ikisini oturmaya uygun, temiz suyu olan bir tepeye yerleştirdik." (Mü'minûn, 23/50).

Hz. Meryem'in Namuslu Olduğunun Tanığı Kur'ân Âyetleridir

Ben Kahpe Değilim!

قَالَتْ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ لٖى وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنٖى بَشَرٌ قَالَ كَذٰلِكِ اللّٰهُ
يَخْلُقُ مَا يَشَٓاءُ اِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

"Dedi: **'Rabbim! Bana bir insan dokunmamışken benim nasıl çocuğum olur?'** Buyurdu: 'İşte böyle, Allah ne dilerse yaratır. Bir işe hükmettiğinde sadece ona **"ol"** der, o da oluverir." (Âl-i Imrân, 3/47).

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلٰى مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظٖيمًا

"(Başlarına gelenler) gerçeği inkâr etmeleri ve **Meryem'e pek büyük bir iftira** atmaları yüzündendir." (Nisâ, 4/156).

قَالَتْ اَنّٰى يَكُونُ لٖى غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنٖى بَشَرٌ وَلَمْ اَكُ بَغِيًّا

"Meryem: 'Benim için nasıl bir oğul olabilir? Bana hiçbir insan dokunmadı**, ben bir kahpe de değilim'** dedi. (Meryem, 19/20).

Namusunu Korumuştu

وَالَّتٖٓى اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فٖيهَا مِنْ رُوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا
وَابْنَهَٓا اٰيَةً لِلْعَالَمٖينَ

"Ve o (Meryem) **namusunu sağlam koruduğu** için kendisine ruhumuzdan üfledik, onu ve oğlunu âlemlere bir âyet (işaret, sembol) yaptık." (Enbiyâ, 21/91).

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرٰنَ الَّتٖٓى اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فٖيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهٖ وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتٖينَ

"Bir de **Imran'ın kızı Meryem'i** (örnek verdi) ki **ırzını pek sağlam korudu**, derken Biz ona ruhumuzdan üfürdük. Hem Rabbinin sözlerini ve kitaplarını tasdik etmişti hem de divan duranlardandı." (Tahrîm, 66/12).

Hz. İsa'nın Yaratılışı[1], Doğumu ve Beşikte Konuşması

اِنَّ مَثَلَ عٖيسٰى عِنْدَ اللّٰهِ كَمَثَلِ اٰدَمَۜ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

"Kuşkusuz Allah katında **İsa'nın durumu**, Âdem'in durumu gibidir. Onu topraktan yarattı. Sonra ona **'ol'** dedi. O da oluvermeye başladı." (Âl-i Imrân, 3/59).

يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فٖى دٖينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّۜ اِنَّمَا الْمَسٖيحُ عٖيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللّٰهِ وَكَلِمَتُهُۚ اَلْقٰيهَٓا اِلٰى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُۘ فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖۚ وَلَا تَقُولُوا ثَلٰثَةٌۜ اِنْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْۜ اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَاحِدٌۜ سُبْحَانَهُٓ اَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌۢ لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكٖيلًا

"Ey Ehlikitap! Dininizde aşırılık yapmayın, Allah'a karşı sadece gerçeği söyleyin. **Meryemin oğlu Mesih-İsa sadece Allah'ın bir peygamberidir, Meryem'e bıraktığı bir kelimesidir, O'ndan bir ruhtur.** Öyle ise Allah'a ve peygamberlerine iman edin, '(Allah) üçtür' demeyin. Kendi yararınıza buna son verin. Allah ancak bir tek tanrıdır. Hâşâ o çocuğu olmaktan beridir. Göklerdekiler de yerdekiler de yalnız O'nundur. Allah Vekîl olarak yeter." (Nisâ, 4/171).

[1] Ayrıca bkz. 21/91.

Hz. İsa'nın Yaratılışı ve Sonrası Meryem Sûresinde Şöyle Açıklanıyor:

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ اِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ اَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا

"Kitap'ta **Meryem**'i de an. Hani o, âilesinden ayrılıp doğu tarafında bir yere çekilmişti." (Meryem, 19/16).

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَاَرْسَلْنَا اِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا

"Onların önünden bir perde çekti. Derken kendisine ruhumuzu (Cebrail'i) gönderdik de o, düzgün bir insan suretine girerek kendisine görünüverdi." (Meryem, 19/17).

قَالَتْ اِنِّي اَعُوذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ اِنْ كُنْتَ تَقِيًّا

"Meryem ona: **'Ben senden -eğer sakınan bir kimse isen- Rahman'a sığınırım'** dedi." (Meryem, 19/18).

قَالَ اِنَّمَا اَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِاَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا

"O da: 'Ben, sana **gâyet temiz bir oğlan vermek için** sırf Rabbinin elçisiyim' dedi." (Meryem, 19/19).

قَالَتْ اَنّٰى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ اَكُ بَغِيًّا

"Meryem: 'Benim için nasıl **bir oğul olabilir**? Bana hiçbir insan dokunmadı, ben bir kahpe de değilim,' dedi." (Meryem, 19/20).

قَالَ كَذٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَلِنَجْعَلَهُ اٰيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا
وَكَانَ اَمْرًا مَقْضِيًّا

"Öyle, dedi. Fakat Rabbin: 'O bana göre kolaydır. Hem de onu insanlara bir âyet (işaret, simge) ve tarafımızdan bir rahmet kılacağımız için. Bir de o karara bağlanmış bir iş bulunuyor' buyurdu." (Meryem, 19/21).

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهٖ مَكَانًا قَصِيًّا

"Böylece **onu yüklendi** ve onunla uzak bir yere çekildi." (Meryem, 19/22).

فَاَجَٓاءَهَا الْمَخَاضُ اِلٰى جِذْعِ النَّخْلَةِۚ قَالَتْ يَالَيْتَنٖى مِتُّ قَبْلَ هٰذَا وَكُنْتُ نَسْيًا مَنْسِيًّا

"Derken sancı onu bir hurma dalına götürdü. 'Ay, n'olaydım bundan önce öleydim de unutulmuş gitmiş olaydım!' dedi." (Meryem, 19/23).

فَنَادٰيهَا مِنْ تَحْتِهَٓا اَلَّا تَحْزَنٖى قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا

"Derken altından ona şöyle seslendi: 'Sakın üzülme, Rabbin senin altında bir su arkı yaptı." (Meryem, 19/24).

وَهُزّٖٓى اِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّاۘ

"Hurmanın dalını kendine doğru silkele, üzerine olgun taze hurmalar dökülsün." (Meryem, 19/25).

فَكُلٖى وَاشْرَبٖى وَقَرّٖى عَيْنًاۚ فَاِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ اَحَدًاۙ فَقُولٖٓى اِنّٖى نَذَرْتُ لِلرَّحْمٰنِ صَوْمًا فَلَنْ اُكَلِّمَ الْيَوْمَ اِنْسِيًّاۚ

"Artık ye, iç, gözün aydın olsun. Bunun üzerine eğer insanlardan birini görürsen: 'Ben Rahman'a oruç adadım, onun için bugün hiçbir insana söz söylemeyeceğim' de." (Meryem, 19/26).

فَاَتَتْ بِهٖ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُۜ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْـًٔا فَرِيًّا

"Derken onu taşıyarak kavmine getirdi. Hey Meryem, dediler! Allah biliyor ya şaşılacak bir şey getirdin!" (Meryem, 19/27).

يَٓا اُخْتَ هٰرُونَ مَا كَانَ اَبُوكِ امْرَاَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ اُمُّكِ بَغِيًّاۚ

"Ey Harun'un hemşiresi! Baban kötü bir adam değildi, anan da bir kahpe değildi!" (Meryem, 19/28).

فَاَشَارَتْ اِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِى الْمَهْدِ صَبِيًّا

"Bunun üzerine Meryem çocuğu gösterdi. **'Beşikteki bir bebek ile nasıl konuşuruz?'** dediler." (Meryem, 19/29).

Beşikteki Bebeğin Sözleri[2]

قَالَ اِنّ۪ى عَبْدُ اللّٰهِ اٰتٰنِیَ الْكِتَابَ وَجَعَلَن۪ى نَبِيًّا

"(Beşikteki bebek) dedi: **'Haberiniz olsun, ben Allah'ın kuluyum, O bana kitap verdi ve beni bir peygamber yaptı."** (Meryem, 19/30).

وَجَعَلَن۪ى مُبَارَكًا اَيْنَ مَا كُنْتُ وَاَوْصَان۪ى بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ مَا دُمْتُ حَيًّا

"Beni her nerede olsam kutlu kıldı, hayatta olduğum sürece bana namaz ve zekâtı tavsiye etti." (Meryem, 19/31).

وَبَرًّا بِوَالِدَت۪ى وَلَمْ يَجْعَلْن۪ى جَبَّارًا شَقِيًّا

"Beni anama saygılı kıldı. Beni haydut bir zorba yapmadı." (Meryem, 19/32).

وَالسَّلَامُ عَلَیَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ اَمُوتُ وَيَوْمَ اُبْعَثُ حَيًّا

"Doğduğum gün, öleceğim gün ve diri olarak kaldırılacağım gün selam bana!" (Meryem, 19/33).

Hz. İsa'nın Fazıleti ve İsrailoğullarına Peygamber Olarak Gönderilmesi[3]

قُولُوا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَا اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَا اُنْزِلَ اِلٰى اِبْرٰه۪يمَ وَاِسْمٰع۪يلَ
وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَا اُو۫تِیَ مُوسٰى وَع۪يسٰى وَمَا اُو۫تِیَ
النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

---

2 Ayrıca bkz. 3/46; 5/110.

3 Ayrıca bkz.; 3/45; 19/19,21,30,,31,32,33,34; 23/50

"Allah'a iman ettik, bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, torunlara indirilene; Musa ile **İsa'ya verilen** ile (diğer) peygamberlere Rab'lerinden verilene inandık. Onlardan hiçbiri arasında ayırım yapmayız, biz sadece O'na teslim olanlarız." (Bakara, 2/136).

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَۚ

"Ona (İsa'ya) kitabı (yazıyı), hikmet'i, Tevrat'ı ve İncil'i öğretecek." (Âl-i Imrân, 3/48).

İsa'ya Verilen Mucizeler

وَرَسُولًا اِلٰى بَنٖٓي اِسْرَٓائٖيلَ اَنّٖي قَدْ جِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْۙ اَنّٖٓي اَخْلُقُ
لَكُمْ مِنَ الطّٖينِ كَهَيْـَٔةِ الطَّيْرِ فَاَنْفُخُ فٖيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِاِذْنِ
اللّٰهِۚ وَاُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ وَاُحْيِ الْمَوْتٰى بِاِذْنِ اللّٰهِۚ وَاُنَبِّئُكُمْ
بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَۙ فٖي بُيُوتِكُمْۜ اِنَّ فٖي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَكُمْ
اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنٖينَۚ

"Onu İsrailoğullarına (şöyle diyecek) bir peygamber (yapacağız): **'Ben size Rabbinizden bir mucize ile geldim, ben sizin için çamurdan kuş biçiminde bir şey yaparım, içine üflerim ve Allah'ın izniyle bir kuş oluverir; anadan doğma körü, abraşı iyi ederim, Allah'ın izniyle ölüleri diriltirim, evlerinizde yemekte olduklarınızı ve biriktiregeldiklerinizi size haber veririm.** Kuşkusuz bunda sizin için -eğer müminlerseniz- bir ibret vardır." (Âl-i Imrân, 3/49).

وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَلِاُحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذٖي
حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطٖيعُونِ

"Tevrat'tan önümde olanı doğrulayıcı olarak, size haram kılınanlardan bazılarını size helal kılayım diye. Size Rabbinizden bir muci-

ze ile geldim. Öyle ise Allah'tan korkun ve bana itaat edin." (Âl-i Imrân, 3/50).

إِنَّ اللّٰهَ رَبّ۪ي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُۜ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَق۪يمٌ

"Kuşkusuz Allah benim Rabbim ve sizin de Rabbinizdir. Onun için hep O'na kulluk edin. İşte bu doğru yoldur." (Âl-i Imrân, 3/51).

اِنَّٓا اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ كَمَٓا اَوْحَيْنَٓا اِلٰى نُوحٍ وَالنَّبِيّ۪نَ مِنْ بَعْدِه۪ۚ وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰٓى اِبْرٰه۪يمَ وَاِسْمٰع۪يلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَع۪يسٰى وَاَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهٰرُونَ وَسُلَيْمٰنَۚ وَاٰتَيْنَا دَاوُ۫دَ زَبُوراًۚ

"Gerçekten biz, tıpkı Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana vahiyde bulunduk. İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, torunlara, **İsa'ya**, Eyyub'e, Yunus'a, Harun'a, Süleymana **vahyettik** ve Davud'a bir Zebûr verdik." (Nisâ, 4/163).

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَس۪يحُ اَنْ يَكُونَ عَبْداً لِلّٰهِ وَلَا الْمَلٰٓئِكَةُ الْمُقَرَّبُونَۜ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِه۪ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ اِلَيْهِ جَم۪يعاً

"Ne **Mesih** ne de yaklaştırılmış melekler **Allah için bir kul olmaktan geri dururlar.** Kim ona ibadetten geri durur, büyüklük taslarsa onları topluca huzuruna toplar." (Nisâ, 4/172).

وَقَفَّيْنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ بِع۪يسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقاً لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰيةِۖ وَاٰتَيْنَاهُ الْاِنْج۪يلَ ف۪يهِ هُدًى وَنُورٌۙ وَمُصَدِّقاً لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّق۪ينَ

"Onların (peygamberlerin) izleri üzerinde **Meryem oğlu İsa ile önündeki** Tevrat'ı/veya Tevrat'ın bir bölümünü doğrulayıcı olarak **iz sürdürdük**, ona hidayet ve nur içeren, önündeki Tevrat'ı/veya Tevrat'ın bir bölümünü doğrulayan, takva sahipleri için bir rehber ve bir öğüt olmak üzere **İncil'i verdik."** (Mâide, 5/46).

لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ

"İsrailoğullarından inkâr edenler, Davud ve Meryem oğlu **İsa'nın diliyle lanetlendi**. Bu, isyan etmeleri ve (yasakları) çiğneyegelmeleri yüzündendi." (Mâide, 5/78).

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَى وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنْفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَى بِإِذْنِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ

"O zaman Allah buyurur: Ey Meryem oğlu İsa! Senin üzerindeki nimetimi hatırla. Hani seni Ruhulkudüs ile desteklemiştim de insanlara beşikte ve yetişkin iken konuşuyordun. Sana Kitab'ı, hikmeti. Tevrat'ı ve İncil'i öğretmiştim. **Çamurdan kuş görünümünde benim iznimle yaratıyor sonra içine üflüyordun da benim iznimle bir kuş oluveriyordu. Doğuştan körü ve abraşı iznimle iyileştiriyordun. Yine iznimle ölüleri (mezardan çıkarı(p geçici bir süre hayata döndürü)yordun.** İsrailoğullarını senden uzak tutmuştum, çünkü kendilerine apaçık delillerle gelmiştin de içlerinden inkâr edenler: 'Bu, açık bir büyüden başka şey değildir' demişlerdi." (Mâide, 5/110).

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ

"Zekeriyya'yı, Yahya'yı, İsa'yı ve İlyas'ı da (doğru yola iletmiştik). Hepsi salihlerdendi." (En'âm, 6/85).

İsa Nimete Mazhar Kılınmış Bir Kul İdi

إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ

"O (İsa), kendisine nimet verdiğimiz bir kuldan başkası değildir. Kendisini İsrailoğullarına örnek yapmıştık." (Zuhruf, 43/59).

Hz. İsa'nın Doğru Yol Tanımı

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ
بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ

"**İsa** açık delillerle geldiğinde dedi: 'Size hikmetle ve hakkında ihtilaf edip durduğunuz o şeyin bir bölümünü size açıklayayım diye geldim. Öyle ise Allah'tan korkun ve bana saygı gösterin." (Zuhruf, 43/63).

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

"Kuşkusuz Allah, O, benim Rabbim ve sizin de Rabbiniz. Öyle ise O'na kulluk edin. **İşte budur, dosdoğru bir yol**." (Zuhruf, 43/64).

Ruhbanlığı Kendileri Uydurmuşlardı

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ
الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهْبَانِيَّةً
ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا
حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

"Sonra onların izlerini elçilerimizle takip ettirdik. Meryem oğlu İsa ile de takip ettirdik, ona İncil'i verdik, onun peşinden gidenlerin kalplerinde bir yufkalık, bir merhamet yarattık. **Ruhbanlığa gelince: Onu onlar uydurdular, Biz onu üzerlerine yazmamıştık, Allah rızasını aramak için ihdas etmişlerdi.** Sonra da ona gerektiği gibi

özen göstermediler. Biz de içlerinden iman etmiş olanlara ücretlerini verdik. Çokları ise yoldan çıkmış fasıklardır." (Hadîd, 57/27).

Hz. İsa'nın Hz. Ahmed'i Müjdelemesi

وَاِذْ قَالَ عٖيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنٖٓي اِسْرَٓائٖيلَ اِنّٖي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ
يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتٖي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُٓ اَحْمَدُ فَلَمَّا جَٓاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ مُبٖينٌ

"Bir zaman da Meryem'in oğlu İsa: **'Ey İsrâîloğulları! Ben size Allah'ın gönderilmiş elçisiyim, önümdeki Tevrât'ın doğrulayıcısı ve benden sonra gelecek, adı Ahmet olan bir peygamberin müjdecisi olarak geldim'** dedi. Sonra o onlara apaçık delillerle gelince: 'Bu, apaçık bir büyü' dediler." (Saff, 61/6).

Hz. İsa Havarilerden Ne İstemişti

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا كُونُٓوا اَنْصَارَ اللّٰهِ كَمَا قَالَ عٖيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيّٖنَ مَنْ اَنْصَارٖٓي
اِلَى اللّٰهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ فَاٰمَنَتْ طَٓائِفَةٌ مِنْ بَنٖٓي اِسْرَٓائٖيلَ وَكَفَرَتْ
طَٓائِفَةٌ فَاَيَّدْنَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا عَلٰى عَدُوِّهِمْ فَاَصْبَحُوا ظَاهِرٖينَ

"Ey bütün iman edenler! Allah'ın yardımcıları olunuz. **Nitekim Meryem'in oğlu İsa** havârîlere: **'Allah'a götüren yolda benim yardımcılarım kimdir?'** dedi. Havârîler: 'Biz Allah'ın yardımcılarıyız' dediler. Bunun üzerine İsrâîloğullarından bir grup iman etti, bir grup da küfre gitti. Biz iman edenleri düşmanlarına karşı destekledik, o şekilde onlar üstün olup yüze çıktılar." (Saff, 61/14).

Hz. İsa Rûhulkudüs ile Desteklenmişti[4]

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهٖ بِالرُّسُلِ وَاٰتَيْنَا عٖيسَى
ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَاَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ اَفَكُلَّمَا جَٓاءَكُمْ رَسُولٌ
بِمَا لَا تَهْوٰٓى اَنْفُسُكُمُ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرٖيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرٖيقًا تَقْتُلُونَ

[4] Ayrıca bkz. 5/110.

"Yemin olsun ki gerçekten Musa'ya o kitabı verdik, onun ardından izini takip edecek elçiler gönderdik. Meryem oğlu İsa'ya da apaçık delilller verdik ve **kendisini Rûhulkudüs ile** destekledik. Size her ne zaman bir elçi, nefislerinizin istemediği bir şeyle geldi ise büyüklük taslamıştınız, kimini yalanlamış kimini de öldürmüştünüz değil mi?" (Bakara, 2/87).

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللّٰهُ وَرَفَعَ
بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَاٰتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَاَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ
الْقُدُسِ وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ
الْبَيِّنَاتُ وَلٰكِنِ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ اٰمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ
مَا اقْتَتَلُوا وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

"İşte o elçilerin kimilerini kimisine üstün kıldık. İçlerinden kimine Allah konuştu, bazılarını derecelerle yükseltti. **Meryem oğlu İsa'ya** o apaçık âyetleri verdik, **kendisini Ruhulkudüs ile destekledik.** Allah dileseydi onların arkasından gelenler, kendilerine onca âyetler geldikten sonra, birbirlerini öldürmezlerdi. Ne var ki ihtilafa düştüler, içlerinden kimisi inandı, içlerinden kimi de kâfir oldu. Allah dileseydi birbirlerini öldürmezlerdi. Ama Allah dilediğini yapıyor." (Bakara, 2/253).

Hz. İsa'nın Donanmış Sofra Mucizesi

وَاِذْ اَوْحَيْتُ اِلَى الْحَوَارِيّٖنَ اَنْ اٰمِنُوا بٖى وَبِرَسُولٖى قَالُوا اٰمَنَّا وَاشْهَدْ
بِاَنَّنَا مُسْلِمُونَ

Bir zaman Havârîlere: **'Bana ve elçime iman edin'** diye de vahyetmiştim de onlar da: **'İman ettik ve şahit ol ki gerçekten biz müslümanlarız'** demişlerdi." (Mâide, 5/111).

اِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ اَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ اتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

"Bir vakit Havârîler: **'Ey Meryem oğlu İsa! Rabbin bize, gökten bir sofra indirebilir mi?'** demişti. O da: **'Eğer inananlar iseniz Allah'tan korkun,'** demişti." (Mâide, 5/112).

قَالُوا نُرِيدُ اَنْ نَاْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ اَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ

"Ondan yiyelim, kalplerimiz yatışsın, bize gerçekten doğruyu söylediğini bilelim ve indirilecek böyle bir sofraya bizzat tanıklık edenlerden olalım diye istiyoruz' dediler." (Mâide, 5/113).

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَا اَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِاَوَّلِنَا وَاٰخِرِنَا وَاٰيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

"Meryem oğlu İsa: **'Allah'ım! Rabbimiz! Bize, gökten bir sofra indir ki hem ilklerimiz hem sonramızdakilere bir bayram ve Senden bir nişâne olsun. Bize rızık ver, Sensin rızık verenlerin en hayırlısı'** dedi." (Mâide, 5/114).

قَالَ اللّٰهُ اِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ فَاِنِّي اُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَا اُعَذِّبُهُ اَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ

"Allah buyurdu: 'Kuşkusuz Ben onu üzerinize indireceğim. Artık bundan sonra sizden kim nankörlük yaparsa ona dünyalardan hiçbir kimseye yapmayacağım bir azapla azap ederim." (Mâide, 5/115).

Yahudiler Hz. İsa'yı Öldürememişlerdi

وَقَوْلِهِمْ اِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللّٰهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ وَاِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ اِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا

"Onların başlarına gelenler **'Biz, Meryem oğlu İsa'yı, Allah'ın peygamberini öldürdük'** demeleri yüzündendir. Oysa onu **öldürmediler**, onu asmadılar, sadece kendilerine öyle gösterildi. Onun hakkında tartışma yapanlar gerçekten ondan taraf bir kuşku içindeler. Onların onunla ilgili -zannın arkasına takılmak dışında- kesin hiçbir bilgileri yoktur. Onu kesinlikle öldürmediler." (Nisâ, 4/157).

Hz. İsa Göğe Kaldırılmıştır

إِذْ قَالَ اللّٰهُ يَا عِيسٰى إِنّ۪ي مُتَوَفّ۪يكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذ۪ينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوٓا إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِۚ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ف۪يمَا كُنْتُمْ ف۪يهِ تَخْتَلِفُونَ

"Allah şöyle demişti: 'Ey İsa! Kuşkusuz ben senin canını alacağım, **seni kendime kaldıracağım,** seni o inkâr edenlerden temizleyeceğim, sana uyanları kıyamet gününe değin, o inkârcıların üstünde tutacağım, sonra yalnız bana olacak dönüşünüz ve ihtilaf edegeldiğiniz şeyler hususunda aranızda hüküm vereceğim.'" (Âl-i Imrân, 3/55).

بَلْ رَفَعَهُ اللّٰهُ إِلَيْهِۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَز۪يزًا حَك۪يمًا

"Daha doğrusu Allah **onu (İsa'yı) kendine kaldırdı.** Allah pek izzetlidir, pik hikmetlidir." (Nisâ, 4/158).

Hz. İsa'nın Âhir Zamanda Yeryüzüne İneceğine Dair İşâretler İçerdiği Şeklinde Yorumlanan Âyetler

وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِه۪ قَبْلَ مَوْتِه۪ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَه۪يدًاۚ

"Ehlikitap'tan hiçbiri müstesna olmamak üzere hepsi kendi ölümünden önce **ona (İsa'ya) muhakkak iman edecek.** O da kıyamet günü onlara iyi bir tanık olacak." (Nisâ, 4/159).

وَاِنَّهُ لَعِلْمٌ لِلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا وَاتَّبِعُونِۜ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

"Gerçekten o[5], saat (kıyamet) için elbette bir bilgidir. Öyle ise kıyamet hakkında sakın kuşkuya düşmeyin ve bana uyun. İşte bu, dosdoğru bir yoldur." (Zuhruf, 43/61).

Hz. İsa'nın Tanrı Olarak Değerlendirilmesi Küfürdür

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَۜ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا اِنْ اَرَادَ اَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَاُمَّهُ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ جَمِيعًاۜ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَاۜ يَخْلُقُ مَا يَشَاۤءُۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"Allah, Meryemoğlu Mesih'tir' diyenler Allah'ı inkâr etmişlerdir. De ki: 'Allah, Meryem oğlu Mesih'i, annesini, yeryüzündekilerinin hepsini helak etmek isterse kim Allah'tan başka bir şeyi onun yerine geçirebilir? Göklerin, yerin ve aralarındakilerin saltanatı Allah'ındır. Dilediğini yaratır. Allah her şeye karşı pek güçlüdür." (Mâide, 5/17).

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَۜ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِىٓ اِسْرَٓائِيلَ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّى وَرَبَّكُمْۜ اِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَاْوٰيهُ النَّارُۜ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ اَنْصَارٍ

"Kuşkusuz Allah, Meryem oğlu Mesih'tir' diyenler kâfir olmuştur. Oysa Mesih: 'Ey İsrailoğulları! Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz Allah'a ibadet edin. Hiç şüphesiz kim Allah'a ortak koşarsa artık Allah ona cenneti haram kılmıştır, onun dönüp varacağı yer ateştir. O zalimlere yardımcı kimse yoktur' demişti." (Mâide, 5/72).

[5] Kur'ân, Hz. İsa Bkz. Kurtubî, el-Cami, XVI, 105.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا
إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۚ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

"Cidden Allah üçün üçüncüsüdür' diyenler de gerçekten Allah'ı inkâr etmiş oldular. Tek tanrı dışında başka hiçbir tanrı yoktur. Söyleyegeldiklerinden vazgeçmezlerse içlerinden o küfredenlere elbette pek elemli bir azap dokunur." (Mâide, 5/73).

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ
ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَٰهًا وَاحِدًا لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ
سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

"Hahamlarını ve ruhbanlarını **Allah'tan başka rabler edindiler. Meryem oğlu Mesihi de!** Oysa sadece bir tek tanrıya ibadet etsinler diye emrolunmuşlardı. O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. O, onların ortak koşageldiklerinden uzaktır!" (Tevbe, 9/31).

Hz. İsa'nın Savunması

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ
إِلَٰهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ ۚ
إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ ۚ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي
نَفْسِكَ ۚ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

"Allah: Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara **'Allah'tan başka beni ve anamı da iki tanrı edinin'** diye sen mi söyledin? dediğinde şöyle der: 'Hâşâ! Hakkım olmayanı söylemek bana yaraşmaz! Onu söylemişsem Sen onu gerçekten bilirsin. Sen benim özbenliğimde olanı bi-

lirsin, ama ben Senin zatındakini bilmem. Sensin gözlerden ve hislerden nihan olanları çok iyi bilen, Sen." (Mâide, 5/116).

مَا قُلْتُ لَهُمْ اِلَّا مَٓا اَمَرْتَن۪ي بِه۪ٓ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبّ۪ي وَرَبَّكُمْۚ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَه۪يدًا مَا دُمْتُ ف۪يهِمْۚ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَن۪ي كُنْتَ اَنْتَ الرَّق۪يبَ عَلَيْهِمْۜ وَاَنْتَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَه۪يدٌ

"Onlara sadece bana ne emretmiş isen onu söylemiştim, 'benim de Rabbim sizin de Rabbiniz Allah'a ibadet edin' (demiştim). Aralarında olduğum sürece üzerlerinde iyi bir şâhit idim. Benim canımı aldığında artık üzerlerinde yalnız Sen iyi bir gözcü oldun. Sen her şeye iyi bir tanıksın." (Mâide, 5/117).

اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَۚ وَاِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَاِنَّكَ اَنْتَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

"Onlara azap edersen kuşkusuz onlar Senin kulların. Onları bağışlarsan Sensin pek güçlü pek hikmetli Sen!" (Mâide, 5/118).

Kur'ân'ın Hz. İsa Hakkındaki Değerlendirmesi: 'O, Seçkin Bir Kuldur, Tanrı Değildir.'

مَا الْمَس۪يحُ ابْنُ مَرْيَمَ اِلَّا رَسُولٌۚ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُۜ وَاُمُّهُ صِدّ۪يقَةٌۜ كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَۜ اُنْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْاٰيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ اَنّٰى يُؤْفَكُونَ

"Meryem oğlu Mesih sadece bir peygamberdir, ondan önce de gerçekten peygamberler gelip geçti. Annesi de pek doğrudur, ikisi de yemek yiyorlardı. Bak onlara âyetleri nasıl açıklıyoruz? Sonra bak, (haktan) nasıl çevriliyorlar?" (Mâide, 5/75).

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا اِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ

"Meryem oğlu İsa bir misal olarak verilince hemen toplumun bundan ötürü gürültü kopardılar." (Zuhruf, 43/57).

وَقَالُوٓا ءَاٰلِهَتُنَا خَيْرٌ اَمْ هُوَۜ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ اِلَّا جَدَلًاۜ بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ

"Dediler: **'Bizim tanrılarımız mı hayırlıdır yoksa o mu?'** Onu sana, sadece bir tartışma olsun diye örnek verdiler. Doğrusu onlar, çok kavgacı bir toplum." (Zuhruf, 43/58).

اِنْ هُوَ اِلَّا عَبْدٌ اَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِبَنٖٓى اِسْرَٓائٖيلَۜ

"O (İsa), kendisine nimet verdiğimiz bir kuldan başkası değildir. Kendisini İsrailoğullarına bir örnek yapmıştık." (Zuhruf, 43/59).

فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْۚ فَوَيْلٌ لِلَّذٖينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ اَلٖيمٍ

"Derken kendi aralarından o gruplar ihtilafa düştü. Veyl, elemli bir günün azabından ötürü zulmetmiş olan o kimselere!" (Zuhruf, 43/65).

Hıristiyan ve Yahudilerin Müslümanlar Hakkındaki Niyetleri

وَلَنْ تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارٰى حَتّٰى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْۜ قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰىۜ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَٓاءَهُمْ بَعْدَ الَّذٖى جَٓاءَكَ مِنَ الْعِلْمِۙ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصٖيرٍ

"Sen onların milletine (dinlerine) uyuncaya kadar ne yahudiler ne de hıristiyanlar senden asla hoşnut kalmazlar. De ki: **'Allah'ın hidayeti, işte odur doğru yol.'** Yemin olsun sana o ilim geldikten sonra onların heveslerine uyarsan sana, Allah'tan ne himayeci bir dost ne de gerçek yardımcı olur." (Bakara, 2/120).

وَلَئِنْ اَتَيْتَ الَّذٖينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ اٰيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَۚ وَمَٓا اَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْۚ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍۜ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَٓاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَكَ مِنَ الْعِلْمِۙ اِنَّكَ اِذًا لَمِنَ الظَّالِمٖينَۢ

"Yemin olsun ki sen, **kendilerine o kitabın verildiği kimselere** her mucizeyi getirsen senin kıblene uymazlar. Sen de onların kıblesine uyacak değilsin. Zaten onların bir kısmı bir kısmının kıblesine de uymaz. Yemin olsun ki sana gelen ilmin ardından onların boş heveslerine uyarsan o zaman kuşkusuz sen de zalimlerden olursun." (Bakara, 2/145).

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

"Kendilerine apaçık belgeler geldikten sonra parçalanıp **ihtilafa düşenler gibi olmayın.** İşte onlar içindir pek büyük bir azap." (Âl-i Imrân, 3/105).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

"Ey iman edenler! **Yahudi ve Hıristiyanları dostlar edinmeyin**, kiminiz kiminin dostlarıdır. Sizden kim onları dost edinirse o onlardandır. Kuşkusuz Allah o zalim topluluğu doğru yola iletmez." (Mâide, 5/51).

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

"O iman edenlere zamanı gelmedi mi ki kalpleri, Allah'ı anmak ve Hak katından inen şeyler ile coşsun ve bundan önce **kendilerine kitap verilmiş sonra da üzerlerinden uzun zaman geçip de kalpleri katılaşmış ve çoğunluğu fasıklığa dalmış bulunanlar gibi olmasınlar?"** (Hadîd, 57/16).

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوٰىۜ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذ۪ٓي اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

"Ey iman edenler! Sizler fısıldaştığınız vakit günah, **düşmanlık ve Peygambere isyan hususunda fısıldaşmayın,** iyilik ve takva hususunda fısıldaşın. Allah'tan korkun ki O'nun huzurunda toplanacaksınız." (Mücâdele, 58/9).

Hıristiyanlar İle Yahudilerin Birbirlerine Bakışları

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارٰى عَلٰى شَيْءٍۖ وَقَالَتِ النَّصَارٰى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلٰى شَيْءٍۙ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَۜ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذ۪ينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْۚ فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ف۪يمَا كَانُوا ف۪يهِ يَخْتَلِفُونَ

"Yahudiler: **'Hıristiyanlar bir şey** (bir temel) **üzerinde değil'** dedi. Hıristiyanlar da: **'Yahudiler bir şey üzerinde değildir'** dedi. Oysa onlar o kitabı okuyup duruyorlar. Bilmeyenler de onların sözünün aynısını söyledi. Artık Allah, ayrılığa düştükleri o hususta kıyamet günü aralarında hüküm verir." (Bakara, 2/113).

وَلَئِنْ اَتَيْتَ الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ اٰيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَۚ وَمَٓا اَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْۚ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍۜ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَٓاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَكَ مِنَ الْعِلْمِۙ اِنَّكَ اِذًا لَمِنَ الظَّالِم۪ينَۢ

"Yemin olsun ki sen, kendilerine o kitabın verildiği kimselere her ne mucize getirsen onlar senin kıblene uymazlar. Sen de onların kıblesine uyacak değilsin. **Zaten onların bir kısmı bir kısmının kıblesine de uymaz.** Yemin olsun ki sana gelen ilmin ardından onların boş heveslerine uyarsan o zaman kuşuksuz sen de zalimlerden olursun." (Bakara, 2/145).

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا
حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ
إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

"Biz, hıristiyanlarız' diyenlerden söz almıştık. Uyarıldıkları şeyden pay almayı unuttular. Bunun üzerine **aralarına kıyamet gününe değin düşmanlık ve kin bıraktık.** Allah, ne yaptıklarını yakında kendilerine haber verecek." (Mâide, 5/14).

***

Peygamber Olup-Olmadıkları Kestirilemeyen Üç Salih Zât

1) Hızır
2) Zü'l-Karneyn
3) Lokman

• Lokman'a Bilgelik Verilmişti • Lokman'ın Oğluna Öğütleri • Allah'a Ortak Koşma • Böbürlenme

Peygamber Olup-Olmadıkları Kestirilemeyen Üç Salih Zât

1) Hızır[1]

2) Zü'l-Karneyn[2]

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنْ ذِى الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَاَتْلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا

"Bir de sana **Zü'l-karneyn**'den soruyorlar. De ki: Size **ondan** bir hatıra okuyacağım." (Kehf, 18/83).

اِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِى الْاَرْضِ وَاٰتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَیْءٍ سَبَبًا

"Biz onun için yeryüzünde bir iktidar hazırladık ve ona her şeyden bir sebep verdik." (Kehf, 18/84).

فَاَتْبَعَ سَبَبًا

---

1 Bkz. ~~Musa Peygamber, el~~-Kehf,18/65,66,67,68,69,70,71,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81.âyetler.

2 Zü'l-karneyn'in kendisi ve olayı ile ilgili tefsirlerde pek çok yorumlar yapılırsa da bunların hiçbiri sadra şifa verecek nitelikte değildir. Biz Zü'l-karneyn olayını Kuran'ın esrarlı yönlerinden biri olarak değerlendiriyor, öyle inanıyoruz.

"Derken bir sebebi izledi." (Kehf, 18/85).

حَتّٰىٓ اِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فٖى عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ اِمَّآ اَنْ تُعَذِّبَ وَاِمَّآ اَنْ تَتَّخِذَ فٖيهِمْ حُسْنًا

"Sonunda güneş batıya vardığı vakitte onu balçıklı bir kaynakta batıyor buldu, bunun yanında da bir kavme rastladı. Dedik ki: **Ey Zü'l-karneyn!** Ya onları cezalandırırsın ya da haklarında bir güzellik edinirsin." (Kehf, 18/86).

قَالَ اَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ اِلٰى رَبِّهٖ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكْرًا

"Şöyle dedi: **'Her kim haksızlık ederse onu cezalandırırız, sonra Rabbine döndürülür, o da ona görülmedik bir azapla azap eder."** (Kehf, 18/87).

وَاَمَّا مَنْ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَآءًۨ الْحُسْنٰى وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ اَمْرِنَا يُسْرًا

"Ama her kim de iman edip iyi bir iş tutarsa buna da ödül olarak en güzel son vardır ve ona kolay bir emrimizi söyleriz." (Kehf, 18/88).

ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبًا

"Sonra yine bir sebebi izledi." (Kehf, 18/89).

حَتّٰىٓ اِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلٰى قَوْمٍ لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا

"Sonunda güneş doğu yönüne vardığında onu bir kavim üzerine doğuyor buldu ki onlara güneşin önünden bir siper yapmamıştık." (Kehf, 18/90).

كَذٰلِكَ وَقَدْ اَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا

"Böyle. Oysa Biz, onun yanında neler bulunduğunu tamamen biliyorduk." (Kehf, 18/91).

ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبًا

"Sonra da diğer bir sebebi izledi." (Kehf, 18/92).

حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًاۙ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا

"Sonunda iki set arasına vardığında önlerinde bir kavim buldu ki hemen hemen söz anlayacak bir durumda değil gibiydiler." (Kehf, 18/93).

قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ اِنَّ يَاْجُوجَ وَمَاْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْاَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ
لَكَ خَرْجًا عَلٰٓى اَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا

"Dediler: 'Ey Zü'l-karneyn! Haberin olsun Ye'cuc ile Me'cuc bu yerde bozgunculuk yapıp duruyorlar, onun için onlarla bizim aramıza bir set yapman koşuluyla sana bir vergi versek olur mu?" (Kehf, 18/94).

قَالَ مَا مَكَّنّ۪ي ف۪يهِ رَبّ۪ي خَيْرٌ فَاَع۪ينُون۪ي بِقُوَّةٍ اَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًاۙ

"Dedi: Rabbimin beni içinde bulundurduğu iktidar çok hayırlıdır. Haydi siz bana kuvvetle yardım edin de ben onlarla sizin aranıza sağlam bir engel yapayım." (Kehf, 18/95).

اٰتُون۪ي زُبَرَ الْحَد۪يدِۜ حَتّٰٓى اِذَا سَاوٰى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُواۜ حَتّٰٓى اِذَا جَعَلَهُ
نَارًاۙ قَالَ اٰتُون۪ٓي اُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًاۜ

"Bana demir kütleleri getirin. Tam iki ucu denkleştiği vakit: 'Körükleyin' dedi. Tam onu ateş haline koyduğu vakit: 'Getirin bana, üzerine erimiş bakır dökeyim' dedi.." (Kehf, 18/96).

فَمَا اسْطَاعُٓوا اَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا

"Artık onu ne aşabildiler ne de delebildiler." (Kehf, 18/97).

قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبّ۪يۚ فَاِذَا جَٓاءَ وَعْدُ رَبّ۪ي جَعَلَهُ دَكَّٓاءَۚ وَكَانَ وَعْدُ رَبّ۪ي حَقًّاۜ

"Zülkarneyn: **'Bu, Rabbimden bir rahmettir, Rabbimin va'di geldiğinde onu dümdüz edecektir. Rabbimin va'di de hak oldu'** dedi." (Kehf, 18/98).

3) Lokman

Lokman'a Bilgelik Verilmişti

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا لُقْمٰنَ الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِۜ وَمَنْ يَشْكُرْ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِه۪ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَم۪يدٌ

"Andolsun Lokman'a: 'Allah'a şükret' diye **hikmeti** verdik. Şükreden, ancak kendisi için şükreder. Kim küfrederse Allah'ın onun övgüsüne ihtiyacı yoktur. O, pek zengindir, pek övülmüştür. (Lokmân, 31/12).

Lokman'ın Oğluna Öğütleri

Allah'a Ortak Koşma

وَاِذْ قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِه۪ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللّٰهِۜ اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظ۪يمٌ

"Hani Lokman oğluna, öğüt verirken demişti: **'Yavrucuğum! Allah'a ortak koşma,** gerçekten şirk pek büyük bir zulümdür." (Lokmân, 31/13).

يَا بُنَيَّ اِنَّهَٓا اِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ ف۪ي صَخْرَةٍ اَوْ فِي السَّمٰوَاتِ اَوْ فِي الْاَرْضِ يَاْتِ بِهَا اللّٰهُۜ اِنَّ اللّٰهَ لَط۪يفٌ خَب۪يرٌ

"Yavrucuğum! Gerçekten o bir hardal danesi ağırlığında olsa da, bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin dibinde bulunsa da Allah onu getirir. Kuşkusuz Allah Latif'tir, Habir'dir." (Lokmân, 31/16).

Namazı Kıl, İyiliği Emret, Kötülükten Sakındır

يَا بُنَيَّ اَقِمِ الصَّلٰوةَ وَاْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلٰى مَٓا اَصَابَكَۜ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِۚ

"Yavrucuğum! **Namazı dosdoğru kıl, iyiliği emreyle, kötülükten sakındır**, başına gelene sabır göster. Kuşkusuz bunlar azimle işlenmeye değer şeylerdendir." (Lokmân, 31/17).

Böbürlenme

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ
مُخْتَالٍ فَخُورٍ

"İnsanlara yanağını çevirme, **yeryüzünde kasılarak yürüme**. Çünkü Allah, kibirlenen, övünüp duran hiç kimseyi sevmez." (Lokmân, 31/18).

وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ ۚ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ع

"Yürüyüşünde mutedil ol ve sesini de alçalt. Seslerin en çirkini elbette eşeklerin sesidir." (Lokmân, 31/19).

***

Peygamberimiz Hz. Muhammed

Kur'ân'da Hz. Muhammed

1) Cahiliye Dönemi ve Belli-Başlı Özellikleri

A) Cahiliye Görüş ve Gelenekleri

a) Ataları Körükörüne Taklit,
b) İhramlı İken Evlere Arka Kapılarından Girmek,
c) Birbirlerine Düşmanlık Beslemek,
d)Tefecilik Yapmak,
e) Kadınlara Mehirlerini Vermemek,
f) Kadınları Mirastan Mahrum Etmek,
g) Kadınlara Zorla Vâris Olmak ve Haklarını Gasbetmek,
h) Üvey Anneler ile Evlenmek,
i) İki Kız Kardeşle Aynı Anda Evli Olmak,
j) Bazı Özellikler Kazanan Hayvanlardan Yararlanmayı Haram Kılmak,
k) Putlara Paylar Ayırmak,
l) Çocuklarını Putlara Kurban Etmek,
m) Bazı Hayvanlardan İstifadeyi Kadınlara Yasak Etmek,
n) Çocuklarını Öldürmek, Bazı Helal Yiyecekleri Haram Saymak.
o) Kız Çocukları Olduğu Muştulandığında Surat Asıyorlardı.
p) Yetim Malın Tecavüz
r) Islık Çalıp Alkış Tutarak İbadet Etmek.
s) Aylarla Oynamak.
t) Kadınların Açılıp Saçılması
u) Kötü Lakaplarla Yaftalamak
v) Dünyevî Amaçlarla, Servet ve Akrabalarla Övünmek
y) Zihar Yemini

B) Yaygın Şekilde Putlara Tapılması

C) Okuma-Yazmanın Yaygın Olmayışı

2) Peygamberlerin Hz. Muhammed'in Gönderileceğini Müjdelemeleri

• Hz. İbrahim ile İsmail'in Duaları • Hz. Muhammed'i Oğullarını Tanıdıkları Gibi Tanırlar • Resulullah'ın Tevrat ve İncil'deki Vasıfları • Hz. İsa Hz. Ahmed'i Muştuluyor.

Kur'an'da Hz. Muhammed

Önbilgiler ve Tesbitler

Burada Hz. Muhammed'in 'Sîreti' kademe kademe Kur'ân perspektifinde ele alınmış, çocukluğuna işarette bulunulmuş, kendisine nasıl peygamberlik verildiği, dostları, düşmanları, çektiği sıkıntıları, savaşları, sosyal ilişkileri, âyetlerde nasıl övüldüğü, yeri geldiğinde nasıl uyarıldığı, nasıl İlâhî sitemlere uğradığı spot başlıklarla sunulmuştur.

1) Cahiliye Dönemi ve Belli-Başlı Özellikleri[1]

A) Cahiliye Görüş ve Gelenekleri

a) Ataları Körükörüne Taklit

وَاِذَا قٖيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَٓا اَلْفَيْنَا عَلَيْهِ
اٰبَٓاءَنَاۜ اَوَلَوْ كَانَ اٰبَٓاؤُ۬هُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْـٔاً وَلَا يَهْتَدُونَ

"Kendilerine: 'Allah'ın indirdiğine uyun' denildiği zaman derler: **'Hayır biz, atalarımızı üzerinde bulduğumuza uyarız.'** Peki ya ataları bir şeye akıl erdirmiyor ve doğru yolda değil idiyseler?" (Bakara, 2/170).

وَاِذَا قٖيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا
عَلَيْهِ اٰبَٓاءَنَاۜ اَوَلَوْ كَانَ اٰبَٓاؤُ۬هُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْـٔاً وَلَا يَهْتَدُونَ

"Onlara: 'Allah'ın indirdiğine ve peygambere gelin' denildiğinde; **'Atalarımızı üzerinde bulduğumuz şey bize yeter'** derler. Peki ataları hiçbir şey bilmiyor, doğru yolda değil idiyseler de mi?" (Mâide, 5/104)[2].

---

[1] Hz. Peygamberin nasıl bir ortamda geldiğini ve ne gibi inkılaplar gerçekleştirdiğini anlayabilmek için onun peygamberliğinin öncesine rastlayan ve **'Cahiliye Dönemi'** diye adlandırılan devreye Kur'ân'ın bakışının bilinmesinin yararlı olacağı düşüncesi ile öncelik bu konuya verilmiştir.

[2] Bu bağlamda bkz. (A'râf, 7/28; Yûnus, 10/78; Hûd, 11/62, 87, 109; Nahl, 16/35; Mü'minûn, 23/24; Yâsîn, 36/74; Sâffât, 37/69, 70; Zuhruf, 43/22, 23; Necm, 53/23).

b) İhramlı İken Evlere Arka Kapılarından Girmek

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْاَهِلَّةِۜ قُلْ هِىَ مَوَاق۪يتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّۜ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقٰىۚ وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ اَبْوَابِهَاۖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"Sana hilalleri soruyorlar. De ki: 'Onlar insanların yararınadır ve bir de hac için vakit ölçüleridir.' **Birr (iyilik) evlere arkalarından gelmeniz değil**[3], ancak iyilik müttaki olanındır. Evlere kapılarından gelin. Allah'tan korkun ki kurtuluşa eresiniz." (Bakara, 2/189).

c) Birbirlerine Düşmanlık Beslemek

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَم۪يعاً وَلَا تَفَرَّقُواۖ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَٓاءً فَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِه۪ٓ اِخْوَاناًۚ وَكُنْتُمْ عَلٰى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَاَنْقَذَكُمْ مِنْهَاۜ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِه۪ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

"Topluca Allah'ın ipine sımsıkı yapışın, bölünüp parçalanmayın. Allah'ın üzerinizdeki nimetini anımsayın. **Bir zamanlar birbirinizin düşmanları iken gönülleriniz arasına sevgi koydu, nimeti sayesinde kardeş oldunuz.** Ateşten bir çukurun kenarındaydınız, sizi oradan kurtardı. İşte böyle Allah âyetlerini açıklıyor ki belki hidayet bulursunuz." (Âl-i Imrân, 3/103).

d) Tefecilik Yapmak

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبٰٓوا اَضْعَافاً مُضَاعَفَةًۖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَۚ

---

[3] Araplar, ihrama girdikleri zaman bir gölgeliğe oturmaz, evlerine girmek zorunda kalsalar gölge altından geçmemek için kapıdan girmez, arka duvardan açtıkları bir delikten geçip evin bahçesine girerler ve bu uygulamayı bir iyilik olarak değerlendirirlerdi. Kur'ân, iyiliğin böyle şekillerle değil, gönüldeki takva, Allah'a bağlılık ile olacağını belirtmektedir. (Bkz. Prof. S.Ateş, Y.K.Ç.Tef. I,330).

"Ey iman edenler! **Ribâ'yı katlarca katlanmış olarak yemeyin**. Allah'tan korkun, belki kurtuluşa erersiniz." (Âl-i Imrân, 3/130).

e) Kadınlara Mehirlerini Vermemek

وَاٰتُوا النِّسَاۤءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةًۜ فَاِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْساً فَكُلُوهُ هَنٖيۤـٔاً مَرٖيۤـٔاً

"Kadınlara **mehirlerini bir bağış olarak verin**. Eğer onun bir bölümünü gönül hoşluğuyla size bağışlarlarsa onu da kolayca afiyetle yeyin." (Nisâ, 4/4).

f) Kadınları Mirastan Mahrum Etmek

لِلرِّجَالِ نَصٖيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْاَقْرَبُونَۖ وَلِلنِّسَاۤءِ نَصٖيبٌ
مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْاَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ اَوْ كَثُرَۜ نَصٖيباً مَفْرُوضاً

"Anne ve baba ile en yakın akrabaların geriye bıraktıklarından erkeklere bir pay vardır. Anne ve baba ile en yakın akrabaların geriye bıraktıklarından **kadınlara da -azından veya çoğundan farz olarak- bir pay vardır[4]."** (Nisâ, 4/7).

g) Kadınlara Zorla Vâris Olmak ve Haklarını Gasbetmek

يَاۤ اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَرِثُوا النِّسَاۤءَ كَرْهاًۜ وَلَا
تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَاۤ اٰتَيْتُمُوهُنَّ اِلَّاۤ اَنْ يَأْتٖينَ بِفَاحِشَةٍ
مُبَيِّنَةٍۚ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِۚ فَاِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسٰۤى
اَنْ تَكْرَهُوا شَيْـٔاً وَيَجْعَلَ اللّٰهُ فٖيهِ خَيْراً كَثٖيراً

"Ey iman edenler! Kadınlara zorla vâris olmanız size helal değildir. Kendilerine verdiğinizin bir kısmını kurtarmanız için onları sıkıştırmayınız. Ancak açık bir fuhuş yapmaları başka. Onlarla iyi geçinin. Kendilerinden hoşlanmazsanız, olabilir ki bir şeyden hoşlanmamanıza karşın Allah onun içinde pek çok hayır yaratır." (Nisâ, 4/19)[5].

---

[4] Rivâyete göre Cahiliye döneminde: 'Mizrakları ile çarpışmayan ve yurdunu savunmayan vâris olamaz' derler imiş. (Bkz. Elmalılı Tefsiri, ilgili âyet, sadeleştiren Sıtkı Gülle.)

[5] Ayrıca bkz. Fecr 89/19.

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِى النِّسَاءِ قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ
فِى الْكِتَابِ فِى يَتَامَى النِّسَاءِ الّٰتِى لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ
وَتَرْغَبُونَ اَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَاَنْ
تَقُومُوا لِلْيَتَامٰى بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا

"Senden, **kadınlar hakkında fetva istiyorlar**. De ki: 'Onlar hakkında size Allah fetva veriyor, **yazılmış haklarını kendilerine vermeyip** kendilerini nikâhlamak istediğiniz o kadınların yetimleri, zavallı çocuklar ve öksüzler için adaleti ayakta tutmanız hakkında kitapta yüzünüze karşı okunup duran âyetler var. Ne hayır yaparsanız kuşkusuz Allah onu pek iyi bilendir." (Nisâ, 4/127).

h) Üvey Anneler ile Evlenmek

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ اٰبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ
اِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا

"Babalarınızın **nikahladığı kadınları nikâhlamayın**. Ancak geçmiş olanlar geçti. Hakikaten o bir edepsizlik, bir hışım (sebebi) idi ve bu çirkin bir yoldu." (Nisâ, 4/22).

i) İki Kız Kardeşle Aynı Anda Evli Olmak

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ اُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَاَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ
وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْاَخِ وَبَنَاتُ الْاُخْتِ وَاُمَّهَاتُكُمُ الّٰتِى
اَرْضَعْنَكُمْ وَاَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ وَاُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ
وَرَبَائِبُكُمُ الّٰتِى فِى حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ الّٰتِى
دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَاِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ

عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ اَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ اَصْلَابِكُمْ وَاَنْ تَجْمَعُوا
بَيْنَ الْاُخْتَيْنِ اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوراً رَحِيماً

"Size, anneleriniz, kızlarınız, kız kardeşleriniz, teyzeleriniz, halalarınız, birader kızları, hemşire kızları, sizi emzirmiş süt anneleriniz, süt kız kardeşleriniz, hanımlarınızın anneleri, kendileriyle birleştiğiniz kadınlarınızdan olma evlerinizdeki üvey kızlarınız -kendileriyle henüz birleşmemişseniz o zaman size hiçbir günah yoktur- **iki kız kardeşin arasını cemetmeniz (ikisi ile aynı anda evli olmanız)** -ancak geçmişte (cahiliyye döneminde olan) müstesna- **haram kılındı**. Kuşkusuz Allah pek bağışlayıcı, pek merhametlidir." (Nisâ, 4/23).

j) Bazı Özellikler Kazanan Hayvanlardan Yararlanmayı Haram Kılmak

وَلَاُضِلَّنَّهُمْ وَلَاُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَاٰمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ اٰذَانَ الْاَنْعَامِ وَلَاٰمُرَنَّهُمْ
فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللّٰهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيّاً مِنْ دُونِ اللّٰهِ
فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَاناً مُبِيناً

"Elbette onları saptıracağım, onları kuruntulara kaptıracağım, kendilerine emredeceğim de **davarların kulaklarını yaracaklar**[6], emredeceğim kendilerine Allah'ın yaratışını bozacaklar! Kim Allah'ı bırakıp şeytanı bir dost edinirse gerçekten apaçık bir zararla hüsrana uğramıştır." (Nisâ, 4/119).

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ
وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا اَكَلَ السَّبُعُ اِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ
عَلَى النُّصُبِ وَاَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْاَزْلَامِ ذٰلِكُمْ فِسْقٌ اَلْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ

[6] Araplar, bir dişi deve beş defa doğurur ve beşinci doğurduğu erkek olur ise kulağını delerler ve ondan yararlanmayı haram sayarlardı. Bu nitelikteki hayvana 'bahîre' derlerdi. İşte âyet bu olaya işâret etmektedir. Bazı tefsir âlimleri ise şu yorumu yapmışlardır: Cahiliye Arapları putlara ibadet için kurbanlık nişânesi olmak üzere hayvanların kulaklarını keserlerdi. Bu hareket bir küfür olmasına karşın onlar bunu ibadet olarak değerlendirirler idi (a.g.e. ilgili âyet).

كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِۜ اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ
وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَت۪ي وَرَض۪يتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ د۪يناًۜ فَمَنِ اضْطُرَّ ف۪ي
مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِاِثْمٍۙ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

“Size şunlar haram kılındı: ‘Murdar olmuş hayvan, kan, domuz eti, **Allah’tan başkasının adı anılarak kesilen**, -(henüz canı üstünde iken yetişip) kestikleriniz hariç -boğulmuş, vurulmuş, yukarıdan düşmüş (yuvarlanmış) süsülmüş, yırtıcı hayvanın yediği, **dikili adak taşları üzerinde boğazlanan hayvanlar** ve fal oklarıyla şans aramanız. Bütün bunlar bir fasıklıktır. Bugün küfredenler dininizi bastıracaklarından ümit kestiler. Artık onlardan korkmayın, Ben’den korkun. Bugün dininizi sizin için kemale erdirdim, üzerinize nimetimi tamamladım, sizin için din olarak İslam’a razı oldum. Her kim aşırı açlık durumunda çaresiz kalırsa günaha yönelmeksizin (bu haram edilenlerden yiyebilir) kuşkusuz Allah pek bağışlayıcı, pek merhametlidir.” (Mâide, 5/3).

مَا جَعَلَ اللّٰهُ مِنْ بَح۪يرَةٍ وَلَا سَٓائِبَةٍ وَلَا وَص۪يلَةٍ وَلَا حَامٍۙ وَلٰكِنَّ
الَّذ۪ينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَۜ وَاَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

“Allah ne bahîre[7] yapmıştır ne sâibe[8] ne vasîle[9] ne hâm[10]. Ancak küfre sapanlar Allah’a yalanı iftira ediyorlar. Onların çoğu akıl erdirmezler.” (Mâide, 5/103).

---

7 Bkz. 4 nolu dipnot.

8 Câhiliye döneminde hastalığa yakalanan bir kişi, yakalandığı hastalıktan kurtulduğu taktirde devesinin ‘sâibe’ olmasını adar, ‘bahîre’ gibi salıverir, kendisinden yararlanılmasını haram ederdi. İşte bu hayvana ‘sâibe’ denirdi.

9 Bir koyun dişi doğurursa kendilerinin, erkek doğurursa putlarının olurdu. Eğer ikisini birlikte doğurursa ‘kardeşine eklendi’ derler, bu dişi yavrudan dolayı erkeğini de kurban etmezlerdi.

10 Bir başka Câhiliye töresi. Şöyle ki: Bir erkek devenin dölünden on batın doğarsa onun sırtını haram sayarlar, onu hiçbir sudan ve otlaktan menetmezler, ‘sırtı korumaya alınmış’ derlerdi. İşte ‘hâm’ sözcüğü ile bu töreye işâret edilmiş ve ‘hâm’ın da bahîre, sâibe ve vasîle gibi birer cahiliye anlayışı olduğu, dinde yeri olmadığı belirtilmiştir.

k) Putlara Paylar Ayırmak[11]

وَجَعَلُوا لِلّٰهِ مِمَّا ذَرَاَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْاَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا
هٰذَا لِلّٰهِ بِزَعْمِهِمْ وَهٰذَا لِشُرَكَٓائِنَاۚ فَمَا كَانَ لِشُرَكَٓائِهِمْ
فَلَا يَصِلُ اِلَى اللّٰهِۚ وَمَا كَانَ لِلّٰهِ فَهُوَ يَصِلُ اِلٰى
شُرَكَٓائِهِمْۜ سَٓاءَ مَا يَحْكُمُونَ

"Yaratmış olduğu ekin ve davarlardan Allah'a bir pay ayırdılar ve kuruntularınca: **'Bu, Allah içindir, bu da ortaklarımız içindir'** dediler. Ortakları için ayrılan Allah'a ulaşmaz, Allah için ayrılan ise ortaklarına ulaşır. Hükmedegeldikleri ne kötü!" (En'âm, 6/136).

l) Çocuklarını Putlara Kurban Etmek

وَكَذٰلِكَ زَيَّنَ لِكَث۪يرٍ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ قَتْلَ اَوْلَادِهِمْ
شُرَكَٓاؤُ۬هُمْ لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ د۪ينَهُمْۜ وَلَوْ شَٓاءَ
اللّٰهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ

"Böylece ortakları, o müşriklerden çoğuna çocuklarını öldürmeyi süslü gösterdi ki onları mahvetsinler, dinlerini kendilerine karşı karmaşık hale getirsinler. Allah dileseydi bunu yapmazlardı. Artık onları uydurageldikleri iftiralarıyla başbaşa bırak." (En'âm, 6/137).

وَقَالُوا هٰذِه۪ٓ اَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌۗ لَا يَطْعَمُهَٓا اِلَّا مَنْ نَشَٓاءُ
بِزَعْمِهِمْ وَاَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَاَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ
اللّٰهِ عَلَيْهَا افْتِرَٓاءً عَلَيْهِۜ سَيَجْز۪يهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

---

[11] Bu bağlamda bkz. (Nahl, 16/56, 62; Mumtehıne, 60/12).

"Kendi kuruntularınca dediler: **'Bunlar dokunulmaz hayvanlar ve ürünlerdir, bunları dilediğimizden başkası yiyemez.'** Hayvanlar var sırtlarına binilmesi yasaklanmış; hayvanlar var Allah'a iftira atarak üzerlerine Allah ismini anmaz (öyle boğazlar)lar! İftira atageldikleriyle yakında kendilerini cezalandırırız." (En'âm, 6/138).

m) Bazı Hayvanlardan İstifadeyi Kadınlara Yasak Etmeleri

وَقَالُوا مَا فِى بُطُونِ هٰذِهِ الْاَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلٰٓى
اَزْوَاجِنَاۚ وَاِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَٓاءُۜ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْۜ
اِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

"Bir de şunu söylediler: **'Bu hayvanların karınlarındakiler katışıksız sade erkeklerimizedir, zevcelerimize haram kılınmıştır. Eğer (döl) ölü olursa onlar (erkekler ve zevceler) onda ortaktırlar.'** Bu nitelemelerinden ötürü (Allah) yakında onları cezalandıracak. Gerçekten O pek hikmetlidir, çok iyi bilendir." (En'âm, 6/139).

n) Çocuklarını Öldürmek, Bazı Helal Yiyecekleri Haram Saymak

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوٓا اَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا
مَا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ افْتِرَٓاءً عَلَى اللّٰهِۜ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ

"Bilgi dışı, **beyinsizce çocuklarını öldürenler ve Allah'ın kendilerine rızık olarak sunduğunu Allah'a iftira atarak haram edenler** gerçekten hüsrana uğramıştı, gerçekten sapıtmışlardı ve doğru yolu bulmamışlardı." (En'âm, 6/140).

ثَمَانِيَةَ اَزْوَاجٍۚ مِنَ الضَّاْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِۜ قُلْ آٰلذَّكَرَيْنِ
حَرَّمَ اَمِ الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِۜ نَبِّؤُ۫نِى
بِعِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَۙ

"Sekiz çift (yarattı). Koyunlardan bir çift, keçilerden bir çift. De ki: **'İki erkeği mi haram kıldı yoksa iki dişiyi mi veya iki dişinin rahimlerinin içerdiğini mi? Doğru kişilerseniz bana ilimle haber verin."** (En'âm, 6/143).

وَمِنَ الْاِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِۜ قُلْ آٰلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ اَمِ
الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِۜ اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَٓاءَ
اِذْ وَصّٰيكُمُ اللّٰهُ بِهٰذَاۚ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا
لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ۟

"Deveden bir çift, sığırdan bir çift (yarattı). De ki: **'İki erkeği mi haram kıldı** yoksa iki dişiyi mi veya iki dişinin rahimlerinin içerdiğini mi? Yoksa, Allah size bunu tavsiye ettiğinde sizler tanıklar mıydınız? Bilmeden insanları saptırmak için Allah adına yalan uydurandan daha zalim kimdir? Allah o zalimler topluluğuna hidayet etmez." (En'âm, 6/144).

قُلْ هَلُمَّ شُهَدَٓاءَكُمُ الَّذ۪ينَ يَشْهَدُونَ اَنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ هٰذَاۚ فَاِنْ شَهِدُوا
فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْۚ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَ الَّذ۪ينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَالَّذ۪ينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ۟

"De ki : 'Haydi, Allah'ın bunu **haram kıldığına dair** tanıklık eden şahitlerinizi getirin. Şahitlik ederlerse sen kendileriyle birlikte şahitlik yapma. Ayetlerimizi yalan sayanların, ahirete inanmayanların keyiflerine uyma. Onlar, Rab'lerine başkalarını denk tutuyorlar." (En'âm, 6/150).

قُلْ تَعَالَوْا اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ اَلَّا تُشْرِكُوا بِه۪ شَيْـٔاً وَبِالْوَالِدَيْنِ
اِحْسَانًاۚ وَلَا تَقْتُلُوٓا اَوْلَادَكُمْ مِنْ اِمْلَاقٍۜ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَاِيَّاهُمْۚ

وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ
الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

"De ki: Gelin size, Rabbinizin neleri **haram kıldığını** yüzünüze karşı okuyayım: O'na herhangi bir şeyi eş koşmanızı haram kıldı. Anaya-babaya iyilik yapmanızı (emretti); yoksulluk korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin[12]. Size de onlara da biz rızık veriyoruz. Çirkef işlerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın, Allah'ın dokunulmasını haram kıldığı cana haksız yere kıymayın. İşte O size bunu tavsiye etti, belki akıl erdirirsiniz." (En'âm, 6/151).

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللّٰهِ الَّتِي اَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ
اٰمَنُوا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

"De ki: 'Allah'ın kulları için çıkardığı süsünü ve tertemiz hoş rızıkları **kim haram etmiş?'** De ki: 'O, dünya hayatında inananlar içindir; kıyamet gününde de sırf (onlara özgüdür). Bilen bir toplum için âyetleri böyle detaylandırıyoruz." (A'râf, 7/32).

قُلْ اَرَاَيْتُمْ مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا
وَحَلَالًا قُلْ آللّٰهُ اَذِنَ لَكُمْ اَمْ عَلَى اللّٰهِ تَفْتَرُونَ

"De ki: 'Gördünüz ya! Allah'ın size rızık olarak indirdiklerinden tuttunuz, **kimini haram, kimini helal yaptınız**' De ki: 'Allah mı size izin verdi yoksa Allah'a iftira mı atıyorsunuz?'." (Yûnus, 10/59).

o) Kız Çocukları Olduğu Muştulandığında Surat Asıyorlardı

وَاِذَا بُشِّرَ اَحَدُهُمْ بِالْاُنْثٰى ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ

"Onlardan biri **dişi ile müjdelendiğinde** kendisi öfke ile dopdolu olarak yüzü simsiyah kesilir." (Nahl, 16/58)[13].

[12] Bu bağlamda bkz. İsrâ, 17/31.
[13] Bkz. Zuhruf, 43/17.

يَتَوَارٰى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوٓءِ مَا بُشِّرَ بِهٖ اَيُمْسِكُهُ عَلٰى هُونٍ اَمْ يَدُسُّهُ
فِى التُّرَابِ اَلَا سَٓاءَ مَا يَحْكُمُونَ

"Müjdelendiği şeyin kötülüğünden ötürü toplumdan gizlenir! (Acaba ne yapsın) onu eziklik üzere tutsun mu yoksa **onu toprağa mı gömsün?**[14] Dikkat! Ne kötü hüküm veriyorlar!" (Nahl, 16/59).

p) Yetim Malına Tecavüz

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ اِلَّا بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ اَشُدَّهُ
وَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا وَاِذَا
قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى وَبِعَهْدِ اللّٰهِ اَوْفُوا ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ
بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

"Yetimin malına erginliğine erinceye değin **en güzel şekli dışında yaklaşmayın,** ölçme ve tartmayı eksiksiz yapın. Kimseyi gücünün dışında yükümlü kılmayız. Konuştuğunuzda, yakınlık sahibi (akraba) da olsa adalet gösterin. Allah'ın sözünü yerine getirin. Allah size bunu tavsiye etti, bel ki öğüt alırsınız." (En'âm, 6/152).

r) Islık Çalıp Alkış Tutarak İbadet Etmek

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ اِلَّا مُكَٓاءً وَتَصْدِيَةً فَذُوقُوا
الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

"Evin huzurunda namazları ise sadece **ıslık çalmak ve el çırpmaktan ibarettir**. Haydi yapageldiğiniz küfür yüzünden tadın o azabı." (Enfâl, 8/35).

---

[14] Bkz. Tekvîr, 81/8, 9.

s) Aylarla Oynamak

إِنَّمَا النَّسِىٓءُ زِيَادَةٌ فِى الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِيُوَاطِؤُا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللّٰهُ زُيِّنَ لَهُمْ سُوٓءُ اَعْمَالِهِمْ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

"O erteleme[15] sadece küfürde bir artırmadır. O küfredenler onunla şaşırtılır, **onu bir yıl helal ediyorlar, bir yıl haram sayıyorlar,** ki Allah'ın haram kıldığının sayısına denk düşürsünler de Allah'ın haram kıldığını helal yapsınlar. Yaptıkları kendilerine süslü gösterildi. Allah, o kâfirler topluğunu doğru yola iletmez." (Tevbe, 9/37).

t) Kadınların Açılıp Saçılmaları

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ اَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ اِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلٰى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ اِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ اَوْ اٰبَآئِهِنَّ اَوْ اٰبَآءِ بُعُولَتِهِنَّ اَوْ اَبْنَآئِهِنَّ اَوْ اَبْنَآءِ بُعُولَتِهِنَّ اَوْ اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بَنٖى اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بَنٖى اَخَوَاتِهِنَّ اَوْ نِسَآئِهِنَّ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ اَوِ التَّابِعٖينَ غَيْرِ اُولِى الْاِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ اَوِ الطِّفْلِ الَّذٖينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلٰى عَوْرَاتِ النِّسَآءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِاَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفٖينَ مِنْ زٖينَتِهِنَّ وَتُوبُوٓا اِلَى اللّٰهِ جَمٖيعًا اَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"Mümin kadınlara da söyle: Gözlerini sakınsınlar, namuslarını korusunlar, **görünmesi zaruri olanların dışında süslerini aç-**

---

[15] Erteleme, sonraya bırakma, ayı geciktirme anlamındaki bu kelime ile şu uygulamaya işaret ediliyor: Cahiliye döneminde Araplar savaş yaparlarken sözgelimi Muharrem ayı girerse bunun kutsallığını Safer ayına aktarırlar ve Muharrem ayında sanki savaş yasaklanmamış gibi savaşı sürdürürlerdi.

masınlar ve başörtülerini yakalarının üzerine vursunlar. Süslerini kimseye göstermesinler. Sadece kocalarına yahut kendi babalarına yahut kocalarının babalarına yahut kendi kardeşlerine yahut kendi kardeşlerinin oğullarına yahut hemşirelerinin oğullarına yahut kendi kadınlarına yahut kendi ellerindeki cariyelerine yahut ihtiyacı olmayan erkeklerden uyuntulara yahut henüz kadınların mahrem yerlerinin farkında olmayan çocuklara gösterebilirler. **Gizledikleri süsleri bilinsin diye ayaklarını da vurmasınlar.** Ey müminler, hepiniz Allah'a tevbe edin ki felah bulasınız." (Nûr, 24/31).

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَأَقِمْنَ
الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ
لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا

"Evlerinizde oturun, **ilk cahiliye açılışı gibi açılmayın,** namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin, Allah'a ve Peygamberi'ne itâat edin. Allah ancak sizden -ey Ehl-i Beyt- murdarlığı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor." (Ahzâb, 33/33).

u) Kötü Lakaplarla Yaftalamak

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا
نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا
بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

"Ey iman edenler! Bir topluluk bir toplulukla alay etmesin; belki onlar kendilerinden daha hayırlı olurlar. Birtakım kadınlar da diğer kadınlarla (alay etmesin), belki o kadınlar kendilerinden daha hayırlı olurlar. Bir de kendilerinizi ayıplamayın ve **kötü lakaplarla atışmayın.** İmandan sonra fasıklık ne kötü isimdir. Her kim de tevbe etmezse artık onlar kendilerine zulmedenlerdir." (Hucurât, 49/11).

y) Dünyevî Amaçlarla, Servet ve Akrabalarla Övünmek

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ
وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ

ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرٰيهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ
وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

Biliniz ki dünya hayatı **bir oyun, bir eğlence, bir süs ve aranızda bir iftihâr yarışı. Mallarda ve çocuklarda çoğalma müsabakasıdır.** Bu, bir yağmurun durumunu andırır ki otu ziraatçıları imrendirir, sonra o bitki kurur da onu sapsarı kesilmiş görürsün. Ardından o bitki çöp kırıntısı olur. Âhirette ise çetin bir azap, Allah'tan bir bağışlama ve bir hoşnutluk vardır. Dünya hayatı aldatıcı bir nesneden başka bir şey değildir." (Hadîd, 57/20).

z) Zıhâr Yemini

اَلَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ اُمَّهَاتِهِمْ اِنْ اُمَّهَاتُهُمْ اِلَّا
الّٰٓئِي وَلَدْنَهُمْ وَاِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ

"İçinizden **'zıhâr'**[16] ile kadınlarından ayrılmağa kalkışan kimseler bilsinler ki: O kadınlar onların anaları değildir, anaları ancak onları doğurmuş olanlardır. Gerçekten onlar çirkin ve yalan bir söz söylüyorlar. Bununla birlikte Allah çok affedendir, çok bağışlayandır." (Mücâdele, 58/2).

B) Yaygın Şekilde Putlara Tapılması

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ اَتُجَادِلُونَنِي فِي
اَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا اَنْتُمْ وَاٰبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ
فَانْتَظِرُوا اِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ

"(Hûd): 'Gerçekten üzerinize Rabbinizden bir azap ve gazap indi. Benimle, Allah'ın kendileriyle ilgili hiçbir belge indirmediği (sadece) **sizin ve atalarınızın taktığı isimler hakkında mı çekişiyorsunuz?** Artık gözetin, ben de sizinle birlikte gözetenlerdenim' dedi." (A'râf, 7/71).

---

[16] Zıhâr için bkz. Kelime Anlamlı Kur'ân-ı Kerîm Meâli adlı çalışmamız, III, 426, dip not, 1.

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطَانًا وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهٖ عِلْمٌۜ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ

"Onlar Allah'ın karşısında, Allah'ın, hakkında hiçbir belge indirmediği ve kendilerinin de o hususta lehlerinde **hiçbir bilgi bulunmayan şeylere tapıyorlar**. Zâlimlerin ise yardımcısı yoktur." (Hacc, 22/71).

قَالُوا نَعْبُدُ اَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ

"Birtakım putlara taparız, onlar sayesinde toplanırız, dediler." (Şuarâ, 26/71).

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ اِذْ تَدْعُونَۙ

"İbrahim dedi: 'Dua ettiğinizde sizi işitirler mi?;" (Şuarâ, 26/72).

اَوْ يَنْفَعُونَكُمْ اَوْ يَضُرُّونَ

"yahut size bir fayda veya zarar verirler mi?" (Şuarâ, 26/73).

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا اٰبَاءَنَا كَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ

"Dediler: 'Hayır, atalarımızı böyle bulduk, öyle yapıyorlardı." (Şuarâ, 26/74).

قَالَ اَفَرَاَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَۙ

"Dedi: Şimdi gördünüz mü **tapmakta olduklarınızı**;" (Şuarâ, 26/75).

اَنْتُمْ وَاٰبَاؤُكُمُ الْاَقْدَمُونَ

"sizin ve eski atalarınızın!" (Şuarâ, 26/76).

اِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ اِفْكًاۜ اِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللّٰهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُۜ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

"Siz Allah'ı bırakıp da sadece birtakım putlara tapıyorsunuz ve yalan uyduruyorsunuz. Haberiniz olsun ki sizin Allah'tan **başka tanrı diye *taptıklarınız*** size bir rızık veremezler. Onun için rızkı Allah yanında arayın ve O'na kulluk edip O'na şükür sunun. Hep döndürülüp O'na götürüleceksiniz." (Ankebût, 29/17).

وَقَالَ اِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَوْثَانًاۙ مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ
فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۚ ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ
وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًاۘ وَمَاْوٰيكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرٖينَۗ

"İbrahim: Siz sadece dünya hayatında aranızda sevişmek için **Allah'ı bırakıp birtakım putlara tutulmuşsunuz,** ama sonra kıyamet günü kiminiz kiminize küfredecek ve birbirinizi lanetleyeceksiniz. Varacağınız yer ateştir ve sizin için yardımcılardan eser de yoktur." (Ankebût, 29/25).

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَۜ

"Allah'tan başkasını **tanrı edindiler**, belki onlardan yardım görürler diye." (Yâsîn, 36/74).

قَالَ اَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَۙ

"Dedi: Siz yontup durduğunuz şeylere mi **tapıyorsunuz?**" (Sâffât, 37/95).

اَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ اَحْسَنَ الْخَالِقٖينَۙ

"Yaratanların en güzelini bırakıyorsunuz da **'Ba'l'e mi yakarıyorsunuz?"** (Sâffât, 37/125).

اَلَا لِلّٰهِ الدّٖينُ الْخَالِصُۜ وَالَّذٖينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهٖٓ اَوْلِيَاءَۘ مَا نَعْبُدُهُمْ
اِلَّا لِيُقَرِّبُونَٓا اِلَى اللّٰهِ زُلْفٰىۜ اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فٖي مَا هُمْ فٖيهِ
يَخْتَلِفُونَۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدٖي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ

"Dikkat! Katışıksız (saf) din sadece Allah'ındır. O'ndan başka birtakım dostlar edinmiş kimseler: **'Biz onlara, sırf bizi Allah'a daha çok yaklaştırsınlar diye tapıyoruz'** (diyorlar). Kuşkusuz Allah, hakkında ihtilaf edegeldikleri konuda aralarında hüküm verecek. Hakikaten Allah yalancı ve inkârcı olan kişiyi doğru yola iletmez." (Zümer, 39/3).

اَفَرَاَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزّٰىۙ

"Siz de gördünüz değil mi **Lât ve Uzzâ'yı**?" (Necm, 53/19).

وَمَنٰوةَ الثَّالِثَةَ الْاُخْرٰى

"Üçüncü olarak da öteki **Menât'ı?**" (Necm, 53/20).

اِنْ هِيَ اِلَّٓا اَسْمَٓاءٌ سَمَّيْتُمُوهَٓا اَنْتُمْ وَاٰبَٓاؤُ۬كُمْ مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍۜ اِنْ
يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْاَنْفُسُۚ وَلَقَدْ جَٓاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدٰىۜ

"Onlar hiçbir şey değil, **sırf sizin ve atalarınızın taktığınız birtakım kuru isimler**; Allah onlara öyle bir saltanat indirmedi. Onlar, yalnız zanna ve nefislerinin sevdasına uyuyorlar. Oysa Rab'lerinden kendilerine doğru yolu gösteren bir kılavuz geldi." (Necm, 53/23).

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ اٰلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًاۙ وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًاۚ

"Ve: **'Sakın tanrılarınızı bırakmayın** ve sakın bırakmayın ne **Vedd**'i ne **Suvâ**'ı ne de **Yeğûs**'u, **Yeûk**'u ve **Nesr**'i' dediler." (Nûh, 71/23).

C) Okuma-Yazmanın Yaygın Olmayışı

وَمِنْهُمْ اُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ اِلَّٓا اَمَانِيَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَظُنُّونَ

"Kimileri ***ümmidirler,*** kitabı (yazıyı) bilmezler, sadece kuruntular bilirler. Onlar yalnız zannederler." (Bakara, 2/78).

فَاِنْ حَٓاجُّوكَ فَقُلْ اَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلّٰهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِۜ وَقُلْ لِلَّذ۪ينَ
اُو۫تُوا الْكِتَابَ وَالْاُمِّيّ۪نَ ءَاَسْلَمْتُمْۜ فَاِنْ اَسْلَمُوا فَقَدِ
اهْتَدَوْاۚ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُۜ وَاللّٰهُ بَص۪يرٌ بِالْعِبَادِ۟

"Sana karşı kanıt yarışına yeltenirlerse De ki: **'Ben, bana uyanlarla birlikte özümü Allah'a teslim ettim.'** Ve kendilerine Kitap verilenlerle ***ümmilere*** söyle: **'Siz de teslim oldunuz mu?'** Teslim olmuşlarsa gerçekten hidayete ermişlerdir. Yüz çevirirlerse sana düşen sadece tebliğdir. Allah, kulları pek iyi görendir." (Âl-i Imrân, 3/20).

وَمِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ اِنْ تَأْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ يُؤَدِّهٖٓ اِلَيْكَۚ وَمِنْهُمْ مَنْ اِنْ
تَأْمَنْهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِّهٖٓ اِلَيْكَ اِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَٓائِمًاۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ
قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِى الْاُمِّيّٖنَ سَبٖيلٌۚ وَيَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ

"Ehlikitap'tan öylesi vardır ki kendisine bir yük emanet edersen onu sana geri verir. Onlardan öylesi de vardır ki kendisine bir dînâr emanet bıraksan tepesinde dikilip durmadığın sürece onu sana geri vermez. Bunun sebebi: **'*Ümmiler* hakkında bize karşı bir sorumluluk yoktur'** demeleridir. Bilip durdukları halde Allah'a karşı o yalanı söylüyorlar." (Âl-i Imrân, 3/75).

هُوَ الَّذٖى بَعَثَ فِى الْاُمِّيّٖنَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهٖ وَيُزَكّٖيهِمْ
وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَۗ وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفٖى ضَلَالٍ مُبٖينٍۙ

"O, ***ümmîler*** içinde kendilerinden olup karşılarında O'nun âyetlerini okuyan, onları temize çıkarıp parlatan, onlara kitap ve hikmet öğreten bir peygamber gönderen Zat'tır. Oysa bundan önce açık bir sapıklık içinde idiler." (Cuma, 62/2).[17]

[17] Ayrıca bkz. A'râf, 7/157, 158.

2) Peygamberlerin Hz. Muhammed'in Gönderileceğini Müjdelemeleri

Hz. İbrahim ile İsmail'in Duaları

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولاً مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

"Rabbimiz, onlara içlerinden kendilerine senin ayetlerini okuyacak, onlara kitabı, hikmeti öğretecek ve onları tertemiz yapacak **bir elçi gönder**. Kuşkusuz Sensin izzet sahibi, hikmet sahibi." (Bakara, 2/129).

Hz. Muhammed'i Oğullarını Tanıdıkları Gibi Tanırlar

اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ اَبْنَاءَهُمْ وَاِنَّ فَرِيقاً
مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

"Kendilerine Kitap verdiklerimiz onu ***(Hz. Muhammed'i)*, oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar.** Oysa içlerinden bir grup, onlar bile bile gerçeği gizliyorlar." (Bakara, 2/146).

اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ اَبْنَاءَهُمْ اَلَّذِينَ خَسِرُوا
اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

"Kendilerine Kitap verdiklerimiz onu ***(Peygamberi)* oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar.** Kendilerini hüsrana uğratmış olanlar, artık onlar imana gelmezler." (En'âm, 6/20).

Rasulullah'ın Tevrat ve İncil'deki Vasıfları

اَلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْاُمِّيَّ الَّذِى يَجِدُونَهُ مَكْتُوباً
عِنْدَهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ وَالْاِنْجِيلِ يَاْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهٰيهُمْ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ

وَيَضَعُ عَنْهُمْ اِصْرَهُمْ وَالْاَغْلَالَ الَّت۪ي كَانَتْ عَلَيْهِمْۜ فَالَّذ۪ينَ
اٰمَنُوا بِه۪ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذ۪ٓي اُنْزِلَ مَعَهُٓۙ اُو۬لٰٓئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ۟

"Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de kendisini bulacakları **ümmi peygamber elçiye uyarlar. Onlara iyiliği emreder, kötülükten sakındırır, kendilerine tertemiz nesneleri helal eder, onlara murdarları haram kılar, kendilerinden ağırlıklarını indirir, üzerlerindeki bağları çözer.** Ona iman etmiş, ona saygı göstermiş, ona yardım etmiş olanlar, onunla indirilmiş nura uyanlar; işte onlardır muratlarına erenler." (A'râf, 7/157).

وَاِنَّهُ لَف۪ي زُبُرِ الْاَوَّل۪ينَ

"Hem **o** şüphesiz **öncekilerin kitaplarında** da var." (Şuarâ, 26/196).

اَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ اٰيَةً اَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمٰٓؤُا بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪لَۜ

"Onu İsrâîloğulları âlimlerinin bilmesi de onlara bir delil değil mi?" (Şuarâ, 26/197).

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَكَفَرْتُمْ بِه۪ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪لَ
عَلٰى مِثْلِه۪ فَاٰمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِم۪ينَ۟

"De ki: Şuna vicdanınızda bir baktınız mı?: **Eğer bu, Allah tarafından da,** siz ona küfrettinizse ve **İsrâîloğullarından bir tanık onun benzerine tanıklık edip iman getirdi de** siz kibirlenmek istediyseniz? Şüphe yok ki Allah, zâlimleri doğru yola çıkarmaz." (Ahkâf, 46/10).

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِۜ وَالَّذ۪ينَ مَعَهُٓ اَشِدَّٓاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَٓاءُ بَيْنَهُمْ
تَرٰيهُمْ رُكَّعاً سُجَّداً يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَاناًۘ س۪يمَاهُمْ ف۪ي

وُجُوهِهِمْ مِنْ اَثَرِ السُّجُودِ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ وَمَثَلُهُمْ فِى الْاِنْجِيلِ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْـَٔهُ فَاٰزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَاَجْرًا عَظِيمًا

"Muhammed Allah'ın elçisidir. Onun yanındakiler ise kâfirlere karşı çok çetin, kendi aralarında son derecede merhametlidirler. Onları rukû edenler, secde edenler olarak görürsün. Allah'tan lutuf ve hoşnutluk isterler. Secde izinden kaynaklanan nişanları yüzlerindedir. **Bu, onların Tevrât'taki nitelikleri. İncil'deki benzetilmeleri de bir ekin gibidir**: Filizini çıkarmış, derken onu güçlendirmiş, ardından kalınlaşmış ve çiftçilerin hoşuna gidecek şekilde sapları üzerinde dümdüz dikilmiştir. (Bu temsil) onlarla (Muhammed'in sahabeleriyle) kafirleri öfkelendirmesi içindir. Onlardan iman edip de yararlı işler yapanlara Allah bir bağışlama ve büyük bir mükâfât va'detti." (Feth, 48/29).

Hz. İsa Hz. Ahmed'i Muştuluyor

وَاِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِى اِسْرَٓائِيلَ اِنِّى رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَىَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَاْتِى مِنْ بَعْدِى اسْمُهُٓ اَحْمَدُ فَلَمَّا جَٓاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ

"Bir zaman da Meryem'in oğlu İsa: **'Ey İsrâîloğulları! Ben size Allah'ın gönderilmiş elçisiyim, önümdeki Tevrât'ın doğrulayıcısı ve benden sonra gelecek, adı Ahmet olan bir peygamberin müjdecisi olarak geldim'** dedi. Sonra o onlara apaçık delillerle gelince: 'Bu, apaçık bir büyü' dediler." (Saff, 61/6).

* * *

3) Çocukluğu ve Gençliği

4) Hz. Muhammed'e Peygamberlik Verildiğini Vurgulayan Âyetler

a) Hz. Peygamberin Peygamberliğinin ' أَرْسَلْنَاكَ = Seni Elçi Olarak Gönderdik' Fiili ile Vurgulandığı Âyetler

• Bir Müjdeci ve Uyarıcı Olarak Gönderilmiştir • Bütün İnsanlara Müjdeci ve Uyarıcı Olarak Gönderilmiştir • Şahid, Müjdeci ve Uyarıcı • Âyetlerimizi Okuyan Bir Peygamber • Bütün İnsanlara Gönderilmiştir • Peygamber Bir Zaptiye Görevlisi Olarak Gönderilmemiştir • Âlemlere Rahmetsin • Onlara Gönderilen Tek Uyarıcı Sensin

b) Hz. Peygamberin Peygamberliğinin ' أَرْسَلَ = Gönderdi' Fiili ile Vurgulandığı Âyetler

c) Hz. Peygamberin Peygamberliğinin ' إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ =kuşkusuz sen elçilerdensin' Cümlesi ile Vurgulandığı Âyetler

d) Peygamberimizin Peygamberliğinin Vahy Âyetleri ile Yansıtılması

• Kendisine Bilmediği Haberler Verilmişti • Önceki Peygamberler Gibi O da Vahye Mazhar Kılınmıştı • Hz. Peygamberin Tebliğini Duyan Herkes Sorumluluk Altına Girmiştir • Ben Bana Vahyedilene Uymak ve Sarılmakla Mükellefim • Tuhaflarına mı Gitti • Baskıların Hz. Peygamberin Bile Ruhunu Sıkacak Boyutlara Ulaştığı Seziliyor • Hz. Peygambere Uyarılar • Ben de Bir İnsanım Farkım Bana Vahy Veriliyor • Duanın Lutuflar Kapısı Olduğunun Delili • Hz. Peygamberin Cebrail'i Görmesi

3) Çocukluğu ve Gençliği[1]

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَاٰوٰى

"O **seni bir yetim iken barındırmadı mı?**" (Duhâ, 93/6).

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنٰى

"Üstelik **Seni yoksul bulup zengin etti.**" (Duhâ, 93/8).

وَكَذٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلٰكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

"İşte böylece sana da emrimizden bir ruh vahyettik. **Kitap nedir, iman nedir bilmiyordun!** Ancak onu bir nur yaptık, kullarımızdan dileyeceğimiz kimseyi onunla doğru yola iletiriz. Kuşkusuz sen, elbette dosdoğru bir yola götürüyorsun." (Şûrâ, 42/52).[2]

4) Hz. Muhammed'e Peygamberlik Verildiğini Vurgulayan Âyetler[3]

a) Hz. Peygamberin Peygamberliğinin 'أَرْسَلْنَاكَ =Seni Elçi Olarak Gönderdik' Fiili ile Vurgulandığı Âyetler

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُسْئَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ

Bir Müjdeci ve Uyarıcı Olarak Gönderilmiştir

"Biz seni hak ile **bir müjdeci, bir uyarıcı olarak *gönderdik*** ve sen cehennemin dostlarından dolayı sorumlu tutulmayacaksın." (Bakara, 2/119).

---

[1] A'râf, 7/157,158. âyetleri Resûlullah'ın gençliğinde öğrenim görmediğinin belgeleridir.

[2] Bu âyet de Rasulullah'ın gençliğinde öğrenim görmediğinin delillerinden biridir.

[3] Burada Hz. Peygamber'in murat buyurulduğu ve yüz elliden fazla yerde geçen **'resûl'** lafzı ile otuz âyetin üstünde âyette geçen **'nebiyy'** kelimesinin yer aldığı âyetler -başka vesilelerle nakledildiklerinden- yoğun tekrarlardan kaçınmak için topluca birlikte aktarılmamışlardır. S.G.

وَبِالْحَقِّ اَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

"Onu Biz hak olarak indirdik, hak olarak indi. Seni **sadece bir müjdeci, bir uyarıcı olarak *gönderdik*.**" (İsrâ, 17/105).

وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

"Halbuki seni sırf **bir müjdeci ve uyarıcı olarak** gönderdik." (Furkân, 25/56).

Bütün İnsanlara Müjdeci ve Uyarıcı Olarak Gönderilmiştir

وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"Seni de başka değil sadece genel olarak **tüm insanlar için bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak *gönderdik*.** Ne var ki insanların çoğu bunu bilmiyorlar." (Sebe', 34/28).

اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَاِنْ مِنْ اُمَّةٍ اِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ

"Biz seni **bir müjdeci** ve **bir uyarıcı olarak** hak ile ***gönderdik***. Hiçbir ümmet yoktur ki içinde bir uyarıcıdan yoksun olsun." (Fâtır, 35/24).

Şahid, Müjdeci ve Uyarıcı

يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

"Ey peygamber! Biz seni **bir tanık, bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak *gönderdik*."** (Ahzâb, 33/45).

اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

"Doğrusu Biz seni hem **bir tanık olarak *gönderdik*** hem **bir müjdeci** hem de **bir uyarıcı..."** (Feth, 48/8).

اِنَّا اَرْسَلْنَا اِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا اَرْسَلْنَا اِلٰى فِرْعَوْنَ رَسُولًا

"Biz size, **üzerinize şahit olacak bir elçi *gönderdik*,** tıpkı Firavun'a bir elçi gönderdiğimiz gibi." (Müzzemmil, 73/15).

Âyetlerimizi Okuyan Bir Elçi

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ
وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

"Nitekim aranıza, içinizden, **size âyetlerimizi okuyan,** sizi tertemiz yapan, size kitab ile hikmeti öğreten, size bilmediklerinizi talim eden **bir elçi *gönderdik."*** (Bakara, 2/151).

Bütün İnsanlara Gönderilmiştir

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ
وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا

"Sana ulaşan her iyilik Allah'tan, sana ulaşan her kötülük de kendindendir. **Seni insanlara bir elçi olarak *gönderdik.*** Pek iyi bir tanık olarak Allah yeter." (Nisâ, 4/79).

Peygamber Bir Zaptiye Görevlisi Olarak Gönderilmemiştir

مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا

"Kim Peygambere itaat ederse Allah'a itaat etmiştir. Kim yüz çevirirse **seni üzerlerine bekçi *göndermedik ya!"*** (Nisâ, 4/80).

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ
وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ
بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ

"Yüz çevirirlerse, **seni üzerlerine bekçi *göndermedik ya!*** Sana düşen sadece tebliğdir. Biz, insana tarafımızdan bir rahmet tattırdığımızda onunla sevinir. Onlara, kendi yaptıkları şey sebebiyle bir fenalık ilişirse o zaman insan pek nankör kesilir!" (Şûrâ, 42/48).

Âlemlere Rahmetsin

وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

"Ve Biz, seni sırf **âlemlere rahmet olarak** ***göndermişizdir.***" (Enbiyâ, 21/107).

Onlara Gönderilen Tek Uyarıcı Sensin

وَمَا اٰتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا اَرْسَلْنَا اِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ

"Oysa onlara, okuyup durdukları kitaplar vermedik ve **senden önce onlara herhangi bir uyarıcı da** ***göndermedik.***" (Sebe', 34/44).

b) Hz. Peygamberin Peygamberliğinin 'أَرْسَلَ =Gönderdi' Fiili ile Vurgulandığı Âyetler

هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

"O, müşrikler beğenmeseler de, onu bütün dinlerin üstüne çıkarması için **peygamberini hidayetle ve hak dini ile** ***gönderen*** **Zât'tır."** (Tevbe, 9/33).

هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا

"O, onu her dinin üstüne çıkarması için **peygamberini hidâyet rehberi ve hak din ile** ***gönderen*** **Zât'tır.** Allah şahit olarak yeter." (Feth, 48/28).

c) Hz. Peygamberin Peygamberliğinin 'إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ =kuşkusuz sen elçilerdensin' Cümlesi ile Vurgulandığı Âyetler

تِلْكَ اٰيَاتُ اللّٰهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

"İşte şunlar Allah'ın âyetleri. Onlar, sana gerçekle okuyoruz. **Kuşkusuz sen *elçilerdensin.*"** (Bakara, 2/252).

اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

"Kuşkusuz sen *elçilerdensin.*" (Yâsîn, 36/3).

d)Peygamberimizin Peygamberliğinin Vahy Âyetleri ile Yansıtılması

Kendisine Bilmediği Haberler Verilmişti

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَاۤءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ اِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُونَ اَقْلَامَهُمْ اَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُونَ

"Bunlar, **sana *vahyetmekte* olduğumuz gayb haberlerindendir.** Meryem'in bakımını hangisi üstlenecek diye kalemlerini attıklarında (kur'a çektiklerinde) yanlarında yoktun. Yine birbirleriyle çekişirlerken de yanlarında değildin." (Âl-i Imrân, 3/44).

تِلْكَ مِنْ اَنْبَاۤءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَاۤ اِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَاۤ اَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هٰذَا فَاصْبِرْ اِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ

"İşte bunlar, kendilerini **sana *vahyetmekte* olduğumuz o gayb haberlerindendir.** Bunları bundan önce sen de bilmiyordun, toplumun da! Haydi sabır göster, çünkü gerçekten sonuç takva sahiplerinindir." (Hûd, 11/49).

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ اَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَٓا اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ هٰذَا الْقُرْاٰنَۗ
وَاِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِه۪ لَمِنَ الْغَافِل۪ينَ

"Sana, bu Kur'ân'ı ***vahyederek*** kıssaların en güzelini sana anlatıyoruz. Oysa sen daha **önce bunlardan habersiz olanlardan idin."** (Yûsuf, 12/3).

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَٓاءِ الْغَيْبِ نُوح۪يهِ اِلَيْكَۚ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ اَجْمَعُٓوا
اَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ

"İşte bunlar **sana *vahyetmekte* olduğumuz gayb haberlerindendir.** Onlar işlerini karara bağlayıp tuzak kurarlarken sen yanlarında değildin." (Yûsuf, 12/102).

Önceki Peygamberler Gibi O da Vahye Mazhar Kılınmıştı

اِنَّٓا اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ كَمَٓا اَوْحَيْنَٓا اِلٰى نُوحٍ وَالنَّبِيّ۪نَ مِنْ بَعْدِه۪ۚ وَاَوْحَيْنَٓا
اِلٰٓى اِبْرٰه۪يمَ وَاِسْمٰع۪يلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَع۪يسٰى
وَاَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهٰرُونَ وَسُلَيْمٰنَۚ وَاٰتَيْنَا دَاوُ۫دَ زَبُوراًۚ

"Gerçekten biz, tıpkı Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi **sana *vahiyde* bulunduk.** İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, torunlara, İsa'ya, Eyyub'e, Yunus'a, Harun'a, Süleyman'a vahyettik ve Davud'a bir Zebur verdik." (Nisâ, 4/163).

كَذٰلِكَ يُوح۪ٓي اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِكَۙ اللّٰهُ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

"Çok güçlü ve çok hikmetli Allah, sana ve senden öncekilere işte böyle **vahyediyor."** (Şûrâ, 42/3).

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدّ۪ينِ مَا وَصّٰى بِه۪ نُوحاً وَالَّذ۪ٓي اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ وَمَا
وَصَّيْنَا بِه۪ٓ اِبْرٰه۪يمَ وَمُوسٰى وَع۪يسٰٓى اَنْ اَق۪يمُوا الدّ۪ينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا

فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ اِلَيْهِ اَللّٰهُ يَجْتَبٖٓى اِلَيْهِ
مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْدٖٓى اِلَيْهِ مَنْ يُنٖيبُ

"Kendisiyle Nuh'a tavsiyede bulunduğunu, **sana *vahyettiğimizi*** ve yine kendisiyle İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiğimizi sizin için: 'Dini doğrultun, onda ayrılığa düşmeyin' diye şeriat (kanun) yaptı. Müşriklere, onları kendisine çağırmakta olduğun şey ağır geldi. Allah, dilediğini kendisine seçer ve yönelen kimseyi kendisine iletir." (Şûrâ, 42/13).

Hz. Peygamberin Tebliğini Duyan Herkes Sorumluluk Altına Girmiştir

قُلْ اَىُّ شَیْءٍ اَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللّٰهُ شَهٖيدٌ بَيْنٖى وَبَيْنَكُمْ وَاُوحِىَ اِلَىَّ هٰذَا الْقُرْاٰنُ
لِاُنْذِرَكُمْ بِهٖ وَمَنْ بَلَغَ اَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ اَنَّ مَعَ اللّٰهِ اٰلِهَةً اُخْرٰى قُلْ لَٓا
اَشْهَدُ قُلْ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ وَاِنَّنٖى بَرٖٓیءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

"De ki: 'Şâhitlik noktasından hangi şey daha büyüktür?' De ki: 'Allah, benimle aranızda bir şâhittir. **Bu Kur'an bana, sizi ve ulaştığı herkesi onunla uyarayım diye *vahyolundu*.** Siz, Allah ile birlikte başka tanrıların bulunduğuna tanıklık mı ediyorsunuz?' De ki: 'Ben böyle bir tanıklık yapmam!' De ki: 'O, ancak bir tek tanrıdır ve cidden ben sizin ortak koştuklarınızdan uzağım!" (En'âm, 6/19).

Ben Bana Vahyedilene Uymak ve Sarılmakla Mükellefim

قُلْ لَٓا اَقُولُ لَكُمْ عِنْدٖى خَزَٓائِنُ اللّٰهِ وَلَٓا اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَٓا اَقُولُ لَكُمْ
اِنّٖى مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰٓى اِلَىَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَالْبَصٖيرُ
اَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ

"De ki: 'Size, Allah'ın hazineleri yanımda demiyorum. Gaybı da bilmiyorum. Size ben meleğim de demiyorum. **Ben sadece bana *vahyedilene* uyarım.'** De ki: 'Kör ile gören eşit olur mu? Düşünmüyor musunuz?" (En'âm, 6/50).

وَاِذَا لَمْ تَاْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَاۜ قُلْ اِنَّمَٓا اَتَّبِعُ مَا يُوحٰٓى اِلَيَّ
مِنْ رَبّ۪يۚ هٰذَا بَصَٓائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

"Kendilerine istekleri doğrultusunda bir ayet getirmediğinde: 'Onu derleseydin ya' derler. De ki: **'Ben, ancak Rabbimden bana *vahyedilene* uyarım.** Bu Kur'an, Rabbinizden gelen basiretlerdir, inanan bir toplum için bir kılavuz, bir rahmettir." (A'râf, 7/203).

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍۙ قَالَ الَّذ۪ينَ لَا يَرْجُونَ لِقَٓاءَنَا
ائْتِ بِقُرْاٰنٍ غَيْرِ هٰذَٓا اَوْ بَدِّلْهُۜ قُلْ مَا يَكُونُ ل۪ٓي اَنْ اُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَٓائِ
نَفْس۪يۚ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰٓى اِلَيَّۚ اِنّ۪ٓي اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبّ۪ي
عَذَابَ يَوْمٍ عَظ۪يمٍ

"Âyetlerimiz apaçık belgeler olarak kendilerine okunduğunda bize kavuşmayı ummayanlar: 'Bize, bundan başka bir Kur'an getir veya bunu değiştir' dediler. De ki: 'Onu kendi tarafımdan değiştirmem benim için olacak bir şey değildir. **Ben sadece bana *vahyedilene* uyarım.** Rabbime karşı gelirsem büyük bir günün azabından korkarım'." (Yûnus, 10/15).

قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ وَمَٓا اَدْر۪ي مَا يُفْعَلُ ب۪ي وَلَا بِكُمْۜ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا
مَا يُوحٰٓى اِلَيَّ وَمَٓا اَنَا۬ اِلَّا نَذ۪يرٌ مُب۪ينٌ

"De ki: 'Ben peygamberler içinden bir türedi değilim, bana ve size ne yapılacağını da bilmiyorum, **yalnız bana gönderilen** vahye **uyuyorum.** Ben, başka değil, açık bir uyarıcıyım." (Ahkâf, 46/9).

اِتَّبِعْ مَٓا اُو۫حِيَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِك۪ينَ

"Sana, **Rabbinden *vahyedilene* uy.** O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Müşriklerden yüz çevir." (En'âm, 6/106).

وَاتَّبِعْ مَا يُوحٰى اِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتّٰى يَحْكُمَ اللّٰهُ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

"Sana *vahyedilene* uy ve Allah hüküm verinceye değin sabreyle. O, hükmedenlerin en hayırlısıdır." (Yûnus, 10/109).

ثُمَّ اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ اَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ اِبْرٰهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

"Sonra **sana: 'Bir hanif (bir muvahhit) olarak İbrahim'in dinine uy'** diye ***vahyettik.*** O müşriklerden olmadı." (Nahl, 16/123).

وَاتَّبِعْ مَا يُوحٰى اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

"Sana ***vahyedilene* uy.** Kuşkusuz Allah yapıp durduğunuz şeylerden çok iyi haberdardır." (Ahzâb, 33/2).

فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذٖٓي اُوحِيَ اِلَيْكَ اِنَّكَ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقٖيمٍ

"Öyle ise sana ***vahyedilmiş* olana sarıl.** Hakikaten sen dosdoğru bir yol üzerindesin." (Zuhruf, 43/43).

قُلْ لَٓا اَجِدُ فٖي مَٓا اُوحِيَ اِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلٰى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُٓ
اِلَّٓا اَنْ يَكُونَ مَيْتَةً اَوْ دَمًا مَسْفُوحًا اَوْ لَحْمَ خِنْزٖيرٍ فَاِنَّهُ رِجْسٌ
اَوْ فِسْقًا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَاِنَّ رَبَّكَ
غَفُورٌ رَحٖيمٌ

"De ki: **'Bana *vahyedilenler* içinde** yiyen birine, murdar olmuş hayvan (leş) yahut akıtılmış kan veya domuz eti -ki cidden o bir pisliktir- yahut (kesilirken) onunla Allah'tan başkasının adı haykırılmış bir fısk olması dışında haram kılınmış bir şey bulmuyorum'. Kim çaresiz düşürülürse saldırmadan ve mütecaviz olmadan (bunlardan yiyebilir). Kuşkusuz Rabbin pek bağışlayıcı, pek merhametlidir." (En'âm, 6/145).

Tuhaflarına mı Gitti

أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ

"İnsanları uyar ve iman edenlere de, kendileri için Rableri katında Kadem-i sıdk (yüksek bir makam) bulunduğunu müjde ver' diye içlerinden **bir er kişiye *vahyedişimiz*** insanlara tuhaf mı geldi? Kâfirler: 'Gerçekten bu apaçık bir büyücüdür' dedi." (Yûnus, 10/2).

Baskıların Hz. Peygamberin Bile Ruhunu Sıkacak Boyutlara Ulaştığı Seziliyor

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَى إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللّٰهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

"Senin: 'Ona bir hazine indirilmeli veya kendisiyle beraber bir melek gelmeli değil miydi?' demelerinden ötürü **sana *vahyedilenin* bir bölümünü bırakman ve bununla göğsünün daralması muhtemeldir.** Sen sadece bir uyarıcısın. Allah, her şey üzerinde Vekil'dir." (Hûd, 11/12).

وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ وَإِذًا لَاتَّخَذُوكَ خَلِيلًا

"Nerede ise seni, **sana *vahyettiğimizden* saptırıp başkasını üzerimize iftira atasın (namımıza uydurasın) diye gerçekten seni fitneye düşürüyorlardı!** İşte o zaman elbette seni candan dost edinirlerdi." (İsrâ, 17/73).

وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

"Andolsun gerçekten sana ve senden öncekilere: 'Yemin olsun eğer müşriklik yaparsan kesinlikle çalışman boşa gider, muhakkak hüsrana uğrayanlardan olursun' diye ***vahyolundu.*"** (Zümer, 39/65).

كَذٰلِكَ اَرْسَلْنَاكَ ف۪ٓي اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَٓا اُمَمٌ لِتَتْلُوَا۟ عَلَيْهِمُ
الَّذ۪ٓي اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمٰنِۜ قُلْ هُوَ رَبّ۪ي لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ مَتَابِ

"İşte böylece seni, kendilerinden önce nice ümmetlerin gelip geçtiği bir ümmet içinde gönderdik, ki onlar Rahman'a nankörlük ederlerken **sana *vahyettiğimizi* karşılarında okuyasın.** De ki: 'O'dur Rabbim! O'ndan başka bir tanrı yoktur, yalnız O vardır. Ben, ancak O'na dayandım, dönüşüm yalnız O'nadır." (Ra'd, 13/30).

Hz. Peygamber'e Uyarılar

ذٰلِكَ مِمَّٓا اَوْحٰٓى اِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِۜ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهاً اٰخَرَ فَتُلْقٰى
ف۪ي جَهَنَّمَ مَلُوماً مَدْحُوراً

"İşte bu, Rabbinin **sana *vahyettiği* o şeyden, hikmettendir. Allah ile beraber bir başka tanrı edinme!** Yoksa kınanmış ve kovulmuş bir halde cehennemin içine atılırsın!" (İsrâ, 17/39).

وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذ۪ٓي اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِه۪ عَلَيْنَا وَك۪يلاًۙ

"Dilersek **sana *vahyettiğimizi* elbette gideririz (kalbinden sileriz).** Sonra da onu geri getirmek için karşımızda hiçbir vekil bulamazsın!" (İsrâ, 17/86).

وَاتْلُ مَٓا اُو۫حِيَ اِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَۚ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِه۪ وَلَنْ تَجِدَ
مِنْ دُونِه۪ مُلْتَحَداً

"Sana, Rabbinin kitabından *vahyedilmiş* olanı oku. Hiç yoktur O'nun kelimelerini değiştirecek! O'nun dışında bir sığınak da asla bulamazsın." (Kehf, 18/27).

Ben de Bir İnsanım, Farkım Bana Vahy Veriliyor

قُلْ اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحٰى اِلَيَّ اَنَّمَا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ اَحَدًا

"De ki: 'Ben de sırf sizin gibi bir insanım. **Bana sadece İlahınızın bir tek İlah olduğu *vahyolunuyor.*** Onun için her kim Rabbine kavuşmayı arzu ederse yararlı bir iş yapsın ve Rabbinin ibadetine hiçbir ortak karıştırmasın." (Kehf, 18/110).

قُلْ اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحٰى اِلَيَّ اَنَّمَا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا اِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ

"De ki: **'Ben de sadece sizin gibi bir insanım. ancak bana tanrınızın bir tek tanrı olduğu *vahyediliyor.*** Öyle ise doğruca O'na yönelin, O'ndan mağfiret dileyin. Veyl ortak koşanlara!" (Fussılet, 41/6).

Duanın Lutuflar Kapısı Olduğunun Delili

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يُقْضٰى اِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا

"Demek ki Allah, O hak Hükümdar yüksek, çok yüksek. **Bununla birlikte sana *vahyi* tamamlanmadan önce Kur'ân'ı** (okumakta) **acele etme** ve: 'Rabbim, ilmimi arttır' de." (Tâhâ, 20/114).

قُلْ اِنَّمَا اُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ اِذَا مَا يُنْذَرُونَ

"De ki: 'Ben sizi, ancak ***vahy*** ile uyarıyorum. Ama ne kadar uyarılsalar sağırlar daveti işitmezler!" (Enbiyâ, 21/45).

قُلْ اِنَّمَا يُوحٰى اِلَيَّ اَنَّمَا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ فَهَلْ اَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

"De ki: 'Bana İlahınızın bir tek İlah olduğu ***vahyolunuyor***. Şimdi siz müslüman oluyor musunuz?" (Enbiyâ, 21/108).

قُلْ اِنْ ضَلَلْتُ فَاِنَّمَٓا اَضِلُّ عَلٰى نَفْسٖيۚ وَاِنِ اهْتَدَيْتُ فَبِمَا يُوحٖٓي اِلَيَّ رَبّٖيۜ اِنَّهُ سَمٖيعٌ قَرٖيبٌ

"De ki: 'Saparsam sadece kendi zararıma saparım. Doğru yolu bulursam bu da Rabbimin bana ***vahiyde*** bulunması sayesindedir. Kuşkusuz O, çok iyi duyandır, çok yakındır." (Sebe', 34/50).

وَالَّذٖٓي اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقاً لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِۜ اِنَّ اللّٰهَ بِعِبَادِهٖ لَخَبٖيرٌ بَصٖيرٌ

"Kitaptan sana ***vahyettiğimiz*** o şey önündekini tasdik eden gerçektir. Hakikaten Allah kullarından çok iyi haberli, (onları) çok iyi görendir." (Fâtır, 35/31).

اِنْ يُوحٰٓى اِلَيَّ اِلَّٓا اَنَّمَٓا اَنَا۬ نَذٖيرٌ مُبٖينٌ

"Bana, ben ancak ve ancak apaçık bir uyarıcı olduğum için **vahyolunuyor.**" (Sâd, 38/70).

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ قُرْاٰناً عَرَبِياًّ لِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فٖيهِۜ فَرٖيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرٖيقٌ فِي السَّعٖيرِ

"Kentlerin anasını ve onun çevresindekileri uyarman ve yine kendisinde hiç kuşku bulunmayan toplantı gününden uyarman için sana Arapça bir Kur'an ***vahyettik***. Bir grup cennette, bir grup da alevli cehennemdedir." (Şûrâ, 42/7).

اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُوحٰىۙ

"O (Kur'ân) sadece ***vahyolunan*** bir vahiydir." (Necm, 53/4).

فَاَوْحٰٓى اِلٰى عَبْدِه۪ مَٓا اَوْحٰىۜ

"Kuluna verdiği ***vahyi*** verdi." (Necm, 53/10).

قُلْ اُو۫حِيَ اِلَيَّ اَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُٓوا اِنَّا سَمِعْنَا قُرْاٰنًا عَجَبًاۙ

"De ki: Bir grup cinin (Kur'ân) dinleyip şöyle dedikleri bana ***vahyolundu***: Doğrusu biz ilginç bir Kur'ân dinledik." (Cinn, 72/1).

* * *

5) Mekke Dönemi

I) Dine Açıkça Davet Emri

a) *Hz. Peygamberin Kureyş Kavmini ve Yakınlarını Daveti,*

b) *İnsanların Tepkileri, Hz. Peygamberin de Sıkıntı ve Üzüntüleri* *• Tasalanma • Bu Öncekilerin Masalları • Yüz Çevirmeleri Ağırına Gitti İse • Ferman Allah'ındır • Zalimler İflah Olmaz • Müşriklerin Şirk Gerekçeleri • Peygamberin Sözünün de Geçerli Olmadığı Ortamlar • İçinizden Biri • Güvencem Allah • Sen Görevini Yapmaya Bak • İman da İlâhî Bir Lutuftur • Nimetlilerin Nimetlerine Göz Dikme • Araya Perdeler Gerilir, Kulaklara Ağırlıklar Koyulur • Büyülenmiş Birine Uyuyorsunuz • Kendini Helak Edeceksin,*

c) *İnsanların Davete İcabet Etmemeleri Karşısında Resulullah'a Verilen Manevî Destekler* *• İnciten Laflar Duyacaksınız • Onlardan Yüz Çevir • Üzülme Peygamberim! • Dünyalıların Dünyalıklarına İmrenme • Yeryüzünde Hükümran Olacaksınız • Sen Sapkınlar İçin Vahlanıp Durma • Sen Sabır Göster.*

5) Mekke Dönemi[1]

I) Dine Açıkça Davet Emri

a) Hz. Peygamber'in Kureyş Kavmini ve Yakınlarını Daveti

وَهٰذَا كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذ۪ي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَاۜ وَالَّذ۪ينَ يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِه۪ وَهُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

"Şu indirilmiş Kur'ân, mübarek ve feyizli bir kitabdır ki, elleri arasındaki (Tevrat'ı ve İncil'i) tadik edicidir. Tâ ki onunla Mekke halkını

[1] Burada konuların özellikleri gereği Medine döneminde indirilmiş bazı âyetlere de yer verilmiştir.

ve bütün çevresinde bulunan insanları korkutasın. Ahirete iman edenler, namazlarına gereği üzere devam ettikleri halde Kur'ân'a da inanırlar." (En'am, 6/92).

وَاَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْاَقْرَبِينَ

"Önce en yakın akrabanı uyar." (Şuârâ, 26/214).

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ

"Haydi emrolunduğun üzere **açıkça söyle** ve müşriklerden yüz çevir." (Hıcr, 15/94).

يَا اَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ

"Ey örtülere bürünen!" (Müddessir, 74/1).

قُمْ فَاَنْذِرْ

"Kalk artık **uyar.**" (Müddessir, 74/2).

b) İnsanların Tepkileri, Hz. Peygamber'in Sıkıntı ve Üzüntüleri[2]

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا اَلْفَيْنَا عَلَيْهِ
اٰبَاءَنَا اَوَلَوْ كَانَ اٰبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَهْتَدُونَ

"Kendilerine: **'Allah'ın indirdiğine uyun'** denildiği zaman derler: **'Hayır biz, atalarımızı üzerinde bulduğumuza uyarız.'** Peki ya ataları bir şeye akıl erdirmiyor ve doğru yolda değil idi iseler?" (Bakara, 2/170).

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا
عَلَيْهِ اٰبَاءَنَا اَوَلَوْ كَانَ اٰبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَهْتَدُونَ

2 Bu bölümde bir başka başlık altında geçen (3/176; 6/50; 18/6) âyetler de bu bağlamda anlamları içerirler.

"Onlara: 'Allah'ın indirdiğine ve peygambere gelin' denildiğinde; **'Atalarımızı üzerinde bulduğumuz şey bize yeter'** derler. Peki ataları hiçbir şey bilmiyor, doğru yolda gitmiyor idi iseler de mi?" (Mâide, 5/104).

فَمَنْ حَٓاجَّكَ ف۪يهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ
اَبْنَٓاءَنَا وَاَبْنَٓاءَكُمْ وَنِسَٓاءَنَا وَنِسَٓاءَكُمْ وَاَنْفُسَنَا وَاَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ
فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللّٰهِ عَلَى الْكَاذِب۪ينَ

"Kim, kendisine ilim geldikten sonra hak hususunda **seninle çekişmeğe kalkışırsa** (onlara) söyle: **'Gelin oğullarımızı, oğullarınızı, kadınlarımızı, kadınlarınızı, kendilerimizi, kendilerinizi çağıralım, sonra yakaralım ve Allah'ın lanetini yalancılar üzerine salalım."** (Âl-i Imrân, 3/61).

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ عَل۪يمٌ بِالْمُفْسِد۪ينَ

"Yüz çevirirlerse kuşkusuz Allah o fesatçıları pek iyi bilendir." (Âl-i Imrân, 3/63).

Tasalanma

وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذ۪ينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِۚ اِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـٔاًۜ
يُر۪يدُ اللّٰهُ اَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظّاً فِي الْاٰخِرَةِۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظ۪يمٌ

"Küfür içinde koşuşanlar(ın davranışları) **seni üzmesin.** Allah'a hiçbir şekilde asla zarar veremezler. Allah onlara ahirette bir pay vermemeyi istiyor. Onlara pek büyük bir azap var." (Âl-i Imrân, 3/176).

فَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَٓاؤُ۫ بِالْبَيِّنَاتِ
وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُن۪يرِ

"Seni yalanladılarsa senden önce de apaçık belgelerle, sayfalarla ve aydınlatıcı kitapla gelmiş peygamberler de yalanlanmışlardı." (Âl-i Imrân, 3/184).

يَٓا اَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوٓا اٰمَنَّا بِاَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْۚ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ اٰخَرِينَۙ لَمْ يَأْتُوكَۜ يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهۚ يَقُولُونَ اِنْ اُو۫تِيتُمْ هٰذَا فَخُذُوهُ وَاِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُواۜ وَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔاۜ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْۜ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌۚ وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

"Ey Peygamber! Küfürde yarışanların tutumları **seni üzmesin.** Onlardan kimisi ağızlarıyla: 'Biz iman ettik' dedikleri halde kalpleri inanmayanlardandır. Kimisi de yalanı çok iyi dinleyen, sana gelmemiş bir başka topluluk için pek iyi dinleyen Yahudilerdendir. Ki kelimeleri yerlerinden (anlamından başka anlama) kaydırıyorlar ve: **'Eğer size bu verilirse alın verilmezse uzak durun'** diyorlar. Allah'ın fitneye düşürmeyi murat ettiği kimse için Allah'tan bir şey koparamazsın. İşte onlar, Allah'ın gönüllerini tertemiz yapmayı istemediği kimselerdir. Onlara dünyada bir rezillik vardır. Âhirette de pek büyük bir azap onlar içindir." (Mâide, 5/41).

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلٰى شَيْءٍ حَتّٰى تُقِيمُوا التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْۜ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًاۚ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

"De ki: Ey Ehlikitap! Tevrat'ı, İncil'i ve Rabbinizden size indirilmiş olanları ayakta tutmanıza değin hiçbir değer üzerinde değilsiniz! Sana Rabbinden indirilen elbette onlardan pek çoğunun azgınlığını ve küfrünü artıracak. **Artık sen küfre sapmış o topluluk için tasalanma."** (Mâide, 5/68).

Bu Öncekilerin Masalları

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ اِلَيْكَۚ وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ وَفٖٓي اٰذَانِهِمْ
وَقْرًاۜ وَاِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَاۜ حَتّٰٓى اِذَا جَٓاؤُ۫كَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذٖينَ
كَفَرُوٓا اِنْ هٰذَٓا اِلَّٓا اَسَاطٖيرُ الْاَوَّلٖينَ

"İçlerinden kimi kulak verip seni dinliyor. Onu iyice anlamalarını engellemek için kalpleri üzerine kat kat örtüler geçirdik, kulaklarına da bir ağırlık koyduk. Her mucizeyi görseler de ona inanmazlar. Sonunda sana geldiklerinde seninle tartışmağa koyulurlar. O küfre sapanlar: **'Bu, öncekilerin zamanla masala dönüşmüş efsanelerinden başka bir şey değildir'** derler." (En'âm, 6/25).

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْـَٔوْنَ عَنْهُۚ وَاِنْ يُهْلِكُونَ اِلَّٓا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

"Onlar hem ondan (o peygamberden) alıkoyuyorlar hem de ondan uzak duruyorlar. Sadece kendilerini helak ediyorlar, ama bunu farketmiyorlar." (En'âm, 6/26).

قَدْ نَعْلَمُ اِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذٖي يَقُولُونَ فَاِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلٰكِنَّ
الظَّالِمٖينَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ

"Söyleyegeldiklerinin **seni üzdüğünü pek iyi biliyoruz**. Kuşkusuz onlar gerçekte seni yalanlamıyorlar. O zalimler Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlar." (En'âm, 6/33).

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلٰى مَا كُذِّبُوا وَاُو۫ذُوا حَتّٰٓى
اَتٰيهُمْ نَصْرُنَاۚ وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللّٰهِۚ وَلَقَدْ جَٓاءَكَ مِنْ نَبَإِ۬ي الْمُرْسَلٖينَ

"Elbette senden önce de **peygamberler yalan sayıldılar** da kendilerine yardımımız gelinceye kadar yalancı sayılmalarına ve eziyet edilmelerine sabır gösterdiler. Allah'ın sözlerini değiştirecek hiçbir

güç yoktur. Elbette sana peygamberlerin haberinden geldi." (En'âm, 6/34).

Yüz Çevirmeleri Ağırına Gitti İse

وَاِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ اِعْرَاضُهُمْ فَاِنِ اسْتَطَعْتَ اَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِى الْاَرْضِ
اَوْ سُلَّمًا فِى السَّمَٓاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِاٰيَةٍۜ وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدٰى فَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ

"**Yüz çevirmeleri ağırına gitti ise** ve yerin derinliklerinde bir delik veya gökte bir merdiven aramak da elinden geliyorsa (bunu yap ki) kendilerine bir mucize getiriveresin! Allah dileseydi elbette onları hidayet üzerinde bir araya getirirdi. Öyle ise sakın cahillerden olma." (En'âm, 6/35).

اِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَۜ وَالْمَوْتٰى يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ ثُمَّ اِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

"Ancak işitenler çağrıya uyar. Ölülere gelince Allah onları diriltir, ardından O'na döndürülürler." (En'âm, 6/36).

Ferman Allah'ındır

قُلْ اِنّٖى عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبّٖى وَكَذَّبْتُمْ بِهٖۜ مَا عِنْدٖى مَا تَسْتَعْجِلُونَ
بِهٖۜ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِۜ يَقُصُّ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ

"De ki: Gerçekten ben, Rabbim'den gelen **apaçık bir kanıt üzerindeyim** ama onu yalan saydınız. Çarçabuk gelmesini istediğiniz şey (azap) benim elimde değil. **Hüküm (Ferman) sadece Allah'ındır,** gerçeği anlatır ve O, ayırt edenlerin (tartışılan konuları çözüme kavuşturanların) en hayırlısıdır." (En'âm, 6/57).

وَكَذَّبَ بِهٖ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّۜ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍۜ

"O gerçek iken, kavmin bunu yalan saydılar. De ki: Ben sizin üzerinizde **bir vekil değilim.**" (En'âm, 6/66).

Zalimler İflah Olmaz

قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنّ۪ي عَامِلٌۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَۙ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِۜ اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

"De ki: 'Ey toplumum bulunduğunuz yerde yapın yapacağınızı. Çünkü ben yapıyorum! İleride bu yurdun sonunun kimin olacağını bileceksiniz! Gerçek şu: **Zalimler asla iflah olmaz."** (En'âm, 6/135).

فَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍۚ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِم۪ينَ

"Seni yalanlamağa kalkışırlarsa: **'Rabbiniz engin merhamet sahibidir bununla birlikte azabı o suçlular topluluğundan geri çevrilmez'** de." (En'âm, 6/147).

Müşriklerin Şirk Gerekçeleri

سَيَقُولُ الَّذ۪ينَ اَشْرَكُوا لَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ مَٓا اَشْرَكْنَا وَلَٓا اٰبَٓاؤُ۬نَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍۜ كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتّٰى ذَاقُوا بَأْسَنَاۜ قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَاۜ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَخْرُصُونَ

"Allah'a ortak koşanlar diyecek: **'Allah isteseydi biz de ortak koşmazdık, atalarımız da. Ve hiç bir şeyi haram kılmazdık!'** Kendilerinden öncekiler de böyle yalan saymışlardı da sonunda azabımızı tatmışlardı. De ki: 'Yanınızda (iddianızı ispatlayacak) bize çıkaracağınız bir bilginiz var mı? Siz sadece zannın ardına düşüyorsunuz, siz yalnız yalan söylüyorsunuz." (En'âm, 6/148).

قُلْ هَلُمَّ شُهَدَٓاءَكُمُ الَّذ۪ينَ يَشْهَدُونَ اَنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ هٰذَاۚ فَاِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْۚ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَ الَّذ۪ينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَالَّذ۪ينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ

"De ki: **'Haydi, Allah'ın bunu haram kıldığına dair tanıklık eden şahitlerinizi getirin.'** Şahitlik ederlerse sen kendileriyle birlikte şahitlik yapma. Âyetlerimizi yalan sayanların, âhirete inanmayanların keyiflerine uyma. Onlar, Rab'lerine başkalarını denk tutuyorlar." (En'âm, 6/150).

اَنْ تَقُولُوٓا اِنَّمَٓا اُنْزِلَ الْكِتَابُ عَلٰى طَٓائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَاۖ وَاِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَۙ

"Kitap, bizden önce ancak iki topluluk üzerine indirilmişti, biz ise onların okuduklarından kesinlikle gafillerdik dememeniz için (size de indirildi)." (En'âm, 6/156).

اَوْ تَقُولُوا لَوْ اَنَّٓا اُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّٓا اَهْدٰى مِنْهُمْۚ فَقَدْ جَٓاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌۚ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَصَدَفَ عَنْهَاۜ سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ اٰيَاتِنَا سُٓوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ

"Veya 'Eğer gerçekten kitap bize indirilseydi onlardan daha doğru yolda olurduk' dememeniz için... Gerçekten size, Rabbinizden apaçık bir delil, bir rehber, bir rahmet geldi. Allah'ın âyetlerini yalan sayandan ve onlardan yüz çevirenden daha zalim kimdir? Âyetlerimizden yüz çevirenleri, yüz çevirmeleri yüzünden yakında azabın en kötüsüyle cezalandıracağız." (En'âm, 6/157).

اِشْتَرَوْا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهٖۜ اِنَّهُمْ سَٓاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"Allah'ın âyetlerini az bir değere sattılar ve O'nun yolundan çevirdiler! Gerçekten onların yapageldikleri şeyler ne kötü!" (Tevbe, 9/9).

Peygamber'in Sözünün de Geçerli Olmadığı Ortamlar

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْۜ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

"Onlar için mağfiret dile veya dileme. **Onlar için yetmiş kez de mağfiret dilesen asla Allah onlar için mağfirette bulunmaz.** Çünkü onlar Allah'a ve Peygamberi'ne küfrettiler. Allah o fâsıklar topluluğuna hidâyet etmez." (Tevbe, 9/80).

İçinizden Biri

لَقَدْ جَٓاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ

"Gerçekten size, **içinizden bir peygamber geldi.** Zorluk çekmeniz kendisine çok ağır gelir, size çok düşkündür, müminlere karşı pek şefkatli, pek merhametlidir." (Tevbe, 9/128).

Güvencem Allah

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

"Yüz çevirirlerse de ki: **'Allah bana yeter,** O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Yalnız O'na dayandım. O'dur, o azametli Arş'ın sahibi'." (Tevbe, 9/129).

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهٖ وَلَمَّا يَاْتِهِمْ تَاْوِيلُهُۜ كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ

"Hayır, onlar bilgisini kavrayamadıkları ve henüz kendilerine sonucu gelmemiş şeyi **yalan saydılar.** Onlardan öncekiler de böyle yalanlamışlardı. Bak, o zâlimlerin sonu nasıl oldu?" (Yûnus, 10/39).

Sen Görevini Yapmaya Bak

وَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِى عَمَلِى وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ اَنْتُمْ بَرِيٓـُٔونَ مِمَّٓا اَعْمَلُ وَاَنَا بَرِٓیءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ

"Seni yalanlamağa kalkışanlara şunu söyle: **'Benim işim bana, sizin işiniz size! Siz benim yaptıklarımdan uzaksınız, ben de sizin yaptıklarınızdan uzağım!"** (Yûnus, 10/41).

وَيَسْتَنْبِـُٔونَكَ اَحَقٌّ هُوَ قُلْ اِى وَرَبِّى اِنَّهُ لَحَقٌّ وَمَٓا اَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ

"O doğru mu?' diye senden haber almak istiyorlar. De ki: 'Evet! Rabbime yemin ederim kesinlikle o gerçektir ve siz âciz bırakanlar değilsiniz." (Yûnus, 10/53).

İman da İlâhî Bir Lutuftur

وَلَوْ شَٓاءَ رَبُّكَ لَاٰمَنَ مَنْ فِى الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا اَفَاَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتّٰى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

"Rabbin dileseydi yeryüzündeki akıllı kimselerin hepsi toptan iman ederlerdi! **Yoksa, insanları mümin olmaları için sen mi zorlayacaksın?"** (Yûnus, 10/99).

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْدٖٓى اِلَيْهِ مَنْ اَنَابَ

"Küfredenler diyor: 'Rabbinden kendisine bir mucize indirilmeli değil miydi?' De ki: **'Kuşkusuz Allah, dilediğini saptırır. Kendisine döneni de Kendisine iletir'."** (Ra'd, 13/27)[3].

اِنْ تَحْرِصْ عَلٰى هُدٰيهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدٖى مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

---

[3] (Hıcr, 15/7;).

"Onların doğru yola gelmelerine ne kadar düşkünlük göstersen de kuşkusuz Allah saptırdığı kimseleri hidâyete erdirmez, onlara yardımcılar da yoktur." (Nahl, 16/37)[4].

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ

"Ya üzerine azap sözü hak olan kimse? **Yoksa ateşte olan kimseyi sen mi kurtaracaksın?"** (Zümer, 39/19).

أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

"Sen mi **sağıra duyuracaksın** veya körü ve apaçık bir sapıklık içinde bulunanı **doğruya ileteceksin?"** (Zuhruf, 43/40)[5].

أَلَا إِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ أَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ
يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

"Dikkat! Onlar, ondan gizlenmek için göğüslerini büküyorlar. Dikkat! Örtülerine büründükleri zamanda da (Allah) neyi gizliyorlarsa ve neyi açığa vuruyorlarsa bilir. Kuşkusuz O, sinelerin özünü çok iyi bilendir." (Hûd, 11/5).

فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَنْ لَا إِلَٰهَ
إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

"Eğer size cevap veremezlerse o zaman: 'Onun ancak Allah'ın bilgisiyle indirildiğini, O'ndan başka tanrı olmadığını bilin.' Artık var mısınız müslüman olmağa?." (Hûd, 11/14).

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتَىٰ بَلْ
لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا أَفَلَمْ يَيْأَسِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهَدَى

---

[4] Bkz. (Nahl, 16/103, 113).

[5] Bkz. (Zuhruh, 43/24, 30, 31, 57, 58, 88).

النَّاسَ جَمِيعًاۜ وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ اَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتّٰى يَاْتِيَ وَعْدُ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ

"Eğer, kendisiyle dağların yürütüldüğü veya kendisiyle yerin paramparça edildiği yahut kendisiyle ölülerin konuşturulduğu bir Kur'an olsaydı (yine inanmazlardı!). Daha doğrusu bütünüyle iş Allah'ın tekelindedir. İman etmiş olanlar (o kâfirlerin imana girmeyeceklerinden) hâlâ umut kesmediler mi ki, Allah dileseydi bütün insanları hidâyete erdirirdi! O küfredip duranlar var ya, onlara, kendi yaptıkları yüzünden büyük bir bela çarpacak veya (büyük bela) yurtlarının yakınına konacak. Derken Allah'ın vaadi gelecek. Kuşkusuz Allah, belirlenmiş süreden caymaz." (Ra'd, 13/31).

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًاۜ قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْۙ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ

"O küfredenler: **'Sen, gönderilmiş bir elçi değilsin'** diyor. De ki: 'Benimle aranızda şâhid olarak Allah ve bir de yanında o Kitab'ın bilgisi bulunanlar yeter." (Ra'd, 13/43).

Nimetlilerin Nimetlerine Göz Dikme

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ

"Kendisiyle, içlerinden birtakımlarını yararlandırdığımız **nimetlere gözlerini dikme,** hesaplarına üzülme, kanadını müminlere indir." (Hıcr, 15/88).

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ اِلَّا بِاللّٰهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ

"Sabreyle. Sabrın da ancak Allah'ın yardımı iledir. **Onlar için üzülme,** kurageldikleri tuzaktan ötürü sıkıntıda olma." (Nahl, 16/127).

Araya Perdeler Gerilir, Kulaklara Ağırlıklar Koyulur

وَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًاۙ

"Kur'ân'ı okuduğunda, senin ile âhirete inanmayanlar arasına gizli **bir perde çekeriz."** (İsrâ, 17/45)[6].

وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ وَفٖٓي اٰذَانِهِمْ وَقْرًاۜ وَاِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ
فِي الْقُرْاٰنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلٰٓى اَدْبَارِهِمْ نُفُورًا

"Ve onu (Kur'ân'ı) anlamalarını engellemek için kalplerinin üzerine örtüler, **kulaklarının içine de bir ağırlık koyarız.** Kur'ân'da Rabbini, birliğini andığında nefretle arkalarına dönüp giderler." (İsrâ, 17/46).

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيَاتِ رَبِّهٖ فَاَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ
يَدَاهُۜ اِنَّا جَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ وَفٖٓي اٰذَانِهِمْ وَقْرًاۜ
وَاِنْ تَدْعُهُمْ اِلَى الْهُدٰى فَلَنْ يَهْتَدُٓوا اِذًا اَبَدًا

"Rabbinin âyetleriyle öğütlendiği halde hemen onlardan yüz çeviren, iki elinin önceden gönderdiğini unutan kimseden daha zalim kimdir? **Cidden biz, Kur'an'ı anlamalarını engellemek için kalplerinin üzerine örtüler, kulaklarının içine de bir ağırlık koymuşuzdur.** Onları hidâyete çağırsan da onlar bu durumda ebediyyen asla hidâyete ermezler." (Kehf, 18/57).

Büyülenmiş Birine Uyuyorsunuz

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهٖٓ اِذْ يَسْتَمِعُونَ اِلَيْكَ وَاِذْ هُمْ نَجْوٰٓى اِذْ يَقُولُ
الظَّالِمُونَ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا

"Biz, seni dinlerlerken hangi amaçla dinlemekte olduklarını, onlar fısıldaşırlarken o zâlimlerin: 'Siz sadece büyülenmiş **bir adamın pe-**

---

[6] Bkz. (İsra, 17/90, 91, 92, 93).

şine takılıyorsunuz!' demekte bulunduklarını en iyi bileniz." (İsrâ, 17/47).

Kendini Helak Edeceksin

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ اِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهٰذَا الْحَد۪يثِ اَسَفًا

"Bu söze (Kur'an'a) inanmazlarsa üzüntü duyarak arkalarından belki de **kendini helâk edeceksin**." (Kehf, 18/6).

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ اَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِن۪ينَ

"Mümin olmayacaklar diye âdetâ **kendine kıyacaksın."** (Şuarâ, 26/3).

مَا يَأْت۪يهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ اِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَۙ

"Rablerinden kendilerine gelen **her yeni uyarıyı** eğlenerek dinliyorlar." (Enbiyâ, 21/2)[7].

مَٓا اٰمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَاۚ اَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ

"Onlardan önce helak ettiğimiz hiçbir kent halkı iman etmedi, **şimdi onlar mı iman edecekler?"** (Enbiyâ, 21/6).

وَاِذَا رَاٰكَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوٓا اِنْ يَتَّخِذُونَكَ اِلَّا هُزُوًاۜ اَهٰذَا الَّذ۪ي
يَذْكُرُ اٰلِهَتَكُمْۚ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمٰنِ هُمْ كَافِرُونَ

"O küfredenler seni gördüklerinde **seni alaya alıyorlar.** 'Bu mu ilahlarınızı diline dolayan?' diyorlar. Oysa onlar hep Rahman'ın zikrine küfrediyorlar." (Enbiyâ, 21/36).

مَنْ كَانَ يَظُنُّ اَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللّٰهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ
اِلَى السَّمَٓاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغ۪يظُ

---

7 Bkz. (Enbiyâ, 21/3, 5).

"Her kim Allah'ın ona dünyada ve âhirette asla yardım etmeyeceğini sanıyorsa hemen yukarı bir ip uzatsın sonra nefesini kessin de **baksın, hilesi öfkesini giderecek mi?"** (Hacc, 22/15).

وَاِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ

"Eğer sana karşı mücadele ederlerse de ki: Ne yapmakta olduğunuzu Allah pekâlâ biliyor." (Hacc, 22/68).

اَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ

"Yoksa peygamberlerini **tanımadılar mı** da onun için inkâr ediyorlar?" (Mü'minûn, 23/69).

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اِنْ هٰذَٓا اِلَّٓا اِفْكٌ اِفْتَرٰيهُ وَاَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ اٰخَرُونَ فَقَدْ جَٓاؤُ ظُلْمًا وَزُورًا

"Küfredenler: 'Bu, sırf bir iftira, **onu o uydurdu**, başka bir kavim de buna karşı ona yardımda bulundu' dediler. Doğrusu böyle demekle bir haksızlığa, iftiraya başvurdular." (Furkân, 25/4).

وَقَالُوٓا اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلٰى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَاَصِيلًا

"Dediler: 'O, **öncekilerin masalları,** onları başkasına yazdırtmış da sabah-akşam onlar kendisine okunuyor." (Furkân, 25/5).

اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا

"Bak **senin hakkında ne kıyaslar, ne temsiller yaptılar** da çıkmaza saptılar, artık hiçbir çıkış yolu bulamazlar." (Furkân, 25/9).

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ اِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هٰذَا الْقُرْاٰنَ مَهْجُورًا

"Peygamber de: 'Rabbim! Kavmim **bu Kur'ân'ı dışlanmış tutular**' dedi." (Furkân, 25/30).

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمٰنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمٰنُ اَنَسْجُدُ لِمَا تَاْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا

"Bununla birlikte onlara: 'Rahman'a secde edin' denildiğinde: **'Rahman ne imiş? Bize emrediyorsun diye secde mi ederiz?'** dediler ve bu daha ziyade ürküntülerini artırdı." (Furkân, 25/60).

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثٍ إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ

"Bununla birlikte Rahman'dan kendilerine yeni bir zikir gelmiyor ki **ondan yüz çevirmiş olmasınlar."** (Şuarâ, 26/5).

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيٓءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ

"Bunun üzerine sana isyan ederlerse: **'Ben sizin yaptıklarınızdan uzağım'** de." (Şuarâ, 26/216).

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ

"Onlara karşı üzülme, **yaptıkları tuzaklardan ötürü bir darlığa da düşme."** (Neml, 27/70).

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلّٰهِ مَثْنٰى وَفُرَادٰى ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا
مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

"De ki: 'Size sadece bir tek öğüt vereceğim: Allah için ikişer ikişer, teker teker kalkmanızı, sonra iyice düşünmenizi! Arkadaşınızda herhangi bir delilik yoktur. **O sadece sizin için yaman bir azabın önünde bir uyarıcıdır."** (Sebe', 34/46).

إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ

"Şüphesiz sen ölülere işittiremezsin, **arkalarına dönmüş kaçarlarken** sağırlara da işittiremezsin." (Neml, 27/80).

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا
فَهُمْ مُسْلِمُونَ

"Sen o körleri sapıklıklarından **(kurtarıp) hidâyete erdirecek de değilsin,** sen ancak âyetlerimize iman edeceklere işittirirsin de onlar hakkı teslim eder, esenlik bulurlar." (Neml, 27/81).

فَاِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ اَنَّمَا يَتَّبِعُونَ اَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ اَضَلُّ
مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوٰيهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

"Eğer yine teklifini **kabule yanaşmazlarsa** artık bil ki onlar sırf kendi arzuları peşinde gidiyorlar. Oysa Alllah'tan doğru bir delil olmadan sadece kendi keyfi peşinde giden kimselerden daha şaşkın kim olabilir? Doğrusu Allah, o zâlimler gürûhunu başarıya ulaştırmaz." (Kasas, 28/50)[8].

وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَيَكُونُنَّ اَهْدٰى مِنْ اِحْدَى
الْاُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَا زَادَهُمْ اِلَّا نُفُورًا

"Kendilerine bir uyarıcı gelirse ümmetlerin herhangi birinden elbette daha doğru yolda olacaklarına dair yeminlerinin son kertesine değin Allah'a ant içtiler. Ama onlara bir uyarıcı gelince bu, onlara uzaklaşmadan başka bir katkı sağlamadı." (Fâtır, 35/42).

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

"Onları ha uyarmışsın ha uyarmamışsın, onlara göre aynıdır, **inanmazlar."** (Yâsîn, 36/10)[9].

اَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ

"Ama siz ondan **yüz çevirip** duruyorsunuz." (Sâd, 38/68).

قُلْ اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَأْمُرُونِّي اَعْبُدُ اَيُّهَا الْجَاهِلُونَ

"De ki: 'Bana, Allah'tan **başkasına kulluk etmemi mi emrediyorsunuz,** ey cahiller?" (Zümer, 39/64).

---

[8] Bkz. (Kasas, 28/48, 49; Secde, 32/3; Sebe', 34/7, 8, 29, 43, 53; Fâtır, 35/4).

[9] Bkz. (Yâsîn, 36/69, 76; Sâffât, 37/12, 36, 170; Sâd, 38/4, 5, 6, 7, 8; (Fussılet, 41/4).

Davetine Karşı Kulaklarımız Tıkalı, Gönüllerimiz Kapalı

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فٖى اَكِنَّةٍ مِمَّا تَدْعُونَٓا اِلَيْهِ وَفٖىٓ اٰذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ اِنَّنَا عَامِلُونَ

“Dediler: ‘Kalplerimiz, **bizi kendisine çağırdığın şeye karşı örtüler içinde, kulaklarımızda bir ağırlık var,** seninle aramızda bir perde bulunmaktadır! Haydi yap yapacağını, biz de yapmaktayız.” (Fussılet, 41/5).

وَقَالَ الَّذٖينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَالْغَوْا فٖيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ

“Küfre sapmış kimseler dedi: **‘Bu Kur’ân’ı dinlemeyin,** onun hakkında gürültü koparın, belki üstün gelirsiniz.” (Fussılet, 41/26).

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدّٖينِ مَا وَصّٰى بِهٖ نُوحًا وَالَّذٖىٓ اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهٖٓ اِبْرٰهٖيمَ وَمُوسٰى وَعٖيسٰىٓ اَنْ اَقٖيمُوا الدّٖينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فٖيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكٖينَ مَا تَدْعُوهُمْ اِلَيْهِ اَللّٰهُ يَجْتَبٖٓى اِلَيْهِ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْدٖٓى اِلَيْهِ مَنْ يُنٖيبُ

“Nuh’a tavsiye ettiğimizi, sana vahyettiğimizi ve yine İbrahim’e, Musa’ya ve İsa’ya tavsiye ettiğimizi sizin için: ‘Dini doğrultun, onda ayrılığa düşmeyin’ diye şeriat (kanun) yaptı. **Müşriklere, onları kendisine çağırmakta olduğun şey ağır geldi.** Allah, dilediğini kendisine seçer ve yönelen kimseyi kendisine iletir.” (Şûrâ, 42/13)[10].

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ عَلٰى رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظٖيمٍ

“Dediler: ‘Bu Kur’an, iki kentin birinden **pek ulu bir adama** indirilmeli değil miydi?” (Zuhruf, 43/31).

---

[10] Bkz. (Şûrâ, 42/24; Duhân, 44/14; Ahkâf, 46/7, 8, 10; Kâf, 50/2; Tûr, 52/29, 30, 40, 42; Kamer, 54/2, 3; Hâkka, 69/41; Meâric, 70/36, 37; Muddessir, 74/52; Abese, 80/5, 6; Kâfirûn, 109/3, 5).

اَمْ تَسْـَٔلُهُمْ اَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَۜ

"Yoksa kendilerinden **bir ücret istiyorsun** da onlar ağır bir borç yükü altında mı kalmışlar?" (Tûr, 52/40).

وَاِنْ يَرَوْا اٰيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ

"Hâlâ bir âyet görseler yüz çevirir ve: **'Sürekli bir büyüdür bu,'** derler." (Kamer, 54/2).

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُٓوا اَهْوَٓاءَهُمْ وَكُلُّ اَمْرٍ مُسْتَقِرٌّ

"Yalan dediler, **heveslerine uydular.** Oysa her iş istikrar bulmaktadır." (Kamer, 54/3).

اَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ

"Yoksa: **'Biz (size karşı) yardımlaşan bir topluluğuz'** mu diyorla?" (Kamer, 54/44).

Peygamberin Yağ Çekmesini Arzulamışlardı

وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ

"Arzu ettiler ki **yağ çeksen de yağ çekseler**[11]." (Kalem, 68/9).

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلّٰىۙ

"Fakat **o ne sadaka verdi, ne namaz kıldı."** (Kıyâme, 75/31).

وَلٰكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰىۙ

"Ama **yalan dedi** ve (sırtını) döndü." (Kıyâme, 75/32).

---

[11] Putlara dokunmayıp alttan alsan.

c) İnsanların Davete İcabet Etmemeleri Karşısında Rasulullah'a Verilen Manevî Destekler[12]

اَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

"O gerçek Rabbinden gelmektedir. **Artık sakın kuşkulananlardan olma."** (Bakara, 2/147).

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ اِلٰى جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ

"O küfredenlere söyle: **'Yakında yenilecek ve toplanıp cehenneme sürüleceksiniz. O döşek ne kötü!"** (Âl-i Imrân, 3/12).

اِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَاِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَاِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا اِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

"Size bir iyilik dokunursa bu onları tasalandırır. **Size bir fenalık dokunursa** onunla sevinirler. Sabrederseniz, sakınırsanız onların hileleri size hiçbir zarar vermez. Kuşkusuz Allah yaptıklarınızı pek iyi kuşatandır." (Âl-i Imrân, 3/120).

وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهٖ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

"Allah bunu sırf size bir müjde olsun ve kalpleriniz bununla yatışsın diye yaptı. Yardım yalnız ve yalnız Aziz ve Hakim Allah katından gelir." (Âl-i Imrân, 3/126).

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

12 2/252; 3/176,184. âyetler de bu bağlamda anlamlar içerirler. Bu bölümde geçtiklerinden aktarılmalarından kaçınılmıştır.

"Gevşemeyin, üzülmeyin! İnananlarsanız sizsiniz en üstünler!" (Âl-i Imrân, 3/139).

وَكَاَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَث۪يرٌۚ فَمَا وَهَنُوا لِمَٓا اَصَابَهُمْ ف۪ي
سَب۪يلِ اللّٰهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُواۜ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الصَّابِر۪ينَ

"Nice peygamber vardı ki Rabbânî eğitim görmüş nice kimseler, onunla birlikte çarpışmış, **Allah yolunda başlarına gelenlerden ötürü gevşememişler, zayıflık göstermemişler, miskinlik yapmamışlardı.** Allah sabırlıları sever." (Âl-i Imrân, 3/146).

فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوٓءٌۙ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ
اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ ذُو فَضْلٍ عَظ۪يمٍ

"Sonra da Allah'tan bir nimet ve lutufla geri döndüler. Kendilerine de hiçbir kötülük dokunmamıştı. Allah'ın hoşnutluğunu izlediler. Allah pek büyük bir lutuf sahibidir." (Âl-i Imrân, 3/174).

İnciten Laflar Duyacaksınız

لَتُبْلَوُنَّ ف۪ٓي اَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذ۪ينَ
اُو۫تُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذ۪ينَ اَشْرَكُٓوا اَذًى كَث۪يراًۜ
وَاِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ

"Elbette mallarınızda ve canlarınızda sınanacaksınız ve sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve şirk koşanlardan pek çok inciten (söz) eşiteceksiniz. Sabrederseniz ve sakınırsanız kuşkusuz bu, işlerin kararlığındandır." (Âl-i Imrân, 3/186).

لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِۜ

"O küfredenlerin beldelerde (keyif içinde) dolaşması sakın **seni aldatmasın."** (Âl-i Imrân, 3/196).

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاَعْدَآئِكُمْ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَلِيًّا وَكَفٰى بِاللّٰهِ نَصِيرًا

"Allah sizin düşmanlarınızı en iyi bilendir. Dost olarak Allah yeter. **Yardımcı olarak da Allah yeter."** (Nisâ, 4/45).

Onlardan Yüz Çevir

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذٖينَ يَعْلَمُ اللّٰهُ مَا فٖى قُلُوبِهِمْ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فٖٓى اَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلٖيغًا

"İşte onlar o kimseler ki Allah, gönüllerindekini biliyor. **Öyle ise onlardan yüz çevir,** onlara öğüt ver, onlara kendileri hakkında etkili söz söyle." (Nisâ, 4/63).

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَاِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذٖى تَقُولُ وَاللّٰهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكٖيلًا

"Başüstüne' derler. Yanından çıktıklarında geceleyin içlerinden bir grup söyleyegeldiklerinden başka şeyler kuruyorlar. Allah ise onların geceleyin kurageldiklerini yazıyor. **Onlardan yüz çevir,** Allah'a tevekkül eyle. Allah Vekîl olarak yeter." (Nisâ, 4/81).

فَقَاتِلْ فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ لَا تُكَلَّفُ اِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنٖينَ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَكُفَّ بَاْسَ الَّذٖينَ كَفَرُوا وَاللّٰهُ اَشَدُّ بَاْسًا وَاَشَدُّ تَنْكٖيلًا

"Öyle ise Allah yolunda savaş, **sen sadece kendinden sorumlusun.** Müminleri teşvik et. Umulur ki Allah küfredenlerin gücünü kırar. Öyle ya Allah'ın baskısı daha yaman, cezalandırması da daha beterdir." (Nisâ, 4/84).

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ اَنْ يُضِلُّوكَۜ وَمَا يُضِلُّونَ اِلَّٓا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍۜ وَاَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُۜ وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا

"Sana, Allah'ın lutfu ve rahmeti olmasaydı içlerinden bir grup elbette seni saptırmağa yeltenmişti. Oysa onlar sadece kendilerini saptırırlar, sana hiçbir şekilde zarar veremezler. Allah sana kitabı, hikmeti indirdi, sana bilmediğini öğretti. Sana Allah'ın lutfu pek azametli oldu." (Nisâ, 4/113).

لٰكِنِ اللّٰهُ يَشْهَدُ بِمَٓا اَنْزَلَ اِلَيْكَ اَنْزَلَهُ بِعِلْمِهٖۚ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَشْهَدُونَۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا

"Ne var ki Allah, sana indirdiğine, **onu ilmiyle indirdiğine tanıklık eder**. Melekler de tanıklık ederler. Kaldı ki Allah tanık olarak yeter." (Nisâ, 4/166).

Üzülme Peygamberim!

يَٓا اَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذٖينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذٖينَ قَالُوٓا اٰمَنَّا بِاَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْۚ وَمِنَ الَّذٖينَ هَادُوا سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ اٰخَرٖينَۙ لَمْ يَأْتُوكَۜ يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهٖۚ يَقُولُونَ اِنْ اُوتٖيتُمْ هٰذَا فَخُذُوهُ وَاِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُواۜ وَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔاۜ اُولٰٓئِكَ الَّذٖينَ لَمْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْۜ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌۚ وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظٖيمٌ

"Ey Peygamber! **Küfürde yarışanların tutumları seni üzmesin.** Onlardan kimisi ağızlarıyla: 'Biz iman ettik' dedikleri halde kalpleri inanmayanlardandır. Kimisi de yalanı çok iyi dinleyen, sana gelmemiş bir başka topluluk için pek iyi dinleyen Yahudilerdendir. Ki kelimeleri yerlerinden (anlamından başka anlama) kaydırıyorlar ve: 'Eğer size bu verilirse alın verilmezse uzak durun' diyorlar. Allah'ın fitneye düşürmeyi murat ettiği kimse için Allah'tan bir şey koparamazsın. İşte onlar, Allah'ın gönüllerini tertemiz yapmayı istemediği kimselerdir. Onlara dünyada bir rezillik vardır. Âhirette de pek büyük bir azap onlar içindir." (Mâide, 5/41)[13].

قَدْ نَعْلَمُ اِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذٖى يَقُولُونَ فَاِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلٰكِنَّ الظَّالِمٖينَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ

"Söyleyegeldiklerinin **seni üzdüğünü** pek iyi biliyoruz. Kuşkusuz onlar seni yalancı saymıyorlar. Ne var ki o zalimler Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlar." (En'âm, 6/33)[14].

كِتَابٌ اُنْزِلَ اِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فٖى صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ لِتُنْذِرَ بِهٖ وَذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنٖينَ

"Kendisiyle uyarıda bulunman ve müminlere bir öğüt olmak üzere sana indirilen bir kitap! **Bundan dolayı sinende bir sıkıntı olmasın."** (A'râf, 7/2)[15].

وَاِنْ يُرٖيدُوٓا اَنْ يَخْدَعُوكَ فَاِنَّ حَسْبَكَ اللّٰهُ هُوَ الَّذٖٓى اَيَّدَكَ بِنَصْرِهٖ وَبِالْمُؤْمِنٖينَ

"Sana hile yapmak isterlerse **Allah sana yeter.** O, seni ve müminleri yardımıyla desteklemiş olandır." (Enfâl, 8/62).

---

[13] Şu âyetler de Hz. Peygamberi teselli eden mesajları içerir (Mâide, 5/42, 60, 67, 105).

[14] Bu bağlamda bkz. (En'âm, 6/10, 34, 35, 42, 57, 58, 70, 106, 112, 114, 116, 124, 135, 147, 150).

[15] Bkz. (A'râf, 7/101, 184, 196, 203).

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللّٰهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

"Ey Peygamber! **Allah, sana** ve müminlerden senin peşinden gidenlere **yeter."** (Enfâl, 8/64).

Dünyalıların Dünyalıklarına İmrenme

فَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَلَٓا اَوْلَادُهُمْۜ اِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ

"Seni **malları ve çocukları imrendirmesin**. Allah ancak bunlarla kendilerine dünya hayatında azap etmeyi ve kâfirler olarak canlarının zorla çıkmasını istiyor." (Tevbe, 9/55).

وَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَاَوْلَادُهُمْۜ اِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ

"Onların malları ve çocukları **seni imrendirmesin.** Allah bunlarla dünyada sadece kendilerine azap etmeyi ve canlarının kâfir olarak zorla çıkmasını istiyor." (Tevbe, 9/85).

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُۘ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

"Yüz çevirirlerse de ki: **'Allah bana yeter,** O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Yalnız O'na dayandım. O'dur, o azametli Arş'ın sahibi" (Tevbe, 9/129).

وَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْۚ اَنْتُمْ بَرِيٓؤُنَ مِمَّٓا اَعْمَلُ وَاَنَا بَرِيٓءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ

"Seni yalanlamağa kalkıştılarsa şunu söyle: **'Benim işim bana, sizin işiniz size!** Siz, benim yaptıklarımdan uzaksınız, ben de sizin yaptıklarınızdan uzağım!" (Yûnus, 10/41)[16].

---

[16] Bkz. (Yûnus, 10/20, 46, 65, 71, 94, 98, 99, 109; Hûd, 11/12, 14, 17, 49, 109, 112, 120; Yûsuf, 12/102, 103, 110; Ra'd, 13/32, 38, 41, 42, 43; İbrâhîm, 14/9; Hıcr, 15/10, 11, 85, 88, 91, 94).

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ
السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ

"Gerçekten, kendilerinden öncekiler de tuzak kurmuşlardı da **Allah, binalarına temellerinden gelmiş ve tavan üstlerinden tepelerine çökmüş,** azap, şuur erdiremeyecekleri bir yerden kendilerine bindirmişti." (Nahl, 16/26)[17].

Yeryüzünde Hükümran Olacaksınız

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي
الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي
ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۚ يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ
بِي شَيْئًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

"Allah, içinizden iman edip yararlı işler yapanlara şöyle söz verdi: Yemin olsun ki onlardan öncekileri hükümran kıldığı gibi **onları da yeryüzünde hükümran kılacak** ve mutlaka onlara kendileri için hoşnut olduğu dinlerini kuvvetle uygulama gücü verecek ve onları korkularının arkasından güvenceye kavuşturacak, hakkımda hiçbir şeyi ortak koşmayarak hep Bana ibadet edecekler. Kim de bundan sonra nankörlükte bulunursa artık onlar hep fasıklardır." (Nûr, 24/55)[18].

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ ۚ وَمَنْ أَضَلُّ
مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

"Eğer yine teklifini kabule yanaşmazlarsa artık bil ki onlar **sırf kendi arzuları peşinde gidiyorlar.** Oysa Allah'tan doğru bir delil

---

17 Bkz. (Nahl, 16/43, 63, 127; İsrâ, 17/48, 107; Meryem, 19/65; Tâhâ, 20/9, 99, 130, 131; Enbiyâ, 21/41; Hacc, 22/42, 43, 44, 52, 67, 69; Mü'minûn, 23/24, 72).

18 Bkz. (Furkân, 25/20, 31, 32, 33, 36, 37, 38, 39, 43, 52; Şuarâ, 26/69, 105, 123, 139, 158, 160, 174, 176, 190, 194; Neml, 27/6, 14, 45, 70, 79).

olmadan sadece kendi keyfi peşinde giden kimselerden daha şaşkın kim olabilir? Doğrusu Allah, o zâlimler gürûhunu başarıya ulaştırmaz." (Kasas, 28/50).

وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ بَعْدَ اِذْ اُنْزِلَتْ اِلَيْكَ وَادْعُ اِلٰى رَبِّكَ
وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

"Sakın seni -sana indirilmelerinden sonra- Allah'ın âyetlerinden **çevirmesinler.** Hemen Rabbine davet et ve sakın müşriklerden olma." (Kasas, 28/87).

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖ فَلَبِثَ فِيهِمْ اَلْفَ سَنَةٍ اِلَّا خَمْسِينَ عَامًا
فَاَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ

"Yüceliğim hakkı için Nûh'u kavmine gönderdik de aralarında elli yıl hâriç bin (yani dokuz yüz elli) sene kaldı. Derken zulümlerini sürdürürlerken **onları tûfan yakalayıverdi,** onlar hep zulmediyorlardı." (Ankebût, 29/14)[19].

فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرْ اِنَّهُمْ مُنْتَظِرُونَ

"Haydi **yüz çevir onlardan** ve bekle, çünkü onlar da beklemekteler." (Secde, 32/30).

وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ اَذٰيهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ
وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا

"Kâfirler ile münafıklara **boyun eğme**, incitmelerine aldırma ve Allah'a dayan. Vekîl olarak Allah yeter." (Ahzâb, 33/48).

وَمَا اَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا اِنَّا بِمَا اُرْسِلْتُمْ بِهٖ كَافِرُونَ

"Biz bir kente ne zaman bir uyarıcı göndermişsek oranın nimet azgınları, muhakkak şöyle demiştir: 'Biz, sizinle birlikte gönderilen şeyi **inkâr edenleriz!**" (Sebe',

---

[19] Bkz. (Ankebût, 29/36, 38; Rûm, 30/47, 60; Lokmân, 31/23; Fâtır, 35/4).

Sen Sapkınlar İçin Vahlanıp Durma

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي
مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

"Ya işinin kötüsü kendisi için süslenip de onu güzel gören kimse? Doğrusu Allah, dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir. **Öyle ise nefsin onlar uğrunda hasret çekerek helâk olmasın.**" (Fâtır, 35/8)[20].

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ
يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ

"Allah, kuluna yetmez mi? **Seni O'ndan başkası ile korkutuyorlar.** Allah kimi saptırırsa onun için doğru yola götürecek bir rehber yoktur." (Zümer, 39/36).

Sen Sabır Göster

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ

"Öyle ise Rabbinin **hükmüne sabır göster** de balık sahibi gibi olma[21], hani o öfkeye boğulmuştu da seslenmişti." (Kalem, 68/48).

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا

"O halde Rabbinin hükmünü vermesi için de **sabret.** Onlardan bir günahkâra veya nanköre itâat etme." (İnsân, 76/24).

---

20 Bkz. (Fâtır, 35/25; Yâsîn, 36/76; Sâffât, 37/174, 175, 178, 179; Sâd, 38/17, 41, 45, 46, 47, 48; Mü'min, 40/5, 55, 77, 78 Fussılet, 41/43; Zuhruf, 43/6, 7, 8, 23, 43; Duhân, 44/17; Ahkâf, 46/21, 35; Muhammed, 47/13; Feth, 48/26; Kâf, 50/12, 13, 14, 39; Zâriyât, 51/52, 54; Tûr, 52/45, 48; Meâric, 70/5; Muzzemmil, 73/10; Nâziât, 79/15; Burûc, 85/17, 18; A'lâ, 87/8; Duhâ, 93/4, 5, 6, 7, 8; Alak, 96/19).

21 Bkz. Yunus Peygamber.

II) Mekkeli Müşriklerin Toplum ve Fert Olarak İslam'a ve Müslümanlara Karşı Yaptıkları

A) Toplum Olarak

• Müslümanlara Savaş Açmışlardı • Müslümanları Yurtlarından Çıkmaya Mecbur Bırakmışlardı • 'Sen Yap, Günahı Benim Boynuma' Sözü Cahiliye Dönemi Kâfirlerinden Kalma Bir Sözdür • Müşriklerin Müminleri Alaya Almaları • Dininizle, Namazınızla Eğlenenleri Dost Tanımayın

Müşriklerin İstedikleri Mucizeler

• Allah'ın Doğrudan Kendileri ile Konuşmasını İstemişlerdi • Bir Melek İndirilmesini İstemişlerdi • İstedikleri Mucizeler Verilse Bile Yine İnanmayacakları Bildirilmişti • Ölüler Canlanıp Konuşsa Yine İnanmazlar • Kendisine Hazineler Verilmeliydi • Mucizeler Allah'ın Tekelindedir • Yerden Su Kaynakları Fışkırtmalısın • İçlerinden Çayların Aktığı Bağların Olmalı • Göğü Tepemize Yıkmalısın • Altından Evin Olmalı • Kureyş'in Küfür Üzerinde İttifakları.

Müşriklerin Kur'ân'a Yönelik Küfür ve İsnatları

• Allah'ın Âyetlerinin Alaya Alındığı Toplantılar Terkedilmelidir • Öncekilerin Masalları • Bize Başka Bir Kur'ân Getir • 'Kur'ân Muhammed'in Uydurmasıdır' Diyorlardı • 'Kur'ân, Başkalarının Desteği ile Muhammed'in Uydurduğu Bir Kitaptır' Diyorlardı.

Hz. Peygamber'i *'Büyücü'* ve *'Büyülenmiş'*, Kur'ân'ı da *'Büyü'* Olarak Nitelemişlerdi

• Pek Yalancı Bir Büyücü • Apaçık Bir Büyü • Büyülenmiş Bir Adam

Hz. Peygamber'e *'Deli'* ve *'Şâir'* de Demişlerdi

• Arkadaşınız Deli Değil • Sen Bir Delisin • Eğitilmiş Bir Deli • Sen Ne Kâhinsin, Ne de Deli • O Bir Şâir • Delirmiş Bir Şâir.

B) Kureyş'in Şahıs Bazında Ön Plana Çıkan İslam ve Müslüman Düşmanları

a) Ebucehil

b) Ebuleheb

II) Mekke'li Müşriklerin Toplum ve Fert Olarak İslam'a ve Müslümanlara Karşı Yaptıkları[1]

A) Toplum Olarak

Müslümanlara Savaş Açmışlardı

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللّٰهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتّٰى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَأُولٰٓئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

"Sana, o Haram ay'ı, onda savaşmayı soruyorlar. De ki: O ayda savaşmak büyük bir günahtır. Bununla birlikte Allah yolundan menetmek, Allah'a küfretmek, Mescid-i Haram'dan engellemek ve halkını oradan çıkarmak Allah katında daha büyük bir günahtır. Hem fitne, fesat öldürmekten daha beterdir. **Güç yetirebilseler sizi dininizden döndürmek için sizinle savaşı sürdürürler.** İçinizden kim dininden dönerse o kâfir olarak ölür. İşte onların dünyada ve âhirette yaptıkları boşa gitmiştir. İşte onlar ateşin dostlarıdır. Onlar orada sürekli kalacaklardır." (Bakara, 2/217).

[1] Bölümde geçtikleri için bu bağlamdaki (Âl-i Imrân, 3/140,186; Nahl, 16/127; İsrâ,17/47; Enbiyâ, 21/6; Neml, 27/70; Muhammed, 47/13; Tûr 52/30, 42; Mumtehıne, 60/1, 2, 9; Cinn, 72/19; Mutaffifîn, 83/30, 31, 32, 33) âyetlerine yer verilmemiştir.

Müslümanları Yurtlarından Çıkmaya Mecbur Bırakmışlardı

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنّى لَٓا اُضيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ
اُنْثٰى بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَالَّذينَ هَاجَرُوا وَاُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَاُوذُوا فى سَبيلى وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَاُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ
وَلَاُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ
عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ

"Derken Rab'leri kendilerine şu karşılığı verdi: Kesinlikle Ben, sizden erkek veya kadın çalışanın çalışmasını zayi etmeyeceğim. Birbirinizden yaratıldınız. Göç edenler, **yurtlarından çıkarılanlar,** Benim yolumda işkenceye maruz bırakılanlar, öldürenler ve öldürülenlere gelince elbette onların kötülüklerini örteceğim, onları Allah katından bir karşılık olarak altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacağım. Karşılığın güzeli Allah'ın katındadır." (Âl-i Imrân, 3/195).

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فى سَبيلِ اللّٰهِ وَالْمُسْتَضْعَفينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَٓاءِ
وَالْوِلْدَانِ الَّذينَ يَقُولُونَ رَبَّنَٓا اَخْرِجْنَا مِنْ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اَهْلُهَاۚ وَاجْعَلْ
لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّاۚ وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصيرًا

"Ne oluyor size ki Allah yolunda ve: **'Rabbimiz bizi halkı zalim olan bu kasabadan çıkar, bize katından bir dost gönder, katından bize iyi bir yardımcı gönder'** diyen çaresiz erkekler ile kadın ve çocuklar uğrunda savaş mıyorsunuz?" (Nisâ, 4/75).

اَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُٓوا اَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِاِخْرَاجِ الرَّسُولِ
وَهُمْ بَدَؤُكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ اَتَخْشَوْنَهُمْۚ فَاللّٰهُ اَحَقُّ اَنْ تَخْشَوْهُ اِنْ
كُنْتُمْ مُؤْمِنينَ

"Yeminlerini bozan, **peygamberi yurdundan çıkarmayı tasarlayan ve size karşı (taarruza) ilk kez kendileri başlamış olan bir topluma karşı savaşmaz mısınız?** Yoksa onlardan korkuyor musunuz? İnananlarsanız Allah, kendisinden korkmanıza daha müstahaktır!." (Tevbe, 9/13).

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ
اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللّٰهَ
مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا
وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلٰى وَكَلِمَةُ اللّٰهِ هِيَ
الْعُلْيَا وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

"Ona yardım etmezseniz Allah, **o küfredenler kendisini yurdundan çıkardıklarında ona, ikinin ikincisi olarak yardım etmişti.** Hani o iki kişi mağarada iken arkadaşına şöyle diyordu: **'Üzülme! Gerçekten Allah bizimle!'** Bunun üzerine Allah onun üzerine sükunetini indirmiş, kendisini görmediğiniz askerlerle desteklemiş ve o küfredenlerin kelimesini en sefil kılmıştı. Allah'ın sözü ise en yücedir. Allah Azîz'dir, Hakîm'dir." (Tevbe, 9/40).

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا
حَسَنَةً وَلَأَجْرُ الْاٰخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

"Zulüm görmelerinden sonra Allah uğrunda hicret edenler, elbette onları dünyada bir güzelliğe yerleştireceğiz. Âhiret ödülü ise -bir bilselerdi- elbette daha büyüktür." (Nahl, 16/41).

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا
وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

"Sonra kuşkusuz Rabbin, **işkencelere uğratılmalarından sonra hicret edenler,** akabinde cihad edenler ve sabır gösterenler için;

gerçekten Rabbin bütün bunların arkasından elbette çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir." (Nahl, 16/110).

وَاِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهٖۜ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ
لِلصَّابِر۪ينَ

"Eğer cezalandırırsanız o zaman **kendisiyle cezalandırıldığınız şeyin aynısıyla cezalandırın.** Eğer sabır gösterirseniz elbette o, sabredenler için daha hayırlıdır." (Nahl, 16/126).

وَاِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ الْاَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَاِذاً لَا يَلْبَثُونَ
خِلَافَكَ اِلَّا قَل۪يلاً

"Seni buradan çıkarmaları için nerede ise seni bu yerden koparacaklar! İşte o zaman onlar senin ardından orada ancak pek az kalırlar." (İsrâ, 17/76).

اَلَّذ۪ينَ اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ اِلَّٓا اَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللّٰهُۜ
وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ
وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ ف۪يهَا اسْمُ اللّٰهِ كَث۪يراًۜ وَلَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ
مَنْ يَنْصُرُهُۜ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَز۪يزٌ

"Onlar: 'Rabbimiz bir Allah'tır' demelerinden başka bir sebep, bir hak olmaksızın **yurtlarından çıkarıldılar.** Allah'ın, insanların bir kısmını bir kısmıyla savuşturması olmasaydı Allah'ın isminin içlerinde çokça anıldığı manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler yıkılırdı. Elbette Allah, kendisine yardım edene yardım edecektir. Şüphe yok ki Allah çok güçlü, çok izzetlidir." (Hacc, 22/40).

'Sen Yap, Günahı Benim Boynuma' Sözü Cahiliye Dönemi Kafirlerinden Kalma Bir Sözdür

وَقَالَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا لِلَّذ۪ينَ اٰمَنُوا اتَّبِعُوا سَب۪يلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْۜ
وَمَا هُمْ بِحَامِل۪ينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍۜ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

“Bir de küfredenler iman etmiş olanlara: ***‘Bizim yolumuza uyun, sizin günahlarınızı da biz yüklenelim’*** dediler. Oysa onlar onların günahlarından hiçbir şey yüklenecek değiller ve elbette onlar yalancıdırlar.” (Ankebût, 29/12).

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ

“Halbuki daha önce kendisini tanımamışlardı. Uzak bir yerden gayba fırlatıyorlardı (atıp-tutuyorlardı).” (Sebe’, 34/53).

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ
فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

“O gelirler bir de **yurtlarından ve mallarından çıkarılmış olan o fakirler içindir ki** Allah’tan bir lutuf ve hoşnutluk ararlar, Allah’a ve Peygamberi’ne hizmet ederler. İşte onlardır doğru olanlar.” (Haşr, 59/8).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ
بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا
بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ
إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ
فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

“Ey bütün iman edenler! Düşmanımı ve düşmanınızı dostlar edinmeyin. Onlar size gelmiş olan hakka küfretmişler iken siz onlara dostluk gösteriyorsunuz. Rabbiniz Allah’a iman ediyorsunuz diye **sizi ve Peygamber’i yurdundan çıkarıyorlardı.** Eğer sizler Benim yolumda ve hoşnutluğum uğrunda cihad için çıktınızsa kendilerine dostlukla (nasıl) sır verirsiniz(?) Oysa Ben sizin gizlediklerinizi de açıkladıklarınızı da bilirim. İçinizden her kim onu yaparsa artık düz yolun ortasında şaşırmış olur.” (Mumtehıne, 60/1).

إِنَّمَا يَنْهٰيكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذٖينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدّٖينِ وَاَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ
وَظَاهَرُوا عَلٰٓى اِخْرَاجِكُمْ اَنْ تَوَلَّوْهُمْۚ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

"Allah sizi ancak size din hakkında savaşan ve **sizi yurtlarınızdan çıkaran ve çıkarılmanıza arka veren kimselerden,** onlara dostluk etmenizden yasaklıyor. Her kim de onlara dostluk ederse işte onlar kendilerine yazık eden zâlimlerdir." (Mumtehıne, 60/9).

Müşriklerin Müminleri Alaya Almaları

زُيِّنَ لِلَّذٖينَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذٖينَ اٰمَنُوا
وَالَّذٖينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

"Alçak hayat, küfredenler için süslü gösterildi. Onlar, **inananları alaya alıyorlar.** Oysa takva yoluna girenler, kıyamet günü onların üstündedir. Allah dilediğini hesapsız biçimde rızıklandırır." (Bakara, 2/212).

Dininizle, Namazınızla Eğlenenleri Dost Tanımayın

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذٖينَ اتَّخَذُوا دٖينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذٖينَ
اُو۫تُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ اَوْلِيَٓاءَۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنٖينَ

"Ey iman edenler! Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden **dininizi bir eğlence, bir oyun edinenleri ve kâfirleri dostlar edinmeyin.** Eğer müminlerseniz Allah'tan korkun." (Mâide, 5/57).

وَاِذَا نَادَيْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًاۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ

"Namaza çağırdığınızda **onu bir eğlence, bir oyun edinirler.** Bunun sebebi çünkü onlar akıl erdirmez bir topluluktur." (Mâide, 5/58).

وَاِذَا رَاٰكَ الَّذٖينَ كَفَرُٓوا اِنْ يَتَّخِذُونَكَ اِلَّا هُزُوًاۜ اَهٰذَا الَّذٖي
يَذْكُرُ اٰلِهَتَكُمْۚ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمٰنِ هُمْ كَافِرُونَ

"Küfredenler seni gördüklerinde **seni alaya alıyorlar.** 'Bu mu sizin ilâhlarınızı diline dolayan?' diyorlar. Oysa onlar hep Rahman'ın zikrine küfrediyorlar." (Enbiyâ, 21/36).

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَى رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ

"O inkârcılar dedi: 'Tamamen dağılıp parça parça edildiğinizde, sizin yeniden yaratılacağınızı size **haber veren bir adamı gösterelim mi size?**" (Sebe', 34/7).

أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ

"(Cehennemdekilerin Müslümanlarla ilgili ikrarları): **'Biz onları alaya almamış mıydık?** Yoksa (buralardalar da) gözlerimiz mi göremiyor." (Sâd, 38/63).

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ

"Evet o cürüm işleyenler iman edenlere **gülüyorlardı,"** (Mutaffifîn, 83/29).

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ

"Onların yanlarından geçtiklerinde birbirlerine **göz kırpıyorlardı,"** (Mutaffifîn, 83/30).

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمُ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ

"Evlerine döndüklerinde **keyifli keyifli dönüyorlardı,"** (Mutaffifîn, 83/31).

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُّونَ

"Onları gördüklerinde: **'İşte bunlar sapıklar'** diyorlardı!" (Mutaffifîn, 83/32).

Müşriklerin İstedikleri Mucizeler[2]

Allah'ın Doğrudan Kendileri ile Konuşmasını İstemişlerdi

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللّٰهُ اَوْ تَاْتِينَٓا اٰيَةٌ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

"Bilmeyenler: **'Allah bize konuşmalı veya bize bir mucize gelmeli değil mi?'** dediler. İşte böyle, kendilerinden öncekiler de onların sözü gibi söylemişlerdi. Kalpleri benzeşti. Gerçekten biz, iyice bilip inanacak bir topluluk için âyetleri açıkladık." (Bakara, 2/118).

Bir Melek İndirilmesini İstemişlerdi

وَقَالُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ اَنْزَلْنَا مَلَكًا لَقُضِيَ الْاَمْرُ ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ

"Dediler: Yanına bir melek indirilmeli değil miydi? Bir melek indirseydik o iş bitirilmişti. Bunun ardından da kendilerine süre verilmezdi." (En'âm, 6/8).

İstedikleri Mucizeler Verilse Bile Yine İnanmayacakları Bildirilmişti

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ قَادِرٌ عَلٰٓى اَنْ يُنَزِّلَ اٰيَةً وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

"Dediler: **'Ona, Rabbinden bir âyet (işaret, mucize) indirilmeli değil miydi?'** De ki: Kuşkusuz Allah bir âyet (işaret) indirmeğe kadirdir; ne var ki onların çoğu bilmezler." (En'âm, 6/37).

وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَٓاءَتْهُمْ اٰيَةٌ لَيُؤْمِنُنَّ بِهَا قُلْ اِنَّمَا الْاٰيَاتُ عِنْدَ اللّٰهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ اَنَّهَٓا اِذَا جَٓاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ

---

2 Bkz. (Enbiyâ, 21/5; Beyyine, 98/1).

"Becerebildikleri yeminlerle Allah'a: **'Kendilerine bir âyet gelirse kesinlikle ona inanacaklarmış'** diye yemin ettiler. De ki: 'Âyetler (mucizeler), sadece Allah katındadır, o mucizeler geldiğinde de iman etmeyeceklerdir?" (En'âm, 6/109).

Ölüler Canlanıp Konuşsa Yine İnanmazlar

وَلَوْ اَنَّنَا نَزَّلْنَآ اِلَيْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتٰى وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ
شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوٓا اِلَّآ اَنْ يَشَآءَ اللّٰهُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ

"Biz onlara melekleri gönderseydik, kendilerine **ölüler konuşsaydı,** karşılarında her şeyi bölük bölük toplasaydık -Allah'ın dilemesi dışında- **imana gelmezlerdi.** Ne var ki onların çoğu cehalet sergiliyorlar." (En'âm, 6/111).

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَاۜ قُلْ اِنَّمَآ اَتَّبِعُ مَا يُوحٰٓى اِلَيَّ
مِنْ رَبّ۪يۚ هٰذَا بَصَآئِرُ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

"Kendilerine istekleri doğrultusunda bir ayet getirmediğinde: **'Onu derleseydin ya'** derler. De ki: Ben, ancak Rabbimden bana gelene uyarım. Bu Kur'an, Rabbinizden gelen basiretlerdir, inanan bir toplum için bir kılavuz, bir rahmettir." (A'râf, 7/203).

وَيَقُولُونَ لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّه۪ۚ فَقُلْ اِنَّمَا الْغَيْبُ لِلّٰهِ
فَانْتَظِرُوٓا اِنّ۪ي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِر۪ينَ

"Diyorlar: **'Kendisine Rabbinden bir âyet (mucize) indirilmeli değilmiydi?'** De ki: 'Gayb ancak Allah'ın tekelindedir. Bekleyin! Hakikaten ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim'." (Yûnus, 10/20).

Kendisine Hazineler Verilmeli İdi

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحٰٓى اِلَيْكَ وَضَٓائِقٌ بِه۪ صَدْرُكَ اَنْ يَقُولُوا لَوْلَٓا
اُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ جَٓاءَ مَعَهُ مَلَكٌۜ اِنَّمَٓا اَنْتَ نَذ۪يرٌۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَك۪يلٌ

"Senin: **'Ona bir hazine indirilmeli veya kendisiyle bir melek gelmeli değil miydi?'** demelerinden ötürü sana vahyedilenin bir bölümünü bırakman ve bununla göğsünün daralması muhtemeldir. Sen sadece bir uyarıcısın. Allah, her şey üzerinde Vekil'dir." (Hûd, 11/12).

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهِۜ اِنَّمَٓا اَنْتَ مُنْذِرٌ
وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ

"O küfredenler: **'Kendisine Rabbinden bir işaret, alâmet (mucize) indirilmeli değil miydi?'** diyorlar. Sen sadece bir uyarıcısın. Her toplum için bir rehber vardır." (Ra'd, 13/7).

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهِۜ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَٓاءُ
وَيَهْدٖٓي اِلَيْهِ مَنْ اَنَابَۚ

"Küfredenler diyor: **'Rabbinden kendisine bir mucize indirilmeli değil miydi?'** De ki: 'Kuşkusuz Allah, dilediğini saptırır, dönüş yapanı da Kendisine iletir'." (Ra'd, 13/27).

Mucizeler Allah'ın Tekelindedir

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ اَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةًۜ وَمَا كَانَ
لِرَسُولٍ اَنْ يَاْتِيَ بِاٰيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِۜ لِكُلِّ اَجَلٍ كِتَابٌ

"Gerçekten senden önce de peygamberler gönderdik, onlara da eşler ve zürriyet verdik. **Allah'ın izni olmadıkça hiçbir peygamberin bir âyet (mucize) getirmesi olmamıştır.** Her süre için bir yazı vardır." (Ra'd, 13/38).

لَوْ مَا تَاْت۪ينَا بِالْمَلٰٓئِكَةِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِق۪ينَ

"Doğru sözlülerden isen **bize melekleri getirsene!**" (Hıcr, 15/7).

Yerden Su Fışkırtmalısın, İçinden Çayların Aktığı Bağların Olmalı

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْاَرْضِ يَنْبُوعًا

"Dediler: Yerden bizim için **kaynaklar fışkıtmana** değin asla sana inanmayız." (İsrâ, 17/90).

اَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْاَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا

"Yahut senin için **hurma ağaçlarından ve üzümlüklerden bir bahçe olana ve aralarından çayları şarıl şarıl fışkırtmana** değin..." (İsrâ, 17/91).

Göğü Tepemize Yıkmalısın

اَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا اَوْ تَأْتِيَ بِاللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ قَبِيلًا

"Veya -ileri sürdüğün gibi- **göğü üzerimize parçalar halinde düşürmene kadar** yahut Allah'ı ve melekleri karşımıza getirmene değin;" (İsrâ, 17/92).

Altından Evin Olmalı

اَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرُفٍ اَوْ تَرْقٰى فِي السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ
حَتّٰى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرَؤُهُ قُلْ سُبْحَانَ رَبّ۪ي هَلْ كُنْتُ اِلَّا بَشَرًا رَسُولًا

"Veya **altından bir evin olmasına** kadar yahut gökte yükselmene değin. Ama göğe yükselişine de bize kendisini okuyacağımız bir kitap indirmene değin kesinlikle inanmayız! De ki: 'Hâşâ, münezzehtir Rabbim! Ben sadece elçi bir insan olmadım mı?" (İsrâ, 17/93).

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْت۪ينَا بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّه۪ اَوَلَمْ تَأْتِهِمْ بَيِّنَةُ مَا فِي الصُّحُفِ الْاُولٰى

"Bir de: **'Rabbinden bir mucize getirse ya!'** dediler. Peki kendilerine önceki kitaplardaki kanıtlar gelmedi mi?" (Tâhâ, 20/133).

وَقَالُوا مَالِ هٰذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْش۪ي فِي الْاَسْوَاقِ لَوْلَٓا
اُنْزِلَ اِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ نَذ۪يرًا

"Bir de şöyle dediler: 'Bu Peygambere ne oluyor? Yemek yiyor, çarşılarda yürüyor! **Ona bir melek indirilse de yanında korumalık yapan bir melek olsa ya!"** (Furkân, 25/7).

اَوْ يُلْقٰٓى اِلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَاْكُلُ مِنْهَاۜ وَقَالَ الظَّالِمُونَ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا

"Veya ona **bir hazine bırakılıverse** yahut güzel bir bahçesi olsa da ondan yese ya! O zâlimler: **'Sırf büyülenmiş bir adamın peşinden gidiyorsunuz'** dediler." (Furkân, 25/8).

وَقَالُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَاتٌ مِنْ رَبِّهِۜ قُلْ اِنَّمَا الْاٰيَاتُ عِنْدَ اللّٰهِۜ وَاِنَّمَٓا اَنَا۬ نَذِيرٌ مُبِينٌ

"Nitekim: **'Ona Rabbinden âyetler (mu'cizeler) indirilse ya'** dediler. De ki: O mu'cizeler hep Allah katındadır, ben sadece apaçık bir uyarıcıyım." (Ankebût, 29/50).

Kureyş'in Küfür Üzerinde İttifakları

وَاِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ اَوْ يَقْتُلُوكَ اَوْ يُخْرِجُوكَۜ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللّٰهُۜ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ

"Küfre sapmış olanlar bir zaman seni tutup bağlamaları veya seni öldürmeleri yahut seni (Mekke'den) çıkarmaları için **tuzak kuruyorlardı.** Onlar tuzak kurarlarken Allah da onlara kuruyordu! Allah ise tuzak kuranların en hayırlısıdır." (Enfâl, 8/30).

وَانْطَلَقَ الْمَلَاُ مِنْهُمْ اَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلٰٓى اٰلِهَتِكُمْۚ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُۚ

"İçlerinden ileri gelenler ileri fırladı: Haydi yürüyün, tanrılarınız üzerinde sebat gösterin, kuşkusuz bu, istenen şey!" (Sâd, 38/6).

مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْاٰخِرَةِۚ اِنْ هٰذَٓا اِلَّا اخْتِلَاقٌۚ

"Bunu öteki dinde duymadık, bu, sadece **bir uydurmadır.**" (Sâd, 38/7).

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ

"Küfre sapmış kimseler dedi: **'Bu Kur'an'ı dinlemeyin**, okunduğunda gürültü edin, belki siz yenersiniz." (Fussılet, 41/26).

وَلَٓا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَٓا اَعْبُدُ

"Siz de **tapanlardan değilsiniz benim taptığıma.**" (Kafirûn, 109/3).

وَلَٓا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَٓا اَعْبُدُ

"Hem de siz tapanlardan değilsiniz benim taptığıma." (Kafirûn, 109/5).

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

"Sizin dîniniz size, benim dînim bana." (Kafirûn, 109/6).

Müşriklerin Kur'ân'a Yönelik Küfür ve İsnatları

Allah'ın Âyetlerinin Alaya Alındığı Toplantılar Terkedilmelidir

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ اَنْ اِذَا سَمِعْتُمْ اٰيَاتِ اللّٰهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَاُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ اِنَّكُمْ اِذًا مِثْلُهُمْ اِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا

"Gerçekten (Allah) size (bu) kitapta: **'Allah'ın âyetlerine küfredildiğini, onların alaya alındığını duyduğunuzda onun dışında bir söze dalmalarına değin kendileriyle oturmayın, çünkü o taktirde siz de onlar gibi sayılırsınız'** diye indirmişti. Allah iki yüzlüleri ve kâfirleri cehennemde topluca bir araya getirecektir." (Nisâ, 4/140).

وَاِذَا رَاَيْتَ الَّذ۪ينَ يَخُوضُونَ ف۪ٓي اٰيَاتِنَا فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا ف۪ي حَد۪يثٍ غَيْرِه۪ۜ وَاِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرٰى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِم۪ينَ

"Âyetlerimize sataştıklarını gördüğünde **başka bir söze geçmelerine değin kendilerinden yüz çevir.** Eğer şeytan sana unutturursa hatırladıktan sonra artık o zalim toplulukla oturma." (En'âm, 6/68).

Öncekilerin Masalları

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ اِلَيْكَۚ وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ وَف۪ٓي اٰذَانِهِمْ وَقْراًۜ وَاِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَاۜ حَتّٰٓى اِذَا جَٓاؤُ۫كَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوٓا اِنْ هٰذَٓا اِلَّٓا اَسَاط۪يرُ الْاَوَّل۪ينَ

"İçlerinden kimi kulak verip seni dinliyor. Onu iyice anlamalarını engellemek için kalpleri üzerine kat kat örtüler geçirdik, kulaklarına da bir ağırlık koyduk. Her âyeti görseler de ona inanmazlar. Sonunda sana geldiklerinde **seninle tartışmağa koyulurlar**. O küfre sapanlar: **'Bu, öncekilerin masala dönüşmüş efsanelerinden başka bir şey değildir'** derler." (En'âm, 6/25).

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَٓاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هٰذَٓا اِنْ هٰذَٓا اِلَّٓا اَسَاط۪يرُ الْاَوَّل۪ينَ

"Karşılarında âyetlerimiz okunduğunda şöyle demişlerdi: Dinledik, istesek bunun aynısını biz de söyleriz, bu sadece **öncekilerin masalları!"** (Enfâl, 8/31).

وَاِذَا ق۪يلَ لَهُمْ مَاذَٓا اَنْزَلَ رَبُّكُمْۙ قَالُٓوا اَسَاط۪يرُ الْاَوَّل۪ينَۙ

“Onlara: **‘Rabbinizin indirdiği nedir?’** diye sorulduğunda dediler: **‘Öncekilerin masalları!’**.” (Nahl, 16/24).[3]

Bize Başka Bir Kur’ân Getir

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَٓاءَنَا
ائْتِ بِقُرْاٰنٍ غَيْرِ هٰذَٓا اَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِٓي اَنْ اُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَٓائِ
نَفْسِي اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰٓى اِلَيَّ اِنِّٓي اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّي
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

“Âyetlerimiz apaçık belgeler olarak kendilerine okunduğunda bize kavuşmayı ummayanlar: **‘Bize, bundan başka bir Kur’an getir veya bunu değiştir’** dediler. De ki: ‘Onu kendi tarafımdan değiştirmem benim için olacak bir şey değildir. Ben sadece bana vahyedilene uyarım. Rabbime karşı gelirsem büyük bir günün azabından korkarım’.” (Yûnus, 10/15).

‘Kur’ân Muhammed’in Uydurmasıdır’ Diyorlardı

وَمَا كَانَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ اَنْ يُفْتَرٰى مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ
وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

“Bu Kur’an, Allah’tan başkası tarafından uydurulacak bir şey değildir. O, ancak önündekinin tasdiki ve âlemlerin Rabbi tarafından olduğu hususunda hiç kuşku bulunmayan o Kitab’ın ayrıntısıdır.” (Yûnus, 10/37).

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ قُلْ فَاْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ
اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

“Yoksa: **‘Onu uydurdu?’** mu diyorlar? De ki: Eğer doğru sözlüler iseniz siz de benzeri bir sûre getirin ve Allah’tan başka gücünden yararlanmak istediğiniz kim varsa onu da yardıma çağırın.” (Yûnus, 10/38).

---

[3] Ayrıca bkz. 21/5; 25/4.

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُۜ قُلْ فَاْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِثْلِهٖ مُفْتَرَيَاتٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

"Yoksa: **'Onu uydurdu'** mu? diyorlar? De ki: 'Öyle ise siz de onun benzeri uydurulmuş on sûre getirin, doğru sözlüler iseniz Allah'tan başka gücünden yararlanmak istediğiniz kim varsa onu da yardıma çağırın." (Hûd, 11/13).

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُۜ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيَّ اِجْرَامِي وَاَنَا بَرٓيءٌ مِمَّا تُجْرِمُونَ ع

"Yoksa: **'Onu uydurdu'** mu diyorlar? De ki: Eğer onu uydurmuşsam işlediğim suçun vebali bana! Ben sizin işleyegeldiğiniz suçlardan uzağım." (Hûd, 11/35).

'Kur'ân, Başkalarının Desteği ile Muhammed'in Uydurduğu Bir Kitaptır' Diyorlardı

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اِنْ هٰذَٓا اِلَّٓا اِفْكٌ اِفْتَرٰيهُ وَاَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ اٰخَرُونَۚ فَقَدْ جَٓاؤُ ظُلْمًا وَزُورًاۚ

"O küfredenler: **'Bu, sırf bir iftira, onu o uydurdu, başka bir kavim de buna karşı ona yardımda bulundu'** dediler. Doğrusu bir haksızlığa, bir iftiraya başvurdular." (Furkân, 25/4).

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُۚ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَٓا اَتٰيهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ

"Yoksa: 'Onu uydurmuş' mu diyorlar? Hayır o, senden önce kendilerine hiçbir uyarıcı gelmemiş bulunan bir toplumu uyarman için Rabbinden gönderilen haktır. Belki onlar (bu sayede) doğru yolu bulurlar." (Secde, 32/3).

اَفْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَمْ بِهٖ جِنَّةٌۜ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ

“Allah’a bir yalan mı iftira etti yoksa kendisinde bir delilik mi var?’ Doğrusu, âhirete inanmayan o kişiler azap içinde, derin bir sapıklık içindeler.” (Sebe’, 34/8).

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًاۚ فَاِنْ يَشَاِ اللّٰهُ يَخْتِمْ عَلٰى قَلْبِكَۜ وَيَمْحُ اللّٰهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهٖۜ اِنَّهُ عَل۪يمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

“Yoksa **‘Allah’a karşı bir yalan uydurmuş!’** mu diyorlar? Allah dilerse senin kalbine mühür basar, batılı siler ve kelimeleriyle hakkı gerçekleştirir. Kuşkusuz O, sinelerin özünü çok iyi bilendir.” (Şûrâ, 42/24)[4].

وَقَالَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا لِلَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَٓا اِلَيْهِۜ وَاِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِه۪ فَسَيَقُولُونَ هٰذَٓا اِفْكٌ قَد۪يمٌ

“Bir de küfredenler iman edenler hakkında şöyle dediler: ‘Eğer o, iyi bir şey olsaydı onlar bizden önce ona koşmazlardı.’ Bu sözleriyle de amaçlarına ulaşamadıklarında şöyle diyecekler: **‘Bu, eski bir yalan!”** (Ahkâf, 46/11).

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُۚ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَۚ

“Yoksa: ‘Onu kendisi **uydurmakta’** mı diyorlar? Hayır, kendileri inanmazlar.” (Tûr, 52/33).

فَذَرْن۪ي وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهٰذَا الْحَد۪يثِۜ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَۙ

“O halde **bu sözü yalanlayanları Bana bırak!** Biz onları ‘istidrac’ ile çıkarır, bilemeyecekleri noktadan yuvarlarız.” (Kalem, 68/44).

---

[4] Mükerreren geçmiş olan (Tekvîr, 81/25; Mutaffifîn, 83/13) âyetlerini de hatırlatalım.

Hz. Peygamberi *'Büyücü'* ve *'Büyülenmiş'*, Kur'ân'ı da *'Büyü'* Olarak Nitelemişlerdi

Pek Yalancı Bir Büyücü

أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ
الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۗ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَٰذَا
لَسَاحِرٌ مُبِينٌ

"İnsanları uyar ve iman edenlere de, kendileri için Rableri katında kadem-i sıdk (yüksek bir makam) bulunduğunu müjde ver' diye içlerinden bir er kişiye vahyedişimiz insanlara tuhaf mı geldi? Kâfirler: **'Gerçekten bu apaçık bir büyücüdür'** dedi." (Yûnus, 10/2).

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ ۖ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ

"Kendilerine içlerinden bir uyarıcı geldi diye şaştılar! Ve o kâfirler dedi: **'Bu, çok yalancı bir büyücü!"** (Sâd, 38/4).

كَذَٰلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ

"Böyle, bunlardan öncekilere de, bir peygamber gelince mutlaka ya **'büyücü'** ya da **'deli'** dediler." (Zâriyât, 51/52).

Apaçık Bir Büyü

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ

"Üzerine kağıtlara yazılmış bir kitap indirseydik de elleriyle ona dokunsalardı o küfredenler: **'Bu, açık bir büyüden başka bir şey değildir'** derdi." (En'âm, 6/7).

وَهُوَ الَّذٖى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فٖى سِتَّةِ اَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى
الْمَٓاءِ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتَ اِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ
بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوٓا اِنْ هٰذَٓا اِلَّا سِحْرٌ مُبٖينٌ

"O, hanginiz amelce daha iyisiniz diye sizi sınamak üzere gökleri ve yeri altı günde yaratan Zât'tır. O zaman Arş'ı su üzerinde idi. Bununla birlikte sen: **'Kuşkusuz siz ölüm sonrası diriltileceksiniz'** dersen o küfredenler kesinkes derler: **'Bu, apaçık büyüden başka bir şey değil!"** (Hûd, 11/7).

لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ وَاَسَرُّوا النَّجْوَى الَّذٖينَ ظَلَمُوا هَلْ هٰذَٓا اِلَّا بَشَرٌ
مِثْلُكُمْ اَفَتَاْتُونَ السِّحْرَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُونَ

"Kalpleri hep oyunda. Hem onlar, o zâlimler gizlice şu fısıldaşmayı yaptılar: 'Bu, sırf sizin gibi bir insan, artık göre göre **sihire mi** gidiyorsunuz?" (Enbiyâ, 21/3).

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هٰذَٓا اِلَّا رَجُلٌ يُرٖيدُ اَنْ يَصُدَّكُمْ
عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَٓاؤُكُمْ وَقَالُوا مَا هٰذَٓا اِلَّٓا اِفْكٌ مُفْتَرًى وَقَالَ الَّذٖينَ
كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَٓاءَهُمْ اِنْ هٰذَٓا اِلَّا سِحْرٌ مُبٖينٌ

"Karşılarında açık açık âyetlerimiz okunduğunda dediler: 'Bu, sadece sizi atalarınızın tapıp durduklarından çevirmek isteyen bir adam!' Ve dediler: Bu (Kur'ân) yalnız uydurulmuş bir yalandır! Yine o küfre sapmış olanlar kendilerine hak geldiğinde: **'Bu, ancak apaçık bir büyüdür.'** dediler." (Sebe', 34/43).

وَقَالُوٓا اِنْ هٰذَٓا اِلَّا سِحْرٌ مُبٖينٌ

"Dediler: Bu, sadece **apaçık bir büyü."** (Sâffât, 37/15).

وَلَمَّا جَٓاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ وَاِنَّا بِهٖ كَافِرُونَ

"Onlara hak gelince dediler: **'Bu bir büyü**, kesin biz bunu inkâr edenleriz." (Zuhruf, 43/30).

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ
هٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ

"Karşılarında âyetlerimiz açık açık okunurken de o inkâr edenler kendilerine gerçek geldiği zaman: **'Bu apaçık bir büyüdür'** dediler." (Ahkâf, 46/7).

فَقَالَ اِنْ هٰذَا اِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ

"Bu dedi, **'başka değil, sadece aktarılagelen bir sihir!"** (Müddessir, 74/24).

Büyülenmiş Bir Adam

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهٖ اِذْ يَسْتَمِعُونَ اِلَيْكَ وَاِذْ هُمْ نَجْوٰى اِذْ يَقُولُ
الظَّالِمُونَ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا

"Biz, seni dinlerlerken hangi amaçla dinlemekte olduklarını, onlar fısıldaşırlarken o zâlimlerin: 'Siz sadece **büyülenmiş** bir adamın peşine takılıyorsunuz!' demekte bulunduklarını en iyi bileniz." (İsrâ, 17/47).

اَوْ يُلْقٰى اِلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ
اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا

"Veya ona bir hazine bırakılıverse yahut güzel bir bahçesi olsa da ondan yese ya! O zâlimler: 'Sırf **büyülenmiş** bir adamın peşinden gidiyorsunuz' dediler." (Furkân, 25/8).

Hz. Peygambere *'Deli'* ve *'Şâir'* de Demişlerdi

Arkadaşınız Deli Değil

اَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ

"Arkadaşlarında **hiçbir delilik olmadığını** düşünmediler mi? O sadece apaçık bir uyarıcıdır." (A'râf, 7/184).

قُلْ اِنَّمَا اَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ اَنْ تَقُومُوا لِلّٰهِ مَثْنٰى وَفُرَادٰى ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

"De ki: 'Size sadece bir tek öğüt vereceğim: Allah için ikişir ikişer, teker teker ayağa kalkmanızı, sonra iyice düşünmenizi! **Arkadaşınızda herhangi bir delilik yoktur.** O başka değil sadece sizin için yaman bir azabın önünde bir uyarıcıdır." (Sebe', 34/46).

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ

"Yoksa arkadaşınız **deli değil!"** (Tekvîr, 81/22).

Sen Bir Delisin

وَقَالُوا يَا اَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ اِنَّكَ لَمَجْنُونٌ

"Dediler: 'Hey kendisine zikir indirilen, **sen bir delisin'**." (Hıcr, 15/6).

اَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ وَاَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ

"Yoksa: **'Onda bir tür delilik var'** mı diyorlar? Hayır, o, onlara hak ile geldi, ama çoğu haktan hoşlanmıyorlar." (Mü'minûn, 23/70).

اَفْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ

"Allah'a bir yalan mı iftira etti **yoksa kendisinde bir delilik mi var?** Doğrusu, âhirete inanmayan o kişiler azap içinde, derin bir sapıklık içindeler." (Sebe', 34/8).

Eğitilmiş Bir Deli

ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ

"Derken ondan yüz çevirdiler ve: **'Eğitilmiş, bilgili bir mecnun'** dediler." (Duhân, 44/14).

Sen Ne Kâhinsin, Ne de Deli

فَذَكِّرْ فَمَٓا اَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ

"Öyle ise öğüt vermeyi sürdür, çünkü sen, Rabbinin nimeti hakkı için ne **kâhinsin** ne de **deli!"** (Tûr, 52/29).

وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ

"Bir kâhin sözü de değildir! Siz pek az düşünüyorsunuz." (Hâkka, 69/42).

وَاِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِاَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ
اِنَّهُ لَمَجْنُونٌ

"Ve gerçekten küfredenler o zikri duydukları vakit az daha seni gözleriyle kaydıracaklardı. Bir de durmuşlar: **'O kesin bir deli'** diyorlar." (Kalem, 68/51).

O Bir Şâir

بَلْ قَالُٓوا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ بَلِ افْتَرٰيهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَاْتِنَا بِاٰيَةٍ
كَمَٓا اُرْسِلَ الْاَوَّلُونَ

"Onlar: 'Hayır onlar karışık rüya demetleri! Yok onu uydurdu, yok **o bir şâir.** Böyle değilse o zaman bize öncekilerin gönderildikleri gibi bir mu'cize getirsin' dediler." (Enbiyâ, 21/5).

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغٖي لَهُ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْاٰنٌ مُبٖينٌ

"Ona şiiri öğretmedik, hem ona yaraşmaz da, gerekmez de! O sadece bir öğüt ve apaçık bir Kur'andır." (Yâsîn, 36/69).

Delirmiş Bir Şâir

وَيَقُولُونَ اَئِنَّا لَتَارِكُوا اٰلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ

"Ve diyorlardı: Cidden biz mi **delirmiş bir şair** yüzünden tanrılarımızı hakikaten bırakacağız?" (Sâffât, 37/36).

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ

"Yoksa: 'O, **bir şairdir,** kendisine zamanın felaketinin gelmesini gözetiyoruz' mu diyorlar?" (Tûr, 52/30).

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ

"O bir **şair** sözü değildir! Siz pek az inanıyorsunuz." (Hâkka, 69/41).

B) Kureyş'in Şahıs Bazında Ön Plana Çıkan İslam ve Müslüman Düşmanları

a) Ebucehil[5]

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَى

"Baksana **o engelleyene!"** (Alak, 96/9).

عَبْدًا إِذَا صَلَّى

"Bir kulu namaz kıldığında." (Alak, 96/10).

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَى

"Baksana o hidâyet üzere giderse," (Alak, 96/11).

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَى

"Yahut takva ile emrederse! Kötü mü?" (Alak, 96/12).

b) Ebuleheb

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ

"Ebûleheb'in iki eli helâk olsun! Helâk oldu da." (Tebbet, 111/1).

مَا أَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ

"Ona ne malı fayda verdi ne kazandığı." (Tebbet, 111/2).

سَيَصْلَى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ

"O bir alevli ateşe yaslanacak." (Tebbet, 111/3).

---

5 Bkz. İbn Kesir, Celâleyn, Taberî ve Kurtubî Tefsirleri.

6- Hicret'e Doğru

a) İsrâ ve Mi'râc Olayı *• Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya Götürülmüştü • Mi'râc Olayı Aşamasında Resulullah'ın Kalbine Operasyon Yapılmıştı • Cebrail'i ve Cenneti Asıl Hüviyetlerinde Görmüştü • Kureyş Mi'râc Olayını Kabullenenemişti.*

b) Hicret İşâretleri *• Hicret İslam'a Girmiş Olmanın Bir Belirtisi Sayılmıştı • Baskı Gördükleri Halde Hicrete Yanaşmayanlar Kınanmışlardı • Özürlüler Muaf Tutulmuşlardı • Hicret Edenlere Vaadler.*

7- Medine Dönemi

Ensâr (Yardımcılar= Medineli Müslümanlar)

Ensâr'ın Fedâkârlıkları

• Mühacirler Kendilerine Mirasçı Yapılmıştı • Mühacirleri Kendilerine Tercih Etmişlerdi

Kendilerine Verilen Müjdeler

• Kurtuluşa Ermişlerdir • Tam Anlamıyla Müminlerdir • Allah Kendilerinden Hoşnut Kalmıştır • Kusurlarından Dolayı Cezalandırılmamış, Tevbeye Mazhar Kılınmışlardı.

Medine ve Çevresindeki Diğer Toplum Katmanlarının Tavırları

a) Münfıkların Tavırları. *Hz. Peygamber'i İnciten Laflar Söylüyorlar, Kırıcı Tavırlar Sergiliyorlardı • İslam Hakkında Bilgi Edinmeye Gelen Heyetlerin Hz. Peygamber'le Görüşmelerine Engel Oluyorlardı,*

b) Yahudilerin Tutumları *• Yahudilerin Müslümanlara Yönelik Psikolojik Baskıları.*

c) Bedevilerin Tutumları

6- Hicret'e Doğru

a) İsrâ ve Mi'râc Olayı[1]

Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya Götürülmüştü

سُبْحَانَ الَّذٖى اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذٖى بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ اٰيَاتِنَا اِنَّهُ هُوَ السَّمٖيعُ الْبَصٖيرُ

"Kulunu, geceleyin **Mescid-i Haramdan,** kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye çevresini mübarek kıldığımız **Mescid-i Aksa'ya yürüten** Zât bütün eksikliklerden münezzehtir. Gerçekten O'dur çok iyi duyan, çok iyi gören." (İsrâ, 17/1).

Mi'râc Olayı Aşamasında Rasulullah'ın Kalbine Operasyon Yapılmıştı

اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ

"Bağrını senin için açıp genişletmedik mi?" (İnşirah, 94/1).

وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ

"Senden o yükünü indirmedik mi?" (İnşirah, 94/2).

اَلَّذٖى اَنْقَضَ ظَهْرَكَ

"Ki bütün sırtını ağırlaştırıp gıcırdatmıştı." (İnşirah, 94/3).

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ

"Senin şanını yükseltmedik mi?" (İnşirah, 94/4).

Cebrail'i ve Cenneti Asıl Hüviyetlerinde Görmüştü

وَلَقَدْ رَاٰهُ نَزْلَةً اُخْرٰى

"Yemin olsun ki onu bir kez de inişinde gördü." (Necm, 53/13).

---

[1] Bkz. İbn Kesir, Celâleyn, Taberî ve Kurtubî Tefsirlerinin ilgili âyetleri.

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى

"Sidre-i Münteha'nın yanında." (Necm, 53/14).

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوٰىۜ

"Ki Me'vâ cenneti onun yanındadır." (Necm, 53/15).

اِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰىۙ

"O an ki o Sidre'yi bürüyen bürüyordu." (Necm, 53/16).

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى

"Göz, ne şaşıp kaldı, ne haddi aştı." (Necm, 53/17).

لَقَدْ رَاٰى مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى

"Vallahi Rabbinin âyetlerinden (mu'cizelerinden) en büyüğünü gördü." (Necm, 53/18).

Kureyş Mi'râc Olayını Kabullenenemişti

وَاِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِۜ وَمَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّت۪ٓي اَرَيْنَاكَ
اِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْاٰنِۜ وَنُخَوِّفُهُمْۙ فَمَا
يَزِيدُهُمْ اِلَّا طُغْيَانًا كَب۪يرًا

"Bir zaman sana: 'Rabbin insanları çepeçevre kuşatmıştır' demiştik. **Sana gösterdiğimiz o temâşâyı da,** Kur'ân'daki lanetlenmiş ağacı da insanlar için bir sınav olmak üzere yapmıştık. Biz onları korkutuyoruz, ancak bu sadece onların, büyük oranda taşkınlıklarını artırıyor." (İsrâ, 17/60).

اَفَتُمَارُونَهُ عَلٰى مَا يَرٰى

"Şimdi siz gördüğü şey hakkında **kendisiyle tartışıyor musunuz?"** (Necm, 53/12).

b) Hicret İşâretleri ve Mühâcirler

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوا اِنَّ اَرْضِي وَاسِعَةٌ فَاِيَّايَ فَاعْبُدُونِ

"Ey iman eden kullarım! Yeryüzüm geniştir, öyle ise yalnız Bana ibadet edin!" (Ankebût, 29/56).

Hicret İslam'a Girmiş Olmanın Bir Belirtisi Sayılmıştı

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ اَوْلِيَاءَ
حَتّٰى يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ
وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

"Kendileri küfre saptıkları gibi siz de küfretseniz, eşit olsanız diye candan isterler. Allah yolunda **hicret etmelerine değin** onlardan dostlar edinmeyin. (Hicrete yanaşmaz) yüz çevirirlerse onları yakalayın, onları bulduğunuz yerde öldürün. Edinmeyin onlardan ne bir dost ne de bir yardımcı." (Nisâ, 4/89).

Baskı Gördükleri Halde Hicrete Yanaşmayanlar Kınanmışlardı

اِنَّ الَّذِينَ تَوَفّٰيهُمُ الْمَلٰئِكَةُ ظَالِمِي اَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا
مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْاَرْضِ قَالُوا اَلَمْ تَكُنْ اَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا
فَاُولٰئِكَ مَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا

"Kuşkusuz melekler, kendilerine zulmedenlerin canlarını alırlarken: 'Ne işte idiniz?' derler. 'Yeryüzünde ezilip horlanmışlardık' diye cevap verirler. (Melekler): 'Allah'ın yeri geniş değil miydi ki oradan göç edeydiniz?' dediler. İşte onların dönecekleri yer cehennemdir. Ne kötü varılacak yer." (Nisâ, 4/97).

Özürlüler Muaf Tutulmuşlardı

اِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا
يَهْتَدُونَ سَبِيلًا

"Ancak, erkeklerden **zayıf düşürülmüş onlanlar ile** kadın ve çocuklardan **bir çareye güç yetiremeyenler,** bir yol bulamayanlar başka." (Nisâ, 4/98).

فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا

"İşte, Allah'ın onları affetmesi umulur. Allah pek affedici, pek bağışlayıcıdır." (Nisâ, 4/99).

Hicret Edenlere Vaadler

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ
يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Kuşkusuz iman edenler, **Allah yolunda hicret edip savaşanlar**; işte onlar Allah'ın **rahmetini umarlar.** Allah pek bağışlayıcı ve pek merhametlidir." (Bakara, 2/218).

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ
أُنْثَىٰ ۖ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ ۖ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ
عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ

"Derken Rab'leri kendilerine şu karşılığı verdi: 'Ben, sizden erkek veya kadın çalışanın çalışmasını zayi etmeyeceğim. Birbirinizden yaratıldınız. **Göç edenler,** yurtlarından çıkarılanlar, Benim yolumda incitilenler, öldürenler ve öldürülenlere gelince onların kötülüklerini örteceğim, mutlaka onları Allah katından bir karşılık olarak altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacağım. Allah, karşılığın güzeli O'nun katında." (Âl-i Imrân, 3/195).

وَمَنْ يُهَاجِرْ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ يَجِدْ فِي الْاَرْضِ مُرَاغَمًا كَث۪يرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ
مِنْ بَيْتِه۪ مُهَاجِرًا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِه۪ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ اَجْرُهُ عَلَى اللّٰهِ
وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَح۪يمًا

"Kim Allah yolunda **hicret ederse yeryüzünde pek çok gidecek yer ve bolluk bulur.** Kim evinden Allah'a ve Peygamber'e hicret etmek üzere çıkar da sonra yolda kendisine ölüm erişirse gerçekten onun mükâfatı Allah'a düşmüştür. Allah pek bağışlayıcı, pek merhametlidir." (Nisâ, 4/100).

اِنَّ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ
وَالَّذ۪ينَ اٰوَوْا وَنَصَرُٓوا اُو۬لٰٓئِكَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَٓاءُ بَعْضٍ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَلَمْ
يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتّٰى يُهَاجِرُوا وَاِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ
فِي الدّ۪ينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ اِلَّا عَلٰى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ م۪يثَاقٌ وَاللّٰهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَص۪يرٌ

"Kuşkusuz iman edenler, **göç edenler**, mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihadda bulunanlar ile (mühacirleri) barındırıp yardım edenler; işte onlar birbirlerinin dostlarıdır. İmana girdikleri halde **henüz hicret etmeyenlere gelince hicret etmelerine değin** sizin için onların velayetiyle (korunmalarıyla) ilgili herhangi bir şey yoktur. Sizden din konusunda yardım isterlerse, aranızda antlaşma bulunan bir toplum aleyhine olmamak koşuluyla yardım görevinizdir. Allah yapageldiklerinizi pek iyi görendir." (Enfâl, 8/72).

وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ وَالَّذ۪ينَ اٰوَوْا وَنَصَرُٓوا
اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَر۪يمٌ

"İman edip **hicret edenler,** Allah yolunda cihadda bulunanlar ile (mühacirleri) barındıranlar, (onlara) yardım edenler; işte onlar

gerçek müminlerdir. **Onlara bir bağışlama ve değerli bol bir rızık vardır."** (Enfâl, 8/74).

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَاُولٰٓئِكَ مِنْكُمْ
وَاُولُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ فٖى كِتَابِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ
شَیْءٍ عَلٖيمٌ

"Sonradan imana girmekle birlikte **hicret edenler,** yanınızda cihada katılanlar; işte onlar sizdendir. Rahim sahipleri ise, Allah'ın kitabına göre birbirlerine daha yakındırlar. Kuşkusuz Allah her şeyi pek iyi bilendir." (Enfâl, 8/75).

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ
اَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللّٰهِ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَٓائِزُونَ

"İmana girenler, **hicret edenler,** Allah yolunda mallarıyla canlarıyla cihad edenler; **Allah katında dereceleri daha büyüktür.** İşte onlardır kurtuluşa erenler." (Tevbe, 9/20).

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فٖيهَا
نَعٖيمٌ مُقٖيمٌ

"Rab'leri, **onları** kendinden bir rahmet ile, hoşnutlukla ve cennetlerle müjdeliyor. **Orada sürüp giden nimetler yalnız onlarındır."** (Tevbe, 9/21).

خَالِدٖينَ فٖيهَٓا اَبَدًا اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهُٓ اَجْرٌ عَظٖيمٌ

"Orada hep **sürekli kalanlardır.** Kuşkusuz Allah, azametli bir ödül, O'nun katındadır." (Tevbe, 9/22).

وَالسَّابِقُونَ الْاَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرٖينَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذٖينَ اتَّبَعُوهُمْ
بِاِحْسَانٍ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَاَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرٖى تَحْتَهَا
الْاَنْهَارُ خَالِدٖينَ فٖيهَٓا اَبَدًا ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظٖيمُ

"**Mühacirler** ile Ensar'dan öne geçenler ve güzellikle onların ardından gidenler; Allah onlardan razı oldu, onlar da O'ndan hoşnut kaldılar. Kendilerine, altlarında ırmaklar akan cennetler hazırladı. **Oralarda sürekli, ebedi kalacaklar.** İşte budur o büyük kurtuluş!" (Tevbe, 9/100).

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا
حَسَنَةً وَلَاَجْرُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

"Zulüm görmelerinden sonra **Allah uğrunda hicret edenler,** elbette onları dünyada bir güzelliğe yerleştireceğiz. Âhiret ödülü isebir bilselerdi- elbette **daha büyüktür."** (Nahl, 16/41).

اَلَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

"Onlar sabır göstermişlerdir ve yalnız Rablerine dayanıp durmaktadırlar." (Nahl, 16/42).

ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا
وَصَبَرُوا اِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

"Sonra kuşkusuz Rabbin, işkencelere uğratılmalarından sonra **hicret edenler,** akabinde cihad edenler ve sabır gösterenler için; gerçekten Rabbin bütün bunların arkasından elbette çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir." (Nahl, 16/110).

اَلَّذِينَ اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ اِلَّا اَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللّٰهُ
وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ
وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللّٰهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ
مَنْ يَنْصُرُهُ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

"Onlar: 'Rabbimiz bir Allah'tır' demelerinden başka bir sebep, bir hak olmaksızın **yurtlarından çıkarıldılar.** Allah'ın, insanların bir kısmını bir kısmıyla savuşturması olmasaydı Allah'ın isminin içle-

rinde çokça anıldığı manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler yıkılırdı. Elbette Allah, kendisine yardım edene yardım edecektir. Şüphe yok ki Allah çok güçlü, çok izzetlidir." (Hacc, 22/40).

اَلَّذِينَ اِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِى الْاَرْضِ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ وَاَمَرُوا
بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلِلّٰهِ عَاقِبَةُ الْاُمُورِ

"**Onlar ki** kendilerini yeryüzünde iktidar mevkiine getirirsek namazı kılarlar, zekâtı verirler, iyilikle emreder, kötülükten nehyederler. Bütün işlerin sonu da sırf Allah'a aittir." (Hacc, 22/41).

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ثُمَّ قُتِلُوا اَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ
اللّٰهُ رِزْقًا حَسَنًا وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

"Allah yolunda **hicret edip de** sonra öldürülmüş veya ölmüş bulunanlar ise elbette Allah, **onları güzel bir rızık ile rızıklandıracaktır.** Çünkü Allah rızık verenlerin en hayırlısıdır." (Hacc, 22/58).

لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ

"O, onları **hoşnut olacakları bir yere koyacaktır.** Çünkü Allah pekâlâ bilendir, pekâlâ hilimlidir." (Hacc, 22/59).

وَلَا يَأْتَلِ اُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ اَنْ يُؤْتُوا اُولِى الْقُرْبٰى وَالْمَسَاكِينَ
وَالْمُهَاجِرِينَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا اَلَا تُحِبُّونَ اَنْ يَغْفِرَ
اللّٰهُ لَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Bir de içinizden lutuf ve geniş imkânı bulunanlar yakınlarına, miskinlere ve **Allah yolunda hicret edenlere** vergisini vermekte kusur etmesin, bağışlasın, aldırmasın. Allah'ın sizi bağışlamasını arzu etmez misiniz? Allah pekâlâ bağışlayandır, pekâlâ merhametlidir." (Nûr, 24/22).

وَمَا لَكُمْ اَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَلِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَا يَسْتَوِي
مِنْكُمْ مَنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ اُولٰٓئِكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ اَنْفَقُوا
مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا وَكُلًّا وَعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

"Hem Allah yolunda ne diye harcama yapmayacaksınız? Oysa göklerin ve yerin mîrâsı zâten Allah'ın. Fetihten **önce harcayıp çarpışanlarınız diğerlerine eşit olmaz.** Onlar sonradan harcama yapıp çarpışanlardan **derece bakımından daha büyüktür.** Bununla birlikte Allah hepsine de en güzeliyle söz verdi. Allah her ne yaparsanız pekâlâ haberlidir." (Hadîd, 57/10).

لِلْفُقَرَٓاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَاَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ
فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ اُولٰٓئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

"(O gelirler bir de) **yurtlarından ve mallarından çıkarılmış olan o fakirler içindir ki,** onlar, Allah'tan bir lutuf ve hoşnutluk ararlar, Allah'a ve Peygamberi'ne hizmet ederler. İşte onlardır doğru olanlar." (Haşr, 59/8).

وَالَّذِينَ جَٓاؤُ مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِاِخْوَانِنَا الَّذِينَ
سَبَقُونَا بِالْاِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا رَبَّنَٓا اِنَّكَ
رَؤُفٌ رَحِيمٌ

"Ve şunlar ki arkalarından gelmişlerdir, şöyle derler: 'Rabbimiz! Bizleri ve **önceden iman ederek bizi geçmiş olan kardeşlerimizi bağışla** ve gönüllerimizde iman etmiş olanlara karşı kin tutturma! Rabbimiz! Kuşkusuz Sen pekâlâ şefkatli, çok merhametlisin." (Haşr, 59/10).

Rasûlullah'ın Hicreti ve Duası

اِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ
اثْنَيْنِ اِذْ هُمَا فِي الْغَارِ اِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللّٰهَ

مَعَنَاۚ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَك۪ينَتَهُ عَلَيْهِ وَاَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا
وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا السُّفْلٰىۜ وَكَلِمَةُ اللّٰهِ هِيَ
الْعُلْيَاۜ وَاللّٰهُ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ

"Ona yardım etmezseniz Allah, o küfredenler kendisini çıkardıklarında **ona, ikinin ikincisi olarak yardım etmişti.** Hani o iki kişi[2] mağarada iken arkadaşına şöyle diyordu: ***'Üzülme! Gerçekten Allah bizimle!'*** Bunun üzerine Allah onun üzerine sükûnetini indirmiş, kendisini görmediğiniz askerlerle desteklemiş ve o küfredenlerin kelimesini en sefil kılmıştı. Allah'ın sözü ise en yücedir. Allah pek izzetlidir, pek hikmetlidir." (Tevbe, 9/40).

وَقُلْ رَبِّ اَدْخِلْن۪ي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَاَخْرِجْن۪ي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ ل۪ي
مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَص۪يرًا

"De ki: 'Rabbim! Beni, ***doğruluk girişiyle girdir*** ve doğruluk çıkışıyla çıkar, tarafından bana çok iyi yardım eden bir güç ver." (İsrâ, 17/80).

7- Medine Dönemi

Ensâr (Yardımcılar= Medineli Müslümanlar)

Ensâr'ın Fedâkârlıkları

Mühacirler Kendilerine Mirasçı Yapılmıştı

اِنَّ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ
وَالَّذ۪ينَ اٰوَوْا وَنَصَرُٓوا اُو۬لٰٓئِكَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَٓاءُ بَعْضٍۜ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَلَمْ
يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتّٰى يُهَاجِرُواۚ وَاِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ
فِي الدّ۪ينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ اِلَّا عَلٰى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ م۪يثَاقٌۜ وَاللّٰهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَص۪يرٌ

---

[2] Hz. Peygamber ve Ebubekir.

"Kuşkusuz imana girenler, göç edenler, mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihadda bulunanlar ile **(mühacirleri) barındırıp yardım edenler; işte onlar! Onlar birbirlerinin velileridir.** İmana girdikleri halde henüz hicret etmeyenlere gelince hicret etmelerine değin sizin için onların korunmalarıyla ilgili herhangi bir şey yoktur. Sizden din konusunda yardım isterlerse, aranızda antlaşma bulunan bir toplum aleyhine olmamak koşuluyla yardım görevinizdir. Allah yapageldiklerinizi pek iyi görendir." (Enfâl, 8/72).

Mühacirleri Kendilerine Tercih Etmişlerdi

وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُ الدَّارَ وَالْاِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ اِلَيْهِمْ
وَلَا يَجِدُونَ فِى صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّآ اُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ وَلَوْ
كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

"Ve şunlar ki onlardan önce **yurdu hazırlayıp imana sahip oldular,** kendilerine hicret edenlere sevgi beslerler ve onlara verilenden nefislerinde bir kaygı duymazlar, **kendilerinin ihtiyacı olsa bile onları kendilerine tercih ederler.** İşte onlardır felah bulanlar!" (Haşr, 59/9).

Kendilerine Verilen Müjdeler

Kurtuluşa Ermişlerdir

اَلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِىَّ الْاُمِّىَّ الَّذِى يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا
عِنْدَهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ وَالْاِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهٰيهُمْ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَٓائِثَ
وَيَضَعُ عَنْهُمْ اِصْرَهُمْ وَالْاَغْلَالَ الَّتِى كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ
اٰمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِىٓ اُنْزِلَ مَعَهُٓ اُولٰٓئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ

"Yanlarındaki Tavrat ve İncil'de kendisini(n vasıflarını) bulacakları ümmi peygamber elçiye uyarlar. O, onlara iyiliği emreder, kötülükten sakındırır, kendilerine tertemiz nesneleri helal eder, onlara murdarları haram kılar, kendilerinden ağırlıklarını, üzerlerindeki bağları indirir. **Ona iman etmiş, ona saygı göstermiş, ona yardım etmiş olanlar, onunla indirilmiş nura uyanlar; işte onlar! Onlardır muratlarına erenler."** (A'râf, 7/157).

Tam Anlamıyla Müminlerdir

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَالَّذِينَ اٰوَوْا وَنَصَرُوا
اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّاۜ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

"İmana girip hicret edenler, Allah yolunda cihadda bulunanlar ile **(mühacirleri) barındıranlar,** (onlara) yardım edenler; **işte onlardır gerçek müminler.** Onlara bir bağışlama ve değerli bol bir rızık vardır." (Enfâl, 8/74).

Allah Kendilerinden Hoşnut Kalmıştır

وَالسَّابِقُونَ الْاَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ
بِاِحْسَانٍۙ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَاَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا
الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًاۜ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

"Mühacirler ile **Ensar'dan** öne geçenler ile güzellikle onların ardından gidenler; Allah onlardan razı oldu, onlar da O'ndan hoşnut kaldılar. Kendilerine, altlarında ırmaklar akan cennetler hazırladı. Oralarda sürekli, ebedî kalacaklar. **İşte budur o büyük kurtuluş!"** (Tevbe, 9/100).

Kusurlarından Dolayı Cezalandırılmamış, Tevbeye Mazhar Kılınmışlardı

لَقَدْ تَابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْاَنْصَارِ الَّذِينَ
اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ
فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْۜ اِنَّهُ بِهِمْ رَؤُ۫فٌ رَحِيمٌۙ

"Hakikaten Allah, Peygamber'e ve o güçlük zamanında içlerinden bir grubun kalpleri nerede ise kayacak olduktan sonra ona uyan Muhacirler ile **Ensar'a tevbe bahşetti.** Ardından da tevbelerini kabul etti. Cidden O, kendilerine karşı çok şefkatli, çok merhametlidir." (Tevbe, 9/117).

Medine ve Çevresindeki Diğer Toplum Katmanlarının Tavırları

a) Münfıkların Tavırları

Hz. Peygamberi İnciten Laflar Söylüyorlar, Kırıcı Tavırlar Sergiliyorlardı

وَاِذَا ق۪يلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُولِ رَاَيْتَ الْمُنَافِق۪ينَ
يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًاۚ

"Onlara: 'Allah'ın indirdiğine, Peygamber'e gelin' denildiğinde **o iki yüzlülerin** senden alabildiğine **yüz çevirmekte olduklarını** görürsün." (Nisâ, 4/61).

اَيْنَ مَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ ف۪ي بُرُوجٍ مُشَيَّدَةٍۜ وَاِنْ تُصِبْهُمْ
حَسَنَةٌ يَقُولُوا هٰذِه۪ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۚ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هٰذِه۪ مِنْ عِنْدِكَۜ
قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۜ فَمَالِ هٰٓؤُ۬لَٓاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَد۪يثًا

"Nerede olursanız olun -isterse yüksek kulelerde olun- ölüm sizi yakalar. Onlara bir iyilik ilişirse: 'Bu, Allah katındandır' derler. Kendilerine bir fenalık dokunursa: **'Bu senin yüzünden'** diye söylerler. De ki: **'Hepsi Allah katından'**. Bunlara, bu topluluğa ne oluyor ki nerede ise hiçbir sözü anlamıyorlar!" (Nisâ, 4/78).

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌۘ فَاِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذ۪ي
تَقُولُۜ وَاللّٰهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَۚ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِۜ وَكَفٰى
بِاللّٰهِ وَك۪يلًا

"Başüstüne' derler. Yanından çıktıklarında geceleyin içlerinden bir grup söyleyegeldiklerinden başka şeyler kuruyorlar. Allah ise onların geceleyin kurageldiklerini yazıyor. **Onlardan yüz çevir,** Allah'a tevekkül eyle. Allah Vekîl olarak yeter." (Nisâ, 4/81).

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ اَنْ
يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ اِلَّٓا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ وَاَنْزَلَ
اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ
وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا

"Sana, Allah'ın lutfu ve rahmeti olmasaydı içlerinden **bir grup seni saptırmaya yeltenmişti.** Oysa onlar sadece kendilerini saptırırlar, sana hiçbir şekilde zarar veremezler. Allah sana kitabı, hikmeti indirdi, sana bilmediğini öğretti. Sana Allah'ın lutfu pek azametli oldu." (Nisâ, 4/113).

يَٓا اَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ
الَّذِينَ قَالُوٓا اٰمَنَّا بِاَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا
سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ اٰخَرِينَ لَمْ يَاْتُوكَ يُحَرِّفُونَ
الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ اِنْ اُوتِيتُمْ هٰذَا فَخُذُوهُ وَاِنْ
لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللّٰهِ
شَيْـًٔا اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ
وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Ey Peygamber! **Küfürde yarışanların tutumları seni üzmesin.** Onlardan kimisi ağızlarıyla: **'Biz iman ettik'** dedikleri halde kalpleri inanmayanlardandır. Kimisi de yalanı çok iyi dinleyen,

sana gelmemiş bir başka topluluk için pek iyi dinleyen Yahudilerdendir. Ki kelimeleri yerlerinden (anlamından başka anlama) kaydırıyorlar ve: **'Eğer size bu verilirse alın verilmezse uzak durun'** diyorlar. Allah'ın fitneye düşürmeyi murat ettiği kimse için Allah'tan bir şey koparamazsın. İşte onlar, Allah'ın gönüllerini tertemiz yapmayı istemediği kimselerdir. Onlara dünyada bir rezillik vardır. Âhirette de pek büyük bir azap onlar içindir." (Mâide, 5/41).

لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْاُمُورَ حَتّٰى جَٓاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ اَمْرُ اللّٰهِ وَهُمْ كَارِهُونَ

"Gerçekten **onlar** bundan önce de fitne aramışlar, **işleri senin için ters çevirmişlerdi.** Sonunda hak geldi ve onların istememelerine karşın Allah'ın emri üstün geldi." (Tevbe, 9/48).

اِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْۚ وَاِنْ تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ اَخَذْنَٓا اَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ

"Sana bir iyilik erişirse **bu onların canlarını sıkar.** Sana bir kötülük dokunursa: **'Önceden önlemimizi almışız'** derler ve sevine sevine dönerler." (Tevbe, 9/50).

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِۚ فَاِنْ اُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَاِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَٓا اِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ

"İçlerinden kimi sadakaların bölüştürülmesi konusunda **sana dil uzatır.** Onlardan kendilerine verilirse memnun kalırlar, verilmezse hemen öfkelenirler." (Tevbe, 9/58).

وَلَوْ اَنَّهُمْ رَضُوا مَٓا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ سَيُؤْتِينَا اللّٰهُ مِنْ فَضْلِه۪ وَرَسُولُهُٓ اِنَّٓا اِلَى اللّٰهِ رَاغِبُونَ

"Eğer gerçekten onlar, Allah ve Peygamberi'nin kendilerine verdiklerinden memnun kalsalar ve: **'Allah bize yeter, yakında Al-**

lah bize lutfundan verir, Peygamberi de. Hakikaten biz yalnız Allah'a istek duyanlarız' deselerdi." (Tevbe, 9/59).

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ اُذُنٌ قُلْ اُذُنُ خَيْرٍ لَكُمْ
يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ
يُؤْذُونَ رَسُولَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ

"İçlerinden bazıları var ki Peygamberi incitiyorlar ve: **'O, (her söyleneni dinleyen) bir kulaktır'** diyorlar. De ki: 'Sizin için hayır kulağıdır, Allah'a inanır, müminlere (güvenip) inanır ve sizden iman edenlere bir rahmettir. Allah'ın peygamberini inciten kimselere gelince, onlara elem veren bir azap vardır." (Tevbe, 9/61).

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ اِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ اَبِاللّٰهِ
وَاٰيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِؤُنَ

"Eğer kendilerine sorarsan şunu söylerler: **'Biz sadece eğleniyorduk.'** De ki: Allah ile O'nun âyetleri ve Peygamberi ile mi eğleniyordunuz?" (Tevbe, 9/65).

يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ
وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا وَمَا نَقَمُوا اِلَّا اَنْ اَغْنٰيهُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ
مِنْ فَضْلِهِ فَاِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَاِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ عَذَابًا
اَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْاَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

"Söylememişler' diye Allah'a yemin ediyorlar. Gerçekten küfür kelimesini söylemişlerdi. **İslam'a girmeleri ardından küfre saptılar ve başaramadıkları şeyi tasarladılar.** Oysa Allah ve Peygamberi'nin kendilerini lutfundan zengin etmesinden başka intikam almaya kalkışmalarına bir neden yoktu. Tevbe ederlerse kendi hayırlarına olur. Dönerlerse Allah onları dünyada da ahirette de elem ve-

ren bir azapla cezalandırır. Yeryüzünde kendileri için ne bir dost, ne de bir yardımcı vardır." (Tevbe, 9/74).

إِنَّ الَّذِينَ جَاؤُ بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمْ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ

"Haberiniz olsun ki iftira ile gelenler **içinizden bir takımdır**; onu hakkınızda bir şer sanmayın, belki o, hakkınızda bir hayırdır. Onlardan her kişiye kazandığı günahın karşılığı vardır. İçlerinden günahın büyüğünü üstlenene de büyük bir azap vardır." (Nûr, 24/11).

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا رُؤُسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ

"Onlara: **'Gelin Allah'ın Peygamberi sizin için istiğfar ediversin'** denildiği zaman da başlarını bükerler ve kendilerini görürsün ki kibir taslayarak yan çizer giderler." (Munâfıkûn, 63/5).

يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ

"Diyorlar ki: **'Eğer Medine'ye dönersek herhalde en izzetli olan oradan en hor olanı çıkaracaktır!'** Oysa izzet Allah'ın, Peygamberi'nin ve müminlerindir. **Ama münafıklar bilmezler."** (Munâfikûn, 63/8).

İslam Hakkında Bilgi Edinmeye Gelen Heyetlerin Hz. Peygamber'le Görüşmelerine Engel Oluyorlardı

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

"Onlar (münafıklar) **hem ondan (peygamberden) alıkoyuyorlar** hem de ondan uzak duruyorlar. Sadece kendilerini helak ediyorlar, ama bunu farketmiyorlar." (En'âm, 6/26).

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِى اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ

"Kendisine icabet edildikten sonra **Allah hakkında tartışmada bulunanların delilleri Rab'leri katında boştur.** Üzerlerine bir gazap, onlar için pek çetin bir azap vardır." (Şûrâ, 42/16).

b) Yahudilerin Tutumları

Yahudilerin Müslümanlara Yönelik Psikolojik Baskıları

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّونَكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

"Ehlikitap'tan bir grup **sizi saptırmayı candan istedi**, onlar kendilerinden başkasını saptırmıyorlar, ama farkında değiller. (Âl-i Imrân, 3/69).

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ اٰمِنُوا بِالَّذِى اُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُوا اٰخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

"Ehlikitap'tan bir zümre (yandaşlarına) şöyle dedi: **'İnananlara indirilene gündüzün başlangıcında iman edin, günün sonunda da küfredin. Belki onlar** (dinlerinden) **dönerler."** (Âl-i Imrân, 3/72).

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِنْ تُطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ اِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ

"Ey iman edenler! Kendilerine kitap verilenlerden bir zümreye boyun eğerseniz **sizi imanınızdan sonra kâfirler olarak döndürürler** (sizi kâfir yaparlar)." (Âl-i Imrân, 3/100).

لَنْ يَضُرُّوكُمْ اِلَّٓا اَذًىۜ وَاِنْ يُقَاتِلُوكُمْ يُوَلُّوكُمُ الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ

“Size (biraz) eziyetin dışında asla zarar veremezler. Sizinle savaşırlarsa arkalarını dönerler (kaçarlar), sonra yardım da edilmezler.” (Âl-i Imrân, 3/111).

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًاۜ وَدُّوا مَا عَنِتُّمْۚ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَٓاءُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْۚ وَمَا تُخْفٖي صُدُورُهُمْ اَكْبَرُۜ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيَاتِ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ

“Ey iman edenler! Sizin dışınızdakilerden sırdaş edinmeyin, **size zarar vermekte kusur göstermezler,** sizin sıkıntıya düşmenizi candan istemişlerdi. Gerçekten öfkeler ağızlarından taşmıştı, sinelerinin gizlediği ise daha büyüktür. Aklınızı işletirseniz cidden size ayetleri açıkladık.” (Âl-i Imrân, 3/118).

لَتُبْلَوُنَّ فٖٓي اَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذٖينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذٖينَ اَشْرَكُٓوا اَذًى كَثٖيرًاۜ وَاِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ

“Elbette mallarınızda ve canlarınızda sınanacaksınız, **sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve şirk koşanlardan pek çok inciten (söz) işiteceksiniz.** Sabrederseniz ve sakınırsanız kuşkusuz bu, işlerin kararlığındandır.” (Âl-i Imrân, 3/186).

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذٖينَ اُو۫تُوا نَصٖيبًا مِنَ الْكِتَابِ يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرٖيدُونَ اَنْ تَضِلُّوا السَّبٖيلَۜ

“Kendilerine Kitap’tan bir pay verilenlere bakmadın mı? **Sapıklığı satın alıyorlar ve yolu sapıtmanızı istiyorlar.”** (Nisâ, 4/44).

مِنَ الَّذٖينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهٖ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا
وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِاَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدّٖينِۜ
وَلَوْ اَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا وَاسْمَعْ وَانْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ
وَاَقْوَمَۙ وَلٰكِنْ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ اِلَّا قَلٖيلًا

"Yahudi olmuşlardan bazıları kelimeleri (Tevrat'taki) yerlerinden kaydırıyorlar ve dillerini eğip-bükerek, dine de saldırarak: **'Dinledik ve karşı geldik! Dinle dinlemez olası! Bizi güt'** diyorlar. Oysa gerçekten onlar: **'Dinledik ve itaat ettik, dinle ve bizi gözet'** deselerdi kendileri için elbette daha iyi ve daha doğru olurdu. Ancak Allah onlara küfürleri yüzünden lanet etmiştir, çok azı hariç iman etmezler." (Nisâ, 4/46).

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذٖينَ اُو۫تُوا نَصٖيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ
وَيَقُولُونَ لِلَّذٖينَ كَفَرُوا هٰٓؤُلَٓاءِ اَهْدٰى مِنَ الَّذٖينَ اٰمَنُوا سَبٖيلًا

"Kendilerine Kitap'tan bir pay verilenlere bakmadın mı? Cibte ve Tâğut'a inanıyorlar, küfre sapmış olanlar için: **'Bunlar o inanmışlardan daha doğru yoldadırlar'** diyorlar." (Nisâ, 4/51).[3]

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذٖينَ اتَّخَذُوا دٖينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذٖينَ
اُو۫تُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ اَوْلِيَٓاءَۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنٖينَ

"Ey iman edenler! **Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden dininizi bir eğlence, bir oyun edinenleri ve kâfirleri dostlar edinmeyin**. Eğer müminlerseniz Allah'tan korkun." (Mâide, 5/57).

وَاِذَا نَادَيْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًاۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ

[3] Ayrıca bkz. 5/41.

"Namaza çağırdığınızda **onu bir eğlence, bir oyun edinirler.** Çünkü onlar akıl erdirmez bir topluluktur." (Mâide, 5/58).

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللّٰهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ اَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ
مَبْسُوطَتَانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَاَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ اِلَى يَوْمِ
الْقِيٰمَةِ كُلَّمَا اَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ اَطْفَاَهَا اللّٰهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْاَرْضِ فَسَادًا
وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ

"Yahudiler: **'Allah'ın eli bağlıdır'** dediler. Dedikleri yüzünden elleri bağlandı ve lanete uğradılar! Bilakis O'nun iki eli açıktır, nasıl dilerse infakta bulunur. Rabbinden sana indirilen gerçekten onlardan pek çoğunun azgınlığını ve küfrünü artıracak. Aralarına kıyamet gününe değin düşmanlığı ve kini bıraktık. Her ne zaman harp için bir ateş tutuştururlarsa Allah onu söndürür. Yeryüzünde bozgunculuğa koşarlar. Allah fesatçıları sevmez." (Mâide, 5/64).

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوٰى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَاجَوْنَ
بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَاِذَا جَاؤُكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ
اللّٰهُ وَيَقُولُونَ فِي اَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللّٰهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ
يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيرُ

"Bakmaz mısın şunlara: Gizli konuşmaktan yasaklandılar da sonra dönüp yasaklandıkları şeyi yapıyorlar, günah, düşmanlık ve Peygamber'e isyan hususunda fısıldaşıyorlar. Yanına geldiklerinde de seni, Allah'ın selamlamadığı bir şekilde selamlıyorlar! Kendi içlerinde de: **'Allah bizi, söylediklerimiz yüzünden azaba çarptırsa ya!'** diyorlar. Cehennem onlara yeter, ona yaslanacaklar, artık o, ne kötü bir sondur." (Mücâdele, 58/8).

c) Bedevîlerin Tutumları

اَلْاَعْرَابُ اَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَاَجْدَرُ اَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهٖؕ وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ حَكٖيمٌ

"Bedevîler küfür ve nifakça daha beterdirler. Bununla birlikte Allah'ın Peygamberi'ne indirdiğinin sınırlarını bilmemeye daha müsaittirler. Allah çok iyi bilendir, pek hikmetlidir." (Tevbe, 9/97).

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَٓائِرَؕ عَلَيْهِمْ دَٓائِرَةُ السَّوْءِؕ وَاللّٰهُ سَمٖيعٌ عَلٖيمٌ

"Bedevîlerden kimi var ki infakta bulunduğu şeyi **bir ceza ödemesi gibi değerlendirir** ve başınıza felaketler gelmesini bekler. Belalar onların tepesine dönsün! Allah çok iyi duyandır, çok iyi bilendir." (Tevbe, 9/98).

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرُبَاتٍ عِنْدَ اللّٰهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِؕ اَلَٓا اِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْؕ سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ فٖي رَحْمَتِهٖؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحٖيمٌ

"Bedevîlerden kimi de var ki Allah'a ve son güne iman eder, infak ettiğini Allah katında yakınlıklar ve Peygamber'in dualarına (vesileler edinir.) Dikkat! Gerçekten o, kendileri için bir yakınlıktır. Allah yakında onları rahmetinin içine sokacak. Kuşkusuz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir". (Tevbe, 9/99).

وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْاَعْرَابِ مُنَافِقُونَؕ وَمِنْ اَهْلِ الْمَدٖينَةِ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْؕ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْؕ سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ اِلٰى عَذَابٍ عَظٖيمٍ

"Çevrenizdeki **bedevîlerden münafıklar var.** Medine halkından da münafıklıkta uzmanlaşmış olanlar bulunmakta. Onları sen bilmezsin, biz onları biliyoruz. Yakında kendilerini iki kere azaba çarptıracağız, ardından büyük bir azaba itilecekler." (Tevbe, 9/101).

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْاَعْرَابِ شَغَلَتْنَٓا اَمْوَالُنَا وَاَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ
لَنَاۚ يَقُولُونَ بِاَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ ف۪ي قُلُوبِهِمْۜ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ
اللّٰهِ شَيْـًٔا اِنْ اَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا اَوْ اَرَادَ بِكُمْ نَفْعًاۜ بَلْ كَانَ اللّٰهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَب۪يرًا

"Bedevîlerden savaştan geri bırakılanlar yakında sana: **'Bizleri mallarımız ve ailelerimiz oyaladı, onun için bize istiğfar ediver'** diyecekler. Kalplerinde olmayan şeyi ağızlarıyla söyleyecekler. De ki: Allah size bir zarar isterse veya bir menfaat murat buyurursa şimdi hakkınızda Allah'a karşı kim bir şey yapabilir? Doğrusu Allah ne yapmakta olduğunuzu çok iyi bilir." (Feth, 48/11).

بَلْ ظَنَنْتُمْ اَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ اِلٰٓى اَهْل۪يهِمْ اَبَدًا
وَزُيِّنَ ذٰلِكَ ف۪ي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِۚ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا

"Aslında siz, **Peygamber ve müminlerin ebedî olarak ailelerine dönemeyeceklerini sandınız** ve bu, kalplerinize süslü gösterildi. Kötü zanna düştünüz de düşkün bir topluluk oldunuz." (Feth, 48/12).

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ اِذَا انْطَلَقْتُمْ اِلٰى مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْۚ
يُر۪يدُونَ اَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللّٰهِۜ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذٰلِكُمْ قَالَ اللّٰهُ مِنْ قَبْلُۚ
فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَاۜ بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ اِلَّا قَل۪يلًا

"Ganimetlere, onları almak için gittiğinizde o geri bırakılanlar yakında: **'Bizi de bırakın arkanızdan gelelim'** diyecekler. Allah'ın sözünü değiştirmek isteyecekler. De ki: 'Siz bizim arkamızdan asla

gelmeyeceksiniz, Allah hakkınızda bundan önce böyle buyurdu.' Ona da: 'Hayır, bizi kıskanıyorsunuz!' diyecekler. Hayır! Onlar inceliği anlamaz, anlayışları kıt kimselerdir." (Feth, 48/15).

قُلْ لِلْمُخَلَّفٖينَ مِنَ الْاَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ اِلٰى قَوْمٍ اُو۬لٖى بَاْسٍ شَدٖيدٍ
تُقَاتِلُونَهُمْ اَوْ يُسْلِمُونَۚ فَاِنْ تُطٖيعُوا يُؤْتِكُمُ اللّٰهُ اَجْرًا حَسَنًاۚ وَاِنْ
تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا اَلٖيمًا

"O savaştan geri bırakılmış **bedevîlere** de ki: Siz yakında yaman savaşçı bir topluluğa karşı savaşmağa çağırılacaksınız, ya onlarla savaşırsınız ya da onlar müslüman olurlar. Eğer itaat ederseniz o zaman Allah size güzel bir ücret verir. Şâyet bundan önce döndüğünüz gibi yine dönerseniz size acıtan bir azap ile azap eder." (Feth, 48/16).

قَالَتِ الْاَعْرَابُ اٰمَنَّاۜ قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلٰكِنْ قُولُٓوا اَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ
الْاٖيمَانُ فٖى قُلُوبِكُمْۜ وَاِنْ تُطٖيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ اَعْمَالِكُمْ
شَيْـًٔاۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحٖيمٌ

"Bedevîler: 'İman ettik' dediler. De ki: 'Siz iman etmediniz, henüz iman kalplerinizin içine girmemiş iken **'İslâm'a girdik'** deyin. Eğer Allah'a ve Peygamberi'ne itâat ederseniz size, amellerinizden zerrece noksanlaştırmaz. Çünkü Allah öyle bağışlayan, öyle merhametlidir." (Hucurât, 49/14).

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُواۜ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْۚ بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ
عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْاٖيمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقٖينَ

"İslâm'a girmelerini senin başına kakıyorlar. De ki: Müslümanlığınızı **benim başıma kakmayın,** belki doğru sözlüler iseniz sizi imana hidâyet buyurduğundan dolayı Allah sizin başınıza kakar." (Hucurât, 49/17).

Medine'de Yaşanan Bazı Tarihi Olaylar

a) Kıblenin Ka'be'ye Çevrilmesi
b) Hz. Peygamber'in Savaşlar

Bedir Savaşı

• Hz. Peygamber'in Bedir Savaşı ile İlgili Rüyası • Bedir Savaşına Doğru • ***Bedir Savaşındaki Lutuflar*** *• Ordular Birbirlerine Az Gösterilmişti • Meleklerin Yardımı • Gönüllere Güven Aşılanıyor, Yağmurlar Yağdırılıyor • Bedir Savaşında Şeytan Müşrikleri Kışkırtmıştı • Bedir Savaşında Münafıkların Tutumları • Bedir Savaşının Sonucu •* ***Bedir Ganimetleri*** *• Hak Edilen Ganimet Helaldır •* ***Bedir Esirleri*** *• Esir Almak Mutlak Hükümranlığı Gerektirir • Esirleri Müslüman Olmaya Özendiren Telkinler.*

Uhud Savaşı

• Uhud Savaşına İşâret Eden Âyetler *• Sahabelere Sitemler • Uhud Savaşında Müslümanlar İlkönce Bozguna Uğramışlardı • Hz. Peygamberin Öldürüldüğü Dedikodusu ve Tarihsel Uyarı • Uhudda Toparlanma Süreci Ve Sonuç • Uhud Savaşı ve Münafıklar • Uhud Savaşında Sabır Gösterenlere Va'dedilenler • Şehidlere Vermek İstedikleri Müjdeler.*

Huneyn Savaşı'nı Konu Alan Âyetler

• Müslümanlar Görülmeyen Orduların Desteklerine Mazhar Kılınmışlardı

Hendek Savaşı'nın Konu Edinildiği Âyetler

• Rüzgâr ve Görünmez Ordularla Desteklenmişlerdi • Hendek Savaşında Münafıklar • Hendek Savaşında Samimi Müminler • Hendek Savaşında Düşmanların Dağılması

Hudeybiye Gazası ve Barış Antlaşması

• Antlaşma Öncesi Gelişmelere İşâret Eden Âyetler *• Müşrikler Hz. Peygamberin Ka'be'yi Ziyaretine İzin Vermemişlerdi • Saldırgan Olmayın • Ağaç Altında Bîat ve Va'dedilen Ganimetler • Bîat Olayında Yan Çizen Bedeviler Kınanmıştı • Hudeybiye Barışında Kadınlara Yönelik Özel Koşulları İçeren Bir Âyet*

Beni Nadîr Oğulları Gazasına İşâret Eden Âyetler

• Münafıkların Nadîr Oğulları İle İttifak Kurmaları • Nadîr Oğullarının Yurtlarından Sürülmeleri • Nadîr Oğullarından Alınan Ganimetler

Tebük Seferi

• Bu Sefere Çıkılması Hususunda Ağır Davrananlara Yapılan Uyarılar

• Niye Yere Çivilenip Kaldınız? • Tebük Seferinde Münafıklar • Samimi Müminler ile Samimi Olmayanları Ayıklamada İlâhî Bir Ölçü • Katılsalardı Bile Fitne Çıkarmaya Çalışırlardı • Kadınlar Gibi Evlerinde Oturmayı Yeğlediler • Mazeretleri Geçersizdir • Tebük Seferine Katılmadıkları İçin Pişmanlık Duyanlar • Tevbede Samimiyet Ölçüsü

Mescid-i Dırar

Mekke'nin Fethi

• Mekke'nin Fethine İşaret Eden Âyetler ve Resûlullah'ın Rüyası • Hz. Peygamber Mekke'nin Fethedileceğini Rüyasında Görmüştü.

Hayber'in Fethi

• Hayber'in Fethedileceği Yönünde Yorumlanan Âyet

Medine'de Yaşanan Bazı Tarihî Olaylar

a) Kıble'nin Ka'be'ye Çevrilmesi

سَيَقُولُ السُّفَهَٓاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلّٰيهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّت۪ي كَانُوا عَلَيْهَاۜ
قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُۜ يَهْد۪ي مَنْ يَشَٓاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍ

"İnsanlardan o sefihler diyecek: **'Onları, yönelmekte oldukları *o* kıblelerinden ne çevirdi?'** De ki: 'Doğu ve batı Allah'ındır. O dilediklerini dosdoğru yola iletir." (Bakara, 2/142).

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ اُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَٓاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ
الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَه۪يدًاۜ وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّت۪ي كُنْتَ عَلَيْهَٓا اِلَّا
لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِۜ وَاِنْ كَانَتْ لَكَب۪يرَةً
اِلَّا عَلَى الَّذ۪ينَ هَدَى اللّٰهُۜ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُض۪يعَ ا۪يمَانَكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ
بِالنَّاسِ لَرَؤُ۫فٌ رَح۪يمٌ

"İşte böyle! Sizi, insanlara karşı tanık olmanız, Peygamberin de üstünüzde şahit olması için orta bir ümmet yaptık. Üzerinde bulunduğun ***o kıbleyi,*** sırf Peygamberi izleyecek kimseleri iki ökçesi üzerine geri döneceklerden ayırmak için **çevirdik.** Gerçi bu, Allah'ın hidayet ettiği kimselerden başkalarına pek ağır gelmiştir. Allah, imanınızı ziyan edecek değildir. Cidden Allah insanlara karşı pek şefkatli, çok merhametlidir." (Bakara, 2/143).

قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَٓاءِۚ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضٰيهَاۖ فَوَلِّ
وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِۜ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ
شَطْرَهُۜ وَاِنَّ الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْۜ
وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ

"Doğrusu yüzünün göğe doğru çevrilip durduğunu görüyoruz. Artık seni kendisinden **hoşnut kalacağın *bir kıbleye* çevireceğiz.** Haydi yüzünü Mescid-i Haram yönüne çevir, siz de (ey müminler) nerede olursanız yüzlerinizi onun yönüne çevirin. Hiç kuşkusuz kendilerine kitap verilenler bu (çevirme durumu)nun Rab'lerinden gelen bir gerçek olduğunu elbette bilirler. Allah onların yapageldiklerinden habersiz değildir." (Bakara, 2/144).

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا
كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ
إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِي
عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

"Nereden yola çıkarsan yüzünü **Mescid-i Haram yönüne çevir.** (Müminler siz de) nerede olursanız yüzlerinizi **onun yönüne çevirin** ki insanlar için aleyhinizde bir delil olmasın. Ancak içlerinden zulmedenler başka (onlar bildiklerini okurlar). Artık onlardan korkmayın, Ben'den korkun. Bir de (Mescid-i Haram'a dönün ki) size olan nimetimi tamamlayayım. Belki siz bu sayede doğruyu bulursunuz." (Bakara, 2/150).

* * *

b) Hz. Peygamberin Savaşları

Bedir[1] Savaşı[2]

Hz. Peygamber'in Bedir Savaşı ile İlgili Rüyası

إِذْ يُرِيكَهُمُ اللّٰهُ فِى مَنَامِكَ قَلِيلاً وَلَوْ اَرٰيكَهُمْ كَثِيرًا لَفَشِلْتُمْ
وَلَتَنَازَعْتُمْ فِى الْاَمْرِ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ سَلَّمَ اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

"O zaman Allah onları sana **uykunda az gösteriyordu.** Onları sana çok gösterseydi elbette korkar ve savaşma konusunda çekişirdiniz. Ama Allah esenliğe çıkardı.Çünkü O, sinelerin özünü pek iyi bilendir." (Enfâl, 8/43).

Bedir Savaşına Doğru

كَمَا اَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَارِهُونَ

"Hani Rabbin seni hak uğrunda (savaşmak için) evinden çıkarmıştı. Oysa müminlerden bir grup isteksizdiler." (Enfâl, 8/5).

---

1 **Bedir,** Mekke ile Medine arasında bulunan bir kuyu suyunun adı olup sahibi Bedr b. Kelde'nin veya **'ay'** gibi parlak ve yuvarlak olduğundan 'bedr' diye adlandırılmıştır. O yere veya o vadiye 'bedr' denildiği de aktarılmıştır. Bedir savaşı işte burada hicretin ikinci senesi (m.623) ramazan ayının yirmi yedinci -Cuma- günü gerçekleşmiştir (E.H. Yazır, H.D.K.D.II, 536, Sadeleştiren S .Gülle).

2 Gerek Bedir savaşı gerekse diğer savaşlarla ilgili âyetler ayıklanır iken yorum ihtilafı olan âyetlere yer verilmemiştir. Sözgelimi:

هٰذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِى رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ لَهُمْ
ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُؤُسِهِمُ الْحَمِيمُ

"Şu ikisi Rableri hakkında tartışmağa girişmiş iki hasımdır. Bu yüzden o küfredenler için, ateşten çamaşırlar biçilmiştir. Başlarının üstünden kaynar su dökülür." (Hacc, 22/19) âyetinde geçen **'iki hasım'** ile murat edilenin Bedir savaşında ilk düelloyu gerçekleştiren bazı zatlar olduğu rivâyetleri yapılmıştır. Ama aynı âyetle ilgili daha farklı yorumlar da aktarılmıştır. Bu çalışmanın özelliği ise böyle farklı tefsirlere konu olan ve tercih imkânı bulunmayan âyetleri konu dışı tutmaktır.

يُجَادِلُونَكَ فِى الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَاَنَّمَا يُسَاقُونَ اِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ

"Gerçek apaçık ortaya çıktıktan sonra bile sanki onlar göz göre göre ölüme sürükleniyorlarmış gibi hak konusunda seninle çekişiyorlardı." (Enfâl, 8/6).

وَاِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ اِحْدَى الطَّٓائِفَتَيْنِ اَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ اَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهٖ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ

"O zaman Allah size, iki gruptan[3] birinin sizin olacak diye vaad ediyordu. Siz ise güçlü olmayanın sizin olmasını arzuluyordunuz. Allah ise kelimeleriyle hakkı ortaya çıkarmayı ve o kâfirlerin arkasını kesmeyi murat buyuruyordu." (Enfâl, 8/7).

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ

"Ki,o mücrimler (o müşrikler) istemese de hakkı gerçekleştirsin, batılı da ortadan kaldırsın diye." (Enfâl, 8/8).

اِذْ اَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوٰى وَالرَّكْبُ اَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِى الْمِيعَادِ وَلٰكِنْ لِيَقْضِىَ اللّٰهُ اَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيٰى مَنْ حَىَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَاِنَّ اللّٰهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ

"O zaman siz **vadinin** yakın bir kenarında iken onlar vadinin uzak kıyısında, **kervan** ise sizin daha altınızda idiler. Eğer süresi ve yeri belirli bir yerde sözleşmiş olsaydınız ayrılığa düşerdiniz. Ancak Allah (ezelde, ilminde) yapılmış (bitmiş) bir işi gerçekleştirmek için (iki toplumu karşılaştırdı) ki helak olan açıkça helak olsun, yaşayan

[3] Ebu Süfyan'ın başında bulunduğu ticaret kervanı ile savaş için toplanmış Mekkeli Müşrikler. 8/42'ye bkz.

da açıkça yaşasın. Kuşkusuz Allah pek iyi duyandır, pek iyi bilendir." (Enfâl, 8/42).

Bedir Savaşındaki Lutuflar

Ordular Birbirlerine Az Gösterilmişti

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِي
أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا ۗ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

"İki ordu karşılaştığınızda ise **onları size gözlerinizde az gösteriyor, sizi de onların gözlerinde azaltıyordu.**[4] Allah bunu ezelde, ilminde yapılmış bitmiş bir işi yerine getirip gerçekleştirmek için yapıyordu. Bütün işler ancak Allah'a döndürülür." (Enfâl, 8/44).

Meleklerin Yardımı[5]

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ
آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنْزَلِينَ ۗ

"O zaman müminlere: 'İndirilmiş **üç bin melekle** Rabbinizin yardım etmesi yetmiyor mu size?' diyordun." (Âl-i Imrân, 3/124).

بَلَىٰ ۚ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ هَٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ
بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ

"Evet, öyle de değil; sabrederseniz, sakınırsanız ve bu (düşman da) ellerini çabuk tutup size saldırırlarsa Rabbiniz size nişan vurulmuş **beş bin melekle** yardım eder." (Âl-i Imrân, 3/125).

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ
الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ

---

4 Bir sonraki dipnota bkz.

5 Âl-i Imrân sûresindeki âyetlerde Hz. Peygamber'in sahabelere üç bin ila beş bin melekle yardım edileceği vaadi söz konusu ise de Enfâl sûresinde bu yardımın bin melekle yapıldığını ve meleklere de vahy yöntemi ile güven aşılandığını öğreniyoruz.

"O zaman Rabbinizden **yardım istiyordunuz.** Bunun üzerine: **'Kuşkusuz ben size meleklerden ardı ardına bin tanesiyle yardım edeceğim'** diye duanızı kabul etmişti." (Enfâl, 8/9).

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَٰٓئِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا ۚ سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۚ

"O zaman Rabbin **meleklere vahyediyordu:** Ben sizinleyim, haydi iman edenleri pekiştirin, o küfredenlerin yüreklerine korku salacağım! Haydi vurun boyunlarının üstüne, vurun onların bütün parmaklarına." (Enfâl, 8/12).

Gönüllere Güven Aşılanıyor, Yağmurlar Yağdırılıyor

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ ۚ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

"Allah bunu sırf bir müjde olsun ve **gönülleriniz bununla yatışsın** diye yapmıştı. Yardım yalnız ve yalnız Allah tarafındandır. Cidden Allah pek izzetlidir, pek hikmetlidir." (Enfâl, 8/10).

إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ۚ

"O zaman Kendisinden bir güven olmak üzere sizi hafif bir uyku bürüyordu. Sayesinde sizi tertemiz yapması, sizden şeytanın pisliğini gidermesi, gönüllerinizi kuvvetle bağlaması ve onunla ayaklarınızı sağlamlaştırması için **üzerinize gökten bir su indiriyordu."** (Enfâl, 8/11).

Bedir Savaşında Şeytan Müşrikleri Kışkırtmıştı

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ
وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

“Çalım satıp insanlara gösteriş yaparak yurtlarından çıkan ve Allah yolundan meneden o kimseler gibi olmayın. Allah, onların yapıp durduklarını çepeçevre kuşatandır.” (Enfâl, 8/47).

وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ
مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلَى
عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ
اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ

“Şeytan onlara yaptıklarını süsledi ve: ‘**Bugün insanlardan sizi yenecek hiç kimse yoktur, hem ben sizi destekliyorum**’ dedi. Ama ne zaman iki grup karşılıklı gözüktü, iki ökçesi üzerine geri döndü ve şunları söyledi: ‘Ben sizden uzağım, cidden ben sizin göremediğinizi görüyorum, ben Allah’tan korkarım. Öyle ya, Allah, pek yaman azaplıdır’.” (Enfâl, 8/48).

Bedir Savaşında Münafıkların Tutumları

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ
وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

“O zaman münafıklar ile yüreklerinde bir illet bulunanlar: **‘Şunları dinleri aldattı!’** diyorlardı. Oysa kim Allah’a güvenirse bilsin ki Allah pek izzetlidir, pek hikmetlidir.” (Enfâl, 8/49).

Bedir Savaşının Sonucu

قَدْ كَانَ لَكُمْ اٰيَةٌ فٖى فِئَتَيْنِ الْتَقَتَاۜ فِئَةٌ تُقَاتِلُ فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ وَاُخْرٰى كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَاْىَ الْعَيْنِۜ وَاللّٰهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهٖ مَنْ يَشَٓاءُۜ اِنَّ فٖى ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِاُو۬لِى الْاَبْصَارِ

"(Bedir'de) karşılaşan şu iki toplulukta sizin için gerçekten bir ibret vardı. Bir topluluk Allah yolunda savaşıyor; öteki ise kâfirdi, kafalarındaki gözleriyle onları (Müslümanları) **iki katları[6] görüyorlardı.** Allah dilediğini yardımıyla destekliyordu. Kuşkusuz bunda basiret gözleri olanlar için elbette bir ders vardır." (Âl-i Imrân, 3/13).

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَاَنْتُمْ اَذِلَّةٌۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

"Yemin olsun ki siz ezikler iken Allah size **Bedir**'de yardım etmişti. Öyle ise Allah'tan korkun ki şükredebilesiniz." (Âl-i Imrân, 3/123).

اَوَلَمَّٓا اَصَابَتْكُمْ مُصٖيبَةٌ قَدْ اَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَاۙ قُلْتُمْ اَنّٰى هٰذَاۜ قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ

"(Başkalarına) iki katını dokundurduğunuz bir musibet başınıza gelince mi: **'Bu musibetler de nereden çıktı?'** dediniz. De ki: 'O, kendinizdendir!' Kuşkusuz Allah her şeye karşı pek güçlüdür." (Âl-i Imrân, 3/165).

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَۚ

"Ki, o mücrimler (o müşrikler) istemese de hakkı gerçekleştirsin, bâtılı da ortadan kaldırsın diye." (Enfâl, 8/8).

---

6 Bu âyetle 8/44 âyeti arasında bir çelişki sözkonusu değildir. Çünkü 8/44 âyeti, savaş öncesinde müşrikleri savaşa özendirmek için müslümanlar da onların gözlerine olduklarından da az gösterilmişti. 3/13 âyeti ise savaşın fi'len yapıldığı süreci yansıtmaktadır. Özetle, savaş öncesi müslümanları sayıca az görüp yüreklenen müşrikler savaş esnasında -yardıma gelen meleklerin katılımları ile- müslümanları kendilerinin iki katı olarak görmüşlerdi. S.G.

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ رَمٰى وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَٓاءً حَسَنًا اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

"Onları siz öldürmediniz, ancak Allah öldürdü. Attığında sen atmadın, ancak Allah attı. (Bunu) müminleri, tarafından güzel bir sınavla denemesi için yaptı. Cidden Allah, iyi duyandır, iyi bilendir." (Enfâl, 8/17).

سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ

"Kesin o topluluk bozulacak ve arkalarını dönüp gidecekler!" (Kamer, 54/45).

Bedir Ganimetleri

Hak Edilen Ganimet Helâldir

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْاَنْفَالِ قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ وَالرَّسُولِ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُٓ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

"Sana **ganimetlerden** soruyorlar. De ki: 'Ganimetler Allah ve Peygamber içindir, Allah'tan sakının ve aranızda olanları düzeltin, inanan kimselerseniz Allah'a ve Peygamberi'ne itâat edin" (Enfâl, 8/1).

وَاعْلَمُوٓا اَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَاَنَّ لِلّٰهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ وَمَٓا اَنْزَلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"Allah'a, hak ve bâtılın ayrılış günü ile **iki topluluğun karşılaştığı günde** kulumuza indirdiğimize inanmışsanız bilin ki **ganimet** olarak aldığınız herhangi bir şeyin beşte biri Allah'ın, Peygamber'in, yakınlık sahibinin, yetimlerin, yoksulların, yolda kalmışlarındır. Allah her şeye karşı pek güçlüdür." (Enfâl, 8/41).

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًاۘ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Öyle ise **ganimet olarak elde ettiklerinizden helal ve tertemiz olarak yiyin.** Allah'tan korkun. Kuşkusuz Allah, pek bağışlayıcıdır, pek merhametlidir." (Enfâl, 8/69).

Bedir Esirleri

Esir Almak Mutlak Hükümranlığı Gerektirir

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَكُونَ لَهُٓ اَسْرٰى حَتّٰى يُثْخِنَ فِي الْاَرْضِۜ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَاۗ وَاللّٰهُ يُرِيدُ الْاٰخِرَةَۜ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

"Hiçbir peygamberin, yeryüzünde ağırlık kazanıncaya değin **esirler alması uygun değildir.** Siz dünya menfaatını istiyorsunuz, oysa Allah ahireti istiyor. Allah pek izzetlidir, pek hikmetlidir." (Enfâl, 8/67).

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللّٰهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَٓا اَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

"Eğer Allah'ın (ezelde) geçmiş bir takdiri olmasaydı aldığınız fidyeden ötürü size elbette büyük bir azap dokunurdu." (Enfâl, 8/68).

Esirleri Müslüman Olmaya Özendiren Telkinler

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِٓي اَيْدِيكُمْ مِنَ الْاَسْرٰىۙ اِنْ يَعْلَمِ اللّٰهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّٓا اُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Ey Peygamber! Ellerinizde esir olanlara söyle: **'Allah, kalplerinizde bir hayır olduğunu bilirse size, sizden alınanlardan daha hayırlısını verir ve sizi bağışlar.'** Allah çok bağışlayıcı çok merhametlidir." (Enfâl, 8/70).

Uhud[7] savaşı

Uhud Savaşına İşâret Eden Âyetler [8]

Sahabelere Sitemler

وَاِذْ غَدَوْتَ مِنْ اَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنٖينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِۜ وَاللّٰهُ سَمٖيعٌ عَلٖيمٌۙ

"Hani bir vakit, müminleri **savaş için** mevzilere hazırlamak üzere erkenden ailenden ayrılmıştın. Allah pek iyi duyan, pek iyi bilendir." (Âl-i Imrân, 3/121).

اِذْ هَمَّتْ طَٓائِفَتَانِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلَاۙ وَاللّٰهُ وَلِيُّهُمَاۜ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

"Bir vakit içinizden **iki zümre dağılmaya yüz tutmuştu,** oysa Allah onların dostudur. Müminler ancak Allah'a güvensin." (Âl-i Imrân, 3/122).

Uhud Savaşında Müslümanlar İlkönce Bozguna Uğramışlardı[9]

اِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُۜ وَتِلْكَ الْاَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِۚ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَٓاءَۜ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمٖينَۙ

---

7 Uhud, Medine yakınlarında bir dağdır, İslâm tarihinde önemli bir yeri vardır. Resulullah *-sallallahu aleyhi ve sellem-* çeşitli vesileler ile: ***'Uhud bir dağdır, o bizi sever, biz de onu severiz'*** buyurmuştur. Burada gerçekleşen savaşın tarihi konusunda farklı rivayetler vardır. Hicretin üçüncü yılında Şevval'in on birine rastlayan cumartesi günü gerçekleştiği rivayeti yapıldığı gibi; Hicretin otuz ikinci ayında Şevval'in yedisinde meydana geldiği de kaydedilmiştir. Âl-i Imrân sûresi'nin önemli bir bölümü doğrudan veya dolaylı olarak bu savaşla ilgili âyetlerden oluşur. (Bkz. Tecrîd-i Sarih, X, 186).

8 Bkz. İbn Kesir, Celâleyn, Taberî, Kurtubî tefsirleri.

9 Uhud savaşında Müslümanların bozguna uğradıkları tarihsel bir gerçektir. Bu konuda pek çok laflar edilmiştir. Âyetlerdeki sitemler üzerinde düşünülür ise uzun yorumlara hiç gerek kalmaz. Bizim Elmalılı merhum'un sadeleştirdiğimiz tefsirinde bu konu bağlamında formüle ettiğimiz: **'Kâfirlerin bâtıla imanları, müminlerin hakka olan imanların-**

"Size **bir yara dokunuyorsa** onlara da benzeri bir yara dokunmuştu. İşte o günler.. Onları insanlar arasında evirip-çeviriyoruz. (Bunu bir de) Allah, iman edenleri ortaya koysun ve sizden şahitler edinsin diye (yapıyor). Allah zalimleri sevmez." (Âl-i Imrân, 3/140).

وَلِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرٖينَ

"Allah inananları **iyice seçsin** ve kâfirleri mahvetsin diye." (Âl-i Imrân, 3/141).

Cennetin Bedeli Vardır

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذٖينَ جَاهَدُوا
مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرٖينَ

"Yoksa siz, Allah içinizden cihad edenleri hiç bilmeden, sabredenleri belirlemeden **cennete gireceğinizi mi sandınız?"** (Âl-i Imrân, 3/142).

Ölümle Burun Buruna Gelmeden Önce Ölmek İçin Can Atıyordunuz

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَاَيْتُمُوهُ
وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ

"Yemin olsun ki siz, **ölümle karşılaşmadan önce onu arzuluyordunuz.** İşte onu gerçekten gördünüz ve siz bakıp duruyorsunuz." (Âl-i Imrân, 3/143).

Hz. Peygamberin Öldürüldüğü Dedikodusu ve Tarihsel Uyarı

وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ اَفَاِنْ مَاتَ اَوْ قُتِلَ
انْقَلَبْتُمْ عَلٰى اَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلٰى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللّٰهَ
شَيْـًٔا وَسَيَجْزِي اللّٰهُ الشَّاكِرٖينَ

---

dan daha güçlü ise kâfirlerin üstünlük kurmaları doğaldır!' görüşleri (E. Tefsiri Huzur Yayınları, II,549) bütün yorumların bir özetidir.

"**Muhammed** sadece bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçmişti. Şimdi o **ölürse** veya **öldürülürse** ökçeleriniz üzerine gerisin geri mi döneceksiniz? Kim iki ökçesi üzerine gerisin geri dönerse Allah'a hiçbir şekilde zarar veremez. Allah şükredenleri mükâfâtlandıracak." (Âl-i Imrân, 3/144).

Kaçıyor Arkanıza Bakmıyordunuz

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللّٰهُ وَعْدَهُٓ اِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِاِذْنِه۪ۚ حَتّٰٓى اِذَا
فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْاَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَٓا اَرٰيكُمْ
مَا تُحِبُّونَۜ مِنْكُمْ مَنْ يُر۪يدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُر۪يدُ
الْاٰخِرَةَۚ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْۚ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْۜ
وَاللّٰهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِن۪ينَ

"Siz, bir vakit onları Allah'ın izniyle kesip doğrarken Allah size olan sözünü yerine getirdi. Nihayet **yılgınlık gösterdiniz,** o iş hususunda çekiştiniz ve size sevmekte olduğunuzu gösterdikten sonra **isyan ettiniz.** İçinizden kimi dünyayı istiyor, yine içinizden kimi de âhireti istiyordu. Sonra sizi sınamak için sizleri onlardan uzaklaştırdı. Gerçekten Allah sizi bağışlamıştı. Öyle ya, Allah müminlere karşı lutuf sahibidir." (Âl-i Imrân, 3/152).

اِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُ۫نَ عَلٰٓى اَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ
ف۪ٓي اُخْرٰيكُمْ فَاَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ لِكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلٰى
مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَٓا اَصَابَكُمْۜ وَاللّٰهُ خَب۪يرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

"O vakit siz **uzaklaşıp duruyordunuz, dönüp kimseye bakmıyordunuz.** Peygamber ise arkanızdan sizi çağırıyordu. Derken (Allah) sizi keder üstüne kederle cezalandırdı ki elinizden kaçan için de, başınıza gelen için de üzülmeyesiniz. Allah yapageldiklerinizden haberdârdır." (Âl-i Imrân, 3/153).

Uhudda Toparlanma Süreci ve Sonuç

ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ اَمَنَةً نُعَاسًا يَغْشٰى طَٓائِفَةً مِنْكُمْ
وَطَٓائِفَةٌ قَدْ اَهَمَّتْهُمْ اَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ
يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْاَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ اِنَّ الْاَمْرَ كُلَّهُ لِلّٰهِ يُخْفُونَ فٖٓي
اَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا
هٰهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فٖي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذٖينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ اِلٰى
مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللّٰهُ مَا فٖي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فٖي
قُلُوبِكُمْ وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

"Sonra, o kederin ardından üzerinize **bir güven, içinizden bir zümreyi bürüyen bir uyku indirdi.** Bir zümre ise kendi canlarının derdine düşmüşlerdi, Allah hakkında hakka aykırı cahiliye sanısı gibi sanılar besliyorlar ve: 'Bu işten bize herhangi bir şey var mı?' diyorlardı. De ki: **'Kuşkusuz bütün iş Allah'ındır.'** Sana açıklamayacaklarını içlerinde saklıyorlar. Diyorlar: 'O işten bize bir şey olsaydı burada öldürülmezdik.' De ki: 'Evlerinizde olsaydınız bile üzerlerine öldürülme(leri) yazılmış olanlar muhakkak yatacakları yere çıkacaklardı. Allah bunu, göğüslerinizdekini sınaması ve gönüllerinizdekini süzmesi için (yaptı). Allah, sinelerin özünü pek iyi bilendir." (Âl-i Imrân, 3/154).

اِنَّ الَّذٖينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ اِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ
بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهُمْ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ حَلٖيمٌ

"Kuşkusuz, iki toplum karşılaştığı gün içinizden yüz çevirip gidenleri yaptıkları bazı işlerden dolayı **şeytan** kaydırmak istemişti. Allah yine de onları bağışladı. Cidden Allah pek bağışlayıcı ve çok yumuşak davranandır." (Âl-i Imrân, 3/155).

أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّى هٰذَا قُلْ هُوَ
مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"(Başkalarına) gerçekten iki katını dokundurduğunuz bir musibet başınıza gelince mi 'Bu da nereden?' dediniz. De ki: 'O, kendinizdendir! Kuşkusuz Allah pek güçlüdür." (Âl-i Imrân, 3/165).

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ اللّٰهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ

"O iki **ordunun karşılaştığı gün** başınıza gelen de Allah'ın izniyledir ve inananları belirlemesi içindir." (Âl-i Imrân, 3/166).

Uhud Savaşı ve Münafıklar

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ أَوِ ادْفَعُوا قَالُوا
لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَاتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ
يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللّٰهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ

"Hem de iki yüzlülük yapanları ortaya çıkarması içindir. Onlara: **'Gelin Allah yolunda savaşın veya savunma yapın'** denilmişti de: **'Savaşmayı bilsek sizi izlerdik.'** demişlerdi. O gün onların yakınlıkları imandan çok küfre idi. Kalplerinde olmayanı ağızlarıyla söylüyorlardı. Oysa Allah saklayageldiklerini çok iyi bilmektedir." (Âl-i Imrân, 3/167).

اَلَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا قُلْ فَادْرَؤُا
عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

"Onlar oturdular ve kardeşleri için şöyle dediler: **'Bizi dinleselerdi öldürülmezlerdi.'** De ki: 'Doğru sözlülerseniz haydi kendilerinizden ölümü geri çevirin!" (Âl-i Imrân, 3/168).

Allah'ın Saptırdığını Kimse Doğru Yola İletemez

فَمَا لَكُمْ فِى الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ وَاللّٰهُ اَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُواۜ اَتُرِيدُونَ
اَنْ تَهْدُوا مَنْ اَضَلَّ اللّٰهُۜ وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا

"Öyle ise neyiniz var da **münafıklar konusunda iki grup oluyorsunuz?** Oysa Allah onları, kendi kazandıkları yüzünden baş aşağı etti. Yoksa Allah'ın saptırdığını doğru yola iletmek mi istiyorsunuz? Allah'ın saptırdığına asla bir yol bulamazsın." (Nisâ, 4/88).

Uhud Savaşında Sabır Gösterenlere Vaad Edilenler

Şehidlere Vermek İstedikleri Müjdeler

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًاۜ بَلْ اَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَۙ

"Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanma! Bilakis Rableri katında dirilerdir, rızıklandırılıyorlar." (Âl-i Imrân, 3/169).

فَرِحِينَ بِمَٓا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖۙ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا
بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْۙ اَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَۢ

"Allah'ın kendilerine lutfundan verdikleriyle pek sevinçliler ve arkalarından kendilerine (henüz) katılmamış olanlara: **'Onlara korku yoktur, onlar üzülmezler'** diye muştulamak isterler." (Âl-i Imrân, 3/170).

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍۙ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ اَجْرَ الْمُؤْمِنِينَۚۛ

"Allah'tan bir nimetle bir lutufla ve Allah'ın müminlerin ödüllerini ziyan etmeyeceğine dair muştulamak isterler." (Âl-i Imrân, 3/171).

اَلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلّٰهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَٓا اَصَابَهُمُ الْقَرْحُۜۛ لِلَّذِينَ
اَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا اَجْرٌ عَظِيمٌۚ

"Onlar, yaralandıktan sonra bile Allah'a ve Peygamber'e icabet etmek isteyenlerdir. Onlardan güzellik sergileyenler ve müttaki olanlar için **pek büyük bir ödül vardır."** (Âl-i Imrân, 3/172).

Huneyn Savaşı[10]'nı Konu Alan Âyetler

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ ف۪ي مَوَاطِنَ كَث۪يرَةٍۙ وَيَوْمَ حُنَيْنٍۙ اِذْ اَعْجَبَتْكُمْ
كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْـٔاً وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ
بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِر۪ينَۚ

"Allah size pek çok yerlerde, **Huneyn** gününde yardım etmişti ki, o zaman çokluğunuz sizi böbürlendirmişti, (ama) sizden herhangi bir şeyi gidermemişti ve olanca genişliğine rağmen yeryüzü size dar gelmişti. Sonra yenilmişler olarak gerisin geri dönmüştünüz." (Tevbe, 9/25).

---

10 Bu hususta Tecrîd-i Sarih'te (VII,97; VIII/316 vd.) verilen bilgileri kısmen sadeleştirerek aktarıyoruz: "Harp sahası olan Huneyn, Mekke'ye üç mil uzaklıkta ve Mekke ile Tâif arasında, Arafat dağının arkasında Tâif'e yakın bir vâdidir. Arapların meşhur panayirlerinden (çok amaçlı fuarlarından, S.G) ***'Zü'l-Mecâz'***, Huneyn eteğinde kurulduğundan ve burada çok kıymetli müşâareler/şiir yarışmaları, münâşedeler/ozan atışmaları cereyan ettiğinden Arap Edebiyat tarihinde kendisinden sözedilir. Kur'ân-ı Kerîm'de zikrolunan ***'Yevm-i Huneyn'***, Huneyn vâdisinde gerçekleşen harbin rastladığı Hicretin sekizinci yılının Şevval ayının beşinci günüdür ve Mekke'nin fethinden sonradır. Bu savaş ***Hevâzin*** ve ***Sekîf*** kabilelerine karşı yapılmıştı.
Savaşın Sebebi ve Sonucu: Mekke'nin fethi ile Kureyş'in hesabı görülmüştü. Buna karşın İslâm'ın yükselişini bir türlü hazmedemeyen ve Arapların en savaşçı iki kabilesi olarak ün yapan Hevâzin ile Sekîf ne olursa olsun azgınlıklarını ve İslâm'a karşı kin ve düşmanlıklarını bırakmamışlardı. Kabileler arasında sürekli dolaşarak Müslümanlar aleyhinde genel bir hareket hazırlamaya çalışmışlar ve bunda da başarılı olmuşlardı. Mekke'nin fethi üzerine bu hareketin hızlandırılması gereğine kanaat getirerek bütün güçleri ile, kadınları ile, çoluk-çocukları ile, malları-mülkleri ile Huneyn'e gelerek savaş konumu almışlardı... Hadiste bildirildiği üzere ilk hamlede Hevâzin güçleri bozguna uğramış, ama Mekkelilerin ganimete koşmaları üzerine Huneyn vâdisinde pusuya yatmış Hevâzin okçularının şiddetli ok hücumuna uğrayarak fena halde bozguna uğradılar...Sunuçta Rasûlullah zafere ulaşmış, alınan ganimetlerin ve esirlerin Ci'râne mevkiinde korunmasını emredip kendileri Huneyn'den kaçan ve Tâif'te tutunan düşmanı izlemiş ve İbn İshak'ın rivâyetine göre, yirmi küsur gün Taif'i kuşatma altında tuttuktan sonra fethini gelecek seneye erteleyerek Ci'râne mevkiine dönmüştür...

Müslümanlar Görülmeyen Orduların Desteklerine Mazhar Kılınmışlardı

ثُمَّ اَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلٰى رَسُولِهٖ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَاَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذٰلِكَ جَزَٓاءُ الْكَافِرِينَ

"Sonra Allah, Peygamberi ile müminler üzerine huzur veren rahmetini indirdi, **görmediğiniz orduları bindirdi** ve küfredenleri azaba çarptırdı. İşte budur kâfirlerin cezası." (Tevbe, 9/26).

ثُمَّ يَتُوبُ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Sonra bunun ardından Allah dilediklerine tevbe bahşeder. Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir." (Tevbe, 9/27).

Hendek Savaşı[11]'nın Konu Edinildiği Âyetler

Rüzgâr ve Görünmez Ordularla Desteklenmişlerdi

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ جَٓاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا

"Ey iman etmiş olanlar! Allah'ın üzerinizdeki nimetini anımsayın. Hani bir zaman size de onların üzerine **bir rüzgâr ve sizin görme-**

---

[11] Burada Hendek sözcüğü ile kastedilen, şehir surlarının çevresinde kazılan çukurlardır. Bu savaşta Medine'yi savunmak için etrafına hendek kazıldığından bu isim ile anılmıştır. İbn Sa'd Tabakat'ında Hendek gazasının ve hendek kazılmasının sebebini -özetle- şöyle bildiriyor: "Resûl-i Ekrem, Nadîr oğullarını yurtlarından sürgüne gönderdiğinde bunların ileri gelenleri Hayber Yahudilerine sığınmışlardı. Bunlardan yirmi kadar Yahudi, Huyey b. Ahtab başkanlığında Mekke'ye giderek Kureyş'e yakındılar ve onları birlikte Resûlullah üzerine harekete davet ettiler. Ardından daha başka kabileleri de dolaşarak Hayber'in bir yıllık hurma ürününün yarısını kendilerine vermek vaadi ile bunları da ayaklandırdılar. Sonuçta on bin kişilik bir ordu toplandı ve Ebû Süfyan'ın kumandası altında Medine üzerine yürüdüler...Resûlullah durumdan haberdâr olunca savunmaya yönelik bir harp yapılmasına karar verildi ve sonuçta Selmân-i Fârisî'nin teklifi üzerine hendek kazılmasına karar verildi. Hendek gazasının tarihi hakkında müteaddit rivâyetler vardır. Hicretin dördüncü yılında Şevvâl ayında gerçekleştiği rivâyeti önemlidir. Uhud gazası ile Hendek gazası arasında birtakım seriye (çete) vak'aları da olmuştur... Resûlullah hendek kazmaya bizzât katılmıştır.. (Bkz. Tecrîd-i Sarîh, X, 211, 212).

diğiniz ordular göndermiştik. Allah yapageldiğinizi hep gören olmuştur." (Ahzâb, 33/9).

اِذْ جَٓاؤُ۫كُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ اَسْفَلَ مِنْكُمْ وَاِذْ زَاغَتِ الْاَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللّٰهِ الظُّنُونَا

"Hani size üstünüzden ve alt tarafınızdan gelmişlerdi, gözler kaymış, yürekler gırtlaklara ulaşmıştı ve Allah hakkında o zanlarda bulunmuştunuz." (Ahzâb, 33/10).

هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا

"İşte orada müminler sınanmışlar ve pek yaman bir sarsılışla sarsılmışlardı." (Ahzâb, 33/11).

Hendek Savaşında Münafıklar

وَاِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُهُٓ اِلَّا غُرُورًا

"Hani o zaman münafıklar ile kalplerinde maraz bulunanlar diyordu: **'Allah ve Peygamberi bize bir aldanıştan başka bir şey va'detmemiş!"** (Ahzâb, 33/12).

وَاِذْ قَالَتْ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ يَٓا اَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَاْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ اِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ اِنْ يُرِيدُونَ اِلَّا فِرَارًا

"İçlerinden bir grup da şöyle demişti: 'Ey Yesrib (Medine) halkı, artık size duracak yer yoktur, haydi geri dönün.' Onlardan bir grup da: **'Evlerimiz açıktır'** diyerek Peygamber'den izin istiyordu. Oysa onlar açık değildir. Onlar sırf kaçmak istiyorlardı." (Ahzâb, 33/13).

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ اِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ اَوِ الْقَتْلِ وَاِذاً لَا تُمَتَّعُونَ اِلَّا قَليلاً

"De ki: 'Eğer ölümden veya öldürülmekten kaçarsanız kaçış asla size fayda vermez. (Diyelim kaçtınız) o zaman sadece pek az nimetlendirilirsiniz.'" (Ahzâb, 33/16).

قُلْ مَنْ ذَا الَّذى يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَ بِكُمْ سُوٓءاً اَوْ اَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيّاً وَلَا نَصيراً

"De ki: 'Eğer size bir fenalık murad ederse veya size bir rahmet dilerse, sizi Allah'tan saklayacak olan kimdir?' Kendileri için Allah'tan başka ne bir dost bulabilirler ne de bir yardımcı." (Ahzâb, 33/17).

قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الْمُعَوِّقينَ مِنْكُمْ وَالْقَٓائِلينَ لِاِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ اِلَيْنَا وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ اِلَّا قَليلاً

"Allah, içinizden alıkoyanları ve kardeşlerine: **'Bize gelin'** diyenleri pekâlâ biliyordu. Hem onlar savaşa pek az geliyorlardı." (Ahzâb, 33/18).

اَشِحَّةً عَلَيْكُمْ فَاِذَا جَٓاءَ الْخَوْفُ رَاَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ تَدُورُ اَعْيُنُهُمْ كَالَّذى يُغْشٰى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَاِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ بِاَلْسِنَةٍ حِدَادٍ اَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ اُولٰٓئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاَحْبَطَ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسيراً

"Geldilerse de size yardımda pek hasis kimseler olarak geldiler. O korku karşılarına çıktığında onları görmüştün, kendisini ölüm baygınlığı sarmış kimse gibi gözleri dönmüş bir halde sana bakıyorlardı. O korku gidince hayra (ganimet malına) düşkünlük gösterenler olarak size karşı pek keskin diller sıyırmışlardı. İşte onlar iman etme-

mişlerdi. Bu yüzden Allah onların çalışmalarını boşa çıkardı. Bu da Allah'a pek kolay olmuştur." (Ahzâb, 33/19).

يَحْسَبُونَ الْاَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُواۚ وَاِنْ يَاْتِ الْاَحْزَابُ يَوَدُّوا لَوْ اَنَّهُمْ بَادُونَ
فِى الْاَعْرَابِ يَسْـَٔلُونَ عَنْ اَنْبَٓائِكُمْۜ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُٓوا اِلَّا قَل۪يلًا۟

"Düşman birliklerinin gitmediklerini sanıyorlardı. Eğer o hizipler (ikinci kez) gelecek olsalar kendilerinin göçebe araplar arasına çıkmış olmalarını, sizinle ilgili haberleri (oralardan) sorsalar diye arzuluyorlardı. Hem içinizde bulunsalar bile sadece pek az savaşırlardı." (Ahzâb, 33/20).

Hendek Savaşında Samimi Müminler

وَلَمَّا رَاَ الْمُؤْمِنُونَ الْاَحْزَابَۙ قَالُوا هٰذَا مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللّٰهُ
وَرَسُولُهُۘ وَمَا زَادَهُمْ اِلَّٓا ا۪يمَانًا وَتَسْل۪يمًاۜ

"Oysa **müminler** düşman birliklerini görünce dediler: 'İşte bu, Allah ile Peygamberi'nin bize vaad ettiğidir. Allah ve Peygamberi doğru söylemiştir.' (Bu) onların, sırf imanlarını ve teslimiyetlerini artırmıştır." (Ahzâb, 33/22).

Hendek Savaşında Düşmanların Dağılması

وَرَدَّ اللّٰهُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًاۜ وَكَفَى اللّٰهُ الْمُؤْمِن۪ينَ
الْقِتَالَۜ وَكَانَ اللّٰهُ قَوِيًّا عَز۪يزًاۚ

"Allah, inkâr edenleri geri çevirdi. Hiçbir hayra ulaşamadılar. Allah, savaş hususunda müminlere yetmiştir. Allah çok güçlüdür, çok kuvvetlidir." (Ahzâb, 33/25).

Hudeybiye Gazası ve Barış Antlaşması[12]

Antlaşma Öncesi Gelişmelere İşâret Eden Âyetler

Müşrikler Hz. Peygamberin Ka'be'yi Ziyaretine İzin Vermemişlerdi

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللّٰهِ اَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعٰى فِى خَرَابِهَا اُولٰٓئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ اَنْ يَدْخُلُوهَٓا اِلَّا خَٓائِفِينَ لَهُمْ فِى الدُّنْيَا خِزْىٌ وَلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

"**Allah'ın mescitlerini,** oralarda Allah'ın adı anılıyor olmaktan ötürü engelleyen ve oraların **yıkımı için uğraşanlardan daha zalim kimdir?** İşte onların oralara girmeleri ancak korka korka olacaktır. Onlar için dünyada bir rezillik, Âhirette ise onlara pek büyük bir azap vardır." (Bakara, 2/114).

---

12 Hudeybiye barış antlaşması Resûlullah'ın Kabe'yi ziyaret etmek isteyip de müşriklerin buna izin vermemeleri üzerine yapılan bir antlaşmadır. Bu konuda Tecrîd-i Sarih tercümesinin (VIII/120, 153, 170, 179, 183 ve X/240, 249) cilt ve sayfalarında geniş bilgiler vardır. Biz burada farklı cilt ve sayfalarda yer alan ayıkladığımız özet bilgileri aktaracağız: "...İslâm ve Asr-i Saâdet tarihinin bir dönüm noktası olan bu gazanın şerefli adını lugat, hadis, fıkıh âlimleri iki türlü okumuşlardır: İki 'ye' ile **'Hudeybiyye'** ve tek 'ye' ile **'Hudeybiye'**.
Hudeybiye küçük bir köyün adıdır. Bu köyün bu adı alması da orada Şecere mescidi yanında bulunan bir kuyu sebebi iledir. Burası ile Medine arasında dokuz konak, Mekke arasında da bir günlük mesafe vardır.. Hudeybiye seferi Hicretin altıncı yılı Zilka'de başlarında bir pazartesi günü gerçekleşmiştir. Başka rivâyetler var ise de en sahih rivâyet budur. İbn Sa'd'ın açıklamalarına göre, Resûlullah bunun bir savaş seferi olmayıp Ömre, yani Ka'be'yi ziyaret ve tavaf yolculuğu olduğunu Kureyş'e hissettirmek için harp silahı almamış, Arap geleneği doğrultusunda yalnız kılıç kuşanmıştı ve sahabeler de bu şekilde yola çıkmışlardı. (X/240-241).
Bu antlaşmaya göre: a) Müşriklerden İslam'a girip Resulullah'a gelenler müşriklere geri verilecek, ama Müslümanlardan dininden dönen müşriklerin yanına giderse onlar onu geri vermeyeceklerdi. b) Mekke'ye gelecek yıl girilecek ve Mekke'de ancak üç gün kalınacaktı. c) Mekke'ye silahlar kınlarında girilecekti. Bu antlaşmanın maddeleri görünürde Müslümanlar hesabına çok ağır olmakla birlikte İslâm Dini'nin ve İslâm Devletinin varlığı Kureyş tarafından kabul ve tasdik edilmiş olduğundan olayın kendisi çok önemlidir ve İslâm'ın yükseliş sürecinde bir dönüm noktasıdır.. (VIII/120).

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ فَمَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا
عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ

"Hürmetli ay hürmetli aya ve bütün hürmetler (yasaklar) karşılıklıdır. **Size saldırana, size saldırdığının aynısıyla saldırın.** Allah'tan korkun ve bilin ki Allah müttakilerle beraberdir." (Bakara, 2/194).

وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا
رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ
رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ
إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ
إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

"Haccı ve umreyi Allah için tamamlayın. **Engellenirseniz** o zaman kurbandan kolay gelen(i gönderin). Kurban, kesileceği yere varıncaya kadar başlarınızı tıraş etmeyin. İçinizden hasta olana veya başında bir rahatsızlığı bulunana (tıraşa bedel) oruç veya sadaka veya kubandan ibaret bir fidye gerekir. Güvenliğinize kavuştuğunuzda o zaman, hacca kadar umre ile faydalanmak isteyene de kurbandan kolayına geleni (kesmesi gerekir). Bunu bulamayana üç gün hacda, yedi gün de döndüğünüz de- ki bunlar tam on gündür- oruç gerekir. Bu, âilesi Mescid-i Haram'da oturmayanlar içindir. Allah'tan korkun ve bilin ki Allah pek yaman azaplıdır." (Bakara, 2/196).

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ
وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ
مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ

حَتّٰى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دٖينِكُمْ اِنِ اسْتَطَاعُواۜ وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ
دٖينِهٖ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَاُو۬لٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةِۚ وَاُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِۚ هُمْ فٖيهَا خَالِدُونَ

"Sana, o Haram ay'ı, onda savaşmayı soruyorlar. De ki: O ayda savaşmak büyük bir günahtır. Bununla birlikte Allah yolundan menetmek, Allah'a küfretmek, **Mescid-i Haram'dan engellemek** ve halkını oradan çıkarmak Allah katında daha büyük bir günahtır. Oysa fitne, fesat öldürmekten daha beterdir. Güç yetirebilseler sizi dininizden döndürmek için sizinle savaşı sürdürürler. İçinizden kim dininden dönerse o kâfir olarak ölür. İşte onlar, dünyada ve ahirette amelleri boşa gitmiştir. İşte onlar ateşin dostlarıdır. Onlar orada sürekli kalıcıdırlar." (Bakara, 2/217).

Saldırgan Olmayın

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تُحِلُّوا شَعَٓائِرَ اللّٰهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ
وَلَا الْقَلَٓائِدَ وَلَٓا اٰمّٖينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًاۜ وَاِذَا
حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُواۜ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ اَنْ تَعْتَدُواۢ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰىۖ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى
الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِۖ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ شَدٖيدُ الْعِقَابِ

"Ey iman edenler! Ne Allah'ın işaretlerine, ne hürmetli aya, ne hediyelik kurbana, ne gerdanlıklara, ne Rablerinden bir lutuf ve bir hoşnutluk arar bir halde Beyt-i Haram'ı kasdedip gelenlere saygısızlık etmeyin. İhramdan çıktığınızda avlanın. **Sizi Mescid-i Haram'dan engellediler diye bir topluluğa karşı duyduğunuz hınç, sakın sizi, saldırganlık yapmaya sevkedip size suç işletmesin.** İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın. Günah ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayın. Allah'tan korkun. Cidden Allah pek yaman azaplıdır." (Mâide, 5/2).

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يُرِدْ
فِيهِ بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ نُذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ

"Ama küfretmiş olanlar Allah'ın yolundan ve kendisini mukim ve misafir (yerli ve yabancı), içinde eşit şekilde hareket etmek üzere bütün insanlar için yapmış olduğumuz **Mescid-i Harâm'dan engelliyorlar.** Her kim orada zulüm ve sapıklık isterse ona pek elem veren bir azaptan tattırırız." (Hacc, 22/25).

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ
أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا

"O, Mekke deresinde onlara karşı size zafer vermişken onların ellerini sizden, sizin ellerinizi de onlardan çekmiş olan Zât'tır. Allah her ne yaparsanız görmektedir." (Feth, 48/24).

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا
أَنْ يَبْلُغَ مَحِلَّهُ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ
أَنْ تَطَؤُهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ لِيُدْخِلَ اللّٰهُ فِي
رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

"Onlar, küfredip de sizi **Mescid-i Haram'dan ve durdurulmakta bulunan kurbanlıkları yerine varmaktan engelleyen kimselerdir.** Eğer kendilerini bilmediğiniz birtakım erkek müminlerle kadın müminleri bilmeyerek çiğneyip de şanınıza o yüzden bir leke gelecek olmasaydı (Allah, Hudeybiye sürecinde sizin savaşmanızı engellemezdi. Bunu da) Allah, dilediğini rahmetine koyacağı için yaptı. Eğer onlar çekilebilselerdi elbette içlerinden o küfredenleri acıtan bir azaba uğratırdık." (Feth, 48/25).

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ
اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى
وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

"O küfredenler kalplerinde o bağnazlığı, cahiliye bağnazlığını kaynattığı sırada ki, Allah o zaman, Peygamberi ile inananlar üzerine huzurunu indirdi ve kendilerini **'takva'** kelimesine (barışa) zorladı. Onlar da ona zaten layık ve ehil idiler. Evet, Allah her şeyi pekâlâ bilir." (Feth, 48/26).

Ağaç Altında Bîat[13] ve Vaad Edilen Ganimetler

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ
نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهَ
فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

"Kuşkusuz sana **bîat edenler sırf Allah'a bîat ederler.** Allah'ın eli onların ellerinin üstündedir. Onun için her kim cayarsa sırf kendi aleyhine cayar. Her kim de Allah'a söz olarak verdiği şeyi tam anlamıyla yerine getirirse O da ona yarın pek büyük bir ücret verecektir." (Feth, 48/10).

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي
قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا

---

[13] Müşriklerin, Rasûlullah'ın Mekke'ye girmesine izin vermemeleri Müslümanlar arasında büyük infiâle sebep olmuştu. Herkes zor kullanılarak girilmesini söylüyordu. İşte bu esnada heyecanları dindirmek ve samimi olanları belirlemek için Rasûlullah'ın sözcüsü: ***'Haberiniz olsun, Rasûlullah'a Rûhulkudüs indi ve kendisine bîat sunulmasını emretti, hemen çıkın Allah Teâlâ adına Peygamber'e bîat edin'*** diye seslendi. Bunun üzerine Müslümanlar fırlayıp Rasûlullah'a bîat sundular. Bu bîat bir Semüre ağacı altında gerçekleşmişti. Allah Teâla bu bîatı sunanlardan hoşnut kaldığını açıkça bildirdiğinden bu olay tarihe: ***'Bîatü'r-Rıdvân'*** unvanı ile geçmiştir. (Bkz. E. H. Yazır, H.D.K.Dili, Huzur Yayınları, S.GÜLLE, VII/407 vd.)

"Allah o müminlerden, **o ağacın altında sana bîat sunarlarken razı oldu.** Kalplerindekini bildi de üzerlerine huzuru indirdi ve kendilerini yakın bir fetihle ödüllendirdi." (Feth, 48/18).

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

"Ve alacakları **pek çok ganimetleri de onlara ödül olarak verdi.** Allah Azîz ve Hakîm'dir." (Feth, 48/19).

وَعَدَكُمُ اللّٰهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هٰذِهِ وَكَفَّ اَيْدِيَ
النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ اٰيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

"Allah size **birçok ganimetler söz verdi, onları alacaksınız,** şimdilik bunu peşin verdi ve sizden o insanların (düşmanların) ellerini çekti. Bunu müminlere bir işâret olsun ve sizi doğru bir yola çıkarsın diye yaptı." (Feth, 48/20).

Bîat Olayında Yan Çizen Bedeviler Kınanmıştı

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْاَعْرَابِ شَغَلَتْنَا اَمْوَالُنَا وَاَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ
لَنَا يَقُولُونَ بِاَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ
اللّٰهِ شَيْئًا اِنْ اَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا اَوْ اَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللّٰهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

"Bedevîlerden savaştan geri bırakılanlar yakında sana: **'Bizleri mallarımız ve ailelerimiz alıkoydu, onun için bize istiğfar ediver'** diyecekler. Kalplerinde olmayan şeyi ağızlarıyla söyleyecekler. De ki: 'Allah size bir zarar isterse veya bir menfaat murat buyurursa şimdi hakkınızda Allah'a karşı kim bir şey yapabilir? Doğrusu Allah ne yapmakta olduğunuzdan pekâlâ haberli bulunuyor. (Feth, 48/11).

بَلْ ظَنَنْتُمْ اَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ اِلٰى اَهْلِيهِمْ اَبَدًا
وَزُيِّنَ ذٰلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا

"Aslında siz, Peygamber ve müminlerin ebedî olarak ailelerine dönemeyeceklerini sandınız ve bu zan, kalplerinize süslenip sevdirildi; kötü zanna düştünüz de düşkün bir topluluk oldunuz!" (Feth, 48/12).

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ اِذَا انْطَلَقْتُمْ اِلٰى مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ
يُرِيدُونَ اَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللّٰهِ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذٰلِكُمْ قَالَ اللّٰهُ مِنْ قَبْلُ
فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ اِلَّا قَلِيلًا

"Ganimetlere, onları almak için gittiğinizde sizden geri kalanlar yakında: 'Bizi de bırakın arkanızdan gelelim' diyecekler. Allah'ın sözünü değiştirmek isteyecekler. De ki: 'Siz, bizim arkamızdan asla gelmeyeceksiniz, Allah hakkınızda bundan önce böyle buyurdu.' Onlar da diyecekler: 'Hayır, bizi kıskanıyorsunuz!' Hayır! Onlar inceliği anlamaz, anlayışları az kimselerdir." (Feth, 48/15).

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْاَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ اِلٰى قَوْمٍ اُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ
تُقَاتِلُونَهُمْ اَوْ يُسْلِمُونَ فَاِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللّٰهُ اَجْرًا حَسَنًا وَاِنْ
تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا اَلِيمًا

"Savaştan **geri bırakılmış bedevîlere** de ki: 'Siz ileride yaman savaşçı bir topluluğa karşı savaşmağa çağırılacaksınız, ya onlarla savaşırsınız ya da onlar müslüman olurlar. Eğer itâat ederseniz o zaman Allah size güzel bir ücret verir. Şâyet bundan önce yaptığınız gibi tersine giderseniz size acı veren bir azap ile azap eder." (Feth, 48/16).

Hudeybiye Barışında Kadınlara Yönelik Özel Koşulları İçeren Bir Âyet

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ اَللّٰهُ اَعْلَمُ
بِاِيمَانِهِنَّ فَاِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ اِلَى الْكُفَّارِ لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ
وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَاٰتُوهُمْ مَا اَنْفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اَنْ تَنْكِحُوهُنَّ اِذَا اٰتَيْتُمُوهُنَّ

أُجُورَهُنَّ وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَسْـَٔلُوا مَٓا اَنْفَقْتُمْ وَلْيَسْـَٔلُوا مَٓا اَنْفَقُوا ذٰلِكُمْ حُكْمُ اللّٰهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

"Ey iman edenler! **İnanmış kadınlar hicret ederek size geldikleri zaman** kendilerini imtihan edin. İmanlarını Allah bilir. Onların inanmış olduklarını tesbit ettiğinizde artık **onları kâfirlere geri göndermeyin.** İnanmış kadınlar kâfirlere helal değil, kâfirler de inanmış kadınlara helal olmazlar. Bununla birlikte harcadıkları mehri kâfirlere verin. Sizin inanmış kadınları nikâh etmenizde de -kendilerine mehirlerini verdiğiniz taktirde- üzerinize bir günah yoktur. Kâfir kadınların ise ısmetlerine yapışmayın[14] ve harcadığınızı isteyin, kâfirler de harcadıklarını istesinler. Bunlar size Allah'ın hükmüdür, aranızda hüküm veriyor. Allah pekâlâ bilendir, pekâlâ hikmetlidir." (Mumtehıne, 60/10).

Beni Nadîr Oğulları[15] Gazasına İşâret Eden Âyetler

Münafıkların Nadîr Oğulları ile İttifak Kurmaları

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِاِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ اُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ اَحَدًا اَبَدًا وَاِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

14 Nikâhınız altındaki/veya dinden dönmüş kadınların nikahlarına tutunmayın, onlarla aranızda bir bağ kalmamıştır (Nesefî, IV, 249).

15 Nadîr Oğulları Medine'ye iki saat mesafede iyi korunan yurtları bulunan bir Yahudi topluluğudur. Resûlullah Medine'ye hicret buyurduğunda bunlarla ayrı ayrı sözleşmeler yapmıştı. Bu antlaşma maddelerinden biri de mal ve can güvencesi karşılığında gerektiğinde maddî yardımda bulunulması idi. Resûlullah bu maddeye istinâden kendilerinden iki kişinin can bedelini karşılamak üzere katkılarını istemek üzere bunlara bizzat başvurur. Adamlar Resûlullah'ın teklifini önce kabul ederler. Sonra aralarında anlaşarak Resûlullah'a sû-i kast düzenlemeyi kararlaştırırlar. Sonuçta vahy kanalıyla olaydan haberdâr olan Efendimiz, Medine'ye geri döner ve kendilerine: ***'On gün içinde yurdunuzu terk ediniz, her kim verilen bu süreyi aşırır, bu diyarda görülürse boynunu vururum'*** diye haber gönderir. Onlar da münafıkların kışkırtması ile: 'Biz yerimizden çıkmayız, elinden geleni yap' diye cevap verirler. Bunun üzerine Resûlullah kendilerine savaş ilan edip üzerlerine yürür. On beş veya yirmi gün süren bir kuşatmanın ardından Yahudiler yurtlarını terk etmek zorunda kalırlar. İttifak kurdukları münafıklardan yardım görmedikleri gibi aynı yurtta kalan soydaşları Kureyze Oğullarından da yardım görmezler. (Tecrîd-i Sarih Trc., X, 165 vd. özetle).

"Şu **münafıklık yapanlara bakmaz mısın?** Ehlikitaptan inkâr eden kardeşlerine: **'Yemin ederiz ki eğer siz çıkarılırsanız biz de sizinle birlikte çıkarız ve sizin hakkınızda hiçbir zaman kimseye itâat etmeyiz; şâyet size savaş yapılırsa muhakkak size yardım ederiz'** diyorlar. Oysa Allah şahittir ki onlar kesin yalancıdırlar." (Haşr, 59/11).

لَئِنْ اُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ
وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ

"Ululuğum hakkı için **eğer çıkarılırlarsa** onlarla birlikte **çıkmazlar** ve eğer savaş yapılırsa **onlara yardım etmezler**; yardım edecek olsalar kesin arkalarına dönerler, sonra da kurtarılmazlar." (Haşr, 59/12).

لَاَنْتُمْ اَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللّٰهِ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ

"Sizin onların sinelerindeki korkunuz Allah korkusundan daha yamandır! Çünkü onlar kavramayan bir topluluktur." (Haşr, 59/13).

Nadîr Oğullarının Yurtlarından Sürülmeleri

هُوَ الَّذِي اَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِاَوَّلِ الْحَشْرِ
مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا اَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللّٰهِ فَاَتٰيهُمُ
اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ
بُيُوتَهُمْ بِاَيْدِيهِمْ وَاَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا اُولِي الْاَبْصَارِ

"O, **Ehlikitaptan** inkâr edenleri ilk haşr için (ilk harpte) yurtlarından çıkaran Zat'tır. Siz, onların çıkacaklarını sanmadınız. Onlar da sığınaklarının kendilerini Allah'tan koruyacak engeller olduğunu sandılar. Fakat Allah onları hesaba katmadıkları yönden bastırdı ve yüreklerinin içine korku düşürdü. Öyle ki evlerini, bir taraftan kendi elleriyle bir yandan da müminlerin elleriyle harap ediyorlardı. Düşünün de ibret alın, ey görecek gözleri olanlar!" (Haşr, 59/2).

وَلَوْلَٓا اَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَٓاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَاۜ وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ
عَذَابُ النَّارِ

"Eğer Allah onlara o sürgünü yazmamış olsaydı dünyada kendilerine (başka bir yöntemle) azap edecekti. Âhirette ise onlara ateş azabı var." (Haşr, 59/3).

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَٓاقُّوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُۚ وَمَنْ يُشَٓاقِّ اللّٰهَ فَاِنَّ اللّٰهَ شَد۪يدُ الْعِقَابِ

"Çünkü onlar Allah ve Peygamberi'ne karşı geldiler. Her kim Allah'a karşı gelirse şüphe yok ki Allah pek çetin azaplıdır." (Haşr, 59/4).

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ ل۪ينَةٍ اَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَٓائِمَةً عَلٰٓى اُصُولِهَا فَبِاِذْنِ اللّٰهِ
وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِق۪ينَ

"Hurma ağaçlarından kestikleriniz de kökleri üzerinde dikili bıraktıklarınız da Allah'ın verdiği izinledir ve (bu da) o fâsıkları perişan etmesi içindir." (Haşr, 59/5).

Nadir Oğullarından Alınan Ganimetler

وَمَٓا اَفَٓاءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِه۪ مِنْهُمْ فَمَٓا اَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ
وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

"Allah'ın **onlardan alıp Peygamberi'ne verdiği ganimete** ne at sürdünüz ne de deve. Şu var ki Allah, peygamberlerini dilediği kimselerin başına tebelleş eder. Allah her şeye karşı pekâlâ güçlüdür." (Haşr, 59/6).

* * *

Tebük Seferi[16]

Bu Sefere Çıkılması Hususunda Ağır Davrananlara Yapılan Uyarılar

Niye Yere Çivilenip Kaldınız?

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مَا لَكُمْ اِذَا ق۪يلَ لَكُمُ انْفِرُوا ف۪ي سَب۪يلِ
اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِۜ اَرَض۪يتُمْ بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِۚ
فَمَا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَل۪يلٌ

"Ey iman edenler! Size: 'Allah yolunda seferber olun' denildiğinde neyiniz var ki **yere çakılıp kaldınız?** Yoksa âhiret karşısında dünyaya mı razı oldunuz? Dünya hayatının menfaatı âhiret yanında ancak pek azdır." (Tevbe, 9/38).

اِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا اَل۪يمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ
وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْـًٔاۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

"Eğer seferber olmazsanız size, elem veren bir azapla azap eder ve yerinize sizin dışınızda bir topluluğu getirir. O'na hiçbir şekilde zarar veremezsiniz. Allah her şeye karşı pek güçlüdür." (Tevbe, 9/39).

اِنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِۜ
ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

---

16 **Tebûk,** Şam tarafında Medine'ye on dört konak mesafede bir yerin adıdır. Şam ile Tebük arasında da on bir konaklık yer vardır. Bu hususta daha başka yorumlar da vardır. Bu Sefer hicretin dokuzuncu yılında meyvelerin olgunlaştığı en sıcak bir mevsimde gerçekleştiğinden çok zorluklar çekilmiştir. Bunun için ***'Gazve-i Usre ve Fâdıha***=sıkıntı ve perişanlık gazası' isimleri ile de anılır. Kur'ân-ı Kerîm'de de ***'Sâat-i usre'*** tabiri kullanılmıştır. Resûlullah'ın son seferi olup burada on gün kadar kaldıktan sonra Medine'ye dönmüştür. Bu seferde savaş olmamıştır. (Bkz. Tecrîd-i Sarîh trc. V, 282 vd).

"Hafif ve ağırlıklı olarak seferber olun, mallarınızla, canlarınızla Allah yolunda cihat edin. İşte (bu uyarılar), eğer bilirseniz sizin için daha hayırlıdır." (Tevbe, 9/41).

Tebük Seferinde Münafıklar

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلٰكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ اَنْفُسَهُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

"Eğer o, yakın bir menfaat (ganimet) ve orta bir sefer olsaydı elbette ardına düşerlerdi. Ama o meşakkatlı sefer kendilerine uzak geldi. Yakında: **'Gücümüz yetseydi kesinlikle sizinle çıkardık'** diye ant verecekler, kendilerini helak edecekler. Allah biliyor, gerçekten onlar pek yalancılardır." (Tevbe, 9/42).

Samimi Müminler ile Samimi Olmayanları Ayıklamada İlâhî Bir Ölçü

لَا يَسْتَاْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ اَنْ يُجَاهِدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ

"Allah'a ve ahiret gününe iman edenler **mallarıyla canlarıyla cihad etmeleri hususunda senden izin istemezler.** Allah o takva sahiplerini çok iyi bilendir." (Tevbe, 9/44).

اِنَّمَا يَسْتَاْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِى رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ

"Senden ancak, **Allah'a ve son güne inanmayanlar ve gönülleri şüpheye düşmüş kimseler izin isterler.** Artık onlar şüpheleri içinde çalkalanıp dururlar." (Tevbe, 9/45).

وَلَوْ اَرَادُوا الْخُرُوجَ لَاَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلٰكِنْ كَرِهَ اللّٰهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ

"Sefere çıkmayı dilemiş olsalardı elbette onun için bir hazırlık yaparlardı. Ancak Allah, harekete geçmelerini hoş görmedi, onları durdurdu ve: 'Oturun oturanlarla' denildi." (Tevbe, 9/46).

Katılsalardı Bile Fitne Çıkarmaya Çalışırlardı

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ اِلَّا خَبَالًا وَلَاَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

"Aranızda (sizinle sefere) çıksalardı bile size, bozgunculukta başka bir katkıları olmazdı. Sizi, fitneye düşürmek isteyerek aralarınıza koşarlardı. İçinizde onlara çok iyi kulak verenler vardır. Allah, o zalimleri çok iyi bilir." (Tevbe, 9/47).

لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْاُمُورَ حَتّٰى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ اَمْرُ اللّٰهِ وَهُمْ كَارِهُونَ

"Gerçekten onlar bundan önce de fitne aramışlar, işleri senin için ters çevirmişlerdi. Sonunda hak geldi ve onların istememelerine karşın Allah'ın emri üstün geldi." (Tevbe, 9/48).

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنّٖي اَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ

"İçlerinden kimisi var ki: 'Bana izin ver, sakın beni fitneye düşürme' der. Dikkat! Fitnenin içine düşmüşler. Kuşkusuz cehennem o kâfirleri çepeçevre kuşatandır." (Tevbe, 9/49).

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللّٰهِ وَكَرِهُوا اَنْ يُجَاهِدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ اَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ

"Savaşa gitmeyip geri kalanlar Allah Resûlü'nün arkasında oturmalarıyla sevindiler. Mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihad etmelerini hoş görmediler ve: ***'Bu sıcakta cihada çıkmayın'*** dediler. De ki: 'Cehennem ateşi sıcaklıkça daha yamandır!' Bir anlayabilselerdi!" (Tevbe, 9/81).

فَإِنْ رَجَعَكَ اللّٰهُ إِلٰى طَٓائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا
مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ
فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ

"Allah seni onlardan bir grubun yanına döndürür de savaşa çıkmaları için senden izin isterlerse: 'Asla, hiçbir zaman benimle çıkmayacaksınız, kesinlikle maiyyetimde bir düşmanla savaşmayacaksınız! Çünkü siz ilk defasında savaşa katılmamayı yeğlemiştiniz! Öyle ise oturun geride kalanlarla' de." (Tevbe, 9/83).

Kadınlar Gibi Evlerinde Oturmayı Yeğlediler

وَإِذَٓا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُوا
الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ

"'Allah'a iman edin ve Peygamber'in maiyyetinde cihadda bulunun' diye bir bölüm indirildiğinde içlerinden servet sahipleri senden izin istediler ve: 'Bırak bizi, oturanlarla birlikte olalım!' dediler." (Tevbe, 9/86).

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

"Geride kalan **kadınlarla birlikte bulunmalarını yeğlediler.** Kalplerine mühür basılmıştır, artık onlar anlamazlar." (Tevbe, 9/87).

وَجَٓاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا
اللّٰهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

"Bedevilerden özür beyan edenler, kendilerine izin verilmesi için geldiler. Allah'a ve Peygamberi'ne yalan söyleyenler ise oturup kaldı-

lar. İçlerinden küfredenlere yakında elem veren bir azap dokunacak." (Tevbe, 9/90).

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

"Ancak (sorumlu tutulmak için) yol, zengin olmalarına karşın senden izin isteyenleredir. Geride kalan kadınlarla olmayı yeğlediler. Allah kalplerine mühür bastı, artık onlar bilmez ve anlamazlar." (Tevbe, 9/93).

Mazeretleri Geçersizdir

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

"Kendilerine geri döndüğünüzde size mazeret gösterirler. De ki: **'Mazeret göstermeyin, size inanmayız,** Allah bize durumlarınızdan haber verdi. Allah yaptığınızı görecek. Peygamberi de. Sonra görünmeyen ve görüneni bilene döndürülürsünüz. Artık O size ne yaptığınızı haber verir." (Tevbe, 9/94).

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

"Yanlarına döndüğünüzde kendilerine ilişmemeniz için karşınızda Allah'a yeminler edecekler. Yüz çevirin onlardan, çünkü onlar pisliktir, kazanageldiklerine bir ceza olmak üzere dönüş yerleri cehennemdir." (Tevbe, 9/95).

يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَى عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ

"Kendilerinden hoşnut olmanız için karşınızda yeminler ederler. Siz onlardan razı olsanız bile Allah o fasıklar topluluğundan hoşnut olmaz." (Tevbe, 9/96).

Tebük Seferine Katılmadıkları İçin Pişmanlık Duyanlar

وَاٰخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَاٰخَرَ سَيِّئًاۜ عَسَى
اللّٰهُ اَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Bir de başkaları var ki **günahlarını itiraf ettiler,** iyi bir iş ile kötü diğer bir işi karıştırdılar. Allah'ın tevbelerini kabul etmesi umulur. Kuşkusuz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir." (Tevbe, 9/102).

İşleri Allah'a Kalmıştır

وَاٰخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِاَمْرِ اللّٰهِ اِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَاِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْۜ وَاللّٰهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ

"Diğer bazıları da var ki Allah'ın emrine bırakılmışlardır, ya onlara azap eder ya da kendilerine tevbe bahşeder. Allah, çok iyi bilendir, çok hikmetlidir." (Tevbe, 9/106).

Tevbede Samimiyet Ölçüsü

لَقَدْ تَابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْاَنْصَارِ الَّذِينَ
اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ
فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْۜ اِنَّهُ بِهِمْ رَؤُفٌ رَحِيمٌ

"Allah, Peygambere ve o güçlük zamanında içlerinden bir grubun kalpleri nerede ise kayacak olduktan sonra ona uyan Mühacirler ile Ensar'a tevbe bahşetti. **Ardından da tevbelerini kabul etti.** Cidden O, kendilerine karşı çok şefkatli, çok merhametlidir." (Tevbe, 9/117).

وَعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُواۜ حَتّٰٓى اِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ اَنْفُسُهُمْ وَظَنُّٓوا اَنْ لَا مَلْجَاَ مِنَ اللّٰهِ اِلَّٓا اِلَيْهِۜ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُواۜ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّح۪يمُ

"Geri bırakılan o üç kişiye de tevbe bahşetti. Evet neticede bu üç kişinin vicdanları kendilerini o kadar sıkmış, o kadar bunalmışlardı ki **yeryüzü olanca genişliğine karşın kendilerine dar gelmişti.** Allah'tan başka sığınak olmadığını, O'ndan yine ancak O'na sığınılacağını anlamışlardı. Bunun üzerine Allah, dönüş yapmaları için onlara tevbe bahşetmişti. Gerçekten Allah, tevbeyi çok kabul edendir, çok merhametlidir." (Tevbe, 9/118).

Mescid-i Dırar[17]

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْر۪يقًا بَيْنَ الْمُؤْمِن۪ينَ وَاِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُۜ وَلَيَحْلِفُنَّ اِنْ اَرَدْنَٓا اِلَّا الْحُسْنٰىۜ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Bir de müminler arasına ayrılık sokmak ve daha önce Allah ve Peygamberi'ne savaş açmış olanların gelmelerini gözetmek için **bir mescit edinmiş olanlar ise**: **'Biz sadece en iyi olanı amaçladık'** diye alabildiğine yemin ederler. Oysa Allah şahittir ki onlar yaman yalancılardır." (Tevbe, 9/107).

لَا تَقُمْ ف۪يهِ اَبَدًاۜ لَمَسْجِدٌ اُسِّسَ عَلَى التَّقْوٰى مِنْ اَوَّلِ يَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقُومَ ف۪يهِۜ ف۪يهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ اَنْ يَتَطَهَّرُواۜ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّر۪ينَ

"Orada asla namaza durma. Elbette, ilk gününden itibaren **takva üzerine kurulmuş bir mescit,** içinde namaza durmana daha uy-

[17] Bu Mescit, Kubalı münafıklar tarafından Kuba mescidi civarında Müslümanlar arasına nifak sokmak için yapılmıştı. Resûlullah Tebük seferinden dönerken münafıklar mescitlerine meşruiyet kazandırmak için kendisinden buyurup namaz kılmasını istemişlerdi. Resûlullah gitmeye hazırlanırken Allah Teâla Peygamberi'ni uyarmış ve yukarıda mealleri sunulan âyetleri indirmiştir. İlgili âyetlerin inmesi üzerine Efendimizin emri ile adı geçen mescit yıkılıp yakılmıştır.

gundur. Orada iyice temizlenmeyi seven erler vardır. Allah ise iyice temizlenenleri sever." (Tevbe, 9/108).

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَى مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

"Peki, yapısını Allah korkusu ve hoşnutluğu üzerine kuran mı hayırlıdır yoksa yapısını yıkılmak üzere olan çatlak bir yar kenarına kurup da onunla birlikte cehennem ateşine yuvarlanan mı? Allah, o zalimler topluluğuna asla hidayet etmez." (Tevbe, 9/109).

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

"Yaptıkları şüpheye dayanan **o yapılar,** kalpleri parçalanıncaya değin yüreklerinde bir kuşku olarak sürecektir. Allah çok iyi bilendir, çok hikmetlidir." (Tevbe, 9/110).

Mekke'nin Fethi[18]

Mekke'nin Fethine İşaret Eden Âyetler ve Rasûlullah'ın Rüyası

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَى مَعَادٍ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَى وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

18 Mekke'nin fethi olayı yalnız İslâm tarihinde değil, insanlık tarihinde de eşi gösterilemeyecek derecede ibrete değer tablolar ile doludur. Her harbin bir veya birkaç sebebi olduğu gibi Mekke'nin fethi ile sonuçlanan seferin sebebi de Hudeybiye barış antlaşmasının Kureyş tarafından ihlal edilmiş olmasıdır. Şöyle ki: Antlaşma maddelerinden birinde: ***'Bu antlaşma Kureyş'i bağlar, Kureyş dışındaki Arap kabileleri, antlaşmayı yapan iki taraftan dilediğinin himayesine girmekte serbesttir'*** kaydı yer almaktaydı. Antlaşma karşılıklı olarak alındıktan sonra bu maddeye göre Huzâaa kabilesi Rasûlullah'ın, Benî

"Kuşkusuz sana o Kur'ân'ı farz kılan, seni muhakkak **döndürülecek yere kadar geri getirecektir.**[19] De ki: 'Rabbim kimin hidâyetle geldiğini ve kimin de apaçık bir sapıklık içinde bulunduğunu daha iyi bilir.'" (Kasas, 28/85).

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا

"Doğrusu Biz apaçık **bir fetihle senin yolunu** açtık." (Feth, 48/1).

لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ
وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

Allah'ın, senin geçmiş ve daha sonra gelecek günahını bağışlaması, üzerine nimetini tamamlaması ve seni dosdoğru bir yola iletmesi için. (Feth, 48/2).

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا

"Ve Allah'ın sana çok güçlü bir yardımla yardım etmesi için." (Feth, 48/3).

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ
إِيمَانِهِمْ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

Bekir de Kureyş'in himayesine girdiklerini ilan etmişlerdi. Bu iki kabile arasında öteden beri sürüp gelen bir düşmanlık vardı ve aralarında kanlı savaşlar olmuştu. Hicretin 8. yılının Şaban ayında bu düşmanlık yeniden baş gösterdi. Benî Bekir Huzâa'ya baskın yaptı, kan döktü ve Kureyş'in ileri gelenlerinden fi'len yardım gördü. Huzâa kabilesi halkı Harem-i Şerife sığınmalarına karşın Benî Bekir Harem'in kutsallığını çiğneyerek orada da saldırdılar. Bunun üzerine Huzâa kabilesi, Medine'ye kırk kişilik bir heyet göndererek Allah Resûlünden yardım istediler. Yardım edileceğine dair söz verilmekle birlikte Kureyş'e de bir temsilci gönderilerek: a) Huzâa maktüllerinin diyetlerinin verilmesi, b) yahut Benî Bekir ile yaptıkları antlaşmayı bozmaları, c) yahut da Hudeybiye barış antlaşmasının feshedilmiş sayılması şıklarından birinin kabul edilmesi Kureyş'e teklif edildi. Kureyş üçüncü şıkkı kabul ettiğini bildirdi. Kureyş, daha sonra bunun kabulünün çok hatalı olduğunu anlayıp Ebû Süfyan'ı Mekke'ye göndererek antlaşmanın yenilenmesini sağlamaya çalışmış ise de bu istekleri uygun bulunmamıştır. Antlaşmanın bozulmasından sonra Resûlullah gizlice Mekke'ye sefer hazırlığına başlar ve hicretin sekizinci yılında Ramazan'ın onuncu günü Allah'ın tevfik ve yardımına sığınarak şanlı ordusuna Mekke'ye doğru hareket emrini verir (bkz. Tecrîd-i Sarih trc. X/295 vd).

[19] Bu ifâdeler çoğu âlimler tarafından Mekke'nin fethine işâret olarak yorumlanmıştır. (Bkz. El-Kurtubî, XIII, 321).

"O, imanlarına iman katsınlar diye müminlerin kalplerine huzuru indirmiş olan Zât'tır. Öyle ya, bütün göklerin ve yerin orduları Allah'ın tekelindedir. Allah pekâlâ bilen, pekâlâ hikmetlidir." (Feth, 48/4).

وَعَدَكُمُ اللّٰهُ مَغَانِمَ كَث۪يرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هٰذِه۪ وَكَفَّ اَيْدِيَ
النَّاسِ عَنْكُمْۚ وَلِتَكُونَ اٰيَةً لِلْمُؤْمِن۪ينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطاً مُسْتَق۪يماًۙ

"Allah size birçok ganimetler söz verdi, onları alacaksınız, şimdilik bunu peşin verdi ve sizden o insanların ellerini çekti. Bunu müminlere bir işâret olsun ve sizi doğru bir caddeye çıkarsın diye yaptı." (Feth, 48/20).

وَاُخْرٰى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ اَحَاطَ اللّٰهُ بِهَاۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يراً

"Ve henüz elinizin ermediği daha başka ganimetleri... Allah onları gerçekten kuşatmıştır. Allah daha da her şeye gücü yetendir." (Feth, 48/21).

اِذَا جَٓاءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُۙ

"Allah'ın yardımı ve **fetih** geldiğinde," (Nasr, 110/1).

وَرَاَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ ف۪ي د۪ينِ اللّٰهِ اَفْوَاجاًۙ

"İnsanları Allah'ın dinine bölük bölük girerlerken gördüğünde," (Nasr, 110/2).

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُۜ اِنَّهُ كَانَ تَوَّاباً

"Artık Rabbine hamdiyle tesbih et ve bağışlamasını iste, kesin O tevbeleri çok kabul edendir." (Nasr, 110/3).

Hz. Peygamber Mekke'nin Fethedileceğini Rüyasında Görmüştü

لَقَدْ صَدَقَ اللّٰهُ رَسُولَهُ الرُّءْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ
اِنْ شَٓاءَ اللّٰهُ اٰمِن۪ينَ مُحَلِّق۪ينَ رُؤُ۫سَكُمْ وَمُقَصِّر۪ينَ لَا تَخَافُونَ
فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ فَتْحًا قَر۪يبًا

"Andolsun Allah, **Peygamberi'ne o rüyayı hak ile doğruladı.** Şanına yemin olsun ki Allah'ın istemesiyle Mescid-i Haram'a güven duyanlar, başlarını kazıtanlar, kırkanlar olarak korkmadan gireceksiniz. Allah bilmediğinizi bildi de bundan başka pek yakın bir fetih daha verdi." (Feth, 48/27).

Hayber'in[20] Fethi

Hayber'in Fethedileceği Yönünde Yorumlanan Âyet

وَاُخْرٰى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ اَحَاطَ اللّٰهُ بِهَاۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرًا

"Ve henüz elinizin **ermediği daha başka ganimetleri (de va'detti).** Allah onları gerçekten kuşatmıştır. Allah daha da her şeye güçü yetendir." (Feth, 48/21).

---

[20] Hayber Medine'nin Şam yönünde ve Medine'ye 96 mil uzaklıkta büyük bir vilayettir. Hz. Peygamber döneminde Yahudiliğin merkezi idi. Müslümanlar aleyhinde çalışanların pusu yeri olmuştu. Arap yarımadasındaki bütün Arapları bu zengin Yahudiler harekete geçiriyorlardı. Bunların ileride Medine üzerine yürümeleri kaçınılmazdı. Bunun için Resûlullah Hudeybiye'den döndükten yirmi gün sonra Hicretin yedinci yılında Cumade'l-ûlâ ayında Hayber üzerine yürümüş ve zaferle dönmüştür. (Bkz. Tecrîd-i Sarîh trc. X, 249).

Diplomatik İlişkiler

Verilen Sözlere, Yapılan Antlaşmalara Uyulmasını Öngören Âyetler

• Sözlerinde Durmayanlar Kınanıyor • Sözlerinde Duranlar Övülüyor • İttifak Kurduklarınızın Himayelerinde Bulunanlara da Dokunamazsınız • Allah'ın Kutsallarına Özen Gösterin, O'nunla Yaptığınız Antlaşmalara Uyun • Antlaşmalarınızı Tek Taraflı Bozamazsınız

Hz. Peygamber'in Şemâili

Hz. Peygamberin Kur'an'da Geçen İsimleri

a) ***Muhammed*** *• Muhammed Sadece Bir peygamberdir • Muhammed Herhangi Birinizin Babası Değildir • Muhammed'e İndirilmiş Olana İman Edenler • Muhammed Allah'ın Elçisidir*

b) ***Ahmed*** *• İsa'nın Muştuladığı Peygamber.*

Hz. Peygamber'in Ahlâkî Özelliklerine Vurgu Yapan Âyetler

Pek Şefkatlidir *• İnananlar İçin Bir Rahmettir • İnananlara Kanat Ger • Üstün Ahlak Sahibi •* ***Alçakgönüllü*** *• Ben Melek Değilim • Hor Gördüklerinizi Hor Görmem • Ben de Bir İnsanım • Hz. Peygamber'e Zahitlik Öğütlenmişti • Hz. Peygamber'in Sosyal İlişkilerindeki Nezâketi • Hz. Peygamberin Allah korkusu*

Hz. Peygamberin Allah Katındaki Değerini Yansıtan Âyetler

• Maddî ve Ma'nevî Dünyası Güvenceye Alınmıştı • Ümmeti Lehinde Tanık Yapılmıştır • Müminlere, Hz. Peygamberin Canının Kendi Canlarından Daha Değerli Olduğu Bildirilmiştir • Hz. Peygamberin Fizik Varlığı Ümmeti için Bir Güvence Sayılmıştır • Hz. Peygamberin Mesajları Kitaplı-Kitapsız Bütün İnsanlık Câmiâsını Hedef Alır • Tebliğinin Ulaştığı Herkesin Peygamberidir • Ganimetler Hz. Peygamber'e Helal Kılınmıştı • Kendisine Kevser Verilmiştir • Hz. Peygamberin Günahlarının Bağışlandığı Muştulanmıştır • Düşmanlarının Yüreklerine Korku Salınmıştı • Rüzgâr ve

Görünmez Ordularla Yardıma Mazhar Kılınmıştı • Özel İbadetlerle Görevlendirilmişti • Müminlerden Kendisini Hayırla Anmaları İstenmiştir.

Hz. Peygamber ve Eşleri

• Hz. Peygamberin Hanımları Müminlerin Anaları Olarak Nitelendirilmiştir • Hz. Peygamberin Birden Çok Eş Edinmesine İmkân Tanınmıştı • Resûlullah'ın Daha Fazla Eş Edinmesine Sınırlama da Getirilmişti • Eşlerine Boşanma İmkânı Tanınmıştı • Peygamber Hanımlarına Diğer Kadınlardan Farklı Bir Rol Biçilmişti: Azapları da İki Kat, Sevapları da • Başka Kadınlara Benzemezsiniz • Açılıp-Saçılmayın • Peygamber Hanımlarına Örtünme Emri.

Diplomatik İlişkiler

Verilen Sözlere, Yapılan Antlaşmalara Uyulmasını Öngören Âyetler

Sözlerinde Durmayanlar Kınanıyor

اَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

"Ya ne zaman **bir ahit üzerinde antlaştılarsa** içlerinden bir grup **onu bozup atmadı mı?** Aslında çoğu inanmıyorlar." (Bakara, 2/100).

Sözlerinde Duranlar Övülüyor

لَيْسَ الْبِرَّ اَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلٰكِنَّ
الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيّنَۚ وَاٰتَى
الْمَالَ عَلٰى حُبِّهٖ ذَوِى الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ

وَالسَّٓائِل۪ينَ وَفِي الرِّقَابِۚ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَۚ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ اِذَا عَاهَدُواۚ وَالصَّابِر۪ينَ فِي الْبَأْسَٓاءِ وَالضَّرَّٓاءِ وَح۪ينَ الْبَأْسِۜ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ صَدَقُواۜ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

"Yüzlerinizi doğu ve batı yönüne çevirmeniz iyilik, erginlik (Allah'a yakınlık) değildir. Ama asıl iyilik Allah'a, son güne, meleklere Kitab'a, peygamberlere inanan, mala olan tutkusuna karşın malını akrabalarına, öksüzlere, yoksullara, yolda kalmışa, isteyenlere veren ve esirleri kurtarma uğrunda harcayan; namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ile **sözleştiklerinde ahitlerine vefalı olanlar,** sıkıntıda, hastalıkta ve şiddet anında sabredenlerin iyiliğidir. İşte onlardır sadakat gösterenler! İşte onlardır müttakiler." (Bakara, 2/177).

بَلٰى مَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِه۪ وَاتَّقٰى فَاِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّق۪ينَ

"Hayır öyle değil! **Sözünü yerine getirip** sakınan (bilsin ki) Allah o müttakileri sever." (Âl-i Imrân, 3/76).

وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ م۪يثَاقَ النَّبِيّ۪نَ لَمَٓا اٰتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَٓاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِه۪ وَلَتَنْصُرُنَّهُۜ قَالَ ءَاَقْرَرْتُمْ وَاَخَذْتُمْ عَلٰى ذٰلِكُمْ اِصْر۪يۜ قَالُٓوا اَقْرَرْنَاۜ قَالَ فَاشْهَدُوا وَاَنَا۬ مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِد۪ينَ

"Bir vakit Allah peygamberlerden: 'Yemin olsun ki size kitaptan ve hikmetten verdim. Sonra size, yanınızda bulunanı doğrulayan bir peygamber geldi mi ona inanacak, ona yardımda bulunacaksınız' diye **misaklarını almış** ve: 'Bunu kabul ettiniz mi? Bu ağır yükümlülüğü üzerinize aldınız mı?' demişti. 'Kabul ettik' dediler. (Allah da): 'Şahit olun ben de sizinle birlikte şahitlerdenim' buyurmuştu." (Âl-i Imrân, 3/81).

İttifak Kurduklarınızın Himayesinde Bulunanlara da Dokunamazsınız

اِلَّا الَّذ۪ينَ يَصِلُونَ اِلٰى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ م۪يثَاقٌ اَوْ جَٓاؤُ۫كُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ اَنْ يُقَاتِلُوكُمْ اَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْؕ وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتَلُوكُمْۚ فَاِنِ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَاَلْقَوْا اِلَيْكُمُ السَّلَمَۙ فَمَا جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَب۪يلًا

"Ancak, **sizinle aralarında bir antlaşma bulunan bir topluma sığınan kimselere** veya göğüsleri size karşı yahut toplumlarına karşı savaşmaktan sıkılarak size gelenlere **ilişmeyin.** Allah dileseydi onları size tebelleş eder, sizinle savaşırlardı. Sizden uzak dururlar, sizinle savaşmazlar ve size barış teklif ederlerse, artık Allah sizin için onlara karşı hiçbir yol bırakmamıştır." (Nisâ, 4/90).

Allah'ın Kutsallarına Özen Gösterin, O'nunla Yaptığınız Antlaşmalara Uyun

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تُحِلُّوا شَعَٓائِرَ اللّٰهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَٓائِدَ وَلَٓا اٰمّ۪ينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًاؕ وَاِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُواؕ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اَنْ تَعْتَدُواۘ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰىۖ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِۖ وَاتَّقُوا اللّٰهَؕ اِنَّ اللّٰهَ شَد۪يدُ الْعِقَابِ

"Ey iman edenler! Allah'ın işâretlerine, kutsal aya, hediyelik kurbana, gerdanlıklara, Rablerinden bir lutuf ve bir hoşnutluk arar bir halde Beyt-i Haram'ı kastedip gelenlere **saygısızlık etmeyin.** İhramdan çıktığınızda avlanın. Sizi Mescid-i Haram'dan engellediler diye bir topluluğa karşı duyduğunuz hınç, sakın sizi, saldırganlık yapmaya sevkedip size suç işletmesin. İyilik ve takva üzerinde yar-

dımlaşın. Günah ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayın. Allah'tan korkun. Cidden Allah pek yaman azaplıdır." (Mâide, 5/2).

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ اِلَّا بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ اَشُدَّهُ
وَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا وَاِذَا
قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى وَبِعَهْدِ اللّٰهِ اَوْفُوا ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ
بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

"Yetimin malına erginliğine erinceye değin en güzel şekli dışında yaklaşmayın, ölçme ve tartmayı eksiksiz yapın. Kimseyi gücünün dışında yükümlü kılmayız. Konuştuğunuzda, akraba da olsa adalet gösterin. **Allah'ın sözünü yerine getirin.** (Allah) size bunu tavsiye etti, belki öğüt tutarsınız." (En'âm, 6/152).

اَلَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ

"Bunlar kendilerinden söz aldıklarındır. Sonra bunlar **her defasında ahitlerini bozarlar.** Üstelik onlar çekinmiyorlar!" (Enfâl, 8/56).

Antlaşmalarınızı Tek Taraflı Bozamazsınız

اِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْـًٔا وَلَمْ يُظَاهِرُوا
عَلَيْكُمْ اَحَدًا فَاَتِمُّوا اِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ اِلٰى مُدَّتِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ

"Müşriklerden kendileriyle antlaşma yaptıklarınızdan size karşı hiçbir eksik bırakmamış ve aleyhinizde hiç kimseye yardımcı olmamışlar hariç... **Artık bunlara, sürelerine değin sözleşmelerini tam uygulayın.** Hiç kuşkusuz Allah takva sahiplerini sever." (Tevbe, 9/4).

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ اِلَّا الَّذِينَ
عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ
فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ

"O müşrikler için Allah yanında, Peygamberi yanında nasıl antlaşma olur? Sadece Mescid-i Haram yanında antlaştıklarınız hariç. **Öyle ise bunlar size karşı dürüst davrandıkları sürece kendilerine dürüst davranın,** çünkü Allah takva sahiplerini sever." (Tevbe, 9/7).

قَالَ لَنْ اُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتّٰى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللّٰهِ لَتَأْتُنَّن۪ى بِه۪ٓ اِلَّٓا
اَنْ يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّٓا اٰتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَك۪يلٌ

"(Yakub:) 'Etrafınızın sarılıp kuşatılmanız hariç bana, Allah adına **sağlam bir söz vermenize değin** onu kesinlikle sizinle göndermem' dedi. Ona, sağlam söz verdiklerinde: 'Söylediğimize Allah Vekil'dir' dedi." (Yûsuf, 12/66).

اَلَّذ۪ينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْم۪يثَاقَ

"Onlar, Allah'ın ahdine vefa gösterirler ve **antlaşmayı bozmazlar."** (Ra'd, 13/20).

وَاَوْفُوا بِعَهْدِ اللّٰهِ اِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْاَيْمَانَ بَعْدَ تَوْك۪يدِهَا
وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللّٰهَ عَلَيْكُمْ كَف۪يلًا اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ

"Antlaşma yaptığınızda Allah adına **verdiğiniz sözü yerine getirin,** pekiştirdikten sonra yeminleri bozmayın. (Nasıl bozabilirsiniz ki) Allah'ı üzerinize kefil yapmıştınız. Kuşkusuz Allah, ne yaptığınızı çok iyi bilir." (Nahl, 16/91).

وَلَا تَكُونُوا كَالَّت۪ي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ اَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ
اَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ اَنْ تَكُونَ اُمَّةٌ هِيَ اَرْبٰى مِنْ اُمَّةٍ اِنَّمَا
يَبْلُوكُمُ اللّٰهُ بِه۪ وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مَا كُنْتُمْ ف۪يهِ تَخْتَلِفُونَ

"İpliğini, kuvvetlice eğirdikten sonra onu kat kat çözen kadın gibi olmayın. Bir topluluk bir diğer topluluktan daha çok zengin diye **yeminlerinizi aranızda bir bozgunculuk aracı yapıyorsunuz.** Al-

lah ancak sizi bununla sınıyor. Hakkında ihtilaf edegeldiğiniz şeyi de kıyamet günü size açıklayacak." (Nahl, 16/92).

وَلَا تَتَّخِذُوا اَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا
وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

"Yeminlerinizi aranızda hile aracı yapmayın! Yoksa sağlam basmışken ayak kayar ve Allah yolundan sapmanızdan ötürü kötülüğü tadarsınız. Ayrıca size büyük bir azap kesinleşir." (Nahl, 16/94).

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلًا اِنَّمَا عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ
اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

"**Allah'a verdiğiniz sözü** az bir değer karşılığında satmayın. Eğer bilirseniz, ancak Allah katında olan, sizin için hayırlıdır." (Nahl, 16/95).

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ اِلَّا بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ اَشُدَّهُ وَاَوْفُوا بِالْعَهْدِ
اِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْؤُلًا

"Yetimin malına, rüşdüne ermesine değin, o en güzel yol dışında, yaklaşmayın. **Ahde vefa gösterin.** Çünkü **söz veren sorumludur."** (İsrâ, 17/34).

وَالَّذِينَ هُمْ لِاَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

"Onlar emânetlerine ve **verdikleri sözlere riâyet ederler."** (Mü'minûn, 23/8).

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُوَلُّونَ الْاَدْبَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللّٰهِ مَسْؤُلًا

"Andolsun gerçekten daha önce, sırtlarını dönüp kaçmayacaklarına dair **Allah'a söz vermişlerdi.** Allah'a verilen söz ise sorulacaktır." (Ahzâb, 33/15).

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللّٰهَ عَلَيْهِۚ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضٰى
نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُۘ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًاۙ

"Müminlerden öyle erler vardır ki, **Allah'a verdikleri söze sadakat gösterdiler.** İçlerinden kimi adağını yerine getirdi, onlardan kimi de bekliyor. Kesinlikle sözlerini değiştirmediler." (Ahzâb, 33/23).

اِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ اِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللّٰهَؕ يَدُ اللّٰهِ فَوْقَ اَيْدِيهِمْۚ فَمَنْ
نَكَثَ فَاِنَّمَا يَنْكُثُ عَلٰى نَفْسِهٖۚ وَمَنْ اَوْفٰى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللّٰهَ
فَسَيُؤْتِيهِ اَجْرًا عَظِيمًا

"Doğrusu sana bîatta bulunan kimseler Allah'a bîat ediyorlar. Allah'ın eli onların ellerinin üstündedir. Artık kim sözünde durmazsa ancak kendi zararına durmamış olur. Kim Allah ile yaptığı sözleşmeye vefa gösterirse yakında ona azametli bir mükâfât vardır." (Feth, 48/10).

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ

"Ey iman edenler! Niçin **yapmayacağınız şeyi söylersiniz**?" (Saff, 61/2).

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ اَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ

"Yapmayacağınız şeyi söylemeniz Allah yanında **ne büyük iğrençliktir!"** (Saff, 61/3).

وَالَّذِينَ هُمْ لِاَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

"Onlar emanetlerine ve sözleşmelerine uymaya **özen gösterirler.**" (Meâric, 70/32).

Hz. Peygamber'in Şemâili[1]

Hz. Peygamberin Kur'an'da Geçen İsimleri

a) Muhammed

Muhammed Sadece Bir Peygamberdir

وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ اَفَائِنْ مَاتَ اَوْ قُتِلَ
انْقَلَبْتُمْ عَلٰى اَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلٰى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللّٰهَ
شَيْـًٔا وَسَيَجْزِي اللّٰهُ الشَّاكِرِينَ

"Muhammed sadece bir elçidir. Gerçekten ondan önce de elçiler gelip geçmişti. Şimdi o ölürse veya öldürülürse ökçeleriniz üzerine gerisin geri mi döneceksiniz? Kim iki ökçesi üzerine gerisin geri dönerse Allah'a hiçbir şekilde zarar veremez. Allah şükredenleri ödüllendirecektir." (Âl-i Imrân, 3/144).

Muhammed Herhangi Birinizin Babası Değildir

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَا اَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلٰكِنْ رَسُولَ اللّٰهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّنَ
وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

"Muhammed, erkeklerinizden hiç kimsenin babası değildir, sadece Allah'ın elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi çok iyi bilendir." (Ahzâb, 33/40).

Muhammed'e İndirilmiş Olana İman Edenler

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاٰمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَاَصْلَحَ بَالَهُمْ

---

1 شَمَائِل =şemâil, sözcük olarak tabiat, huy anlamına gelen 'şemâl' lafzının çoğuludur. Dilimizde tekili kullanılmaz. Özellikle Rasûlullah'ın fizik yapısının ve huylarının vurgulanmasında kullanılmıştır. Bu konuda çeşitli eserler kaleme alınmış, sanat şaheseri hılyeler yazılmıştır. Efendimizin 'şemâil'ini konu alan eserlerin en meşhuru İmam Tirmizî'nin hadislerden oluşturduğu bu adla anılan eseridir.

"İman edip yararlı işler yapmakta ve hakkın ta kendisi olarak Muhammed'e **indirilene iman etmekte bulunan kimselere** gelince onların kötülüklerini silmekte ve durumlarını düzeltmektedir." (Muhammed, 47/2).

Muhammed Allah'ın Elçisidir

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ اَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرٰيهُمْ رُكَّعاً سُجَّداً يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَاناً سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ اَثَرِ السُّجُودِ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرٰيةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْاِنْجِيلِ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْـَٔهُ فَاٰزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَاَجْراً عَظِيماً

"Muhammed Allah'ın elçisidir, O'nun yanındakiler ise kâfirlere karşı çok çetin, kendi aralarında son derecede merhametlidirler. Onları rüku edenler, secde edenler olarak görürsün. Allah'tan lutuf ve hoşnutluk isterler. Secde izinden nişanları yüzlerindedir. Bu, onların Tevrât'taki nitelikleri. İncil'deki benzetilmeleri de (şöyle) bir ekin gibidir: Filizini çıkarmış, derken onu güçlendirmiş, ardından kalınlaşmış ve çiftçilerin hoşuna gidecek şekilde sapları üzerinde dümdüz dikilmiştir. (Bu temsil) onlarla kâfirleri öfkelendirmek içindir. Onlardan iman edip de yararlı işler yapanlara Allah bir bağışlama ve büyük bir mükâfât va'detti." (Feth, 48/29).

b) Ahmed

İsa'nın Muştuladığı Peygamber

وَاِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي اِسْرَائِيلَ اِنِّي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ مُصَدِّقاً لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَمُبَشِّراً بِرَسُولٍ يَاْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ اَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ

"Bir zaman da Meryem'in oğlu İsa: 'Ey İsrâîloğulları! Ben size Allah'ın elçisiyim, önümdeki Tevrât'ın doğrulayıcısı ve benden sonra

gelecek, **adı Ahmet olan bir peygamberin müjdecisi olarak geldim'** dedi. Sonra o onlara apaçık delillerle gelince: 'Bu, apaçık bir büyü' dediler." (Saff, 61/6).

Hz. Peygamber'in Ahlâkî Özelliklerine Vurgu Yapan Âyetler

Pek Şefkatlidir

لَقَدْ جَٓاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ

"Size, içinizden bir peygamber geldi. Zorluk çekmeniz kendisine çok ağır gelir, size çok düşkündür, **müminlere karşı pek şefkatli, pek merhametlidir."** (Tevbe, 9/128).

İnananlar İçin Bir Rahmettir

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ اُذُنٌ قُلْ اُذُنُ خَيْرٍ لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ

"İçlerinden bazıları var ki Peygamberi incitiyorlar ve: 'O bir kulaktır' diyorlar. De ki: 'Sizin için hayır kulağıdır, Allah'a inanır, müminlere inanır. **Ve sizden iman edenlere bir rahmettir.'** Allah'ın peygamberini inciten kimseler (var ya) onlara elem veren bir azap vardır." (Tevbe, 9/61).

İnananlara Kanat Ger[2]

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٓ اَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ

---

[2] Bu emir yöneticilerin her zaman göz önünde bulunduracakları, görevlendirmelerinde prensip edinecekleri eskimez bir ölçüdür. Bir yöneticinin, aynı özelliklere sahip iki kişi arasında tercih yapma zorunda kaldığında işin ehli olması koşuluyla kendi fikriyatına en yakın olanını tercih etmesi gerekir.

"Kendisiyle, içlerinden birtakımlarını yararlandırdığımız nimetlere gözlerini dikme, onlara üzülme, **kanadını müminlere indir.**" (Hıcr, 15/88).

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

"Ve sana uyan müminlere **kanadını indir.**" (Şuarâ, 26/215).

Üstün Ahlak Sahibi

وَاِنَّكَ لَعَلٰى خُلُقٍ عَظِيمٍ

"Muhakkak sen **pek büyük bir ahlak üzerindesin.**" (Kalem, 68/4).

Alçakgönüllü

Ben Melek Değilim

قُلْ لَآ اَقُولُ لَكُمْ عِنْدِى خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُولُ لَكُمْ اِنّى مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰى اِلَىَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ

"De ki: 'Size, Allah'ın hazineleri benim yanımda demiyorum. Gaybı da bilmiyorum. Size **ben meleğim de demiyorum.** Ben sadece bana vahyedilene uyarım.' De ki: 'Kör ile gören eşit olur mu? Düşünmüyor musunuz?" (En'âm, 6/50).

Hor Gördüklerinizi Hor Görmem

وَلَآ اَقُولُ لَكُمْ عِنْدِى خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُولُ اِنّى مَلَكٌ وَلَآ اَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِى اَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللّٰهُ خَيْرًا اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا فِى اَنْفُسِهِمْ اِنّى اِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ

"Size: 'Allah'ın hazineleri benim yanımda' demiyorum. Gaybı bilmem! ***'Ben bir meleğim'*** de demiyorum. **Gözlerinizin hor gördüğü kimseler için de: 'Allah asla kendilerine bir hayır vermez'**

demem. Allah, onların içindekini çok iyi bilir. Böyle bir şey dersem o zaman gerçekten ben zâlimlerden olurum." (Hûd, 11/31).

Ben de Bir İnsanım

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرُفٍ أَوْ تَرْقٰى فِى السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ
حَتّٰى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرَؤُهُ قُلْ سُبْحَانَ رَبّٖى هَلْ كُنْتُ اِلَّا بَشَرًا رَسُولًا

"Veya altından bir evin olmasına kadar yahut gökte yükselmene değin (sana inanmayız). Ama göğe yükselişine de bize, kendisini okuyacağımız bir kitap indirmene değin inanmayız! De ki: **'Hâşâ, münezzehtir Rabbim! Ben sadece elçi bir insan olmadım mı?"** (İsrâ, 17/93).

Hz. Peygamber'e Zahitlik Öğütlenmişti

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَاَبْقٰى

"Sakın kâfirlerden birtakımlarını, onları fitneye düşürelim diye kendisi ile safa sürdürttüğümüz şeye, **dünya hayatının süsüne gözlerini dikme.** Rabbinin rızkı daha hayırlı ve daha kalıcıdır." (Tâhâ, 20/131).

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ

"Kendisiyle, içlerinden birtakımlarını yararlandırdığımız nimetlere **gözlerini dikme,** onlara üzülme, kanadını müminlere indir." (Hıcr, 15/88).

Hz. Peygamber'in Sosyal İlişkilerindeki Nezâketi

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا
مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِى الْاَمْرِ فَاِذَا
عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

"Allah'tan bir rahmet sayesinde onlara ***yumuşak davrandın.*** Faraza sen kaba-saba, katı yürekli olsaydın elbette çevrenden dağılıp giderlerdi. Öyle ise bağışla onları, kendileri için istiğfar et ve iş hususunda onlara danış. Azmettiğinde Allah'a dayan. Kuşkusuz Allah tevekkül gösterenleri sever." (Âl-i Imrân, 3/159).

اِدْفَعْ بِالَّتِى هِىَ اَحْسَنُ السَّيِّئَةَۜ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ

"Sen kötülüğü **en güzel olan yöntemle savuştur.** Biz, onların nasıl niteleme yapmakta olduklarını en iyi bilenleriz." (Mü'minûn, 23/96).

Hz. Peygamberin Allah Korkusu

قُلْ اِنّ۪ٓى اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبّ۪ى عَذَابَ يَوْمٍ عَظ۪يمٍ

"De ki: Cidden ben, Rabbime ısyan edersem pek büyük bir günün azabından korkarım." (En'âm, 6/15).

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍۙ قَالَ الَّذ۪ينَ لَا يَرْجُونَ لِقَٓاءَنَا
ائْتِ بِقُرْاٰنٍ غَيْرِ هٰذَٓا اَوْ بَدِّلْهُۜ قُلْ مَا يَكُونُ ل۪ٓى اَنْ اُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَٓائِ
نَفْس۪يۚ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰٓى اِلَيَّۚ اِنّ۪ٓى اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبّ۪ى
عَذَابَ يَوْمٍ عَظ۪يمٍ

"Âyetlerimiz apaçık belgeler olarak kendilerine okunduğunda bize kavuşmayı ummayanlar: 'Bize, bundan başka bir Kur'an getir veya bunu değiştir' dediler. De ki: 'Onu kendiliğimden değiştirmem benim için olacak bir şey değildir. Ben sadece bana vahyedilene uyarım. **Rabbime karşı gelirsem büyük bir günün azabından korkarım'.**" (Yûnus, 10/15).

Hz. Peygamber'in Allah Katındaki Değerini Yansıtan Âyetler

Maddî ve Ma'nevî Dünyası Güvenceye Alınmıştı

وَاِنَّ لَكَ لَاَجْراً غَيْرَ مَمْنُونٍۚ

"Ve senin için elbette **tükenmez bir mükâfât** vardır." (Kalem, 68/3).

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰىۜ

"İleride Rabbin sana verecek de **hoşnut kalacaksın!"** (Duhâ, 93/5).

وَوَجَدَكَ ضَٓالاًّ فَهَدٰىۖ

"Seni şaşırmış olarak buldu da doğru yola iletti." (Duhâ, 93/7).

اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَۙ

"Sineni genişletip açmadık mı?" (İnşirah, 94/1).

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَۜ

"Hem de senin **anışını yükselttik."** (İnşirah, 94/4).

Ümmeti Lehinde Tanık Yapılmıştır

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ اُمَّةً وَسَطاً لِتَكُونُوا شُهَدَٓاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيداًۜ وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّت۪ي كُنْتَ عَلَيْهَٓا اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِۜ وَاِنْ كَانَتْ لَكَب۪يرَةً اِلَّا عَلَى الَّذ۪ينَ هَدَى اللّٰهُۜ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُض۪يعَ ا۪يمَانَكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُ۫فٌ رَح۪يمٌ

"İşte böyle! Sizi, insanlara karşı tanık olmanız, Peygamberin de **üstünüzde şahit olması için** orta bir ümmet yaptık. Üzerinde bulunduğun o kıbleyi, sırf peygamberi izleyecek kimseleri iki ökçesi üzerine geri döneceklerden ayırmak için çevirdik. Gerçi bu, Allah'ın hidayet ettiği kimselerden başkalarına pek ağır gelmiştir. Allah, imanınızı ziyan edecek değildir. Doğrusu Allah insanlara karşı pek şefkatli, çok merhametlidir." (Bakara, 2/143).

فَكَيْفَ اِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلٰى هٰٓؤُ۬لَٓاءِ شَهِيدًاۜ

"Her ümmetten iyi bir tanık getirdiğimiz ve **seni de** onların üzerine **iyi bir tanık olarak** gösterdiğimizde nice (olacak)?" (Nisâ, 4/41).

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فٖي كُلِّ اُمَّةٍ شَهٖيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ
شَهٖيدًا عَلٰى هٰٓؤُ۬لَٓاءِۜ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ
وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرٰى لِلْمُسْلِمٖينَ

"Gün olur, her ümmet içinde kendilerinden üzerlerine iyi bir tanık gönderiririz ve **seni de onların üzerine iyi bir tanık olarak getiririz**. Sana, her şey için bir açıklama, bir kılavuz, bir rahmet ve müslümanlara da bir müjde olmak üzere Kitab'ı indirdik." (Nahl, 16/89).

وَجَاهِدُوا فِي اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهٖۜ هُوَ اجْتَبٰيكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ
فِي الدّٖينِ مِنْ حَرَجٍۜ مِلَّةَ اَبٖيكُمْ اِبْرٰهٖيمَۜ هُوَ سَمّٰيكُمُ الْمُسْلِمٖينَ
مِنْ قَبْلُ وَفٖي هٰذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهٖيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا
شُهَدَٓاءَ عَلَى النَّاسِۚ فَاَقٖيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاعْتَصِمُوا
بِاللّٰهِۜ هُوَ مَوْلٰيكُمْۚ فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصٖيرُ

"Allah uğrunda cihadın gerektirdiği şekilde cihad edin. Sizi O seçti, üzerinize dinde bir zorluk da yükletmedi. Haydi atanız İbrahim'in dinine! Bundan önce ve bunda (Kur'ân'da) size müslüman adını Allah taktı, ki **peygamber size karşı şahid olsun**, siz de bütün in-

sanlara karşı şahidler olasınız. Haydi namazı kılın, zekâtı verin ve Allah'a sıkı tutunun. O'dur Mevlânız! Ne güzel Mevlâ! Ne güzel yardımcı!" (Hacc, 22/78).

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّٓا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًاۙ

"Ey peygamber! Biz seni **bir tanık**, bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik." (Ahzâb, 33/45).

اِنَّٓا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًاۙ

"Doğrusu Biz seni **bir tanık**, bir müjdeci, bir uyarıcı olarak gönderdik." (Feth, 48/8).

اِنَّٓا اَرْسَلْنَٓا اِلَيْكُمْ رَسُولًاۙ شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَٓا اَرْسَلْنَٓا اِلٰى فِرْعَوْنَ رَسُولًاۜ

"Biz, Firavun'a bir elçi gönderdiğimiz gibi size de hakkınızda **tanıklık yapacak bir elçi** gönderdik." (Müzzemmil, 73/15).

Müminlere, Hz. Peygamber'in Canının Kendi Canlarından Daha Değerli Olduğu Bildirilmiştir

اَلنَّبِيُّ اَوْلٰى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَاَزْوَاجُهُٓ اُمَّهَاتُهُمْۜ وَاُو۬لُوا
الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ ف۪ي كِتَابِ اللّٰهِ مِنَ الْمُؤْمِن۪ينَ وَالْمُهَاجِر۪ينَ
اِلَّٓا اَنْ تَفْعَلُٓوا اِلٰٓى اَوْلِيَٓائِكُمْ مَعْرُوفًاۜ كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا

"Peygamber müminlere **kendilerinden evlâdır.** Onun eşleri onların analarıdır. Allah'ın kitabına göre anne tarafından akrabalar, diğer müminler ile mühacirlerden daha yakındır. Ancak dostlarınıza bir iyilik yapmanız hâriç. Bu, Kitap'ta yazılmıştır." (Ahzâb, 33/6).

Hz. Peygamberin Fizik Varlığı Ümmeti İçin Bir Güvence Sayılmıştır

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَاَنْتَ ف۪يهِمْۜ وَمَا كَانَ اللّٰهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ
يَسْتَغْفِرُونَ

"Oysa **sen içlerinde iken** Allah **onlara azap edecek değildi.** Onlar istiğfar ederlerken yine Allah kendilerine azap edecek değildi." (Enfâl, 8/33).

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَهْلَكَنِيَ اللّٰهُ وَمَنْ مَعِيَ اَوْ رَحِمَنَاۙ فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ اَل۪يمٍ

"De ki: 'Ne dersiniz? **Allah beni** ve yanımdakileri **helak etse** yahut bize merhamet buyursa iki durumda da kâfirleri acı veren bir azaptan kurtaracak kimdir?" (Mülk, 67/28).

Hz. Peygamber'in Mesajları Bütün İnsanlık Câmiâsını Hedef Alır

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلٰى كَلِمَةٍ سَوَٓاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اَلَّا نَعْبُدَ اِلَّا اللّٰهَ وَلَا نُشْرِكَ بِه۪ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِۜ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِاَنَّا مُسْلِمُونَ

"De ki: **Ey Ehlikitap!** Sizinle aramızda aynı olan şu söze gelin: Sadece Allah'a tapalım, O'na hiçbir şeyi eş koşmayalım, kimimiz kimisini Allah'tan başka rabler edinmesin. Yüz çevirirlerse: 'Şahit olun biz müslümanlarız' deyin." (Âl-i Imrân, 3/64).

وَاِنَّ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ خَاشِع۪ينَ لِلّٰهِۙ لَا يَشْتَرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَل۪يلًاۜ اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْۜ اِنَّ اللّٰهَ سَر۪يعُ الْحِسَابِ

"Ehlikitap'tan bazıları Allah'a inanır, size ve kendilerine indirilene de. Allah'a karşı derin saygı gösterirler, Allah'ın ayetlerini pek az bir değere satmazlar. İşte onlara ödülleri Rab'leri katındadır. Şüphesiz Allah, hesabı pek hızlı görendir." (Âl-i Imrân, 3/199).

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ اٰمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلٰٓى اَدْبَارِهَٓا اَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّٓا اَصْحَابَ السَّبْتِۜ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُولًا

"Ey kendilerine **kitap verilen kimseler!** Birtakım yüzleri silip belirsiz hale getirmemizden ve onları enselerine çevirmemizden yahut onlara cumartesi Ashabına lanet ettiğimiz gibi lanet etmemizden önce beraberinizdekini doğrulayıcı olarak indirdiğimize iman edin. Allah'ın emri yerine getirilmiştir." (Nisâ, 4/47).

لٰكِنِ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَٓا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُق۪يم۪ينَ الصَّلٰوةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِۜ اُو۬لٰٓئِكَ سَنُؤْت۪يهِمْ اَجْرًا عَظ۪يمًا

"Ancak, içlerinden ilimde derinleşenler, **sana indirilene, senden önce indirilmiş olanlara inanmaktaki müminler,** namazı dosdoğru kılanlar, zekâtı verenler, Allah'a ve o son güne inananlar; işte onlara pek azametli bir ödül vereceğiz." (Nisâ, 4/162).

يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا ف۪ي د۪ينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّۜ اِنَّمَا الْمَس۪يحُ ع۪يسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللّٰهِ وَكَلِمَتُهُۚ اَلْقٰيهَٓا اِلٰى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُۘ فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِه۪ۚ وَلَا تَقُولُوا ثَلٰثَةٌۜ اِنْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْۜ اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَاحِدٌۜ سُبْحَانَهُٓ اَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌۢ لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَك۪يلًا

"Ey Ehlikitap! Dininizde aşırılık yapmayın, Allah'a karşı sadece gerçeği söyleyin. Meryemin oğlu Mesih İsa sadece Allah'ın peygamberidir, Meryem'e bıraktığı bir kelimesidir, O'ndan bir ruhtur. Öyle

ise Allah'a ve peygamberlerine iman edin, 'Üçtür' demeyin. Kendi yararınıza buna son verin. Allah ancak bir tek tanrıdır. Hâşâ o çocuğu olmaktan beridir. Göklerdekiler de yerdekiler de yalnız O'nundur. Allah Vekîl olarak yeter." (Nisâ, 4/171).

فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ اُجُورَهُمْ
وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَاَمَّا الَّذِينَ اسْتَنْكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ
عَذَابًا اَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

"Ama inanıp iyi işler yapanlara gelince: Onlara hem ücretlerini tastamam verir, hem de lutfundan onlara fazlasını bahşeder. Fakat geri duranlar, büyüklük taslayanlara gelince: onlara de gerçekten pek elemli bir azapla azap eder, onlar da kendileri için Allah'tan başka ne iyi bir dost, ne de iyi bir yardımcı bulurlar." (Nisâ, 4/173).

يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَٓاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا
مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ
قَدْ جَٓاءَكُمْ مِنَ اللّٰهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ

Ey Kitap Ehli! Gerçekten, kitaptan gizleyegeldiğiniz pek çok şeyi size açıklayan, pek çoğundan da vazgeçiveren elçimiz geldi. Size Allah'tan bir nur, açık belgeleri ortaya koyan bir kitap geldi." (Mâide, 5/15).

يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَٓاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلٰى فَتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ
اَنْ تَقُولُوا مَا جَٓاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَٓاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ
وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"Ey Kitab Ehli! Peygamberlerin arasının kesildiği bir dönemde size elçimiz geldi. 'Bize ne bir müjdeci, ne bir uyarıcı geldi' dememeniz için size (gerçekleri) açıklıyor. Cidden size bir uyarıcı ve bir müjdeci geldi. Allah her şeye karşı pek güçlüdür." (Mâide, 5/19).

وَلَوْ اَنَّهُمْ اَقَامُوا التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَاَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْۜ مِنْهُمْ اُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌۜ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَٓاءَ مَا يَعْمَلُونَ

"Eğer **onlar** Tevarât'ı, İncil'i ve kendilerine indirilenleri ayakta tutsalardı (bunların gereklerini yerine getirselerdi) elbette üstlerinden, ayaklarının altından nimetlere boğulurlardı. İçlerinden tutumlu, orta yolu izleyen bir topluluk var. Ama içlerinden pek çoğunun yapageldikleri ne kötü!" (Mâide, 5/66).

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلٰى شَيْءٍ حَتّٰى تُقِيمُوا التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْۜ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًاۚ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

"De ki: '**Ey Ehlikitap! Tevrat'ı, İncil'i ve Rabbinizden size indirilmiş olanları ayakta tutmanıza** (gereklerini yerine getirmenize) değin hiçbir değer üzerinde değilsiniz!' Sana Rabbinden indirilen elbette onlardan pek çoğunun azgınlığını ve küfrünü artıracak. Artık sen küfre sapmış topluluk için tasalanma." (Mâide, 5/68).

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالنَّبِيِّ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ اَوْلِيَٓاءَ وَلٰكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

"Eğer **Allah'a, Peygamber'e ve ona indirilene inanıyor olsalardı** onları dost edinmezlerdi. Ne var ki içlerinden pek çoğu hak yoldan çıkmış kimselerdir." (Mâide, 5/81).

وَاِذَا سَمِعُوا مَٓا اُنْزِلَ اِلَى الرَّسُولِ تَرٰٓى اَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّۚ يَقُولُونَ رَبَّنَٓا اٰمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

"Peygamber'e indirileni duyduklarında tanıdıkları gerçekten ötürü gözlerinin yaşla dolup taştığını görürsün. Derler: 'Rabbimiz! İman ettik, öyle ise bizi (gerçeğe) tanıklık edenlerle yaz'." (Mâide, 5/83).

اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ اَبْنَاءَهُمْ اَلَّذِينَ خَسِرُوا
اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

"Kendilerine **kitap verdiklerimiz** onu (Peygamberi) oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Kendilerini hüsrana uğratmış olanlar, artık onlar imana gelmezler." (En'âm, 6/20).

اُولٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ فَبِهُدٰيهُمُ اقْتَدِهْ قُلْ لَا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا
اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٰى لِلْعَالَمِينَ

"İşte onlar! Allah'ın hidayet verdiği kimselerdir. Öyle ise onların yolunu izle. De ki: 'Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Bu, sadece ve sadece âlemlere bir öğüttür." (En'âm, 6/90).

اَفَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْتَغِى حَكَمًا وَهُوَ الَّذِى اَنْزَلَ اِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا
وَالَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ اَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

"O, size Kitab'ı detaylandırılmış olarak indirmiş bir zat iken Allah'tan başkasını mı hakem olarak arayacağım? Kendilerine **Kitap verdiklerimiz** gerçekten onun (Kur'an'ın) Rabb'inden gerçekle indirilmiş bulunduğunu biliyorlar. O halde sakın kuşkuya düşenlerden olma." (En'âm, 6/114).

Tebliğinin Ulaştığı Herkesin Peygamberidir

مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ وَمَا اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ
وَاَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا

"Sana ulaşan her iyilik Allah'tan, sana ulaşan her kötülük de kendindendir. **Seni insanlara bir peygamber olarak gönderdik.** İyi bir tanık olarak Allah yeter." (Nisâ, 4/79).

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَٓاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَاٰمِنُوا خَيْرًا لَكُمْۜ وَاِنْ تَكْفُرُوا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

"Ey insanlar! Size Rabbinizden peygamber gerçekle geldi. Öyle ise kendi hayrınıza olması için iman edin. Küfrederseniz (bilin ki) kuşkusuz göklerdekiler ve yerdekiler Allah'ındır. Allah pek iyi bilendir, pek hikmetlidir." (Nisâ, 4/170).

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَٓاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَاَنْزَلْنَٓا اِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا

"Ey insalar! Gerçekten size Rabbinizden bir delil geldi ve size gerçeği açıkça gösteren bir nur indirdik." (Nisâ, 4/174).

قُلْ اَيُّ شَيْءٍ اَكْبَرُ شَهَادَةًۜ قُلِ اللّٰهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاُوحِيَ اِلَيَّ هٰذَا الْقُرْاٰنُ لِاُنْذِرَكُمْ بِه۪ وَمَنْ بَلَغَۜ اَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ اَنَّ مَعَ اللّٰهِ اٰلِهَةً اُخْرٰىۜ قُلْ لَٓا اَشْهَدُۚ قُلْ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ وَاِنَّن۪ي بَر۪ٓيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

"De ki: 'Şâhitlik noktasından hangi şey daha büyüktür?' De ki: 'Allah, benimle aranızda bir şâhittir. Bu Kur'an bana, sizi ve **ulaştığı herkesi**[3] onunla uyarayım diye vahyolundu. Siz, Allah ile birlikte başka tanrıların bulunduğuna tanıklık mı ediyorsunuz?' De ki: 'Ben böyle bir tanıklık yapmam!' De ki: 'O, ancak bir tek tanrıdır ve doğrusu ben sizin ortak koştuklarınızdan uzağım!" (En'âm, 6/19).

قُلْ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنّ۪ي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ جَم۪يعًا الَّذ۪ي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْي۪ وَيُم۪يتُۖ فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الَّذ۪ي يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمَاتِه۪ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

[3] Bu ifâdeler Kur'ân'ın evrenselliğine yorumlanmayacak da başka neye yorumlanacak?! S.G.

"De ki: '**Ey insanlar!** Gerçekten ben, sizin hepinize Allah'ın elçisiyim. Göklerin ve yerin saltanatı yalnız O'nundur. O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Can verir, can alır! Öyle ise Allah'a, **O'nun ümmi peygamber elçisine iman edin** ki o peygamber Allah'a, O'nun sözlerine inanıyor, ona uyun ki doğru yola girmiş olasınız." (A'râf, 7/158).

قُلْ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِى شَكٍّ مِنْ دِينِى فَلَٓا اَعْبُدُ الَّذِينَ
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ اَعْبُدُ اللّٰهَ الَّذِى يَتَوَفّٰيكُمْ وَاُمِرْتُ
اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

"De ki: **'Ey insanlar!** Dinimden bir kuşku içinde iseniz, Allah'tan başka kulluk ettiklerinize kulluk etmem, ancak sizin canınızı alan Allah'a kulluk ederim. Bana müminlerden olmam emrolundu.'" (Yûnus, 10/104)[4].

Ganimetler Hz. Peygamber'e Helal Kılınmıştı

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْاَنْفَالِ قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ وَالرَّسُولِ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَصْلِحُوا
ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُٓ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

"Sana ganimetlerden soruyorlar. De ki: **Ganimetler Allah ve Peygamberi'nin hakkıdır.** Allah'tan sakının ve aranızda olanları düzeltin, inanan kimselerseniz Allah'a ve Peygamberi'ne itâat edin" (Enfâl, 8/1).

وَاعْلَمُوٓا اَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَاَنَّ لِلّٰهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ
وَلِذِى الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ اِنْ كُنْتُمْ
اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ وَمَٓا اَنْزَلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ
وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

[4] Mükerreren geçtikleri için burada tekrarından kaçındığımız şu âyetlere de bkz. (Yûnus, 10/108; Ra'd, 13/36; Nahl, 16/64; Enbiyâ, 21/107; Hacc, 22/49; Furkân, 25/1, 51; Sebe', 34/28; Zümer, 39/41; Saff, 61/6, 9; Cuma, 62/3; Kalem, 68/52; Tekvîr, 81/27; Beyyine, 98/1, 4, 6).

"Allah'a, hak ve bâtılın ayrılış günü ile iki topluluğun karşılaştığı günde kulumuza indirdiğimize inanmışsanız bilin ki ganimet olarak aldığınız herhangi bir şeyin **beşte biri Allah'ın, Peygamberin, yakınlık sahibinin, yetimlerin, yoksulların, yolda kalmışlarındır.** Allah her şeye karşı pek güçlüdür." (Enfâl, 8/41).

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًاۘ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Öyle ise **ganimet olarak elde ettiklerinizden helal ve tertemiz olarak yiyin.** Allah'tan korkun. Kuşkusuz Allah, pek bağışlayıcıdır, pek merhametlidir." (Enfâl, 8/69).

Kendisine Kevser[5] Verilmiştir

اِنَّٓا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَۜ

"Doğrusu Biz Sana **Kevser'i** verdik." (Kevser, 108/1).

Hz. Peygamber'in Günahlarının Bağışlandığı Muştulanmıştır

عَفَا اللّٰهُ عَنْكَۚ لِمَ اَذِنْتَ لَهُمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ

"Allah **seni affetsin**; doğru söyleyenler sana açık-seçik belli oluncaya ve o yalancıları bilmene değin neden kendilerine izin verdin?" (Tevbe, 9/43).

لِيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَاَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًاۙ

"Ki, Allah senin **geçmiş ve gelecek günahını bağışlayıp** üzerindeki nimetini tamamlayacak ve seni dosdoğru bir caddeye çıkaracak." (Feth, 48/2).

وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَۙ

"Senden **yükünü** indirdik." (İnşirah, 94/2).

---

5 Kevser'in ne olduğu, kendisi ile ne kastedildiği hususunda farklı rivayetler ve yorumlar vardır: Cennette bir havuz; çok hayır; çok mal; Hz. Peygamberin büyük şefâatı; dünya ve âhiret şerefi bu karşılıklardan bazılarıdır.

اَلَّذٖٓى اَنْقَضَ ظَهْرَكَۙ

"Sırtını ağırlaştırıp gıcırdatmış **olanı.**" (İnşirah, 94/3).

Düşmanlarının Yüreklerine Korku Salınmıştı

سَنُلْقٖى فٖى قُلُوبِ الَّذٖينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَٓا اَشْرَكُوا بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطَانًاۚ وَمَاْوٰيهُمُ النَّارُۜ وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمٖينَ

"Hakkında hiçbir belge indirmediği şeylerle Allah'a ortak koştukları için **o küfredenlerin yüreklerine korku düşüreceğiz.** Varacakları yer ateştir. O zâlimlerin yatağı ne kötüdür." (Âl-i Imrân, 3/151).

اِذْ يُوحٖى رَبُّكَ اِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اَنّٖى مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذٖينَ اٰمَنُواۜ سَاُلْقٖى فٖى قُلُوبِ الَّذٖينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْاَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍۜ

"O zaman Rabbin meleklere vahyediyordu: 'Ben sizinleyim, haydi iman edenleri pekiştirin, **küfredenlerin yüreklerine korku salacağım**! Haydi vurun boyunlarının üstüne, vurun onların bütün parmaklarına." (Enfâl, 8/12).

وَاَنْزَلَ الَّذٖينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصٖيهِمْ وَقَذَفَ فٖى قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرٖيقًا تَقْتُلُونَ وَتَاْسِرُونَ فَرٖيقًاۚ

"Allah, Kitap Ehli'nden onlara arka çıkanları kalelerinden indirdi ve **yüreklerine korku düşürdü.** İşte bir grubu öldürüyorsunuz, bir grubu da esir alıyorsunuz." (Ahzâb, 33/26).

هُوَ الَّذٖٓى اَخْرَجَ الَّذٖينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِاَوَّلِ الْحَشْرِۜ مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّٓوا اَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللّٰهِ فَاَتٰيهُمُ

اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِى قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ
بُيُوتَهُمْ بِاَيْدِيهِمْ وَاَيْدِى الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَٓا اُو۬لِى الْاَبْصَارِ

"O, Kitap Ehli'nden inkâr edenleri ilk haşr için yurtlarından çıkaran Zat'tır. Siz, onların çıkacaklarını sanmadınız. Onlar da sığınaklarının kendilerini Allah'tan koruyacak engeller olduğunu sandılar. Fakat Allah onları hesaba katmadıkları yönden bastırdı ve **yüreklerinin içine korku düşürdü.** Öyle ki evlerini, bir taraftan kendi elleriyle bir yandan da müminlerin elleriyle yıkıyorlardı. Düşünün de ibret alın, ey görecek gözleri olanlar!" (Haşr, 59/2).

Rüzgâr ve Görünmez Ordularla Yardıma Mazhar Kılınmıştı

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ جَٓاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَاَرْسَلْنَا
عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَاۜ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًاۚ

"Ey iman etmiş olanlar! Allah'ın üzerinizdeki nimetini anımsayın. Hani bir zaman size ordular gelmişti de onların üzerine **bir rüzgâr ve sizin görmediğiniz ordular göndermiştik.** Allah yaptıklarınızı hep görendir." (Ahzâb, 33/9).

Özel İbadetlerle Görevlendirilmişti

وَمِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِه۪ نَافِلَةً لَكَۗ عَسٰٓى اَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا

"Gecenin bir kısmında da **sana özgü bir fazlalık olmak üzere onunla uyanık bulun.** Rabbinin seni övülmüş bir makama (**Makâm-ı Mahmûd'**a) göndermesi umulur." (İsrâ, 17/79).

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ
غُرُوبِهَاۚ وَمِنْ اٰنَٓائِ الَّيْلِ فَسَبِّحْ وَاَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضٰى

"Öyle ise dediklerine sabır göster de güneş doğmadan önce ve batmadan evvel **Rabbinin hamdi ile tesbihte bulun.** Gece saatlarından bir kısmında da, gündüzün uçlarından bir kısmında da tesbih et ki hoşnutluğa erebilesin." (Tâhâ, 20/130).

قُمِ الَّيْلَ اِلَّا قَلِيلًا

"Geceleyin, birazı dışında kalk da ibadet et." (Müzzemmil, 73/2).

اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اَنَّكَ تَقُومُ اَدْنٰى مِنْ ثُلُثَيِ الَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَٓائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ
مَعَكَ وَاللّٰهُ يُقَدِّرُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ اَنْ لَنْ تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَؤُا
مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْاٰنِ عَلِمَ اَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضٰى وَاٰخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْاَرْضِ
يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاٰخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ فَاقْرَؤُا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ
وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ
مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرًا وَاَعْظَمَ اَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Gerçekten Rabbin, **senin gecenin üçte ikisine yakınını, yarısını ve üçte birini ibadetle geçirdiğini,** seninle birlikte olanlardan bir grubun da böyle yaptığını biliyor. Oysa geceyi gündüzü Allah takdir eder. Sizin bundan ötesini başaramayacağınızı bildiği için size lutufla tevbe bahşetti. Bundan böyle Kur'ân'dan kolayınıza geleni okuyun. İçinizden hastalar olacağını, diğer birtakımlarının Allah'ın lutfundan bir kâr aramak üzere yeryüzünde yol tepeceklerini, diğer bir grubun da Allah yolunda çarpışacaklarını bildi. O halde ondan ne kolayınıza gelirse okuyun, namazı kılın, zekâtı verin ve Allah'a güzel bir borç verin. Kendinizin hesabına hayır olarak önceden ne sunarsanız onu Allah yanında daha hayırlı ve karşılıkça daha büyük olarak bulacaksınız. Hem de Allah'tan bağışlanma dileyin. Şüphesiz Allah pekâlâ bağışlayandır, pekâlâ merhametlidir." (Müzzemmil, 73/20).

وَمِنَ الَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا

"Gecenin bir bölümünde de **O'na secde et ve uzun bir gece O'nu tesbih eyle."** (İnsân, 76/26).

Müminlerden Kendisini Hayırla Anmaları İstenmiştir

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ۚ يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا۟ صَلُّوا۟
عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا

"Doğrusu Allah ve melekleri Peygamber'e **salavat getirirler.** Ey iman etmiş olanlar! Siz de ona salavat getirin ve olabildiğince selamlayın/**onu hayırlarla yâd edin."** (Ahzâb, 33/56).

Hz. Peygamber ve Eşleri

Hz. Peygamberin Hanımları Müminlerin Anaları Olarak Nitelendirilmiştir

اَلنَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ ۖ وَأَزْوَٰجُهُۥٓ أُمَّهَٰتُهُمْ ۗ وَأُو۟لُوا۟
الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِى كِتَٰبِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَٰجِرِينَ
إِلَّآ أَن تَفْعَلُوٓا۟ إِلَىٰٓ أَوْلِيَآئِكُم مَّعْرُوفًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِى الْكِتَٰبِ مَسْطُورًا

"Peygamber müminlere kendilerinden önceliklidir. **Onun eşleri onların analarıdır.** Allah'ın kitabına göre anne tarafından akrabalar, diğer müminler ile mühacirlerden daha yakındır. Ancak dostlarınıza bir iyilik yapmanız hâriç. Bu, Kitap'ta yazılmıştır." (Ahzâb, 33/6).

Hz. Peygamber'in Birden Çok Eş Edinmesine İmkân Tanınmıştı

يَٰٓأَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّآ أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَٰجَكَ الَّٰتِىٓ ءَاتَيْتَ أُجُورَهُنَّ وَمَا
مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّآ أَفَآءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّٰتِكَ
وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَٰلَٰتِكَ الَّٰتِى هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُّؤْمِنَةً
إِن وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَن يَسْتَنكِحَهَا خَالِصَةً لَّكَ
مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۗ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِىٓ أَزْوَٰجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ
أَيْمَٰنُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا

"Ey Peygamber! Ücretlerini verdiğin **eşlerini**, Allah'ın sana ganimet olarak bahşettiği cariyelerden elinin altında bulunanı, amcanın kızlarını, halalarının kızlarını, dayının kızlarını, teyzelerinin seninle birlikte göçetmiş kızlarını ve bir de diğer müminler dışında sırf sana özgü olmak üzere kendini Peygamber'e hibe eden mümin bir kadını; Peygamber'in kendisini nikâhlamak istemesi durumunda **sana helal kıldık.** Erkeklere, eşleri ve sağlarının sahip bulundukları (mülkiyetleri altındaki cariyeler) ile ilgili neyi farz kıldığımızı pekala bilmişizdir, ki sana bir güçlük olmasın. Allah çok bağışlayıcı ve çok merhametlidir." (Ahzâb, 33/50).

تُرْجِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ ۖ وَمَنِ ابْتَغَيْتَ
مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَّ
وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ
عَلِيمًا حَلِيمًا

"Onlardan (eşlerinden) dilediğini **geri bırakır** ve yine dilediğini **yanına alırsın.** Ayrıldığına istersen geri dönmende de sana hiçbir günah yoktur. İşte bu, onların gözlerinin aydın olması, üzülmemeleri ve hepsini senin kendilerine verdiğin şeyle hoşnut olmaları için en elverişli (bir yöntemdir). Allah kalplerinizdekini biliyor. Allah çok iyi bilendir, pek yumuşaktır." (Ahzâb, 33/51).

Resûlullah'ın Daha Fazla Eş Edinmesine Sınırlama da Getirilmişti[6]

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ
أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا

[6] Genellikle tefsir kitaplarında bildirildiğine göre, bu sınırlamanın yapıldığı gün Resûlullah'ın nikahında yedi kadın bulunuyordu. Bunlardan beşi Kureyş Kabilesinden olmak üzere şunlardı: Hz. Ebu Bekr'in Kızı Âişe, Hz. Ömer'in kızı Hafsa, Ebu Süfyan'ın kızı Ümm-i Habibe, Zem'a kızı Sevde, Ebu Ümeyye kızı Ümm-i Seleme, Huyey kızı Safiye, Hâris Kızı Meymûne, Cahş kızı Zeynep, Hâris kızı Cüveyriye. Hz. Âişe hâriç, Resûlullah diğerlerinin hepsini dul olarak nikahına almıştı. (T.S.Trc. XI, 152).

"Bundan böyle sana (başka) kadınlar helal değildir. Yine bunları - **güzellikleri hoşuna gitse bile**- (başka) eşlerle değiştirmen de (helal) **değildir.** Ancak sağının sahip bulunduğu (mülkiyetindeki cariyeler) müstesna. Allah her şey üzerinde pekala gözetendir." (Ahzâb, 33/52).

Eşlerine Boşanma İmkânı Tanınmıştı

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِاَزْوَاجِكَ اِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا
فَتَعَالَيْنَ اُمَتِّعْكُنَّ وَاُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا

"Ey Peygamber! Eşlerine söyle: 'Eğer siz dünya hayatını ve onun süsünü istiyorsanız haydi gelin **sizi nimetlendireyim (size boşama bedeli vereyim)** ve sizi pek güzel bir salışla salayım!" (Ahzâb, 33/28).

وَاِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْاٰخِرَةَ فَاِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ
مِنْكُنَّ اَجْرًا عَظِيمًا

"Eğer Allah'ı, Peygamberi'ni ve o son yurdu istiyorsanız; bilin ki Allah içinizden güzellik sergileyenler için pek azametli bir mükâfat hazırlamıştır." (Ahzâb, 33/29).

Peygamber Hanımlarına Diğer Kadınlardan Farklı Bir Rol Biçilmişti: Azapları da İki Kat Sevapları da

يَا نِسَٓاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَاْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا
الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا

"Ey Peygamber hanımları! Sizden kim kanıtı ortada bir edepsizlikle gelirse ona, **azap iki kat katlanır.** Bu da Allah'a çok kolaydır!" (Ahzâb, 33/30).

وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَٓا اَجْرَهَا
مَرَّتَيْنِ وَاَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا

"(Ey Pegamber hanımları!) Sizden kim Allah ve Peygamberi için divan durur ve yararlı olanı yaparsa **ona ücretini iki kat veririz** ve kendisi için bol bir rızık hazırlarız." (Ahzâb, 33/31).

Başka Kadınlara Benzemezsiniz

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَاَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ اِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ
بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا

"Ey Peygamber hanımları! Siz, kadınlardan **herhangi biri gibi değilsiniz.** (Allah'tan) korkuyorsanız sözü yumuşatmayın, sonra kalbinde bir maraz bulunan umuda kapılır. Kavl-i ma'rûf (insanların yadırgamadığı) bir söz söyleyin." (Ahzâb, 33/32).

Açılıp-Saçılmayın

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْاُولٰى وَاَقِمْنَ
الصَّلٰوةَ وَاٰتِينَ الزَّكٰوةَ وَاَطِعْنَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ اِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ
لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا

"Evlerinizde oturun, **ilk cahiliye açılışı gibi açılmayın,** namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin, Allah'a ve Peygamberi'ne itâat edin. Allah ancak sizden -ey Ehl-i Beyt- murdarlığı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor." (Ahzâb, 33/33).

وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلٰى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ وَالْحِكْمَةِ اِنَّ اللّٰهَ
كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا

"Evlerinizde Allah'ın âyetlerinden ve hikmetten okunanları hatırlayın. Kuşkusuz Allah (en ince ayrıntıları bilen) bir Latîf, (her şeyden haberli) bir Habîr'dir.." (Ahzâb, 33/34).

Peygamber Hanımları ve Örtünme Emri

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ اِلَّا اَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ اِلٰى
طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ اِنٰيهُ وَلٰكِنْ اِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَاِذَا طَعِمْتُمْ
فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَاْنِسِينَ لِحَدِيثٍ اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي
مِنْكُمْ وَاللّٰهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ وَاِذَا سَاَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسْـَٔلُوهُنَّ

مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذٰلِكُمْ اَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ اَنْ
تُؤْذُوا رَسُولَ اللّٰهِ وَلَٓا اَنْ تَنْكِحُوٓا اَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِه۪ٓ اَبَدًا اِنَّ
ذٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظ۪يمًا

"Ey iman etmiş olanlar! Peygamberin evlerine girmeyin. -Pişirilme vaktini gözetenler olmamanız koşuluyla sizin için bir yemeğe izin verilmesi hariç-. Ancak davet edildiğinizde o zaman girin, yediğinizde de hemen dağılın[7], sohbete dalanlar olarak (durmayın.) Çünkü bu, Peygamberi üzmektedir ama sizden utanıyor. Oysa Allah hakikatı söylemekten utanmaz. **Peygamberin eşlerinden bir şey istediğinizde onlardan perde arkasından isteyin.** Bu, sizin kalpleriniz için de onların kalpleri için de daha temizdir. Allah elçisini incitmeniz, onun ardından eşlerini nikâhlamanız sizin için asla olacak şey değildir. Gerçekten bu, Allah katında pek yaman (bir suçtur).." (Ahzâb, 33/53).

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِاَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَٓاءِ الْمُؤْمِن۪ينَ يُدْن۪ينَ
عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَاب۪يبِهِنَّ ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ
اللّٰهُ غَفُورًا رَح۪يمًا

"Ey Peygamber! **Eşlerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına söyle dış örtülerinden üzerlerine salsınlar**. Bu, tanınmalarına, sonuçta incitilmemelerine daha uygundur. Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir." (Ahzâb, 33/59).

* * *

[7] Bazıları yemek vaktinden önce Resûlullah'ın evine gelirler, yemek yemek için beklerlerdi. Yemek yedikten sonra da gitmek bilmezlerdi. Allah Resûlü onların bu davranışlarından çok sıkılırdı. Bunun üzerine âdâp-erkân öğreten bu âyet indirilmiştir.

İÇİNDEKİLER

PEYGAMBERLERİN GÖREVLERİ 8
A) Allah'a Davet 8
a) Peygamberlerin Tevhide Davetleri 8
Yalnız Allah'a Kulluk Edin 8
İnançta Temel Alınacak Ortak Noktalar 8
Peygamberler Tevhide Aykırı Tebliğde Bulunmamışlardır 9
Allah'tan Başkasına Kulluk Yapmam Yasaklandı 10
Allah'tan Başka Tanrınız Yoktur 10
Allah'a Çağırıyoruz 13
Rabbine Davet Et 14
b) Allah'a Davet Üslûbu 17
Dine Davette Baskı Uygulanamaz 17
Mantıkî Gerekçeler Kullanılmalıdır 17
Halka İyi ile Kötüyü Gösteren Bir Grup Oluşturulmalıdır 18
Kaba Tavırlar Takınılmamalıdır 18
Muhataplar Küçümsenmemelidir 19
Davetler Hasbî Olmalı, Maddî Bir Karşılık Beklenmemelidir 19
Toplumun Duyarlılığına Duyarlılık Göstermek 20
Toplumların Yanlış İnanışlarına Bilgi ve Belgelerle Karşı Çıkılmalıdır 20
Davetler Allah Adına Olmalı, Benlikler Yok Sayılmalıdır 21
Davetçi Bağışlamasını Bilmelidir 22
Davetçi Güvenilir Olmalıdır 22
Davetçiler Bilgili Olmalıdır 22
Peygamberler Davetlerinde Allah'ın
Yaratıcılığını Özenle Vurgulamışlardır 22
Davetçi Davetine Ara Vermemelidir 23
Tartışmalı Konularda da Şeffaf Olunmalıdır 23
Davetçi, İtirazlar Karşısında Sarsılmamalı,
Geleceğe Yönelik İnancını Haykırmalıdır 24
Kötülüğe İyilikle Mükabele Edilmelidir 25
Saldırganlarla Saldırgan Olmayanlara Karşı Tavırlar Farklı Olmalıdır 25
Davetçi Karşı Tarafın Etkisinde Kalmamalıdır 26
Davetçinin Yüreği Geniş Olmalıdır 27
Davetçi Ayırım Yapmamalıdır, Bu Hususta
Hz. Peygamber'e Yapılan Bir Uyarı 27
Davetçi Sadece Bir Öğütçüdür, Zorba Değildir 28
c) İyiliği Emredip Kötülüklere Karşı Çıkmak 29
Yararlı Fısıltılar 29
Bilginler ve Bilgeler Kötülüklere Karşı Çıkmalıdır 30

Hz. Peygamberin Tevrat ve İncil'de Öne çıkarılan Nitelikleri 30
Öğütçünün Görevi, Alacağı Sonucu
Hesaba Katmadan Öğütte Bulunmaktır 31
İyilikleri Tavsiye Edip Kötülüklere Karşı Çıkmak
Erkek/Kadın Herkesin Görevidir 31
d) Peygamberlerin Davet Yolunda Karşılaştıkları
Maddî ve Ma'nevî Sıkıntılar 33
Öldürülen Peygamberler Vardı 33
İnananlar ile Dalga Geçiliyordu 33
Dava Uğrunda Sıkıntılar Kaçınılmazdır 34
Seni Fitneye Düşürmemeleri İçin Dikkatli Ol 37
Psikolojik Baskılara Maruz Kalmışlardı 37
Peygamberlerin Lafları Ağızlarına Tıkanmıştı 38
Putçuların Psikolojik Savunma Refleksleri
Tarih Boyunca Hep Aynı Olagelmiştir 39
Peygamberlere: 'Deli' Demişlerdi 39
Peygamberlere: 'Müfteri' Demişlerdi 40
Peygamberlere: 'Büyüye Yakalanmış' Demişlerdi 43
Tanrıları Adına Sabırla Övünüyorlardı 44
Kafirlere Boyun Eğme 44
Hz. Musa'ya: 'Zavallı/Aşağılık' Demişlerdi 47
e) Bazı Peygamberlerin Bâtıl ile Mücâdelelerine Atıflar 51
Hz. Âdem'in Mücadelesi 51
    Hakkı Bâtılla Kirletmeyin 51
Hz. Davud'un Mücâdelesi 51
İhtilaflar Savaşları Doğurmuştur 52
Sizi Yolunuzdan Döndürmek İstediler 53
'Gün Ola Devrân Döne' Atasözünün Ma'kes Bulduğu Âyet 54
Peygamberler de Fi'len Çarpışmışlardı 54
İnananların En Azılı Düşmanları ile Onlara En Fazla Yakınlık Duyanlar 56
Peygamberler Baskılara Sabır Göstermişlerdi 56
Aldatmada Edebî Sözlerin Etkileri Kesindir 57
    Yapan Kendine Yapar 58
Şuayb Peygamber'in Mücâdelesi 58
Bâtıl, Sonunda Kaybetmeye Mahkumdur 59
Hz. Peygamberin Mücâdelesi 60
Nuh Peygamberin Mücâdelesi 62
    Seni Tanrılarımızdan Biri Çarpmış 62
Her Şey Rabbimizin İrâdesi Doğrultusunda Cereyan Ediyor 62
Hak ile Bâtılın Karşılaştırılması 63
Ashab-ı Kehf'in Mücâdeleleri 63
Hz. Süleyman'ın Mücâdelesi 65

Salih Peygamberin Mücadelesi 65
Bâtıl Uğrunda Mücâdele Ettiler 66
Bâtılın Ardına Düşenlerin Hüsrana Uğrayacakları An 67
Hz. Peygamberin Vahy Konusunda Hata Yapamayacağının Bir Delili 67
Küfredenler'in Ellerine Fırsat Geçtiğinde Hemen Tepenize Binerler 68
f) Peygamberlerin Görevleri Sadece Tebliğdir 69
Peygamber Sadece Bir Uyarıcıdır 69
Doğru Yola İletmek Allah'ın Tekelindedir 70
Senin Görevin Sadece Tebliğdir 71
Sen Başlarında Bekçi Değilsin 73
Herkesin Hesabı Kendine 74
Üzerinizde Bir Vekil Değilim 75
Peygamberler Sadece Nasihatlar Vermişlerdir 76
Sağırlara İşittiremez, Gönül Gözleri Körlere Gösteremezsin 79
İnsanların İnanmaları İçin Baskı mı Yapacaksın? 80
Hz. Peygamber Muhataplarının İman Etmelerini Çok İstiyordu 80
İsteyen İnansın İsteyen İnanmasın 80
Sen Bir Zorba Değilsin 81
B) Peygamberlerin Toplumlarını Yönetirken Kullandıkları Araçlar 81
a) Kitap 81
b) Önceki Peygamberlerin İzledikleri Yol 82
c) İlim 82
d) Sabır 84
C)Peygamberlerin Toplumlarına Gönderildikleri, Uyarıcı ve Müjdeci Olarak Görev Yaptıkları 84
Öğütler İnkâr Edenleri Etkiler mi? 84
İnananları Cennetlerle Müjdele 85
Rabbimiz Sözünü Yerine Getir 85
Korkanları Uyar 86
İnsanları Gelecekteki Azaba Karşı Uyar 87
Kur'ân İnatçılara Uyarılar Yaparken Müttakilere Uyarılar Yanında Müjdeler de Verir 88
Ateş Cezasına Çarptırılmış Olana Sen Bir Şey Yapamazsın 90
KUR'ÂN'DA AÇIKÇA İSİMLERİ GEÇEN PEYGAMBERLER 93
Âdem Peygamber 93
Hz. Âdem İnsanların İlk Atasıdır 93
Âdem'in Yaratılması ve Yaratıldığı Madde 95
Âdem Topraktan Yaratılmıştı 95
Âdem'e Bütün İsimleri Öğretti 96
Meleklerin Âdem'e Secde Etmeleri Aşaması 97
İblis'in Âdem'e Secdeye Yanaşmaması ve Gerekçesi 98
Âdem ile Eşinin Cennete Yerleşmeleri ve Sonrası 99

Âdem'in Şeytanın İğvasına Kapılması ve
Bunun İsyan Olarak Değerlendirilmesi 99
Cennetten Aşağılara İniş 101
Tevbe ve Peygamberlik Makamına Yükseliş 102
Âdem'in İki Oğlu 103
Âdem ve Soyundan Alınan Sözler 104
İdrîs Peygamber 106
Nuh Peygamber 107
a) Hz. Nûh'u Doğrudan Konu Alan Âyetler 107
Nuh'u Kavmine Elçi Olarak Gönderdik 107
Size Rabbimin Gönderdiklerini İletiyorum 107
İnananlar Kurtuldu İnanmayanlar Boğuldu 108
Sizden Bir Ücret İstemedim 108
Peşinden Gelenler Aşağı Tabakalardan İnsanlar 109
Peşimden Gelenler Sıradan İnsanlar Diye Onları Kovamam! 110
Gaybı Bilmem 110
Allah Sizin Azgınlaşmanızı İrâde Buyurmuşsa
Öğütlerim Size Bir Yarar Sağlamaz! 111
Hz. Nuh'a Teselli Veriliyor: Sen Üzülme! 111
Gözetimimizde Gemiyi Yap 112
Hz. Nuh'un Oğluna Son Çağrıları 113
Yer Suyu Yuttu Gök Suyu Tuttu 113
Karaya Çıkış 114
Başınıza Geçmek İstiyor 115
Nuh'un Kavmine Nuh'tan Başka Elçiler de Gönderilmiştir 116
Nuh'un Yakarışı 117
Nuh'a Selam 118
Tufan'da Hem Yağmur Yağmış Hem de Yerden Sular Fışkırmış 119
Nûh Sûresinde Nûh Olayı 120
Yakarışlarım Sadece Kaçışlarını Artırdı 121
Nuh'un Bedduası 123
b) Nuh İsminin Örnek Gösterilme Vesilesiyle Geçtiği Âyetler 124
Nuh'a Övgüler 125
Peygamber Kendi Eşini Bile Kurtaramamıştı 128
Hûd Peygamber 128
a) Hûd Peygamberi ve Toplumunu Doğrudan Konu Edinen Âyetler 128
Allah'tan Başka Tanrı Yoktur 128
Size Rabbimin Mesajlarını İletiyorum 129
Allah'ın Size Bahşettiği Lutufları Düşünün 129
Başınıza Felâketler Yağdı 130
Davetime Karşı Sizden Bir Karşılık Beklemiyorum 130
Senin Sözünle Tanrılarımızı Bırakmayız 131

Seni Tanrılarımızdan Biri Fena Çarpmış 131
Ben Tebliğimi Yaptım 132
Âd Kavminin Helâki 132
Zorba Bir Toplum İmiş 133
Davete Kulak Asmamışlardı 134
Geçmiş Toplumların Başlarına Gelenlerle Yapılan Uyarılar 135
Âd Kavminin Tepesine İndirilen Azap 135
b) Hûd İsminin Örnek Gösterilme Vesilesiyle Geçtiği Âyetler 139
Salih Peygamber 141
a) Salih Peygamberi ve Toplumunu Doğrudan Konu Edinen Âyetler 141
Semûd Toplumunu Sınamak İçin Gönderilen Deve 141
Yeryüzünde Bozgunculuk Yapmayın 142
Deveyi Tepelemeleri ve Başlarına Korkunç Belanın İndirilmesi 143
Hz. Salih Olayının Değişik İfadelerle Açılımı 143
Üç Gün Mühlet 144
Davetime Karşı Sizden Bir Ücret İstemiyorum 145
Müreffeh Hayatınızın Böyle Devam Edeceğini mi Sanıyorsunuz? 146
Devenin Mucizelik Yönü 147
Hakka Davet Karşısında Toplumu İkiye Bölündü 147
Başımıza Gelenler Senin Yüzünden 148
Dokuz Kişilik Çete 148
Deve, Sınama Aracı Olarak Gönderilmişti 150
b) Hûd ve Âd İsimlerinin Örnek Gösterilme Vesilesiyle Geçtiği Âyetler 152
HZ. İBRAHİM İLE KIZKARDEŞİ TARAFINDAN YEĞENİ LUT, İBRAHİM'İN OĞULLARI İSMAİL, İSHAK VE TORUNU YAKUP PEYGAMBERLER 156
İbrahim Peygamber 156
Hz. İbrahim'in Doğrudan Konu Edinildiği Âyetler 156
Hz. İbrahim'in Faziletine Vurgu Yapan Âyetler 156
Hz. İbrahim Rabbi Tarafından Sınava Tabi Tutuluyor 157
Hz. İbrahim ile Oğullarının Mekke Topraklarındaki Yaşantılarını Konu Alan Âyetler 157
Allah İçin Sembolik Bina Yapan İki Peygamber 157
Evimi Temizleyin 158
Peygamber Halkı İçin Dünya Nimetleri İstiyor 158
Hz. İbrahim'den Dualar 158
Mekke Topraklarındaki Gelişmelerin Hacc Sûresindeki Anlatımı 160
Ka'be'nin Yeri Hz. İbrahim'e Özel Olarak Hazırlanmıştı 160
Haccı İlan Et 160
Hz. İbrahim'in Oğullarına Tavsiyesi 161
İbrahim Şirke Bulaşmamıştı 161
Hz. İbrahim'in Nemrut ile Tartışması 162

İbrahim Peygamber, Ölüleri Nasıl Dirilteceği Hususunda
Rabbinden Maddi Kanıt İstiyor 162
İbrahim Muvahhit Bir Müslümandı 163
İbrahim'e En Yakın Olanlar 163
İbrahim Hânedânına da Büyük Bir Saltanat Vermiştik 163
Allah'ın Kendisini Dost Edindiği Bir Peygamber 164
Hz. İbrahim Babasını Uyarıyor 164
Hz. İbrahim'in Allah'a Ulaşma Mantığı ve Müşriklere Baş Kaldırışı 164
Siz Korkmuyorsunuz da Ben mi Korkacağım 165
Bunlar İbrahim'e Verdiğimiz Delillerimizdir 166
İbrahim'in Babası İçin İstiğfarda Bulunması 167
İbrahim Bağımsız Bir Ümmet İdi 167
Hz. İbrahim Olayının Meryem, Enbiya ve Şuarâ Sûrelerindeki Nakli 167
Baba ile Oğul Arasındaki Tevhid Mücadelesi 168
İbrahim Ateşe Atılıyor 171
Hz. İbrahim'in Mücadele Aşamasının Şuarâ Sûresinde Açılımı 172
Hz. İbrahim'in Putlara Tapınmaya
Tavır Alışının Ankebût Sûresindeki Nakli 175
Hz. İbrahim Olayının Sâffât Suresindeki Detaylı Bir Başka Versiyonu 175
Hz. İbrahim'in Rüyasında Oğlunu Kestiğini Görmesi 177
Hz. İbrahim'in Putlara Baş Kaldırışı Müslümanlara
Örnek Alınacak Bir Davranış Olarak Gösteriliyor 180
Hz. İbrahim ile Oğulları İsmail, İshak, Torunu Yakup ve Kızkardeşi
Tarafından Yeğeni Lut Peygamberlerin Dolaylı Olarak Geçtiği Âyetler 180
İyi Bir İnsanın Kendisine Düşman, Huysuz Bir Hanımı Olması
Yadırganmamalı. İşte İki Peygamber ve Hanımları 186
Lut Kavmini Helakla Görevlendirilen Meleklerin
Hz. İbrahim'e Uğramaları 186
Yaşlı Karı-Kocanın da Çocuğu Olabilir 187
Hz. İbrahim'e Gelen Elçilerle İlgili Konunun Açılımı 188
Lût Peygamber 191
Hz. Lût'u ve Kavmini Doğrudan Konu Alan Âyetler 191
Lut, Kavmini Uyarıyor 191
Yağmurla Gelen Azap 192
Peygamberin Hanımı da Helak Edilenler Arasında İdi 193
Altını Üstüne Getirdik 193
Lut Olayının Şuara Sûresindeki Açılımı 196
Belayı Uzak Görüp Alayla İsteyenlere Belaları Verilmişti 199
Grup Ahlaksızlıkları 199
İsmail Peygamber 201
Bâriz Özelliği 201
Sözünde Duran ve Rabbi Katında Hoşnutluğa Ermiş Bir Peygamber İdi 201

İshak Peygamber ... 202
İyi İnsanın İyi Çocuğunun da Kötü Çocuğunun da Olabileceği ... 203
Süzülmüş Seçkinlerden ... 203
Yakup Peygamber ... 204
Hz. Yakub'un Doğrudan Yer Aldığı Âyetler ... 204
Ardımdan Neye İbadet Edeceksiniz? ... 204
Yakub'un 'İsrâîl' İsmi ile Anılması ... 204
Peygamberin de İlâhî Takdirin Önüne Geçemediğini Görüyoruz ... 205
Yusuf Peygamber ... 206
Hz. Yusuf'un Hikayesi ... 207
Yusuf ve Rüyası ... 207
Peygamber Oğlu Kardeşlerin İbretli Olayları ... 208
Yusuf'un Kuyuya Atılması ... 209
Kanlı Gömlek ... 210
Allah'ın Yusuf'u Kurtarması ... 210
Yusuf'un Ucuz Bir Fiyata Satılması ... 210
Yusuf'un Mısır'a Götürülmesi/Kuyudan Kâşâneye ... 210
Aziz'in Hanımının Yusuf'u Baştan Çıkarma Uğraşları ... 211
Kadınlar Arasında Dolaşan Dedikodular ... 212
Yusuf 'un Hapse Atılması/Köşkten Zindana ... 213
Yusuf'a Peygamberlik Verilmesi ... 214
Yusuf'un Rüya Yorumları ... 215
Yusuf'un Zindandaki Arkadaşlarına Söyledikleri ... 217
Beni Efendinin Yanında An ... 218
Yusuf ve Melik ... 219
Mısır Melik'inin Rüyası ... 219
Yusuf'un Suçsuzluğunun Ortaya Çıkması ve
Melik'in Yanında İtibar Kazanması ... 220
Yusuf'un Hazinenin Başına Getirilmesi ... 221
Yusuf, Kardeşlerinden Bünyamin'i Getirmelerini İstiyor ... 221
Yusuf'un, Kardeşini Getirtmek İçin Başvurduğu Yöntem ... 222
Babalarını İkna Çabaları ... 222
Yakub'un Endişeleri ... 223
İki Kardeşin Buluşması ... 224
Yusuf'un Kardeşleri Hırsızlıkla Suçlanıyorlar ... 224
Suçların Şahsiliği, Cezanın da O Yerin Kanunlarına
Göre Verileceğinin Delili ... 225
Baba Yakup Yüzlerce Mil Uzaktan Yusuf'un Kokusunu Alıyor ... 229
Perdelenmiş Gözler Açılıyor ... 229
Surenin Başında İşaret Edilen Rüyanın Yorumu ... 230
Yusuf 'un Anıldığı Sıfatlar ... 230
Güzellik Sergileyenlerden Biri Olarak Nitelendirilmesi ... 230

İhlasa Erdirilmiş Kullardan Biri Olarak Nitelendirilmesi....231
Doğru Sözlü Biri Olarak Nitelendirilmesi....231
Meleğe Benzetilmesi....232
Güvenilir Biri....232
Koruyan ve Bilgiç Biri....233
Misafirperverlerin En İyisi....233
Şuayb, Eyyûb ve Zü'l-kifl Peygamberler....234
Şuayb Peygamber....235
Hz. Şuayb'ın Peygamber Olarak Gönderildiği Toplum
ve O Toplumun Ahlâkî Çöküntüsü....235
Hz. Şuayb Medyen/Eyke Halkına Gönderilmişti....235
Hz. Şuayb'ın Hakka Daveti ve Toplumuna Öğütleri....235
Ölçeklerde ve Tartılarda Hile Yapmayın....235
Medyen Halkının Şuayb'a ve İnananlara Yönelik Tehditleri....238
Küfrün Önderlerinin Şuayb'a: 'Dininizden Dönün!'
Tekliflerine Onun Cevabı....238
Kavmi İstiyor Şuayb da Onları İlâhî Azapla Tehdit Ediyor....241
Haydi Üzerimize Gökten Bir Parça Düşür....241
Tehdit Gerçekleşiyor....241
İnanlar Kurtarılıyor....242
Eyyûb Peygamber....243
Hz. Eyyûb'a Peygamberlik Verildiğinin Delili....243
Hz. Eyyûb'un Büyük Bir Derde Müptela Kılındığı Haber Verilmiş
Ama Derdinin Ne Olduğu Açıklanmamıştır....243
Hz. Eyyûb Müptela Kılındığı Derdi Şeytana İsnad Etmişti....243
Ayağını Vuruyor ve Dertlere Deva Bir Su Fışkırıyor....244
Sağlığına Kavuşturuluyor, Kendisine Evlat ve Bağlılar Bahşediliyor....244
Yeminini Bozmaması İçin Kendisine Gösterilen Yol....244
Zü'l-Kifl Peygamber....245
Sabır Gösterenler ve Seçkinlerden Biri İdi....245
Musa Peygamber....247
Hz. Musa'nın Faziletini Vurgulayan Âyetler....249
Musa'ya Verilenlere İnanmakla Yükümlü Kılınmışız....249
Allah Musa ile Doğrudan Konuşmuştur....249
Kur'ân, Doğru Yola İletilenlerden Olduğunu Haber Vermiştir....250
Kendisine Kitap Verilmiştir....250
Aralıksız Kırk Gece Kendini Rabbine Vermişti....250
Hem Resûl Hem de Nebiyy Olarak Nitelendirilmiştir....251
Allah Kendisine Doğrudan Seslenmişti....251
İmtiyazlılardan ve İsteği Verilenlerden İdi....251
Değişik Zamanlarda Lutuflara Mazhar Kılınmıştı....251

Daha Bebek İken Annesine Peygamberler
Arasına Katılacağı Bildirilmişti 252
Musa'nın Anıldığı İki Önemli Sıfatı: 253
1) Öfkeli Olması 253
2) Güçlü ve Güvenilir Olması 254
Allah'ın Musa'ya Seslenip Konuşması ve Kendisine
Peygamberlik Vermesi 254
Allah Musa'ya Gerçekten Konuşmuştu 255
Seni Seçtim Verdiğimi Al 255
Musa'nın Ateş Olarak Algıladığı Şey 256
Ben Rabbinim! 256
Verilecek Vahyi Dinle 257
Kıyametin Zamanı Niye Gizlenmiştir? 257
Allah ile Karşılıklı Konuşma 257
Değnek Yılan Oluveriyor 257
Firavun'a Gitmekle Görevlendiriliyor 258
Hoşnut Olasın Diye Hemen Geldim 258
Rabbi Musa'ya Seslendi 258
Musa'ya Bir Vâdi'de Seslenilmişti 259
Hz. Musa'ya Mucizeler Verildiğini Bildiren Âyetler
ve Onun Gösterdiği Mucizeler 260
Musa Mucizelerle Gelmişti 260
Musa'nın Asası ve Taştan Fışkıran On İki Kaynak 260
Yılana Dönüşen Asa 261
Işınlar Saçan Bembeyaz Bir El 263
Musa'ya Dokuz Mucize Verdik 263
Denizde Açılan Kuru Yol 263
Musa Firavun'un Sarayında Annesinin Kucağında 264
Musa'nın Annesine Yapılan Vahy 264
Firavun'un Hanımının Yitik Olarak Değerlendirdikleri
Musa'yı Evlat Edinmesi 265
Ana Yüreği 265
Başkalarını Emmiyor 266
Firavun Öldürmek İstediği Çocuğun Annesini
O Çocuğa Baksın Diye Görevlendiriyor 266
Musa'nın Daveti, Sihirbazlıkla Suçlanması, Firavun'un
Sihirbazlardan Yardım İstemesi ve Sihirbazların Yenilgisi 266
Hz. Musa'nın Firavun'u Davetle Görevlendirilmesi 266
Allah Adına Yalnız Gerçeği Söylüyorum 267
Firavun Kavminin İleri Gelenleri Musa ile
Kardeşini Büyücü Diye Suçlamışlardı 269
Ülkedeki Sihirbazlar Toplanıyor 271

Musa'nın Asa'sı Büyücülerin Araçlarını Toplayıp Yutuyor 271
Sihirbazlar Gördükleri Karşısında Secdeye Kapanıyor, İmanlarını Haykırıyorlar 272
Firavun'un Sihirbazlara Yönelik Tehditleri 272
Musa'nın Firavun'u Davetle Görevlendirilmesi 274
Gösteri Yeri İçin Bir Zaman Belirle 276
Musa'nın Sihirbazları Uyarması 277
Musa Gördüğü Sihirler Karşısında Ürpermeye Başlayınca Allah Güvence Veriyor 278
Firavun'un Sihirbazlara Yönelik Amansız Tehditlerine Karşın Onların Sarsılmaz İmanları 278
O Zâlimler Topluluğuna Git 279
Firavun'un Şerefine And İçip Üstün Geleceklerini Söyleyenlerin Gördükleri Mucize Karşısında Canlarını Ortaya Koydukları Bir Ruh ile İman Etmeleri 283
Firavun'un Sihirbazlara Yönelik Tehdidi: Sizi Çarmıha Gerdireceğim 284
Firavun Hânedânı 287
Hanımı İnananlar İçin Örnek Gösteriliyor 287
Firavun Hânedanından Bir Mümin'in Firavun'a Uyarıları ve Öğütleri 287
'Rabbim Allah Dedi Diye Bir Adamı mı Öldüreceksiniz?' 287
Ben Sizi Kurtuluşa Davet Ediyorum Siz İse Beni Ateşe 288
Firavun ve Tebeasının Başına Gelen Felâketler 289
Uzun Yıllar Kıtlığa Maruz Kalmışlardı 289
Üzerlerine Bit ve Kurbağalar Gönderilmiş, Kan Salınmıştı 290
Musa ile Bağlılarının Firav'undan Kaçışları ve Kurtuluşları 291
Kullarımı Geceleyin Yola Çıkar ve Denizde Kuru Bir Yol Aç 291
Firavun Musa'yı Takip İçin Asker Topluyor 291
Musa ve Bağlılarının Denizi Geçip Kurtulmaları 293
Firavun'un İsrailoğullarını Hedef Alan Tehdit ve İşkenceleri 295
Oğullarınızı Boğazlıyorlardı 295
Bırakın Musa'yı Öldüreyim 298
Firavun'un İman Çabaları 298
Firavun ve Ordusunun Helâki 299
Musa'nın Bedduası 300
Firavun ile Bağlılarının Kınanıp Yerilmelerine Gösterilen Gerekçeler .. 303
Aşırı Gidenlerden İdi 303
Tuttuğu Yol Doğru Değildi 303
Bozgunculardan İdi 303
Kendisi ve Ordusu Canilerdi 303
Kendisi ve Toplumu Fasıklardı 304
Dünyada Kendilerine Bela Okunanlardan Olmuşlardı 304
Ülkede Kendilerinden Başkasını Görmüyorlardı 304

Tuzak Peşinde İdi 304
Hz. Musa'nın Hatâen Cinayet İşlemesi, Medyen'e Kaçışı ve Burada Evlenmesi 305
Bir Adam Öldürmüştün 305
Firavun Kendisini Hakka Davet Eden Musa'ya Cinayetini Hatırlatıyor 305
Musa'nın Savunması 306
Hz. Musa'nın İstemeden İşlediği Cinayetin Öyküsü 306
'Ey Musa! Islahatçı Değil de Bir Ceberût mu Olmak İstiyorsun?' 307
Musa Medyen Yolunda 308
İki Kızkardeşe Yardımı 308
Musa'nın Medyen'de Kalması ve Evlenmesi 308
Yahudiler Musa'yı İncitmişlerdi 309
Musa'nın Kudüs'e Gitmesi ve İsrailoğullarına Yönelik Yergiler 310
İsrailoğullarının Kutsal Toprağa Girmeleri Hususunda Emir Almaları 310
İsrailoğulları Musa'nın Emrine Açıkça Karşı Çıkıyorlar 310
Yüreklerine Allah Korkusu Sinmiş İki Müminin İsrailoğullarına Öğütleri 311
Rabbin ve Sen, İkiniz Savaşın 311
Bu Israrlı Isyanları Üzerine Kutsanmış Topraktan Kırk Yıl Mahrum Edildiler 311
Musa'nın Rabbi ile Olan Mikatı 312
Kırk Gece Süren İbadet 312
Özel İbadete İştirak İçin Seçilmiş Yetmiş Erkek 313
Musa ve Sâmiri 313
İsrailoğullarının Buzağıyı Tanrı Edinmeleri 313
Allah, Musa'ya Kavminin Sapıttığını Mikatta Haber Vermişti 316
Buzağının Başından Ayrılmıyorlar 317
Buzağı Putunu Yapan Sâmirî'nin Söyledikleri ve Musa'nın Ona Verdiği Ceza 317
Hz. Musa ile Hz. Hızır'ın Kehf Sûresinde Aktarılan Öyküleri 318
Balık Canlanıp Denize Süzülüyor 318
Musa'nın Rahmete Mazhar kılınmış Bir Kul (Hızır) ile Buluşması 319
Harun Peygamber 322
Sır Dolu Adamın Esrarlı İşleri 320
Durduk Yerde Gemiyi Yaralaması 320
Kendine Misafir Etmeyen Bir Yerlemiş Biriminde Yıkılmak Üzere Olan Bir Duvarı Ücretsiz Onarıyor 321
Sır Dolu Zat Sırlarını Açıklıyor 321
Harun'a Peygamberlik Verildiğini Bildiren Âyetler 322
Firavun'a Musa'nın Yanında Elçi Olarak Gönderilmişti 323
Musa'ya ve Kardeşine Vahyettik 323
Harun'u Musa'ya Vezir Yaptık 324
Kardeşine de Peygamberlik Verilmesini İstiyor 324

Musa ile Harun'a Birlikte Lutfedilen Nimetler 324
Harun'un, Ağabeyi Musa'nın Öfkesini Yatıştıran Sözleri 325
Davud Peygamber 328
Hz. Davud'a Peygamberlik ve Kitap Verilmesi 328
Hz. Davud da İlim ve Hikmet Verilenlerdendi 329
Hz. Davud'a Mülk ve Halifelik Verilmişti 329
Dağların, Kuşların Tesbihine Katıldıkları Peygamber 330
Vârisi de Bir Peygamberdi 331
Hz. Davud Güçlü Biri İdi 331
Hz. Davud ve İki Davacı 331
İsrailoğullarının Kâfirleri Davud'un Dilinden de Lanete Çarptırılmışlardı ... 332
Hz. Davud Zırh Yapma Ustası İdi 333
Süleyman Peygamber 333
Hz. Süleyman'a Peygamberlik Verilip Lutuflarda Bulunulduğunu Bildirin Âyetler 333
Hz. Süleyman, Kendisine İsabetli Karar Verme Yeteneği Olan ve İlim Verilenlerdendi 334
Rüzgâra Hükmediyor, Cinleri Çalıştırıyordu 334
Neml Sûresinde Hz. Süleyman'ın Hayatından Aktarılan Ayrıntılı Bir Kesit 336
Bize Kuş Dili Öğretildi 336
Cin, İnsan ve Kuşlardan Oluşan Ordulara Sahipti 336
Karıncanın Dediklerine Gülümseyip Şükürler Sunmuştu 336
Hz. Süleyman'ın Kuşları Teftişi 337
Kuş: 'Sana Sebe Ülkesinden Haber Getirdim' 337
Süleyman'ın Sebe' Kıraliçesine Hüdhüd Kuşu ile Gönderdiği Tehdit İçerikli Hakka Davet Mektubu 338
Yüzlerce Mil Uzaktaki Bir Taht İçin: 'Sen Gözünü Kırpmadan Onu Getiririm' 340
Sebe' Kraliçesi Müslüman Oluyor 341
Kur'an'da Sebe' Ülkesi 341
Hz. Süleyman'ın At Tutkunu Olduğu Bildiriliyor 343
Hz. Süleyman'ın Duası 343
Hz. Süleyman'ın Ölümü ve Bunu Cinlerin Farkedememeleri 344
İlyas Peygamber 344
Hz. İlyas'ın Faziletini ve Peygamberlerden Olduğunu Bildiren Âyetler 344
Hz. İlyas'ın Toplumunu Hakka Daveti ve Onların Tepkileri 344
El-Yesa Peygamber 345
Elyesa' da Âlemlere Üstün Kılınanlardan ve Seçkinlerden İdi 345
Yunus Peygamber 346
Hz. Yunus'a Peygamberlik Verildiğini Bildiren Âyetler 346
Kavmi Yûnus'a İman Etmişti 346

Yûnus ve Balık 346
Yûnus Peygamber Olayının Sâffât Sûresinde Açılımlı Anlatımı 347
Zekeriyya Peygamber 348
Hz. Zekeriyya da Salih Kişilerden İdi 348
Zekeriyya'nın Hayatından Kesitler 349
1) Âl-i Imrân Sûresinde Aktarılanlar 349
Hz. Meryem'i Himayesine Almıştı 349
Hz. Meryem'in Uzletgâhında Tertemiz Bir Soy İçin Yakarmıştı 349
Melekler Bir Çocuğu Olacağını Muştuluyor 349
Zekeriyya Müjdenin Belgesini İstiyor 350
2) Meryem Sûresinde Aktarılanlar 350
Zekeriyya'nın İçli Yakarışları 350
Verilen Müjde ve Hz. Zekeriyya'nın Endişeleri 351
3) Enbiyâ Sûresinde Aktarılanlar 352
Hanımını Çocuk Doğuracak Konuma Getirdik 352
Yahya Peygamber 352
Ana Rahmine Düşmeden Peygamber Olacağı İlan Edilmişti 352
Daha Önce Adı Başkasına Verilmemiş Biri 353
Çocuk İken Bilgelik Payesi Almıştı 353
İtaatkâr Bir Evlat İdi 353
İsa Peygamber ve Annesi Meryem 354
Hz. Meryem'in Fazileti 354
Meleklerin Meryem'e Verdikleri Müjde 355
Meryem Olayı Bir Âyet (İşaret)tir 356
Hz. Meryem'in Namuslu Olduğunun Tanığı Kur'ân Âyetleridir 356
Ben Kahpe Değilim! 356
Namusunu Korumuştu 356
Hz. İsa'nın Yaratılışı, Doğumu ve Beşikte Konuşması 357
Hz. İsa'nın Yaratılışı ve Sonrası Meryem Sûresinde Şöyle Açıklanıyor: 358
Beşikteki Bebeğin Sözleri 360
Hz. İsa'nın Fazıleti ve İsrailoğullarına Peygamber Olarak Gönderilmesi 360
İsa'ya Verilen Mucizeler 361
İsa Nimete Mazhar Kılınmış Bir Kul İdi 364
Hz. İsa'nın Doğru Yol Tanımı 364
Ruhbanlığı Kendileri Uydurmuşlardı 364
Hz. İsa'nın Hz. Ahmed'i Müjdelemesi 365
Hz. İsa Havarilerden Ne İstemişti 365
Hz. İsa Rûhulkudüs ile Desteklenmişti 365
Hz. İsa'nın Donanmış Sofra Mucizesi 366
Yahudiler Hz. İsa'yı Öldürememişlerdi 367
Hz. İsa Göğe Kaldırılmıştır 368
Hz. İsa'nın Âhir Zamanda Yeryüzüne İneceğine
Dair İşâretler İçerdiği Şeklinde Yorumlanan Âyetler 368

Hz. İsa'nın Tanrı Olarak Değerlendirilmesi Küfürdür....369
Hz. İsa'nın Savunması....370
Kur'ân'ın Hz. İsa Hakkındaki Değerlendirmesi:
'O, Seçkin Bir Kuldur, Tanrı Değildir.'....371
Hıristiyan ve Yahudilerin Müslümanlar Hakkındaki Niyetleri....372
Hıristiyanlar ile Yahudilerin Birbirlerine Bakışları....374
Peygamber Olup-Olmadıkları Kestirilemeyen Üç Salih Zât....376
1) Hızır....376
2) Zü'l-Karneyn....376
3) Lokman....379
Lokman'a Bilgelik Verilmişti....379
Lokman'ın Oğluna Öğütleri....379
Allah'a Ortak Koşma....379
Namazı Kıl, İyiliği Emret, Kötülükten Sakındır....379
Böbürlenme....380
PEYGAMBERİMİZ HZ. MUHAMMED....381
Kur'an'da Hz. Muhammed....382
Önbilgiler ve Tesbitler....382
1) Cahiliye Dönemi ve Belli-Başlı Özellikleri....382
A) Cahiliye Görüş ve Gelenekleri....382
a) Ataları Körükörüne Taklit....382
b) İhramlı İken Evlere Arka Kapılarından Girmek....383
c) Birbirlerine Düşmanlık Beslemek....383
d) Tefecilik Yapmak....383
e) Kadınlara Mehirlerini Vermemek....384
f) Kadınları Mirastan Mahrum Etmek....384
g) Kadınlara Zorla Vâris Olmak ve Haklarını Gasbetmek....384
h) Üvey Anneler ile Evlenmek....385
i) İki Kız Kardeşle Aynı Anda Evli Olmak....385
j) Bazı Özellikler Kazanan Hayvanlardan Yararlanmayı Haram Kılmak....386
k) Putlara Paylar Ayırmak....388
l) Çocuklarını Putlara Kurban Etmek....388
m) Bazı Hayvanlardan İstifadeyi Kadınlara Yasak Etmeleri....389
n) Çocuklarını Öldürmek, Bazı Helal Yiyecekleri Haram Saymak....389
o) Kız Çocukları Olduğu Muştulandığında Surat Asıyorlardı....391
p) Yetim Malına Tecavüz....392
r) Islık Çalıp Alkış Tutarak İbadet Etmek....392
s) Aylarla Oynamak....393
t) Kadınların Açılıp Saçılmaları....393
u) Kötü Lakaplarla Yaftalamak....394
y) Dünyevî Amaçlarla, Servet ve Akrabalarla Övünmek....394
z) Zıhâr Yemini....395

B) Yaygın Şekilde Putlara Tapılması 395
C) Okuma-Yazmanın Yaygın Olmayışı 398
2) Peygamberlerin Hz. Muhammed'in
Gönderileceğini Müjdelemeleri 400
Hz. İbrahim ile İsmail'in Duaları 400
Hz. Muhammed'i Oğullarını Tanıdıkları Gibi Tanırlar 400
Rasulullah'ın Tevrat ve İncil'deki Vasıfları 400
Hz. İsa Hz. Ahmed'i Muştuluyor 402
3) Çocukluğu ve Gençliği 404
4) Hz. Muhammed'e Peygamberlik Verildiğini Vurgulayan Âyetler 404

a) Hz. Peygamberin Peygamberliğinin ' أَرْسَلْنَاكَ =
Seni Elçi Olarak Gönderdik' Fiili ile Vurgulandığı Âyetler 404
Bir Müjdeci ve Uyarıcı Olarak Gönderilmiştir 404
Bütün İnsanlara Müjdeci ve Uyarıcı Olarak Gönderilmiştir 405
Şahid, Müjdeci ve Uyarıcı 405
Âyetlerimizi Okuyan Bir Elçi 406
Bütün İnsanlara Gönderilmiştir 406
Peygamber Bir Zaptiye Görevlisi Olarak Gönderilmemiştir 406
Âlemlere Rahmetsin 407
Onlara Gönderilen Tek Uyarıcı Sensin 407

b) Hz. Peygamberin Peygamberliğinin ' أَرْسَلَ =
Gönderdi' Fiili ile Vurgulandığı Âyetler 407

c) Hz. Peygamberin Peygamberliğinin ' إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ =
kuşkusuz sen elçilerdensin' Cümlesi ile Vurgulandığı Âyetler 408
d)Peygamberimizin Peygamberliğinin Vahy Âyetleri ile Yansıtılması.... 408
Kendisine Bilmediği Haberler Verilmişti 408
Önceki Peygamberler Gibi O da Vahye Mazhar Kılınmıştı 409
Hz. Peygamberin Tebliğini Duyan Herkes Sorumluluk Altına Girmiştir 410
Ben Bana Vahyedilene Uymak ve Sarılmakla Mükellefim 410
Baskıların Hz. Peygamberin Bile Ruhunu Sıkacak
Boyutlara Ulaştığı Seziliyor 413
Hz. Peygamber'e Uyarılar 414
Ben de Bir İnsanım, Farkım Bana Vahy Veriliyor 415
Duanın Lutuflar Kapısı Olduğunun Delili 415
5) Mekke Dönemi 418
I) Dine Açıkça Davet Emri 418
a) Hz. Peygamber'in Kureyş Kavmini ve Yakınlarını Daveti 418
b) İnsanların Tepkileri, Hz. Peygamber'in Sıkıntı ve Üzüntüleri 419
Tasalanma 420
Bu Öncekilerin Masalları 422
Yüz Çevirmeleri Ağırına Gitti İse 423

Ferman Allah'ındır 423
Zalimler İflah Olmaz 424
Müşriklerin Şirk Gerekçeleri 424
Peygamber'in Sözünün de Geçerli Olmadığı Ortamlar 426
İçinizden Biri 426
Güvencem Allah 426
Sen Görevini Yapmaya Bak 427
İman da İlâhî Bir Lutuftur 427
Nimetlilerin Nimetlerine Göz Dikme 429
Araya Perdeler Gerilir, Kulaklara Ağırlıklar Koyulur 430
Büyülenmiş Birine Uyuyorsunuz 430
Kendini Helak Edeceksin 431
Davetine Karşı Kulaklarımız Tıkalı, Gönüllerimiz Kapalı 435
Peygamberin Yağ Çekmesini Arzulamışlardı 436
c) İnsanların Davete İcabet Etmemeleri Karşısında Rasulullah'a Verilen Manevî Destekler 437
İnciten Laflar Duyacaksınız 438
Onlardan Yüz Çevir 439
Üzülme Peygamberim! 440
Dünyalıların Dünyalıklarına İmrenme 442
Yeryüzünde Hükümran Olacaksınız 443
Sen Sapkınlar İçin Vahlanıp Durma 445
Sen Sabır Göster 445
II) Mekke'li Müşriklerin Toplum ve Fert Olarak İslam'a ve Müslümanlara Karşı Yaptıkları 447
A) Toplum Olarak 447
Müslümanlara Savaş Açmışlardı 447
Müslümanları Yurtlarından Çıkmaya Mecbur Bırakmışlardı 448
'Sen Yap, Günahı Benim Boynuma' Sözü Cahiliye Dönemi Kafirlerinden Kalma Bir Sözdür 450
Müşriklerin Müminleri Alaya Almaları 452
Dininizle, Namazınızla Eğlenenleri Dost Tanımayın 452
Müşriklerin İstedikleri Mucizeler 454
Allah'ın Doğrudan Kendileri ile Konuşmasını İstemişlerdi 454
Bir Melek İndirilmesini İstemişlerdi 454
İstedikleri Mucizeler Verilse Bile Yine İnanmayacakları Bildirilmişti 454
Ölüler Canlanıp Konuşsa Yine İnanmazlar 455
Kendisine Hazineler Verilmeli İdi 455
Mucizeler Allah'ın Tekelindedir 456
Yerden Su Fışkırtmalısın, İçinden Çayların Aktığı Bağların Olmalı 457
Göğü Tepemize Yıkmalısın 457

Altından Evin Olmalı 457
Kureyş'in Küfür Üzerinde İttifakları 458
Müşriklerin Kur'ân'a Yönelik Küfür ve İsnatları 459
Allah'ın Âyetlerinin Alaya Alındığı Toplantılar Terkedilmelidir 459
'Kur'ân Muhammed'in Uydurmasıdır' Diyorlardı 461
'Kur'ân, Başkalarının Desteği ile
Muhammed'in Uydurduğu Bir Kitaptır' Diyorlardı 462
Hz. Peygamberi 'Büyücü' ve 'Büyülenmiş',
Kur'ân'ı da 'Büyü' Olarak Nitelemişlerdi 464
Pek Yalancı Bir Büyücü 464
Apaçık Bir Büyü 464
Büyülenmiş Bir Adam 466
Hz. Peygambere 'Deli' ve 'Şâir' de Demişlerdi 466
Arkadaşınız Deli Değil 466
Sen Bir Delisin 467
Eğitilmiş Bir Deli 467
Sen Ne Kâhinsin, Ne de Deli 468
O Bir Şâir 468
Delirmiş Bir Şâir 468
B) Kureyş'in Şahıs Bazında Ön Plana Çıkan
İslam ve Müslüman Düşmanları 469
a) Ebucehil 469
b) Ebuleheb 469
6- Hicret'e Doğru 471
a) İsrâ ve Mi'râc Olayı 471
Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya Götürülmüştü 471
Mi'râc Olayı Aşamasında Rasulullah'ın Kalbine Operasyon Yapılmıştı 471
Cebrail'i ve Cenneti Asıl Hüviyetlerinde Görmüştü 471
Kureyş Mi'râc Olayını Kabullenenemişti 472
b) Hicret İşâretleri ve Mühâcirler 473
Hicret İslam'a Girmiş Olmanın Bir Belirtisi Sayılmıştı 473
Baskı Gördükleri Halde Hicrete Yanaşmayanlar Kınanmışlardı 473
Özürlüler Muaf Tutulmuşlardı 473
Hicret Edenlere Vaadler 474
Rasûlullah'ın Hicreti ve Duası 479
7- Medine Dönemi 480
Ensâr (Yardımcılar= Medineli Müslümanlar) 480
Ensâr'ın Fedâkârlıkları 480
Mühacirler Kendilerine Mirasçı Yapılmıştı 480
Mühacirleri Kendilerine Tercih Etmişlerdi 481
Kendilerine Verilen Müjdeler 481
Kurtuluşa Ermişlerdir 481

Tam Anlamıyla Müminlerdir ... 482
Allah Kendilerinden Hoşnut Kalmıştır ... 482
Kusurlarından Dolayı Cezalandırılmamış, Tevbeye Mazhar Kılınmışlardı ... 482
Medine ve Çevresindeki Diğer Toplum Katmanlarının Tavırları ... 483
a) Münafıkların Tavırları ... 483
Hz. Peygamberi İnciten Laflar Söylüyorlar, Kırıcı Tavırlar Sergiliyorlardı ... 483
İslam Hakkında Bilgi Edinmeye Gelen Heyetlerin Hz. Peygamber'le Görüşmelerine Engel Oluyorlardı ... 487
b) Yahudilerin Tutumları ... 488
Yahudilerin Müslümanlara Yönelik Psikolojik Baskıları ... 488
c) Bedevîlerin Tutumları ... 492
Medine'de Yaşanan Bazı Tarihî Olaylar ... 497
a) Kıble'nin Ka'be'ye Çevrilmesi ... 497
b) Hz. Peygamberin Savaşları ... 499
Bedir Savaşı ... 499
Hz. Peygamber'in Bedir Savaşı ile İlgili Rüyası ... 499
Bedir Savaşına Doğru ... 499
Bedir Savaşındaki Lutuflar ... 501
Ordular Birbirlerine Az Gösterilmişti ... 501
Meleklerin Yardımı ... 501
Gönüllere Güven Aşılanıyor, Yağmurlar Yağdırılıyor ... 502
Bedir Savaşında Şeytan Müşrikleri Kışkırtmıştı ... 503
Bedir Savaşında Münafıkların Tutumları ... 503
Bedir Savaşının Sonucu ... 504
Bedir Ganimetleri ... 505
Hak Edilen Ganimet Helâldir ... 505
Bedir Esirleri ... 506
Esir Almak Mutlak Hükümranlığı Gerektirir ... 506
Esirleri Müslüman Olmaya Özendiren Telkinler ... 506
Uhud savaşı ... 507
Uhud Savaşına İşâret Eden Âyetler ... 507
Sahabelere Sitemler ... 507
Uhud Savaşında Müslümanlar İlkönce Bozguna Uğramışlardı ... 507
Cennetin Bedeli Vardır ... 508
Ölümle Burun Buruna Gelmeden Önce Ölmek İçin Can Atıyordunuz ... 508
Hz. Peygamberin Öldürüldüğü Dedikodusu ve Tarihsel Uyarı ... 508
Kaçıyor Arkanıza Bakmıyordunuz ... 509
Uhudda Toparlanma Süreci ve Sonuç ... 510
Uhud Savaşı ve Münafıklar ... 511
Allah'ın Saptırdığını Kimse Doğru Yola İletemez ... 512
Uhud Savaşında Sabır Gösterenlere Vaad Edilenler ... 512
Şehidlere Vermek İstedikleri Müjdeler ... 512

Huneyn Savaşı'nı Konu Alan Âyetler 513
Müslümanlar Görülmeyen Orduların Desteklerine Mazhar Kılınmışlardı 514
Hendek Savaşı'nın Konu Edinildiği Âyetler 514
Rüzgâr ve Görünmez Ordularla Desteklenmişlerdi 514
Hendek Savaşında Münafıklar 515
Hendek Savaşında Samimi Müminler 517
Hendek Savaşında Düşmanların Dağılması 517
Hudeybiye Gazası ve Barış Antlaşması 518
Antlaşma Öncesi Gelişmelere İşâret Eden Âyetler 518
Müşrikler Hz. Peygamberin Ka'be'yi Ziyaretine İzin Vermemişlerdi 518
Ağaç Altında Bîat ve Vaad Edilen Ganimetler 522
Bîat Olayında Yan Çizen Bedeviler Kınanmıştı 523
Hudeybiye Barışında Kadınlara Yönelik Özel Koşulları İçeren Bir Âyet 524
Beni Nadîr Oğulları Gazasına İşâret Eden Âyetler 525
Münafıkların Nadîr Oğulları ile İttifak Kurmaları 525
Nadîr Oğullarının Yurtlarından Sürülmeleri 526
Nadîr Oğullarından Alınan Ganimetler 527
Tebük Seferi 528
Bu Sefere Çıkılması Hususunda Ağır Davrananlara Yapılan Uyarılar .. 528
Tebük Seferinde Münafıklar 529
Samimi Müminler ile Samimi Olmayanları Ayıklamada İlâhî Bir Ölçü .. 529
Katılsalardı Bile Fitne Çıkarmaya Çalışırlardı 530
Kadınlar Gibi Evlerinde Oturmayı Yeğlediler 531
Mazeretleri Geçersizdir 532
Tebük Seferine Katılmadıkları İçin Pişmanlık Duyanlar 533
İşleri Allah'a Kalmıştır 533
Tevbede Samimiyet Ölçüsü 533
Mescid-i Dırar 534
Mekke'nin Fethi 535
Mekke'nin Fethine İşaret Eden Âyetler ve Rasûlullah'ın Rüyası 535
Hz. Peygamber Mekke'nin Fethedileceğini Rüyasında Görmüştü 538
Hayber'in Fethi 538
Hayber'in Fethedileceği Yönünde Yorumlanan Âyet 538
DİPLOMATİK İLİŞKİLER 540
Verilen Sözlere, Yapılan Antlaşmalara Uyulmasını Öngören Âyetler 540
Sözlerinde Durmayanlar Kınanıyor 540
Sözlerinde Duranlar Övülüyor 540
İttifak Kurduklarınızın Himayesinde Bulunanlara da Dokunamazsınız 542
Allah'ın Kutsallarına Özen Gösterin,
O'nunla Yaptığınız Antlaşmalara Uyun 542
Antlaşmalarınızı Tek Taraflı Bozamazsınız 543
HZ. PEYGAMBER'İN ŞEMÂİLİ 547
Hz. Peygamberin Kur'an'da Geçen İsimleri 547
a) Muhammed 547

Muhammed Sadece Bir Peygamberdir 547
Muhammed Herhangi Birinizin Babası Değildir 547
Muhammed'e İndirilmiş Olana İman Edenler 547
Muhammed Allah'ın Elçisidir 548
b) Ahmed 548
İsa'nın Muştuladığı Peygamber 548
Hz. Peygamber'in Ahlâkî Özelliklerine Vurgu Yapan Âyetler 549
Pek Şefkatlidir 549
İnananlar İçin Bir Rahmettir 549
İnananlara Kanat Ger 549
Üstün Ahlak Sahibi 550
Alçakgönüllü 550
Ben Melek Değilim 550
Hor Gördüklerinizi Hor Görmem 550
Ben de Bir İnsanım 551
Hz. Peygamber'e Zahitlik Öğütlenmişti 551
Hz. Peygamber'in Sosyal İlişkilerindeki Nezâketi 551
Hz. Peygamberin Allah Korkusu 552
Hz. Peygamber'in Allah Katındaki Değerini Yansıtan Âyetler 553
Maddî ve Ma'nevî Dünyası Güvenceye Alınmıştı 553
Ümmeti Lehinde Tanık Yapılmıştır 553
Müminlere, Hz. Peygamber'in Canının
Kendi Canlarından Daha Değerli Olduğu Bildirilmiştir 555
Hz. Peygamberin Fizik Varlığı Ümmeti İçin Bir Güvence Sayılmıştır 555
Hz. Peygamber'in Mesajları Bütün İnsanlık Câmiâsını Hedef Alır 556
Tebliğinin Ulaştığı Herkesin Peygamberidir 560
Ganimetler Hz. Peygamber'e Helal Kılınmıştı 562
Kendisine Kevser Verilmiştir 563
Hz. Peygamber'in Günahlarının Bağışlandığı Muştulanmıştır 563
Düşmanlarının Yüreklerine Korku Salınmıştı 564
Rüzgâr ve Görünmez Ordularla Yardıma Mazhar Kılınmıştı 565
Özel İbadetlerle Görevlendirilmişti 565
Müminlerden Kendisini Hayırla Anmaları İstenmiştir 567
Hz. Peygamber ve Eşleri 567
Hz. Peygamberin Hanımları
Müminlerin Anaları Olarak Nitelendirilmiştir 567
Hz. Peygamber'in Birden Çok Eş Edinmesine İmkân Tanınmıştı 567
Resûlullah'ın Daha Fazla Eş Edinmesine Sınırlama da Getirilmişti 568
Eşlerine Boşanma İmkânı Tanınmıştı 569
Peygamber Hanımlarına Diğer Kadınlardan Farklı Bir Rol Biçilmişti:
Azapları da İki Kat Sevapları da 569
Başka Kadınlara Benzemezsiniz 570
Açılıp-Saçılmayın 570
Peygamber Hanımları ve Örtünme Emri 570